BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
31 G
21

Marsilio ficino.
Diodoro siculo.
Ruffino. ecc:^co storico.
Piero crinito de ho
nesta disciplina.

Hunc verò Pauli

Sforlini

Vrbeuetani · C·V·C·

Nonis Januarij 1652

a [illegible]

[illegible]onius

[illegible]

8.31.C.21

SERMONES QVADRAGESIMALES EXIMII DOCTORIS,

FRATRIS IACOBI DE VORAGINE,

Ordinis Prædicatorum, quondam Archiepiſcopi Ianuenſis:

Quàm diligentiſsimè emendati, ac cum magna ſollicitudine correcti, & caſtigati.

Cum gemino Indice, Annotationum, ſcilicet in principio, & Sermonum in fine.

BIBLIOTECA NAZ ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS,
Ex Officina Ioannis Baptiſtæ Somaſchi.

M D LXXXII.

[redacted]

TABVLA

IN SERMONES QVADRAGESIMALES,

Eximij Doctoris, F. Iacobi de Voragine, per Alphabeti literas, ut eo facilius materia ſe ſe offerat, notabiliter diſtincta.

Abraam, tria opera cōmēdabilia fecit, cōtra q̄ iudæi egerūt. c. 35.
Abſcōdentiū ſe uarietas 115
Actiuorū tres differētiæ. 176
Accuſatores in iudicio qui erunt. 24
Adulatorum natura. 103
Aduocatus bonus, tria debet habere. 106
Adiutorium triplex, contra naufragium. 124
Agnus appellatur Chriſtus, & quare. 183
Agnus Dei, quare ter in Miſſa dicitur 185
Agnus qūo comedi dēt. 194
Amor duplex 165
Amor per quatuor ſigna poteſt manifeſtari. 211
Amaritudo triplex. 195
Amor cordis eſt ſicut calor [illegible]lis corporis. 10
Amor illicitus triplex eſt. 37
Ambulantium mundi uiam, diuerſa pericula. 53
A minimo dēmus incipere, & paulatim aſcēdere. 100
Anſelmi viſio quidve ſignificat. 112
Animæ ſctōrū ſtatꝰ tres. 152
Animæ tres cammeræ. 78
Aīam ad tria hortat̄ Deus. 2
Animam angelus ponderat quatuor ordinibus. 26
Animarum differentia. 62
Anima dr̄ vinea & quare. 70
Animam in corpore plantauit Deus pp̄ tres cauſas. 70
Animę principalis ſedes, quę ſit. 199
Animæ Chriſti cruciatus. 199
Angelus in monumento, quatuor erga mulieres ſigna fecit. 209
Anguſtiam magnam patientur damnati. 24
Aquam ſpiritualē gratis pollicetur Deus. 102
Aquarum cōicatio varia. 102
Auarus īſatiabilior oībus. 83
Auarus in omnibus ſenſibus auaritiam habet. 116
Auaritia cito hominem occidit. 98
Auxilia pro pugnantibus. 15

B.

BAlſamo omnia ſunt virtuoſa. 188
Baculo vtunt̃ peregrini propter quatuor. 213
Bñficia dei iudęis collata. 236
Benedictio comeſtionem debet præcedere 110
Bonorum quatuor dñię. 33
Boni sũt hortus virginis. 172
Bonorũ tres differentię. 178
Bona ſpiritualia habent magnam delectationem. 93
Brachia duo deus habet. 182
Bucella panis data Iudæ, an fuerit ſacramentum. 227

C.

CAlices tres dñs hẽt. 178
Cãpanæ Chriſti. 12.201
Cananea optimam ſocietatẽ ſecum duxit 46
Chananea tripliciter humilitatem oſtendit. 47
Chananea miſericordiã tantũ petit. 48
Chananea quomodo ad duritias ſingulas ſe habuerit. 45
Cœcitas ſpiritualis tribus modis cauſatur 121
Ceræ Xp̃s aſſimilatur. 191
Centurio quatuor commendatur 7
Cilicium quid. 2
Cineris memoria utilis eſt triplici de cauſa 3
Cicatrices vulnerum, quare Chriſtus ſeruat. 221
Conſcientia, cubiculum nuncupatur. 14
Contriti qui dicãtur. 27
Corripiendorũ diuerſitas. 85
Corrigentem alium, quinque ſeruare debet. 87
Corpus Chriſti, dr̃ templum, multiplici ratione. 114
Cõtritio cui aſſimiletur. 120
Collirium triplex. 122
Cognitio illuminati, in duobus conſiſtit 125
Cogitationes ſępè, in tres partes diuiduntur. 162
Corpus Chriſti tribus aſſimilatur 188
Corpus Chriſti trib. diſciplinis flagellatum fuit. 198
Cõtriſtatus Xp̃s de trib. 212
Crux ex quatuor lignis facta fuit. 143
Crux Chriſti erat admodum Thau. 240
Cura maior de anima, quam de corpore habere dẽt. 118

D

DAmnati gratiam recipere non poſſunt. 147
Deus tribus modis dr̃. 155
Deũ quõ laudare dẽmus. 170
Deus dicitur pater familias, & quare. [illegible]
Deus ad miſericordiã p̃nior, quam ad iuſtitiam. 73
Deus de tribus à nobis pẽſionem petit. 76
Deus duos oculos hẽt. 10

Corrattione) 43.

Deus

Deus habet tres Cãcellarios in ſuã curia. 137
Dei nomina plura. 115
Deũ tentare quis dicitur. 19
Deus q d i Eccleſia ponat. 29
Deus ab hominibus quõ in iu dicio uidebitur. 34
Dei eſſentia inuariabilis. 51
Deus hẽt tres Calices in præ ſenti, & tres in futuro. 61
De Reſurrectiõe, omnes crea turæ letatæ ſunt. 207
Dæmonis aſtutia Lupo aſſimi latur. 80
Dæmones quare à Chriſto lo qui prohibiti ſunt. 95
Dæmoniorũ potẽtia mag. 96.
Deſperare nemo debet. 86
Diues tripliciter circa diuitias peccabat. 63
Diuitis petitio q̃lis fuerit. 67
Diuitiæ, ſpinæ uocantur. 54
Diuitiarum inſtabilitas. 5
Diabolicũ fœſtũ, non eſt fien dũ, triplici de cauſa. 152
Diabolus habitat ĩ corde um broſo uacuo, & humido. 32
Diaboli nomina. 21
Diaboli modus tentandi. 19
Diabolus coniecturis tñ, non certe Chriſtũ cognouit. 18
Diabolus quatuor genera p̃ ſonarum tentat. 76
Diabolus quõ expellitur. 78
Diſcipulorum tres dñię. 109
Dignitas bonorum. 33
Differentia inter hoſtiam, & uictimam. 185
Diligentium uarietas. 208
Dñicæ paſſionis cã, fuit prima culpa vtriuſq; parentis. 232
Domini cum ſeruis, quatuor habent communia. 7
Dñica quarta. 40. duo noi na habet, & quare. 110
Doloris Xpi magnitudo. 62
Duritia quatuor Chrs Cha nanex oſtendit. 45
Duo ad miſerendum Deum inclinant. 49

E.

Eccleſiæ intentio in Qua drag. eſt vt ad pęnitentiam redeant peccatores. 8
Eccleſia Dei, ad duplex offi cium ædificatur. 29
Eccleſia quare in Quadrageſi ma mentionem facit de paſ ſione Chriſti. 59
Eccleſia quare pro omnibus orat in paraſ. 202
Eccleſiæ quare uiſitentur in para. 202
Egrotantes diuerſi. 159
Eijcere uendentes, & emen tes fuit potiſſimum Chriſti miraculum. 29
Eleemoſina ualet homini in uita, in morte, & poſt mor tem. 13
Eleemoſina ad gratiam diſpo nit. 93
Eleemoſina cũ ieiunio eſt iũ genda. 112

Eleemoſinæ munus. 132
Eleemoſinæ quas nobis dat Maria. 173
Eleemoſinæ vtilitas. 176
Encœnia quid ſignificat. 154
Equalitas diuina, dupliciter oſtenditur. 51
Errare in via quatuor non ꝑmittunt. 214
Euchariſtiam ſumere volens tria probare debet 192
Euchariſtiæ ſumptionis vtilitas. 192
Euchariſtiæ indigne ſumentium pœnæ. 193

F

FOemina circundabit virũ, tripliciter exponitur. 44
Fœtor à quatuor in inferno cauſatur. 83
Febris mortale peccatum ſignificat. 95
Fides magna quando eſt. 47
Fideles ꝑ proſpera, & aduerſa impugnantur. 69
Fideles quotidie quinque panibus à Chriſto reficiuntur. 111
Fidelium obliuiſci non poteſt Deus. 217
Fit feſtum de ſanctis triplici de cauſa. 153
Fortiter ꝗs cadit dupliciter. 68

G

GEneratio duplex à mundi exordio fuit. 31
Grabatum vnde dicatur. 41
Cratiæ fons omnibus patet. 147
Gratiæ guſtus extiguit ſitim. 147
Græriæ effectus. 147
Gratia triplex. 148
Greges multi in inferno. 157
Gratia triplici fuit plena Maria. 222

H

HIeruſalem quare uocatur caſtellum. 174
Homines mũdani quotuor habent hæredes poſt mortem. 5
Homines ſex:appetunt in hac vita. 63
Hominis ſtatus triplex. 63
Homo duo hét extrema 127
Hominum genus triplex. 142
Homo quadruplici morte, mortuus erat. 166
Homo vbique infirmus. 189
Hominem tria impediebat ne redirent ad cœlnm. 190
Hoſpitia tria Chriſti. 214
Hoſtiæ diuiſio, quid ſignificat. 70
Honorare parentes inducimur, propter quatuor. 9
Humilitas orationi coniuncta tria bona facit. 49
Humilitas quid mercatur. 58
Humilitas eſt pacis cauſa. 60
Humilitas Chriſti. 195

I

IAcobus minor erat ualde ſimilis Chriſto in effigie. fol. 230
Ieiunij alæ duæ. 120
Ieiunare debemus tribus dę cauſis. 20
Ieiunij effectus. 21
Inimicos quadrupliciter diligere debemus. 11
Inimicos diligere perfectorũ tantum eſt. 12
Inimicis debetur amor, odiũ, compaſſio, & beneficium. fol. 12
Inimici quadrupliter conſiderantur. 12
Inimicos diligere debemus propter tria. 12
Iniuriarum diuerſitas. 184
Iniuriarum uarietas, & quid circa quamlibet agendum. fol. 114
In cõuiuio tria Xp̃s egit. 226
In corde quatuor potẽtiæ cõſiderantur. 216
In Chriſto tres ſubſtãriæ. 169
Inter Chriſtum & cognatos eius differerentiæ tres. 150
In Chriſto duplex natura. 81
In Chriſto tria fuerunt. 103 108. 135.
In Chriſto duo fuerunt. 104
Inter Deum & hominem eſt maior fraternitas, q̃ inter Deum & Angelum 33
Iniuriã factam in domo Dei, quare Chriſtus tam ſeuere vindicauit. 29
Infernus calix dicitur. 63
Infernus quid. 66
Infernis fames 110
Inter dęmones principes quatuor 78
In quadrageſima quid habere teneamur 56
In adultera duo fuerunt. 104
In firmitas ſpiritualis, ſicut & corporalis ex pluribus cauſatur. 116
Inordinate diligẽsquis ſit. 11
In uiduitate manere melius eſt, quam ad ſecundum cõiugium tranſire quadruplici ci de cauſa. 129
Infirmitatum uarietas 131
In ueritate tripliciter peccatur. 151
In inferno duo prata. 157
Ira quid. 82
Iudæi triplici libertate ſe liberos oſtendunt. 35
Iudæi in tribus diabolum imitantur. 36
Iudæi quæ Chriſto imponebant. 135
Iudæi quatuor mortes Xp̃m pati uoluerunt. 142
Iudæi multipliciter Chriſtum comprehendere uoluerunt. fol. 144
Iudæi Chriſto quid agere intenderent. 154

Iudæi in die palmarum Chriſto ſex magnos honores fecerunt, contra quos in Paraſce. ſex magna vituperia. 179
Iudas quare Chriſtum tradidit. 225
Iudas in aere mortuus quid notat. 98
Iudex ut recte iudicet, quid agat. 104
Iudex & prelatus propter honorem, iuſtitiam dimittere non debet. 27
Iuſtus recte ire debet. 123

K

KAritas Chriſti, omnē ſuperat amorem. 197
Karitas feruens Chriſti, deſignatur in eius ſitim. 197

L

LAudari quare hic nemo velle debeat. carte 103
Labia duo Dei, & duo hominis 182
Lauit pedes Chriſti in exemplum. 195
Lepra quàm ſit abominabilis 82
Legata octo ī nouo teſtamē to dimiſit Chriſtus. 186
Legio quid ſit. 231
Liberalitas Dei. 62. 183
Lingua diuitis tripliciter peccauerat. 65
Lingua ad tria officia eſt data. 76
Linguas tres cum quis habet magnum mōſtrum. 220
Luxuria diſſiapat omnia bona. 72
Lupus ſi ouina pelle tegatur per tria cognoſcetur, ſicut hippochrita. 156

M

MAria uirgo, ad ſepulchrum non uenit, & quare. 208
Maria iuſtis, eſt ſicut Sol. 138
Maria tentatis, eſt ſicut acies ordinata. 139
Maria tribus de cauſis habet magnum poſſe in cœlo. 171
Maria filio tria dedit. 173
Maria quomodo Chriſtum dilexit. 205
Mariæ dolor ex tribus cauſabatur. 206
Mariæ quare dies ſabbati dedicatur. 16
Maria dr̄ nauis, & quare. 17
Maria auroræ, Lunæ, & Soli aſſimilatur. 17
Maria fuit tota mater, & vera mater Chriſti. 44
Maria quomodo Chriſtum dilexit. 44

Maria ſapientes Chriſtum dilexit, per tria ſigna. 44
Maria ex humilitate Chriſtũ concepit. 47
Maria q̃bus aſſimilatur: 74
Mariæ excellentia. 106
Maria poteſt nos ſemper adiuuare 106
Maria ſapiens eſt ad adiuuandum. 106
Mariæ miſericordia 107
Mariam nunquam à fide cecidit. 107
Maria eſt peccatoribus ſicut aurora. 137
Maria in hac uita, tres habuit tribulationes. 138
Maria eſt ſicut Luna tribulatis. 138
Mater plus diligit filium, quã pater triplici de cauſa. 127
Mala tria inducunt homines 217
Magdalena per quatuor Deũ oſtenderat. 156
Magdalenæ quatuor genera lachrimarum 259
Magdalena triplex vnguẽtũ Chriſto obtulit. 160
Magdalena tria habuit peccatum cauſantia. 161
Magdalenę tres efficatiæ. 162
Magdalena duo habuit. 162
Mediator tria hẽre dẽt. 180
Medium ſemper Chriſtus dilexit. 218
Medicina aſpera melius curat. 2
Medicus peritus quid erga ĩfirmum agat. 40
Militis conditiones. 20
Miſericordiæ opera in cœlo neceſſaria non ſunt. 92
Miſeriæ aliorũ quomodo cognoſcuntur. 22
Motus triplex. 6
Modus uincendi. 22
Mori in peccato quid ſit. 52
Mortui ea quę in mundo ſiũt ſcire poſsunt. 67
Mortis memorię effectus. 94
Mortui dicuntur dormientes triplici de cauſa. 131
Mors Chriſti quare trib⁹ diebus ab Eccleſia plãgit. 201
Mulieris pulchrido tribus aſſimilatur. 161
Mulieris quatuor cuſtodiæ 162
Mulier, & nõ vir, lapidari debebat & quare. 104
Mulier habet quatuor retrahentia à peccato. 104
Mulieres magis compaciuntur quam viri. 127
Mundus eſt ficus infructuoſa. 93
Mundus mare dicitur. 115
Mundus & eius contemptor quomodo ſe habeant. 151

N

Natura diuina, & humana, quaſi duo extrema ſunt. 42

Nardus

Nardus Mariæ, humilitatem ſignat 75
Neronis uerba ad aduocatos. 57
Negans ſe eſſe Chriſtianum Chriſtum negat. 232
Nobiles, & ignobiles ęquales ſunt quo ad tria. 118
Notandũ cõtra ſuperbos 57
Nunquam aliquis martir ſuſtinuit tantam pœnam in ſuis tormentis, ſicut uirgo Maria in morte Chriſti. 243

O

OBſtinatio, atritio, & contritio per tria exempla oſtenduntur. 27
Obſculatæ ſunt chriſtũ quatuor perſonæ. 200
Occiſores Xp̄i quatuor. 193
Odium quaduplicıter conſideratur. 10
Odor famæ Chriſti, cui aſſimiletur. 32
Omnes homines, tam electi, quam reprobi figurati ſunt in duobus latronibus. 236
Omnes ſanctis, ſtant iuxta crucem. 252
Operum diuerſitas. 157
Oratio Centurionis, propter tria meruit exaudiri. 9
Oratio quatuor in ſe habere debet, vt proſit 50
Oratio tria hēre debet. 17
Ouium due differentiæ. 156
Oues Dei per quatuor ſigna cognoſcuntur. 157

P

PAx quãdo eſt p̄fecta, 175
Paſſio Chriſti fuit communis. 179
Pax olim quomodo iniciabatur ſiue firmabatur. 189
Pax vobis ter Chriſtus dixit, & quare: 218
Paſſio Xp̄i cęcos ſanat. 40
Paſſionis Chriſti memoriale triplex. 163
Paſſionem Chriſti, quare cũ lamento celebramus. 202
Patientia Xp̄i in paſſione. 234
Patientia in tribus iniurijs cõprobatur. 46
Paraliticorum diuerſitas. 10
Pater nunquam filium reliquit. 51
Pauper tria magna incommoda paciebatur. 94
Paranymphum quare Xp̄s uirgini legauit. 187
Peccator qũo beſtialis. 175
Pecatores melius ſtant in inferno. 187
Peccator tres miſerias incurrit. 71
Peccator quatuor debet recognoſcere. 72
Peccator eſt mutus. 77

Pecca-

Oratione. 17.
175.

Peccatoris qualitates. 95
Peccator de peccato in peccatum cadit triplici de cã. 96
P&õr mortuo aſſimilat̃. 125
Peccator à multis plãgit̃. 126
Peccator ſignatur per filiam Chananeæ uexatam. 49
Peccator tria incõmoda patitur. 2
Peccator tria bona perdit. 3
Peccator iacet, eſt paraliticus & male torquetur. 6
Peccator in Cœna pęnitẽtiæ ponit tria fercula. 22
Peccatum relinquentium varietas. 23
Peccatum ſanguini, Nubi, & plũbo aſſimilatur. 30
Peccatum ꝗ modis fit. 38
Peccandi ordo. 83. 112
Peccata duæ res faciunt. 97
Pœnitentium diuerſitas. 79
Pœnitentia quomodo eſſe debeat. 2
Pœnitentium uarij modi 2
Pœnitentia ſignatur per nauem. 14
Pœnitentiam volentes, quatuor patiuntur pericula. 15
Perfecti pro inimicis orare debent. 11
Pœnitentiam per piſcinam intellgitur. 39
Pœnitentia quando eſt uirtuoſa. 39
Pęnitens ebrio aſſimilat̃. 40
Pęna Chriſti triplex. 188
Pæna diuitis ex multis augetur. 65
Perſequentium varietas, eorum quæ pœna. 57
Pedes quare non lauantur triplex ratio. 195
Petrus tantum à Xp̃o nominatur triplici ratione. 210
Peregrinus fuit Xp̃s. 213
Perſecutor torcular, & mole quare vocetur. 134
Piſcina à tribus uirtutem habebat. 39
Plãtam infructuoſam, tria faciunt fructificare. 93
Plorandi ſunt tres. 127
Pontificis triplex officiũ. 243
Plantus pænitentis, plãtui triplici debet aſſimilari. 3
Prælatorũ authoritas. 88
Prælati quomodo iuſtitiam exercere debent. 116
Prælato non licet vti gladio materiali, ſed ſpirituali. 131
Prælatorum malorum bona verba deſpici nõ debent triplici exemplo. 54
Prouĩcias tres fecit deus. 219
Pro quolibet peccato mortali dẽtur pęna infinita. 253
Purgatorium quare calix dicitur. 62

Q

Quadrageſima, cum à dominica incipiat cur feria quarta

quarta inchoetur triplex ratio 1
Quatuor modis Deus dedit. 25
Quatuor modis quis iuuare poteſt, ne ſentētia executioni mandetur. 26.
Quadrupliciter in primitiua Eccleſiæ miracula frequentius fiebant 31
Quatuor dotes ſanctorum. 43
Quatuor dura olim fuerant. 48
Quare plures fuerunt in trāſfiguratione. 43
Quare Xp̄s uiridis dicatur. 42
Quare Chriſtus in mōte trāſfiguratus ſit. 42
Qn̄ quis eſt paraliticus 7
Quare Chriſtus, ex omnibus vnum tātum ſanauit triplex ratio 38
Quare de eleemoſina fit mētio in Euangelio 25
Querentium Chriſtum diuerſitas 211
Quæ requirantur ad concilium 164
Quid per dexteram Chriſti, & ſiniſtrā intelligatur. 60
Quid per motum aquæ ſignatur. 40
Quid per tenebras exteriores intelligatur 8
Quid per columbas, Numularios, oues, & boues denotatur 28
Qui ſeruauerint uerbū Chriſti tria bona conſequentur. 34
Qui lauantur in fonte pænitētiæ. 39
Quinque allegationes, cōtra peccatores, in ultimo iudicij die, faciet diabolus. 24
Quindecim candelæ accenſæ in tribus hebd. ſanctæ ſignificent. 250
Quod modis iudicium corrūpitur. 23
Quod modis diues peccauerat. 65
Quod modis aliquid fieri poſſit 109
Quomodo Deum diligere teneamur. 44
Quomodo fiendum ut à reciduo caueatur. 41
Quotiens vincimur uitijs atque peccatis tociens Deum negamus. 234

R

Recidiuatio quantum ſit periculoſa. 42
Regulas omnib. Chriſtus dedit. 54
Reſurrectio nr̄a duplex. 215
Reſurrectione debent gaudere homines propter multa. 207
Remedia quatuor contra infirmita

firmitates ſpirituales 120
Remedium triplex cõtra ignẽ cõcupiſcentię. 122
Reprehendi nolunt, tria hominum genera. 178
Reliquiæ multiplices. 109
Recipere uolẽtes Chriſti, q̃ habere debeant 204
Religioſus mortuo aſſimilari debet 205
Reficiunt quotidie, q nq; panibus ſpiritualibus 111
Regulæ ſubditorũ ſũt tres. 55

S

SApienter quis uincat. 20
Satisfactio triplex. 28
Satisfactiõis ſpecies tres ſũt. fol. 41
Sancti uiri Deo de omnibus ſenſibus, & membris ſeruiunt. 92
Sanctorum nõmina ubi ſcripta ſint. 104
Sanctorum differentiæ in cœlo. 108
Sanctis in uita non debẽt fieri fæſtum, triplici de cauſa. 153.
Samaritanæ cum Chriſto colloquutiones 99
Sanitatis ſigna quatuor. 123
Saliuæ uarietas. 123
Sententia damnatorum. 26
Sententia iuſtorum. 62
Sententia Iudæorum contra Chriſtum fuit iniqua tripliciter 165
Sententiæ forma condemnationis Chriſti 239
Sepulchrum Chriſti triplici de cauſa fuit nouum. 203
Sepulchrum Chriſti quare alienum fuerit. 203
Sepulchrum Chriſti, quare fuit clauſum lapide magno 204
Sepultura Aſini qualis ſit. 65
Sepes uineæ quæ ſit. 70
Serpens per quatuor expellitur. 78
Sol dupliciter oriri dicitur 209
Socrates proiecit in mare diuitias.
Societates malas uitans, quatuor mala uitat. 84
Scripturis magis, quam mortuis eſt credendum 67
Spiritualis refectio hic nõ eſt perfecta 81
Spiritus S. aquæ effectus. 101
Spiritus S. quare flumẽ uocatur. 148
Spiritus S. aqua uiua dr̃. 148
Spiritus Deo comendare debemus triplici de cã. 284
Status pauperis 64
Status triplex hominis. 184

Stare dicitur de creatore, & de creatura, ſed diuerſimode. 250
Stat aliquis in cruce. Aliquis iuxta Crucem, Aliquis longe à cruce. 251
Superbia multiplex. 122
Superbiæ ſpecies quatuor. 98
Superbia quo ducat. 57
Superbia primo aduenit, & ultimo recedit. 84
Subditorum regulæ tres. 55

T

Tabernacula tria hét homo in anima. 43
Tabularum percuſſio in paraſ. quinque ſignificat. 201
Tēpli dedicationes tres. 154
Temporalia non uere bona. 136
Temporalia diſtribuens bona quæ recipit. 82
Tētationibus diaboli qūo ſit reſiſtendum. 19
Tentationis diaboli ordo. 22
Totus mundus contra peccatores inſurget. 24
Triplex feſtum. 152
Tres moueri non poſſunt. 87
Tria de patre æterno incogni ta ſunt. 136
Tria genera hominum. 27
Tria pœnitenti ſunt neceſſaria. 32
Tria homini non dant quietem 50
Tria loca poſt hanc uita. 50
Tria de Chriſto dicūtur, ut filius hominis. 51
Triplici de cauſa orationes non exaudiuntur. 30
Triplici de cauſa homines ad Deum non redeunt. 53
Tres ſpecies ſuperbiæ. 53
Tres calices poſt hanc uitam 62
Tres tribulationes, & natiuitates. 74
Tribulatiōes à ꝓpheta, appellantur apes, & quare. 134
Traditus fuit Chriſtus à pluribus. 224
Trahūtur tria naturaliter 180
Trahit nos Chriſtus triplici ſimilitudine. 180
Tres tabernas voluit habere Petrus, in quibus vnuū ſpūs ſanctis uenderetur. 148

V

Vanagloria quomodo poteſt accidere. 11
Vanægloriæ uitium prælatis eſt commune. 55
Vanæglorię uitium eſt omnibus commune, nec facile vinci poteſt propter duo. 55.
Vacuꝰ fuit Chriſti tripliciter. 181
Verbum Dei triplicem virtutem habet. 36

Verbi

Verbi Dei efficacia triplex. 37
Verbum Dei ſeruantes, tria bona conſequuntur 34
Veritas cui opponatur. 37
Veritas odioſa eſt malis. 140
Veſtimentorum tria genera Chriſtus habebat. 200
Vbera tria in anima 207
Veraciter uiuendi duo ſigna. 216
Vẽdere Chriſtũ quid ſit. 225
Veſtimenta diuerſorum colorum ſunt virtutes. 176
Virtutes omnes medium tenent. 218
Vigilias quatuor q. faciũt. 16
Vineæ foſſores quatuor. 71
Vinea i morte, & iudicio uindemiatur 71
Viduarũ genera tria ſunt. 129
Viduæ quõ eſſe debeant. 128
Via triplex eũdi ad cęlũ. 132
Voluntas Dei bona, in quo cõſiſtat. 33
Voluntas Dei placens. 33
Vox Chriſti ſuis ouibus qua duplex. 157
Vocem Chriſti qui non audiunt. 168
Vſurarius cõtinuè peccat. 98
Vulnerum diuerſitas. 200

X.

Xp̃s tres mortuos ſuſcitauit 126
Xp̃s quos ferueter diligit. 133
Xp̃s luci aſſimilatur, & quare. 135
Xp̃s nullo modo de peccato argui poteſt. 19
Xp̃s dicitur Pontifex triplici de cauſa. 143
Xp̃m quare multi quærentes non inueniunt. 145
Xp̃s ubi inueniatur. 145
Xp̃s quæ ſecũ portauerit. 146
Xp̃s ad gratiam quomodo uocat. 146
Xp̃i ſtatus triplex 149
Xp̃s præſentiam ſuã è iudæis ſubtraxit triplici de cã 150
Xp̃s triplex tẽpus habuit 150
Xp̃s opera uaria; humanitatẽ, & diuinitatem oſtendentia: 154.
Xp̃m tria induxerunt, ut nos redimeret. 167
Xp̃s in mundo tria de patre manifeſtauit. 170
Xp̃s quare fleuit ſuper Hieru. 177
Xp̃s triplici ratione in aere mori uoluit. 179
Xp̃s in Cruce exiſtens tria genera perſonarum agnouit. 184.
Xp̃s quadruplici igne fuit inflammatus 185
Xp̃s decepit diabolum tãquã murem 191
Xp̃s qui ſitiebat 197
Xp̃s primo Mariæ apparuit tripliciter oſtenditur. 209

Xp̃s

Xp̄s in horto non ſolum orauit pro Petro, ſed etiã pro tota Eccleſia ei commiſſa. 228
Xp̄i oratio in horto. 229
Xp̄s curam de matre ſemper habuit. 45
Xp̄s quos curat. 28
Xp̄i quinq; verba ad petitionem prolata. 8
Xp̄i miraculoſa curatio. 9
Xp̄s quare voluit tentari. 18
Xp̄s quomodo Diaboli tentationes ſuperauit. 19
Xp̄s quadruplaciter tẽtare voluit. 22
Xp̄s tria loca intrauit. 27
Xp̄s tria habet 50
Xp̄s quare in morte, in aere voluit eleuari. 51
Xp̄s quare in cruce exaltari voluit. 52
Xp̄s in Cruce quatuor docuit lectiones. 52
Xp̄s trib⁹ vicibus eſuriuit. 59
Xp̄i liberalitas in paſſione. 60
Xp̄s multipliciter clamauit in cruce. 53
Xp̄i reſponſio filijs Zebedei. fol. 60
Xp̄i paſſio vocatur calix, & quare. 61
Xp̄o & matri, quæ communia extiterunt. 75
Xp̄s triplex opus magnæ potentiæ oſtendit circa dæmoniacum. 76
Xp̄s ſepties ſanguinẽ effudit, & quare. 82
Xp̄s quid in terram ſcripſerit fol. 104
Xp̄i exemplo parentes honorarẽ debemus. 90
Xp̄s per roſam ſignificatur, & quare 111
Xp̄i quinque vulnera quid ſignificent. 112
Xp̄s in iuſtitia tria ſeruauit. fol. 116
Xp̄s in cœlo quomodo ſit templum. 117
Xp̄s omnia tribuebat patri. fol. 117
Xp̄s eſt ſpeculum. 124

FINIS.

INCIPIT
QVADRAGESIMALE
AVREVM, EXIMII DOCTORIS,
FRATRIS IACOBI DE VORAgine, Ordinis Prædicatorum, quondam Archiepiſcopi Ianuenſis: Duos quotidie continens ſermones.

In die Cinerum Sermo primus. In quo exhortatur peccator ad pœnitentiam, per mortis meditationem, & peccatorum dolorem.

FILIA populi mei induere cilicio, & cõſpergere cinere; luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum. Quamuis ſolemnitas quadrageſimalis in ſequenti dñica inchoetur, ęcclesia tñ, hos quatuor dies præcedentes addidit, ut quadragenarius numerus impleatur. A prima enim dominica uſque ad Paſcha, quadragintas dies ſunt, de quibus dum ſex dies dominicales ſubtrahuntur; ſolummodo trigintaſex ieiunabiles remanent: & ideo addũtur iſti quatuor dies præcedentes; ut ſacer numerus quadraginta dierũ impleatur: quem Chriſtus ſuo ieiunio conſecrauit. Sunt tamen quædã aliæ rõnes myſticæ, quare potius in quarta feria, quàm in alia feria iſtud ieiunium inchoatur.

Hier. 6.

Quadrageſima; cũ à Dominica incipiat, cur fer. 4. ichoatur 3. rõ

Prima eſt: quia in quarta feria mors Chriſti fuit tractata, & cum deliberatione firmata: ſcilicet feria quarta ante dominicã de ramis. Nam tunc principes ſacerdotum cum ſenioribus populi congregati ſunt in atrium

1. ratio.

Mat. 26

Cayphæ principis ſacerdotũ;ad quos Iudas acceſſit,& Chriſtum tradere promiſit,& illi pecuniã dare polliciti ſunt. Igitur pœnitentiam quadrageſimalem facimus, ut Chriſto patienti compatiamur. Et quia eius mors fuit ĩ quarta feria tractata,ideo merito quarta feria hoc ieiunium inchoatur.

Secũda ratio. Secunda ratio eſt:quia in feria quarta ſol & luna, & cætera cœli luminaria creata fuerũt. In principio enim

Gen. 1. creauit Deus quandam nubeculam lucidam,quando dixit;fiat lux;& facta eſt lux;& illa nubecula tres dies ſolem præcedẽtes illuminauit quadã tenui claritate: quẽadmodum diluculo fieri ſolet. Quarta aũt feria ſequẽti (ut dictum eſt)Deus ſolem,& cætera luminaria fecit,& ideo dies illa,dies plena claritatis fuit:totum autem tẽpus noſtrum eſt tenebroſum;tempus autẽ quadrageſi-

Eph. 5. male eſt lucidum tempus, Iuxta illud: Eratis enim aliquando tenebræ,nunc autem lux in Domino. Conueniens igitur fuit,ut tempus tam lucidum in die lucida ĩchoationem inciperet.

Tertia ratio. Tertia ratio eſt:quia feria quarta, dies mercurij uulgariter nuncupatur. Eſt autem mercurius planeta cœleſtis, qui ſecundum aſtrologos regnat in uirgine; dominatus aquæ;ſemper eſt cum ſole;& preeſt facundia. Diſponit enim homines ad facundiam,& æloquentiam ac

Act, 14. quirendam:Unde dicitur,ꝙ gentiles uocabant Paulum Mercurium,qui erat dux uerbi. Recte igitur ieiuniũ in die mercurij inchoatur;ad innuẽdum,ꝙ homines ĩ hoc tempore debent habere mundiciã corporum, abundantiã lachrymarum, & perſeuerãtiam bonorum operum: ut ſcilicet ſemper ſint cum ſole,ideſt cum Chriſto. Prædicatores autem debent habere facundiam prædicationũ; & ideo ut iſtud ieiunium facilius ſuſcipiatur: hodie ſancta mater eccleſia,fideles ad memoriam ſuæ mortis inducit,dum in capitibus cineres ponit:ad quod etiã ꝓpheta,immo etiam dominus per prophetam nos in uerbis præmiſſis inducit dicens:Filia populi mei &c. Populus autẽ Dei ẽ populus Chriſtianus. Filia ergo populi

Dei,

Dei, eſt anima cuiuslibet chriſtiani. Quam quidem animam Dominus ad tria hortatur; ſ. Ad duræ pœnitentiæ aſſumptionem cum dicit: Induere cilitio &c. Ad mortis meditationẽ cum dicit; Conſpergere cinere &c. Ad peccatorum dolorem cum dicit: Luctum fac tibi, planctum amarum. Anima ad tria hortat̃ Deus.

Primò igitur hortatur ad duræ pœnitẽtiæ aſſumptionem cum dicit; Induere cilicio. Cilicium enim eſt indumentum durum, & aſperum, de pillis Camelorũ contextũ: per quod pñia aſpera ſignificatur; quæ quidem melius curat peccata, quàm leuis: Sicut dicit Chriſ. ꝑ tria exempla ſuper Matt. Primum eſt: quia medicina aſpera melius curat malos humores, quàm leuis. Secundum eſt: quia malas herbas melius eradicat raſtrum ferreũ, quàm lignum. Tertium eſt: quia malos nodos lapidũ, melius preſcindit malleus ferreus, quàm plumbeus. Peccator quidem tria incommoda patitur. Primum eſt: quia eſt plenius corruptis humoribus uitiorũ. Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt iniquitatibus ſuis; ideò indiget medicina, ideſt pœnitentia amara, Iſa. 38. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Amaritudo enim pœnitẽtium, quæ eſt cauſa pacis in cõſcientia, debet eſſe amara, amarior, amariſſima. Amara; quia pactum quod in baptiſmo cum Deo fecerat, cum abrenũciauerat Diabolo, & omnibus pompis eius, confregit. Amarior; quia timore Dei poſtpoſito, ꝑ multa crimina diſcurrit. Amariſſima; quia Deum, & eius gratiam perdidit. Vñ Hier. 2. Scito, & uide, quia malum, & amarum eſt, reliquiſſe te dominum Deum tuum. Ecce, quia peccator Deũ perdidit, & non eſt timor eius apud eum. Ecce, quia eius timorem poſtpoſuit, & abiecit; & ideo per diuerſa facinora diſcurrit: A ſeculo confregiſti iugum, rupiſti uincula. Ecce, quia pactum baptiſmale fregit. Secundum incommodum eſt, quia peccator habet multas radices malarũ concupiſcentiarum, quę quidem extirpandæ ſunt raſtro ferreo; ideſt duro ieiunio. Vnde Col. 3. Mortificate mẽbra ueſtra, quæ ſunt ſuper terram. Fortificationem, Im-

Primo. Piciliũ quid. Medicina aſpera meli' curat. Peccator tria patiť incommoda. Pſ. 13. Pœnitẽtia quo modo eſſe debeat.

mundiciam, libidinem, & concupiſcentiam malam. Niſi enim malæ herbæ radicitus extirpentur, cito germinãt
Heb. 12. malos fructus. Neque radix amaritudinis ſurſum germinans impediat, & per illam inquinentur multi. Sunt enim aliqui, qui malas herbas eradicant tantum, quantum ad folia; & ideo adhuc renaſcuntur. Tales ſunt, qui
Pænitẽtium uarij modi. peccata quantum ad exteriora opera quandoque relinquunt, conſenſum tamen non deſerunt; & ideo inuenta oportunitate, ad peccata redeunt. Alij partem radicis frangunt, & aliam partẽ relinquunt. Tales ſunt, qui cõſenſum deſerunt; ſed tamen malas cogitationes patiuntur, qui ſæpe in peccata relabuntur. Alijs ſunt, qui radices herbarum funditus extirpant. Iſti ſunt, q̃ malas cogitationes à corde ſuo eradicant, & ideo ulterius germinare non poſſunt. Tertium incommodum eſt: quia peccator pœnitens, alligatus ẽ adhuc nodis, & nexibus
1. Cor. 3. peccatorum. Quidam tamen habent iſtos nexus factos de ſtipula: alij de fœno: alij de ligno: Iuxta illud. Siquis ſuperedificat lignum, fœnum, ſtipulam, per quæ tria; pœnæ Pugatorij intelliguntur. Iſtos autem nexus melius frangit malleus ferreus, id eſt pœnitentia dura, quàm leuis. Vnde Aug. Maiorem quiſque in ſe ſeueritatẽ debet exercere; ut a ſe iudicatus, minus iudicetur a Deo.
Secũdo. Secundo hortatur anima ad mortis meditationẽm cũ dicitur; Conſpergere cinere: ſicut hodie etiam in capitibus cinere aſpergimur, & dicitur nobis: Memento quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Homo quidem de cinere eſt formatus, & cinereũ portat corpus, & in cine-
Gen. 3. rem redigendus eſt. Vnde: Reuerteris in terram de qua ſumptus es. Ecce quia de terra factus es: quia puluis es. Ecce quia cinereum portas corpus, & in puluerẽ reuerteris. Ecce quia in puluerem, ſiue in cinerẽ redigendus es. Si ergo ab aliquo peteretur: Vnde uenis; quid portas aut quo uadis? Poſſes reſpondere; de cinere, cinerẽ, & in cinerem. Hoc eſt: de cinere uenio, cinerem porto, & in cinerem redeo. Ideo dicitur ter homini terra
Hie. 22. Terra, terra, terra, audi uerbũ Domini, ideſt tu homo,

qui

qui uenis de terra, & portas terram; & qui uadis in terram: Audi verbum domini, quod tibi hodie dicit Dominus per ecclesiam ſuam: Memento, quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Vtile autem eſt habere memoriã huius cineris: triplici de cauſa. Primò, quia cinis terram fœcundat; ſic memoria mortis ad benè operandum ſolicitat. Vnde Grego. Valde enim ſe ſolicitat in bono opere, qui ſemper cogitat de extremo fine. Secundò, quia cinis ignem conſeruat, & maximè ſi eſt calidus: quia frigidus cinis, ignem extinguit; ſic & memoria mortis, cordi feruenter impreſſa, gratiam ſpiritus ſancti conſeruat. Sunt tamen quidam, qui frigidam iſtam memoriam mortis habent; ſicut illi, qui animam cum corpore morituram credunt. Talis memoria potius gratiam extinguit, quàm conſeruat. Tertiò, quia cinis maculas lauat; ſic memoria mortis lauat omnes maculas peccatorum. Vnde Eccleſi. 7. Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Lauat enim maculam ſuperbiæ. Si quis enim ad inſtar Pauonis gloriatur in pennis virtutum; pedes, id eſt finem ſuum conſideret; & ſic ſuperbiam eius deponet. Eccleſ. 10. Quid ſuperbis terra, & cinis? Lauat etiam maculas luxuriæ: ſicut enim beſtia cum cauda expellit muſcas: ſic homo cum mortis memoria, expellit cogitationes immundas. Gregor. Nihil ſic ad domandum carnis deſideria ualet: quàm vnuſquiſque, quod hic diligit: quale ſit futurum poſt mortem penſet. Lauat etiam maculas áuaritiæ. Nulllus enim diuitias debet congregare, quando conſiderat, quòd in fine nihil portat, niſi nuditatem, ſaccum, & cinerem. Nudus egreſſus ſum de utero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Item ſaccum conſui ſuper cutem meam, & operui cinere carnem meam.

Proprietate.

Cineris memoriã utilis eſt tripl. dẽ cauſa.

Iob. 1.

Iob. 16.

Tertiò hortamur ad peccatorum dolorem cum dicitur: luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum. Planctus pœnitentis, planctui triplici debet aſſimiliari,

Tertio.

 ſcilicet

ſcilicet, planctui matris unigenitum plangentis; plāctui
Mich. 2. draconis; & planctui ſtructionis. Vnde faciam plāctum
uelut draconum; & luctum quaſi ſtrutionum. Nam do
loroſior planctus inter omnia animalia rationabilia, eſt
planctus, qui fit pro morte unigeniti: doloroſior plan-
ctus inter omnia animalia irrationabilia, eſt planctus dra
conis: doloroſior inter omnia uolatilia, eſt plāctus ſtru
tionis. Peccator quidem tria bona perdit.
Primo animam ſuam: ideo debet plāgere ad inſtar mu
lieris unigenitum plangentis. Vnigenita noſtra, eſt ani-
ma noſtra, quia vnam tantum habemus. Si enim duas ha
beremus; poſſemus vna perdita ſup alia conſolari. Se-
Peccator. cundò perdit peccator caput ſuum, id eſt Deū ſuū; ideo
debet plangere ad inſtar draconis. Draco enim, & quili
bet ſerpens caput cuſtodit, & corpus exponit: ſic quili-
bet debet exponere corpus macerationi, & perditioni;
ut poſſit cuſtodire caput ſuum, i. Dominum ſuum. Sed
dicitur, ꝙ Elephas inueniēs draconem in ſemitis, caput
eius cum planta conterit, & draco maximum plāctum
facit: ſic etiam Diabolus in nobis occidit Dominū, quan
do nos ad peccatum trahit: ideo debemus plangere, &
dolere. Tertio peccator perdit omnia ſua merita: & iō
debet plangere ad inſtar ſtructionis. Strutio enim oua
ſua in puluere callido derelinquit, ut foueatur ibidē, &
ſic ea relinquit: ſed rediens, & à beſtijs ea conculcata
inueniens: magnum ululatum facit. Oua noſtra ſūt me
rita noſtra, quæ tunc demones conculcant: quando ad
Iob. 20. animam per conſenſum intrant: Iuxta illud: Vadent &
uenient ſuper eum horribiles. Ideo peccator debet plā
gere, & dicere: Miſerere mei Deus, quoniam cōculca
uit me homo.

Eadem

Eadem die cinerum, Sermo ſecundus. De miſeria hominis: quomodo.ſ.miſer eſt ex parte principij ex parte medij & ex parte finis.

COmparatus ſum luto, & aſſimilatus ſum fauillæ, & cineri. Miſeriam conditionis humanæ deſcribit ſanctus Iob in uerbis præmiſſis, ex parte principij, medij, & finis. Nam ex parte principij, homo habet utilitatē, quia de luto formatur, cum dicitur: comparatus ſum luto. Et parte medij habet uanitatem, & mutabilitatem; quia multiplici mutabilitate circundatur cum dicitur: Et aſſimilatus ſum fauillæ. Ex parte finis habet miſerabilē pœnalitatem: quia in cinerem redigendus eſt cū dicitur: Cineri. Circa primum notandum, quòd licet homo ſit ex quatuor elementis; Deus tamen in cōpoſitione corporis humani parum poſuit de tribus elementis, & multum de luto, ſiue de terra. Elementum quidē aquæ manifeſtatur in ipſis humorib. Elementum ignis in calore naturali, & in luce uiſiua. Elementum aeris in reſpiratione flatus. Elementum uerò terræ, in carne & oſſibus. Et ſic patet q Deus multū poſuit de terra ibi: & parum de cęteris ęlementis. Parum ibi poſuit de igne ut homo parum haberet de igne concupiſcentiæ, auaritiæ & iracundiæ; tamen aliqui uidentur eſſe de igne facti, quia nimis ſunt ſupradicto igne inflammati. 1. Io. 2. Totus mundus in maligno poſitus eſt.ſ.in malo igne. Parū etiā poſuit de aere, vt hō parum hēret de ęlatione ſuperbię, & tū aliqui uidētur eſſe de aere facti, qūia nimis sūt ſuperbi. Non fuit mirū ſi primus Angelus ſuperbiuit, qui nihil de luto humili. Sed mirum eſt, qn̄ homo qui eſt ſi le lutū, intumeſcit. Quid ſuperbis terra & cinis? Tales paſcūtur vēto. Effraim paſcis uentū. Ventus tū nō paſcit ſed inflat. Et quia ſunt inflati, ideo aliqua leui febre ſu ſti, ſtatim detumeſcūt. Parum et poſuit de aqua, ut hō Eccl. 10. Oſeę. 12.

haberet parum de leuitate, & inconſtantia. Et tamen ali qui uidentur de aqua eſſe facti: quia leuitate nimia agi
Iob. 24. tãtur. Leuis eſt ſuper faciem aquæ. De talibus dicitur:
Ecc. 26. Stultus ut luna mutatur. Nam luna modò eſt plena, modò media; modò minùs quam media; modò uacua. Sic multi in iſta Quadrageſima incipiunt bene ieiunare; deuotè orare; & largas eleemoſynas dare. Iſti ſunt luna plena. Poſtmodum dimittunt ieiunia; tñ faciũt eleemoſinas, & orones. Iſti sũt luna media. Et deinde dimittunt ieiunia, & orones; tñ faciũt adhuc eleemoſynas. Iſti ſunt luna minus, q̃ media. Deinde dimittunt totũ. Iſti ſunt luna omnino uacua. Iõ bene dicitur; Stultus, ut luna mutatur. Multum autem Deus in compoſitione humani corporis, de elemento terræ poſuit. Terra enim eſt ele-
Eccle. 1. mentum frigidum, & infimũ. Quia ſicut dicitur: Terra autem in æternum ſtat. Ex his ergo innuitur, quòd homo dẽt habere frigiditatem contra æſtum concupiſcen
Eccl. 5. tię, auaritiæ, & iracundiæ. Debet habere inferioritatem contra tumorẽ ſuperbiæ: & debet habere firmitatem cõtra leuitatem inconſtantiæ. Ideo dicitur: Nõ uẽtiles te ad omnem uentum: Ecce ꝙ non debet habere eleuationem ſuperbiæ. Eſto firmus in uia Domini: Ecce ꝙ nõ debet habere infirmitatem inconſtantiæ. Eſto manſuetus
Secũda. ad audiendum uerbum Domini, ut intelligas: Ecce quia non debet eſſe inflatus iracundia, ſed patiens, & manſuetus. Secunda miſeria hominis attenditur ex parte medij; i. ipſius uitæ, quæ eſt medium inter natiuitatem, & mortem. In qua quidem uita, homo habet mutabilitatem: & ideo aſſimilatur fauillæ. Sicut enim fauilla eſt
Iob. 13. leuis, & leui flatu diſpergitur; ſic uita hominis eſt inſtabilis, & multiplici uariatur mutabilitate. Vnde Iob: Homo natus de muliere, breui uiuens tempore &c. Iſtam autem mutabilitatem habet homo in corpore, in mente & in operatione. Prima eſt ad ſimilitudinem herbæ. Secunda ad ſimilitudinem ſtatuæ. Tertia eſt ad ſimilitudinem umbræ.

Primò quidę herba uiret; deinde floret; deinde are

ſcit

ſcit; ultimo marceſcit. Sic corpus hominis uiret in ſanitate; floret in iuuentute; areſcit in ſenectute; marceſcit in morte. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quaſi flos fœni; exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos &c. Ortus eſt ſol cum ardore, & areſcit fœnum,& flos eius decidit,& decor uultus eius deperijt. Secunda mutabilitas eſt in mente. Nam ſecundum Bernard. mens noſtra à mundo habet cogitationes curioſas: a carne uoluptuoſas: à Diabolo malitioſas. Poteſt etiam dici; quòd à Deo habet cogitationes gratioſas. Cogitationes autem gratioſæ ſunt, quando quis cogitat qualiter poteſt placere Deo per contemplationem; & proxime per ædificationem. Cogitationes curioſæ ſunt, quando mens ſeipſa deſerta, tranſit ad inueſtigandum aliena. Cogitationes uoluptuoſæ ſunt; quando homo carnalibus delectationibus paſcit. Cogitationes autem malitioſæ ſunt, quando homo contra innocentes, fraudes molitur. Magna igitur mutabilitas eſt: quando mens humana mutatur de cogitationibus gratioſis, in cogitationes curioſas: de curioſis in uoluptuoſas: de uoluptuoſis in malitioſas. Et iſta mutabilitas eſt ad ſimilitudinem ſtatuæ Nabuchodonoſor. Nam ſicut dicitur: Caput eius erat de auro; pectus & brachia de argento; uenter & fœmora de ære; tibia ex ferro; & pedes de luto. Tunc igitur mens eſt aurea & argentea; quando habet cogitationes gratioſas: hoc eſt quando fulget coram Deo per contemplationem,& proximo & per conuerſationem. Tunc enim eſt ærea, quando habet cogitationes curioſas: æs enim ſonorum eſt. Tunc enim eſt ferrea, qñ habet cogitationes malitioſas, per quas cæteros opprimit. Tunc eſt lutea, qñ hẽt cogitationes voluptuoſas. Tertia mutabilitas eſt in operatione. Opera.n. mũdanorũ ſunt circa acquiſitionẽ diuitiarum, & honorum. Et iſta mutabilitas eſt ad ſimilitudinem umbræ. Nam umbra hominis aliquando præcepit; aliqñ ſequitur: aliqñ a latere cõmitatur. Illam, quæ præcedit, hõ nõ põt cõpræhendere. Illam, quæ ſub ſequitur, non põt hõ effuge-

Eſa. 40.
Iac. 1.
Dan. 3.

effugere. Illã quæ cõcomitatur, cito perdit. Sic eſt de diuitis & honoribus mundi: quæ aliquando præcedunt, & fugiunt, ita ꝙ nõ poteſt homo eos cõpræhẽdere ſine magno labore. Aliquando ſubſequuntur, & ſe ingerũt; & tamen non poſſunt poſſidere ſine mẽtis turbatione, & timore. Et propter iſta duo dicitur: Si diues fueris, non eris immunis à delicto. Si enim ſecutus fueris, non apprǽhendes; & ſi præcucurreris non effugies. Aliquando non concomitantur: ſed tamen cito perdũtur, nec poſſunt perdi ſine dolore. Ideo dicitur: Diuitię con ſeruatæ in malum Domini ſui, pereũt in afflictione peſſima. Ecce quanta inſtabilitatis in diuitijs, & honoribus inuenitur; quia non habitæ requirũtur laborem: habitę ingerunt mentis turbationem, & timorem: perditæ adducunt dolorem. Tertia miſeria hominis attenditur ex parte finis, id eſt mortis: ubi homo futurus eſt cinis. Iſtius autẽ cineris memores eſſe debemus, ideò in hoc die incineramur: & ſuper caput noſtrum legitur lectio, qua dicitur: Memento quia cinis es &c. Iſta autem memoria mortis, ualet ad contemnendum ea, quæ homines mundani appetunt. Deſiderãt enim diuitias cumulare: ſuper alios aſcendere; corpus delicioſe paſcere, & animam in uoluptatibus enutrire. Poſt mortem autem recipiunt quatuor hæredes: ſcilicet parentes, beſtias, uermes, & Dæmones. Parentes diuitias rapiunt: ideo ſtultum eſt eas cum tanto labore acquirere, quas oportet alijs dimittere, & nihil ſecum portare. Relinquunt alienis diuitias ſuas. Eccleſi. 4. Sicut egreſſus eſt nudus de utero matris ſuæ, ſic reuertetur, & nihil ſecum afferet de labore ſuo. Secundi hæredes ſunt beſtiæ, quæ ſuper foueam aſcendunt & ſtercora ibi faciunt, & oſſa pedibus frangunt. Stultum eſt igitur ſuper alios uelle aſcendere per honorum excellentiam, quoniam poſt modicum tempus beſtiæ aſcendunt ſuper eorum foueam. Tertij hæredes ſunt uermes, qui eorum corpus comedunt. Iob. 21. Simul in puluere dormient, & uermes operient eos. Stultum eſt igitur carnem

Eccl. 2.

Eccl. 4.

Tertia.

Hoĩes mũdani quatuor hñt hæredes, poſt mortẽ.

nem ſuam impinguare, quæ debet poſt modicum uermibus eſſe cibus. Quarti hæredes ſunt Dęmones, qui animam rapiunt, ut patet de illo qui animam ſuam in delitijs tenebat dicens. Anima mea habes multa &c, ut patet Luc. 12. cui reſponſum eſt. Stulte hac noctæ animam tuam repetēt à te, ſcilicet Dęmones. De iſtis hæredibus dicitur Eccleſi. 10. Cum enim morietur homo, hæreditabit ſerpentes, & beſtias, & uermes. Ecce quales hęredes peccator poſt mortem recepturus eſt, ſcilicet beſtias ſuper foueam aſcendentes: uermes carnes corrodentes: ſerpētes infernales animā deuorantes, & ſerpētes terreſtres. i. parētes terrā, ſeu bona terrena comedētes. i. terrenas diuitias rapientes. Iſtos quatuor hęredes quos habet homo poſt mortem tanguntur Iob. 5. Conterentur in porta: Hoc refertur ad beſtias: quæ ſæpe oſſa conterūt in porta, i. in foſſa. Cuius meſſem famelicus comedet: Hoc refertur ad uermes, qui comedunt meſſem, id eſt carnem, quam malo ſemine ſeminauit. Iuxta illud Galath. 5. Qui ſeminat in carne, metet, & corruptionem. Et ipſum rapiet armatus. Hoc refertur ad Dæmones, qui noſtris malis operibus ſe armant. Et bibunt ſitientes diuitias eius. Hoc refertur ad parentes, qui magno deſiderio eius diuitias rapiunt; & pro anima ſua nullam ęleemoſynam faciunt.

Feria V. poſt cineres: Sermo primus. In quo de tribus fit mentio. De Seruo patiente, quod peccatorem ſignat; De Centurione ſupplicante, quo commendatur. Et de Chriſto ſubueniente.

Cum intraſſet Ieſus Capharnaum: acceſſit ad eū Centurio, rogās eū dicens: Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquet. Iudęa tūc temporis erat tributaria Romanis; & ideò Romani per uniuerſam Iudæā tribunos ponebāt, & Cęturiones. Vñ iſte Centurio à Romanis fuerat ibi poſitus, Matt. 8.

tus,

tus;& ſub poteſtate ſua centũ milites habebat. Hic quē dam ſeruum ſuum ſibi præcioſum habebat,qui paralyti cus erat; ideò acceſſit ad Ieſum rogans,vt eum ſanaret: Sed non uidetur, ꝙ primò perſonaliter acceſſerit, nec

Luc.7. rogauerit. Dicit enim: Miſit ad eum ſeniores rogans eum,ut veniret,& ſanaret ſeruum ſuum. Ideo dicitur, quòd perſonaliter non iuit, nec rogauit; ſed per nuncios,ideſt per ſeniores iudæorum. Poteſt tamen dici, quòd perſonaliter venit, ſed Iudæis, tanquam familiaribus Chriſti,uerbum ſuum cõmiſit. In hoc igitur Euangelio de tribus perſonis fit mentio: ſcilicet de ſeruo patiente;de Centurione ſupplicante;& de Chriſto ſubue

Primũ. niente. Circa primum,ſcilicet circa ſeruum notandum eſt,quod ipſe tria incõmoda patiebatur:quia iacebat; paralyticus erat; & male torquebatur. Propter iſta tria merito ſignat peccatorem. Peccator enim iacet;ideſt in immunditijs peccatorum quieſcit,& fœtet. Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. Sunt autem quidam, qui ſtant & ultra non procedunt,ſicut tepidi, & negligen-

Apo. 3. tes; & iſti ſunt mali. Vtinam frigidus eſſes,aut calidus; ſed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.

Alij ſunt,qui retrocedunt,ſicut recidiuantes; & iſti

Matt.9. ſunt peiores. Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro,aptus eſt regno Dei. Alij ſunt qui iacent in immunditijs ſuis quieſcentes,& iſti ſunt peſſimi. Requieuit in fæcibus ſuis.

Secundò peccator eſt paralyticus; habet enim paralyticus motum inordinatum in membris. Eodem modo

Motus triplex. peccator inordinatè mouetur. Eſt autem ſecundum Dionyſium triplex motus,ſcilicet circularis: obliquus, & rectus. Motus circularis eſt, quo quis mouetur per amore ad mundum. Tales enim per omnia mundi oblectamenta circuitum faciunt, non inuenientes ſatietatem, ſed famem. Famem patienter ut canes: Idem:

Pſa. 58. Pſa. 21. In circuitu impij ambulant. Motus autem obliquus eſt quo quis mouetur per amorem ad ſemetipſum. Non enim ad alios amorem porrigit,ſed ad ſeipſum reflectit.

De

De iſto amore dicitur: In nouiſſimis diebus inſtabunt 2.Thi.3
tempora periculoſa,& erunt homines ſeipſos amãtes:
Motus rectus eſt, quo quis mouetur ad Deũ per amo-
rem. Non enim circuit per mundum;non reflectit amo
rem ad ſeipſum; ſed directe ad Deum. Recti diligunt Can. 1.
te. Et pedes eorum pedes recti. Quando igitur aliquis Eze.1.
inordinate mouetur per amorẽ,aut ad mundũ, aut ad Quãdo
ſeipſum; tunc eſt paralyticus. Quando uero ordinate quis eſt
mouetur ad Deum,tũc paralyticus curatus eſt. Tertio paralyti
peccator male torquetur, & hoc propter malam con- cus.
ſcientiam,quę ipſum affligit,& torquet. Mala enim con Tertio.
ſcientia eſt ſicut uermis animam ſemper mordens: cu-
ius morſus habet acerbitatem, continuitatem, & per-
petuitatem. De duobus primis dr̃. Nocte os meum per Iob. 3.
foratur doloribus,& qui me comedunt non dormiunt.
De tertio dicitur: Verbis eorum non morietur. Cir- Eſ.66.
ca perſonam Centurionis quatuor demonſtrãtur com
mendabilia,ſicut dicit Chryſoſt. ſcilicet bonitas,humi- Ex qua-
litas, fides, & ſapientia. Bonitas eius in hoc apparet, tuor cõ
quod ſeruum paralyticum non abiecit, nec deſpexit; menda-
ſed ad Chriſtum accedens, ſtudioſe pro eo rogauit. tur Cen
Non enim deſpiciebat in ſeruo ſeruilem conditionem, turio.
quia ſciebat ſe cum illo unum Dominum habere com
munem. Domini enim cum ſeruis ſuis, uelint nolint, Domini
quatuor communia habent. Vnum eſt ex parte prin- cum ſer
cipij; quia omnes ab uno Domino; & de eodem luto uis qua
ſunt formati;& omnes nudi, & pauperes nati. Ecce & tuor ha
me ſicut te fecit Deus,& de eodẽ luto ego quoque for bent cõ
matus ſum. Vnde Sap. Nemo ex regibus habuit aliud munia.
natiuitatis initium. Secundum eſt ex parte medij, Iob. 34.
quia omnes mortales ſunt breuis uitæ. Omnis potenta Sap. 7.
tus breuis uita. Et breues dies hominis ſunt. Ter- Ecc. 10.
tium eſt ex parte finis: quia omnes in eandem mor- Iob. 14.
tis putredinem reducuntur. Putredini dixi: pater meus Iob. 17.
es &c. Quartus eſt ex parte fori: quia omnes ſub uno
Iudice, rationem reddere compelluntur. 2.Cor.5. om 2. Cor.
nes nos manifeſtari oportet añ tribunal Chriſti;ut re- 5.

ferat

ferat vnuſquiſq; prout geſſit in corpore ſuo, ſiue bonū, ſiue malū. Secundò in Cēturione fuit magna humilitas: cū dixit: Nō ſum dignus &c. Vnde Aug. dicendo ſe eſſe indignū, fecit ſe dignū, nō vt in eius parietes, ſed ut in eius cor intraret Xp̄s. Non. n. eſſet magna fœlicitas, ſi Deus intraret parietes eius, & non eſſet in pectore ei⁹. Chryſ. Quia indignum ſe dicit ſuſcipiendo Xp̄m in domo, dignus factus eſt regno. Tertiò fuit in Centurione magna fides, cū dixit: Tm̄ dic verbo, & ſanabit puer me⁹. In Deo cōſideratur uerbū, uelle, & opus. Verbū autem
Ecc. 8. Dei eſt ptātiuum. Sermo illius ptāte plenus eſt. Vn̄: Ip-
Pſ. 32. ſe dixit, & facta ſunt. Velle Dei eſt operatiuum. Auguſt.
Pſ. 154. Eius facere eſt à ſe fieri uelle. Omnia quæcunq; uoluit
Ecc. 3. minus fecit. Opus Dei eſt manens in æternum. Didici quod omnia opera quæ fecit Deus, perſeuerant in æternum. Leproſus igitur petijt uelle Dei, quod eſt operati-
Mat. 8. uum, cum dixit: Domine ſi uis, potes me mundare. Propheta petiit opus Dei, quòd eſt manens in æternū, cum dixit: Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis. Iſte autem Centurio uerbum Dei petiit, quod eſt poteſtatiuum, cū dixit: Dic tantum uerbo & ſanabitur puer meus. Quarto in Centurione fuit magna ſapientia cum à minori arguit dicens: Nam & homo ſum ſub ptāte, habens ſub me milites. Iſti autē milites tripliciter poſſunt accipi. Primò pro ipſis angelis: At ſi dicat: potes imperare angelis tuis, qui ſunt milites tui, qui ſtatim ſuo miniſterio, infirmitatem fugabunt. Auguſt. Si ego homo ſub poteſtate habeo ptātem iubendi; quantū potes tu cui ſeruiunt omnes ptātes? Vel poſſunt accipi pro infirmitatibus, & ſanitatibus corporalibus: ac ſi dicat; potes dicere infirmitati recede, ſtatim recedet. Sanitati ut ueniat, & ſtatim ueniet. Vel pn̄t accipi pro bonis cogitationibus, & malis. Vnde dicit Haymo. Poſſunt per ſubiectos Centurionis, bonæ uel malæ cogitationes accipi Malis dicamus ut recedant, recedunt. Bonas autem uocemus, uenient. Circa perſonam Chriſti notan-
Tertiū. Chriſti. dum, quòd Chriſtus dixit quinque multiplici documento

cumento plena. Primum fuit uerbum magnæ humilitatis cum dixit: Ego ueniam & curabo eũ Glo. Magna eſt humilitas: quia ſeruum dignatus eſt uiſitare. Ad filium cuiuſdã Reguli ire noluit, nè diuitias honorarẽ uideret. Ad iſtum autem ſeruum uenire uoluit, ne ſeruilem cõditionem ſpernere uideretur. Notandum autẽ ꝙ Chriſtus aliquando inuitatus ire noluit, ſicut ad filiũ Reguli; aliquando non inuitatus ire noluit, ſicut hic: aliquando iuitatus iuit, ſicut ad filium Archiſynagogi. Ex quib. datur intelligi, ꝙ Chriſtus aliquorũ orationes nõ exaudit. De quibus dicitur: Petitis & nõ accipitis eo ꝙ malè petatis. Aliquorũ deſideria præuenit. Sap. 5. Præoccupat. n. eos, qui ſe cõcupiſcunt, ut ſeprior illis oſtẽdat. Aliquos ad uotũ exaudit. Clamauit ad me, & ego exaudiam eũ. Secundum fuit uerbum æquitatis, in eo ꝙ fidem Cẽturionis commẽdauit. Licet enim eſſet gẽtilis, tamen eius deuotionem nõ reſpuit, ſed laudibus extulit dicens: Non inueni tantam fidè in Iſrael. In ueritate comperi, ꝙ nõ eſt acceptor perſonarũ Deus. Quod autem dixit, Non inueni tantã fidem in iſrael: intelligitur de præſenti tempore, quia in patriarchis, & ꝓphetis maiorem inuenit: & intellige, beata Virgine ſemper excepta. De apoſtolis aũt quidam dicũt, ꝙ cum de nouo eſſent conuerſi, non erant tunc temporis tantæ fidei. Vel non inueni tantam fidẽ. i. tam facilẽ, quia apoſtoli antequam crederent, multa ſigna uiderũt. Iſte aũt nullum ſignum uiderat. Vel non inueni tãtam fidem in Iſrael. i. tãtæ fidei cõfeſſionem. Nullus enim ita aperte confeſſus fuerat eius maieſtatem. Tertium uerbũ fuit magnæ gratiæ quo ad ſaluandos, cũ dixit; Multi ueniẽt ab oriante & occidẽte, & recumbent &c. & non ſolum ab oriente, & occidẽte, ſed etiam à ſeptentrione, & meridiæ. Illi ueniunt ab oriente, qui cõuertunt in iuuentute. Illi ab occidente, qui conuertuntur in ſenectute. Illi ab aquilone, qui inter aduerſa ſeruant patientiam. Illa meridie, qui inter proſpera ſeruant temperantiã. Quartum uerbum fuit magnæ iuſtitiæ quo ad dãnandos, cũ dixit:

quinque uerba ad petitionẽ prolata.

Iac. 4.

Sap. 6.

Pſal. 90.

Act. 10.

dixit. Filij autem regni.i.qui fuerunt nati pro regno habẽdo, ſed reddiderunt ſe indignos: eijcietur in tenebras exteriores. Dñr aũt tenebræ iſernales, exteriores, reſpe ctu interiorũ, quas pcõres in hac uita habuerũt. Vel dñt exteriores tenebræ, qui ſunt extra ambitũ diuinę miſeri cordiæ. Peccata.n. prout conſiderantur in pñti: ſunt tenebræ interiores, q a ſunt iter ambitũ miſericordię Dei, q a adhuc pñt miſericordiã Dei obtinere: ſed prout con ſiderantur in futuro, ſunt tenebræ exteriores, quia ſunt extra ambitum miſericordiæ Dei. Vel dicuntur tenebrę exteriores, quia ſunt extra omnem diem: In cœlo quidẽ ſunt dies ſine tenebris: in mundo ſunt tenebræ cũ diebus in inferno ſunt tenebræ ſine diebus. Quintum uerbum fuit magnæ potentiæ, cum dixit; Vade, & ſicut credidiſti fiat tibi. Alij medici ſanant cum labore, cum moroſa dilatione, & imperfectè. Iſte autem medicus eſt tã tæ potentiæ, ꝙ ſanauit faciliter: i. ſolo uerbo, quando dixit: Vade, & ſicut credidiſti fiat tibi. Sanauit ueloci ter, quia ſtatim illa hora ſanatus eſt. Vnde ſequitur: Et ſanatus eſt puer ex illa hora. Sanauit perfecte, quia in corpore, & anima creditur fuiſſe ſanatus.

Quid p teneb. exterio res ĩtelligatur.

Eadem quinta feria poſt cineres. Sermo ſecundus. De eadem materia, ut ſupra Sermone præcedente.

ACceſſit ad eum Centurio rogans eum, & dicẽs, Dñe puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Tota intentio Eccleſiæ in iſta Quadrageſima eſt, ut peccatores ad pœnitentiam redeant. Et quia hoc per ſe non poſſunt: ſanctorum orationes debent poſtulare, & in Dei miſericordia ſperare. Ideò in præſenti Euãgelio tria ponuntur. Primo miſera paralytici conditio, per quam peccator intelligitur cum dicitur: Puer. Secũdo Cẽturionis ſupplicantis deuotio, per quã ſignatur, ꝙ debemus ad ſanctos uiros recurrere: qui

Matt. 8. Intẽtio Eccle. in quadrageſi. eſt ut ad pœnitentiã redeant pctõres.

qui pro nobis incercedant,cum dicitur: Acceſſit ad eũ. centurio &c.Tertio benigna Chriſti curatio,per quam notat quod de Dei miſericordia ſemper debemus ſperare,cũ dicitur:Ego ueniam,& curabo eum.Circa primũ notandum,quòd miſera conditio iſtius pueri in tribus erat.Nã,& ſeruus erat,& paralyticus, & male torquebatur.Ideo merito ſignat peccatorem,qui ẽ ſeruus peccati,& diaboli,& omnium uitiorum.Omnis qui facit peccatum ſeruus ẽ peccati. Et a quo quis ſuperatus eſt,eius ſeruus eſt.Aug.Peccator ſeruus ẽ tot dominorum,quot uitiorũ.Seruietis dijs alienis.Et dixit Dijs in plurali, quia ſuperb⁹ eſt ſeruus luciferi;auarus ſeruus mammonæ;luxurioſus ſeruus eſt Aſmodei. Secũdo peccator eſt paralyticus. Eſt autem paralyſis morbus qui membra reddit mollia,diſſoluta,& diſſipata. Talis ẽ uoluptuoſus,& delitijs aſſuetus.Prouer.17.Qui mollis,& diſſolutus eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis.Eſt autem differentia inter iſta tria, quę ponit Salomon hic.ſ.molle,diſſolutum,& diſſipatum.Nam molle eſt,quod cędit omni duro.Diſſolutum eſt, quod nullo uinculo eſt colligatũ.Diſſipatum, quod eſt pœnitus cõfractũ,ſicut patet in uaſe fictili confracto. Tales igitur homines ſunt molles, q omni aduerſitati & tentationi cedunt.Facta autem tribulatione,& perſecutione propter uerbum,ſcandalizantur cõtinuo. Non ſunt etiam aliquo uinculo timoris, uel amoris ligati; ideo ſunt immundi. Vas quod nõ habet operculũ, nec ligaturam, mundum erit.Sunt etiam confracti, ideo nullum bonũ propoſitum retinere poſſunt.Cor fatui quaſi vas confractum:omnem ſapientiam non tenebit. Tertio peccator male torquetur: & aliquãdo enim torquet:Aliquãdo male torquetur:Aliquando peſſime torquetur.Torquet enim ꝑ proſpera;ꝑ curã ſuperfluã. Boetius de cõſo.Quàm multis amaritudinib. humanæ fęlicitatis,dulcedo reſperſa ẽ.Vnde refert Tullius in tuſculanis:q cũ gloriã Dionyſij tyrãni quidã laudaret, & beatum diceret:iuſſit illũ ĩ throno aureo collocari,& mẽſã om nib⁹

Primũ. Io. 8. 2.Pet.2 Hiere. 5. Prou. 17. Matt. 13. Nũ. 19. Eccl.21.

delitijs plenam ante eum præparari. Gladium uero acutiſſimum ſeta æquina ligatum ſuper caput eius appẽdi. Cumq; ille propter timorẽ nõ comederet: dixit ei Dionyſi. Talis eſt vita mea, quam tu beatam putabas. Male autem torquetur peccator inter aduerſa, pp impatiẽtiam. Iſta enim duo, ſ. proſperitas, & aduerſitas: omnes. Vnde dicit commentator ſuper librum Boetij de conſolatione philoſophiæ. Quód philoſophi poſuerunt duo dolia in limine domus Iouis. Vnum plenum uino, & aliud plenum aceto; de quibus ingredientibus bibere oportebat. Domus Iouis eſt mundus iſte. Dolium uino plænum, eſt proſperitas. Dolium plenũ aceto, eſt aduerſitas. De quibus oportet guſtare omnes mundum ingredientes. Peſſime torquetur peccator inter peccata. Ambr. Quæ pœna grauior, quam interius uulnus, ſ. conſcientiæ? Nonne hoc magis fugiendum quam mors, quã exilium, q̃ diſpẽdium? Circa ſecundum. ſ. orationẽ cẽturionis notandum, ꝙ eius oratio exaudiri meruit ꝑpter tres comites, quos ſecum habuit. ſ. fraternã cõpaſſionẽ, humilitatem, & fidẽ. Habuit enim compaſſionẽ in ſeruo, qui tam male torquebatur. Humilitatem de ſe ipſo, cum dixit: Non ſum dignus, ut intres ſub tectum meũ. Habuit fidem de Chriſto cum ait: Sed tantum dic verbo &c. Iſta autem tria taliter ordinantur, quòd compaſſio orationem format; humilitas in celũ ſubleuat; fides omnia impetrat. Oratio igitur quam format compaſſio multum eſt acceptabilis Deo. Chryſ. Pro ſe orare natura eſt; pro alijs uero eſt grẽ. Pro ſe orare rei neceſſitas cogit; pro alio aũt charitas fraternitatis hortatur. Dulcior aũt eſt ante dominum oratio, non quam neceſſitas rei tranſmiſit: ſed quã charitas fraternitatis hortatur. Humilitas autem orationem ſic formatam, habet in cœlũ ſubleuare. Oratio humiliantis ſe nubes penetrat. Fides autem rationem ſic formatam, & ſic eleuatã, omnia impetrare facit. Omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet uobis. Circa tertium, ſcilicet Chriſti curationem notandum, quod curauit ulociter ſiue

[Margin: Secũdũ. Orõ Cẽtur. propter tria meruit exaudiri.]

[Margin: Ecc. 31.]

[Margin: Mat. 11.]

[Margin: Tertiũ. Chriſti miraculoſa curatio.]

ſiue faciliter. Quod eſt contra illos, qui nimis faciunt ſe rogati. Chriſtus autem mox, vt Centurio eum rogauit; reſpondit: Ego ueniam, & curabo eum. Sic facilis Chriſtus fuit ad curandum Dauid, quem curauit tribus ſyllabis quando dixit: Peccaui. Sic facilis fuit ad curandum Petrum negantem, quem curauit paucis lachrimis. Sic facilis fuit ad curandum Publicanũ, quẽ curauit quinq; uerbis quando dixit: Deus propitius eſto mihi peccatori. Secundo curauit eũ liberaliter: quod eſt contra multos qui nimis magna ſalaria petunt. Chriſtus autem tam liberalis fuit, quod nihil à Centurione petijt, niſi fidem, cum dixit. Vade, & ſicut credidiſti fiat tibi. Sic liberalis fuit Chriſtus Apoſtolis, quibus pro paruis retibus, regnum cœlorum dedit. Sic liberalis fuit viduæ, quã pro duobus minutis iuſtificauit. Sic liberalis eſt omnib⁹, qui bonam uoluntatem habent, & aquæ frigidæ calicem remunerat. Tertio curauit totaliter, quod eſt contra multos, qui ab una infirmitate liberant, & ab alia liberare nõ poſſunt. Chriſtus autem iſtum perfectè liberauit; ideo dicitur: Et ſanatus eſt puer ex illa hora. Hic notandum quod quidam ſunt paralytici quantum ad ſenſum, ſed non quantum ad motum. Sicut ſunt hæretici, qui videntur habere motum operationis bonæ, ſed non habent ſenſum fidei rectæ. Et ideo paralytici ſunt, quia ſicut dicitur. Sine fide impoſsibile eſt placere Deo. Alij ſunt paralytici quantum ad motum, ſed non quantum ad ſenſum, ſicut ſunt mali chriſtiani, qui de Deo bene ſentiũt, ſed ad bona opera facienda, moneri nolunt. De quibus dicitur. Confitentur ſe noſſe Deum, factis aũt negant. Et fides ſine operibus mortua eſt. Alij ſunt paralytici quantum ad ſenſum & motum, ſicut ſunt multi peſſimi, & ſcelerati, qui nec habent fidẽ, nec aliqua bona opera faciunt. De quibus dicitur in epiſtola Iudæ. Hi ſunt arbores autumnales, bis mortuæ. Quando igitur Chriſtus reddit alicui ſenſum fidei rectæ, & motum operationis tunc paralyſis perfectè curatur. Rogemus &c.

Matt. 9.

Paralyticorũ diuerſitas.

Heb. 11

j. Thi. j.

Iac. 2.

Feria ſexta poſt Cineres. Sermo primus. De Amore. In quo oſtenditur: retrahi debere ab amore paruo diminuto, & inordinato: & amore magnum, perfectum & ordinatum amplecti.

Matt. 5. AVdiſtis quia dictum eſt antiquis: Diliges proximũ tuum, & odio habebis inimicum tuum. Sic eſt de amore cordis, ſicut eſt de naturali corporis calore. Calor enim naturalis, aliquando eſt nimis paruus: ſicut in puero: aliquando eſt nimis defectiuus: ſicut in ſene: aliquando eſt nimis inordinatus; ſicut in febricitante: aliquando eſt magnus: perfectus: & ordinatus; ſicut

Amor. in viro bene complexionato, & perfectè ſano. Eodem modo amor cordis: aliquando eſt nimis paruus; ſicut quando quis tantum diligit amicum: aliquando eſt nimis defectiuus: ſicut quando quis diminutè, & imperfectè diligit Deum: aliquando eſt nimis inordinatus: ſicut quando quis inordinate diligit ſeipſum: aliquando eſt magnus: ordinutus, & perfectus, ſcilicet, quando quis diligit inimicum: & perfectè diligit Deum, & ordinatè diligit ſe ipſum. Dominus igitur in præſenti Euangelio nos retrahit ab amore paruo, & diminuto, & inordinato: & inducit nos ad amorem magnum: perfectum, & ordinatum. Primò igitur retrahit nos ab

Primo. amore paruo, & diminuto, qui eſt diligere amicum & inducit nos ab amorem magnum, & latum, qui eſt diligere inimicum cum dicit: Audiſtis quia dictũ eſt antiquis: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicũ

Odium quadrupliciter conſiderantur. tuum. Ego autem dico vobis: diligite inimicos veſtros. Circa quod intelligendum eſt, quòd odium quadrupliciter poteſt conſiderari; aut prout eſt in animo: aut prout exterius manifeſtatur, in aliquo rancoris ſigno: aut prout eſt in contumelioſo verbo: aut prout eſt in iniurioſo facto. Circa iſtam quadruplicem differentiam odij

odij Chriſtus vult, vt inimicos quadrupliciter diligam°. Primo in animo; ideo dicit: Diligite inimicos ueſtros. Secundò in facto; ideo dicit: Benefacite his, qui vos oderunt. Tertiò in ſigno: ideo ſubdit: Et orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos. Manum enim ſignum amoris eſt pro inimicis orare. Quarto in verbo ipſos ſalutando. Vnde ſubdit: Si ſalutaueritis fratres veſtros tantum &c. Iſtam quadruplicem dilectionem omnes homines debent impendere inimicis ſaltem in communi. Debemus enim diligere inimicos in animo; inquantum ſunt creaturæ Dei bonæ. Ideò dicitur. Omnis creatura Dei bona. Si quis igitur in ſuo inimíco odiret naturam Dei, in ſtatu ſalutis non eſſet. Debent etiam homines orare pro inimicis; ſaltem in communi. Si enim aliquis pro omnis fidelibus oraret, & ab illis orationibus generalibus, inimicos excluderet; in ſtatu ſalutis non eſſet. Perfecti autem pro inimicis orare debent: non tantum in generali; ſed etiam in ſpeciali. Similiter ſi aliqua aliquod collegium, uel aliquam multitudinem hominum, ſalutaret; ab illa ſalutatione generali inimicos excludere non debet: & ſi excluderet, in ſtatu ſalutis non eſſet: Perfecti enim non tantum in generali: ſed etiam in ſpeciali orare, & ſalutare debent. Similiter ſi aliquis aliqua beneficia alicui communitati exhiberet: non eſſent inimici à talibus beneficiis èxcludendi. Et ſi aliquis excludere videretur, quòd liuorem retineret. Contra illud quod dicitur. Non quæras ultionem, nec memor eris iniuriæ ciuium tuorum. In caſu tamen neceſſitatis tenentur etiam omnes inimicis beneficia exhibere. Iuxta illud: Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi, & uiderit fratrem ſuum neceſſitatem habere; & clauſerit viſcera ſua ab illo; quomodo charitas Dei manet in illo? Perfecti autem debent inimicis beneficia exhibere; non tantum in communi; ſed etiam in ſpeciali. Non tantum in articulo neceſſitatis; ſed etiam ſine articulo neceſſitatis; quia ad ipſos ſpectat non uinci à malo: ſed ẽt uincere in

[Margin: Inimicos quadrupl'r diligere debem° — 1.Th.1. — Perfecti pro inimicis orare debent. — 1.Io.3.]

Ro. 12. bono malum. Secundo dominus retrahit nos ab amore
Secũdo defectiuo,& iperfecto,qui ẽ imperfectę diligere; cũ di-
cit:Eſtote ergo pfecti.&c.ſ.in amore Dei, ſicut & pater
veſter celeſtis. i.ſicut Deus pater diligit nos pfecte: ſic
nos ipſum pfecte diligere debemus. Ille autẽ perfecte
Can. 8. Deũ diligit,qui ipſum plus diligit,quàm ſua.Si dederit
homo omnẽ ſubſtãtiam domus ſuæ pro dilectione: qua
ſi nihil deſpiciet eam.Pluſquã ſeipſum,Ideo dicit:q nõ
accipit crucem ſuam.ſ.ſeipſum mortificando ꝓpter me
Mat. 10 non eſt me dignus.Pluſquam ſuos, Qui amat patrẽ, &
matrẽ pluſquam me:nõ eſt me dignus. Iſto triplici mo
do Chriſtus etiam nos dilexit:pluſquam ſua.i. pluſquã
regnum & domum ſuam;Pluſquam ſuos.i.angelos:qui
erant hæreditas ſua:quia eos dimiſit,& nobiſcum parẽ
telam cõtraxit.Pluſquam ſeipſum; quia propter nos ſe
Hier. 12 ipſum in mortẽ tradidit.De his trib.dicitur:Reliqui do
mum meã:dimiſi hæreditatẽ meam: dedi dilectam ani-
Tertio. mam meam in manibus inimicorũ &c. Tertio Chriſtus
Inordi- retrahit nos ab amore inordinato; quo qs ĩordinatẽ di
nate dili ligit ſeipſum cũ ait: Attendite nè iuſtitiam veſtrã facia-
gens qs tis corã hominibus.Ille enim inordinate ſe diligit ſi bo
ſit. na quæ facit ad ſeipſum reflectit,& inde gloriã quærit.
Magna enim inordinatio ẽ, ꝙ aliqs ſibi attribuat illud
Pſ.136. quod eſt proprium Dei,ſ.gloriã. Vult enim Deus, vt de
Matt.5. operibus noſtris habeamus meritum. Labores manuum
Eſa. 42. tuarum quia manducabis &c.Proximus habeat bonum
exemplum,Sic luceat lux veſtra corã hominibus &c.Et
Deus habeat hãc gloriam. Gloriam meam alteri nõ da
bo,ſed vanaglorioſus meritũ perdit;& proximo ſcãdã-
Vana- lum facit;& tandem gloriam non inuenit. Sed notãdũ
gloria ꝙ ſecũdum Chry, vana gloria poteſt accidere:aut i prin
quõ poſ cipio operis:aut in medio:aut in fine.Tũc enim ẽ in pri
accede- cipio,quãdo quis aliquod bonum ex ſola vana gloria fa
re. cere incipit:& tunc illud opus eſt vitioſum:qa ex vitio
ſa radice proceſſit,& eſt potius intermittendũ: quàm fa
ciendum.Et illud dominus prohibet hic cũ dicit:Atten
dite ne iuſtitiam veſtram &c. Aliquando vero vana glo

ria eſt in medio operis: ſicut quando quis ex recta intẽtione aliquod opus bonũ incepit, & in proſecutione aliquis motus vanæ gloriæ ſe ingerit, tale opus nõ eſt intermittendum, ſed perficiendũ. Quia ex quo hoc ex bona radice proceſſit, vitiari non poterit: maxime cum ſit potius inimici tentatio, quàm alicuius vanæ gloriæ paſſio. Vnde legitur de ſaucto Bern. quòd cum ſemel gratioſe prędicaret: & ex hoc aliquis motus vanæ gloriæ ſe ingereret, tentatori reſpondit: Nec per te incœpi, nec ꝑ te dimittam. Aliquãdo vero in fine operis accidit homini quoddam gaudium mentis, & cõplacentia cordis: de eo quòd tale opus bene cõpleuit: vel de eo quòd bene prædicauit. Et illa talis cõplacentia, opus præcedens vitiare nõ poteſt: quia naturale eſt, quòd quilibet delectatur in operibus & ſermonibus ſuis. Lętatur homo i ſententia oris ſui. Immo etiam ſancti viri magnum habent gaudium, de operibus quæ faciunt propter Deũ. Vnde ſuper illud: In cuſtodiendis illis retributio multa: Dicit Glo. Non tãtum pro eis in futuro redditur præmium: ſed etiam hic in eadem cuſtodia. Magnum eſt gaudium ſeruire ei, cui ſeruire regnare eſt. Prou. 15 Pſ. 18.

Eadem feria ſexta poſt Cineres, Sermo ſecundus. De iuſtitia Chriſtiana: In quo triplex iuſtitia eſſe denotatur, ſcilicet perfectorum: actiuorum, & contemplatiuorum, & in quo quælibet conſiſtat.

ATtendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus. Inter fideles qui ſaluantur: quidam ſunt actiui: quidam contemplatiui: quidam perfecti. Ideo in præſenti Euangelio deſcribitur iuſtitia perfectorum; quæ conſiſtit in inimicorum dilectione: iuſtitia actiuorum; quæ conſiſtit in ęleęmoſynarum largitione & iuſtitia contemplatiuorum: quæ conſiſtit in deuota oratione. Prima igitur iuſtitia quæ conſiſtit in inimicorum dilectione: notatur cũ dicitur: Ego autem dico vo- Matt. 5.

Inimicos diligere p̃fectorũ tm̃ eſt. bis diligite inimicos veſtros. Diligere enim inimicos non eſt omnium: ſed perfectorum tantum. Dicit enim Auguſt. in enchiridion: ꝙ hoc tam bonum magnum, ſ. diligere inimicos: non eſt tantæ multitudinis, quantũ credimus exaudiri in oratione cum dicitur: Dimitte nobis debita noſtra. Notandum eſt quòd inimicis debemus amorem, odium, compaſſionem, & beneficium. Poſſunt enim inimicis quadrupliciter conſiderari. Primo, ſcilicet quantum ad naturam; prout homines ſunt ad imaginem Dei facti: & tunc ſunt diligendi. Vnde quidam de hoc repræhenduntur. Homo homini ſeruat iram: & à Deo quærit medelam: in hominem ſibi ſimilem non habet miſericordiam: & à Deo quærit miſericordiam. Secundò poſſunt conſiderari quantum ad culpam: & tunc ſunt odiendi. Debemus enim inimicos diligere inquantum homines: & odire inquantũ mali ſunt. Vnde dicit Aug. ꝙ cũ dico homo malus: duo dico, ſ. homo, & malus. Inquantum vero homo, eſt diligendus: inquantum malus; odiendus. Talit odit eos Deus; inquã tum ſcilicet ſunt peccatores: ſed diligit eos, inquantũ ſunt pœnitentes. Vnde altiſſimus odio habet peccatores, & miſertus eſt pœnitentibus. Tertiò poſſunt conſiderari quantum ad pœnam; id eſt inquantũ ſunt pœnę æternæ addicti: & quantum ad hoc debemus eis compati. Valde enim compati debemus: quãdo eos ad mortẽ æternam ire conſpicimus. Vidi præuaricantes & tabeſcebam. Vnde Beda: Vera iuſtitia compaſſionem habet: falſa dedignationem. Quarto conſiderantur quantum ad indigentiam, & tunc debemus eis impendere beneficium, & auxilium: iuxta illud: Si eſurierit inimicus tuus; ciba illum: ſi ſitit; potum da illi. Debemus autem diligere inimicos propter debitum; propter fructum; & propter vitandum periculum. Debitum quidem eſt: quia ſi volumus, ꝙ Deus dimittat nobis multa debita: debemus proximo dimittere pauca. Hoc ſignatum eſt in ſeruo, qui debebat regi decem millia talentorum: & in ſeruo qui debebat conſeruo centum

[Margin notes: Inimicis debetur amor odiũ, compaſſio et beneficium. — Ecc. 28. — Inimici quadrupliciter conſiderantur. — Ecc. 12. — Pſ. 118. — Ro. 12. — Inimicos diligere debemus p̃p tria. — Matt. 18]

dena

denarios. Vbi dicit Chryſo. Tanta eſt differentia pecca torum, quæ committuntur in Deum & in hominem, quã ta differentia eſt inter decem millia talentorũ, & centũ denarios. Magna autem, & multò plus. Ipſe enim corpus fecit, & animam inſpirauit; filium miſit; cœlum aperuit; & nos filios ſuos fecit. Nũquid igitur ſi unaquaque die moreremur pro illo, retribueremus ei aliquod dignũ? Nequaquam. Auguſt. Non poſſum (dicis aliquis) diligere inimicum. O quicunque es, attendis quid tibi feceris homo, & non attendis quod tu feceris Deo. Quare non dimittis homini parum, ut feceris Deo. Quare non multum; Secundo debemus diligere inimicos propter fructum, qui quidem eſt duplex. Vnus eſt in præſenti, ſci licet paccatorum remisſio. Vnde Auguſt. Ad dilectionem inimicorum uos admonio: quia ad ſanandum uulnera peccatorum nullum medicamentum utilius eſſe cognoſco. Alius eſt in futuro, ſcilicet æterna remuneratio. Aug. Diligere inimicos grandis eſt labor in hoc ſeculo: ſed grandē præmiũ in futuro: quia per amorē hominis ni mici, efficieris amicus Dei. Tertio debemus diligere inimicos propter uitandum periculũ. Nam ſecundũ Augu. habere odium in corde eſt quaſi habere gladium, ſcorpionem, & ignem. De primo ſic dicit in quodam ſermone. Qui alijs nocere deſiderat, ſimilis, eſt illi, qui gladio ſe tranſuerberat, ut tunicam alterius cædat. De ſecundo ſic dicit idem in ſermone. Frenate iram, quæ uos ſtimulat ad uindictam. Ira enim ſcorpio eſt; ſi te interius flammis excitauerit. Si igitur te uis uindicare de inimico tuo, ad ipſam iram tuam te conuerte: quia pſa eſt inimica tua, quę occidit animam tuam. Tertio ſic dicit ſuper pſalm. Sic puta malitiam eſſe, quomodo ignem. Si incēdere uis aliquod, illud quod igni apponis prius ardet, niſi enim ardeat non incendit. Verdi gratia. Cum faculam apponis igni, prius ardet, ut aliud posſit incendere. Ita ergo malitia procedens ex te & quid uaſtat. antequam te malitia tua; ut alteri non noceat fieri põt: quòd autem tibi non noceat fieri non poteſt. Secunda

eſt

eſt iuſtitiam actiuorum, quæ conſiſtit in eleęmoſynarũ largitione: ſed quia iſta iuſtitia omnino perdit, quando propter humanum feruorem impenditur: ideò Dñs iſtã iuſtitiam ordinat dicens: Cum ergo facis eleęmoſinam noli tuba canere &c. Illi canunt tuba, qui habent iactãtiæ verba. Illi adhibent manum ſiniſtram, qui habẽt intentionem obliquã. Quando autem ipſa æleæmoſyna purè fit pp Dẽũ, tunc ualde utilis eſt, & fructuoſa. Valet enim homini in uita, in morte, & poſt mortem. In uita quidem ualet: quia impetrat remiſſionem culpæ. Vnde de bono æleæmoſinario: Eccl. 4. Sicut in ſereno glacies ſoluetur pctã tua, acquirit benedictionem gratiæ. Qui ſeminat in benedictiõe de benedictione metet, & gratiam ipſam conſeruat in corde. Vnde de eleęmoſina dr̃: Gratiam hominis quaſi pupillam conſeruabis. Secundo æleęmoſina ualet homini in morte: nam animã egrediẽtem de corpore aſſociat. Vnde Ambr. Non ſunt hominis opes, quas ſecum ferre non poteſt. Sola autem miſericordia, ſeu eleęmoſina, comes eſt defunctorum: patronos in adiutorium aduocat. Vnde Bern. Pauperes non ſunt contemnendi, ut ægeni: ſed exorandi, ut patroni. Vnde: Facite uobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis recipiant uos. Hoſtes expugnat. Vnde dicitur de æleæmoſyna: Super ſcutum potentis, & ſuper lanceã aduerſus inimicos tuos pugnabit. Tertio eleęmoſina ualet poſt mortem. Nam de ſalute hominis ſummo regi literas repræſentat. Solet enim Papa quibuſdam concedere literas ſimplicis iuſtitię, ſcilicet omnibus, qui dicunt ſe iniuriam pati. Quibuſdam literas miſericordiæ, ſcilicet pauperibus, & ęgenis. Quibuſdam literas ſuperęrogantis gratiæ, ſcilicet benemeritis. Et quoniã ſerui Dei in hac uita fuerũt pauperes, & ęgeni, & multas iniurias paſſi ſunt, & benemeriti: ideò aliquando repræſentant literas ſummo regi, literas ſimplicis iuſtitiæ. De quibus dicitur: Date & dabitur uobis. Literas gratuitæ miſericordiæ. De quibus dicitur: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

Eleęmoſyna ualet homini in uita in morte, & poſt mortẽ.

2.Co.2.

Ecc.29.

Luc.16.

Ecc.28.

Luc.7.

Matt.5.

quentur. Literas ſuperabundatis gratiæ. De quibus dici
tur: Menſuram bonam & confertam &c. Tertia iuſtitia Luc. 6.
eſt contemplatiuorum, quæ conſiſtit in oratione deuo- Tertia.
ta: ſed quia hæc iuſtitia perditur, niſi ad humano fauore
abſcondatur: ideo Dominus eam ordinat dicens: Et cũ
oratis non eritis ſicut hypocritæ triſtes &c. Et infra:
Tu autem cũ oraueris, intra in cub. tu. & cl. tu. &c. Oſtia Cõſciẽ-
iſta claudenda ſunt, quinque corporis ſenſus, qui men tia cubi-
tis intentionem ſæpe diſtrahunt niſi claudãtur. Cubicu culũ nũ
lum eſt ipſa conſcientia in qua anima requieſcit. Iſtud cupat.
autem cubiculum cum ſit ſummi regis, debet eſſe mun
dum, quietum, & odoriferum. Tunc igitur cubiculum
conſcientiæ eſt mundum, quãdo eſt ſine paccatis conta
gione. Taliter propheta ſuum cubiculum mundabat di-
cens; Lauabo per ſingulas &c. Orationes igitur, quæ ꝓ Pſ. 6.
cedunt de cubiculo mundo exaudiuntur; quæ autem de
immundo, à Deo reprobantur iuxta illud; Cum mul- Eſa. 1.
tiplicaueritis orationes nõ exaudiã; manus. n. ueſtræ ſan
guine plenæ ſunt. Tunc cubiculum conſcientiæ eſt quie
tum, quando eſt ſine ſtrepitu malarum cõſcientiarum,
concupiſcentiarum, & cogitationum: ſed multi ſunt, qui
quando orant, aliqua inania cogitant: talium orationes
non ſunt Deo gratæ. De talibus dicitur: Populus Mat. 15
hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me,
ſine cauſa colunt me. Tunc autem illud cubiculum con
ſcientiæ eſt odoriferum, quando eſt plenum deuotio-
ne. Tales orationes quæ procedũt de cubiculo odorife
ro, ſunt Deo ualde redolentes. Tales orationes odorife
ras, ſcilicet quando cubiculum conſcientiæ eſt plenum
deuotione, optabat propheta dicens: Dirigatur oratio Pſ. 150.
mea ſicut incenſum in conſpe. tuo. Illæ autem oratio-
nes à Deo exaudiuntur, quæ exeunt de cubiculo
mundo, quieto, & odorifero, ideſt quan
do ipſæ orationes ſunt puræ,
attentæ, & deuotæ.

Sabbato poſt cineres, ſermo primus. De pœnitentibus, in quo declarat, quare per nauem pœnitẽtia intelligatur, quæ pericula pœnitentibus ſolent accidere, una cum adiutorijs ad omnia.

CVm ſero eſſet factũ, erat nauis in medio mari. Sicut dr̃ Io. 6. Poſtq̃ Xp̃s q nq; milia hoiũ de quinq; panib9 ſatiauit; voluerũt eũ facere regẽ, exiſtimantes, ꝙ eos ſp ſic paſceret; & ꝙ ſub eo nihil eis d̃ficeret. Quòd cũ Xp̃s cognoſceret, fugit in mõtẽ. Et ſicut dicit Mar. in iſto euãgelio. Xp̃s facto miraculo panũ, iuſſit diſcipulos aſcẽdere in nauiculã, & tũc fuerunt in magno ꝑiculo, & timore rõne loci, q̃a erãt in medio mari: & ratione uẽti, quia erat eis contrarius; & rõne abſẽtiæ naucleri, quia Xp̃s non erat cum eis: & ratione temporis, quia erat ſero: & ratione uiſionis, quia uidentes Chriſtum, putauerunt eſſe quoddã fantaſma. Si enim aliqui nautæ eſsẽt in medio mari, & eſſet nox; & haberent uentũ contrarium; & nõ haberent ſecũ nauclerũ; & uiderẽt aliqd̃ monſtrũ; nõ eſt dubiũ, q̃n in magno periculo ſe eſſe crederẽt. Sed Xp̃s ad eos uenit; eos confortauit; & uentũ ſedauit. Per iſtã aũs nauẽ, pœnitentia intelligitur, in qua cõſueuerũt multa pericula accidere: ſed Deus dat eis multa adiutoria. In hoc aũt Euãgelio tria cõſideranda sũt. Primo quare ꝑ nauẽ intelligit̃ pœnitẽtia. Scd̃o, q̃ pœnitẽtibus cõſueuerũt accidere pericula. Tertio, quæ ſunt adiutoria. Primò notãdũ, ꝙ pnĩa ſignatur per nauẽ ex eo, ꝙ hoĩes per mare huius mũdi ad portũ paradiſi deducit, & ſicut hõ in naui exiſtẽs dormiẽdo, & quieſcẽdo, & comedẽdo, uadit ad portũ, ſic uerus pœnitẽs dormiẽdo uadit ad portũ paradiſi. Iõ. n. dormiũt, ut ad laudãdũ Deũ, fortiores exurgant. Ideo dicit Greg. Quòd ſomnus ſanctorũ, nõ uacat à merito: immo ẽt ſanctorũ ſomnia, aliq̃n sũt meritoria: iuxta illud: Reliquiæ cogitationũ, diẽ feſtũ agẽt tibi. Reliquiæ cogitationũ, sũt ipſa sõnia, q̃ sãctis uiris accidũt ex bonis meditationibus, quas uigilãdo habuerũt: q̃ quidẽ faciunt Deo magnum feſtum.

feſtũ. Similiter ueri pęnitẽtes comedẽdo uadũt ad cę-
lũ; iõ comedunt, ut fortiores ſint ad ſeruiendũ Deo. Si
ue mãducatis, ſiue bibitis, omnia in gloriam Dei facite. 1. Cor.
Similiter ueri pœnitẽtes quieſcendo vadunt in cęlũ; iõ 10.
enim quieſcunt, vt fortiores ſint ad laborãdũ. Sicut. n.
mali vtuntur ſua fortitudine ad malum; ſic boni ad bo
nũ: iuxta illud: Fortitudiuem meã ad te cuſtodiam. Cir Pſalm.
ca ſecundum notandum, ꝙ illi qui uolunt facere pœni- Secũdũ.
tentiam, quatuor interdũ pericula patiuntur. Primo pa Pęnitẽ-
tiunť à Diabolo. ſ. tẽtationẽ, quæ ſignatur per uẽtũ con uolẽtes
trariũ. Erat. n. inquit uentus contrarius. Iſte. n. eſt uen- quatuor
tus, de quo dicitur: Ventus vehemens irruit à regione patiũtur
deſerti, & cõcuſſit quatuor angulos domus. Anguli do- picula.
mus quatuor, fuit uirtutes animæ, ſ. prudentia, iuſtitia, Iob. 1.
temperantia, & fortitudo. Tũc igitur iſti quatuor angu-
li concutiuntur; & domus cadit, quando homo graui tẽ
tatione præſſus, nõ hẽt uſum illarum uirtutũ. Nã cadit
prudẽtia; qñ hõ nõ præcauet à futuris periculis. Cadit
iuſtitia; qñ nõ ſatisfacit, de culpis pteritis. Cadit tẽperã
tia: qñ intẽperate vtitur proſperis. Cadit fortitudo; qñ
nõ habet patientiam in aduerſis. Secũdũ periculũ patiũ
tur in carne. ſ. fantaſmatũ illuſionẽ: qđ notatur p hoc,
ꝙ putauerũt eſſe fantaſma. Sæpe. n. caro offert aiæ mul
ta fantaſmata concupiſcentiarũ. Cõcupiſcit caro aduer Gal. 4.
ſus ſpiritũ, & ad iſtud opus caro habet tria adiutoria; ſ.
diabolum, qui concupiſcentiam inflammat. Ecce ego
creaui fabrum ſufflantem in igne prunas, habet exterio
res ſenſus, qui concupiſcibilia repræſentant. Oculus Eſa. 54.
meus depdatus eſt aiam meã; & cunctis filiabus urbis Then. 3.
meæ, hẽt uina & cibaria exquiſita, q̃ cõcupiſcẽtiæ mate Eph. 5.
riã miniſtrãt. Nolite inebriari uino in quo eſt luxuria.
Iõ apoſtolus iſtã talẽ materiã in ſe refrenabat dicẽs: Ca
ſtigo corpus meũ, & in ſeruitutẽ redigo. Tertiũ pericu- 1. Cor.
lũ patiũtur à mũdo. Quod notatur per hoc, ꝙ dr̃ nauis 9.
erat in medio mari. Mũdus iſte eſt mare in quo ſicut in
mari multi abſorbẽtur. Vñ Aug. Amas ſęculum abſor-
bebit te: amatores ſuos nouit uorare non portare.

Ideo

Pſ.68. Ideo rogat Propheta dicens: Non me demergat tempeſtas aquæ,neque abſorbeat me profundum, neque urgeat ſuper me puteus os ſuum.Rogat propheta,ſcilicet, aut ꝙ non demergatur, aut ꝙ non abſorbeatur, aut ꝙ non includatur. Illi demerguntur à ſeculo tẽpeſtuoſo, qui cadunt in mortalem culpam: ſed tamen adhuc poſſunt liberari. Illi abſorbentur in profundo,qui per longam conſuetudinem profundati ſunt; & iſti ſunt aliquãdo à maxima miſericordia Dei liberandi. Dixit dominus ex baſan conuertam in profundum maris. Sed tunc puteus os ſuũ urget,& claudit;quãdo profunditas peccatorum, animam in deſperationem deijcit. Quartum periculum patiuntur in ſtatu pręſentis miſeriæ, in quo ſunt in multiplici ignorãtia, & in Dei imperfecta cognitione: quod notatur per hoc,ꝙ dñr: Erat ſerò. In pſenti enim uita cognitio eſt ſerotina, in cœlo vero eſt meridiana. Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: Ecce cognitio ſerotina. Tunc autem facie ad faciem: Ecce cognitio meridiana. In inferno enim erit cognitio nocturna. Nulla vis ignis poterit illis lumen præbere,nec ſyderum limpidæ flammę illuminare poterunt illam noctem horrendam. Tertiò contra iſta pericula dantur pœnitẽtibus multa adiutoria. Primum eſt de Deo magna fiduncia:ad quam Chriſtus inducit cũ ait: Confidite ego ſum nolite timere.Nullus enim debet fiduciã ponere in ſe, ſed in Deo.Qui enim in Deo ponunt fiduciã,ſuper firmam petram fundamentum operum ſuorum ſtabiliunt; & illud eſt contra primum periculum, ſcilicet tentationem Diaboli.Tales enim non timent tentationem Diaboli;nec grauem,& occultam; nec grauem,& apertam, nec leuem, & apertã. Deſcendit pluuia: Illud refertur ad tentationem leuem,& apertã: & uenerunt flumina; Illud refertur ad tentationem grauem,& apertam;& flauerunt uenti: Illud refertur ad tentationem grauem, & occultam: & non cecidit domus; fundata enim erat ſuper firmam petram. Secundum eſt oratio clamoroſa, quod notatur cum dicitur: & exclamauerunt: & iſtud eſt

Margin notes: Pſ.67. — 1. Cor. 13. — Sap,17. — Tertiũ. Auxilia ꝓpugnãtibus. — Matt.7.

eſt contra ſecundum periculum.ſ.fantaſmata malarum cogitationum : contra quæ debemus ad eum clamare, ſicut clamat propheta dicens. Miſer factus ſum, & curuatus ſum vſq; in finem, toti die contri.ingre. Qm̃ lum bi mei imple. ſunt illu. Non. n. poſſumus habere carnis continentiam, niſi per orationem deuotam. Et vt ſciui quoniam non poſſum eſſe continentes, niſi Deus det: abij ad Deum, & depræcatus ſum illum. Tertium eſt dominicæ paſſionis meditatio aſſidua. Quod notat ꝑ hoc qđ dr̃; ꝙ oẽs infirmi, qui tagebãt fimbriam veſtimenti eius, ſanabantur. Veſtimẽtũ Chriſti eſt corpus eius. Fimbria quæ eſt ultima pars, eſt paſſio eius; qui.n. illam tangit per deuotionem, releuatur ab omni tribulatione. Et illud eſt contra tertium periculum, ſ.amaritudinem mũdi. Ipſa.n. Chriſti paſſio, omnes tribulationes dulcorãt. Recogitar eum, qui talem ſuſtinuit pro peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionẽ; ut non fatigemini animis ueſtris deficiẽtes. Greg. Si paſſio Chriſti ad memoriam reducitur, nihil eſt quod non æquo animo toleretur. Quod ſignificatum eſt, in ligno miſſo in aquas amaras, quæ ſunt in dulcedinem uerſæ. Quartũ eſt illuſtratio diuina, quod notatur per hoc qđ dr̃: Circa quartam uigiliam noctis uenit ad eos. Et iſtud eſt cõtra quartũ periculũ, qđ erat ignorantia. Ad illos.n. uenit, & lumẽ ſuæ ſcientiæ in fudit illi, qui ſunt in uigilia. Sicut. n. uita beatorum eſt tota feſtiuitas; & uita damnatorũ eſt totus luctus; ſic uita peregrinantium, ſ.uita præſens, debet eſſe in uigilia; ut ſic de uigilia perueniatur ad feſtum; & uigilia debet eſſe quarta. Illi aũt quatuor uigilias faciunt, qui ſuas cogitationes, locutiones, operationes, & ſenſus corporis uigilanter cuſtodiunt.

Pſa.37. Sap.8. Hab.12. Exo.15 Vigilias quatuor qui faciunt.

Eodem die, Sabbato poſt cineres. Sermo ſecundus, De Beata Virgine; in quo eius dignitas, & pietas demonſtretur.

ERat nauis in medio mari &c. Sicut dies dominica dedicata eſt dominicæ reſurrectioni; & in feria ſexta domi-

dominicæ paſſioni; ſic dies ſabbati dedicata ē glorioſæ Virgini: & ideo in ſabbatis quæ occurrunt in quadrageſima, aliquid de ipſa loquemur ad eius gloriā, & honorem. Eccleſia namque ut dictum ē diem ſabbati virgini conſecrauit, & hoc multiplici ratione. Prima eſt, q̄a paſſio Sanctorū cōuenit in aliqua die celebrari. Beata aūt virgo, & ſi non paſſa ſit martyriū carnis, paſſa eſt tamē martyrium mētis; iuxta illud: Tuā ipſius animā trāſibit gladius. Et illud martyrium in ea cōtinuatum fuit in tota feria ſexta, & toto ſabbato ſequēti. Sexta autē feria dedicata eſt matyrio filijs; & ideo ſequens ſabbatum dedicari debuit martyrio matris. Secunda ratio eſt: q̄a ſicut in die ſabbati Deus requieuit ab omni opere ſuo; ſic Chriſtus intrās Mariæ uterū, requiem inuenit ī eius uentre, & mēte. In nullo enim alio ſancto, ſpiritus ſanctus requiem habuit; niſi in Chriſto, & ī Virgine Beata quia in alijs ſanctis habuit aliquid repugnans, ſaltē peccatum ueniale. in Chriſto autem, & Virgine nihil repugnans inuenit; & ideo perfectè ibi requieuit. Tertia ratio eſt: quia ſicut Dominus in ſabbato omnes creaturas fecit, & compleuit; ſic in beata Virgine uniuerſa refecit. Fecit tunc Deus uniuerſa opera naturæ, quæ p̄ peccatum fuerunt corrupta: ſed ī beata Virgine fecit opera gratiæ, per quæ fuerūt omnia reparata. Quarta ratio eſt: q̄a ſicut Deus diem ſabbati benedixit; ſic Beata Virgo fuit ab omnibus benedicta. Et a Deo, quia ipſam eligit: & ab Angelo; quia ipſam ſalutauit; & a toto mūdo; quia ipſum laudat, & ueneratur. Quinta ratio eſt: quia ſabbatum eſt medium inter diem gaudioſum, ſcilicet dominicam; & diem penoſum, ſcilicet feriam ſextam; ſic ipſa eſt mediatrix inter Deum, & hominem. Sexta ratio eſt: quia in die ſabbati tota fides perijt, & in ſola Beata Virgine remanſit; & ideo merito hæc dies ſibi dedicata fuit. Igitur per nauem ſupra dictam Beata Virgo intelligi poteſt. De qua duo dicūtur ſeu notantur. Primo quantæ ſit dignitatis, per hoc, q̄ dicitur nauis. Secūdò quātæ ſit pietatis, per hoc, quod

Mariæ q̄re dies ſabbati dedicat. Luc. 2.

dicitur

dicitur in medio mari. Dicitur autẽ Beata Virgo nauis, ex mercibus quib. onuſta fuit; quæ quidẽ eius ſunt uirtutes, de quibus decorata fuit, & ornata: quæ ſunt, humilitas, uirginitas, & fœcunditas. Nam per humilitatem placuit Deo; per uirginitatem Angelis: per fœcunditatem mundo. Tu gloria Hieruſalem, id eſt Dei qui eſt uiſio pacis noſtræ, & hoc propter humilitatem ſuam. Tu lætitia Iſrael, id eſt Angelorum, qui ſemper Deum uident, & hoc propter ſuam uirginitatẽ. Tu honorificẽtia populi noſtri, id eſt generis humani & hoc ꝓpter fœcunditatem, per quam nobis genuit Saluatorem. Secundo attenditur dignitas eius ex mercatorem quẽ portauit. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuum. Iſte eſt panis de quo dicitur: Ego ſum panis uiuus, qui de cœlo deſcendi. Et iſte panis uenit de longe. Vere de longe, quoniam de cœlo in terram. Verè de longe: quia cum iſte panis conſtet ex duplici paſta, ſcilicet natura diuina, & humana; illæ tamen uere in infinitum à ſe diſtant. Vere de longe: quia talis portatio, ideſt incarnatio; longe eſt a meritis noſtris; quoniam nulla noſtra merita meruerunt, ut Deus homo fieret. Tertio attenditur eius dignitas ex arbore, qui iſta nauis inſignita fuit; de qua arbore dicitur: Cedrum de libano tulerunt, ut facerent ſibi malum. Arbor cedrina iſtius nauis fuit Chriſtus, qui aſſimilatur cedro; non tantum propter ſui ſublimitatem: ſed etiam propter fructus qualitatem. Poma enim cedrina in aliqua ſui parte ſunt dulcia; in aliqua ſunt acetoſa; & in alia inter dulce; & acetoſum ſunt media; per quæ ſignantur in Chriſto tres ſubſtantiæ. Eius enim diuinitas fuit dulciſsima; eius caro fuit amaritudine plena; eius anima fuit dolore plena inquantum naturæ ſuæ relicta paciebatur: & fuit dulcedine plena inquantum fruebatur. Quarto attenditur eius dignitas ex uelo quod in iſta naui appenſum fuit. De quo uelo dicit Byſſus uera de Aegypto cõtexta eſt tibi uelũ. Per iſtud uelũ etiam ſignatur ipſe Chriſtus Iſtud autem uelum dicitur

Maria dicitur nauis, & quare.

Iud. 15.

Pro. ult.

Io, 16.

Eze. 72.

Eze: 27.

citur fuiſſe uarium : quia fuit pictum de colore albo, ru beo,& aureo. In Chriſto enim fuit,ut dictum eſt, caro, anima,& diuinitas. Ex carne igitur refulſit color albus, propter ſuam puritatem. Ex anima color rubeus, propter ſuam charitatem. Ex diuinitate color aureus pro pter ſuam præcioſitatem. Dilectus meus candidus,pro

Can.5. pter carnis puritatem;rubicundus, propter animæ chari tatem;electus ex milibus,propter diuinam maieſtatem. Secundò oſtenditur de iſta naui quātę ſit pietatis in eo,

Secūdo. quod dicitur eſſe in medio mari. Per mare intelliguntur peccatores pœnitentes, qui pro ſuis peccatis habēt

Maria auroræ lunæ, & ſoli aſſimilatur. multas amaritudines: Iſta igitur nauis eſt in medio mari,quia eſt mediatrix inter Deum,& ipſos peccatores. In quantum autem eſt mediatrix aſſimilatur lunæ, & ſoli. Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra, vt luna, ęlecta ut ſol. Primò igitur

Can.6. aſſimilatur aurorę: quia ſicut aurora eſt medium inter diem & noctem; ſic & ipſa inter Deum,& peccatorem. Quando enim peccator eſt in nocte peccati: tunc tentationes,& dęmones per eius cor tranſeunt;iuxta illud: Facta eſt nox,in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſiluę.

Pſa.103 Adueniente autē aurora,id eſt Virginis gratia; tentatio nes recedunt, dęmones fugiunt, & homines ad bene agendum habiles fiunt. Vnde ſequitur; ortus eſt ſol; id eſt aurora. Sol enim oritur tunc, quando lux ſua in cipit apparere: & congregati ſunt, ſcilicet mali motus tentationum, ut recedant. Et in cubilibus ſuis colloca buntur, ſcilicet dęmones, ut in infernum uadant. Exibit homo ad opus ſuum; ut ſcilicet ad penè operandum

Pſ.103. habilis fiat. Secundo inquantum eſt mediatrix aſſimilatur lunæ. Sicut luna lucet in nocte, & eſt uicina terræ,& habet uirtutem efficacē ſuper mare;ſic & ipſa, ſcilicet Maria,lucet peccatoribus,dando eis lumen ſuæ gratiæ; & eſt uicina eis, citò eis ſuccurrendo per effectum miſericordiæ: Et oſtendit uirtutē ſuam ſuper afflictos,& amaricatos; dando eis dulcedinem conſolationis ſuæ. Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me;

&

& ſic uobis dabo miſericordiam meam; & à generationibus meis adimplemini; id eſt à virtutibus, quas in vobis genero. Spiritus enim meus ſuper mel dolcis;id eſt viſitatio mea,qua dulciter uos conſolor. Tertiò inquantum eſt mediatrix,aſſimilatur ſoli. Nam ſicut ſol habet tres planetas ſuperiores; & tres inferiores;& ipſe eſt in medio conſtitutus:ſic & ipſa habet ſupra ſe tres in trinitate perſonas; & ſub ſe tres ſtatus ſaluandorum; ſcilicet virgines,continentes & coniugatos; & ipſa eſt in medio conſtituta; reconcilians tres ſtatus ſupradictos ſaluandorum,ipſi beatiſſimæ Trinitati,cui eſt honor &c. Ecc. 24.

Dominica prima quadrageſimæ, ſermo primus: In quo oſtenditur modus, quo Chriſtum diabolus tentauit,& quomodo uictus remanſit.

Mat. 4.

DVctus eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu,ut tentaretur Diabolo. Sicut Chriſtus uoluit mori, ut morte ſua noſtram deſtrueret;ſic uoluit tentari; ut p ſuam tentationem, noſtras tentationes ſuperaret.Voluit autem tentari immediatè poſt baptiſmum;ut tentatis daret conſolationis remedium. Fuit enim tẽtatus,quando fuit baptizatus; quãdo à patre fuit filius appellatus;quando ſpiritus ſanctus ſuper eum in ſpecie columbæ manſit;quando cœlos apertos uidit;quando quadraginta diebus,& noctibus ieiunauit;ut per hoc detur intelligi,ꝙ ſi aliquis tẽtatur,propter hoc non eſt minus à peccato mũdatus;nõ eſt minus filiatione Dei dignus; non eſt minus ſpiritu ſancto plenus; non eſt minus cęlo dignus; non eſt minus in ſua pœnitentia Deo acceptus. Tentari igitur uoluit,ut noſtras tentationes uinceret;vt tentatis conſolationem præberet; ut Diabolo, ꝙ eſſet Dei filius occultaret.Sciebat enim Diabolus per ſcripturas, & prophetas; quòd filius Dei naſciturus erat; & quòd per eum ſuum dominium erat amiſſurus; & ideò ſollicitè obſeruabat, ut ſciret, qñ naſceretur. Audiens

Christ', quare voluit tentari.

Diabol⁹ conieƈtu ris tantũ Chriſtũ nõ certè cognouit.

autem, ſicut dicit Chryſoſt. Angelum Chriſti natiuitatem paſtoribus nunciantem: Angelorum multitudinem iubilantem: Ioannem digito demonſtrantem: Patrem in baptiſmo teſtificantem. Spiritum ſanƈtum columbæ ſpecie deſcendentem: & nunc ipſum quadraginta diebus, & quadraginta noƈtibus ieiunantem: cum eſſe Dei filium ſuſpicabatur. Sed uidens eum eſurientem, ipſum eſſe purum hominẽ dubitauit. Volens igitur certificari; vtrum eſſet Dei filius, vel homo purus: ipſum tribus telis tentationum aggredi uoluit, quibus hominem primum proſtrauit. Nam ſicut dicit Gregorius: Diabolus primum hominem de gula tentauit, & uicit; quando de ligno uetito manducare ſuaſit. Tentauit de vana gloria cum dixit: Eritis ſicut Dij. Tentauit de auaritia cum dixit, eos ſcire bonum & malum. Sicut enim auaritia eſt in appetitu ſuperfluæ pecuniæ; ſic etiam in immoderato eſt in appetitu ſcientiæ. Eodem modo tentauit ipſum de gula cum dixit: Si filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant. Cogitabat enim in ſe dicens; Si lapides in panes conuertit; filius Dei eſt; ſi autem conuertere non poterit; homo purus apparebit. Sed ſic Chriſtus reſponſum temperauit, ꝗ ipſum cognoſcere non potuit dicens: Scriptum eſt: Non in ſolo pane uiuit hõ &c. Acſi dicat: Cum homo conſtet ex corpore, & anima; & uerbum Dei ſit cibus animæ, & cibus corporis ſit panis: & nullam mentionem facias de cibo animæ, ſed tantũ de cibo corporis; manifeſtum eſt, ꝗ tua ſuaſio tentatio eſt. Tunc ſicut dicit Chryſoſt. Diabolus intra ſe cogitauit dicens: Iſte homo ſanƈtus uidetur eſſe. Sanƈti autem uiri, & ſi non uincantur uitio gulæ, ſæpe tamen uincuntur uitio uanæ gloriæ. Et ideo eũ aſſumpſit, & ſuper pinnaculum tẽpli eũ ſtatuit. Nec fuit indignũ in Chriſto (ſicut dicit Gre.) ſi à Diabolo ſe permiſit aſſumi: qui à membris ſuis ſe permiſit occidi. Vel illa aſſumptio poteſt intelligi deduƈtio. Dicit autẽ glo. ꝗ veriſimile eſt Diabolũ in humana ſpecie apparuiſſe, ſed tamen Chriſtus ſic egit, ut à nemine uideretur. Et dicit

dicit Diabolus. Si filius Dei es, mitte te deorſum. Hoc ideò dicit, ut ex tali præcipitatione, & nulla ſecuta leſione; omnes ad eum concurrerent, ut eum adorarent; & ex hoc vanam gloriã incurreret. Vel ideò dicit, ut per hoc Diabolus potentiam ſuam cognoſceret. Sed Xp̄s ſic temperauit reſponſum: ut Diabolo relinqueret dubium dicens: Non tentabis dominum Deum tuum. Ille Deum tentat, qui vult explorare quantum poſſit apud Deum; cum tamen habeat ex humana ratione, quid facere debeat. Sic Chriſtus poterat aliter de tẽplo deſcẽdere, quam per iactantiam præcipitare ſe. Quia igitur non potuit eum ſuperare de gula, nec da vana gloria; voluit explorare, ſi poſſet eum tẽtare de auaritia. Et ideò duxit eum in montem excelſum ualde, & oſtendit ei omnia regna mundi. Oſtendit autem ſibi non ea, quæ neſciebat indicando: ſed ſecundum Chryſoſtom. oſtendit ei, ac ſi aliquis in loco excelſo poſitus, manum extenderet dicens: Ecce ex illa parte eſt Africa: ex illa Paleſtina; ex illa Græcia; ex illa Italia; & huiuſmodi. Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me. Et quoniam iſtud continebat iniuriam Creatoris; Chriſtus eum repulit dicens: Vade Sathana in infernum. Scriptum eſt enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli &c. In alijs duabus tentationibus, quæ uidebantur continere iniuriam ſuam, placitè reſpondit: in iſta autem, quæ continebat iniuriam Creatoris, dure redarguit. Vnde Chryſoſt. In proprijs iniurijs eſſe quẽquam patientem; laudabile eſt. Iniurias uero Dei diſſimulare; impium eſt. Ex ſupradicto ordine tentationis patet, quòd conſuetudo Diaboli eſt incipere à leuioribus, & procedere ad grauia; & deinde ad grauiora; deinde ad grauiſſima. Iſtud etiam patet in Iob. Incœpit autem à leuioribus, ſcilicet quando omnes res temporales ſibi abſtulit. Deinde proceſſit ad grauia, quando filios extinxit. Deinde ad grauiora quando corpus eius uulnerauit. Tandem ad grauiſſima quando fiduciam de Deo per amicos ſuos ſibi auferre

Deũ tẽtare, q̃s dicitur.

Africa.

Deut. 6

Diaboli Modus Tẽtãdi.

conatus fuit.Illi enim merita ſua extinguebant dicẽtes, quòd propter peccata ſua fuerat percuſſus; ꝙ fuerat tyrãnus; & hypocrita magnus.Sed Iob contra primam tentationem ſe defendit,per natiuitatis,& mortis conſiderationem dicens: Nudus egreſſus ſum de utero matris meæ,& nudus reuertar illuc. Contra ſecundam datoris oblationem; quia ille, qui filios dedit, ille accepit; ſic dicens: Dominus dedit, Dominus abſtulit. Contra tertiam per manus paternæ percuſſionem: quia manus eius percuſſerat,qui percutit ad correptionem, non ad ſubuerſionem dicens; ſi bona ſuſcepimus de manu domini &c.Contra quartam, per bonorum ſuorum nume
Iob. 31. rationem. Vnde 31.capit. Bona ſua enumerat non ad iactantiam: ſed ad ſpem excitandam dicens; oculus fui cęco,& pes claudo &c. Iſtum etiam ordinem ſeruauit Diabolus in tentatione Chriſti. Incœpit enim à tentatione leui; cum tentauit de gula. Tentare de pane, & maximè famis tempore,leuis tentatio eſt. Proceſſit ad
Chriſt⁹ quõ diaboli ten tationes ſuperauit. grauem; quando eum tentauit de vanagloria.Proceſſit ad grauiorem:quando eum tentauit de auaritia. Proceſſit ad grauiſſimam; quando eum tentauit de idolatria. Iſtas autem tentationes Chriſtus ſuperauit,ſapiẽter,fortiter,& perſeueranter.Sapienter quidẽ: quia ꝑ ſcripturæ teſtimonia ipſum Diabolum uicit; quod figuratũ eſt
1.Reg. 28. in uictória Golyæ,ubi dicit glo.Dauid uicit Golyam tribus lapidibus de torrente; & Chriſtus Diabolũ tribus
Tẽtatio nib⁹ diaboli quõ ſit reſtituẽdum. teſtimonijs de lege.Eodem modo,& nos poſſumus contra Diabolum, ſcripturæ teſtimonijs reſpondere.Si.n. tentat nos de ſuperbia,& appetitu bonorum; debemus reſpondere,ſcriptum eſt: Quid ſuperbis terra, & cinis? omnis potentatus breuis uita. Si tentat de appetitu diuitiarum; reſpõdeamus,ſcriptum eſt.Nihil intu-
Ecc. 10. limus in hunc mundum: haud dubium, quòd non au-
1.Thi.6 ferre quid poſſumus.Item: Nudus egreſſus ſum de ute
Iob. 1. ro matris meæ,& nudus reuertar illuc.Si tentat de ap-
1.Cor. petitu delitiarum carnalium;reſpondeamus illud: Ca-
15. ro,& ſanguis regnum Dei non poſſident.Glo.Per car-

nem

nem,& ſanguinem,uentrem & libidinem; id eſt opera carnalia deſignantur. Exemplo enim Chriſti, qui tentationes ſuas uicit per ſcripturam,démus ét iniurias noſtras uincere ſapienter magis,quàm potenter. Ille ſapienter uicit,qui ſcit iniuriantibus rationabiliter reſpondere; uel qui ſcit cor ſuum uincere,& diſſimulare,uel q ſcit à facie iniuriantium ſe abſentare. De primo: Melior eſt ſapientia,quàm uires,& uir prudens,quàm fortis. De ſecundo: Melior eſt patiens uiro forti; & qui Dominatur animo ſuo,expugnatore urbiũ. De tertio: Honor eſt homini,qui ſeparat ſe à contentionibus; omnes autem ſtulti cõmiſcẽtur contumelijs. Secundò Xp̃s uicit fortiter. Non enim aliquando ceſſit,ſed fortiter reſtitit; & ſic nos debemus reſiſtere. Reſiſtite Diabolo, & fugiet à uobis. Diabolus enim dicitur à dia, quod eſt duo; & bolus;quia vult facere de homine duos bolos; corpus ſcilicet,& animam deuorando. Taliter. n. Diabolo debemus reſiſtere,& fugiet à nobis: & bñ dicit fugiet: à quibuſdam, n. non exit, ſed in eis quieſcit: ſicut in auaris,ſuperbis,& luxurioſis. Sub umbra dormiuit: ecce umbra auaritiæ: in ſecreto calami: ecce uanitas ſuperbiæ: in locis humentibus:ecce turpitudo luxuriȩ. Ab aliquibus uerò exit; ſed non recedit: ſed ibi prope expectat: ſicut ab illis, qui ſæpe patiuntur recidiuum, ad quos citò ſe ſcit reuerſum: iuxta illud: Reuertar in domum meam,vnde exiui. Ab aliquibus autem exit, & recedit: ſed non fugit: ſed lento paſſu incedit: ſicut à tepidis,quos non plene deſerit. Ab aliquibus uerò exit, & fugit; ſicut à uiris perfectis;qui fortiter ei reſiſtunt; & ipſum in fugam conuertunt. Nam ſicut dicit Grego. Diabolo cum reſiſtitur,eſt ut formica. Cum uerò eius ſuggeſtio recipit̃; fortis eſt, ut leo. Tertio uicit Xp̃s perſeueranter:quia in nullo ei ceſſit: ſic & nos pſeuerãter uincamus, ut nũquam Diabolo cedamus. Tunc autem ei non cedimus,quando ad inſtar Apoſtoli,cum ipſo pugnamus,qui dicit: Ego igit̃ ſic curro, nõ quaſi in incertum. Miles enim ſtrenuus primo debet habere robuſtũ

Sapienter quis uincat. Sap. 5. Pro. 16. Pro. 20. Iac. 4. Iob. 40. Luc. 11. 1. Cor. 9. Militis cõditiones.

animum ad aggrediendum, ut ſcilicet contra hoſtē fortiter currat; & quaſi certus de victoria ipſum inuadat.
Iob. 39. Ideò dicit: Ego ſic curro, nō quaſi in incertū. Exultat audacter, in occurſū pgit armatis. Scdō dēt habere robuſtam manum ad feriendum. Ideò ſubdit: ſic pugno, non quaſi aerem uerberans. q. d. nō pugno uerbis, ſed factis.
Gen. 49 Man⁹ tua in ceruicibus inimicorū tuorū. Ceruix Diaboli ex ipſa ſuggeſtio, quæ qñ amputatur, ex toto Diabol⁹ uincitur. Tertiò dēt hēre fortē humerū ad ſuſtinendū. Debet.n. fortiter ſuſtinere macerationes, ſponte aſſumptas. Ideò dicit: ſed caſtigo corp⁹ meū &c. Et tribula-
Pſ. 128. tiones à Deo immiſſas. Pſ. Poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro, ab inimicis illatas. Supra dorſum meum fabricauerunt &c.

Eadem dominica prima quadrageſimæ, ſermo ſecundus. De eadem materia, ut ſupra.

ET cū ieiunaſſet. xl. diebus, & xl. noctib⁹, poſtea eſurijt. Proceſſus, & ordo tētationis Xpi talis fuit. Ipſe.n. ieiunauit; ieiunando eſurijt, eſuriēdo tētat⁹ fuit; tētatus ſuperauit; & tunc poſt uictoriam miniſteriū angelorū accepit. Primò ergo ieiunauit. xl. diebus, & xl. noctibus. exemplo Moyſi, & Heliæ, qui in iſto numero ieiunauerūt: ſed nullus eorum uirtute ꝓpria ieiunauit. Moyſes enim ieiunauit ſuſtentatus diuina allocutione. Helyas ſuſtentatus Angelica refectione. Xps aūt propria uirtute. Nos aūt in iſto numero ieiunare debemus tribus de cauſis, quas ponit Greg. ī Homel. Nos .n. offendimus Deum de corpore noſtro, de tēpore noſtro, & de operibus noſtris. Corpus.n. noſtrum ex quatuor ælementis eſt compoſitum; & ideò ad diuerſa uitia eſt prōptū. Quia igitur compoſitū eſt de terra, ideò promptum eſt ad deſiderādū terrena, & ad peccatum auaritiæ. Quia eſt de aere, ideò prōptū eſt ad deſiderandū ſublimia, & ad peccatū ſupbię. Quia eſt de igne, ideò prom-

Ieiunare debemus tribus de cauſis.

prōptū eſt ad inflammationem malæ concupiſcentiæ. Quia eſt de aqua: ideò promptum eſt ad vitium leuitatis, & inconſtantiæ. Quia igitur ex corpote, ex quatuor lementis compoſitò, ad diuerſa vitia prompti ſumus: ideò ſæpè mādata, quæ per decalognm ſunt accepta, cōtempſimus: & ideò iuſtum eſt, vt ipſum corpus quaterdecies affligamus. Scđò offendimus Deum de tēpore noſtro: Dedit n. nobis tempus, vt in ipſo pœnitentiam faciamus & tamen nos ipſum in vanitatibus noſtris expendimus. Dedit ei locū pęnitentiæ, & ipſe abutitur eo in ſuperbiā. Facit tñ Deus nobiſcum pactū: ut. ſ. nouem temporis partes teneamus nobis; in quibus noſtra negocia faciamus: & ſaltē decimā partē demus ſibi, in qua ſibi ſeruauimus, & pœnitentiam agamus: & iſta eſt Quadrageſima, quæ eſt decima pars anni. Sicut dicit Greg. A prima inquit Dominica Quadrageſimæ, vſq; ad Paſcha; ſex hebdomadæ eueniūt; quarū dieş 42. sūt: ex quibus dū ſex dies dominicales, ab abſtinentia ſubtrahuntur, 36. in abſtinētia remanēt. Dū verò per trecentenos 66. dies annus ducitur, quaſi anni noſtri decimā Deo damus. Tertio offendimus Deū de operib⁹ noſtris. Opera. n. noſtra debēt eſſe circa obſeruationē decē mādatorū, & cōplemētū quatuor euangeliorū; quæ tunc cōplentur, qñ hēmus dilectionē Dei, & proximi. Vel qñ cōplemus duo mādata. ſ. ut faciamus alijs, qđ nobis uolum⁹ fieri; & nō faciamus alijs, qđ nobis, volumus fieri. Sed nos in operibus noſtris, nec præcepta ſeruamus; nec Euāgelio cuſtodimus, & ideo iuſtū eſt, vt ꝑ 40. dies Deo ſatisfaciam⁹. Eſt aūt ieiuniū noſtrū magnę uirtutis quia Deū placat, & dæmonem fugat. Placat quidem, & reconciliat Deum: ſicut patet in niniuitis, qui ieiunauerunt, & iumēta ſimiliter ieiunare fecerunt: & ideo De⁹ eis reconciliatus fuit. Vnde dicit Amb. Quale eſt hoc Chriſtianum non facere, quod pecudes fecerunt: niſi ꝙ ſtolidior eſt pecudæ, q in dicto ſibi à ſacerdote ieiunio, nō ieiunat? Et pecus quidem declinat foueam, & cauet præcipitium; tu autem non uis declinare periculum

Iob. 24.

Ieiunij effectus.

Ioan. 3.

lum

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

lum ieiunando,quod cernis.Deſperationis enim genus eſt tunc manducare,cum ieiunare debeas:tunc gaudere
Diaboli nomina cum debeas deplorare.Secundo, ieiunium Diabolū fugat.Diabolus enim eſt ſerpens,piſcis,lupus,& canis.Sicut.n.ſecundum Amb.Sputum hominis ieiuni ſerpentem interficit : ſic ieiunium Diabolum occidit : & ſicut piſcis natat in fluuio,& moritur in ſicco : ſic Diabol⁹ delectatur in aquis delitiarum: & moritur in ſicco abſtinētiarum: & ſicut fames expellit lupum de nemore: ſic ieiuniū expellit Diabolum de corde: & ſicut de aqua bulliens fugat canem de coquina : ſic oratio feruens fugat
Matt.9. Diabolum de anima.Hoc genus demoniorum in nullo
Secūdo. pōt eijci,niſi in oratione,& ieiunio.Secundò Chriſt⁹ ieiunando eſurijt.In hoc autem quòd Chriſtus ieiunauit 40.diebus,& 40. noctibus,oſtēditur omnipotēs Deus. In hoc autem ꝙ eſurijt : oſtenditur homo fuiſſe infirmus.Legimus autem tribus vicibus Chriſtum eſuriſſe. Prima vice eſuriuit,& nō habuit ad comedēdum niſi lapides,ſicut hic patet.Lapis eſt durus,frigidus,& ſiccus. Per lapides.n.intelliguntur homines,qui nō poſſunt ad pœnitentiam frangi. Homines frigidi,qui non poſſunt igne diuini amoris inflammari.Homines aridi, qui non poſſunt aqua diuinæ gratiæ humectari.Tales nō poſsūt incorporari à Chriſto,ſed à Diabolo.Diabolus enim cū
Iob.41. ſit lapideus:lapides ſibi incorporat. Cor eius indurabitur quaſi lapis.Alia vice eſuriuit, & non habuit ad co-
Matt.21 medendum, niſi folia.Vt habetur de ficulnea, quæ nō habuit niſi folia: cui Chriſtus maledixit. Sicut autem Chriſtus non comedit lapides,id eſt corda dura:ſic non comedit folia,id eſt uerba. Arbor producit folia; gemmas:flores:& fructus. Folia ſunt bona uerba,gemmę bonæ cogitationes, flores bonæ uoluntates,fructus bona opera. Sicut igitur homo non paſcitur de folijs; nec de gemmis;nec de floribus;ſed de fructibus: ſic Deus non delectatur; nec in noſtris uerbis; nec in cogitationibus: nec in uoluntatibus;ſed in bonis operibus.Tertio Chriſtus quotidie eſurit,ſcilicet noſtram conuerſionem, &

ſalu-

ſalutem.Iſtum cibum Chriſtus tãtum deſiderat,q etiã illum oſtiatim mendicat.Ego ſto ad oſtium, & pulſo.Si quis aperuerit mihi ianuã; intrabo ad illum,& cœnabo cum illo,& ipſe mecum.i. ad Scottum,ſiue ad ſimbolũ. In iſta cœna debet peccator tria fercula ponere.i.contritionem,cõfeſsionem,& ſatisfactionem.Deus autem ponit tria alia.ſ.remiſsionem culpæ, collationé gratiæ, & promisſionem gloriæ.Sed multi ſunt de natura ioculatorũ,qui ſemper vellent comedere de alieno,& nihil de ſuo.Vellent quòd Deus eis peccata dimitteret:gratiam ſuam tribueret:& gloriam ſuam daret. Ipſi autem nec volunt habere contritionem:nec facere cõfeſsioné nec exhibere ſatisfactionem.Tertio Chriſtus eſuriédo tétatus fuit.Quãuis auté ſint multæ cauſæ:quare Chriſtus voluit tentari: Apoſtolus tamé principalem ponit dicens:Non enim habemus pontificem, q nõ poſsit cõpati infirmitatibus noſtris:tétatum auté per omnia &c. Ex quo patet,quò voluit tétari;vt tétatis, & tribulatis melius ſciret miſeri. Nemo enim poteſt moueri ad cõpasſionem,& miſericordiã: niſi aliorum cognoſcat miſerias:quas quidé poteſt cognoſcere vel audiendo, uel vidẽdo,vel experiẽdo:ſicut verbi gratia.Si audio quòd pasſio illata ſit grauis pœna;iam illud ſcio per auditum & tunc habentibus multum compatior. Si auté video aliquem adicta paſsione detentũ;& video ipſum in magna tribulatione cõſiſtere;ſe horribiliter agitare; & q̃rulofis vocibus conclamare;iam illud ſcio per viſum:& tunc magis cõpatior.Sed ſi illam paſsionem in corpore meo patior:tunc illud ſcio per experientiam:& tunc deinceps patientibus maxime compatior.Humanũ autem genus ante incarnationem Chriſti:multas tẽtationes,& miſerias patiebatur: propter quod ſæpe ad Deũ clamabat;& totum cœlum clamoribus replebat: & tũc Deus eius miſerias,licet ab æterno ſciret:tamen quodammodo ſciuit per auditum. Ingemiſcentes filij Iſrael ꝓpter opera,vociferati ſunt: & aſcendit clamor eorũ ad Deum: & audiuit gemitũ eorũ. Tunc Deus humani ge

neris

Apo. 3.

Peccator in cœna pœnitẽtiæ ponit. 3. fercula.

Tertio. Chriſt', quadrupliciter tentari uoluit.

Heb. 4.

Miſeras aliorum quomodo cognoſcũt.

Exo. 2.

neris clamoribus excitatus: de cœlo deſcendit; & carnē aſſumens in mundum venit; & trigintatribus annis in mūdo manſit; & noſtras tētationes, & miſerias vidit: & ſic illud quod ſciebat ꝑ auditum: poſtea ſciuit per viſum; & tunc eſt magis miſericors factus. Vidi afflictionem populi mei, qui eſt in Aegypto, & clamorem eius audiui, & deſcendi liberare eum. Tandem noſtras tentationes, & miſerias ſciuit per experientiā: quia omnes in ſua perſona exptus fuit: & ideò factus ē maxime miſericors. Expertus enim ē paupertatem; tentationē; laſſitudinem; famem; tribulationem; & mortem. In his enim voluit nobis eſſe ſimilis, vt ſciret melius nobis miſereri. Debuit ꝑ omnia fratribus ſimilari, vt miſericors fieret. Si igitur aliquis paupertate præmitur; ſcit modo melius miſereri, quia ipſe pauper fuit. Si aliquis tētatur; ſcit ei modo melius miſereri: quia ipſe fuit tentatus. Si aliquis patitur tribulationem, famem, laſſitudinem, vel dolorē mortis; ſcit ei modo melius miſereri; quia hæc omnia paſſus eſt ipſe; & tentatus potens eſt, & eis qui tentantur auxiliari. In eo enim in quo paſſus eſt ipſe, & tentatus: potens eſt eis qui tentantur auxiliari. Quarto Chriſtus tentatus ſuperauit, & vicit. Vicit autem tentationes ipſas eis in ſuis principijs obuiando. Nā mox, vt in eum Diabolus tentationes inferebat Chriſtus eas repellebat: ſic & homo, mox vt Dieboli ſuggeſtiones ſenſerit; eas in ſuo initio debet repellere. Nā vt dicit Hiero. Lubricus ē ſerpēs antiquus, & niſi ī capite teneatur, totus ſtatim illabitur. Habet igitur ſerpens infernalis caput, ſcilicet malam ſuggeſtionem; habet corpus, ſcilicet malum conſenſum; habet caudam, quia conſumationem operis. Vbi autem ponit caput ſuggeſtionis? ſtatim ponit corpus, conſenſus: & vbi ponit corpus cōſenſus; ſtatim ponit caudam operis. Et ideò in ſuo capite, id eſt, in ſua ſuggeſtione eſt contenendus. In aliquis igitur iſte ſerpens eſt quantum ad caput; corpus & caudam: qui ſcilicet habent malas ſuggeſtiones; conſenſus; & opera. Sunt tamen quidam

Margin notes: Exo. 3. — Heb. 2. — Heb. 12 — Quarto. Modus vincēdi. — Tētationis diaboli ordo.

qui

qui in iſta Quadrageſima dimittunt peccatum quantū ad opus; ſed tamen poſt Paſcha, ad illud redire intendunt. Iſti amputauerunt ſerpenti caudam; ſed tamen adhuc viuit in eis quantum ad corpus, & caput; ideſt, quantum ad conſenſum, & ſuggeſtionem. Aliqui peccatum dimittunt quantum ad opus, & conſenſum; tenent tamen adhuc malas ſuggeſtiones. Iſti amputant corpus & caudam; adhuc tamen viuit in eis quātum ad caput. Sed ſi vis iſtum ſerpentem vincere: bene ſtudeas caput ei amputare; id eſt prauam eius ſuggeſtionem repellere; & tunc tibi nocere non poterit: nec quantum ad corpus, ideſt, conſenſum; nec quantum ad caudam, id eſt opus, quia amputato capite ſuggeſtionis, tota confracta eſt virtus infernalis ſerpentis. Ideò dicitur Gen. 3. Ipſa conteret caput tuum. Quintò poſt victoriam miniſterium angelorum accepit: ideò dicitur: Et ecce angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei. Quæ miniſtratio tripliciter poteſt accipi. Primò de temporali ſubuentione, ut ſit ſenſus; miniſtrabant, id eſt, ſibi eſurienti cibo ſubueniebant. Taliter cibum olim Angeli Hæliæ miniſtrauerunt. Secundo poteſt intelligi de adoratione; ut ſit ſenſus: ſibi miniſtrabant, id eſt. tanquā Deum ſuppliciter adorabant. Iuxta illud: Adorate eum omnes Angeli eius. Tertiò poteſt intelligi de congratulatione: ut ſit ſenſus: miniſtrabant, ideſt, ſibi pugnāti congratulabantur. vnde benedicite Domino omnes virtutes eius, miniſtri eius, qui facitis uoluntatem eius.

Peccatū reliquētium varietas.

Quintò.

Pſ. 96.

Pſ. 102.

Feria ſecunda primæ hebdomadæ. Sermo primus. De iudicio. In quo oſtenditur omnia in uniuerſali iudicio adeſſe, quæ in quolibet iudicio requiruntur.

Mat. 25.

CVm uenerit filius hominis in maieſtate ſua & omnes angeli eius cum eo. Sicut dicit beatus Iſidorus in libro de ſūmo bono. In quolibet iudicio tres

tres perſonę requirũtur.ſ. Iudex;reus;& actor:& ideo ĩ iſto Dei extremo iudicio iſtę tres ꝑſonę requirũtur. Nã perſona Iudicis exprimit cum dicitur:Cũ venerit filius hominis in maieſtate ſua. Perſona actoris cum dici-
Primo. tur:& omnes Angeli eius cum eo. Perſona rei cũ dicitur:& congregabuntur ante eũ omnes gẽtes. Iudex igi-
Quot modis iudiciũ corrũpitur. tur erit Chriſt⁹,qui iuſte iudicabit:cuius iudiciũ corrũpi non poteſt.Quatuor enim modis,vt dicit Iſido.corrumpi iudicium conſueuit;ſcilicet timore,amore,odio, vel munere. Chriſti autem iudicium non corrumpit timore,quia potentiſſimus eſt.Nũquid timẽs arguet te,
Iob.22. & veniet tecum ad iudicium?Immo quãto potentiores
Sap.6. erunt:tanto durius iudicium ſubſtinebunt. Potẽtes potenter tormenta patientur. Secũdo non corrumpetur amore;quia iuſtiſſimus eſt. Ideo contra fratres ſuos ſcilicet falſos Chriſtiano;ſententiam proferet, & nihil ꝓderit eis allegare fraternitatem;quòd ſcilicet, ſit frater
Pſ. 48. eorum.Frater non redimet.Nec allegare ſimilitudinẽ; quòd ſcilicet ſit homo ſimilis eis.ideo ſubdit: redimet homo?& debet allegari interrogatiue,& reſponderi negatiue.Nec eis aliquid valebit ꝑcum multiplicitas.Ideo ſubditur:Nõ dabit Deo placationẽ ſuã. Nec ſanguinis Chriſti pręcioſitas:quia ipſum precium contempſerũt. Ideo ſubditur;Et pręciũ redemptionis animę ſuæ.Ter-
Prou.6. tio non corrumpetur munere:quia ditiſſimus eſt.Non acquieſcet cuiuſquam precibus, nec ſuſcipiet pro redẽptione dona plurima.Ber.Veniet dies illa, in qua plus valebũt pura corda,quàm aſtuta verba: conſcientia bona,quàm marſupia plena.Augu. Expectat dies iudicij, & aderit æquiſſim⁹ Iudex:q̃ nullius potẽtis perſonã accipiet cuius palatiũ null⁹ Epiſcopus,vel comes,vel Abbas auro,vel argento corrumpere poterit. Quarto nõ corrumpetur odio, quia optimus eſt.In eo enim q̃ optimus ẽ;odium cadere nõ poteſt; ipſe enim omnia di-
Sap.12. ligit,quæ creauit.Diligis omnia quę ſunt,& nihil eorũ odiſti,quæ feciſti:& quia diligit;non odio, ſed cũ dolore, & cõpaſſione punit.Iſaiæ 1. Heu conſolabor ſuper

hoſti-

hoſtibus meis,& vindicabor de inimicis meis:vbi ſic dicit glo.More pij patris punis,& plangit.Secundo ponũtur actores,ſiue accuſatores;qui erunt Angeli,nobis ad custodiam deputati;qui tanquam ſcientes omnia mala quæ peccatores fecerunt,ipſos grauiter accuſabunt.Reuelabunt cœli iniquitatem eius. Præter autem iſtos accuſatores;ſtabunt contra peccatores erunt Diabolus,totus mundus,& proprium ſcelus.De accuſatione Diaboli ſic dicit Aug.Dicturus ē aduerſarius ī iudicio.Aequiſſime Iudex,iudica iſtũ meum eſſe ob culpã, qui noluit tuus eſſe per gratiam;tuus per miſericordiam; meus ꝑ miſeriam;tuus per paſſionẽ;meus ꝑ perſuaſionem;tibi inobediens;mihi obediens; à te accepit immortalitatis ſtolã;à me accepit hanc pannoſam tunicã,tuam veſtem dimiſit;cũ mea huc venit:æquiſſime Iudex,iudica iſtum eſſe meum;& mecum damnadum eſſe.Et ponit Diabolus quinque allegationes,quib⁹ vult oſtẽdere peccatorem damnandum eſſe ſecum.Prima eſt talis:Tu obtuliſti ſibi gratiam tuam, ego meam culpam:tuam gratiam contempſit,meã culpam recepit:ergo debet eſſe meus. Secunda talis eſt;Tu creaſti eum per naturã,ideo deberet eſſe tuus;ſed fecit ſe meum ꝑ magnam ſuam culpã, & miſeriam;ideo debet eſſe meus.Tertia talis ē;Tu ſuſtinuiſti ꝑ eo grauem paſſionẽ, ideo deberet eſſe tuus; ego vero obtuli ſibi meam ſuggeſtionem: ſed ipſe tuã paſſionem contempſit,& meam ſuggeſtionem recepit, ideò debet eſſe meus.Quarta eſt talis;duo ſunt ſcilicet obedientia,& inobedientia;. Quicunque ergo eſt tibi obediens,& mihi inobediens,eſt tuus;& tibi inobediẽs ē meus;ſed iſte fuit tibi inobediẽs,ergo debet eſſe me⁹. Quinta talis ē;tuũm eſt facere huiuſmodi veſtem fulgidã virtutum;meum ē facere ſibi veſtem pannoſam,ſordidam vitiorum.Quicunque autẽ habet veſtem virtutum eſt tuus: qui vero habet veſtem vitiorum ē meus; ſed iſte tuam abiecit,& meam ſecum portauit;ergo dẽt eſſe meus.Secundus accuſator eſt totus mũdus, omnia ſcilicet elementa. Iſtud oſtendit Hugo. de Sancto Victore

Secũdo.

Iob. 20.

Accuſatores in iudicio.

Quinq; alegationes contra pctõres facit diabolus.

Totus mũdus contra peccatores inſurget.

ctore dicẽs: Cœlum dicet:ego ſibi lucem miniſtraui ad ſolatiũ. Aer dicet: ego omne genus auium ſibi dedi ad obſequiũ. Aqua dicet: ego diuerſa genera piſcium ſibi dedi ad vſum. Terra dicet;ego panem & vinum dedi ſibi ad nutrimentum. Ideò ignis clamabit:a me comburatur. Aqua clamabit:à me demergatᷓ. Aer clamabit;à me ventiletur. Terra clamabit;à me abſorbeatur. Infernus

Sap.5. clamabit:à me deglutiatur. Armabit omnem creaturã contra inſenſatus. Tertius accuſator eſt proprium ſcelus. Nam omnia peccata,quæ modo ſunt occulta:extra tunc proſilient;& ſuum accuſabunt actorẽ. Nam tinea veſtimentorum accuſabit vana glorioſum:erugo metallorum accuſabit auarum. Merces pauperum defrandata accuſabit tyrannum violentum. Iniquũm ædificium

Iac.5. accuſabit vſurarium. De tribus primis dicitur: Diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt: & veſtiméta veſtra à Tineis comeſta ſunt. Aurum & argentum veſtrum eruginauit:& erugo eorum in teſtimonium vobis erit. Et infra: Ecce merces operariorũ, quæ defraudata eſt à vobis clamat: & clamor eorum in aures domini ſabaoth introiuit. De

Abac.3. quatro dicitur:Lapis de pariete clamabit:& lignum qđ

Tertio. eſt inter iuncturas ædificij reſpondebit. Tertio ponuntur rei ipſi mali,ſcilicet à ſiniſtris collocati,qui erunt in multa anguſtia poſiti. Sicut oſtendit Grego. dicens: O

Anguſtiã magnã patientur dãnati. quàm anguſtæ erunt tunc viæ reproborum. Superius erit Iudex iratus;inferius horrendũ chaos;à dextris peccata accuſantia; à ſiniſtris infinita Dæmonia ad ſupplicium trahentia;intus conſcientia mordens; foris mundus ardens. Quid faciet peccator ſic depræhenſus?latere erit impoſſibile, apparere intolerabile. Ex his patet ꝙ peccator nõ poterit fugere ſurſũ; q̃a ibi ē Iudex iratus,qui gladio bis acuto, qui de ore eius ꝓcedit ipſum incideret. Nec fugere à dextris;quia ibi ſunt peccata q̃ ipſum appræhenderent. Nec fugere à ſiniſtris,quia ibi ſunt Dæmones,qui eum ad ſupplicia traherẽt. Nec fugere,vel abſcõdere intra ſe; quia ibi ē vermis conſcientiæ,qui ipſum totum corrodet. Nec fugere extra mundum:

dum,quia totus eſt plenus igne,qui ipſum totum combureret.Et ideo nõ reſtat, niſi ut inferius in fornacẽ cadat.Matt.25.Ibunt hi in ſupplicium ęternum &c.

Feria ſecunda primæ hebdomadæ. Sermo ſecundus. De eadem materia,quomodo in iudicio Dominus ordine procedet.

ESuriui & non dediſtis mihi mãducare.Sicut dicit beatus Augu. Si aliquis eſſet qui de tota ſacra ſcriptura nihil ſciret, niſi ſolum iſtam lectionem præſentem: hoc ſolum ſibi ſufficeret ad ſalutem; quia ibi continẽtur merita,& de merita;pręmia,& ſupplicia bonorũ & malorũ. Quamuis in extremo iudicio omnia facta diſcutiantᷣ hominis;tamen ſolũ de ęleęmo ſinis ſit hic mẽtio.Et rationẽ huius aſſignat Aug.in lib. 50.Homel.dicẽs; Tacet dominus omnia recta facta iuſtorũ;& omnia mala iniquorũ; & ſolum laudat ęleęmoſinarũ largitionẽ,& damnat auiditatẽ.Quare hoc?quia omnia crimina ęleęmoſinis redimũtur, ſi tamẽ mores mutaueris. Pro peccatis enim præteritis ęleęmoſinas quis facit;ſi uita mutata,& ĩde recedat. & huc accedat. Si autẽ dicat aliquis in corde ſuo;Si quotidie peccauero,& ęleęmoſinas fecero; nũquid peccata extinguo? Et reſpondit Aug.Extinguis;ſed tamẽ tu cũ eis extingueris.Pereũt enim peccata tua,ſed tecũ.Nõ enim ĩ gehęnna peccare permitteris;aut te cũ cœperit torqueri ignis æternus,de ſatiandis libidinibus nõ cogitabis. Quãuis igitur de ſolis ęleęmoſynis uideatur in iudicio qõ mouenda:de oĩbus tñ factis ratio reddetur;& in ipſo iudicio dñs ordinate ꝓcedet.Nã primo culpas examinabit; de inde examinatas ponderabit; poſtmodũ ponderatas ſententiabit; ultimo ſententiatas executioni demandabit. Primo igitur culpas examinabit; quod notatur cum dicitur: Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare.De qua examinatione dicitur: Cauſam quã ne-

Quare de ęleęmoſina ſit mentio in Euangelio.

Primo.

ſciebam,ideſt quam me neſcire oſtendebã,diligentiſſimè inueſtigabam. Examinabit, quidem, & inueſtigabit
Sap. 1. omnia cogitata. In cogitationibus impij interrogatio
Mat.12. erit. Examinabit omnia uerba. De omni uerbo ocioſo, ꝙ loquuti fuerint homines,reddent rationem in die iudicij.
Ecc. ult. Omnia facta. Cũcta quæ fiunt adducet Dominus ad iudicium. Omnia omiſſa,ſicut patet in hoc Euangelio,ubi de omiſſis reprobi arguntur. Omnia commiſſa.
Quatuor deus nobis dedit. Quatuor enim nobis Deus commiſit:ſcilicet tẽpus, ut ipſum utiliter expẽdamus;res temporales,ut ipſas pauperibus erogemus:Corpus ut ipſum in munditia teneamus:Animam ad imaginem Dei factam,ut ipſam honoremus.Sed de tempore, malam rationẽ reddent ocioſi,qui ipſum negligenter expendunt.Bern.Omne tempus nobis impenſum,requiretur á nobis qualiter ſit expenſum.De rebus,malam rationem reddent auari,qui
Eccl.11. nolunt eas communicare:ſed ipſi ſoli manducare.Inueni requiem mihi,& nunc mãducabo de bonis meis ſolus. De corpore, malam rationẽ reddent luxurioſi,qui corpus ſuum maculauerũt.Vnde dicitur de Salomone:
Eccl.47. Poteſtatem habuiſti in tuo corpore,& dediſti maculam in gloria tua. De anima,malam rationem reddẽt ſuperbi,auari & luxurioſi,qui Dei imaginẽ deleuerũt;& ima
Ro.1. ginem,ſcilicet Diaboli ſuperinduxerũt. Mutauerũt gloriam incorruptibilis Dei,in ſimilitudinem imaginis hominis corruptibilis;& uolcrum, quo ad ſuperbos,q ſuper alios uolare uolunt;& quadrupedum, quo ad luxurioſos,quia luxuriam in corpore exercuerunt,& quod quatuor elementis cõponitur:& ſerpentũ, quo ad auaros qui ſemper terram appetũt.Secũdo Iudex æternus culpas examinatas ponderabit, qñ dicit:Amẽ dico uobis,quandiu feciſtis uni de fratribꝰ meis minimis, mihi feciſtis.Ecce magna ponderatio: quia illud quod fit, uel non fit egenis:fieri,uel nõ fieri reputatur Deo. De
Pro.16. iſta ponderatione dicit: Pondus,& ſtatera iudicia Dei ſunt. Solent campſores monetas in ſtatera ponderare & eas,quas inueniunt nullius põderis, ideſt nullius ua
loris

loris,uel minoris in ignem proijciunt,uel incidunt. Illas autem quas inueniũt æqualis uel maioris, theſauro reponunt. Michael namque Archangelus (ſecundũ Eccleſię repræſentationem) animas põderabit, quę omnes in quatuor ordinibus erunt. Nã quædam erunt uacuæ, quædã ſemiplenæ, quædam plenæ, quædã ſuperplenę. Illæ erunt uacuæ, quæ nulla bona ſecum portauerunt. Talis appẽdetur, & ſibi dicetur: Appenſus es in ſtatera, & inuẽtus es nihil habens. Talis proijcietur in fornacẽ inferni. Illæ erunt ſemiplenæ, quæ ad pœnitentiam redierunt: ſed tamen ſatisfactionẽ congruam, morte præueniente nõ impleuerunt. Talis appendetur, & ſibi dicetur: Appenſus es in ſtatera: & inuẽtus es minus habẽs, & proijcietur in fornacem purgatorij. Aliæ ſunt, quæ quamuis deliquerint, tamen ſatisfecerunt. Talibus dicetur. Appenſus es in ſtatera, & inuẽtus es ſatis habẽs. Aliæ ſunt quæ opera ſatisfactionis habuerũt, ſicut ſunt uiri perfecti. Talibus dicetur: Appenſus es in ſtatera, & inuentus es multum habens. Iſti duo reponẽtur in theſauro cœleſti. Tertio Iudex æternus culpas põderatas ſententiabit, quãdo dicet: Diſcedite a me maledicti in ignẽ æternũ, qui paratus eſt Diabolo: & Angelis eius. Ex qua ſententia manifeſtè colligitur, quòd implacabiliter Deus contra reprobos ſit iratus. Dato enim, quòd reprobi ſibi dicant: Non ſumus domine digni regnum ueſtrum poſſidere, tamen placeat uobis, ut poſſimus ad pedes ueſtros manere. Reſpondebit: Diſcedite a me. Dato quòd ſibi dicant: Et ſi nos repellitis a uobis, ſaltem benedictionem ueſtram nobis date. Reſpondebit: Et uos maledictionem meam habeatis. Ideo ſubdit: Maledicti. Dato, quòd dicant, ſaltem ad aliquem locum refrigerij nos mittatis. Reſpondebit: In ignem. Dato, quòd ſubiungant; ſaltem breuem terminum nobis præfigatis. Reſpondebit: æternum. Dato, quòd dicant, ſaltem aliquem bonum Dominũ nobis præficiatis, qui clementer nos regat. Reſpondebit: Qui paratus ẽ Diabolo. Dato, quòd ſubiungãt, ſaltem aliquam

Animã Angelus põderat 4. ordinib.

Dan. 5.

Stẽtia dãnatorum.

bonam ſocietatem nobis date, cum quibus poſſimus cõſolari. Reſpondebit: Et Angelis eius. Quaſi dicat ꝓ Domino habeatis Diabolũ maiorem; pro ſocijs ueſtris, dæmones minores. Sententia autem iuſtorum contraria erit cum dicet: Venite benedicti patris mei &c. Ac ſi dicat: Illis dixi: diſcedite à me; ſed uobis dico, uenite ad me. Illis dedi meam maledictionem: ſed uobis do meã benedictionem. Ideò uenite benedicti. Illos mitto in ignem, uos introduco in regnum cæleſte. Ideò poſſidete regnum. Illis dixi, ut maneant in igne perpetuò; uobis dico; ut maneatis in regno æterno, quod paratum eſt uobis. Illis dixi, ut habeãt in principem ſuum ipſum Diabolum; uobis dico, ut habeatis in principem ueſtrũ patrem meum. Ideò uenite benedicti patris mei. Illis dixi; ut hebant in ſocios dæmones infernales; uobis dico, ut habeatis in ſocios Angelos meos cœleſtes; illos ſcilicet Angelos de quibus dictum eſt: Cum uenerit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, & omnes Angeli eius cum eo. Quarto Iudex æternus culpas ſententiatas executioni mandabit, quod notatur cum dicitur. Et hi ibunt in ſupplicium æternum, iuſti autem in uitam æternam. Quatuor autem modis quis ſe iuuare conſueuit, ne ſententia executioni mandetur: aut per appallationem, aut per ſupplicationem, aut per quærelam falſi, aut per integram reſtitutionem. Nullo autem iſtorum modorum damnati ſe iuuare, uel defendere poterunt; quin illa ſententia executioni mandetur: aut per appellationem, aut per ſupplicationem, aut per quærelam falſi, aut per integram reſtitutionem. Non appellationem: quia eorum crimina erunt notoria, & in notorijs appellatio non habet locum. Hieronym. Aderit dies illa, in qua facta noſtra quaſi in quadam tabula picta demonſtrabuntur. Non per ſupplicationem: quia ſi omnes ſancti pro ipſis ſupplicarent, Deus non audiret. Noli orare pro populo iſto in bonum, quoniam gladio, & fame, & peſte conſumam eos. Non parcam eis uerbis potentibus, & ad depræcandum compoſitis.

Sẽtẽtia iuſtorũ.

4. modis qs iuuari pt ne ſnia executioni mandetur.

Hier. 4.

Iob. 21.

Non

Non per querelam falſi,ut dicant,quòd illa ſententia la ta ſit per falſos teſtes,Iudice circunuento;quia ſicut dici tur : Saluatorem animæ tuæ nihil fallis . Ipſe nouit de cipientem, & eū qui decipitur . Non per integram reſtitutionem , ut ſcilicet ad ſtatum priſtinum reſtituatur: quia ſicut dicitur : Impos ſibile eſt eos , qui ſemel illuminati ſunt, & guſtauerunt donum cœleſte , & participes ſunt ſpiritus ſancti , & prolapſi ſunt , ſcilicet per finalem impœnitentiam , renouari rurſus ad pœnitentiam .

Iob 24. Io. 12. Heb . 5.

Feria tertia primæ habdomadæ , Sermo primus . De ſpirituali ingreſſu Chriſti in anima noſtra , & quomodo ad Chriſtum ſuſcipiendum , eſſe debeat .

CVm intraret Ieſus Hyeroſolimam , commota eſt uniuerſa ciuitas &c. Sicut patet in ſuperioribus : illud quod in iſto euangelio legitur, factū fuit in Dominica in ramis palmarū;quando ſcilicet Dominus cum magno honore fuit receptus:ſed propter exhibitam reuerentiam , non dimiſit iuſtitiam: quia mox templum intrauit ; & omnes uendentes , & ementes inde eiecit;nec propter ſeueram iuſtitiam omiſit ſuam miſericordiam ; quia cœcos,& claudos ſanauit; per quod datur intellgi, quòd Iudex,& prælatus propter impenſū ſibi fauorem,non debet dimittere iuſtitiæ rigorem;nec propter rigorem iuſtitiæ,debet dimittere dulcedinem miſericordiæ . In ſerie autem huius Euangelij notatur, quòd Chriſtus tria loca intrauit ; ſcilicet Hieruſalem , templum , & Bethaniam . Per quæ loca ſignatur mens humana: quia debet eſſe pacifica; & tunc erit Hieruſelem , quæ interpræetatur uiſio pacis . Debet eſſe Dei habitatio grata ; & tunc eſt templum . Vos eſtis templum Dei uiui. Debet eſſe ad obediendum prompta ; & tunc eſt Bethania , quæ interpræetatur,domus obedientiæ . In auditu auris obediuit mi-

Mat.21. Iudex& prælat⁹ pp honorem , iuſtitiā dimitte re nō debet. Chriſt⁹ tria loca intrauit. 2.Cor.6 Pſal.17.

hi. Ingrediente autem Domino primum locum, ſcilicet Hieruſalem, tota ciuitas commota eſt; ita intrare Domino animam per gratiam præuenientem; omnes potētiæ animæ debent commoueri per dolorem, & contritionē peccati. Commouiſti terram & conturbaſti eam, ſana cō-
Pſ. 59.
Tria genera hominum.
tritiones eius, quia commota eſt. Sed notandū eſt, q; quidam ſunt duri, ſcilicet qui nullo modo commouentur. Alij qui cordialiter commouentur. Sunt enim quidā duri, quidam attriti, quidam contriti. Duri ſunt obſtinati, qui ad pœnitentiam non poſſunt frangi, de quibus dicitur: Secundum duritiam, & impœnitens cor tuum, theſaurizas iram in die iræ, & reuelationis iuſti iudicij Dei. Cor durum male habebit in nouiſſimo, & qui amat periculum, in illo peribit. Alij ſunt atriti, qui ſcilicet de ſuis peccatis leuiter, & ſuperficialiter cōmouentur; in iſtis eſt attritio, ideſt quædam leuis pœnitudo; & iſta attritio licet ſit bona, tamen non ſufficit; non enim paruum, ſed magnum dolorem de peccatis Deus requirit, qui dicit: Luctū unigeniti fac tibi planctum amarum. Alij ſunt, qui præcordialiter commouentur; qui ſcilicet omnia peccata ſua dolendo minuatim contererunt, & in minutas partes frangunt dolendo profunde de peccatis magnis, & paruis; & peccatorum circunſtantijs; & non tantum de omnibus in communi; ſed etiam de quolibet in ſpeciali: & talis dolor uocatur contritio; ideſt ſimul tritio; quando ſcilicet cor ſimul omnibus uiribus animæ minuatim omnia peccata terit. Cor contritum & humiliatū Deus non deſpicies &c. Minus dicit, & plus ſignificat; id eſt multum diliget. Iſta tria, ſcilicet obſtinationem, attritionem, & contritionem uidere poſſumus per tria exempla. Primum eſt, quia ſemen iactum in terram duram, & non ſciſſam, & groſſam non creſcit; iactum uero in terram ſciſſam in groſſas partes paruum fructum reddit: iactum autem in terram cultam, & minuatim fractum; multum fructum affert. Cor obſtinatum eſt tanquam terra dura, quæ nullum fructum facit: cor atrium eſt tanquam terra, in groſſa partes ſciſſa,

Ro. 2.
Eccle. 3.
Hier. 6.
Cōtriti, qui dicātur.
Pſ. 56.
Exēpla ſupradicta oſtēdunt.

quæ

quæ paruum fructum raddit;cor contritum eſt terra mi nuatim trita,quæ multum gignit. Secundum exemplũ eſt, quia ſpecies aromatica ſi eſt intregra redolet parũ; ſi frangitur multum redolet;ſi conteratur, redolet plurimum.Sic etiam cor hominis integrum,& durum corã Deo non redolet, ſed fœtet: Sciſſum uero per quandã attritionem,redolet,ſed parum contrarium uero ꝑ uehementem dolorem,redolet multum. Tertiũ exemplũ eſt; qa de grano integro nõ poteſt fieri panis;de grano uero groſſo modicũ trito, fit panis, ſed non ſapidus;de grano autem minuatim cõtrio, fit panis ſapidus,& delicatus. Eodẽ modo de corde integro, & duro nõ poteſt fieri panis Dei,ſed panis diaboli. De corde autẽ attrito & ſi panis fiat;tamen nõ multum ſapidus. De corde ãt contrito,fit panis Deo ſapidus;Angelis delicatus;& pœnitentium nutritiuus. ſpal. Cibabis nos pane lachrymarum. Secundò intrauit in templum,& eiecit inde uendẽtes,& ementes; & menſas nummulariorũ,& cathedras uendentium columbas euertit. Et eſt intelligendum,& eiecit de templo uendentes,& ementes, oues & boues prout dicitur,in alia eiectione. Poſtquam Chriſtus intrauit cor hominis per gratiam præuenientem mouẽdo ipſum ad contritionẽ;tunc intrat per gratiam proficientem,purgando illud per confeſſionẽ, eijciẽdo inde oues & boues,nũmularios,& columbas. Per columbã, quæ ẽ auis libidinoſa ſignificatur peccatum luxuriæ; per nummularios ſignatur peccatum auaritiæ;per boues,qui cornibus uentilãt peccatum ſuperbiæ ſignatur; per oues ſignatur peccatum accidiæ,& inertiæ. Omnia iſta à templo cordis per confeſſionem ſunt abijciẽda. Vel pôt dici ꝙ per illos, qui uendunt columbas ſignantur ſimoniaci qui uendũt dona ſpiritus ſancti;quod ẽ peccatũ clericorum;per nũmularios intelliguntur cupidi,& auari; qđ ẽ peccatũ mercatorum;per boues ſignantur ſuperbi; qđ ẽ peccatum magnatorum,& prælatorum;per oues ſignañt peccatũ hypochritarũ;qđ eſt peccatũ religioſorũ,iuxta illud: Attẽdite à falſis ꝓphetis, q ueniunt ad uos in ue-

Exẽplũ ſecũdũ.

Exẽplũ tertiũ.

Io. 2.

Quid ꝑ columbam nummularios,boues & oues denotañt.

Mat. 7.

ſtimentis ouium &c.Purgato auté corde per confeſſio-
nem, Chriſtus illud ſanat dando indulgentiæ remiſſio-
né.Vnde ſubditur; ꝙ acceſſerũt ad eum infirmi,cęci, &
Chriſt⁹ claudi; & curauit eos. Curat quidem illos,qui peccant
quos per infirmitatem humanam; iſti ſunt infirmi. Curat il-
curet. los qui peccant per ignorantiam;iſti ſunt cęci. Curat il
los qui peccant per malitiam ; iſti ſunt claudi, qui uo-
lunt ſeruire Deo, & mundo . Vſquequo claudica-
3.R. 18 tis in duas partes? ſi Deus, ſequimini eum. ſi autem
baal ſequimini eum. Tertio Chriſtus intrauit in Be-
Tertio. thaniam. Poſtquam enim Chriſtus intrauit cor per
gratiam præuenientem; commouendo per contritio-
né:per grãm ſubſequentem;purgando per confesſioné
tandem intrat per grãm perficienté;perficiendo ipſum
cor per obedientiæ: ſatisfactionem. Et hoc eſt intrare
Bethaniã, quia Bethania domus obedientiæ interpræ-
tatur.ille autem uere obedit, qui de omnibus peccatis
Satis fa ſuis plenam,& perfectam ſatisfactionem facit. Satisfa-
cio tri- ctio enim ipſius.aliquãdo ẽ minor quam debet, aliquã
plex. do æqualis;aliquando maior.Quando eſt minor;Deus
tunc ſupplebit in purgatorio de rigore ſuæ iuſtitiæ q a
ſicut dicit Augu. Sicut nullum bonum eſt irremunera-
tum;ſic nullum malum remanet impunitum. Quando
uero eſt æqualis,tunc ualet ad dimisſionem culpæ.De
Roma. æquali ſatisfactione dicitur: Humanũ dico propter in
6. firmitatem carnis ueſtræ.Sicut enim exhibuiſtis mem-
bra ueſtra ſeruire immũditiæ, & iniquitati ad iniquita
tem; ita nũc exhibere mẽbra ueſtra ſeruire iuſtitiæ in
ſanctificationem.Quando aũt eſt maior quã uideantur
peccata requirere: tunc ualet illa ſatisfactio ad di
misſionem culpæ,& ad cumulum gloriæ,de
Luo. 6. qua dicitur Menſuram bonam,& con-
fertam,& coagitatam,& ſuper ef-
fiuentem dabunt in ſi-
num ueſtrum.

Feria tertia primæ hebdomadæ. Sermo ſecundus. In quo oſtenditur, quòd Eccleſia ædifica tur Deo ad habitandum, homi- ni uerò ad orandum.

DOmus mea domus orationis uocabitur. Quãdo cunque Dominus in Hieruſalem ibat; ſtatim ad templum proſperabat: per hoc nos inſtruens, ut qñ ad aliquem locum imus, primò ad eccleſiam pergere debemus. Poſt quam ad templum iuit: inde oẽs vendentes, & emẽtes de tẽplo eiecit. Sacerdotes uero ꝑp auaritiam ordinauerant, ut in porticu tẽpli oues, & boues, & colũbæ uenderentur; ne aliqui ex defectu hoſtiæ, ſacrificia intermittere cogerent. Et ſi fortè aliq̨ ad emendum pecuniam non haberent; ordinauerunt, ut ibi nũmularij eſſent, qui eis mutuarunt. Xp̃s autem facto flagello de funiculis oẽs iſtos eiecit. Et ſicut dicit Hiero. Inter cætera miracula, q̃ fecit Xp̃s; illud fuit potiſſimum. ſ. qđ unus hõ cũ tãta poteſtate uendentes, & ementes eiecit; & mẽſas nũmulariorum, & cathedras uendentium columbas euertit & mirum fuit q̃uo iudæi iſta fieri permiſerunt. Ad quod dicit Hiero. ꝙ à facie Xp̃i quidã fulgor mirabilis procedebat: qui in omnes in terrorem conuertebat; & ſibi contradicere non audebant. Nuſquam legitur, ꝙ tantam uindictam exercuerit ſicut hic. Multa. n. approbria ſæpe audiuit: multas iniurias ſuſtinuit, & nũquã uindictã expetit, niſi modo. Et rõ eſt, q̨a illæ aliæ iniuriæ erãt ſuæ propriæ, & ideò eas uindicare noluit. Iſta aũt erat iniuria patris; & ideò eã ſeuerè uindicauit, vt doceret nos, ꝙ iiurias ꝓprias debemꝰ remittere, iĩurias uerò Dei ſeuerè uĩdicare. Nos aũt ecõtrario ſacimꝰ: q̨a de iniurijs Dei nõ curamꝰ: noſtras aũt implacabiliter ꝑſequimur. Eijciẽdo ãt Xp̃s oues, & boues de tẽplo, dicit ꝙ ſupra poſitũ ẽ. Domꝰ mea: do. ora. voca. Ex quo verbo hẽtur, ꝙ eccl'ia Dei ad duplex officiũ ædificat̃. ſ. Deo ad habitãdũ: ideò dicit: Do. mea

Eijcere uẽdẽtes & ementes fuit potiſſimũ Xp̃i miraculum.

Iniuriã hãc quare uindicauit.

Eccleſia Dei ad duplex offm̃ ædificat̃.

id eſt mihi ad habitandum electa; & homini ad orandũ.
Primo 2. Paralip. 8. Ideò ſubditur: Domus orationis uocabitur. Eſt igitur domus Dei Eccleſia: quia in ipſo habitat, iuxta illud: Elegi enim, & ſanctificaui locum iſtum; ut ſit nomen meum ibi in ſempiternum: & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus. Oculi quoq; mei erũt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in lo
De⁹ q d in Eccleſia ponat. co iſto orauerit. Ex quibus verbis habetur; quòd Deus in eccleſia ponit nomen ſuum, cor ſuum, oculos, & aures. Nomen ſuum ibi ponit: quia à ſeipſo eam nominari voluit. Sicut enim domus in qua habitant ſuperbi: uocari poteſt domus Luciferi; & domus illa in qua habitãt vſurarij, domus Mãmonæ; & domus in qua habitãt immundi, domus Aſmodei: & taberna põt vocari dom⁹ Beelzebub: quia propter multitudinem epularum, ibi conuenit multitudo muſcarum: ſic domus in qua habitant fideles, & conueniunt deuoti, dicitur domus Dei.
Gen. 28 Non eſt hic aliud, niſi domus Dei &c. Secundò in eccleſia cor ſuum poſuit, id eſt amorem ſuum; Et ideò multum pro malo habet, quãdo aliquis aliqua illicita exercet ibi. Sicut patet hic, quando de templo uendentes, &
Heſter 15. ementes eiecit. Legitur in hiſtorijs quòd Põpeius porticum templi Dei in ſtabulum ęquorum ſuorum cõuertit; & vſque ad tempus illud ſemper fuit victor hoſtiũ: nũquam poſtea pugnauit, quin ſẽper vinceretur. Tertio Deus in Eccleſia poſuit oculos ſuos, quibus uidet genu flexiones, & ælemoſinarum largitiones; quibus etiam videt ornamentorum pompas, & vanitates. Amb. Qui in oratione vult exaudiri, amota à ſe pompa inclinare ſe debet; ut Dei miſericordiam prouocet. Habitus nãque ſupbus nec impetrat, nec de ſe recta credi facit; & quantò magis mulier hominibus ſplendeſcere uidetur tantò magis à Deo deſpicit. Legit, ꝙ cũ Heſter regina ſe ornaſſet, & depinxiſſet, ut Regi Aſſuero placeret; ipſa ecõuerſo Regẽ in irã cõuertit; ſed colore roſeo in pallorẽ conuerſo, ipſum placauit. Sic & quando mulier vultũ ſuũ pingit; Deũ offendit; ſed quando de vultu ſuo

non

non curat: Deum placat. Quartò Deus in Eccleſia po-
ſuit aures ſuas: quibus audit orationes deuotorum. Au- Eſa.38.
diui orationem tuam, & lachrymas tuas vidi. Quibus Exem-
etiam audit verba detractorum. Legitur de Sancto Six plum.
to Ianueñ. Epiſcopo; quod ſemel in Eccleſia conſiſtés,
in riſum maximum eſt prouocatus: aſſerens ſe vidiſſe
dæmonem, qui uerba loquentium in eccleſia ſcribebat.
Et cum carta deficeret, & ille dentibus eam elongare
vellet; carta ſubito fracta fuit: & ille cum capite ſuo ſic
ad murum percuſſit, vt ſonitus colliſionis audiretur; &
vulnus capitis ſequeretur. Audit & illos clericos, & mo
nachos, qui negligenter cantant; & Pſalmos, & verſus,
& lectiones multas omittũt. Legitur quòd quidam ſan- Exem
ctus monachus uidit quendam dæmonem nomine Ti- plum.
tiuillum, per ſedes monachorum diſcurrẽtem; qui uide
batur aliqua colligere, & in ſacculo recõdere. Qui à sã
cto viro admiratus dixit: ſe colligere omiſſiones pſalmo
rum, & quolibet die mille uicibus ſaccum adimplebat.
Vnde de hoc quidam fecit huiuſmodi uerſus: Fragmi-
na Pſalmorum. Titiuillus colligit horum. Quotidie mil
le uicibus ſe ſarcinat ille. Secundò Eccleſia cõſtructa eſt Secũdo
ad adorandum. Deus enim orationes fidelium in Eccle
ſia orantium, libẽter exaudit. Vnde dicitur. Quicũque 2.Para.
orauerit in loco iſto, exaudietur de habitaculo tuo. Di- 6.
cit tamen Beda: ꝙ tribus de cauſis contingit orationes Triplici
non exaudiri. Primò quãdo petimus indigna; id eſt ea, de cau-
quæ non decet, & nobis non expedit accipere: ut ſunt ſa ora-
temporalia. Chryſo. Illa pete à Deo, quæ tibi expediũt tiones
accipere, & illum deceat dare. Si autem ſemper tu pe- nõ exau
tis terrena, aut difficile impetras, aut fortè non impe- diũtur.
tras. Quomodo enim illa tibi præſtabit libenter non
habenti: quæ ſi haberes admonet ut contemnas? Legi-
tur in fabulis poetarũ: quòd Mida Rex, petijt ab Apol-
line Deo ſuo: ut quicquid tangeret aurum fieret. Et cõ
ceſſum eſt ei. Cum ergo cibum, & potum tangeret ma-
nibus, uel labijs: ſtatim uertebat in aurum; & famæ mor
tuus eſt. Per quod datur intelligi, quod auarus ſemper

diuitias deſiderat:quæ tamẽ ſunt ſibi cauſa mortis: iux
1.Thi.6 ta illud: Qui uolunt diuites fieri,incidunt in tẽtationes & in laqueum Diaboli; & in deſideria multa, & nociua;q̃ immergũt hominem in interitum,& ꝑditionem. Et ſubditur: Quæ immergunt homines ad interitũ. Secũdo orationes non exaudiuntur; quando petimus in
Eſa. 1. digne,ideſt exiſtentes in aliquo criminine. Cum multiplicaueritis orationes,non exaudiam. Manus .n. ueſtræ
Thrẽ.1. ſanguine plenę ſunt. Oppoſuiſti nubem tibi,ne trãſiret
Zac.5. oratio. Miſit maſſam plumbi in os amphoræ.i.animæ,& dixit: Hæc eſt iniquitas. Ex his habetur,quod peccatum aſſimilatur ſanguini: & nubi: & plumbo. Quia igitur peccatum eſt tanquam ſanguis: ideò orationem commaculat, vt non audeat in conſpectu domini apparere. Quia etiam peccatum eſt tanquam nubes: ideò oratiõnẽ obtenebrat: & ideò neſcit per viam Domini incedere. Quia ẽt peccatum eſt tanquam plumbum: ideò orationem aggrauat, intantum, ut non poſſit in cœlum aſcendere. Tertio orationes noſtrę non exaudiuntur,q̃n petitur pro indignis; id eſt pro peccatoribus: qui ſunt

Peccatũ ſãguini mihi & plumbo aſſimilatur.

Io.9. in propoſito peccandi. Ideò ſcimus quia peccatores
Hier.15 Deus non audit. Si ſteterint Moyſes, & Samuel coram me,non erit anima mea ad populum iſtum. Exemplum legitur in vitis patrum: quòd cum quidam grauiter tentaretur;& quidam ſanctus pater pro eo oraret;& tentãtio non recederet:uidit ſanctus pater,Deo ſibi reuelante,quòd ſpiritus fornicationis in diuerſis formis mulierum,coram illo fratre ludebat; & ille talibus applaudebat:nec in aliquo reſiſtebat. Vidit etiam ipſum Angelũ increpantem;quare non reſiſteret,& quare ſe nõ iuuaret. Tunc dixit pater illi fratri: Inueni cauſam,quare orationes meæ,quas pro te faciebam non exaudiuntur: quia non es dignus. Oportet igitur quòd te adiuues:ꝙ corpus macceres; & tentationibus reſiſtas: quod cum ille feciſſet, ſanatus eſt.

Exemplum.

Feria

Feria quarta primæ hebdomadæ. Sermo primus. De mala hominum generatione: quo aliqui curioſi, quidam duri, alij recidiuantes ſunt.

Mat. 12

ACceſſerunt ad Ieſum ſcribæ, & Phariſei dicẽtes: Magiſter volumus à te ſignum videre: Qui reſpõdens ait illis: Generatio mala, & adultera: ſignũ quærit &c. Semper à mũdi principio fuit duplex generatio. ſ. malorum, & bonorum. Et iſtæ duæ generationes adinuicem current uſque ad diem iudicij. Poſt iudicium autem omnes boni erunt per ſe in cœlo: oẽs mali per ſe eunt in inferno. Prima igitur generatio, ſ. mala, habet tres differentiã hominum peruerſorum. Quidam enim ſunt curioſi ad ſciendum, & inquirendũ. Alij ſunt duri ad conuertendum. Alij ſunt recidiuantes in peccatum. Primi ſcilicet curioſi ſunt illi, qui dixerunt: Magiſter uolumus à te ſignum videre. Tales enim nolunt credere, nec ad Deum conuerti; niſi videant mirabilia. Sed ſicut dicit Auguſt. Si quis adhuc prodigia, vt credat inquirit: magnũ prodigium eſt, qui mundo credente, non credit.

Generatio duplex à mundi exordio fuit.

In primitiua Eccleſia mirabilia frequentius fiebant, quàm modo. Et hoc triplici de cauſa. Prima eſt: quia erat tunc Eccleſia introducenda: ſed poſtquam eſt introducta: iam miracula nõ ſunt neceſſaria. Sicut cera filo imponitur, ut ipſum inducat, ſeu introducat: & poſtquam filum introductum fuerit: cera neceſſaria non erit. Secundò quia Eccleſia tũc non erat in fide roborata: modò autem quia roborata eſt: mirabilia neceſſaria non ſunt. Et ponit Greg. exemplum de planta, cui tandiu aquam infundimus; quo ad uſque ipſam in terra conualuiſſe videamus. Et poſtquã radices firmauerit: inunundatio neceſſaria non erit. Tertiò, quia Eccleſia modo eſt in meritis cumulanda. Sed ſicut dicit Grego. Fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum. Secundi de genere malo-

Quadrupliciter in primitiua Eccleſia miracula frequentius fiebant.

Exemplum.

Dure. malorũ ſunt duri, qui nullo modo volunt conuerti: nec per efficaciam paſſionis dominicæ: nec per uerba diuinę ſapientiæ; nec per exempla ſanctitatis, & vitæ . Non enim volunt conuerti per efficaciam dominicæ paſſionis; quod notatur: cum dicitur: Generatio praua & adultera; ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei niſi ſignũ Ionæ prophetæ. Quaſi dicat: iſtud ſit uobis ſignum, ut credatis. Sicut enim Ionas fuit in ventre cœti tribus diebus, & tribus noctibus; ſic tribus diebus & tribus noctibus ſepultus ero; & poſtea reſurgam. Qui igitur ad memoriã dominicæ paſſionis nõ cõuertitur: uidetur quòd eius cor ſit durius petris: quia in paſſione Chriſti ſciſſæ ſunt. Eius conſcientia ſit fętidior monumentis: quia tũc aperta fuerunt. Eorum animæ ſint miſerabiliores mortuis; quia tunc multa corpora ſurrexerunt . Sint terræ inſenſibiliores; quia tunc terra contremuit. Secundò nolunt conuerti per uerba diuinæ ſapientiæ & ſacrę ſcripturæ & tamẽ Niniuitæ ad prædicationem Ionæ cõuerſi fuerunt. Ideo dicit: Viri Niniuitæ ſurgẽt in iudicio cũ generatione iſta: & condemnabunt eam, operatione ſcilicet facti: quia illi crediderunt ſimplici prophetæ; iſti autem uolũt credere Domino prophetarũ: Tales hodie ſunt multi, qui nolunt conuerti ad prædicationẽ veri-

Pſ. 106. tatis: ſed ipſa uerba Dei, aut faſtidiunt iuxta illud: O-

Aggei j. mnem eſcam abhominata eſt anima eorum. Aut in memoriam non recondunt: Qui mercedes congregauit, id eſt uerba Dei, quæ ſunt merces uitæ æternæ; miſit eas ĩ

Iaco. 1. ſacculum pertuſum. Aut certe operibus complere contẽnunt: Eſtote factores, & non auditores tantum ; fallentes voſmetipſos. Tertio nolunt conuerti per odorẽ ſanctitatis, & vitæ. Fama enim ſanctitatis Chriſti tanta fuit, quòd ad ſe omnes conuertere debuit. Si enim fama ſapientiæ Salomonis, reginam Auſtri ad ſe traxit; multo fortius fama Chriſti, qui fuit ſapientior, & ſanctior Salomone: omnes ad ſe trahere debuit. Ideo dicit: Regina Auſtri ſurget in iudicio cum generatione iſta, & condẽnabit eam: quia venit a finibus terræ audire ſapientiã Sa

lomonis,

lomonis;& ecce plus quàm Salomō hic. Odor quidem famæ Christi aſſimilatur odori cedri,myrrhę, & vineæ. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano.Ibidē: Quaſi myrrha ęlecta dedi ſuauitatem oporis.Ibidem: Ego quaſi vitis fruct ficaui ſuauitatem odoris: Odor autem cedri fugat ſerpentes.Odor myrrhæ fugat uermes.Odor vineæ fugat bufones.In Chriſto autem fuit magna paupertas: magna humilitas, & maxima puritas. Odor igitur ſuæ paupertatis,& ſicut odor cedri:& ideo debet fugare omnes ſerpentes.i.omnes motus auaritiæ.Sicut enim terrā comedit ſerpens; ſic auarus ſemper terrena cōcupiſcit. Sed odor paupertatis Chriſti,debet mutare eius animū ſerpentinum,ut terrena non diligat,ſed cœleſtia cōcupiſcat. Paupertas etiam Chriſti apparuit in natiuitate: qa in pręſepio reclinatus: In uita: quia nulla propria domo fuit dotatus: In morte: quia in alieno ſepulchro fuit ſepultus.Vulpes foueas habent: Chriſtus in morte non habuit foueā propriam; ſed alienā. Volucres cœli nidos: Chriſtus in natiuitate non habuit, niſi præſepe aſperum.Filius autem hominis,non habet ubi caput ſuū reclinet,ideſt domum propriam ad habitandum. Odor humilitatis eſt tanquam odor myrrhæ: qui debet expellere uermes,ideſt motus ſuperbiæ. Nō eſt enim aliquis uermis,qui ita corrodat,ſicut ſuperbia:quæ quidē rodit in anima noſtra merita. Non te extolles in cognitione animæ tuæ uelut taurus; ne forte elidatur uirtus tua ꝑ ſtultitiam;& folia comedat,& fructus tuos perdat:& relinquaris uelut lignum aridum in heremo. Odor igitur humilitatis Chriſti,debet expellere iſtos uermes ſuperbię.Diſcite à me,quia mitis ſum,& humilis corde. Augu.O pellis morticina,quid tēderis?o ſanies fœtida, q̄d inflaris?princeps tuus humilis,& tu ſuperbus?Odor ſuę puritatis eſt ſicut odor uineæ;qui expellit bufones,ideſt motus luxuriæ. Dicitur ad literam: quod de genitalibus hominis mortui, ſæpe naſcuntur bufones, Vnde in foueis ſæpe bufones inueniuntur. Puritas igitur Chriſti,debet expellerē iſtos bufones Diaboli.Chriſtus enim

Odor famęChriſti cui aſſimilet.

Ecc.24.

Matt.8.

Ecc.6.

Matt.6.

ſemper

Feria quarta, primæ hebdomadæ, ſermo ſecundus. De bona hominum generatione, quo ad ſanctitatẽ & quo ad dignitatem.

QVicunque fecerit uoluntatem patris mei, qui in cęlis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Superius Dominus egit de generatione malorum; hic agit de generatione bonorum. De qua duo oſtenduntur. Primò quantæ ſint ſanctitatis, cũ dicitur: Quicunque fecerit uoluntatẽ &c. Secundò quãtæ ſint dignitatis, cum ſubditur: Ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Sanctitas igitur illorum, qui ſunt boni, conſiſtit in eo, ꝙ Dei faciunt uoluntatem. Et ſicut in generatione malorum ſunt tres differentiæ qui Dei reſiſtunt uoluntati, ſcilicet curioſi, duri, & recidiuantes, ſicut dictum eſt in ſermone ſuperiori: ſic in generatione bonorum ſunt quatuor differentiæ, qui Dei faciunt uoluntatem. Hanc aſsignat Apoſtolus dicens: Vt probetis, quæ ſit uoluntas Dei bona, beneplacẽs, & perfecta. Qđ autem dicit beneplacens includit etiam placens. Sunt igitur, qui faciunt uoluntatem Dei bonam; & iſti ſunt boni. Alij qui faciunt uoluntatem, & placentem; & iſti ſunt meliores, Alij qui faciunt uoluntatem Dei beneplacentem; & iſti ſunt optimi. Alij qui faciunt Dei uoluntatem perfectam; & iſti ſunt per optimi. Voluntas Dei bona conſiſtit in uitando prohibita, id eſt præcepta negatiua: ſicut nõ occides, nõ mæchaberis, nõ furtũ facies &c. Volũtas Dei placens conſiſtit in faciendo pręcepta affirmatiua: ſicut honora patrem, & matrem: Eſtote miſericordes: Date, & dabitur uobis. Et ad iſta implenda indiget quilibet timore, & amore. Nam timor inducit hominem ad uitandum mala. Per timorem Domini declinat omnis homo malum. Amor. n. incitat hominem ad ſeruandum Dei præcepta. Si diligitis me mandata mea ſeruate. Voluntas Dei beneplacens conſiſtit in cõſeruãdo Dei cõſilia, ſ. conſilium paupertatis, caſtitatis

Bonorũ quatuor differẽtiæ.

Voluntas Dei bona in quo cõſiſtat.

Volũtas Dei placens.

Pro. 14.

Io. 14.

ſtitatis, & obedientiæ. Voluntas Dei perfecta conſiſtit in ſeruando ſupererogata: ſicut quando quis conſilio paupertatis ſuperaddit nihil habere, ſeu conſeruare; relinquere ſuperflua, & etiam neceſſaria. Conſilio caſtitatis ſuperaddit non tantum ſeruare caſtitatem continentiæ; ſed etiam uirginalem munditiam. Conſilio obedientiæ ſuperaddit ſeruare obedientiam, non tantum uſque ad damna rerum; ſed uſque ad mortem. Dignitas

Dignitas bonorum. autem huius generationes bonorum conſiſtit in hoc; ꝙ ſunt fratres, ſorores & matres Chriſti. Et iſtam dignitatem habet homo ſeruando Dei uolumtatem; & habendo cum Chriſto eandem naturæ conformitatem. Nam ſeruando Dei uoluntatem, efficitur homo frater, ſoror & mater Chriſti. Tunc igitur homo eſt mater Chriſti; quando in cordibus ariorum Chriſtum generat. Talis mater erat, qui dicebat; Filioli mei quos iterum par-

Gal. 4. turio, donec formetur in uobis Chriſtus. Tunc eſt frater, & ſoror Chriſti, quando facit cum Chriſto eiuſdem patris uoluntatem. Nam Chriſtus facit uoluntatem patris. Deſcendit de cœlo non ut faciam uoluntatē meā;

Iob. 6. ſed uoluntatem eius, qui miſit me: Nos etiā petimus; ut Dei uoluntatem faciamus. Fiat uoluntas tua ſicut in

Mat. 6. cœlo, & in terra. Secundo homo acquiſiuit iſtam dignitatem ut ſcilicet uir dicatur frater Chriſti, & mulier ſoror Chriſti, propter eandem naturæ conformitatem, ꝓpter quod Chriſtus uocat ſuos fratres dicens; Narrabo nomen tuum fratreb. meis. Ex quo uidetur quod inter

Inter Deū, & hominē eſt maior fraternitas quàm inter Deū & Angelum. Deum, & homines eſt maior fraternitas, & maior affinitas, & maior conſanguinitas quam inter Deū, & angelū: Eſt enim fraternitas maior, quod patet ex hoc, quod fraternitas, quę cauſatur ex alteri parentum eſt magna; quæ autem cauſatur ex utroque parentum eſt maior. Angelus eſt frates Chriſti tantum ex parte patris cęleſtis, qui eſt pater Chriſti, per æternam generationem; & angelorum ſcilicet per creationem. Homo uero eſt frater Chriſti ex parte patris, ſicut & Angelus; & ex parte matris, quia uirgo beata eſt mater Chriſti & noſtra.

noſtra. Secundo inter Deum, & hominem eſt maior affinitas, quàm inter Deum, & Angelum. Affinitas enim quæ cauſatur dando tantum, aut recipiendo tãtum, eſt magna. Sed quæ contrahitur ex utroque modo, dando ſcilicet, & recipiendo eſt maior. Sed Deus filiam, ſcilicet imaginem ſuam, & ſimilitudinem Angelo dedit; quando ipſum ad ſimilitudinem ſuam creauit. Homini uero, & imaginem ſuam dedit; & inſuper ſororẽ noſtrã ſcilicet humanam naturam filio ſuo accepit. In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miſerãs tui: Tertio inter Deum, & hominẽ eſt maior cõſanguinitas, quàm inter Deum, & Angelum. Pertinere uni ex una linea, eſt magna conſanguinitas; ex duabus lineis, eſt maior. Quando Deus Angelum ad imaginem ſuam creauit; tunc ipſum de progenie ſua quodã modo fecit. Hominem uero, & de ſuo genere fecit: iuxta illud: Ipſius enim genus ſumus. Et inſuper de noſtro genere fecit: Qui factus eſt ex ſemine Dauid ſecundũ carnẽ. Quia igitur inter Deum, & hominem eſt tanta fraternitas, affinitas, & conſanguinitas; ideò talis parẽtela erit homini ad magnam ſecuritatem in iudicio, & ad magnam fęlicitatem in regno. Primò quidẽ erit ei ad magnam ſecuritatem in iudicio. Valde enim homo iuſtus ſecurus eſſe poteſt in iudicio, qui fratrem ſuum iuſtum iudicẽ eſſe uidebit. Bernar. Puto q a iam ſpernere nõ poterit, os ex oſſibus meis, & caro de carne mea. Demones quidem in iudicio uidebunt Chriſtum, tanquã iudicẽ punientem; Angeli uidebunt ipſum, tanquam Dominum præſidentem. Sed homines uidebunt ipſum, tãquã fratrem hominẽ de ſua progenie deſcendentẽ. Quia ſicut dicitur: Nuſquam Angelos appræhẽdit, ſed ſemẽ Abrahę appræhẽdit. Secũdò iſta talis fraternitas, & parẽtela; erit homini ad magnã fœlicitatem in regno: Legitur ꝙ Ioſeph in conuiuio ſuo, dedit maiorem partẽ Beniamin, qui erat frater ſuus ex utroque parente, ꝗ cęteris; qui erant fratres ſui ex altera parentela. Chriſtus enim Angelis, qui erant fratres ſui, ex parte patris cœleſtis

Hier. 31.

Act. 7.

Rom. 3

Deus ab hominib. qũo in iudicio uidebitur.

Heb. 1.

Gen. 42.

dat unam partem; ſcilicet refectionem in ſua deitate. Homini uerò dat duas partes; ſcilicet refectionē in ſua deitate; in qua reficitur anima: & refectionem in ſua humanitate; in qua reficientur omnes quinque ſenſus corporis. Nam uiſus reficitur in uidendo Chriſti faciē; ita
Heſt. 5. ut quilibet dicat: Valde mirabilis es Domine; & facies tua eſt plena gratiarū. Olfactus reficietur in ſentiendo
Can. 1. redolētiam Chriſti; ita ut quilibet dicat: Trahe me poſt te. cur. in odo. unguen. tu. Os reficietur loquendo ore
Pſ. 118. ad os cum Chriſto; ita ut quilibet dicat; Quam dulcia faucibus meis ælo. tua ſuper mel &c. Auditus reficietur
Can. 2. in audiendo dulciſſimam uocem Chriſti; ita ut quilibet dicat: Sonet uox tua in auribus meis: Vox enim tua dul
Can. 3. cis. Tactus reficietur in tangendo, & amplexando ueſtigia Chriſti; ita ut quilibet dicat: Tenui eū, nec dimittā.

Feria quinta primæ hebdomadæ. Sermo primus. In quo Dominus Iudæis eorū oſtendit pertinatiā & nullo modo liberos eos eſſe demōſtrās.

Io. 8. Dicebat Ieſus ad eos, qui crediderūt ei iudæos. Dum quadam uice Dominus prædicaret, erāt ibi diſcipuli ſui; erant etiā ibi quidā de Iudæis de nouo cōuerſi. Dominus igitur direxit ſermones ſuos ad illos, qui de nouo fuerant conuerſi dicens: Si uos manſeritis in ſermone meo &c. Quibus oſtēdit, quod ſi ſermonē ſuum bene ſeruauerint, tria bona inde conſequentur. Primò quia erūt uerè diſcipuli ſui. ideò dicit: ſi manſe. in ſermone meo, ue. diſcipuli mei eritis. Audire .n. libenter, & retinere uerba Dei, indicat quod homo ſit uerè diſcipulus Dei. Qui ex Deo ē, uerba Dei audit. Secundò quia cognoſcent ueritatem Dei. Vnde ſubdit: Et cognoſcetis ueritatem. Verbum Dei intellectum illuminat, ut quis ueritatem Dei cognoſcat. Pſal. Lucerna pedibus meis uerbum tuum. Tertiò quia liberantur à ſeruitute peccati; ideò ſubdit: Et ueritas libera

Qui ſeruāte uerbum xpi tria bona cōſequunt. Io. 8. 10. Pſ. 1

bit uos. Verba enim Dei diligenter recondita, faciunt uitare peccata. In corde meo abſcondi æloquia tua, ut non pec.tibi. Iſta audientes, qui erant ibi, & qui nondũ erant conuerſi; grauiter tulerunt; maxime pro eo quòd dixerat·Et ueritas liberabit uos. Putantes Chriſtum de carnali liberatione dicere, & quod ipſi ſerui eſſent. Et propter hoc inter ipſos. Iudæos, & Chriſtum. longa diſputatio orta eſt. Tota enim iſta diſputatio non eſt, niſi de libertate, & ſeruitute. Iudęi enim uolebant oſtẽdere ſe eſſe liberos; Chriſtus autem oſtendit eos eſſe ſeruos. Oſtendunt igitur ſe eſſe liberos, quia habent triplicem libertatem. Primò libertatem, quæ cauſatur ex carnis propagatione; quia habent liberũ patrem dicentes; Semen Abrahæ ſumus; & infra; Pater noſter Abraham eſt. Secundò dicunt ſe habere libertatem ex animi uirtute, cum dicunt; & nemini ſeruiuimus unquam: ac ſi dicant; tantæ ſumus magnanimitatis, & uirtutis; quòd nulli nationibus unquam uoluimus ſeruire, nec ſubijci, niſi Deo. Vbi dicit Glo. Mentiuntur; quia Ioſeph ſeruiuit Egypto; patres ſeruierunt in luto; iſti ſeruierunt Cæſari in tributo. Tertio dicunt ſe habere libertatem, quæ cauſatur ex diuina filiatione, & adoptione, cum dicunt; nos ex fornicatione non ſumus nati; unum patrẽ habemus Deum. Et his igitur tribus uolunt oſtendere ſe liberos eſſe· & quia ex libero patre nati ſunt, quia habent libertatem animi; & quia ſunt in Dei filios adoptati. Chriſtus autem oſtendit, quod nullam de iſtis libertatem habent. Et primo oſtendit, quod non habent libertatem illam, quæ cauſatur ex carnis propagatione; quia licet Abraham pater eorum fuit; ipſi tamẽ de eius filiatione degenerant, eo quod ipſum in ſuis operibus non imitantur. Abraham enim tria commendabilia fecit. V ũ, quando, ad Dei præceptum filium ſuum immolare uoluit. Secundum, quando Deo continue obediuit dicenti ſibi: Exi de terra tua, & de cognatione tua. Tertiũ, q a Deo credidit dicẽti ſibi; Semini tuo dabo terrã hãc. Abrahã igitur ad Dei ꝓceptum filium ſuũ occidere

Pſ. 118

Iudęi triplici libertate ſe liberos oſtẽdunt.

Abrahã tria opera cõmẽdabilia fecit; cõtra qua Iudæi egerũt. Gen. 12.

voluit:ſermoni Dei obediuit; & veritati Dei credidit.
Iudæi ergo cōtra præceptum Dei volebant Chriſtum
occidere. Vnde ait: ſcio quia filij Abrahæ eſtis: ſed quæ
ritis me interficere. Sermoni Chriſti nolebāt obedire.
Vnde ſubdit: quia ſermo meus non capit in vobis. glo.
interlin. Quia eſt ſicut hamus, qui dum capit capitur:
& veritati quam eis prædicabat nolebant credere. Vn-
de ſubdit: Si filij Abrahæ eſtis: opera Abrahæ fa. Nunc
autem quæritis me interficere: hominem, qui veritaté
loquutus ſum vobis, quam audiui à Deo: hoc Abraham
non fecit. Secundò oſtendit quòd non habent illam li-
bertatem, quæ cauſatur ex animi virtute: quia ſunt ſer
2.Pet.2 ui peccati. Vnde ait: qui facit peccatum, ſeruus eſt pec-
cati. A quo quis ſuperatus eſt: huius & ſeruus eſt: & q̃a
ſerui ſunt: ideò ſunt exhæredandi. Vnde ſubdit: Seruus
non manet in domo in æternum. Iſtam autem liberta-
Gal.4. tem nō poſſunt aſſequi niſi per filium. Vnde ſubdit: Si
ergo filius vos liberauerit: verè liberi eritis. Qua liber
tate Chriſtus vos liberauit. Tertio oſtendit, quòd non
habēt illam libertatem, quæ cauſatur ex diuina filiatio-
ne. Si enim Deus eſſet pater eorum: tunc Chriſtum di
ligerent tanquam filium ſuum. Vnde ait: Si Deus pater
veſter eſſet: vtique diligeretis me. Ego enim ex Deo
Pſal. 2. proceſſi, & veni: ſicut filius a patre, per æternam ge-
nerationem. Dominus dixit ad me: filius meus es tu.
Hier. Secundo diligerēt tanquam nunciū, & legatum ſuum.
49. Vnde ſubdit: Neque à meipſo veni. Auditum audiui à
Deo, & legatus ad gentes miſſus ſum. Tertiò dilige-
rent eum, tanquam verbum ſuum: quia filius eſt verbū
patris. Vnde ſubdit: Quare loquelam non cognoſci-
Ecc.24 tis? quaſi dicat; debetis me cognoſcere, q̃a ego loquor
verba patris mei, cum ſim verbum patris mei. Ego ex
Sap.2. ore altiſſimi prodij. ſicut autem Iudęi ex inuidia non
poterant videre Chriſtum, iuxta illud: Grauis eſt no-
bis ad videndum; ſic ex inuidia non poterant eum ſuſti
nere, uel eum [illegible] eò ſubdit: quia non pote-
[illegible]. Poſtquam Chriſtus oſtē
dit,

dit, quòd non habent iſtas tres libertates: quibus gloria bantur: nec libertatem originis; nec virtutis; nec diuinæ filiationis; conſequenter oſtendit quantum defecerunt: quia de filiatione Dei tranſierũt in filiationem Diaboli: & qui conſueuerunt habere patrem cœleſtem Deum: modo habent patrem Diabolum infernalẽ. Vnde ſubdit: Vos ex patre Diabolo eſtis. quòd autẽ Diabolus ſit pater eorũ oſtendit: quia ipſum in tribus imitantur. Ille enim eſt iniquus in deſiderãdo: crudelis in occidendo: & mendax in fallendo. Eodem modo ſe habent Iudęi in Chriſtum. Diabolus enim eſt iniquus in deſiderando; ſic & Iudęi contra Chriſtum inique cogitando. vnde dicebat: Deſideria patris veſtri vultis facere. Venite, & cogitemus contra iuſtum cogitationes. Secundò Diabolus eſt crudelis in occidendo. Eodem modo Iudęi Chriſtum occidere diſponebãt. Vnde ſubdit: ille homicida erat ab initio vbi dicit Glo. Homicidam eſſe non ſolum qui ferro: ſed etiam qui verbo occidit; vt Diabolus primos parentes occidi. Vnde lingua eorum gladius acutos. Tertio Diabolus eſt mendax in fallendo: eodem modo Iudęi Chriſtum ſuis mendacijs infamabant. vnde ſubdit: In veritate non ſtetit; quia veritas in eo non eſt. Cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur; quia mẽdax eſt, & pater eius: ſic & Iudęi ſuis mendacijs Chriſtum infamabant dicentes: ipſum eſſe peccatorem in corde. Nos ſcimus quia hic homo peccator eſt: ſeductorem in ore. Recordati ſumus, quia ſeductor ille dixit adhuc viuens &c. Et tranſgreſſorem in opere. Nõ eſt hic homo à Deo, qui ſabba. nõ cuſto. quia igitur Iudęi cõtra Chriſtum, ſic iniquè cogitabant: ſic crudeliter eum occidere diſponebãt: ſic mendaciter eum infamabãt: ideò ex patre Diabolo erant.

Iudei in tribus diabolũ imitantur.

Hier. 18.

Io. 8.

Mat. 27

Io. 9.

Eadem feria quinta primæ hebdomadæ. Sermo ſecũ dus. De obſeruatione uerbi Dei, eiuſdemque officia.

SI mãſeritis in ſermone meo, uerè diſcipuli mei eri
tis,& cognoſcetis ueritatem. Veritas liberabit uos.
Cum quidam ex iudæis ad fidem eſſent conuerſi,
Io.8. Dominus nolẽs eos in fide recepta confirmare,hor
tatur eos,ut ſermonem ſuum diligẽter obſeruarent; &
tũc erunt ueri ſui diſcipuli. In uerbis igitur præmiſſis
duo tangunt. Primò enim Dominus hortatur eos ad
ſui ſermonis obſeruantium,cũ dicit;Si manſeritis in ſer
mone meo. Secundò huius obſeruãtiæ ſermonis ponit
triplicem efficaciam cũ dicit; Verè mei diſcipuli eritis.
Circa primum notandum,quod utile eſt ualde ſermo-
Verbũ nem Dei obſeruare. Nam ſicut dicit Ambr. ſuper Beati
Dei tri- immaculati. Verbum dei habet triplicem uirtutem; ſci-
plicẽ uir licet inflammatiuam, illuminatiuam, & mundatiuam.
tutẽ ha- Primò uirtutem inflammatiuam. ſi enim homo in amo
bet. re Dei,eſt frigidus;uerbum Dei ipſum inflammat cũ ſit
Hier.23 ignis. Nũquid nõ uerba mea ſunt quaſi ignis,ait Domi-
Pſal. nus? Ignitum æloquiũ tuũ ue.& ſer.tu.di.illud. Omnis
118. ſermo Dei ignitus. Sic inflammati erant qui dicebant:
Pro. 18. Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis dũ lo. no. in
Luc.24. uia: Secundò habet uirtutem illuminatiuam. Si enim ho
Pſ.118. mo eſt ignorans,uel in fide dubius,uerbum Dei ipſum
Prou. 6. luminat cum ſit lux. Lucerna ped. meis uerbum tuum.
Mandatum Dei lucerna eſt,& lex lux. Tertio habet uir
tutem mundatiuam. Si homo aliquibus uitijs eſt infe-
Eze.31. ctus,uerbum Dei ipſum mundat, cum ſit aqua cœleſtis.
Io.15. Effundam ſuper uos aquam mundam, & mundabimini
ab omnibus inquinamentis ueſtris. Iam uos mũdi eſtis,
ꝓpter ſermo. quem lo. ſum uobis. Sed ſi ſermo Dei ha
bet inflammare, illuminare,& mundare quare ergo illi,
qui audiunt uerba Dei, non ſtãtim inflammantur, illu
minantur,& mundantur? Ad quod dicendum; quod li-

cet uerba Dei ſint ignis; tñ multi inflammari non poſſunt, ex eo quod inter ſe, & iſtum ignem diuiſionem faciunt, & mutuum ferreum ponunt ipſum peccatum. Ecce non eſt abbreuiata manus Dñi, vt ſaluare nequeat; ſed iniquitates ueſtræ diuiſerunt inter uos, & Deũ ueſtrũ; & peccata ueſtra abſconderunt faciem eius à uobis ne exa. Erit à uobis hæc inqtas, ſicut interruptio cadẽs, & requiſita in muro excelſo Multi etia m ſunt, quos licet uerba Dei, ſicut lux habeant illuminare; tñ non illuminant, ex eo ꝙ ad ipſum lumen non appropinquant, ſed nimis ſe elongant. Nam ſicut dicitur. Qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius. Accedite ad eum, & illumi. Multi ſunt quos licet nerba Dei habeant mundare, cum ſint aqua cęleſtis; tamen non mundantur ex eo, quod animus eorum conuerſus eſt in terram. Nam ſicut dicit Aug. Talis eſt unuſquiſque, qualis eſt dilectio ſua. Si terram diligis, terra es. Si Deum diligis, Deus es. Sicut enim lateres aqua non lauantur, ſed magis inquinãtur: ſicut nec tales cum in terram ſint conuerſi. Facti ſunt abhominabiles, ſicut ea quæ dilexerunt. Secundo ponitur efficacia uerbi Dei, quæ triplex eſt. Prima eſt, quia uerba Dei faciunt hominem diſcipulum Chriſti: ideò ſubdit; Vere diſcipuli mei eritis. Iſtud enim ſignum eſt, quòd homo ſit diſcipulus Chriſti, quãdo uerbũ Dei libenter audit. Qui ex Deo eſt, uerba Dei audit. Aliud ſignum eſt, quando diſcipulus Chriſti reſpuit omnem amorem illicitum; & appetit omnem amorem diuinum. Amor autem illicitus triplex eſt; ſcilicet domeſticus, terrenus, & carnalis. Domeſticus eſt, quando quis in malo amat parentes ſuos. Carnalis eſt, quando quis amat ſuas animalitates, & carnalitates. Terrenus, quando quis nimis amat mundana. Iſtos tres amores, debet abijcere diſcipulus Chriſti. Si quis uenit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem ſuam; hoc refertur ad amorem domeſticum. Adhuc, & animam ſuam; & hoc refertur ad amorem carnalem. Et qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet; non poteſt

Eſa. 59. Eſa. 30. Deu. 33 Pſa. 33. Oſeæ. 9. De efficatia uerbi. Amor illicitus triplex eſt. Luc. 14.

teſt

teſt meus eſſe diſcipulus: & hoc refertur ad amorem terrenum. Debent autem diſcipuli Chriſti habere amorem ſpiritualem, & diuinum; qui conſiſtit in dilectione Dei, & proximi. In hoc cognoſcent omnes, quòd eſtis

Io.13. mei diſcipuli, ſi dilectionem habueritis adinuicem. Secunda efficacia ſermonis Dei eſt: quia illi, qui uerba Dei obſeruāt, ueritatē Dei cognoſcūt: ideò ait: Et cognoſcetis ueritatem. Sicut dicit Aug. Veritas opponitur falſitati, duplicitati, & uanitati. Illud enim quod uerum eſt non eſt falſum, non eſt duplex, non eſt uanum. Verba ergo Dei faciunt nos agnoſcere de mundo ueritatē; q̄ faciunt nos cognoſcere, quòd omnia mundana ſunt falſa, duplicia, & uana. Falſa quidem ſunt: quia mundus ꝓmittit in diuitijs ſanctitatem, & dat uacuitatem; ſicut patet in illo diuite, qui ad tantam uacuitatem deuenit,

Veritas cui opponat.

Luc.16. ꝙ guttam aquæ habere non potuit. In delitijs promittit delectationem, & dat amaritudinem. Fauus diſtil-

Prou.5. lans labia meretricis; nouiſſima autem illius amara, quaſi abſinthium. In honoribus promittit ſublimitatem, & dat deiectionem ſubitam. Tenent tympanum, & cytharam; & gaudent ad ſonitum organi. Ducunt enim in bo-

Iob. 10. nis dies ſuos, & in pūcto ad inferna deſcendunt. Eleua-

Iob. 30. ſti me, & quaſi ſuper uētum ponens, alliſiſti me ualide. Secundò ipſa mundana ſunt duplicia, & mixta. In mundo enim nihil eſt purum? ſed omnia ſunt mixta. Iſa. Vinum tuum eſt mixtum aqua. Si quidē gaudium eſt mixtū dolore; ſapientia eſt mixta obliuione; ſanitas eſt mixta ægritudine, uita eſt cum morte mixta. In præſenti .n. uita iſta ſunt mixta; ſed in beata uita erunt pura; in inferno erunt fœtulenta. Deus enim ſeparabit à gaudio dolorem, à ſapientia obliuionem, a ſantitate ægritudinē à uita mortem. Et omnes fœces, ſcilicet dolorem, obliuionem, & infirmitatem, & mortem, proijciet in infernum. Sanctus autem remanebunt omnia puriſſima, ſcilicet gaudium ſine dolore; ſapientia ſine obliuione; ſanitas ſine ægritudine; uita ſine morte. Tertiò ipſa mundana ſunt uana. Habent enim uanitatem ex parte princi

pij

pij; quia ex nihilo ſunt. Ex parte medij; quia multiplici mutabilitate ſunt ſubdita. Ex parte finis; quia cito ad nihilum redigenda ſunt. Cuncta ſubiacent uanitati: hoc refertur ad uanitatē ex parte medij. De terra facta sūt: hoc refertur ad vanitatē ex parte principij. Et in terrā pariter reuertentur: hoc refertur ad vanitatem ex parte finis. Tertia efficacia uerbi Dei: quia illi, qui ſeruant uerba Dei; aſſequuntur plenam libertatem. Ideo ſubdit: Et ueritas liberabit uos. Tales.n. habent libertatem animi in arguendo, & in non peccando. Ipſi.n. liberè arguunt vitia potentum In diebus ſuis nō pertimuit principem, & potentia nemo uicit illum. Hanc libertatē animi habuerūt ēt philoſophi. Vñ Diogenes philoſophus, cum Alexandrum argueret, & ille ſuam potentiam allegaret; ſibi reſpondit Diogenes. Potentia tua, & gloria tua, aut eſt præterita: aut eſt futura; aut præſens. Præteritā non timeo: quia iam non eſt. Futuram non ꝑtimeſco: quia dubia, & incerta eſt. Præſentem paruipendo; quia momētaneos, & in ictu occuli annullanda eſt. Tales etiam habent libertatem animi in non peccando: quia dedignantur ſe ſeruos eſſe peccati. Aug. Peccator eſt ſeruus tot Dominorum, quot uitiorum. Vnde ēt cū Alexander coram philoſopho ſupradicto, dominatorē mundi ſe eſſe diceret: ille ait: Nequaquam es Dñs: ſed ſeruorum meorum es ſeruus. Superbia enim eſt ancilla mea, & dña tua: concupiſcentia carnis eſt ancilla mea, & dña tua. Iſta.n. ſub pedibus teneo, & tibi dominantur, & ideò es ſeruus ancillarum mearum. Cum igitur famuli Alexandri uellent in eū irruere; ait Alexāder: Videte nè quis eū cōtingat: quia ſeruꝰ Dei eſt, & veritatē dicit.

Eccl. 3.

Eccl. 48

Philoſophi libertatē animi habuerunt.

Fer. 6. primæ hebdo. 40. ſermo primus. In quo diuerſitas, & grauitas morbi, atq; curatio denotatur.

Erat dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam. Cum eſſet feſtum Pentecoſtes, Dominus

ad templum iuit:erat tunc iuxta templum quædam con gregatio aquæ,quę dicebatur probatica piſcina.Dicebatũ ãt ꝓbatica à probaton,ꝙ eſt ouis; quia oues, quæ Deo immolabanť,ibidem lauabantur.Piſcina aũt per contrarium dicebatur; quia piſcib.carebat. Ibidem aũt erant quinque porticus,in quib.iacebant multi ægroti,qui ex pectabant aquæ motum,qui fiebat per Angelũ.Dñs igitur tanquàm bonus filius,ſępe ibat ad templum, ut patrem honoraret; & eundi libenter ad eccleſiam exéplũ daret.Tanquam prædicator ſolicitus,ſæpe ibat ad feſta, ubi conueniebant multi,ut multos lucrifacerent. Tanq̃ benignus medicus,ſæpę infirmos uiſitabat;ut ipſos ſanaret.Sicut hic,quia infirmos in porticibus iacentes, uiſitauit,& unum ſanauit.Alij autem forte de nouo uenerãt. Iſte autem multo tempore fuerat ibi commoratus. Vel fortè alijs expediebat, ut haberent illam infirmitatem corporis, ut ſanaretur infirmitas mentis in eis. Vel fortè ſecundum Glo.unum ſanauit, ut unitatem cõmendaret.Debet enim quilibet eſſe unitus cum Deo per fidem,cum proximo per charitatem, & ſibiipſi per cordis integritatem.Circa iſtos infirmos de quibus hic fit mentio,duo ſunt uidenda;ſcilicet diuerſitas,& grauitas morbi;& modus curandi.Diuerſitas,& grauitas morbi notatur in hoc quod dicitur; quòd ibi erat multitudo languentium magna, cœcorum, claudorum, & aridorum. Omne peccatum aut fit per inertiam, aut per ignorantiam,aut pèr infirmitatem humanam,aut per certam malitiam, aut per conſuetudinem longam. Illi qui peccant per inertiam, & deſidiam ſunt languidi; & languent propter defectum,& propter inopiam gratię. Pſ. Oculi mei languerunt præ inopia. Iſte languor, quando eſt recens,cito põt curari. Sed quando homo longo tempore in deſidia perſeuerat,cum difficultate curatur. Languor prolixior grauat medicum: breuem languorem præcidit medicus. Illi qui peccant per ignorantiam,intelliguñt per cęcos.Cui non præſto ſunt hæc,cęcus eſt,& manu tentatus obliuionem, accipiens purgationes

Quare ex oib. unumtã tum ſanauit,triplex rõ.

Primo.

Peccatũ quotmodis fit.

Ecc.10.

2.Pet.2.

tiones veterum ſuorum delictorum. Illi qui peccant ꝑ infirmitatem humanam, intelliguntur per claudos, qui non habent firmum greſſum. Vſquequò claudicatis in duas partes? Illi qui peccant per malitiam intelliguntur per aridos. De quibus dicitur: Aruit tanquam teſta uirtus mea. Tales enim areſacti ſunt ab omni humore gratiæ, & uoluntatis bonæ, ideò dicit: Aruit tan. tc. uir. mea. Talis enim vis; aut nunquam ueniunt ad confeſſionem; ideò ſubdit: Et lingua mea adheſit faucibus meis. Tales etiam in ſuis malitijs ſæpe moriuntur; ideò ſubdit: Et in puluerẽ mortis deduxiſti me. Illi qui peccant per conſuetudinem inueteratam; intelligũtur per illum infirmum, qui trigintaocto annos in infirmitate ſua habebat. In quorum perſona dicit propheta: Inueteraui inter omnes inimicos meos. Quid eſt Iſrael, quod in terra inimicorum es? Inueteraſti in terra aliena, coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cum deſcendẽtibus in lacum inferni. Ideò autem potius ſananit iſtum inueteratum, quam aliquem languidum, cœcum, claudum, uel aridum. Ad innuendum quòd ſi Deus aliquando iuſtificat hominem, qui peccauit per conſuetudinem longam; non debet deſperare aliquis qui peccauit per deſidiam; ut languidus; per ignorantiam, ut cœcus, aut per infirmitatem humanam, ut claudus, aut per malitiam, ut aridus.

3.Re.18

Pſal.21.

Bar.3.

Quare potius hunc ſanauerit Chriſtꝰ

Secuudò ponitur modus curandi, qui erat per immerſionem in piſcinam; quia qui prius deſcendebat poſt motionem aquæ ſaluus fiebat. Iſtam autem uirtutem, iſta piſcina à tribus habebat. Primò ab hoſtijs ſacratis, quæ ibi lauabantur; & poſtea Deo ſacrificabantur. Secundò à ligno crucis. Dicitur enim in hyſtoria ſcholaſtica: quòd regina Sabba inuenit in domo ſaltus quoddam lignum: de quo dixit Salomoni, quòd in illo ligno quidem ſuſpendendus erat ille per cuius mortem regnum Iudæorum deleri debebat. Ideò Salamon illud lignum in profundum terræ, in uiſceribus abſcondi fecit. Poſtea uerò ibi probatica piſcina

Secũdo.

Piſcina à tribus uirtutẽ hẽbat.

facta

facta eſt. Tempore uero paſsionis Chriſti, prædictum lignum ſuperenatauit; & illud Iudæi acceperunt & crucem de eo parauerunt. Tertiò habebat illam uirtutem à motu Angeli deſcendentis. Per illam igitur piſcinã intelligitur pœnitentia, in qua lauantur omnia peccata. Erit fons patens domui Dauid, & habitantibus in Hieruſalem, in ablutionem peccatoris, & menſtruatæ. Iſte fons pœnitentiæ olim erat occultus: quia nullus tantam pœnitentiam facere poterat, ꝙ regnum cœleſte acquireret. Sed modo omnibus eſt patens. Ideò dicitur: Erit fons patens. In iſto etiam fonte lauantur à negligẽtia uiri actiui, qui intelliguntur per Dauid, qui interpretatur manu fortis, Lauantur etiam, & uiri contemplatiui, qui intelliguntur per habitantes in Hieruſalem. Omnes enim tam actiui, quàm contemplatiui, ſæpe aliquas negligentias committũt, & ideò lauari indigent. In iſto ẽt fonte lauant peccatores omnia peccata, ſiue ſint carnalia, ſiue ſpiritualia: ideò dicit: In ablutionem peccatorũm, ſiue ſint corporalia: ideò dicit: Et menſtruatę. Tũc autem iſte fons, & piſcina pœnitentiæ eſt uirtuoſa ad ſanandum omnia peccata; quando in ea inuenitur hoſtia ſalutaris; lignum crucis: & motus Angeli deſcẽdentis, ut ſupra dictum eſt. Per hoſtiam ſalutarem intelligitur mortificatio carnis. Exhibeatis corpora ueſtra hoſtiã uiuentem, ſanctam, Deo placentem. Greg. Hoſtia quippe, & immolatur, & uiua eſt; quando homo ab hac uita non deficit; & tamen ſe carnalibus deſiderijs occidit; & ad illam mortificationem nos monet Apoſtolus dicẽs: Mortificate membra ueſtra, quæ ſunt ſuper terram; fornicationẽ, immunditiam, libidinem, concupiſcentiam malã, & auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. Per lignũ crucis ſignatur memoria paſsionis Chriſti; talis enim eſt in tantum uirtuoſa, ꝙ ſanat omnes infirmitates prædictas; ſcilicet languidos, cęcos, claudos, & aridos, & inueteratos. Sanat enim omnem deſidiam; & hoc ſignatur, ꝙ in paſſione Chriſti terra mota fuit: quia meditatio paſsionis Chriſti deſidioſos mouet ad ſolicitudinem, & feruorem;

Margin notes: Pnía p piſcinã intelligitur. — Zac. 13. — Qui lauantur in iſto fonte. — Quãdo pnia eſt uirtuoſa — Ro. 12. — Col. 3. — Nota đ paſſione Xp̃i.

rem,quòd ſignatum eſt.Dicitur q̃ Elephantibus oſten- 1.Mat.6
derũt ſanguinem uuæ,& mori, ad acuendum eos ad p̃-
lium.Chriſtus enim una eſt in torculari crucis compreſ
ſa.Vnde multum ſanguinis emanauit. Fuit & morum,
quia in morte denigratus fuit.Huius igitur uuæ ſanguis
debet nos acuere,ut ſimus ferucntes ad præliandum cõ
tra dæmones,& peccata. Secundò paſſio Chriſti cęcos Paſsio
ſanat,id eſt peccata facta per ignorantiam; quòd ſigna- Xp̃i cę-
tũ eſt in Longino; qui cum clarè non uideret,gutta ſan cos ſa-
guinis Xp̃i in ci⁹ oculos cecidit,& clarè uidit ſtatim.Eſt nat.
enim ſanguis Chriſti collirium, quod ſanat omnẽ infir-
mitatem,& cœcitatem oculorum. Collirio unge oculos Apo. 3.
tuos,ut uideas.Tertiò ſanat claudos,id eſt peccata facta
per infirmitatem humanam,ſicut patet in Petro;qui ex
humano timore Chriſtum in ſua paſſione negauit; ſed
Chriſtus ipſum reſpexit, & eum ſanauit. Quartò ſanat
aridos,id eſt peccata,quæ fiunt per malitiam; ſicut pa-
tet in latrone,qui erat à dextris eius;qui multa mala cõ
miſit,& tamen Chriſtus ſibi pepercit & regnum cęleſte
ſibi dedit. Quintò ſanat peccata,quæ fiũt per conſuetu
dinem longam,in quibus homines putreſcunt. Hoc ſi-
gnatum eſt in paſſione Chriſti: quia multa corpora ſe-
pulta,& iam putrida ſurrexerunt. Per motum aquę,qui Quid p̃
fiebat per Angelum, ſignatur motus animæ: quia ipſa motũ a-
anima miniſterio Angelorum,quantum ad omnes ſuas quæ ſi-
potentias,ſcilicet memoriam,intelligentiam,& uolunta gnatur.
tem, debet in pœnitentia moueri. Memoria debet qui-
dem moueri ad recogitandũ,& dolendum de omnibus
peccatis ſuis. Recogitabo tibi omnes annos meos, i ama Eſa. 38.
ritudine animæ meæ. De iſto motu dicitur: Ipſi uiden- Pſ. 47.
tes,ſcilicet ſua peccata; ſic admirati ſunt de Dei poten-
tia, cõturbati ſunt,per magnam contritionem; commo-
ti ſunt ad ſe curandum per ſatisfactionem ueram; tre-
mor appræhendit eos,propter pœnam æternam, cui ſe
obligauerunt.Intelligentia debet moueri ſapiẽter, & dĩ
ſcretè ad confitendũ, & cognoſcẽdũ,& ad intelligẽdum
circunſtantias peccatorũ. De iſto motu põt intelligi,q̃

dicitur

dicitur in pſ. Turbati ſunt, & moti ſunt ſicut ebrius, &c.
Pęnitēs
æbrio aſ
ſimilāt. Sicut.n.ebrius, illud qđ bibit cū delectione, poſtea reijcit cum dolore; ſic & pęnitens peccata, quæ fecit cū delectatione; debet uomere per confeſſionē, & ruborem. Verba congregantis filij uomentis. Peccata.n. quæ peccator cōgregauit, malè operādo; dēt uomere confitēdo; & ſicut ebrius nullū tenet ſecretū; ſic nec peccator dēt ſacerdoti aliqđ cęlare pĉm̄. Voluntas dēt moueri ad ſatisfaciendū. De iſto motu pōt intelligi illud. Commoueāt à facies eius uniuerſa terra. Terra eſt caro noſtra de terra formata, à qua maximè ſatisfactio eſt aſſumēda. Iuxta illud: Sicut exhibuiſtis mēbra ſeruire immūditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibere membra ueſtra, ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationē, &c. Et dicit uniuerſa. quia omnia, quæ ſunt in noſtro corpore debēt ſatisfacere. ſ. oculi lachrymando; aures uerba Dei diligenter audiendo; os Deum laudādo, & orando; manus eleęmoſynas largiendo; pedes ad Eccleſiam properando.

Prouer. 30.

Pſ. 95.

Ro. 6.

Eadem feria ſexta, primæ hebdomadæ, ſermo ſecundus. De quatuor medicinis ſpiritualibus, quas à Deo peccatori exhibentur.

Medic⁹ peritus, quid erga infirmū agat

SVrge tolle grabatum tuum, & ambula. Peritus medicus medicinas adhibet, prout infirmo expedire uidet. Si.n. uidet infirmum malis humoribus plenum; dat ei medicinam purgatiuam; & ſi nimis uidet eū debilitari; dat ei aliquam medicinā confortatiuā: & ſi uidet in ipſo aliqua infirmitatis accidētia remanſiſſe; dat ei medicinā melioratiuam; quæ ipſi infirmo quotidie ſanitatem augeat; donec ipſum priſtinæ ſanitati reſtituat; & nihilominus poſtquàm fuerit reſtitutus, dat ei medicinam præſeruatiuam; quæ ipſum à caſu, & infirmitate futura præſeruet; ne ipſum recidiuare contingat. Iſtas quatuor medicinas (ſpiritualiter loquēdo) iſte medicus ſpiritualiter iſti infirmo, ꝑ quē peccator intelligiť, exhibuiſſę

exhibuiſſe uidet. Primò enim exhibuit medicinã purgatiuã. Iſta eſt contritio, & confeſſio, quæ peccatorem ab omnibus humoribus corruptis; id eſt ab omnibus uitijs, & peccatis mundat, & purgat. Iſtam medicinam exhibuit, cum eũ à peccato ſurgere præcepit, dicẽs. Surge. i. a pctõ cõterẽdo, & confitendo recede. Homini. n. ſtanti nõ dr̃ ſurge, ſed ſedẽti, & iacẽti; ſedẽs tñ cito ſurgit: iacens uero difficilius. Sancti aũt uiri ſtant: iõ neceſſe non hñt ſurgere, dẽnt tñ uidere ne cadant. Qui ſe exiſtimat ſtare, uideat ne cadat. Peccatores aũt de nouo cadentes ſedent, & iõ de facili ſurgere poſſunt. Tales propheta alloquit̃ dicens: Surgite poſtquam ſederitis, qui manducatis panem doloris: quaſi dicat. Poſtquam ſediſtis in peccato, ibidem aliquantulum ſedendo, ſurgite priuſquam iaceatis in ipſo inueteraſcendo; nihilominus mãducetis panem doloris, magnam contritionẽ habendo. Illi enim qui ſunt in peccatis inueterati iacent, & ideò difficilius ſurgunt. De quorum numero erat iſte, qui trigintaocto annis infirmus iacuit: Tales ſunt, qui à ſua iuuẽtute uſq; in ſenectutem in peccatorum fęcibus requieſcunt. Quorum cor eſt pars Diaboli, & plenum uino corrupto malorum deſideriorum; nec aliquando, uel raro efficit̃ uas Dei; ut recipiat uinum gratiæ ſpiritualis. Fertilis fuit Moab, ſcilicet in malis operibus ab adoleſcentia ſua; & requieuit in fęcibus ſuis, nec trans fuſus eſt de uaſe in uas. Secundò dedit ei medicinam confortatiuam. Iſta eſt ſpes ueniæ, quæ animam multum confortat. Iſta exhibuit cum dicit. Tolle grabatum tuum. Grabatum dicitur à graba, quod eſt caput, & ſignificat mentem, quæ eſt animæ caput. Tunc igitur grabatum tollit, quando mentem noſtram ad Deum per ueram ſpem ueniæ erigimus; & iſta ſpes ueniæ animam peccatoris multum confortat, & firmat, cum ſit anchora Dei. Confugimus ad tenendam propoſitam nobis ſpem, quam ſicut anchoram aíæ tenẽs tutam, & firmã, multum confortat, cum ſit galea Dei. Induti lorica fidei, & galeam, ſcilicet ſpem ſalutis, aſſumite. Multum delectat, cum ſit nuncia-

1. Cori. 10.

Hiere. 43.

Grabatum unde dicitur.

Hebr. 6.

6 Eph.

Eccl. 2. miſericordiæ Dei. Qui timetis Dominum, ſperate in illum, & in oble&ationem veniet uobis miſericordia. Tertiò dedit ei medicinam melioratiuam, iſta eſt ſatisfa-

Satisfa-ctionis. Species tres sũt.

ctio. Iſtam exhibuit cum dixit; & ambula, ſcilicet ſatiſfaciendo de virtute in virtutem, de bono in melius procedendo. Sunt autem tres ſpecies ſatisfactionis, ſcilicet orationes, ieiunia, & eleemoſynæ. Sũt igitur quidã qui ambulant, quidam qui ſubſiſtũt, quidam qui retrocedunt. Illi qui ambulant ſunt, qui de orationibus tranſeunt ad ieiunia, de ieiunio ad æleæmoſynas. Illi ſubſiſtunt, qui tantum ſtant in uno, ſcilicet orando, uel in ieiunando, uel in æleæmoſynas largiendo. Illi auté retrocedunt in omnia iſta dimittunt, & ad uomitum reuertuntur. Quartò dedit ei medicinam præſeruatiuã, quæ eſt conſeruare ab his, quæ ſunt, uel eſſe poſſunt occaſio peccati. Iſtam medicinam exhibuit cum ait; Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi contingat. Vbi dominus monet, ꝙ quilibet, qui ſanatur à peccato, caueat ſibi à recidiuo, cum ait; ecce ſanus factus es, iam noli peccare. Deinde ponit recidiuationis magnum periculum cum ſubdit: Ne deterius tibi aliquid cõtingat.

Qũo fiẽ dũ, ut à recidi-uo ca-ueatur.

Vt homo uerò à recidiuo ſibi caueat neceſſe, eſt ut duo faciat; ſcilicet ut carnem mortificet, & peccãdi occaſiones uitet. Debet ergo corpus ſuum mortificare: iuxta illud; Caſtigo corpus meũ, & in ſer. rc. &c. Col. 3. Mortificate membra ueſtra, quæ sũt ſuper terram; non dicit quæ ſunt ſub terra, uel in terra: ſed ſuper terram. Membra quidem noſtra ſunt ſub terra in morte; & tunc non ſunt apta ad mortificandum, ſed ad putrefactionem: in terra ſunt in ſenectute, quãdo ſcilicet proſtrata ſunt ex debilitate. Vnde & ſenes dicere conſueuerunt; ego ſum in terra, & tunc non ſunt membra apta ad mortificationem, ſed ad negotationem. Super terrã uerò ſunt in iuuẽtute. Vnde de talibus dicere cõſuetum eſt: Iſte eſt ſuper ſe: & tũc membra apta ſunt ad mortificationem, ne

Ro. 6. uitia in eis regnent. Non ergo regnet peccatum in ueſtro mortali corpore, nec obediatis concupiſcentijs ei⁹.

Oportet

Oportet ẽt, ꝙ ille, qui non uult recidiuare, occaſiones peccati uitet, ſicut ſunt malæ ſocietates. Qui cũ ſapienti bus gradit̃, ſapiẽs erit; amic⁹ ſtultorũ, efficietur eis ſimilis. Sicut ſunt malæ cogitationes. Nunquid abſcondere qđ homo ignẽ in ſinu ſuo, ne ueſtimẽta illius ardeãt? ſicut ſunt male opportunitates; quia ſicut dr̃: Si ab imbecillitate uiriũ veretur peccare, ſi inuenerit tp̃s malefaciẽdi, malefaciat; ſicut ſunt impudici reſpectus, & laſciuæ confabulationes cum mulieribus. Speciem mulieris multi admirati reprobi facti ſunt &c. Deinde ponit Dominus, q̃ periculoſa ſit recidiuatio in peccatum cũ ait: Ne deterius aliqd tibi contingat, & iſtud periculum attenditur. Primò ex parte Dei; quia recidiuãs grauiter peccat propter ſuam ingratitudinem: & ideò à Deo grauius punitur. Scđò ex parte Diaboli; qua recidiuãs fortius à Diabolo cuſtoditur. Sicut enim miles caſtrũ, qđ ſemel ꝑdidit, ſi poſtea illud recuperat fortius munit, & cautius cuſtodit; ſic Diabolus peccatorem recidiuãtem fortius munit, quia ſeptẽ ſpirit⁹ nequiores ſe ibi ponit, ut patet Mat. 12. id eſt ad omnia ſeptem peccata mortalia ipsũ trahit. Tertiò ex parte hominis: qa recidiuãs facili⁹ poſtmodũ in peccata labitur. Nã poſtq̃ toties recidiuare ſe cõſpicit, iã ex quadã mala cõſuetudine peccare ꝓ nihilo ducit. Impi⁹ cũ in profundũ uenerit peccatorũ cõtẽnit: ſed ſequet̃ eũ ignominia, & opprobriũ.

Pro. 13. Prou. 6. Eccl. 19 Eccl. 9. Recidiuatio quãtũ ſit periculoſa. Pro. 18.

Sabbato primæ hebdomadæ, ſermo primus. De gloria ſanctorũ, quæ ab amœnitate loci, à Dei maieſtate, à conſortij iocunditate, et à proprij ſubiecti glorificatione deſcribitur.

ASſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioãnem & duxit illos in montẽ excelſum ſcorsũ, & trãſfiguratus eſt ante eos. Iſta transfiguratio ſignat gloriam beatorum. Nam cum Petrus modicum guſtũ diuinæ dulcedinis prægustaſſet; tãta dulcedine ẽ Mat. 17.

repletus, ꝙ quodammodò factus eſt æbrius. Vnde dixit; Faciamus hic tria tarbenacula, tibi unum, Moyſi unum, & Helyæ unum, neſciens quid diceret. Sicut dicit. Nec petiuit pro ſe, ut aliquod tabernaculum ſibi fieret, quia beatum ſe putabat, ſi in talibus tabernaculis ianitor fieri mereretur. Si ergo modicus guſtus, tantam fecit dulcedinẽ; quantam faciet plenitudo, quando ſcilicet implebitur, ſicut dicit Propheta. Inebriabũtur ab ubertate domus tuæ. Per illam igitur transfigurationem, ſanctorum gloria ſignificatur; quæ à quatuor deſcribitur. Primo ab amenitate loci. Secundo à maieſtate Dei. Tertiò à iocũditate conſortij. Quartò a glorificatione proprij ſubiecti. Amenitas autem loci oſtenditur in hoc, quod dicit, ꝙ iſta tranfiguratio eſt facta in monte: nam in mõte herba uiridis apta paſcuis naſci conſueuit. In monte igitur cęleſti herba uiridis naſcitur, quæ ouibus Dei in paſcuis datur. Iuxta illud: Paſcam eas in montibus Iſrael, ibi requieſcent in herbis uirentibus. Iſta herba eſt Chriſtus iuxta illud: Germinet terra, ideſt beata Virgo, herbam uirentem, ideſt Chriſtum Deum, & hominem, & dicitur Chriſtus uiridis, & non albus, uel niger, quia color albus, uel niger ſunt colores extremi. Color autem uiridis, eſt color medius inter album, & nigrum. Natura autem non delectatur circa extrema, ſed circa media; & ideò oculus non delectatur naturaliter circa colores extremos, id eſt album, & nigrum; ſed circa colores medios, id eſt uiridiem, iuxta illud: Gratiam, & ſpeciẽ deſiderabit oculus, & ſuper hoc uirides ſationes. Natura igitur diuina, & humana ſunt quaſi duo extrema; ſ. albũ, & nigrum. Natura enim diuina habet exceſſibilem claritatem, & ideò oculus noſter ad eam non poteſt pertingere. Solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaceſſibilem. Natura uerò humana habet de ſe quandam obſcuritatem. Oculus igitur humani intellectus in naturam diuinam nõ poterat ſe eleuare propter nimiã claritatem; nec in humana poterat inuenire refectiones propter ſuam imperfectionem, & obſcuritatem, iõ coniuncta

Luc. 9.

Quare in monte transfigurat⁹ eſt.

Eze. 18.

Gen. 1.

Quare Chriſt⁹ uiridis dicatur.

Ecc. 40.

Natura diuina, & humana quaſi duo extrema ſunt.

iunƈta eſt natura diuina naturæ humanæ in unitate perſonæ in Chriſto; tanquam ſcilicet color albus, & niger; & ſic ipſe Chriſtus totus uiridis; ideſt amenus, & delectabilis eſt factus: ideò Chriſtus uocat ſe lignũ uiride dicens: Si in uiridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? Luc. 23. In monte igitur cœleſti inuenitur herba uiridis, id eſt Chriſtus totus delectabilis, cuius uiſio eſt paſcua ouiũ; quia paſcuntur & intus in contemplatione deitatis, & extra in contemplatione humanitatis. Ingredietur, & egredietur, & paſcua inueniet. Io. 10. In hoc etiam monte cęleſti inueniuntur Roſæ martyrum, Viole confeſſorum, & Lilia uirginum. Secundò deſcribitur iſta transfiguratio Chriſti à maieſtate Dei. In illa enim transfiguratione tota diuina maieſtas, id eſt tota Trinitas apparuit; ſcilicet pater in uoce, filius in humanitate, & ſpiritus ſanctus in nubæ, ſicut dicit glo. per quod datur intelligi, quòd gloria ſanctorum, conſiſtit in fruitione beatæ Trinitatis. Habet quidem homo tria tabernacula in anima: ubi non Moyſes, nec Helyas, ſed tantum ipſa beata Trinitas habitat; ſcilicet memoriam, intelligentiam, & uoluntatem: nam filius habitat in tabernaculo intelligentiæ implendo ipſam Dei pleniſſima cognitione; Spiritus ſanctus habitat in tabernaculo uoluntatis, implendo ipſam Dei ſuauiſſimo amore; pater habitat in tabernaculo memoriæ implendo ipſam cogniti, & dilecti perpetua retentione. De iſtis tribus taber naculis, & manſionibus Trinitatis dicitur: Ad eum ueniemus, & manſionem apud eum faciemus. Io. 14. Tertiò deſcribitur hæc transfiguratio à iocunditate conſortij: quia ibi fuerunt Moyſes, Helyas, Petrus, Iacobus, & Ioannes. In cęleſti enim gloria habebimus in ſocios omnes ſanctos ueteris, & noui teſtamenti. Sancti autem ueteris teſtamenti diſtinguuntur ad duos ordines, ſcilicet in patriarchas, qui intelliguntur per Moyſen; & in prophetas, qui intelliguntur per Helyam. Sancti autem noui teſtamenti diſtinguuntur

Tabernacula tria hét homo in anima.

Quare plures fuerint in trãſfiguratione.

in tres ordines; ſcilicet in martyres, qui intelliguntur per Iacobum, qui interpretatur ſupplantator; in confeſſores, qui fuerunt pleni ſapientia Dei, qui intelliguntur per Petrum, qui interpretatur agnoſcens; & uirgines quæ intelligũtur per Ioannem; quia uirgo à Deo ē electus. Vel poteſt dici, quòd Chriſtus uoluit habere teſtmonium ſui aduentus ab illis, qui ſunt in cęlo; id eſt à patre, quando dixit; hic eſt filius meus dilectus. Ab illis, qui ſunt in mundo, id eſt à Petro, Iacobo, & Ioanne: Ab illis, qui ſunt in terreſti paradiſo, ſcilicet ab Helya; & ab illis, qui ſunt in inferno, ſiue in limbo, id eſt à Moyſe; ut nō tantum in ore duorum uel trium teſtium ſtet omne uerbum: ſed in ore quatuor teſtiũ ſtet omne uerbum.

Quarto. Quarto deſcribitur hæc transfiguratio à glorificatione ſubiecti cum dicitur; Reſplenduit ſicut ſol facies eius, ueſtimenta eius ſicut nix. In hoc ſignatur beatitudo, & gloria; quibus corpora ſanctorum induentur; maximè autem per hoc, quòd facies eius reſplenduit ſicut ſol.

4. dotes ſanctorum. Notãtur quatuor dotes, quibus corpora ſancto rum dotabuntur. Sol enim habet immenſam claritatem, & per hoc ſignatur dos claritatis. Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eorum. (Mat. 13) Eſt etiam radius ſolaris tantæ ſubtilitatis, quòd uitrum penetrat; & per hoc oſtenditur dos ſubtilitatis, per quam nullum corpus obſiſtet; ſicut patet quando Chriſtus poſt reſurrectioné ianuis clauſis intrauit. Eſt etiam ſol magnæ uelocitatis; & per hoc notatur dos agilitatis: quia ſicut ait Aug. Vbicũque uolet ſpiritus, illic erit protinus, & corpus. Eſt etiam ſol ſubſtantiæ incorruptibilis; & per hoc notatur dos impoſſibilitatis. Seminatur in corruptione ſurget in incorruptionem. (1. Cro. 5.)

Eodem

Eodem ſabbato primæ hebdomadæ quadrageſimæ, ſermo ſecũdus. De Beata Virgine, quomodo Chriſtũ genuit, dilexit, et in omnib. cõplacuit.

HIc eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui. Chriſtus habet in cœlo patrem ſine matre, & in terra hẽt matrem ſine patre. Quãuis aũt pater propoſitũ uerbũ dixerit: nihilominus tamẽ, & matri cõuenire põt, ut dicat: Hic ẽ filius meus dilectus; prout igitur matri conuenit, tria de filio dixit. Primò, ꝙ ipſum tanquã uera mater filium genuit, cũ dixit: hic eſt filius meus. Secundò ꝙ ipſum ſingulari amore dilexit, cũ ait: Dilectus. Tertio ꝙ ſibi ſemper in omnibus complacuit, cum ſubiunxit: In quo mihi bene cõplacui. Circa primũ notandum, ꝙ ipſa fuit Chriſti uera mater, & tota mater. Aliæ matres, & ſi ſint ueræ matres non ſunt totæ matres: q̃a pater in generatione filij, partem hẽt. Ipſa aũt tota mater fuit, quia tota ſubſtãtia corporis Chriſti de ſuis uiſcerib. ſumpta exiſtit. Ideò dicit. Creauit dominus nouum ſuper terrã; fœmina circũdabit uirum. Quod tribus modis exponi poteſt. Primò ſic ſolet homo circũdare, quod ẽ ſuum proprium, non qđ eſt alienum: cæteræ matres puerum in utero nõ circundederunt; q̃a caro pueri nõ fuit tota propria ipſarũ, ſed ẽ ibi de alieno. ſ. de ſemine paterno; ſola aũt uirgo Maria in utero circũdedit filium ſuũ; quia in eius utero nihil de alieno fuit, ſed totũ uirginis exiſtit. Secundò põt aliter ſic exponi; nã ſicut dicit Augu. cæteræ figuræ diuerſis lineis clauduntur; ſola autẽ linea, ſeu figura circularis, una tantum linea clauditur: caro autem cæterorũ puerorũ, ex diuerſis lineis perficitur: q̃a ex ſemine utriuſque parentũ generãt: generatio aũt Chriſti dr̃ circũdatio: quia facta eſt tantũ de una linea, .i. de carne uirginea. Tertio exponitur ſic: Illud ẽ circundatũ, qđ ex omni parte eſt clauſum: nã ſi in aliqua parte apertũ fuerit circundatio non erit. Beata igitur uirgo Chriſtũ circũdedit;

Maria fuit tota mater, & uera mater Chriſti.

Hier. 31 Fœmina circũda bit uirũ tripliciter exponitur.

dedit:quia ante partũ, & in partu, & poſt partũ clauſa permanſit. Secũdò Beata Virgo ſingulari amore Chriſtum dilexit. Secũdũ enim Ber. debemus diligere Deũ dulciter, nè caro nos alliciat; fortiter, nè aduerſitas mũdi nos frãgat; & ſapienter, nè Diaboli aſtutia nos decipiat. Iſtis trib⁹ modis Beata Virgo Chriſtũ dilexit. Primo dulciter eũ dilexit: quia pręnimia dulcedine tota liquefacta fuit. Sicut enim aurũ liqueſcit ad ardorẽ ignis ſic eius anima tota liquefacta fuit ad ardorẽ diuini amoris. Anima mea liquefacta eſt. Tã dulciter dilexit, ꝙ amor eius ĩ ea extaſim faciebat. Fecerat quidẽ amor extaſim in filio, quãdo in cruce exiſtens ſua uulnera obliuioni tradebat, & matris memor erat: ſic & extaſim fecerat in matre, quæ ĩ medio interfectorũ manebat, nec ipſos expaueſcebat. Secũdò dilexit eum fortiter: nam tempore paſſionis Chriſti quidam fuerunt fortes in amore, ſed debiles in aſſociatione, & fide, ſicut apoſtoli, qui ipſum uiuum dilexerunt: ſed tamẽ ab ipſo receſſerunt, & fidem ꝑdiderunt. Alij fuerunt fortes in aſſociatione, & in amore ſed tamen debiles in fide; ſint deuotæ mulieres, quæ Chriſtũ mortũ dilexerũt, & ab eius cruce non receſſerunt; ſed tamẽ fidem perdiderunt. Beata autem Virgo fuit fortis in amore, quia filiũ ſemper dilexit: immo facilius fuiſſet ei mori, quàm ab eis dilectione ſeparari. Fortis eſt ut mors dilectio fuit fortior in aſſociatione, q̃a iuxta crucem immobilis ſtetit. Stabat iuxta crucem Ieſu mater eius &c. fuit fortiſſima ĩ fide; quia fides in ipſo ſola remanſit; nec tẽpore paſſionis extingui potuit; ideò bene dicitur de ea: Nõ extinguetur in nocte, id eſt in tribulatione paſſionis, & lucerna eius; id eſt fides eius, quæ totum mũdum illuminat. Tertiò dilexit eum ſapienter, quod patet ꝑ tria ſigna. Primũ eſt quãtuncunque filius ſuus eſſet puer delicatus; tamẽ in his, quæ Dei erant, ſibi parcere nolebat: ſed ad feſtiuitates eum ducebat. Secundum eſt, quòd quantuncunque eũ diligeret: tamen nunquam ſibi diſſuadere uoluit, quin crucem aſcenderet, & mortem pro humano genere ſuſtineret.

[Margin notes: Quõ Deũ diligere tenemur. — Quõ Maria xp̃m dilexit. — Can. 5. — Can. 8. — Io. 2. — Pro. ult. — Maria ſapienter Chriſtũ dilexit per tria ſigna.]

ſtineret. Tertium eſt, quod quamuis ſciret filium ſuum in Cruce poſitum, grauiſſimos dolores pati; tamen nunquam ſibi ſuaſit, ut de Cruce deſcenderet, & à dolorib. ſibi parceret: ex quo inſtruuntur parentes, quod filios ſuos à pueritia boni ſtudijs debēt aſſuefacere; nec à bonis propoſitis, & operibus pœnitētiæ eos retrahere; nec ut pœnitentiam aſſumptã deſerant, debēt eis perſuadere. Tertiò Chriſtus matri ſemper complacuit. Ille filius matri complacet, qui de matre curam ſollicitam habet. Chriſtus curam de matre habuit in ſua infantia; quia ſigilla pudoris ſibi illibata ſeruauit. In ſua pueritia; quia in omnibus ſibi ſubditus fuit. Deſcendit, & uenit nazareth; & erat ſubditus illis. In ſua iuuentute; quia inuitatus ad nuptias, ad preces matris aquam in uinum mutauit. In ſua paſſione, quia de Cruce ipſam Ioanni commendauit. Poſt ſuam reſurrectionem; quia ſicut dicit Sedulius; Chriſtus reſurgēs, primò Mariæ apparuit. Poſt ſuam aſcenſionem; quia ad eius mortem uenit, in anima, & in corpore ipſam aſſumpſit: & ad ſuæ maieſtatis dexteram collocauit.

Tertio. Chriſtus curē ſemp de matre habuit. Luc. 2.

Dominica ſecunda in quadrageſima. Sermo primus. De Chananæa: quomodo captat beneuolentiam, miſeriam inſinuat, & miſericordiam implorat: de duritijs quas ei Chriſtus oſtendit: & de comitibus quos ſecũ duxit, ut exaudiri mereretur.

EGreſſus Ieſus ſeceſſit ĩ partes Tyri, & ſydonis: & ecce mulier Chananæa à finibus illis egreſſa clamabat dicens: Miſerere mei fili Dauid. Iſta mulier uolens filiæ ſuæ ſanitatem impetrare, ſapienter ſciuit allegare. Primò enim apud Chriſtum, captabat beneuolentiam in eo, quod uocabat eum Dominum, & filium Dauid. Et in hoc confitetur eum eſſe uerum Deum, inquantum uocat eum Dñm. Et uerum homi-

Mat. 15

hominem; inquantum dicit ipſum eſſe filium Dauid. Secundò inſiuat ſuam tribulationem, & miſeriam cum dicit: Filia mea male à Dęmonio uexatur. Tertio implo rat eius miſericordiam cum dicit: Miſerere mei. Chri- ſtus autem quatuor magnas duritias oſtendit ſibi, nõ vt eam confunderet, ſed vt eius fidem, & conſtantiam pro baret. Prima duritia fuit in hoc, ꝙ nihil ſibi, reſpondere uoluit, tanquam ſi eſſet excomunicata; vel Chriſti re- ſponſione indigna. Vnde dicitur quod nõ reſpondit ei verbum. Secunda duritia fuit in hoc quod dixit, ipſum non eſſe de ouibus Iſrael. Vnde dixit: Non ſum miſſus, niſi ad oues quæ perierunt domus Iſrael. Oues autem Iſrael erant oues Dei. In hoc ergo quod dixit eam non eſſe de ouib. Iſrael, inſinuauit ipſam non eſſe de ouibus Dei; & ꝑ conſequẽs relinquebatur, quod eſſet de ouib. Diaboli. Tertia duritia fuit in hoc, quod ipſam canem appellauit. Non ſolum enim ipſam dixit non eſſe Dei ouem, ſed etiam eſſe canem. Quarta duritia fuit in hoc quod dixit, eam non eſſe dignam ueſci pane cum dixit: Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere cani bus. Ecce quot, & quantas magnas duritias. Chriſtus ſibi oſtendit; ut eius conſtantiam probaret. Non eſt ali- qua mulier ita patiens, nec ita ſancta, quæ ſi alicui quan tuncunq; magno uiro loqueretur; & ipſe ſibi tanquam excommunicatæ loqui uollet: et inſuper illam ouem Diaboli diceret, & canem appellaret; & indignam eam pane eſſe aſſereret: quæ non recederet turbata, & ſcan- dalizata. Ipſa autem in omnibus cõſtans, & patiens ſem per fuit. Nam quantum ad primam duritiam ſe habuit prudẽter. Quamuis enim a principio ire uoluerit ad Pe trum, nec ad Iacobum, nec ad Ioannem, nec ad aliquem alium diſcipulum, ſed ad ipſum Chriſtum: Tamẽ uidẽs quod Chriſtus ſibi reſpondere nolebat; prouidit ſibi, & ad diſcipulos fuit, rogãs eos, ut pro ipſa intercedere di gnarentur. Tunc accedentes diſcipuli rogabant eum di centes: Dimitte eam. i. fac quod ipſa petit, & ſic recedet quia clamat poſt nos. In hoc enim eam tenes, quia qđ petit

Duritias 4. Chriſtus Chananeæ oſtendit.

Qũo ad duritias ſingulas ſe habuẽrit Chananea.

petit non comples. Quantum ad ſecundam duritiã habuit ſe magnanimiter: nam dum diſcipuli pro ea rogarent, & ipſe diceret eam non eſſe de ouibus Dei, & conſequẽter de ouibus Diaboli: illa hoc audiens ſumpta fiducia protinus ad eum appropinquauit, & adorauit eũ dicens: Domine adiuua me. Ac ſi dicat: Vſq; modo fui ouis Diaboli: modo uellem eſſe de ouibus Dei. Et in ſignum huius adoro uos, ſicut ouis paſtorem ſuum. Idcirco, Domine adiuua me; ſicut paſtor adiuuat ouem ſuã debilem, & infirmam. Quantum ad tertiam duritiam ſe habuit humiliter; quia quando Chriſtus canem eam uocauit; ipſa hoc non negauit, ſed canem ſe eſſe confeſſa fuit dicens: Etiam domine. Ac ſi dicat. Domine me uocas canem, canis tuus uolo eſſe. Domini autem canum non expellunt eos; & ſi eos expellunt per unam portã, per aliam reuertuntur. Si ego ſum canis, non debes me expellere à te: & ſi expuleris me, ad te ꝓtinus redibo. Quantum ad quartam duritiam ſe habuit ſapienter, qñ ei dixit, quod non erat digna comedere panem filiorũ. Illa reſpondit ſapienter: Domine non peto panem, ſed micam; quia illud quod peto eſt tibi parua mica; & maximè ſi ego ſum canis, ſicut me uocaſti. Et conſuetudo eſt qđ Domini dant canibus, & catellis ſuis ſaltẽ micas. Ergo da iſtam micam quam peto, ideſt filiæ meæ curationem. Et reſpondit ei Ieſus: O mulier magna eſt fides tua. Iam non uoco te canem, ſed mulierem fidelẽ: quia tanta eſt fides tua, quod me ſuperauit, & uicit. Et ideò fiat tibi ſicut uis. Et ſanata eſt filia eius ex illa hora. Notandum eſt autem, quod quãdo quis ad aliquam ſublimen perſonam gratiam aliqnam petiturus accedit illos ſecum in ſocietatem ducit, quos illius perſonę amicos eſſe credit. Iſta igitur mulier ad Chriſtum uolens accedere, & ſanitatem pro filia impetrare; illas uirtutes ſecum aſſumpſit, qnas Chriſto magis gratas eſſe cognouit. ſ. patientiam, fidem, humilitatem, & perſeuerantem orationẽ. Patientia enim fuit ſoror Chriſti: Fides autẽ filia Chriſti: Humilitas eſt mater Chriſti: Et oratio

Optimã ſocietatem ſecũ Chananea duxit.

nuncius fidelis ad Chriſtum. Primò igitur aſſumpſit pa tientiam; quæ fuit ſoror Chriſti; quia ipſam nunq̃ deſeruit nec in uita, nec in morte, ſed tanquam ſoror indiuidua ſemper eum aſſociauit. Tacui, ſemper ſilui, patiens fui &c. Iſta autem patientia in tribus iniurijs comprobatur. ſ. uerborum, rerum, & perſonæ. In his tribus patientia iſtius mulieris probata fuit. Primò namque ſuſtinuit iniuriam in uerbo, quando Chriſtus ipſam canem appellauit. Non eſt aliqua mulier ita patiens, quod ſi canis diceretur ab aliquo, ſaltem reſponderet non eſt verum, quod ſim canis; ſed bona domina de terra mea. Iſta autem; non tantum patienter portauit, ꝙ Chriſtus eam canem vocauit, ſed etiam ſeipſam canem appellauit. Sciebat enim, ꝙ Chriſtus dicebat hoc non cauſa iniuriandi, ſed cauſa probandi. Secundò ſuſtinuit iniuriam in rebus; quia oībus bonis expoliata fuit à Iudæis. Vnde dicit Hylarius, ꝙ Cananei terras in quib. Iudæi ſunt, pri⁹ coluerunt; qui ultimo bello conſumpti, vel in loca uicina diſperſi, uel in ſeruitutem ſubiecti, nomen tamē ſuū circunſerūt. Ex illis ergo iſta Cananea fuit, quæ Iudæis admixta creditur cognouiſſe ex lege, Chriſtum ex ſemine Dauid naſciturum eſſe. Illam iniuriam, ſcilicet bonorum ſuorum ablationem libenter portabat. Tertiò ſuſtinuit iniuriam perſonalem, ſed filiæ ſuæ oppreſſionem, quia à Diabolo grauiter opprimebatur: quam oppreſſionem propriam reputabat. Vñ nō dicebat: Dñe miſerere filiæ meæ, ſed miſerere mei Dñe. Iſtam aūt talē iniuriā non libenter ſicut primam; nec patienter ſicut ſecūdam ſed grauiter ferebat. Si Chriſtus canem eam uocauit, de hoc habuit magnam lætitiam. Si homo bona ſua rapuit & in ſeruitutem ipſam redegit, de hoc habuit patientiam. Sed quod Diabol⁹ in domo ſua habitaret, de hoc patientiam habere non poterat; & ideò ad Chriſtū clamabat: Miſerere mei &c. Hoc eſt contra multos, qui in aduerſitatibus à Deo datis murmurāt, & in perſecutionibus hominum blaſphemant. Sed ſi in domo aīæ ſuæ Diabolus habitat, de hoc non curāt; nec ad Deum clamant.

Eſa. 42.

Patiētia in trib⁹ iniurijs cōprobatur.

mant. Secũdo aſſumpſit fidem, quæ eſt filia Chriſti, quã ab ipſo in cordibus noſtris generatur. Habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris. Illam autem fidem iſta mulier habuit. Vñ dixit ei Chriſtus: O mulier magna eſt fides tua. Tunc autẽ fides eſt magna, qñ eſt operibus cõiuncta; charitati admixta; perſeuerans, & firma. Fides enim quę eſt ſine operibus habet ocioſitatẽ: & talis eſt fides maiorum Chriſtianorum. Fides ſine operib. mortua eſt. Si uerò non eſt charitati adiuncta, habet inutilitatem. Si habuero fidem, ita ut montes transferã, charitatem non habuero, nihil ſum. Et iſta eſt fides dęmonum qui ſunt extra ſtatũ męreudi, nec ulterius charitatem habere poſſunt. De quorũ fide dicitur: Tu credis quia un⁹ eſt Deus, & bene facis: & dęmones credũt & contremiſcunt. Si aũt fides nõ eſt perſeuerans, & firma; hẽt puſillanimitatẽ. Et iſta eſt fides debiliũ; De qua dicit; Modicę fidei quare dubitaſti. Ad tp̃s credũt, & in tp̃e tẽtationis recedũt: His trib. modis fides iſti⁹ mulieris fuit magna. Fuit.n. operibus cõiuncta, quia uacabat operibus miſericordiæ, tam corporalibus inquantũ filiæ infirmæ ſeruiebat: quam ſpiritualibus inquantum filiæ orabat. fuit charitati admixa. Vera enim charitas aliena incõmoda reputat ſua. Vñ iſta mulier uexationẽ filię ſuę ſuã propriã reputabat. Fuit ẽt perſeuerãs, & firma, quia ſępe repulſa fuit, & tñ pſeuerauit. Tertiò aſsũpſit humilitatẽ, q̃ fuit mater Chri. Dicit.n. Ber. quod beata Virgo, & ſi uirginitate placuit, tñ ex humilitate concepit: quantumcunque enim fuiſſet uirgo, ſi humilis non fuiſſet, Deum non concepiſet. Et quia per humilitatem concepit, ideo humilitas quodamodo mater fuit Chriſti. Iſtam autem humilitatem. iſta mulier ſecum habuit; & ideo exaudiri meruit iuxta illud: Reſpexit in orationem humilium. Humilitatem autem ſuam iſta mulier oſtendit exemplo, uerbo, & facto. Exemplo, quia Chriſtum adorauit. Verbo, quia ſe catulam aſſeruit. Facto, quia inter Iudęos in ſeruitute humiliter conuerſabatur; quod fuit magnę uirtutis, cum Iudęi

Ephe. 3.
Fides magna quã do eſt.
Iac. 3.
1. Cor. 13.
Iac. 2.
Mat. 8.
Luc. 8
Maria ex humilitate Chriſtũ cõcepit.
Pſ. 101.

dicerent non poſſumus ſanctos imitari, qui tot donis ſpiritusſancti præuenti fuerunt. Rurſus ſi proponerent fœminis in exemplum aliqui uiri fortiter Deo ſeruientes:ſe excuſarent,& dicerent:nos cum ſimus fragiles,uiros non poſsimus imitari.Ablata eſt enim excuſatio in iſta muliere Cananea, tam uiris,quam fœminis.Si ergo non potes tu uir imitari ſanctos:uel tu fœmina non potes imitari uiros;ſaltem uterque imitemini hanc mulierem,quæ tantę fidei,& orationis exiſtit apud Deum.In pſenti Euãgelio ꝙ quatuor perſonis fit mẽtio.ſ.de Chriſto;de muliere Cananea; de filia à dęmonio male uexata;& de diſcipulis pro ea orantibus.In Chriſto aũt commẽdatur magna miſeratio;in muliere inſtans poſtulatio, in filia a dęmonio mala uexatio,in diſcipulis magna cõpaſsio. Commendatur igitur in Chriſto magna miſeratio:ideò mulier quamuis ſciret Chriſtum habere omnipotẽtiam,per quam filiam ſuam ſanare poſſet; habere ſapientiam; per quam ſanare ſciret;non petit potentiam; non ſapientiam; ſed tantum miſericordiam eius dicens: Miſerere mei Domine fili Dauid. Licet enim Deꝰ ante incarnationem multum eſſet miſericors:tamen poſtquã aſſumpſit carnem de Dauid,& factus eſt homo; tunc factus eſt magis miſericors. Licet Deꝰ prius videretur humano generi durus;tamen in ipſa ſui incarnatione,oleo ſpiritus ſancti ſic fuit unctus; quòd factus eſt poſtmodũ mitis,& manſuetus.Sicut enim accidit in corio duro, & rigido; quod quando iniungitur,flexibile, & molle efficitur. Spiritus domini ſuper me;eò quod unxit me, ad annunciãdum manſuetis miſit me. Olim erant quatuor dura,& inflexibilia.ſ.cœlum,quod nullum hominem uoluit recipere.Angelus, qui nullius animã uolebat ad cœlum portare.Deus,qui humanum genus ſibi nolebat reconciliare;& Mors,quæ bonos,& malos ad infernum feſtinabat deducere. Sed in Chriſti incarnationem in tanta abundantia effuſa eſt unctio Spiritus ſancti: quod iſta quatuor dura,facta ſunt flexibilia.Si quidẽ cœlũ eſt unctum, & ſic factũ eſt flexibile, quod omnes pœnitentes

Primo. Miſericordia tantum petit Chanã.

Eſa: 61.

Quatuor dura olim fuerãt.

ſuſci-

ſuſcipit. Angelus etiam unctus eſt;& ſic factus eſt manſuetus, ut animas omnium ſanctorum uirorum, ac ſanctarum mulierũ deducat. Deus autem pater eſt unctus, & factus eſt intantum ad miſericordiam flexibilis; quod peccatorem pœnitentem ad miſericordiã recipit. Mors eſt uncta, & facta eſt manſueta; ita quòd modo á ſanctis deſideratur, & nulli ſancto uiro de cætero dominatur: Et dicunt illud Phili. Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Sciens ergo iſta mulier Chriſtũ in incarnatione fuiſſe unctum, & factum eſſe manſuetum; ideò ad memoriã hæc reduxit dicens: Miſerere mei Domine fili Dauid.

Secũdo. Secundò ponitur perſona mulieris Cananeę, ĩ qua fuit inſtans pętitio: petijt. n. utiliter, humiliter, feruenter, & ſapienter. Vtiliter quidem petijt, petendo. ſ. illud, quod erat ſibi utile, & Deo acceptum; non enim petijt diuitias, licet omnibus bonis eſſet á Iudæis expoliata. Non enim petijt uindictã, licet de terra ſua eſſet expulſa: nõ petijt libertatẽ, licet cum cæteris chananeis in ſeruitutẽ eſſet á Iudæis ſubiugata: ſed petijt dęmonis expulſionẽ á quo filia ſua tenebatur obſeſa. Sed multę ſunt matres quæ plus curant filijs ſuis congregare diuitias, q̃ dęmonis expulſionem. Tales multum flebunt, quando filios ſuos ad infernale patibulum duci uidebunt, & dici poterit eis: Filiæ hieruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper filios ueſtros. Flebunt quidem ſuper Chriſtum, ut inducãt eum ad compaſſionem. Flebũt ſuper ipſas, quia non adhibuerunt circa filios ſuos debitam correctionẽ. Flebunt ſuper filios, quos uidebunt traditos ad æternã dãnationem. Sed primas lachrymas Dominus remouet, ne. ſ. ſuper eum plorent; quia non poſſunt eum ad miſericordiam inclinare: aliàs duas concedit eis, quod. ſ. plorẽt ſuper ſe, & ſuper filios ſuos: ac ſi dicat Dñs: Nolite flere ſuper me, quia nunquam me ad miſericordiam inclinabitis: ſed flete ſuper uos; quia filios ueſtros nõ correxiſtis; & ſuper filios ueſtros, quos in perpetuo tormẽto uidetis. Secundò petit humiliter, & in tantum humiliauit ſe, q̃ canem, ſiue catulam ſe appellauit. Reſpexit

in oratione humilium. Humilitas.n. orōni cōiuncta, tria bona facit. Vnum eſt, quia ipſam in cœlum deducit. Secundum eſt, quia uſque ad Deum appropinquare facit: immò non cōnſolatur. donec Deo appropinquat. Tertiū eſt, quia niſi Deus concedat illud, quod petijt; non recedit. Iſta tria tanguntur. Orō humiliantis ſe, nubes penetrat, ecce primum: & donec appropinquat non conſolatur, ecce ſecundum: & non diſcedit donec reſpiciat altiſſimus, ecce tertium. Tertiò petiit feruenter, quòd notatur in clamore: non enim clamabat tantum ore, ſed maximè cordè; iuxta illud: Clamaui in toto corde meo, exaudi me domine. Et bene dixit in toto corde meo. Cum enim in corde ſint duo; ſcilicet intellectus, & affectus: illi clamant in toto corde, qui in oratione ſua attentionē ſuam habent, & deuotionem; iuxta illud: Orabo ſpiritu, orabo & mente. Alij clamant cum medio corde, qui ſcilicet habent attentionem, & nullam ſentiunt deuotionem. Diuiſum eſt cor eorum. Alij clamant cum nullo corde: qui ſcilicet nullam habent attentionem, nec deuotionem. Populus autem hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt à me. Quartò petijt ſapienter: quia ſapienter ſciuit allegare dicēs: Nam & catelli ædunt de micis &c. Vnde Chriſtus reſpondit ei, ut dicitur Marci 7. Vade; exijt demoniū à filia tua. Allegauit, & ſuperius Chriſti miſericordiam, cum dixit: Miſerere mei Domine fili Dauid. Et ſuam miſeriam cum dixit; filia mea &c. Iſta duo multum inclinant Deum ad nos, ſicut dicit propheta. Primò enim inclinat ipſum ad miſerendum ſua paterna miſericordia, ideò dicit: Quòmodo miſeretur pater filiorūm, miſertus eſt dominus timentibus ſe. Secundò inclinat eum noſtra miſeria, ideo ſubdit: quoniam ipſe cognouit figmentum noſtrum. Vbi ponit miſeriā, quam habet homo ex parte principij: quia eſt ſicut figmentum de terra formatū ideò dicit; quoniā ipſe co. fig. nrm. Deinde ponit miſeriā, q̄ habet ex parte finis; ubi futurus eſt puluis, & cinis; ideò ſubdit. Recordatus ē, qm̄

[Margin notes: Humilitas orationi cō iūctatria bona facit. | Ecc. 35. | Pſ. 127. | In cord sūt duo. | 1. Cor. 14. | Orantiū uarij modi. | Oſeæ x. | Mar. 7. | Duo ad miſerendū Deū inclināt.]

puluis ſumus. Tertio ponit miſeriam , quam habet ex parte medij,i.uitę: quia ad inſtar herbæ , uel floris: homo in uita modo floreſcit in iuuentute : modo areſcit, i ſenectute:modo marceſſit,& putreſcit in morte: ideò

Tertio. Peccator ſignatur per fil. Chanã. uexatã.

ſubiungit:Homo ſicut fœnum dies &c.Tertio fit mẽtio de filia malè à dęmonio uexata . Per hoc ſignatur peccator, q aliqñ à dęmonio uexatur male;aliqñ peius;aliqñ peſſimè.Malè uexatur dum eſt inter proſpera,& aduerſa:nam inter proſpera habet homo intemperãtis inter aduerſa habet impatientiam.Dicit enim Aug.ꝙ homo aliquando eſt bonus inter bona:aliquãdo malus inter mala:aliquando malus inter bona.Eſt enim aliquando bonus inter bona : ſicut quando aliquis ſanctus uir inter honores,& diuitias conſtitutus;non dimittit ſuam bonitatem. Deinde inter proſpera ſeruat tẽperantiã,& humilitatem;talis fuit Abraham, Iob, Dauid , alij ſancti patres : qui de diuitijs pauperes ſubſtentabant;& inter honores ſe non exaltabãt. Vnde dicebat unus eorũ

Pſ.130. Domine non eſt exalta.cor meum.Aliquando ẽ bonus inter mala; ſicut quando aliquis ſeruus Dei inter mala aduerſa patitur;ſed inter hęc nõ frangitur: ſed ſicut aurum in igne recipit maiorem claritatem : ſic ſerui Dei inter aduerſa maiorem acquirunt ſanctitatem . Aug.

Eccle.2. Quod fornax auro,lima ferro,flagellum grano;hoc facit tribulatio uiro iuſto.In igne probatur aurum, & argentum: homines uerò receptibiles , in camino humiliationis. Aliquando homo eſt malus inter mala : ſicut quando aliquis peccator , aliqua patitur aduerſa , & tamen non emendatur : ſed peior efficitur , Fruſtra con

Hier.6. flauit conflator,malitiæ enim eorũ non ſunt conſumpte;argetũ reprobum uocate eos, quia Deus proiecit illos.Aliquando uerò homo eſt malus inter bona , ſicut

Pſal.2. quando homo malus, multa beneficia a Deo recipit,& non cognoſcit,ſed potius intumeſcit. Prodijt,quaſi ex adipe iniquitas eorum. Iſti igitur, qui uel habent impatientiam in aduerſis; uel elationem in proſperis ; male à Demonio uexantur.Peius autem uexatur peccator in

ter

ter peccata. Nam ſicut colligitur ex dictis Salomonis. Tria ſunt quæ homini non dant quietem in domo ſua; ſcilicet fumus, ſtillicidium, & uxor mala. Per fumũ intelligitur ſuperbia, quæ aſcendit, Sed cito euaneſcit: & ſicut fumus oculos excæcat; ſic ſuperbia mentẽ obſcurat. Per ſtillicidium intelligitur auaritia, quæ in corde hoĩs multas anxietates & ſollicitudines ſtillat. Qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueũ Diaboli. Per malam uxorem ĩtelligitur mala carnis concupiſcentia, quæ homines ſtimulat, & inquietat. Malè igitur peccator uexatur, qui in peccato ſuperbiæ, uel auaritiæ, uel luxuriæ eſt: peſſimè autem uexatur peccator cõſuetudine longa. Tunc enim à Diabolo tenetur, & p diuerſa uitia uexatur. Aug. in libro confeſ. Suſpirabã ad te ligatus non ferro alieno: ſed mea ferrea uoluntate: uelle meum tenebat inimicus, & inde cathenã mihi fecerat: & conſtrinxerat me. Quippe ex uoluntate peruerſa perfecta eſt libido. Et dum ſeruitur libidini, facta eſt conſuetudo: & cum conſuetudini non reſiſtitur, facta eſt neceſſitas. Quibus quaſi annulis ſibimet annexis, unam cathenam appellaui: tenebat me obſtruſtum dura ſeruitus. Quarto fit mentio de diſcipulis in quibus fuit magna compaſſio; ideò rogabant pro ea dicentes: Dimitte eam, quia clamat poſt nos. Ex quo docemur ꝙ quãdo aliquid à Deo petere uolumus, & nos indignos eſſe reputamus: ad ſanctos uiros accedere debemus. Vt autem illorum orationes petenti proſint: quatuor in ſe debet habere, prout oſtendit Dyniſius in eccleſiaſtica hierarchia. Primum eſt, ut illud, quod petit: deſideranter concupiſcat. Deſiderium pauperum exaudo: Auguſt. Seruat tibi Dominus, quo non cito uult dare, ut tu diſcas deſiderare. Secundum eſt: ut ſit in ſtatu gratiæ, quia aliter Deus non exaudiret, ſi in peccato mortali eſſet. Si ſteterint Moyſes, & Samuel coram me: non eſt anima mea ad populum iſtum.

Tertium eſt, ut ſe inſufficientem recognoſcat; & iſtum ad quem accedit ſufficientem eſſe credat. Vnde ami

Tria homini nõ dant q̃etem.

1. Thi. 6

Quarto.

Oratio quatuor in ſe habere dẽt ut pſit.

Pſa. 8.

Hier. 15

ciſ.Iob,qui nō erāt digni exaudiri, pręcepit Dominus. Iob ſeruus meus orabit pro uobis:faciem eius ſuſcipiā. Quartū eſt ut iuſta petat: Chriſ.Illa pęte à Deo q̄,& ti-
Iob. 42. bi expediant;& illum deceat dare. Si autē ei ſemper pę-
tas terrena:aut difficile impetras,aut forte nō impetras. Quomodo enim illa tibi libenter pręſtabit nō habenti: quæ ſi haberes admonet te,ut contemnas?

Feria ſecunda ſecundæ hebdomadæ. Sermo primus. In quo declaratur quædā pertinere ad Chriſtum,ut filius Dei; quædā,ut filius hominis; & quædam ad Iudæos; qui peccatores ſignant.

Io. 8. EGo uado, & quæretis me, & in peccato neſtro moriemini. In iſto euangelio Dominus ponit quædam uerba,quæ pertinent ad ipſum,inquantū eſt filius Dei:quædam, quæ pertinent ad ipſū inquantum eſt filius hominis:& quædā, quæ pertinent ad Iudęos,per quos peccatores intelliguntur.In quantum ergo Chriſtus eſt filius Dei,tria ſe habere dicit;ſcilicet cęleſtem originem,eſſentiam inuariabilem,& æter-
Primò. Chriſtus tria habet. nitatem ſtabilem. Primò igitur habet cęleſtem originē; quòd oſtendit cum dicit: Ego de ſupernis ſum.Habet quidem Chriſtus quodam ſupremum, ſcilicet deitatem; quodam infirmum, ſcilicet humanitatem quantum ad carnem; & quoddam medium, ſcilicet animam rationabilem.Homo enim erat famelicus, captiuus,& à Dei uiſione excluſus. Quia igitur homo erat
Io. 6. famelicus, ideo Chriſtus dedit ſibi ſuum infimum, ſcilicet ſuam carnem,in refectione.Caro mea uere eſt ci-
Io. 10. bus,& ſanguis meus uere eſt potus.Quia uerò erat captiuus,dedit ei ſuum medium,ideſt animam,in redēptio-
Io. 16. nē. Animam meam pono pro ouibus meis. Quia autem erat a Dei uiſione excluſus; dedit ei ſuum ſuprēmum; ideſt diuinitatem, in fruitionem. Hæc eſt uita

æterna,

æterna,ut cognoſcant te ſolum uerum Deum. Secundo habet Chriſtus eſſentiam inuariabilem: ideo ſubditur. Si enim non credideritis,quia ego ſum. Non dicit, quia ego fui,uel ero; ſed ego ſum; ut oſtendat ſuam inuariabilem eſſentiam. Ego ſum qui ſum. Apud quē non eſt tranſmutatio,nec uiciſſitudinis obũbratio. Omnis enim creatura mutabilis eſt ex parte principij,quia de nihilo facta eſt. Ex parte medij:quia multiplici uanitati ſubiecta eſt. Et ex parte finis, quia in terram omnia redigentur. Cuncta ſubiacent uanitati, quo ad medium. De terra facta ſunt omnia, quo ad principium. Et in terram pariter reuertuntur, quo ad finē ultimum. In Deo autem nulla eſt mutatio,ſed ipſe manēs immobilis, omnia mouet. Boetius. Stabilis ipſe manens,dat cuncta moueri.

Secũdo Dei eſsētia inuariabilis. Exo. 3. Iac. 1. Ecc. 3.

Tertio habet æternitatem ſtabilem. Ideo dicit: Ego principium qui,& loquor uobis. In hoc autem quod uocat ſe principium oſtendit, quod habet cum patre coæternitatem,& æqualitatem. Eternitatem autem oſtendit Augu. duplici exemplo. Primo exēplo ignis dicēs: Da mihi ignem ſine ſplendore,& credam patrem ſine filio eſſe. Secundo,exēplo imaginis,& uirgulti dicens: Ponamus aliquid natum ſuper aquam,ut uirgultũ,aut herbam; nonne cum imagine ſua naſcuntur; Aequalitatem autem eius cum patre oſtendit Grego. duplici ratione dicens: Quid mirum ſi æqualis eſt patri, qui prior eſt matre: Chriſtum quoque Dei uirtutem, & Dei ſapientiam eſſe apoſtolo atteſtante dicimus: quis autem homo æquanimiter ferret,ſi quis ei diceret: Magnus quidem es: ſapientia tua minor eſt te. Secundo inquantum fuit filius hominis tria de eo dicuntur, ſcilicet q. fuit ualde ſecurus;ualde ſanctus et ad patiendum ualde ſpontaneus. Primo quidem fuit ualde ſecurus, quod notatur cum dicitur: Qui me miſit mecum eſt,non reliquit me ſolum. Homo enim in nullo ſtatu eſt ſecurus; nec in uita; nec in morte; nec poſt mortem. Nam in uita poteſt cadere.

Tertio. Exēplũ. Æqualitas diuina dupliciter oſtēditur. Tria de Chriſto dicũtur, ut filius hoīs.

1. Cor. Qui ſtat uideat ne cadat.In morte Diabolꝰ nititur ipſũ
10. decipere.Dictum fuit ſerpẽti. Tu inſidiaberis calcaneo
Gen. 3. illius. Poſt mortẽ Diabolꝰ conatur laqueos apponere.
In uia hac qua ambulabã abſcõderũt ſupbi laque.mihi.
Pſ.139. Chriſtus autem fuit ualde ſecurus:quia pater eum nun
quam reliquit:ſed ſemper ſecum fuit in uita, in morte ,
Pater & poſt mortem.Nam ſecum fuit in uita omnia opera fa
nunquã ciendo.Pater autem in me manens,ipſe facit opera.Itẽ
filium ſi non facio opera patris mei,nolite mihi credere; ſi aũt
reli- facio,& ſi non vultis mihi credere;operibus credite, ut
quit. cognoſcatis,quia ego in patre,& pater in me eſt. Fuit
Io.14. ſecum in morte; dęmones,& omnes hoſtes debellãdo.
Io.10. Dominus mecum eſt tanquam bellator fortis; iccircò,
Hier. qui perſequuntur me cadent,& infirmi erunt.Fuit ſecũ
20. poſt mortem ipſum reſuſcitando. Non derelinques ani
mam meam in inferno,nec dabis ſanctum tuum uidere
corruptionem.Secundò Chriſtus fuit ualdè ſanctus, cũ
Pſ.15. uoluntatem Dei ſemper fecit,quod notatur cum dicit:
Quia quæ placita ſunt ei,facio ſemper. Nemo enim eſt
qui,& ſi aliquando beneplacita Dei faciat, qui ſemper
faciat.Nemo eſt,qui aliquando non omittat aliqua, uel
qui aliquando aliqua negligenter non faciat;uel qui ali
Eſa.5. quando uenialia non committat. Chriſtus nihil unquã
Pſ.18. omiſit.Quid eſt quod debui facere uineæ meæ, & non
fęci? Nihil unquam negligenter,ſed ſollicitè fecit.Exul
1 Pet. tauit,vt gygas ad currendam uiam. Nullum etiam pec-
2. catum cõmiſit.Qui peccatum non fecit,nec inuẽtus eſt
dolus in ore eius.Tertiò Chriſtus fuit uoluntariè paſſꝰ
quod notatur per hoc; ꝙ in ſuis prædicationibus,paſſio
nem ſuam manifeſtabant dicens: Cũ exaltaueritis filiũ
hominis &c.Vocat autem exaltationem ſuam paſſionẽ;
Chriſtꝰ eo ꝙ Chriſtus non ſub tecto uoluit pati:ſed in aere uo-
quare ĩ luit eleuari. Patiebatur enim non tantum , ut homines
aere uo redimeret:ſed etiam ut ęlementa purgaret. Infecta qui
luit in dem fuerat terra,ex innocentis ſanguinis effuſione.In-
morte fecta fuerat aqua,ex hoſtiarum idolatrarum oblatione.
eleuari. Infectus fuerat aer, ex immolatorum thurificatione.

Infectus

Infectus ignis, ex ſacrificiorum concrematione. Sed Chriſtus mundauit terram, quando trigintatribus annis ſuper eam ambulauit. Mũdauit aquam, quãdo in flumine Iordanis baptizari uoluit. Mundauit aërem, quando in aere crucifixus fuit. Mundauit ignem, quando ſpiritus ſanctus in ſpecie ignis deſcendit. Tertiò Chriſtus dixit quædam, quæ ſpectant ad Iudæos, per quos intelliguntur peccatores. De quibus tria dixit: Primò ꝙ hñt uiam uitæ contrariam Chriſti, cum dicit: Quò ego uado uos non poteſtis uenire. Chriſtus enim ibat per uiam humilitatis, & ipſi erant ſuperbi. Per uiam paupertatis, & ipſi erant auari. Per uiã puritatis, & ipſi erant immũdi. Sicut exaltantur cœli à terra, ſic exaltatæ ſunt uiæ meæ à uijs ueſtris, & cogi. meæ à cogi. ue. Secũdò dixit ꝙ habituri ſunt regionem infirmã, cum ait: Vos de deorſum eſtis. Eſt enim poſt hãc uitam quidam locus ſupræmus. ſ. cœlum, ad quem ituri ſunt uiri perfecti, quidam medius, ſcilicet purgatorium, ad quẽ ituri ſunt uiri imperfecti; qui ſecum portauerunt lignum, fœnũ, & ſtipulam. Quidã eſt locus infirmus, ſcilicet infernus, ad quẽ ituri ſũt peccatores, & mali. De quibus dicitur hic: Vos de deorſum eſtis &c. De hoc triplici loco dicitur: Calix in manu Dñi, uini meri plenus mixto, & inclinauit ex hoc in hoc, uerumtamen ſex eius non eſt exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Calix plenus uino mero, eſt regio beatorum, ubi pura gloria percipietur. Calix plenus uino mixto, eſt regio purgandorum, ubi poſt admixtionem pœnæ dabitur gloria. Calix plenus fæce eſt regio damnandorum, ubi ira Dei uſque ad fæces bibetur. Iuxta illud: Bibiſti de manu calicem iræ eius, & potaſti vſq; ad fęces. Tertiò Chriſtus dixit de malis, quòd hñt mortem periculoſam cum ait: Moriemini in peccato ueſtro. Circa qđ ſciendum, ꝙ aliud eſt mori pro peccato aliud mori peccato, & aliud mori in peccato. Pro peccato aũt non eſt mortuus niſi unus, ſ. Chriſtus, qui pro peccatis noſtris mortuus eſt, iuſtus ꝓ iniuſtis. Peccato aũt moriunt̃ uiri ſancti. Peccatis mortui, iuſtitię uiuamus.

Eſa. 55.

Tria loca poſt hanc uitam.

Pſa. 74.

Eſa. 5.

Mori in peccato quid ſit

1. Pet. 3.

1.Pet.3 uamus. In peccato autem moriuntur ſcelerati. De quibus dicitur hic; Moriemini in peccato ueſtro.

Eadem feria ſecunda ſecundæ hebdomadæ. Sermo ſecundus. In quo denotatur, quod Chriſtus in Cruce uoluit exaltari, ut nos doceret: ut ab hoſtibus conſeruaret; unde nos reuocaret, & unde recuparet.

CVm exaltaueritis filium hoīs, tunc cognoſcetis quia ego ſum. Quia homo in terra iacebat, & ſurſum aſcendere non poterat: ideò Xp̄s ad terrā uenit, ut aſcēſum homini prępararet, & ad cęlum p̱ eum aſcendere poſſet. Si igitur Xp̄s in cœlo ſemper mā ſiſſet, nimis fuiſſet in loco alto; nec homo ad ipsū ſe erigere potuiſſet. Si uerò in terra ſtetiſſet, nimis fuiſſet in loco depreſſo. Ideò Xp̄s uoluit pati in loco medio, i. in aere, ut homo ad ipſum poſſet ad cœlum aſcendere. Et hoc eſt quod dicit; exal. fi. ho. ſ. in aere ipſum crucifigendo, tūc cognoſcetis quia ego ſum, ſ. mediator, uos Deo reconciliando. Notādum aūt eſt, ꝙ Xp̄s in cruce uoluit exaltari, tanquā in cathedram, unde nos doceret, tanq̄ in ſpeculam, unde nos ab hoſtibus conſeruaret; tanq̄ in ſpectaculum, unde nos reuocaret; tanq̄ in patibulū, unde perditos recuperaret. Primò igitur exaltari uoluit in Cruce tanquam in cathedram, unde nos doceret: Aug. ſuper Ioan. Lignum illud in quo fixa erant membra morientis, & cathedra fuit magiſtri docentis. Docuit autē Chriſtus de cathedra Crucis quatuor lectiones. Prima fuit lectio magnæ pietatis, qū. ſ. matrem Ioāni cōmendauit dicens? Ecce mater tua. Per quod datur intelligi, ꝙ filij tantæ debent eſſe pietatis ad parentes, ꝙ nō tm̄ in uita dēnt eis curam agere; ſed etiam qū moriuntur, debent pro eis orare. Secūda lectio eſt charitatis, qū dixit: Pater dimitte illis; quia neſciūt quid faciūt. Ecce quanta charitas, quia illi eum occidebāt, & ipſe pro ipſis orabat. Tertia lectio eſt magnæ compaſſionis, quando dixit:

Quare Chriſt⁹ in cruce exaltari uoluit.

Primo.

Chriſt⁹ in cruce 4. docuit lectiōes

Io. 9.

xit: Deus meus, ut quid dereliquiſti me: Ecce quanta cõ paſſio, quia dereliquerant eum noti, & proximi, ſeu propinqui. Dereliquerant eum diſcipuli: derelictus uidebatur à patre, mater eum non dereliquerat; quæ iuxta crucé ſemper ſtabat. Quarta lectio fuit magnę deuotionis quando dixit: Pater in manus tuas com. ſpi. meum. Ecce quanta deuotio, quoniam totus vulneratus erat. Inter uulnera ſuæ animæ memor erat. Per quod datur intelligi, quod in articulo mortis exiſtens: omnia alia debet dimittere, & curam ſuæ animæ debet habere. Secũdò Chriſtus in Cruce exaltari uoluit tanquam in ſpeculam unde poſſit nos ab hoſtibus conſeruare. Solent homines ſpeculam erigere: & homines ſpeculatores ibi ponere; vt viatoribus ibi clament, ut ab hoſtibus ſe obſeruent. Ambulantibus uerò per uiam mundi, multa pericula imminent tam à mundo, qui vult frangere per impatientiam; q̃ à carne, quæ vult allicere per cõcupiſcentiam, q̃ etiam à Diabolo, qui nult decipere per aſtutiã. Ideò Chriſtus in ſpeculam crucis aſcendit, & clamat nè dimittamus nos à mundo frangi: nec à carne allici; nec à Diabolo decipi. Clamauit aũt multipliciter in Cruce. Primò orationibus deuotis. Secũdò lachrymis amaris. De his duob⁹ habetur: Qui in diebus carnis ſuę, pręces ſupplicationeſq; ad Deum, qui poſſit illum ſaluum facere à morte cum clamore ualido, & lachrimis offerens &c. Tertiò clamauit ſang. &c. Acceſſiſtis ad ſanguinis aſperſionẽ, melius loquentem, q̃ Abel. Quartò clamauit corde. Nam ipſum cor homini manifeſtauit, quando latus ſuum aperiri uoluit; & talis apertio fuit maxima amoris clamatio. Tertiò aſcendit in Cruce tanquam ad ſpectaculum, unde nos reuocaret. Quando enim aues ad dominos ſuos redire nolunt, ad ſpectaculum aſcendere, & oſtenſo aliquo fruſto carnis, aſſimilare, & ſic eas reuocare non ceſſant. Homo auis contumax à Deo auolauerat. Effraim quaſi auis auolauit. Ideò Chriſtus crucis ſpectaculum aſcendens, totum corpus ſuum cruentauit, ad ſe fugitiuos homines reuocaret.

Mat. 27.
Luc. 23.
Ambulãtiũ mundi uiam, diuerſa pericula
Chriſt⁹ multipliciter clamauit in cruce.
Hebr. 5.
Heb. 12
Tertio.
Oſeæ. 9.

Sed notãdum, ꝙ triplici de cauſa aues ad dominos ſuos redire nolunt. Aut quando ſunt nimis repletæ: aut qñ in deuorationem prædæ ſunt occupatæ: aut quando nõ ſunt bene domeſticæ. Iſta triplici de cauſa homines ad Deum non redeunt, ſed potius fugiunt. Primo quando diuitijs ſunt replæti nimis. Incraſſatus eſt dilectꝰ, & recalcitrauit; incraſſatus, impinguatus, dilatatꝰ: dereliquit factorem ſuum, & re. à Deo ſa. ſuo. Secũdò quãdo ſpurcitij peccatorũ ſunt dediti. Tales ſimiles sũt coruo, quẽ Noe de arca emiſit, qui deuorationi cadauerum ſe dedit, & ideò ad arcam non redijt. Tertiò quãdo non sũt bene domeſtici. Dicitur de leone, ꝙ quando coram leone flagellatur canis: leo domeſticatur. Multo autem fortius domeſticatur canis, ſi ante ipſum flagellaretur leo. Pueri etiam uolẽtes domeſticare aues, & ad loquendũ docere, dant eis uinum bibere. Nullum eſt animal ita ſilueſtre, quod ex beneficijs nõ efficiatur manſuetum, & Leue. Et tamen multi ſunt ita Silueſtres, quòd domeſticari non poſſunt. Nec ex flagellatione leonis, ideſt Xp̃i, nec ex potu ſui ſanguinis; nec ex collatis bñficijs. Quartò aſcendit in cruce tanquam impaxillum, ut inde perditos recuperaret. Conſuetudo fuit antiquitus, ꝙ res ꝑditæ, quando inueniebantur, in paxillo ſupendebantur. Olim perditi erant Angeli quantum ad ſui numeri diminutionem. Erant perditi actiui: quia non poterant facere aliqua meritoria opera. Erant perditi prælati; quia nõ poterant ſubditos inſtruere, per aliquam ſalutiferã exhortationem. Erant perditi contemplatiui: quia non poterãt Deo uacare, per aliquam dulcem inſpirationẽ. Sed iſta omnia, & quæ erant perdita per Chriſtum sũt inuenta; & in paxillo crucis ſuſpenſa. Et hoc eſt, qđ dicitur: Figam illum paxillum in loco fideli, & ſuſpendam ſuper illum omnem gloriam domus patris eiꝰ. Vaſorum diuerſa genera. Omnes uas paruulum à uaſis craterarũ uſque ad omne uas muſicorum. Et hoc quod dicitur: Suſpendam ſuper illum omnem gloriam patris eius, refertur ad Angelos, qui ſunt gloria domus Dei. Hoc qđ

dicitur:

Triplici de cãſa homines ad Deũ non redeunt.

Deut. 32.

Antiqua conſuetudo

Eſa. 22.

dr̃.Oẽ uas paruulũ,refertur ad ſubditos,& actiuos.Hoc quod dr̃:A uaſis craterarum , refertur ad prælatos, qui uino ſacræ ſcripturæ alios habent ibuere. Hoc quod dr̃: Vſq; ad oẽ uas muſicorũ, refertur ad cõtẽplatiuos , qui habent in cordib.ſuis decãtare Dño.Nolite inebriari ui no in quo eſt luxuria:ſed impleamini Spiritu ſancto, lo- Eph. 5. quentes uobiſmetipſis in Pſalmis,& hymnis,& canticis ſpũalib⁹, cãtãtes,& pſallentes in cordibus ueſtris.Dño.

Feria tertia, ſecundæ hebdomadæ, Sermo I. In quo tres regulæ prælatorum, & tres ſubditurum à Chriſto datæ ponuntur.

SVder cathedrã Moyſi ſederunt ſcribæ, & phariſæi. Mat. 23 Omnia ergo quæcunque dixerint uobis ſeruate, & facite. In præſenti uita Dominus eſſe uoluit quoſdã prælatos, & quoſdã ſubditos:& utriſq; certas regulas dedit.Prælatis nãq; dedit tres regulas.Prima eſt; ut ſubditos uerbis;& exemplis inſtruant.Secunda eſt;ꝙ ſibi fortia,& ſubditis leuiora imponant.Tertia eſt; ꝙ de poteſtate ſibi collata non glorientur,nec ſuperbiant.Cõtra primam regulam faciunt uerboſi.Contra ſecundam, ſuperſtitioſi.Contra tertiam,ambitioſi prælati.Eſt igitur prima regula prælatorum,ut ſubditos uerbis,& exẽplis inſtruant. Sed contra hanc regulam faciunt prelati verboſi,qui bona multa dicunt,ſed nulla bona faciunt:quos dominus repræhendit dicẽs:Super cathedrã Moyſi &c. Omnia ergo quæcunque &c.ſequitur.Secundum opera eorum,nolite facere:Dicunt enim,& non faciũt. Monet igitur ſubditos,ut quando ſunt aliqui prælati,qui habẽt bona uerba,ſed mala opera;nõ deſpiciant uerba propter opera;ſed relinquant uitam,& accipiant doctrinam. Et illud dicit Chriſ.ſuper Mat. triplici exemplo dicẽs.Ecce uilis terra prætioſum aurum ducit. Nunquid propter uilem terram,præcioſum aurum contemnitur? Aurũ eligitur,& terra relinquitur?ſic,& uos doctrinam accipite,& mores

Regulas omnib⁹ Chriſtus dedit.

Prima regula,

Prælatorũ malorũ bona uerba deſpici non debẽt triplici exẽplo.

mores relinquite. Secundum exemplum ponit dicens: Apibus herbæ non ſunt neceſſariæ; ſed flores colligũt & herbas relinquunt; Sic & uos flores doctrinæ colligite,& conuerſationem relinquite. Poteſt addi tertiũ exẽplũ: quia ſpinæ lilia producunt,& tñ homo lilia odorat, & ſpinas uitat. Sic etiã quilibet debet uitare uitã ſpinoſam prælati, & accipere Dei doctrinam odoriferam. Primum exẽplum pertinet ad prælatum immundum, qui eſt ſicut lutum habẽs aurũ. Eſt enim lutũ propter immũdam uitã,& ideò de plateis cœleſtis Hieruſalẽ expurga-

Pſ.17. bitur, & in cloacã infernalẽ proijciet. Vt lutũ platearũ delebo eos. In iſto luto, aurum inuenitur, quãdo doctrina ſana ab eo profertur. Verba enim Dei dicũtur aurũ: quia ſicut aurum ẽ incorruptibile; ſic uerba Dei conſer-

Pſ. 118. uant hominẽ à putrefactione peccati. In corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Secundũ exemplũ pertinet ad prælatum ſuperbum. Ex enim ſicut herba habens florem amenum. Sicut enim herba uiret,& citò areſcit; ſic ſuperbus citò extollitur,& ſubito dicitur. Pſal. Mane ſicut herba tranſeat, mane floreat, & trã. ueſpere deci. indu. & areſ. Per mane intelligitur iuuẽtus, ſiue ſanitas, ſiue uita. Per ueſpere ẽ conuerſo intelligi poteſt ſenectus, uel infirmitas, ſiue mors. Et huic triplici ſtatui reſpondẽt tria uerba, quæ ſequuntur; ſcilicet decidat, induret,& creſcat. Eſt ergo ſenſus, ꝙ ſuperbꝰ uiget in mane ſanitatis; ſed decidit in lutum in ueſpere infirmitatis. Floret in mane iuuentutis; ſed indurat̃ in ueſpere ſenectutis. Viret in mane præſentis uitæ; ſed areſcit in ueſpere mortis. Iſta herba florem producit, quãdo ꝓlatus ſuperbꝰ uerba Dei ꝓponit. Et dicũtur uerba Dei flos: quia ſicut flos ꝓducit fructum, ſic uerba Dei faciũt hominem generare opus ſuum bonũ. Voluntariè enim genuit nos uerbo ueritatis. Tertiũ exemplum pertinet

Diuitiæ ad prelatum auarum: quia eſt ſicut ſpina habens lilia.

ſpinę uo- Diuitiæ enim ſpinæ uocantur, ſicut habetur: Quod au-

cantur. tẽ in ſpinis cecidit hi ſunt, qui audiunt, & à ſolicitudini-

Luc.8. bus,& diuitijs & uoluptatib. uitæ euntes, ſuffocati ſunt.

Tunc

Tunc autem iſta ſpina producit lilium; quando prælatus auarus profert Dei uerbum. Et dicitur uerbũ Dei liliũ: quia ſicut ad odorem lilij ſerpentes fugiunt, & homines attrahuntur; ſic homines ſerpentini, uerbum Dei faſtidiuntur. Omnem eſcam abhominata eſt anima eorum. Pſ. 106. Boni autem dulciter appetunt. Quam dulcia faucibus Pſ. 124. meis eloquia tua. Secunda regula prælatorum eſt, ut ſibi fortia, & ſubditis leuiora imponant. Contra iſtam regulam faciũt prælati ſuperſtitioſi, quos Dominus repræhendit dicens: Alligant onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem ſuo nolunt ea mouere. Et iſtud eſt contra ſacerdotes, qui pęnitentias nimis graues imponunt. Quod tamen non debet fieri tribus de cauſis ſecundum Chryſoſto. Prima eſt propter maius periculum: quia ſæpe talis homo pœnitẽtiam ſibi datam proijcit, & tanquam deſperatus ad peccata redit. Et ponit exemplum dicens: Si enim pondus ſuper humeros adoleſcentis poſueris, quòd non poſſit portare; neceſſe habet, ut aut pondus reijciat; aut ſub põdere confringatur. Sic homini, cui graue pondus pœnitentiæ ponis, neceſſe eſt; ut aut penitentiam deijciat; aut ſuſcipiens dum ferre non poteſt ſcandalizet, & amplius peccet. Secunda ratio eſt propter uitandum Dei iudicium, unde ſubditur: Denique fiet ramus modicam pœnitentiam imponentes. Nonne melius eſt propter miſericordiam dare rationem, quàm propter credulitatem? Iudicium ſine miſericordia fiet illi, qui non fecit miſericordiam. Talis poterit dicere Deo: Domine Iacq. 2. ſicut feci alijs, facias mihi. Alijs ſui miſericors, & tu eſto mihi miſericos. Iſtam allegationem facit propheta dicens: Non abſcondi miſericordiam tuam, & ueritatem tuam à con. multo. Domine nè longè facias miſer. tuas à me. Ac ſi dicat; ſicut alijs miſericordiam meam non abſcondi; ſic & tuam à me non abſcondes. Tertia ratio eſt propter liberalem Dominum. Chryſoſtom. Vbi paterfamilias largus eſt: diſpenſator non debet eſſe tenax: Si Deus eſt benignus,

ut quid ſacerdos eius auſterus? Deus quidē adeò largus eſt; ꝙ peccatum dimittit aliquando tribus ſyllabis, ſicut patet quando Dauid dixit. Peccaui. Aliquando cum pau cis lachrymis, ſicut patet in Petro, qui egreſſus foras flę

1. Reg. 12. uit amare. Aliquando cum ſolo ꝓpoſito cordis. Iuxta illud prophetæ: Dixi, id eſt firmiter deliberaui. Confite

Mat. 26. bor aduer. me iniuſti. meam Domino, & tu remi. impie-

Mar. 14. tatem peccati mei. Tertia regula prælatorum eſt, ꝙ de

Pſa. 31. ſua poteſtate non ſuperbiant. Contra quam regulam fa ciūt prælati ambitioſi; quos Dn̄s repræhedit cum dixit: Omnia uerò opera faciunt, vt uideantur ab hominibus: dilatant enim philateria ſua, &c. Illud uitium uanæ glo riæ uerè prælatis eſt cōmune; & difficile poteſt uinci, du plici de cauſa ſicut dicit Chryſoſt. Prima cauſa eſt, quia omnia uitia habent bona contraria, per quæ uincuntur, ſicut fornicatio uincitur per caſtitatem; ſuperbia per hu militatem; iracundia per manſuetudinem: ſola autem ua na gloria, non habet aliquod bonum per quod ſupere- tur. Secunda cauſa eſt, quam ibidem Chryſ. aſſignat; q̄a ex omni re naſcitur, quod eā exterminat; ſicut ex ligno naſcitur uermis, qui ipſum corrodit; ex veſtimento naſci tur tinea, quæ ipſum exterminat; ex oleribus naſcitur æruca, quæ olera corrumpit; ſic ex aliquo bono opere, naſcitur uana gloria, quæ ipſum opus inficit. Et quoniā uana gloria de bono opere naſcitur; ideò non ęxtingui tur per bonum, ſed magis nutritur. Poſtea ſubdit Chry. Nullum ergò remedium poteſt eſſe contra uanam glo- riam, niſi oratio ſola; & adhuc ipſa uanitatem habebit, niſi caute æffuſa fuerit. Secundo Chriſtus ponit in Euā gelio regulas ſubditorum, quæ ſunt tres: Prima eſt, ut ſi bi non aſſumant officium docendi, unde ait: Vos autem nolite uocari rabbi, &c. Officium enim ſubditorum nō eſt docere, ſed audire; ſicut enim in corpore aliud eſt of ficium oculi; aliud auris; & aliud cęterorum membro- rum, ſic eccleſia aliud habet officium ad prælatos, aliud ad ſubditos. Prælatus enim ad inſtar oculi habet illumi nare, ſubditus uerò ad inſtar auris habet audire: ſicut

Vanę glorię vitiū prælatis eſt commune.

Subditorum regulæ tres. Primæ.

ergo

ergo confuſio eſſet in corpore, ſi omnia membra eſſent oculi:ſic confuſio eſſet in eccleſia, ſi omnes fideles uellent docere. Si dixerit auris, quoniam non ſum oculus, non ſum de corpore,non ideò non eſt de corpore?Si toto tũ corpus oculus,vbi auditus?Si totum auditus:ubi odoratus?Secunda regula ſubditorum eſt,ut non appetant eſſe filij terreni,ſed filij Dei,& ideò ſubdit;patrem nolite uocare uocabis ſuper terram; vnus enim eſt pater ueſter,qui in cęlis eſt.Sunt enim tria ſigna,per quæ cognoſcuntur filij Dei,& filij terreni. Primum eſt, quia filij Dei reſpiciunt ad cęlum cęleſtia deſiderando dicentes. Pater noſter,qui es in cœlis. Filij autem mundi, reſpiciunt ad terram, terrena deſiderando. Ipſi de mundo ſunt, & ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit.Iſto modo probat Acquila pullos ſuos. Nam illos, quos uidet reſpicere ad cęlos,tãquam proprios nutrit; illos autem quos uidet ad terram reſpicere,tanquã degeneres abijcit.Secũdum ſignum eſt: quia filij Dei ſunt albi per puritatem;filij autem terreni nigri ſunt per impuritatem.Dicit enim glo.ſuper illud. Pullis coruorum inuocantibus eum; ꝙ pulli coruorum, quandiu habent pennas albas,paſcuntur a Deo; ſed poſtquam incipiunt nigreſcere,paſcuntur à coruis;per quod datur intelligi, ꝙ Deus paſcit illos tanquã filios, qui ſunt albi ꝑ munditiam;Diabolus autem paſcit illos,qui ſunt nigri,per malitiam. Tertium ſignum eſt:quia filij Dei parentes ſuos honorant,& nutriuit: filij autem terreni,econuerſo eos deſpiciunt.Legitur ꝙ Cyconiæ parentes ſuos cũ ſenuerint in nido collocant: & uſque ad mortẽ eos nutriunt. Filij autem uiperarum,uentrem matris lacerant,& occidunt.Illi ergo ſunt filij Dei, qui parentes honorant, & fouent.Qui timent dominum,honorant parentes. Illi autem qui eos deſpiciunt,non ſunt filij Dei,ſed uiperę; & ideò maledicti.Eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem.Tertia regula ſubditorum eſt,ꝙ non debẽt exaltari,ſed humiliari,ideò ſubditur: qui autem ſeexaltauerit humiliabitur,&c. Sunt enim quædam leuia; & quædam

1. Cori 2:
1. Io. 4.
Pſ. 106.
Eccle. 3.
Eccle. 3.

dam

dām gratia; & quædam media. Nam leuium eſt ſurſum eleuari; & grauium eſt deijci deorſum. Humilitas enim
Ecc. 35. facit cor leue: & ideò ipſum eleuat vſq; ad cęlum. Oratio humiliantis ſe nubes penetrat. Sup̃bia verò facit cor graue; & ideò ipſum in profundum deijcit. Deiecisti eos dum alleuarentur. Vnde dictum eſt Lucifero dicenti: In cęlum conſcendam: Verumtamen ad infernum detrahe
Eſa. 14. ris, in profundum laci. Anima verò dum eſt corpori adiuncta, licet de ſe habeat leuitatem; tñ à corpore habet
Sap. 9. grauitatem iuxta illud. Corpus quod corrūpitur aggrauat animã; & ideò animę ſanctorum, quamdiù ſunt in hac uita, nec omnino æleuantur propter corporis grauitatem; nec omnino in terra commorant̃, cum habeant cęleſtium deſideriorum auiditatem: ſed in medio com-
Eze. 8. morātur, modo aſcēdentes per contemplationem in cęlum; modo deſcendentes ad terram per neceſſariorum prouiſioné: Vnde dicitur: Eleuauit me ſpiritus inter terram, & cęlum. Non dicit propheta. Poſuit me in terram; quia ibi ſunt auari, nec dixit ęleuauit me in cęlum; quia ibi ſunt ſuperbi: ſed dixit eleuauit me iter cęlũ, & terrã: q̃a ibi ſunt ſancti, ꝑut ſunt ĩ hac uita corruptibili poſiti.

Eadem feria tertia ſecundæ hebdomadæ quadrageſimæ, ſermo ſecundus. De lata ſpatioſaq; ſuperbiæ uia: Deq; anguſta, arctaq; humilitatis.

QVi ſe exaltauerit humiliabitur; & qui ſe humiliauerit exaltabitur. Poſtquam Dominus ſcribas, & phariſeos, de ſuperbiæ ambitione repræhendit; conſequenter diſcipulos ad humilitatem reducit: quia ſicut dicit Chryſ. Infructuoſum uerbum eſt, in quo ſic alter confunditur, ut alter non erudiatur: nam Deus inquit quod non propter malos caſtigationem ſuper terram transmittit, ſed propter bonos. Scit enim quia malos flagellos non corrigunt; ſed malos caſtigat, ut corrigat bonos: quia niſi bonus admonitus fuerit per negligentiam

gentiam æuaneſcit. Ponit autē Dominus in uerbis prædictis ditas uias, & duos fines uiarum. Prima eſt uia ſuperbiæ, quæ eſt lata, & ſpacioſa; & ducit ad perditionē. Secunda eſt uia humilitatis, quæ eſt arcta, & anguſta; & ducit ad ſaluationem. Superbia autem eſt quoddam triuium, eo quod habet tres uias, ideſt tres ſpecies ſuperbiæ. Prima eſt ſuperbia in affectu: & iſta ortum habuit in cœlo. Secunda eſt in intellectu; quæ ortum habuit in paradiſo. Tertia eſt in actu; & iſta eſt ſparſa per totum mundum. Prima igitur.ſ.ſuperbia eſt in affectu; quæ conſiſtit in appetitu excellentiæ; & iſtā habuit Lucifer in cœlo, qui uoluit dominari, & uſq; ad cœlum ex altari. In cęlum conſcendam, ſuper aſtra cęli exal. ſo. meum &c. Et quia ſuperbia eſt naturæ cœleſtis, ex eo ꝙ in cœlo orta fuit; ideò ſæpè uiros ſpirituales, & cœleſtes inuadit, ſicut inuaſit apoſtolos. Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum eſſet maior. Acceſſerūt ad Ieſum Iacobus, & Ioannes & dixerunt: Da nobis, ut unꝰ ad dexteram tuam, & alius ad ſiniſtram tuam: ſedeamus in gloria tua. Secunda ſuperbia eſt in intellectu; quæ conſiſtit in appetitu uanæ, & mundanæ ſcientię: & iſta ortum habuit in paradiſo, quando primi parentes uoluerunt habere ſcientiam Dei. Eritis ſicut dij ſciētes bonum & malum. Iſta ſuperbia multos inuadit, quia multi ſuperbi ſunt in ſuo ſenſu. Ideò dicitur: Superbiam nunquam in tuo ſenſu, aut in tuo uerbo dominari permittas. Væ qui ſapientes eſtis in oculis ueſtris, & coram uobiſmetipſis prudentes. Tales non appetunt ſapientiam Dei, ſed mundi. Sapientes ſunt, faciant mala, benè autem facere neſcierunt. Sapientia carnis mors eſt.

Species tres. Eſa. 14. Iac. 9. Mat. 20. Mar. 10. Gen. 3. Tob. 4. Eſa. 5. Hier. 4.

Tertia ſuperbia eſt in actu; quæ conſiſtit in irrogatione iniuriæ, & iſta ſparſa eſt in toto mundo, quia mali, & potentes bonos opprimunt, & perſequūtur. Opprimamus pauperem iuſtū, & non parcamus uiduæ, nec ueterano; ſit aūt fortitudo nr̄a lex iuſtitiæ. Impius pręualet aduerſus iuſtum, quare reſpicis ſuper iniquè agentes, &

Rom. 8. Sap. 2. Aba. 1.

taces, deuorante impio iuſtiorem ſe, & facies hoīs quaſi piſces maris? Sed nunc videamus ad quos fines viæ iſtæ perducunt. Prima eſt uia ſuperbiæ quæ perducit ad ꝓ-

Superbia quo ducat. funditatem infimam: unde dictum fuit Lucifero dicenti: In cęlum aſcendam &c. Veruntamen ad infernum detraheris in profundū loci. Legitur, ꝙ quidam dixit Alexandro ſuperbo: Quamuis leo ſit rex animalium; ta-

Nota cō tra ſuperbos. men ſit ſæpe cibus formicarū; & arbor procera citò eradicatur à violētia uētorum: ſic & tu quamuis ſis rex hominum, tñ cito eris cibus uermiū; quāuis ſis altus, tamen citò eris depræſſus. Secunda ſuperbia ducit ad æternā ignorantiam. Legitur, ꝙ Ariſ. poſt mortē ſuā cuidā diſcipulo ſuo apparuit dicens; ſed totam ſcientiam ſua amiſiſ ſe; nec aliquid ſcire niſi pœnam ſuā. Nec ratio, nec ſapiē-

Ecc. 9. tia erunt apud inferos. Tertia ſuperbia perducit ad infer-

Perſequētitū uarietas eorūq; pœnæ. nalem cruciationem. Mali enim perſequuntur bonos in perſona, aliquando uſq; ad ſanguinē perſequendo: aliquando in terrena ſubſtantia bonis omnibus ſpoliando; aliquando in fama, falſa crimina imponendo. Sed illi, qui in perſona uſque ad ſanguinē alios perſecuti ſunt, ſanguine iræ Dei innebriabuntur. Sanguinē ſanctorum

Apo. 16 ꝙ prophetarum effuderunt; & ſanguinē dediſti eis bibere, ut digni ſunt. Hoc bibet de uino iræ Dei. Legitur,

Apo. 14 ꝙ Thamaris regina caput Cyri regis in utrem ſanguine plenum miſit dicens. Satiare ſanguine, quem ſitiſti. Illi qui perſequuntur alios in terrena ſubſtantia: in uentre

Iob. 20. ſcindentur, & in auro liquefacto concremabuntur. Diuitias quas deuorauit euomet; & de uentre illius extra-

Nero ad uocatis. het eas Deꝰ. Legitur, ꝙ Nero imperator, cui fuit alienarum rerum raptor, uiſus eſt apud inferos balnere ſe in auro liquefacto; & cum uidiſſet cuncos aduocatorum dixit eis; uenite ad me uenale genus hominum, & mecū balneamini: quia uobis optimam partem reſeruaui. Illi, qui perſequatur alios in fama, falſa crimina imponendo; omnia ſua crimina in collo ſuo imponentur, & ab

Trhē. j. omnibus cognoſcentur. Vigilauit iugum iniquitatum mearum, & in manu Domini conuolutæ ſunt, & impo-

ſitæ

ſitæ collo meo. Reuelabo pudenda tua, & oſtendam cũ- Nan. 5.
ctis gentibus nuditatem tuam, & cunctis regnis ignominiam tuam. Secunda uia eſt humilitas: & per iſtam viam iuit Chriſtus: Humiliauit ſemetipſum factus obediens uſque &c. Iuit beata Virgo: Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Iuerunt omnes ſancti, tam maiores, quàm minores: Omnis mons, & collis humiliabitur. Finis autem uiæ huius humilitatis eſt; quia ducit ad gratiam in pręſenti: Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Et ducit ad gloriam in futuro: Iob. Qui humiliatus fuerit erit in gloria. Ipſa quidem humilitas meretur gratiæ impletionem: impletæ augmentationẽ; augmentatę conſeruationem; conſeruatæ glorificationem. Primo namque meretur gratiæ impletionem: Qui emittis fontes in cõuallibus, ideſt gratiam ſuã præſtat humilibus: inter medium montium pertranſibunt: aquæ. Duo montes, ſunt duæ ſpecies ſuperbiæ. Quarum una naſcitur ex re temporali, alia ex re ſpirituali. Inter iſtos duos montes, eſt uallis humilitatis non declinans ad aliquam ſpeciem ſuperbiæ; & in iſto medio pertranſibunt aquæ gratiarum. Secundò humilitas meretur gratiæ impletæ augmẽtationem. Et hoc poteſt oſtẽdi per tria exemplũ. Primò per exẽplũ pupillę: quia ſm Greg. Quanto pupilla eſt nigrior, & minor; tantò eſt lucidior. Sic & hõ, q̃tò eſt deſpectior coram Deo: tantò eſt formoſior in conſpectu eius, unde dicitur. Nigra ſum, ſ. reputatione mei; et iõ formoſa, in cõſpectu Dei. Secũdo per exemplũ candelæ, quæ quãtò plus inclinatur, tantò magis accenditur. Sic & hõ quanto plus corã Deo inclinat ſe per humiliationem, tantò plus inflãmatur in Dei charitate. Tertiò per exemplũ aquæ q̃ quantò plus deſcendit, tantò magis aſcendit. Aug. Deſcendite, ut aſcẽdatis ad Deum, cecidiſtis enim aſcendendo contra eũ. Sic & homo quanto plus deſcendit per humilitatẽ, tantò plus aſcendit per gratiam. Tertiò humilitas meretur gratiæ augmentatę conſeruationẽ, & hoc oſtẽditur per tria exempla. Primo per exemplum cineris. Sicut enim

Phil. 2.
Luc. 1.
Eſa. 40.
Iac. 4.
Humilitas quid mercatur.
Pſ. 103
Can. 1.

ciniſ ignem conſeruat; ſic humilitas conſeruat gratiam
Eccl. 10 ſpiritualem. Taliter conſeruanda docetur: Quid ſuper
Gen. 18 bis terra, & cinis? Taliter conſeruabat, qui dicebat: Lo
quar ad Dominum meum, cum ſim puluis & cinis. Secũ
dò per exemplum arboris. Rami enim arboris, qui ſunt
in imo poſiti, ſunt ſecuri; ſed qui ſunt in alto, ſæpe fran
guntur à uiolentia uenti. Ideò Lucifer corruit; quia in
imo ſtare noluit. Tertio per exemplum pulueris. Virtu
tes. n. ſine humilitate, ſunt ſicut puluis; ſed cũ humilita
te, ſunt ſicut terra firma, & ſolida. Greg. Qui ſine humi-
litate uirtutes congregat: quaſi qui puluerem ante uen-
tũ portat. Quartò humilitas meretur gratiæ augmenta
tæ glorificationem. Et hoc oſtenditur per tria exempla.
Primò per exemplum turris dicens: Cogitas magnam
fabricam conſtruere in altitudine; de fundamento cogi
tà humilitatis. Qui. n. volet turrem conſtruere, per quã
aſcendat ad cęli celſitudinem; ponat pro fundamẽto hu
1. Cor. militatẽ. Illud fundamentum ponit Apoſtolus dicens:
3. Dei ædificatio eſtis; ut ſapiens architectus fundamentũ
poſui. Secũdò per exemplum arboris. Vnde dicit: Arbo
rem attẽdite; figit radicẽ in humili, uerticem tendit ad
cęlum; ſine radice auras petit; ruina eſt, non incremen-
tũ. Qui igitur figit in imo humilitatis, facit fructum ſur
4. Re. 19 ſum cœleſtem ſocietatis. Quodcunque reliquum fue-
rit de domo Iuda, mittet radicẽ deorſum, & faciet fru-
ctum ſurſum. Tertiò per exemplum ætatis. Vis magnus
eſſe, à minimo incipe. Homo enim prius eſt paruus, &
poſtmodum per ætatem creſcit, & fit magnus. Ideò di-
1. Re. 15 citur: Nonnè cum paruulus eſſes in oculis tuis, ca-
put factus es in tribubus Iſrael? Ideò dicitur:
Mat. 16. Aduocans Ieſus paruulum ſtatuit me-
dio eorum, & dixit: Quicunque hu-
miliauerit ſe ſicut paruulus iſte
hic maior eſt in regno
cœlorum.

Feria quarta ſecundæ hebdomadæ, Sermo primus. In quo Chriſtus paſſionem ſuam prædicit; indiſcretè petentes arguit; & indignatos diſcipulos ad pacem reducit.

Mat.20.

ASCendens Ieſus Hieroſolymam; aſſumpſit duodecim diſcipulos ſuos ſecreto, & ait illis: Ecce aſcendimus Hieroſ.&c. Sæpe Dominus paſſionem ſuam, & reſurrectioné ſuam diſcipulis ſuis prædicebat; ſiue ut ex hoc ſe Deũ eſſe oſtenderet, q a futura præuidebat; ſiue ut diſcipulorũ animos roboraret, ne ſcilicet aduenientc paſſionis tempore ſcandalizarétur. Quia ſicut dicit Grc. Minus enim iacula feriũt, quę præuidentur: ſiue ut paſſioné eius uidétes, reſurrectionem eius futuram ſperarent. In hoc ergo Euãgelio Dominus tria facit. Primò ſuam paſſioné prædicit, & hoc in principio huius euangelij. Secundò indiſcretè petentes redarguit. Et iſta pars incipit ibi: Tunc acceſ. ad eum mater filiorum Zebedei &c. Tertiò diſcipulos indignatos ad uiam pacis reducit; & iſta pars incipit ibi: Et audientes decem indignati ſunt. Circa primum notandum, quòd licet modo non ſit tempus paſſionis; Eccleſia tamen in hoc Euangelio, de paſſione mentionem facit; ut ad ſuſtinendam quadrageſimalem pœnitentiam, fideles feruentius animentur. In hac enim quadrag. fideles debent habere contritionem cordis, confeſſionem oris; & ſatisfactionem operis. Et iſta ſatiſfactio conſiſtit in tribus; ſcilicet in ieiunando; in orando: & in elęęmoſynas largiendo. Memoria auté paſſionis ad omnia iſta hominem inducit.

Quare de paſſione ſit métio. In 40. q d habere teneamur.

Primò inducit ad dolendum, & conterendum de peccatis ſuis. Hoc ſignatum eſt in hoc, quòd in paſſione Chriſti petræ ſciſſæ ſunt: per quod datur intelligi, quòd memoria paſſionis Chriſti, ſæpe corda lapidea ad contritionem frangit: Legitur ꝙ eſt quoddã genus lapidum adamantum, qui non poſſunt frangi,

nec per ignis combuſtionem; nec per mallei percuſſionem; frangũtur autem per ſanguinis calidi infuſionem. Sic etiam multi ſunt, quos non frangit ad pœnitentiam nec martyrum tribulatio; nec iudiciorum Dei comminatio; frangit autem eos dominica paſsio. Secundò memoria paſsionis Chriſti inducit hominem ad confitendum. In huius ſignificationem, in paſſione Chriſti monumenta aperta ſunt, & multa corpora ſanctorum, qui dormierant exierunt, & ſurrexrunt. Monumentum fœtidum eſt cor noſtrum, in quo tot ſunt corpora mortua, quot ſunt peccata mortalia; & ideò monumentum tunc

Eph. 5. aperitur, & mortui reſurgunt; quando peccator ad memoriam paſſionis Chriſti os ſuũ aperit, & peccata uicario Domini dicit. Iõ dicitur: Surge qui dormis, & exur-

Chriſtꝰ tribꝰ uicib. exuriuit. amor. & il. te Chriſtus. Tertio inducit ad ieiunandum; qui enim conſiderat, quòd Chriſtus ieiunauit, & eſuriuit, de facili ſua ieiunia ſuſtinebit. Chriſtus enim tribꝰ uicibus æſuriuit. Primò quando quadraginta diebus, &

Matt. 4. noctibus ieiunauit, & tunc non habuit ad comedẽdum,

Io. 19. niſi lapides, ſicut habetur. Alia uice eſuriuit, & ſitiuit, ſcilicet in paſſione quando dixit: Sitio, ut habetur;

Pſ. 21. & tunc non habuit ad comedendum niſi fel, & ad bibẽ

Mat. 21. dum acetũ. Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto. Alia uice eſuriuit, & tunc non habuit ad manducandum, niſi folia fici. Sed Chriſtus nec lapides uoluit comedere, nec folia manducare, nec acetum bibere: quia ipſe non incorporat homines lapideos; nec duros; & obſtinatos; nec habentes tantum folia, ſcilicet uerboſos tantum; nec homines acetoſos per odia, & rancores amaros. Quartò inducit ad orandum. Multum enim inducitur homo ad orandum, quando cõſiderat, quòd Chriſtus in cruce taliter orauit. Nam orauit uerbis pietatis: Dimitte illis non enim ſciunt; quid

Luc. 23. faciunt. Orauit lachrymis: In diebus carnis ſuæ, id eſt

Heb. 5. paſſionis ſuæ, præces ſupplicationeſque ad Deum, qui poſſet illum ſaluum facere à morte, cum clamore ualido, & lachymis offerens. Orauit effuſione ſanguinis;

Acceſſi-

Acceſſiſtis ad ſanguinis effuſionem melius loquentem, quàm Abel:quia ſanguis Abel petebat uindictam, ſan guis uerò Chriſti miſericordiam. Quintò inducit nos ad eleemoſinarum largitionem. Non enim debet homo eſſe auarus,quando cõſiderat, quòd Chriſtus in paſſiõ ne ſua fuit tam largus. Ipſe quidem largus fuit in lar- giendo; quia latroni paradiſum dedit. Largus in par- cendo;quia perſecutoribus ſuis totaliter indulſit. Lar- gus in redimendo;quia non guttam, ſed totum ſangui- nem pro nobis dedit,& effudit. Secundò indiſcrete pe tentes redarguit.Iac.& Io.mediante matre petierũt,ꝙ unus ſederet ad dexteram, & alius ad ſiniſtram. Non enim hoc petere uoluerũt per ſe; quia petere prima,ta men pro aliquo ignorãte;tollerabile eſt.Ipſo uero ſcié te,& cõſentiente;repræhenſibile eſt. Pro ſe uerò uere cundum,& uituperabile.Dominus autem uolens ipſam repræhendere; non reſpondit matri, ſed filijs. Tum quia ſciebat, quòd iſta petitio à filijs procedebat:tum quia fœmina erat; ad innuendum, quòd non eſt honor homini,contendere cum muliere. tum quia erat uetu- la;& pium ẽ muluieres uetulas conſolari,nec eas obiur gare: tum quia erat amica; & ideò noluit eam repræ- hendere, ſed ſibi defere:tum quia erat mater; & ipſe ſciebat, quòd qualibet mater naturaliter amat filios ſuos,& bonum ipſorum deſiderat.Reſpondit auté Do- minus eis ualde modeſtè, & diſcretè:quia non dixit da bo: quia ex hoc alij fuiſſent indignati. Nec dixit non dabo:quia ex hoc iſti fuiſſent confuſi: ſed ſuam reſpon- ſionem temperauit dicens: Dabo uobis, & non dabo. Non enim dabo ex eo,quòd eſtis mei propinqui: dabo autem ſi fueritis meriti;& ideò dixit:Poteſtis bibere ca licem,ſcilicet paſſionis, quem ego bibiturus ſum? Di- xerunt: Poſſumus. Nam Ioannes bibit,quia fuit uirgis flagellatus, in oleo aduſtus,ueneno potatus, in exiliũ relagatus. Iacobus bibit:qui fuit capite truncatus. Eo- rum autem petitio quodammodo uerificata ẽ: quia ad dexteram,et ad ſiniſtram ſunt ambo.Habent enim pluſ

Heb. 12

Chriſt⁹ liberalis in paſſio ne fuit.

Chriſti reſpon- ſio.

Quid p dexterã Chriſti, & ſiniſt. intelligi tur.

quam petierunt. Per ſiniſtram uita præſens: Per dexteram autem: uita beata deſignatur. Sedent igitur hi duo Apoſtoli à ſiniſtris Dei: quia corpus beati Iacobi, & ſepulchrũ beati Ioannis in multa gloria habentur. Sedēt à dextris Dei: quia eorũ animæ beatificātur. Vel poteſt dici; quòd dextera Chriſti eſt oriens, ſiniſtra ē occidēs. Sedet igitur Ioannes à dextris: quia eius monumētum eſt ex parte orientis. Sedet Iacobus à ſiniſtris: quia eius corpus eſt ex parte occidentis. Vel poteſt dici; quòd p dexteram intelligi poteſt, Chriſti deitas; per ſiniſtram eius humanitas. Per beatam igitur reſurrectionem, ibi Apoſtoli, & alij ſancti ſedent ad dexteram: quia eorum animæ beatificantur in contemplatione diuinitatis. Sedebunt ad ſiniſtram Dei: quia eorum uiſus corporalis, beatificabitur in uiſione humanitatis Chriſti. Tertio Chriſtus diſcipulos indignatos ad pacē reduxit, eos ad humilitatē deducendo, & ſeipſum in exemplo præbendo. Sciebat enim, quòd humilitas eſt cauſa pacis, ſicut è conuerſo ſuperbia eſt diuiſionis; iuxta illud: Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt: qui autem omnia agunt cum conſilio, reguntur ſapientia. Videmus enim, quòd duo corpora plana, poſſunt adinuicem applicari: corpus autem ſphericum, & concauum: poſſunt adinuicem conuenire; quia concauum recipit ſphericum intra ſuam cōcauitatem; duo autem ſpherica non poſſunt applicari, niſi in puncto. Eodem modo duo homines plani, & manſueti, uiuunt pacificè, & iocundè: Audiāt manſueti & lętentur: Vnus ſuperbus, & unus manſuetus conuenire poſſunt: quia manſuetus intra concauitatem ſuæ humilitatis, recipit tumorem illius ęlationis: Cum his, qui oderunt pa.eram.paci.&c. Duo autem ſuperbi, non poſſunt cōuenire; nec applicari niſi in pũcto. Pungere quidē ſe poſſunt, pacificari uerò non poſſunt, & ideò bene dicit Salmon: Inter ſuperbos ſemper ſunt iurgia.

Humilitas ē pacis cã. Prou. 13.

Pſ. 33.

Pſ. 129.

Eadem feria quarta ſecūdæ hebdomadæ 40. Sermo ſecundus. In quo oſtenditur in hac uita tres eſſe calices: ſimiliter & in alia: & qui in eis bibant.

Poteſtis bibere calicē, quem ego bibiturus ſum? Dicūt ei: Poſſumus. Ait illis: Calicem quidē meū bibetis &c Iſti duo apoſtoli in petitione iſta, non fuerunt benè diſcreti; quia voluerūt metere antequā ſeminarent: coronam percipere, antequam decertaſſēt: brauium habere, antequā cucurriſſent: & ideò Xp̄s eos repræhēdens dicit: Neſcitis quid petatis. Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? Hoc eſt, poteſtis pati pro nomine meo: ſicut ego paſſurus ſum pro ueſtra ſalute?

Calix quare Chriſti paſſio vocetur

Appellatur aūt paſſio Xp̄i calix: quia calix dr̄ à calore. Vel ſecundum Iſid. dicitur à calon quod eſt lignum. Erat.n. calix antiquitus, quoddam vas ligneū, in quo infirmis medicina propinabat̄: quæ medicina erat amara, & calida, & ſanatiua: quia paſſio Xp̄i fuit propinata in ligno crucis cū amaritudine doloris: cum feruore amoris: & cū effectu noſtrę curationis.

Deus habet tres Calices: in pręsēti: & tres in futuro.

Notādū autē, ꝙ Deꝰ hēt tres calices in præſēti, & tres in futuro. Primꝰ calix præſens eſt plenus balſamo. Secūdꝰ eſt plenꝰ abſinthio. Tertius eſt plenus ſanguine rubicundo. Primus calix præſenti eſt plenus balſamo. Eſt enim calix gratiæ innocentiæ. Secūdus calix eſt pęnitentiæ. Tertius calix eſt paſſionis dominicæ.

De primo Calice: qui bibant.

In primo calice, qui eſt plenꝰ balſamo ſpiritus ſancti, & gratiæ; bibit Chriſtus qui ſpiritu ſācto plenus fuit: de cuius plenitudine accipiūt oēs. Bibit virgo Maria quia Dei gratia fuit plena. Biberūt oēs ſancti Apoſtoli in Pēthe. qui ſpiritu ſancto fuerūt replēti: Biberūt oēs iuſti, qui hn̄t gr̄am Dei.

Effectus primi calicis.

Sunt aūt ſigna ꝑ cognoſcit̄ qn̄ aliqs in iſto calice biberit: & ex iſta potatione tria ſequunt̄. Primū eſt mundanæ ſitis extinctio: Qui biberit ex aqua hac ſitiet iterū. qui āt biberit aquā quam ego dabo ei non ſitiet in æternum. Io.4. Chriſ. Verè non

non habet ſuper terram quod amet, qui donũ cœleſtẽ ĩ ueritate guſtauerit. Aug. Qui biberit de fluuio paradiſi, cui⁹ gutta eſt maior Oceano, reſtat ut in eo ſitis mundi huius pęnitus extincta ſit. Vocat Aug. fluuium paradiſi, amorem ſpũs ſancti: Oceanum autem uocat collationẽ omnium amorum mundanorũ. Quando igitur una gutta amoris ſpiritus ſancti in cor hominis uenit; totã collationem amorum mundanorum ęxtinguit. Secundum eſt mentis in cœleſtibus habitatio; qui enim calicẽ ſpiritus ſancti bibit; frequenter in cœlum per deſideriũ

Io. 14. ſalit. Aqua quam ego dabo, fiet in eo fons aquæ ſa-
Pſ. 4. lientis .i. ſalire facientis in uitam æternam. Taliter faciebat qui dicebat: Noſtra conueſatio in cœlis eſt. Tertium eſt mentis ęxultatio. Sicut enim ſupra nubes ſemper eſt ſerenũ; infra uero nubes turbulentia, & impetus uentorum; ſic in cordibus ſanctorum uirorum ſẽper eſt ſerenitas, & iocunditas cordis: in cordibus uero terrenorum, ſemper turbulentia cogitationis, & nullã

Pſ. 103. iocunditatem facit Spũs ſanctus. Vinũ lętificet cor ho-
Pro. 40 minis. Secura mens iuge conuiuium. Secundus calix eſt plenus abſinthio; & iſte calix eſt pœnitentiæ; in quo calice biberunt apoſtoli poſt Chriſti paſsionem; bibit Maria Magdalena; biberunt omnes pęnitentes. Si enim ille, qui biberat in calice balſami diuinæ gratiæ, perdiderit ipſam gratiam; accedat ad hunc calicem, & bibat de abſintio amaræ pœnitentiæ, & quanto fuerit amarior, tanto erit uirtuoſior. Chriſ. aſpera medicina melius curat, ubi morbus curabilis eſt, quam leuis. Iſtud au-

De ſecundo calice q bibent.

Matt. 3. tem abſinthium amare pœnitentiæ debet dulcorari per ſpem cœleſtis gloriæ. Agite pœnitentiam, appropinquabit enim regnum cœlorum. Ecce promiſſum pręmium. Et dixit agite; nõ dicite: Quod eſt contra prædicatores uerboſos, qui dicunt, & nõ faciunt. Nec dixit cogitate: ſed agite. Quod eſt contra illos, qui habent multa bona propoſita, ſed nõ cõplent per bona opera. Nec dixit fugite, ſed agite. Quod eſt contra hypocritis, & oſtentatores, qui fingunt ſe habere exterius pellem ouinã, &

intus

ſiutus habent uoluntatem lupinam. Nec dixit agetis in futuro, ſed agite in præſenti; quod eſt contra procraſtinatores, cum tamen dicatur: Ne tardes conuerti ad Dñm & ne differas de die in diem: & conſequitur ſuperior auctoritas. Appropinquabit enim regnum cęlorũ? Magna liberalitas Dei, quia regnum cœlorum nobis appropinquare facit. Maior, quia ipſum regnum nobis tribuit. Nolite timere puſillus grex, quia complacuit patri ueſtro dare uobis regnum. Maxima, quia ipſum regnum intra nos eſt. Regnum cęlorum intra uos eſt. Tertius calix eſt plenus ſanguine: & iſte eſt calix dominicæ paſſionis. In iſto calice bibit ipſe Chriſtus, ſicut ipſe dicit hic: Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? Biberunt omnes martyres. Hi ſunt qui uenerunt ex magna tri. & la. ſto. ſuas in ſan. agni. Omnis autẽ alius ſanguis habet inficere. Solus uerò ſanguis Chriſti habet dealbare: & ideò habet naturam lactis. Nec mirum: ſi enim lac eſt ſanguis bis coctus, ſcilicet in uenis, & in mammillis, & uirtute illius duplicis decoctionis conuertitur in albedinem, multò fortius sãguis Xp̃i dealbare hẽbit: qui non tm̃ bis, ſed ter fuit excoctus. ſ. igne amoris. Maior hac dilectioné nemo habet; ut animã ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Amor enim ignis eſt: Iuxta illud: Ignẽ ueni mittere in terram. Ignẽ paſſionis: Igne me examinaſti, ſicut examinatur argentum. Item oſſa mea, ſicut cremium aruerunt. Cremiu m eſt lardum in ſartagine aduſtũ, & aridum; de quo omnis pinguedo exiuit. Corpus ergo Chriſti fuit cremium, quia in ſartagine crucis ſic fuit igne paſſionis aduſtũ; quod totus ſanguis de eo exiuit, & in cruce ſicut lignum aridum remanſit. Fuit ẽt coſtus igne doloris: O uos omnes qui tranſitis per uiã, attendite, & uidete ſi eſt dolor &c. Dolor enim Chriſti fuit magnus intenſiue: quia intenſum dolorem in cruce ſentit, & propter loci neruoſitaté, quia pedes, & manus ſunt neruoſæ; & propter totius corporis põderoſitaté. Fuitetiã magnus oſtenſiue. Illum enim magnũ fuiſſe doloré oſtendit Chriſtus, qui in Cruce fleuit, ut habẽt.

Eccl. 5. Liberalitas Dei. Luc. 12. Luc. 17 De tert. calice qs bibet Apo. 7. Io. 9. Lu. 14. Pſ. 16. Pſ. 101. Thre. 1. Doloris Chriſti magnitudo.

Oſten-

Oſtendit ſol, qui lucem ſuam ſubtraxit; oſtendit terra, quæ contremuit. Fuit etiam magnus extenſiue: quia ab inſtanti ſuæ conceptionis, vſque ad vltimam horam ſuæ paſſionis ſe extendit: mox enim vt conceptus fuit, ſuam paſſionem præuidit; & ſemper in imaginatione habuit; & ideò nunquam vnum diem; nec vnam noctem in tota vita ſua ſine dolore pertranſiuit. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemi. Habet etiam Deus tres calices poſt hanc vitam: quorum primus eſt plenus vino mero: Secundus vino mixto: tertius fæce. De his tribus calicibus dicitur: Calix in manu domini viri meri: quantum ad primum; plenus mixto, ſcilicet quantum ad ſecundum. Veruntamen fex eius non eſt exinanita: omnes peccatores terræ: quantum ad tertium. Quædam animæ ſunt, quæ ſtatim euolant: quædam, quæ aliqua purganda ſecum portant: quædam, quæ in mortali peccato decedunt. Iſtæ igitur primus calix Dei, eſt plenus mero: Et iſte calix eſt cœlum; vbi eſt pura gloria ſanctorum. In hoc calice bibunt animæ ſanctorum quæ ſtatim euolant; quia gloriam meram accipiunt; talibus dicit Deus illud: Bibite amici, & inebriamini chariſſimi: ſancti enim prout ſunt in præſenti vita, ſunt Deo cariſſimi: prout ſunt in patria cum animabus, ſunt Deo amici: prout verò erunt cum corporibus, erũt Deo cariſſimi. Sancti ergo qui ſunt Deo carisſimi, de hoc vino mero quendam guſtum recipiunt; dum ſunt in hac vita, aliquẽ guſtũ diuinæ dulcedinis hauriũt. Prout ſunt amici bibũt; quia eorum animæ ex viſione diuinitatis, ſuas delectationes accipiunt. Prout verò erunt charisſimi in corpore, & anima glorificati, ebrij erunt. Ebrietas enim non cauſatur ex vino ſemel guſtato; ſed ex frequẽti actu bibẽdi. Tunc enim ſancti bibent, quia delectationem ſuam haurient ex contẽplatione diuinitatis: & tũc rebibẽt, quia delectationem ſuam percipient ex viſione humanitatis. Secundus calix eſt plenus vino mixto: & iſte calix eſt purgatorium: In iſto purgatorio, ſeu calice bibunt animæ, quæ portant ſecum cremabilia, & purgã-

da

Margin notes: Tres calices pꝰ hanc uitam. — Pſ. 74. — Animarum differẽtia. — Can. 5. — Purgatorium quare calix dicitur.

da Habent quidem gloriam,ſed eam percipiunt cum ad mixtione præcedentis pœnæ. Vinum tuum mixtum eſt aqua.Ipſe ſaluus erit:ecce vinum purum.Sic tamẽ quaſi Eſa. 1.
per ignẽ:ecce mixtio aquæ.Vel poteſt dici,ꝙ locus pur 1. Cor.
gatoriꝰ dr̃ calix vini mixti,q̃a ibi multiplex mixtio repe 3.
ritur.Ex enim mixta pœna cũ gratia:ſecuritas cũ timoř. Sunt. n. gloria ſecuri habenda:ſed ſemper timẽt ne nimis differantur à gloria.Eſt ibi conſolatio cũ deſolatione.Habẽt.n.cõſolationẽ de tali ſecuritate, de angelorũ viſione;ſed hñt deſolationẽ de pęnę acerbitate, & đ dęmonũ vicinitate.Tertiꝰ calix plenius eſt fęce: & iſte calix eſt infernus,in quo bibent animæ in mortali decedẽtes. In inferno quidẽ ſunt fæces oĩum elementorũ, & oĩum rerũ.Poſt reſurrectionẽ.n.purgabũtur omnia ęlementa:nã ab aere remouebitur oĩs turbulẽtia nubiũ; & tota turbulentia tanq̃ fęx proijcietur in cloacam infernalẽ;& remanebit aer clariſſimus ſicut criſtallus.Similiter à terra remouebitur oĩs impuritas,& proijcietur tã quam fex in cloacã infernalẽ;& remanebit terra fulgida ſicut aurũ.Vidi cęlũ nouũ,quo ad renouationẽ aeris; & terrã nouẽ,quo ad renouationẽ terræ.Similiter renouabit mare,q̃a tota tẽpeſtuoſitas à mari auferet̃, & in ĩfernũ proijcietur,& remanebit mare trãquillũ,& fulgidũ, ſicut vitrũ.Vidi tãquã mare uitreũ. Similiter ab igne auferetur,& diuidetur calor à luce; & totus calor trãſibit ad regionẽ dãnatorũ,ut amplius crucientur; & tota lux tranſiuit in regionũ beatorũ,vt amplius iocundentur. Vox domini intercidentis. i. diuidentis flãmã ignis. ſ. à luce In inferno ẽt erunt fæces aliarũ rerum. Sunt enim fex quæ in hac vita appetuntur ab hominibꝰ,quæ hñt fęces ſuas.ſ.pulchritudo, ſanitas, gaudium, vita, lux, & diuitiæ. Fęx autem pulchritudinis eſt fœditas, & turpitudo; fæx ſanitatis eſt infirmitas, fęx gaudij eſt dolor, & triſtitia. Fęx vitæ eſt mors, fęx lucis eſt tenebra,fęx diuitiarum eſt paupertas, iuxta hominum opinionem. Deus igitur poſt reſurrectionem, leuabit vinum de fæce, & totum vinum purum.ſ.pulchritudinem,ſanitatem,

Infernꝰ calix dicitur.

Apo.21

Apo.15

Pſ.28.

Sex quę appetũt hoĩes in hac uita.

gau-

gaudium,uitam,lucem,& diuitias, ponet in calice, & in cellario beatorum. Fœces autem.ſ.turpitudinem,infir-
Eſa. 51. mitatem,dolorē,mortem,tenebras,& paupertatem, in cloacam proijciet infernalem. Bibiſti de manu Domini calicem iræ eius uſque ad fundum calicis ſoporis,bibiſti & potaſti uſque ad fœces.

Feria quinta ſecundæ hebdomadæ quadrageſimæ.Sermo primus.De triplici hominis ſtatu,in uita.ſ.in morte & poſt mortem.

Luc.16. HOmo quidam erat diues,& induebatur purpura & byſſo. Secundum beatum Aug. Status hoīs triplex conſideratur.ſ.in vita,in morte,& poſt mortem. Quantum ad hunc triplicem ſtatum,deſcribitur hic, diues, & pauper. Status enim diuitis in uita, fuit in magnis diuitijs, quia erat diues; in magnis honoribus;quia induebat̄ purpura,& byſſo; in magnis delitijs,quia æpulabatur quotidie ſplēdide. Nō autē repræhēditur ex eo,ꝙ diues erat;ſed quia circa diuitias tripliciter peccabat. Primò eas auare retinēdo;quia nihil pauperi dare uolebat. Hoc eſt enim proprium auari, ut omnia ſibi bona retineat,& nihil alteri tribuat:unde in perſona auari dicitur:Inueni requiem mihi,& nūc māducabo de bonis meis ſolus. Non fuit talis Alexander, qui nihil hēre nolebat,quod ſuis militibus diuidere nō poterat. Vn̄ cū ſemel ꝑ quādā ſiluam pergeret, & ipſe cū exercitu ſuo ferè ſiti deficeret: quidam pro magno munere Ciphū aquæ ſibi dedit:quē ille fundi mādauit: noluit. n.ſolus bibere ex quo alijs non potuit cōicare. Secūdò eas uanè expendebat in ueſtibus curioſis, & delicatis epulis:dēmus quidē bona tēporalia utiliter expendere,cum ſint non noſtra;ſed à Deo ad diſpenſandum nobis cōmiſſa ipſis pauperibus. Qđ̄.n.non ſunt noſtra ꝓpria,patet in morte,qa nobiſcū eas portare nō poſſumus. Qn̄.n.canis duos homines ſequitur; cuius ſit ignoratur;

Status hominis triplex.

Diues 3. circa diuitias peccabat.

Ecc.11.

Not.de Alex.

rat: ſed qñ hoïes abinuicem ſeparatur; tunc canis dominum ſuum ſequitur. Sic quaſi duæ perſonæ ſunt homo, & mundus: & cuius ſunt diuitiæ, hominis, uel mundi in uita non apparet, ſed in morte. Diuitiæ remanent in mundo; & homo nudus recedit de mũdo. Et propterea dicitur: Nudus ægreſſus ſum de utero matris meæ; nudus reuertar illuc. Tertiò ipſas diuitias nimis amandus. Nimis enim iſte diues diuitias ſuas amabat; & cor ſuum in eis poſuerat: contra illud; Diuitiæ ſi affluant nolite cor apponere; & meritò non debemus cor apponere, quia amantes ſe immergunt in interitum. Et ideò nos eas potius mergere debemus, ſicut fecit Socrates Thebanus, qui ſicut refert Hiero. Collecto magno auri pondere proiecit in mare dicens: Abite malæ cupiditates in profundum; ego uos mergã, ne ipſe mergar à uobis. Secundus ſtatus eius fuit in honoribus, quia induebatur purpura, & byſſo ad oſtentationem, & uanam gloriam. Homo quidem per peccatum fuit uulneratus, excęcatus & in furto depræhenſus; & ideò quando Deus ueſtes ſibi dedit, tanquam vulnerato ligaturã adhibuit, tanquam excœcato, uelamen appoſuit: & tanquam furi, cauterium impreſſit. Tale igitur eſt de pulchritudine veſtium gloriari, quale eſſet, ſi aliquis uulneratus gloriaretur de eo, quod habet ligaturam ſericam: uel excęcatus de eo, ꝙ habet uelamen deauratũ; uel fur, de eo ꝙ habet uelamen pulchrum cauterium. Vnde qui gloriaẗ in ueſte, ſimilis ẽ furi de cauterio gloriatur. Tertiò fuit in delitijs: quia epulabatur quotidie ſplendide. Faciebat enim conuiuia lauta: Vnde dicitur, æpulabatur: nã epulæ ab æpulientia ſunt dictæ; & talia ducũt hominem ad inopiam. Qui diligit ępulas in ægeſtate erit. Conuiuia continua: unde dicitur quotidie; & talia ducunt ad intemperantiam. Noli eſſe in conuiuijs potatorum &c. Conuiuia delicata: unde dicitur ſplendidè, & talia ducunt ad luxuriam. Greg. Pene ſemper æpulas comitatur uoluptas. Status autem mendici erat èconuerſo: ille enim fuit in diuitiarum ubertate; iſte in extrema paupertate;

Iob. 1.
Pſal. 61.
1. Thi. 6
Socrates ſpuit diuitias.
Secũd⁹.
Tertius.
Epulæ unde.
Pro. 21.
Pro. 23.
Status pa[...]

pertate:ille purpura,& byſſo indutus; iſte ulceribus circundatus:ille abundabat delitiis; iſte indigebat micis.

Pauper 3. mag. incômoda patiebatur. Iſte pauper ſecundũ Grego. tria magna incômoda patiebat.ſ.paupertatem, infirmitatem, & grauem tentationé. Magnas enim tentationes patiebatur cũ uideret ſe non habere panem, neque ſalutem; & diuitem tantam uoluptatem; & tamẽ quodlibet iſtorũ ſibi ad pœnam ſufficiebat; ſcilicet aut paupertas ſine infirmitate; aut infirmitas ſine paupertate: aut tentatio ſine utroque. Sed

Lazar⁹. Deus ad probationem hęc ſibi dedit. Erat quidem Lazarus aurum Dei, margerita Dei, & ſtella Dei. Vt igitur probaretur; poſitum eſt illud aurum in camino paupertati; & non potuit corrumpi: poſita eſt iſta margarita in ſterqlinio ulceroſę infirmitatis; & nõ potuit infici. Poſita eſt iſta ſtella in nebula tentationis; & non potuit obſcurari. Sed modo extractũ eſt aurum de camino; & poſitum eſt in cœleſti theſauro. Leuata eſt Margarita de ſterquilinio; & poſita in regali ornaméto. Purgata eſt ſtella ab omni nebula tentationum; & refulget nobis ꝑ exemplum. Secundo deſcribitur ſtatus iſtorum in mor-

Secũdo te, quia uterque mortuus: quia uterq; de mũdo raptus; ſed differenter. Nam diues mortuus eſt morte culpæ; qua ſeparatur anima a Deo; poſtmodum mortuus eſt morte naturę; qua ſeparatur anima a corpore ſuo; tamdẽ morte gehennę; qua ſeparatur anima a Dei uiſione, & beatorum conſortio. Lazar⁹ mortuus eſt unica morte. ſ. morte naturę. Vterque etiã fuit de mundo raptus ſed differenter; quia Lazarus in ſinũ Abrahæ ab Angelis fuit deportatis. Iſta portatio facta eſt propter cuſto-

Pſ. 90. diam; Angelis ſuis Deus mandauit de te, ut cuſto. &c. Propter reuerentiam, ſicut epiſcopi in manibus portãtur, quando intronizantur. Propter leticiam. Chry. Sufficiebat ad portandum unus Angelus pauperem; ſed ꝑpterea plures ueniunt, ut chorum lætum faciant. Diues autem tanquam parochianus diaboli ad cimiterium infernale fuit deductus. Tali ſepultura ſepeliuntur uſurarij, & impij. De qua ſepultura dicit̃; Sepultura aſini ſe-

Hier. 22. pelietur

pelietur, putrefact⁹, & proiect⁹ extra portas hieruſalē. Sepultura aſini talis eſt: quod pelle excoriatur, & ipſa pellis à ſuo domino poſſidetur. Carnes uerò eius à canibus lacerantur : oſſa aūt pluuijs, & grandinibus expo nuntur. Sic etiam quando aliquis diues moritur: parentes ſui eū omnibus ſuis expoliāt; uermes carnes eius lacerant; grandines infernales aīam eius cruciant; quę quidem anima naturam oſſis habet : quia conſumi non poterit. Cum morietur homo hæreditabit ſerpentes, ſcilicet infernales quo ad aīam, & beſtias quoad parētes uaſtātes terram, id eſt ſubſtātiam: beſtia enim quaſi vaſtia dicitur; & uermes, ſ. corrodentes carnē propriam Tertiò deſcribitur ſtatus iſtorum poſt mortem: quia paup in ſinu Abrahæ, locus ſuperior inferni habens aliquam lucem : qui dicitur ſinus propter tranquilitatem : ſicut ſinum maris dicimus aliquem locū à uentis quietum ; diues uerò fuit in tormentis diuerſis: ſicut fuerat in diuerſis peccatis. Nam ſicut dicitur: Per quæ peccat quis, per hæc torquetur. Peccauerat quidem iſte diues in diuitiarū ubertate: ideò punitur in extrema paupertate. Nā nō petebat balſamum; neq; ſitulam aquæ ; nec manū plenam aqua : ſed tantum minimum digitū in aqua intingi: & tum non potuit obtinere, quia ſicut dicitur : Iudicium ſine miſericordia fiet ei, qui non fecerit miſericordiam. Vocat autem extremum digiti Lazari modicum ſuffragium meriti ſui: & uocabat guttam aquæ modicum quid refrigerantis miſericordiæ. Secundò peccauerat in ueſtium uarietate : ideò punitur pœnarum diuerſitate. Habuerat enim duo mutatoria ueſtium, ſcilicet purpuram, & byſſum: & ideò modo habet duo mutatoria pęnarum de quibus dr: Ad calorem nimiū trāſeat ab aquis nimium. Qui enim induebatur purpura, quæ habet colorem igneum, modo induitur ueſte ignea, & qui induebatur byſſo: quæ habet colorem niuium, ſeu cādidum: modo induitur ueſtimento niuis. Qn̄ igitur diues eſt in igne ardentiſſimo; tunc indutus eſt purpura : qn̄ eſt in niue frigidiſſima; tūc indut⁹ eſt byſſo cādida.

Sepultura aſini qualis ſit.

Ecc. 10.

Tertio.

Sap. 11.

Quot modis diues peccauerat.

Iac. 2.

Iob. 24.

Tertiò peccauerat peccato gulæ: Ideò punitur aduſtione linguæ. Non eſt aũt dicendũ, ꝙ diues iſte habuit linguã corporalẽ: ſed dr̃ cruciari in lingua.i.in anima, q̃ ꝑ peccato linguę torquebatur. Tripliciter enim peccauerat lingua. Primò pauperem irridendo. Secundò nimis voluptuoſè edendo. Tertiò inter conuiuia ad detractiones ipſam laxando. Petrus Rauen. Lingua magis ardet, quæ pauperi inſultauit: & nunc deguſtat cruciatus, quia præcioſos cibos, & odorata pocula deguſtauit. Tertiò peccauerat in lingua inter conuiuia ad detractiones ipſam laxando. Chryſ. Qui in conuiuando magis in loquacitate peccauerat in lingua atrocius ardebat. Multi ſunt etiam, qui pro iſto triplici peccato linguæ punientur: & qui de pauperibus deriſiones faciunt: & lautè & uoluptuoſè comedunt: & bonis detrahere non deſiſtunt.

Lingua diuitis tripliciter peccauerat.

Eadem feria quinta, ſecundæ hebdomadæ. Sermo II. In quo oſtenditur quintuplex de cauſa pœnam diuitis multiplicatam.

MOrtuus eſt autem & diues, & ſepultus eſt in inferno. Poſtquã Dñs deſcripſit diuitis uitã, ſubiunxit eius pœnam: ut oẽs conſiderantes pęnã, non imitentur uitam. Pœna autem huius diuitis augetur ex multis. Primò ex ratione loci in quo poſitus fuit: quia ſepultus eſt in inferno. Ibi enim ſepulturam habent ſuperbi; luxurioſi: & auari. De ſepulturis enim talium dicitur: Ibi aſſur, & omnis multitudo eius in circuitu illius ſepulchra eorum. Ibi Moſoch & oĩs multitudo eius in circuitu eius: ſepulchra illius: qui deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis: Ibi elam, & oĩs multitudo eius per gyrum ſepulchri ſui, qui deſcenderunt ad terram ultimam. Ponũtur autem hic tres dęmones principales, ſcilicet Aſſur, Moſoch, & Elam: ideò Mammona, Aſmodeus, Lucifer. Aſſur interpretatur diues: & ſignificat Mammonam, qui eſt dęmon ſuper auaros.

Pęna diuitis ex multis auget. Primo. Eze. 32.

ros.Iſte hẽt ſepulchrũ altiſsimũ in inferno,& in circuitu ei⁹ ſunt ſepulchra oĩum auarorũ.Moſoch intrepręta tur Captura,& ſignificat Aſinodeũ.i.dæmonem,qui eſt ſuper luxurioſos,quos ipſe capit,& illaqueat. Ipſe.n. in inferno ſepulchrum maximum habet, & in circuitu eius ſunt pulchra oĩum luxurioſorum.Elam interpræ-tatur ſuper luminare,& ſignificat Luciferũ,qui eſt ſuper ſuperbos,q uolũt alijs eminere. Iſte hẽt in inferno ſepulchrum altiſsimũ,& in circuitu eius ſunt ſepulchra oĩum ſuperborũ.Et quia diues fuit auarus ,luxurioſus , & ſuperb.ideò meritò in inferno habet hæc tria ſepulchra . Nam triſtatur,& plorat cũ auaris; fętet, & luget cũ luxurioſis;deſperat,& dolet cũ ſupbis.Secũdo augetur eius pœna rõne beatę uiſionis,q̃ perdit; qđ notatur cum dicit: Vidit Abrahã,& lazarum in ſinu eius.Plus enim aĩa eius cruciabatur,ex eo ꝙ amiſerat uiſioné beatorũ;q̃ ex eo ꝙ ſuſtinebat ſupplicia tormẽtorũ.Chryſ. ſuper illud:Inter nos,& uos chaos firmatũ eſt,dicit ſic: Videre poſſumus,tranſire nõ poſſumus;& nos uidem⁹ qđ fugim⁹;& uos uidetis quod ꝑdidiſtis;& nr̃a gaudia accumulant vr̃a tormenta; & vr̃a tormenta accumulant nr̃a gaudia:Sicut aũt dicit Greg.uſq; ad iudicium boni malos,& mali bonos uident. Poſtmodum aũt mali non uidebunt bonos. Boni aũt sẽper uidebũt malos, ut ſic ſemper eorum gaudia creſcant;quia mala conſpiciunt quæ miſericoditer euaſerunt. Ex illa uiſione quinque colliguntur.Vnum eſt,quod poſt hanc uitã boni cognoſcent bonos;quia Abraham cognouit Lazarum, & Lazarus cognouit Abraham:Secũdum eſt,quod mali cognoſcent malos,quia diues ſciens quod fratres ſuos cognoſceret,ſi i ifernũ deſcẽderent;& ex hoc pœna eius augeretur;nolebat quod illuc uenirent. Tertium eſt, quod boni cognoſcent malos; quia Abraham, & Lazarus diuitem cognouerunt. Quartum eſt,quod mali cognoſcent bonos, quia diues cognouit Abrahã,& Lazarum.Quintum eſt quod poſt hanc uitam non ſolum cognoſcemus illos,quos in hac uita uidimus;ſed etiam

quos nunquam uidimus . Nam diues cognouit Lazarum, quem in hac uita uiderat . Abraham cognouit Lazarum, & diuitem; quos nunquam in hac uita uiderat.

Tertio. Tertio auget pœna eius ratione doloris ſenſibilis, quē incurrit: Ideò dicitur: Eleuans autem di. oculos ſuos cum eſſet in tormentis. Dicitur autem tormentum,qua ſi torquens mentem.Torquebatur autem de gloria Lazari quam uidebat:de ſua pœna ſenſibili quam incurrerat:& de impoſſibilitate remedij pro quo deſperbat.

Pſal.11 Pſalmus:Peccator uidebit, ſcilicet gloriam ſanctorum: & iraſcetur;dentibus ſuis fremet, & ta.propter cruciatum quem ſentit:deſiderium peccatorum peribit: quia ultra ſpem non habent.Propter iſta tormenta ſepultus

Infernus quid. fuiſſe dicitur in inferno:ſecundum glo.in profunditate pœnæ. Eſt enim infernus quaſi quidam puteus habens ſuperficiem in qua ſunt peccatores maiores:habens pro

Pſal. 69. fundum in quo ſunt peccatores maximi. Pſalmus:Non me demergat tēpeſtas aquę:quo ad illos qui ſunt in medio; neque abſorbeat me profundum; quo ad illos qui ſunt in fundo; neque urgeat ſuper me puteus os ſuum; quo ad illos qui ſunt in ſuperficie ; & licet ſint in ſuperficie tātum, nunquam inde exibunt:quia puteus vrget, & claudit oſtium.

Quartò augetur eius pœna ex ratione remedij,quod habere non potuit . Petierat quidem ut ad ſe Lazarus mitteretur; & cum extremo digito in aqua madefacto lingua eius, refrigeraretur . Sed ad primum reſpondit Abraham ; quod uenire non poterat dicens: Inter nos , & uos chaos magnum firmatum eſt.Secundum beatum.Ambro. illud chaos meritorum ſignificat differentiam. Vnde ait:Inter diui . & pau.cha.mag. fir. eſt:quia poſt mortem imutari merita non poſſet . Secundum Theophilum chaos magnum ſignificat diſtantiam iuſtorum,& peccatorum. Nam ſicut effectus eorū fuerunt uarij : ſic manſiones eorū non modicum differunt. Vel illud chaos poteſt eſſe diſtantia inter lucem,

& te

& tenebras: quoniam boni ſunt in luce: & mali in tenebris. Quæ ſocietas lucis ad tenebras? Ad ſecundum reſpondit dicens: Fili recordare quia rece.bo.in ui.tu. Ac ſi dicat: Cum bene tibi erat, noluiſti Lazaro dare micā, & ideò non recipies guttam ab eo. Mille anni ſunt, & amplius quod diues petijt unam guttam, & adhuc habere non potuit, nec in perpetuum habebit. Non enim eſt aliquis ita miſer, quod aliquid recuperare non poſſit, aut præcio, aut mutuo, aut mendicando, aut laborando. Sed damnati nullum refrigerium, nullum bonum recuperare poterunt: nec prætio; quia præcium glorię sūt ipſa bona opera, quæ ibi fieri non poſſunt. Venit nox quando nemo poteſt operari. Nec mutuo; quia ſancti de ſuis meritis nihil eis mutuabunt. Vnde cum fatuæ uirgines à prudentibus oleum peterent, reſponderunt eis. Nec fortè non ſufficiat nobis, & uobis. Ne mendicādo, quia nullas poterunt inuenire ęleæmoſynas. Propter frigus piger arare noluit, mendicabit æſtate, & nō dabitur ei. Nec operando, quia habebūt manus ligatas, & ideò non poterunt operari. Ligatis manibus &c. 2.Cor.6 Io.9. Mat.25. Pro.40. Mat.22.

Quintò. Quintò augetur eius pęna ex ratione fratrum ſuorū, quos in inferno expectabat. Ideò dicebat: Rogo ergo te pater, ut mittas Lazarum in domo patris mei. Iſta autē petitio fuit ex parte iniqua, ex parte fatua, & ex partę prouida. Diuitis petitio qualis fuerit.

Iniqua fuit, quia Lazarum quem uiderat miſerum, iterum uolebat ad miſeriam deſtinare. Fleuit Dominus ſuper Lazarum, quem ſuſcitauit, ex eo qđ ipſum (ſicut dicit Hiero.) ad huius mundi miſeriā iterū reuocabat. Secundò iſta petitio fuit fatua, ex eo quod plus mortuis, quam ſcripturis credendum eſſe putabat. Quod autem ſit fatuum aſſerere, dicit Chryſ. triplici ratione. Primò quia Lazarus reſurrexit, & multi cum ipſo ſurrexerunt, & tamen Iudæi credere noluerunt; imò ipſum Lazarum occidere uoluerunt. Secundò quia ſcripturæ sūt à Deo, quia quod dicūt ſcripturæ dicit Deus. Iō magis credendum eſt ſcripturæ, quam alicui homini uiuo, uel Scripturis ē magis quā mortuis credēdū.

mortuo. Tertiò quia ſi eſſet cõſuetudo, ꝙ mortui reſur gerent, & homines eis crederent; Diabolus aliquos fan taſticè reſuſcitare poſſet, qui multa falſa dicerent. Tertiò iſta petitio fuit prouida. Sciebat.n.ꝙ ex damnatione fratrum, creſceret eius ſupplicium; & ideò prouidè, faciebat, ſi hoc impediebat. Rogabat ãt ut ad fratres ſuos Lazarus mitteretur: quia ſciebat eos eſſe adhuc in mũ do, ex eo, quòd non uidebat eos in ſinu Abrahæ cum Lazaro, nec ſecum in inferno. Præter autem iſtum mo dum ſciendi, Aug. in libro, de cura pro mortuis agenda, ponit alios tres modos, quibus mortui ea, quæ in mũdo fiunt, ſcire poſſunt. Primò alijs animabus, (quæ de mun do ueniunt) ea referentibus. Sic fortè Abrahã ſciuit ſta tum Lazari, & diuitis, ipſo Lazaro indicante. Secundò ſcire poſſunt ab Angelis, qui præſentes ſunt omnibus, quæ aguntur. Tertiò poſſunt ſcire non ſolum præſentia; ſed etiam præterita, & futura, ſpiritu Dei reuelante.

Mortui ea quæ in mun do fiũt ſcire poſſunt

Feria ſexta ſecundæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus, in quo moraliter, atque miſticè Euang. exponitur.

Mat. 21. HOmo quidam erat paterfamilias, qui plantauit uineam &c. Exponendo iſtud Euangeliũ literaliter ſicut exponunt gloſæ; dicendum eſt, ꝙ iſte paterfamilias eſt Dominus ſabaoth, qui plantauit uineã, i. plebem iudaicã; de qua dr: Vinea Domini exercituum domus Iſrael eſt. Iſtã uineam trãſtulit Dñs de Aegypto, & in terrã promiſſionis plãtauit. Pſal. Vineã de Aegypto trãſtuliſti, eieciſti gẽtes, & plan.eã. Sepe eã circũdedit: quia cuſtodia Angelorum eã muniuit. Sed ꝓp eorum obſtinatam malitiã ipſa cuſtodia Angelicã eos deſeruit; iuxta illud: Curauimus Babilonẽ, & non eſt curata; derelinquamus eam. Et uocat ipſam plebem iudaicam Babiloniam, propter confuſionem earum. Vbi dicit glo. quædam, quòd auditæ ſunt uoces Angelorũ, in

Eſa. 5.

Hier. 5.

ñ aere dicentium: Tranſeamus ab his ſedibus. Torcu-
lar in ea fodit,quando legem ſibi dedit,quæ multis p̃-
ceptis eos torquebat. Turrem ædificauit, quando tẽ-
plum erexit. Locauit eam agricolis. Iſte agricolæ ſunt
operarij uineæ, de quibus dicitur, de illo patreſfami-
lias,qui operarios in uineam ſuam conduxit;Poſt mul- Mar. 12
tum temporis miſit ſeruos, ideſt prophetas ad recipiẽ
dum fructum bonorum operum. Sed agricolæ alios ſe-
cauerunt,ut Iſa.alios excerebrauerũt,ut Eze.alium oc-
ciderunt ut Hierem. alium lapidauerunt,ut Zacha. Tan
dem miſit filium ſuum,& illum extra uineam eiecerunt,
quia extra ciuitatem ipſum crucifixerunt,& occiderunt.
Poſtea Chriſtus interrogauit eos dicens; Cum igitur
Dominus uineæ uenerit,quid faciet agricolis ſuis?Inter
eos erant,quidam ſimplices,& boni,qui dixerunt: Ma-
los male perdet &c. Erant etiam quidam ſapientes,qui
iſtam parabolam intellexerũt, ꝙ ſcilicet deberent Chri
ſtum occidere. Propter quod Dominus uolebat uineã
ſuam gẽtibus locari. Et ideò reſponderunt,ut habetur:
Abſit,ꝙ ſcilicet Chriſtum occidãt, uel uineam perdant.
Quòd aũt hoc facturi erant,oſtẽdit Dominus ꝑ prophe Luc. 20
tam.Lapidem quem reprobauerunt ædificãtes,hic factꝰ
eſt in caput anguli.Ad literam lapis iſte fuit lapis quidã Pſa. 22.
paratus pro ædificatione templi,qui tamen nuſquã con
grue locari poterat:ſed cõſumato opere, poſitus eſt ſur
ſum in angulo,ita congrue,ꝙ omnes mirarentur. Iſte la
pis eſt Chriſtus, qui fuit à Iudæis reprobatꝰ, ſed à Deo
in caput anguli poſitus:quia a Deo caput eccleſię eſt cõ
ſtitutus,& ideò inquit:Tolletur à uobis regnum Dei,id
eſt ipſe Chriſtus,qui dicit de ſeipſo:Regnum Dei intra Luc. 13.
vos eſt,& dabitur gentibus,id eſt illis,qui recipient fidẽ
eius. Vel regnum Dei,ideſt ſacra ſcriptura,& cognitio
unius Dei. Vel regnũ Dei ad literam,id eſt regnũ cœ-
lorum,quod à Iudęis eſt ablatum,& gentibus traditum
eſt.Venient ab oriente,& occidente, & recumbent cũ Matt. 8.
Abraham,Iſaac,& Iacob in regno cœlorum. Filij autẽ
regni eiicientur in tenebras.Poſtea ſubdit. Qui ceciderit

rit ſuper lapidem iſtum confringetur:ſuper quem verò ceciderit conteret eum.Secundum glo.Ille qui credit, & tamen peccat,cadit ſuper lapidem,& non côteritur, ſed confringitur: quia ad pœnitentiam reſeruatur: ſed quando quis eſt infidelis, ſicut erant iudæi, lapis ſuper eum cadit,& conterit;quia nunquam poteſt ad pœnitêtiam reſurgere,quandiù non habuerit fidem.Vel tûc aliquis ſuper lapidem cadit,quando quis peccat, quandiù eſt in præſenti uita;ſcilicet tamen non conteritur, quia reſurgere poteſt.Secûdû aût Chriſo.Illud qđ cadit, fortiter cadit pp duas cauſas:aut propter pôdus ſuum;aut propter altitudinem nimiam. Sic quidam grauiter cadunt;aut quia graue peccatû committunt, aut quia sût in magnitudine ſtatus: & tamê quia adhuc in uita præſenti ſunt,licet ſuper lapidem cadant; reſurgere tamen poſſunt:ſed in iudicio poſt hanc uitam lapis diuinæ ſententiæ ſuper eos cadet,& tunc nunquam reſurgêt:quoniam mali in corruptionibus deteriores fiunt.Ideò phariſæi,& principes ſacerdotum indignati, uoluerût ipsû tenere(ſed timore populi, quia ſicut prophetã eum habebant)non fuerunt auſi. Miſticè autem uinea iſta eſt Eccleſia,in qua tot ſunt palmites,quot differentiæ hominum.

Fortiter quis cadit dupliciter.

Chriſto miſtico.

Sunt autem quidam palmites,qui uiti adherent, ſed non fructificant.Iſti ſunt qui habent fidem, ſed non opera;de quibus dicitur: Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum,ſ.à conſortio beatorum. Alij palmites ſunt,qui nec uiti adherent, quia ſunt præciſi:nec fructificant.Iſti ſunt hęretici,qui à Chriſto ſunt per fidem præciſi; & ideò nullum bonum facere poſsût ſicut dicitur: Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.De talibus dicitur: Si quis in me non manſerit, mittetur foras ſicut palmes,& colligent eum,& in igne mittent, & ardent.Alij palmites ſunt qui uiti adherent, & fructum faciunt;de quibus ibidem dicitur: Qui manet in me,& ego in eo hic fert fructum.

Io.15. *Heb.11* *Io.15.*

Sepes quam circa iſtam uineam,ſcilicet Deus poſuit,

ſignat

ſignat cuſtodiam Angelorum,qua De⁹ eccleſiam ipſam muniuit. Ipſi enim Angeli Dei, ſunt milites Dei,eccleſiam cuſtodientes;De quibus dicitur: Nunquid eſt numerus militum eius?Sicut autem uidemus,quòd in curia terreſtris regis ſunt quidam milites, qui ſemper regē aſſociant , & coram illo decantant: Alij qui hoſtes expugnant: Alij qui caſtra , & ciuitates regni cuſtodiunt: Sic in cura regis cœleſtis , ſunt quidam . Angeli , qui ipſum aſſociant regem , & ad eius honorem decantant , ſicut cherubin & ſeraphin . Clamabant alter ad alterum . Sanctus , ſanctus , ſanctus Dominus Deus ſabaoth , Deus exercituum. Cum me laudarent aſtra matutina,& iubilarent omnes filij Dei. Alij ſunt qui cōtra hoſtes Dei; ideſt dęmones præliantur:ſicut uirtutes & poteſtates . Factum ē prælium magnum in cælo; Michael, & Angeli eius præli. cum dracone. Et alij ſunt qui cuſtodunt Prouintias, ſicut principatus Alij ſunt qui cuſtodiunt ciuitates,& loca ſpiritualia;ſicut Archangeli: Alij perſonas ſingulares , ſicut Angeli.Super muros tuos Hieruſalem conſtitui cuſtodes, tota die , & noctæ non tacebunt . Torcular quod fodit, ſignat crucem in qua Chriſtus manibus iudæorum ſic fuit calcatus,& compreſſus; quod totus ſanguis de eius corpore exiuit . Chriſtus enim eſt una nata de iſta uite uirginea , quæ dicit: Ego quaſi uitis fructificaui ſuauitatem odoris . Iſta uua fuit alba in natiuitate , quia Chriſtus ſine omni peccato fuit conceptus, & natus;in cruce autem facta eſt rubea propter ſanguiuis aſperſionem:unde Angeli admirantes dixerunt; & Quare rubrum eſt indumentum tuum: & ueſtimenta tua ſicut calcantium in torculari ? Poſt mortem autem iſta uua remanſit nigra . Sol factus eſt niger , quaſi ſaccus cilicinus.

Iob.25. Eſa.6. Iob.36. Apo. 20. Eſa.62. Ecc.24. Eſa.53. Apo.20

Turris iſtius uineæ ē ipſa fides, de qua Eccleſia ſe defendit aduerſus hoſtes ; ipſi enim fideles impugnantur nunc per proſpera,modo per aduerſa. Per proſpera impugnant caro,mundus,& Diabolus . Nam caro nititur trahere

Fideles ꝓſpera & aduerſis impugnãt.

trahere ad delectabilia:mũdus ad terrenas diuitias Diabolus ad ſublimes honores. Sed iſtis reſiſtit fides: quia cõtra delectabilia aſſumit carnis aſperitatẽ:contra diuitias, voluntariam paupertatem;contra honores humilitatem. Fide Moyſes grãdis factus negauit ſe eſſe filiũ filiæ Pharaonis. Ecce quomodo per fidem contempſit honores,magis eligens affligi cum populo Dei:quã tẽporalis peccati habere iocunditatem. Ecce per fidem vicit carnis moleſtiam,& aſperitatẽ:maiores diuitias exiſtimãs theſauro Egiptiorum,improperium Chriſti. Ecce quia per fidem deſpexit diuitias. De hac etiã turri fidei;fideles ſe defendũt cõtra aduerſa, ſiue ſint aduerſa immiſſa à Deo;ſiue à Diabolo;ſiue à mũdo. Omnis qui audit verba mea & facit ea;aſſimiliabitur viro ſapienti, qui ædificauit domum ſuam ſupra petram; & deſcendit pluuia,& venerunt flumina,& flauerunt venti,& irruerunt in domum illam,& non cecidit; fundata enim erat ſupra petram. Iſtud fundamentum præcioſum eſt fides Chriſti. Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere,præter id quod poſitum eſt; quod eſt Chriſtus Ieſus qui enim ſic eſt in Chriſto fundatus,nõ timet pluuiam; ideſt aduerſitatem de cęlo deſcendentem,nec timet flumina.i.perſecutionem à terrenis tirannis irruẽtem: nec timet ventum,id eſt tentationẽ à dæmonibus(qui ſunt in aere)venientem.

Heb. 11

Matt. 1.

1. Cor. 13.

Eadem feria ſexta ſecundæ hebdomadæ quadregeſima Sermo ſecũdus. In quo ſeptem dubia ſuper Euang. enucleantur.

HOmo erat pater familias, qui plantauit vineam; id eſt quãlibet animam fidelem, quam paterfamilias. i. Deus in corpore plantauit; & ipſam Angelicæ curæ deputauit;& quã ſepe muniuit; quæ debet plantari,& fodi;& ſuo tempore vindemiari. Circa iſtam igitur vineam, ſeptẽ per ordinẽ vidẽda sũt. Primo quare Deus paterfamilias dicitur. Ad quod dicẽdum;quia tres familias poſſidere dicitur,ſeu cognoſcitur.

Primo. Deus dicitur paterfamilias, & quare.

tur. Vna eſt in hoc mũdo. ſ. congregatio omnium electo rum. Alia eſt in purgatorio. Tertia eſt in cœlo. Illi aũt, q ſunt in inferno nõ ſunt de familia Dei, ſed de familia Diaboli. Illud repreſentat ſacerdos, qui ð corpore Chri ſti facit tres partes, ad innuendum, ꝙ corpus Chriſti mi ſticum inter partes eſt diuiſum. Illa enim pars quam ſa- cerdos in calicem abſcondit, & in uino conſecrato infun dit; ſignat, illam partem: quæ eſt in cœlo; quæ ab omni- bus pœnalitatibus abſconditur, & turrentẽ diuinæ uolũ tatis potatur, & inebriatur. Aliæ autem duæ partes, ſi- gnant illam, quæ eſt in mũdo; & illam quæ eſt in purga torio; quia illæ adhuc diuino amore fruuntur. Secundò uidẽdum eſt, quare anima uinea dicatur. Ad quod dicẽ dum eſt, ꝙ ſecundum Chryſ. ſuper Mat. Sicut de uinea naſcũtur gẽmæ, & ex gemmis flores, & de floribus uuę, & de vuis vinum elicitur. ſic de anima viri iuſti naſcũtur bonæ cogitationes, tanquã gemmæ: ſicut enim gemmæ ſunt principium omnium fructuũ, ſic cogitationes bonæ ſunt principia bonorũ operũ. Priuſquã enim homo ali- quid boni faciat, illud cogitatione pertractat, & tñ illud principiũ hr̃e nõ poſſumus à nobis, ſed à Deo. Nõ ꝙ ſuf ficientes ſimus cogitare aliquid boni à nobis, quaſi ex nobis, & ſicut ex gemmis naſcuntur flores, ſic de bonis cogitationib. bonæ uoluntates; quæ ſic ſunt apud Dñm ſuaues; quẽadmodũ odoriferi flores: & ſicut ex florib. na ſcuntur uuæ, ſic de bonis uoluntatibus naſcuntur bonæ operationes. Flores mei fructus honoris, & honeſtatis. Iſta autem duo, ſcilicet bonas cogitationes, & bona ope ra, a nobis ſimiliter habere non poſſumus, ſed à Deo. Deus eſt, qui operatur in nobis uelle, & ꝑficere pro ſua uoluntate. Sicut autem de vuis vinum elicitur, ſic ex bo nis oepribus, etiam in præſenti, magnum gaudium gene ratur. Vnde ſuper illud Pſalm. In cuſtodiẽdis retributio multa, dicit Glo. Non tãtum pro eis in futuro reddetur præmium, ſed ẽt in eorũ cuſtodia magnũ eſt gaudiũ. Ter tiò uidendum eſt, quare Deus iſtã uineã. i. animã in cor pore humano plãtauit. Adhoc dicendũ, ꝙ fecit ꝑp tres

cauſas

Hoſtiæ diuiſio quid ſignificat.

Aĩa uinea quare dicit.

2. Co. 3.

Ecc. 24.

Phil. 2.

Aĩam in corpore plãtauit Deꝰ ꝑp tres cãs

cauſas. Prima eſt, ut opera ſua Deus perficeret, fecit quī dē creaturā parē ſpiritualē, ſicut Angelū; purè corporalē, ſicut lapidē, uel lignum; & ideò ne in Dei opere uniuerſo remaneret aliquid incompletū; oportuit, ꝙ Deus faceret tertiā creaturā, ſcilicet corporalē, & ſpiritualē; & ideò ipſam aīam corpori adiunxit. Scđa cā eſt, ut aīa in corpore, & ꝑ corpus multa merita acquireret. Quædā enim ſunt in quibuꝰ aīa ſine corpore pōt mereri; ſicut ī diligēdo Deū; & in cognoſcendo Deū; & in cōmemorādo Deū; & in meditādo de Deo: immo ſæpè anima in talibus à corpore impedit. Corpus, quod corrūpitur, aggrauat animā, & deprimit terrena īhabitatio ſenſum multa cogitātem. Alia quædam ſunt in quibus anima nō poteſt mereri, niſi in corpore, & per corpus; ſicut in ieiunando; & peregrinationes faciendo; & martyrium ſuſtinendo. Tertia cauſa eſt, ut maiorem gloriam perciperet. Si enim anima fuiſſet à corpore ſeparata; fuiſſet glorificata tantum in cōtemplatione diuinitatis, Nūc autem homo glorificatur in anima in cōtemplatione diuinitatis, & in corpore in uiſione humanitatis. Quarto uidendū eſt, quæ ſit ſepes huius uineæ: Ad quod dicēdū, ꝙ ſepes huius uineæ eſt cuſtodia Angelorū. Quelibet enim anima habet unum Angelorū ad ſui cuſtodiam deputatum; & hoc in quintuplici ſtatu ſuo. ſ. dum ē in utero, ne ſuffocetur a Diabolo; dum eſt greſſa ab utero, nè à primo batiſmo impediatur; dum eſt uiuens in mundo, nè ad peccata pertrahatur; dū eſt in morte, nè de fide tētetur, uel à confeſſione impediāt; dum recedit poſt mortem nè Diaboli laqueis capiatur. Iſtæ ſunt quinque uię quas anima facit, in quibꝰ Angeli eā cuſtodiunt. Pſalm. Angelis ſuis Deus māda. de te. ut cuſto. &c. Quinto uidendum eſt, qualiter iſta uinea ſit potanda. Ad quod dicendum, quòd ſicut dicit Ambroſius. Vinea præciſa fructificat, ſemipotata frondeſcit, neglecta luxuriat. Vinea igitur animæ noſtræ ab omnibus uitijs reciſa, fructificat bona opera. Omnem, qui fert fructum purgabit eum, ut fructum plus afferat. Vinea ſemipotata; id eſt anima negligenter,

Marginal notes: Sap. 9. — Sepes uineæ que ſit. — Ioan. 5.

negligenter, & ſemiplenè purgata frondeſcit: quia talis habet multa folia uerborum, & paucos fructus operum & ideo tales à Deo ſunt maledicti. Sicut patet in ficulnea, quæ habebat tātū folia, cū Dominus maledixit. Mar. 2
Vinea ergo neglecta, id eſt anima nullis uitijs purgata; Mat. 21.
in palmites luxuriat: & ideò non profert uuas dulces: id eſt opera Deo grata; ſed labruſcas, id eſt opera Deo odioſa Expectauim⁹, ut faceret uuas, & fecit labruſcas. Eſa. 5.
In talē uineā ſæpe aſcēdunt uepres concupiſcentiæ car Eſa. 5.
nalis. Nō putabitur, & non fodietur; & aſcendent ſuper eam uepres, & ſpinæ. Sexto uidendum eſt qualiter iſta uinea ſit fodienda. Et dicēdū, q̄ iſtius uineæ quattuor ſunt foſſores. ſ. pudor, dolor, timor, & amor. Primus foſſor eſt pudor, qui habet terram duram cordis mollificare. Debet. n. peccator erubeſcere de ſeipſo. Quem ergo fructum habuiſtis, tunc in illis in quibus tunc erubeſcitis? Talis autem pudor cor durum emollit. Deus emolliuit cor meum, & omnipotens turbauit me. Secundus foſſor eſt dolor, qui cor mollitum ſcindit uomere contritionis. Scindite corda ueſtra, & non ueſtimenta ueſtra. Tertius foſſor eſt timor, qui omnes lapides; id eſt peccata omnia, quæ in cōrde ſciſſo inuenit, habet extra proijcere. Timor domini expellit peccatum. Quartus foſſor eſt amor Dei; qui omnes palmites infructuoſos ad radicem uitis ſubortos; id eſt omnes amores mundanos habet euellere, & eradicare. Auguſtinus. Qui biberit de fluuio paradiſi, cuius gutta maior eſt oceano; reſtat, ut in eo ſitis mundi pœnitus extincta ſit. Septimò uidendum eſt de uindemiatione iſtius uineæ. Ad quod dicendum, quòd iſta uinea uindemiatur in morte, & in iudicio; quando ſcilicet Deo de omnibus operibus noſtris rationem reddemus. Sed multi erunt, qui non dabunt Deo uuas dulces, id eſt opera Deo ſuauia: ſed vuas felleas, id eſt peccata uenenata. Vua eorum, uua fellis, & bo. amariſs. De talibus dicitur: Confuſi ſunt, agricolæ operuerunt capita ſua. Hodie quidem

Vineæ foſſores quatuor
Rom. 6.
Ioan. 23
Ioel. 2.
Ecc. 1.
Vinea ī morte, & iudicio uindemiatur.
Deu. 32.
Hier. 41

ſunt

ſunt tres mali vindemiatores, qui vineam iſtam uindemiant; ſcilicet auaritia, luxuria, & ſuperbia. De quib⁹ dicitur. Vindemiãt eam omnes, qui prætergrediunt viam. Exterminauit eam aper de ſilua & ſingularis ferus depaſtus eſt eam. Ambulantes per viam ſunt auari, qui nõ ceſſant diſcurrere. Aper de ſilua eſt porcus ſilueſtris; & ſignificat luxurioſum, qui efficitur porcin⁹, & immũdus Singularis ferus eſt ſuperbus; qui vult eſſe ſingularis, & nullum ſuper ſe vult habere. Et eſt ferus. i. crudelis: quia
Mich. 7. vult omnes opprimere. Iſti omnes iſtam vineã ſic vindemiant: ꝙ Chriſtus vix aliquos racemos. i. aliquos pauperes, & ſimplices poteſt habere. Væ mihi quoniam factus ſum, ſicut qui colligit in autumno racemos vindemiæ.

Sabato ſecundæ hebdomadæ quadrageſimæ, Sermo primus. De peccatoris auerſione, eiuſdem conuerſione: Deique benigna receptione.

Luc. 15. HOmo quidam habuit duos filios; & dixit adoleſcentior ex illis pa. In iſto Euangelio fit mentio de filio prodigo auerſo, & poſtmodum conuerſo; & de patre benigno. Et ideò tria ſunt notãda. Primò peccatoris auerſio cum dicitur: Peregrè profectus eſt in regionem longinquam. Secundò peccatoris conuerſio cum dicitur: In ſe reuerſus. Tertiò Dei benigna receptio, cum dicitur: Vidit illum pater & miſericordia motus eſt. Circa primum notandum, ꝙ peccator à Deo ſe auertens, tres miſerias incurrit. Prima eſt quia ſe à Deo elongat. vnde dicitur; quòd profectus eſt in regionem longinquam. Longe à pec. &c. Longè eſt Dominus ab ipſis; & tamen in veritate ſe Deus non ælongat ab homine, licet ita videatur. Sed homo ſe elongat à Deo; ſicut ponit exemplum Dionyſius dicens: ꝙ ſi nauis impinguat in petram, nõ elongatur petra à naui; ſed nauis à petra; quantò autem peccator magis ſe elongat à Deo: tantò magis appropinquat ad Deum. Sicut homo

(Margin: Primo. Peccator tres miſerias incurrit. Pſ. 118. Prou. 15)

mo

mo volens ſe elongare ab oriente,appropinquat ad occidẽtem;& ſi elõgat ſe ab auſtro, appropinquat ad aquilonẽ.In Deo enim quaſi oriens, & occidens ſunt eius miſericordia, & iuſtitia:auſter, & aquilo ſunt eius gratia,& potẽtia. Qui igitur ſe elongat à miſericordia Dei præueniente, appropinquat ad iuſtitiam ulciſcentẽ. Et qui elongat ſe ab eius gratia ſubſequẽte: appropinquat ad eius potentiam punientem. Sicut patet de Iona, qui fugere voluit Deum præcipientem,& inuenit Deũ punientem. Secunda miſeria peccatoris eſt; quia omnia bona ſua diſſipat. Vnde dicitur: Diſſipauit ſubſtantiam ſuam viuẽdo luxurioſe. Quamuis enim cætera peccata omnia bona conſumant; præcipue tamen luxuria diſſipat omnia bona temporalia,corporalia, naturalia ſpiritualia, & gratuita. Diſſipat quidem corporalia bona: quia ipſum corpus deducit ad conſumptionem. qui fornicatur in corpus ſuum peccat, ſcilicet, in ſui corporis conſumptionem. Diſſipat bona ſua naturalia, quia memoriam habeat,vt nihil ſpirituale poſſit reminiſci. Rationem obnubilat: vt nihil ſpirituale poſſit intelligere. Animalis homo non percipit, quæ ſunt ſpiritus ſancti. Diſſipat etiam bona gratuita. Chryſ. Nulla res ſic præcidit virtutem, ſicut corporalis voluptas. Diſſipat bona temporalia: quia deducit hominem ad paupertatem. Qui nutrit ſcortum: perdit ſubſtantiam ſuam. Tertio miſeria eſt: quia peccator famen tolerat. Ideò dicitur: quia cępit ęgere. Nulla enim ſatietas eſt in delitijs,diuitijs,nec in honoribus. Vnde dicitur, quòd tria ſunt inſatiabilia,ſcilicet infernus; terra ſitiens;& ignis. Per infernum ſignificatur ſuperbus:quia ſicut infernus non ſatiatur animabus:ſic & ſuperbus non ſatiatur honoribus. Per terram ſignificatur auarus: quia ſicut terra ſitiens non ſatiatur aqua: ſic nec auarus pecunia. Per ignem ſignificatur carnalis concupiſcentia: quia ſicut ignis non ſatiatur lignis: ſic nec concupiſcentia delectationibus prauis. Secundò ponitur peccatoris conuerſio. Ad cuius conuerſionem tria tanguntur. Primum

Luxuria diſſipat omnia bona.

1.Cor.6

1.Cor.2

Pro.29.

Pro.30.

Secũdo

eſt ſtatus ſui recognitio cũ dicitur: In ſe reuerſus dixit.
Peccator 4. dẽt recognoſcere. Debet autẽ peccator pœnitẽs quatuor recognoſcere, ſicut dicit Greg. Vbi fuit, ubi eſt, ubi erit, & ubi non ẽ. Vbi fuit; quoniam in peccato, & ibi debet dolere. Scito quia malum eſt, & amarum, reliquiſſe te Dominũ Deũ tuũ.
Hier. 2. Vbi erit; q.a in iudicio; & ideò debet timere. Pſalmus: A iudicijs enim tuis timui. Vbi eſt: quia in miſeria; & ideò debet gemere, & erubeſcere. Pſalmus: Heu me; q.a incolatus meus prolõgatus ẽ. Bern. Agnoſce ubi es, & ingemiſce. Vbi non eſt: quia non in loco proprio, ſcilicet gloria, ad quã ex ſua creatione fuerat ordinatus; & ideò debet ſuſpirare, & illam cum deſiderio petere. Pſalm: Vnã petij à Domino, hãc requiram; ut inhabitẽ in domo Domini omnibus diebus uitæ meæ. Secundum eſt oris confeſſio, quod notatur cũ dicitur: Pater peccaui in cœlũ, id eſt coram Angelis, & ſanctis Dei; & coram te; id ẽ te ſciente, & uidente. Quia igitur peccaui coram te, qui ęs iudex meus; multũ debeo erubeſcer̃, & timere. Boetius: Magna eſt uobis, ſi diſſimulare nõ uultis, in dicta neceſſitas probitatis; cum omnia agitis ante oculos iudicis cũcta cernẽtis. Quia peccaui corã Angelis Dei, qui ſunt
Eſa. 32. cuſtodes mei, debeo multum dolere: quia inquantum in me fuit, eos contriſtaui. Angeli pacis flębunt amare. Quia peccaui coram sãctis, & curia cœleſti, qui ſuis me
Bar. 4. ritis me nutriunt; debeo multum dolere, & flere: q.a ipſam nutricem meam contriſtaui. Contriſtatis nutricem ueſtram Hieruſalem. Tertium eſt ſatisfactio, quod notatur cum dicitur: Fac me ſicut unũ de mercenarijs tuis. Quaſi dicat; paratus ſum amodo ſatisfacere ſpe mercedis æternæ. Eſt autem differentia inter ſeruum, mercenarium, & filium. Seruus eſt, qui ſolo timore abſtinet à peccato. Mercenarius eſt, qui intuitu mercedis ſeruit, & cauet offenſam. Filius eſt, qui ſolo amore ſeruit, & uitat & offenſã. Iſte igitur primò erat ſeruus, qui uni ciuiũ; ideſt, dęmoni adhærebat; & quando porcos paſcebat; id eſt brutales motus ſatiabat; ſed poſtea factus ẽ mercenarius, qñ ſed mercedis uitæ æternæ Deo uoluit ſeruire.

Sed

Sed pater cœleſtis eum filium fecit; quando ad ſuam hæreditatem eum recepit. Ecce quanta benignitas Dei: qa peccatorẽ de ſeruitute Diaboli extrahit: ipſum tanquã mercenarium ſpe mercedis æternæ facit ſeruire ſibi; & tandem tanquam filium ad æternam hæreditatem eum recipit.

Tertio ponitur benigna Dei receptio. Recepit enim eum velociter, duciter, honorabiliter, & lætanter. Velociter quidem eum recepit; vnde dicitur: Et accurrens &c. Semper enim Deus promptus eſt in miſerãdo, tardus in puniendo. Quòd autem ſit tardus in puniendo dicitur: Cum audiſſet vocem Dei deambulantis inparadiſo ad auram poſt meridiem &c. Ecce quia vadens ad puniendum tranſgresſionem non currebat; ſed deambulabat; ideſt lento paſſu incedebat. Et non ibat impulſus ab aura, ſed contra auram: quando ad puniendum uadit, ſua miſericordia ſibi reſiſtit. Et non iuit in meridie ſtatim, ſcilicet quando Adam peccauit; ſed expectauit vſque poſt meridem. Vadens uerò ad miſerandũm, dicitur quòd currebat. Nam ſicut dicit Chryſoſto. Illud quod homo contra naturam facit, pigrè facit.

Deus ad miſericordiã pronior quã ad iuſtitiã

Gen. 3.

Quia uerò Deo eſt cõtra naturam ſuam punire? ideò ad puniendum eſt tardus. Quia ſecundum ſuam naturam eſt miſereri ſemper, & parcere; ideò ad parcendũ, & miſerandum eſt promptus.

Secundò recepit eum dulciter, quod notatur cum dicitur: Cecidit ſuper collum eius. Facit Deus erga peccatorem ad ſimilitudinem vulturis; quia primò cadauer à longe uidet; deinde aduolat; poſtea incumbit ſuper eum; tandem ſibi incorporat. Sic etiam Dominus hic facit; quia cum adhuc lõge eſſet, eum oculis miſericordiæ uidit; deinde accurrens alis miſericordiæ, & uirtutis; ad eum uolauit. Poſtea collum eius ſuperincumbit, & incidit; & tandem eum deoſculans, & reconciliãs; ipſum ſibi tanquam membrum ſuũ incorporauit.

Tertiò recepit eũ honorabiliter: quia fecit eum indui ſtola prima:ideſt inocentia, quam in batiſmo induerat: ſed per peccatũ eam perdiderat, per pœnitẽtiam uerò eam recuperauerat. Sed quia non ſufficit habere innocentiam, niſi fiant bona opera; non ſufficit abſtinentia à malo, niſi fiat quod bonum eſt ideò ſubditur: Et date annulum in manu eius:ideſt gratiam operandi. Gratia enim Dei, eſt annulus, ſiue ſignaculũ, quo ſignantur ſer,
2.Thi.2 ui Dei à ſeruis Diaboli. De quo ſigno dicitur: Firmum fundamentum Dei ſtat habens ſignaculum hoc. Cognouit Dominus qui ſunt eius. Sed quia in operãdo multa aduerſa incurrunt:ideò indigent forti patientia. Et hoc eſt quod dicitur: Et calciamentum in pedes eius. Calciamenta enim pedes eius muniunt, contra duritiam uiæ: & ideò ſignificant conſtantiam contra aduerſa. Quartò ipſum recepit gratanter: Vnde dicit: Manducemus, & epulemur. In cõuerſione enim peccatoris magnum eſt gaudium; iuxta illud: Gaudium eſt angelis Dei
Luc.15. ſuper uno peccatore pẽnitentiã agente &c. Nã gaudẽt
Eſa.51. Deus, angeli; & omnes ſancti. Ideò dicitur: In lætitia ægredimini, ſcilicet de peccatis; & in pace deducemini ideſt ad pœnitẽtiam. Montes, ideſt altitudo, & ſublimitas perſonarum; & colles; ideſt altitudo Angelorũ, cantabunt coram uobis laudem; & omnis lingua regionis; ideſt collegium omnium ſanctorum, plaudent manib.

Eodem ſabbato ſecundæ hebdomadæ quadrageſimæ, Sermo ſecundus. De Beata Virgine. In quo oſtẽditur eius materna erga filium dilectio: Chriſti cũ matre indiuiſibilis habitatio: & ex parte utriuſque omnium bonorum comunicatio.

Fili, tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt. Quamuis iſta uerba dixerit pater filio; qui ſecum remanſerat, ut ipſum placaret: poſſunt tamen eſſe uerba Virginis loquentis ad filium, & dicentis: Fili, tu ſemper mecum ex &c. In quibus uerbis tria notã tur.

tur. Primum eſt ex parte Virginis materna dilectio: cum uocat eum filium dicens: fili. Secundum eſt ex parte Chriſti cum matre indiuiſibilis habitatio; cum ſubditur: Tu ſemper mecũ es. Tertium ẽ ex parte utriuſque omnium bonorum cõicatio; cum ſubditur: Om̃nia mea tua ſunt. Circa primum notandum: quod beata uirgo fuit uera mater Chriſti, & non tantum uera mater; ſed etiam fuit ſtudioſa, & pia mater. Vera quidẽ mater fuit; quia materiam carnis ſibi dedit: cõuenientem locum in utero ſibi tribuit, & conueniens nutrimentum ſibi miniſtrauit. Iſta enim tria faciunt ueram matrem. In uentre matris meæ figuratus ſum caro: ecce q a Chriſtus in utero locum coueniente m à matre habuit: decem menſium tempore coagulatus ſum in ſanguine ex ſemine hominis: ecce quia Chriſtus materiã corporis à uirgine totã ſumpſit, & ideo dicĩt: Ex ſemine hominis, ideſt ex ſanguine hominis. Alij enim homine formãtur ex ſemine hominũ. Chriſtus uerò ex ſemine, ideſt ex ſanguine hominis, ideſt Virginis. Et ſequitur; delectamẽto ſomnij conuenientis. Ecce quia accepit conueniens nutrimentum, quo in utero nutriebatur, & delectabatur. Secũdo fuit ſollicita, & ſtudioſa mater. Adeo quidem ſtudioſa fuit, quod ſicut dicit Berñ. omnia opera miſericordię circa perſonam filij exhibuit. Ipſum enim indumento carnis induit; ipſum in hoſpitio uteri ſui nouem menſibus tenuit; ipſum lacte uirgineo nutriuit, & potauit: ipſum per infantilem ætatem infirmum fouit; ipſum in carcere crucis poſitũ uiſitauit; & eius ſepulturæ ĩterfuit. Tertiò fuit mater pia. Fons enim pietatis nouem menſibus in utero ſuo habitauit; & ideò tota pietate reſplenduit. Ideò ſimilatur aurorę; ſoli; & lunę: armatęque aciei, & maris ſtellæ. Quæ eſt iſta quæ progredĩt, quaſi aurora conſur. pul. ut luna ęle. ut ſol. ter ut ca. aci. or? Aſſimilatur enim aurorę, quia eius miſericordia omnibus ẽ neceſſaria. Sicut enim aurora eſt media inter noctem, & diem: ſic & ipſa eſt mediatrix inter Deum, & hominẽ. Aſſimilatur lunę: quia eius miſericordia omnibus eſt ui-

Primũ. Maria q̃uo mater Chriſti fuit. Sap. 7.

Maria quib⁹ aſſimilaĩ. Cant. 5.

cinior. Sicut enim luna præ cæteris planetis, terræ magis eſt uicina; ſic & ipſa pre cæteris ſanctis, peccatoribus;eſt magis propinqua. Aſſimilatur ſoli,quia eius miſericordia oībus eſt cōior. Sicut enim ſol lucem ſuam, & calorē oībus tribuit;ſic & ipſa lucē,& calorē eius miſericordiæ oībus expendit. Aſſimilatur armatæ aciei, quia eius miſericordia oībus eſt potētior. Quia ipſa hoſtes.i. dæmones cōterit, & expellit:& eis terribilis exiſtit. Nihilominus aſſimilatur ſtellæ maris,quia eius miſericordia ē omnibus diuturnior. Sicut enim cæteris ſtellis occidentibus, ſtella maris nō occidit:ſic cæteris ſanctis nō exaudientibus,Maria tamen nō deſerit. Secundò ponit ex parte Chriſti indiuiſibilis cū matre habitatio, cū dr: Tu ſemper mecū es. Chriſtus enim ſemper cū mre fuit in triplici ſtatu ſuo.ſ.dū eſſet ī matris vtero, dū viueret in mūdo,& dū receſſit de mūdo. Nā dum eſſet in vtero matris,ipſam ſanctificauit;dū uiueret in mūdo,ipſam ab oī peccato cōſeruauit;dū receſſit de mundo, ipſam glorioſam totā, & luminoſam fecit. Primò igitur ipſam ſanctificauit. Tres quidē ſunt cōceptiones, & natiuitates. Vna qua quis ſine peccato cōcipitur,& ſine peccato naſcit. Et hoc modo nō eſt cōceptus, & nat⁹ ſine peccato; niſi ſolus Chriſtus,q. fuit cōceptus,& natus ſine peccato. Alia ē qua quis cū peccato cōcipit,& peccato naſcit; & iſta eſt cōceptio nra,& natiuitas noſtra;quia cū peccato cōcipimur,& cū peccato naſcimur. Alia ē media qua qs cū peccato cōcipitur,& ſine peccato naſcitur. Et ſecūdū Bern. talis fuit cōceptio, & natiuitas beatæ Virginis. Fuit eīm(vt aſſerit ī Epiſtola ad canonicos Lugduñ.) cū peccato originali cōcepta,& ſine peccato nata;q.a à ſpū ſancto fuit ſanctificata,& ab oī pctō mūdata: Et ideò ſecundū Bern. fuit ante ſancta,q̄ nata. Iſta triplex differētia tangitur;Vbi loquitur de nocte originalis culpæ. Pereat dies in qua natus ſum,& nox in qua dictū eſt cōceptus eſt homo. Et ſequitur:Obtenebrentur ſtellæ caligine eius;expectet lucē,& nō uideat,nec ortū ſurgētis auroræ. Ecce quia hic nominat lucem,& aurorā,& ſtellas.

Secundum.

Tres cōceptiones, & natiuitates.

Iob.3.

Per ſolē Chriſtus, per aurorā Virgo Maria, p ſtellas cæteri ſancti intelliguntur. Nox igitur originalis culpæ nō uidit Chriſtū, nec quātū ad conceptū, nec quantū ad ortū, ideò dicit: Expectet lucē, & nō uideat. Aurorā .i. virginē beatā uidit quantū ad conceptū, ſed non uidit q̄tum ad ortū; Et ideò dicit: Nec ortū ſurgētis auroræ. Stellas aūt .i. uiros ſanctos, ipſa nox originalis cōcupiſcentiæ uidit, & in cōceptu, & in ortu; & ideò ex toto obtenebrati ſunt, & hn̄t tenebroſum conceptū, & tenebroſum ortū. Ideò dr̄: Obtenebrētur ſtellæ caligine eius. Secūdò fuit ſm̄ uiueret in mūdo, quia ipſam ab oī peccato conſeruauit. Fuit enim (ut pulchre deducit ſanct⁹ Thomas tertia parte q. 28. ar. 4.) ſine pctō mortali, originali, & ueniali. Rari ſunt qui ſibi caueāt à pctō mortali; rariores, qui ſibi caueāt à ueniali; rariſſimi, qui naſcuntur ſine originali. Ideò dr̄ rariſſimi, quia nō fuerūt niſi tres in ueteri, & nouo teſtamēto. ſ. Chriſtus, Hieremias, & Ioānes Baptiſta. De beata Virgine dr̄. Tota pulchra es am. mea; & ma. nō eſt in te. Ipſa enim fuit pulchra, quia ab oī peccato mortali penitus elōgata. Ipſa fuit tota pulcra, quia in carne & aīa ab oī originali aliena. Ipſa fuit ſine macula, quia ab oī ueniali immunis effecta. Tertiò fuit ſecū q̄n exiuit de mundo, quia ipſam totā glorioſam, & luminoſam fecit. Hæc eſt illa mulier, de qua dr̄: Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius, & in capite eius coronā ſtellarū duodecim, & in utero hn̄s &c. Ipſa enim eſt luminoſa à parte ſuperiori; quia habet coronā ſtellarū i capite. Duodecim ſtellæ ſunt duodecim ordines. ſ. nouē ordines angelorū, & tres hoīum. ſ. martirū, cōfeſſorū, & uirginū; iſti omnes eam coronant: quia eam exornant. Eſt luminoſa à parte inferiori, ideò dicitur: Et luna ſub pedibus eius. Per lunam ſignificatur Eccleſia, quam ſub pedibus habet, quia eam ſub protectione tenet. Et luminoſa ex parte exteriori, quia eſt amicta ſole .i. glorificata corpore. Et luminoſa ex parte interiori, quia in utero habens. Ipſa enim diuinum ſplendorem in utero habuit, & tota luminoſa remanſit. Tertiò ponitur ex parte

Can. 4.

Apo. 12

matris, & filij bonorum oĩum cõicatio, ideo dicitur
Chriſto Oĩa mea tua ſunt Oĩa.n. quæ fuerunt filij; fuerunt &
& matri matris;& econuerſo. Filius tria habuit, ſcilicet carnem
quæ cõ- aĩam, & diuinitatem. Et iſta fuerunt Virginis; ſcilicet
munia caro per generationẽ,aĩa per amorẽ,diuinitas per frui-
extite- tionẽ.Quæ eſt iſta quę aſcẽ.de deſerto deli.afflu.& in-
runt. nixa ſuper dilectũ ſuũ?Caro Chriſti, & Virgĩs fuit ter-
Con.vI. ra,ſed non terra orti,ſed deſerti:quia ab omni humore
cõcupiſcentiæ fuit arida,& nulli uitio unquã apta fuit.
Et ideo ambo in deſerto fuerũt habitatores:quia carnẽ
clauſam,& intregam haberunt.Fuit etiam affluens deli
tijs;inquantum delectabatur in contemplatione,&frui-
tione deitatis.Fuit ẽt ſuper delectum innixa, inquantũ
ipſe eius aĩæ ꝑ amorẽ fuit coniuncta. Oĩa ẽt quę fue-
rũt in matre fuerunt filij.i. a filio.ſ.eius humilitas,uirgi
Can. I. nitas,& fœcunditas.A filio quidem habuit humilitatẽ
Nardus ſuam,q̃ tanta fuit,ꝙ Deum de cœlo ad ſe traxit. Dum
Mariæ eſſet rex in acubitu ſuo.i.in ſinu pr̃no;nardus mea de-
humili- dit odorẽ ſuũ.Nardus eſt herba parua, & odorifera; &
tem ſi- ſignificat humilitatẽ Marię,ad cuius odorẽ Chr̃s in ei⁹
gnat. uterũ uenit.Iſte eſt unicornis qui à nemine capi p̃t,niſi
a puella dũ ĩ ſinu ei⁹ caput reclinat.Scd̃o a filio habuit
uirg.ſuam.q̃ tãta fuit, ꝙ ẽt aliorũ corda penetrabat,&
oẽs mot⁹ prauos extinguebat.Vñ q̃uis pulcherrima fue
rit, a nullo tñ unq̃ potuit cõcupiſci.Ex eo ꝙ ei⁹ puritas
penetrabat omnia corda,& ea reddebat caſta:ideo aſsi-
milatur myrrhæ & cedro:Sicut enim odor myrrhæ ex-
pellit uermes,& cędr⁹ expellit ſerpentes;ſic ei⁹ puritas
expellebat de cordib⁹ aliorum omnes motus brutales.
Tertio a filio habuit fœcunditatem,quæ tãta fuit,quod
matrem fœcundauit,& totum mundum ſatiauit; recrea
Luc. I. uit,& reconciliauit.Fuit enim tanquam arbor fœcunda
quæ nobis illum fructum attulit,de quo dicitur: Bene
Gen. 27 dictus fructus uentris tui.Cuius odor patrem reconci-
Ecc. 9. liauit, ut poſsit dicere:Ecce odor filij mei, ſicut odor
agri pleni.Cuius ſapor totum mundum delectauit Bre-
uis eſt in uolatilibus apis,& initium dolcoris habet fru-

ctus eius. Cuius color, id eſt ſpecies, & uiſio faciei, beatitudinem facit. Hæc eſt uita æterna, ut cognoſcant te ſolum uerum Deum. Io. 17.

Dominica tertia quadrageſimæ, ſermo primus. Quomodo in huius infirmi curatione Chriſti potētia ſapientia, & bonitas manifeſtatur.

ERat Ieſus eijciēs dęmonium, & illud erat mutū. Luc. 11. Quia Diabolus in iſto tempore quadrageſimali magis exercet conatus ſuæ tentationis; ideò Eccleſia in duab⁹ Dominicis pręcedētib⁹, & ī iſta, tētationes ſuas admonet eſſe cauendas. Eorū enim quos tentat quatuor ſunt genera. Quoſdā enim tentat, ſed nequaquam ſuperat. Iſti ſignificantur per tentationem Chriſti. Alios tentat & ſuperat; & per diuerſa uitia uexat, iſti ſignificantur per filiam mulieris Chananeæ: Vnde dicitur: Filia mea male à dæmonio uexatur. Alios tentat, & ſuperat: ſed tamen poſtmodum per contritionem expellitur; iſti ſignificantur per iſtum dęmoniacum qui curatus fuit. Alios tentat, & ſuperat; ſed poſtmodum fugit: ſed tandem poſtmodum ad eos redit. Iſti ſignificantur per hoc quod dicitur: Cum immundus ſpiritus exierit ab homine &c. Iſte autem dęmoniacus non tantum mutus erat, ſed etiam cœcus; & ideò per eum peccator ſignificatur. Circa eius curationem Chriſtus oſtendit, ſuam potentiam, ſapientiam, & bonitatē. Primo quidem triplex opus magnæ potentiæ circa eū oſtenditur. Primum eſt, quia dæmonium ab eo expulit. Peccator enim in domum cordis ſui dæmoniū cōducit: ſed Chriſtus tanquam malum penſionarium de domo expellit. In tribus enim caſibus, quis de domo conducta poteſt expelli. Primo quidem quando penſionē nō ſoluit Deus enim dedit homini tria, de quibus uult pēſionem habere; ſcilicet corpus, animam, & res temporales. Nā de corpore requirit ieiunium, de anima requirit orationes, de rebus requirit æleæmoſynas. Diabolus au-

Diabolū quatuor gña perſonarū tentat. Mat. 15

Mat. 12.

Chriſt⁹ triplex opus magnæ potentiæ oſtēdit. Deus de tribus à nobis pēſionem petit.

tẽ ꝓhibet ieiuniũ,quia eſt ſibi uenenũ. Dicit.n. Amb. ſputum hominis ieiuni eſt ſerpenti uenenum;per quod datur intelligi, ꝙ uenenum ſerpenti infernali eſt ieiuniũ. Prohibet orationes:quia ſunt incendium ei. Cordis eius particulam ſuper carbones ponas,fumus ei⁹ extirpat oẽs genus dęmoniorum? fumus eſt oratio, quæ qñ exit à corde inflammato per amorem,fugat omnem dęmonem. Prohibet ęlegmoſynas:quia ſibi ſunt iaculũ; unde dr̃ de ęlegmoſyna. Super ſcutum potentis,& ſuꝑ lanceam,aduerſus inimicum tuũ pugnabit. Scđo poteſt quis expelli de domo conducta,quando in prauum uſũ eam uertit: Diabolus.n.cor hominis in poſtribulum cõuertit,dum ibi ponit im munditias omnium peccatorũ. Facta eſt Babylon habitatio dęmoniorũ, quo ad peccatum auaritiæ: quia auaritia eſt ſimulachrorum ſeruitus. Et cuſtodia omnis ſpiritus immundi,quo ad peccatũ luxuriæ;& cuſtodia omnis uolucris immundæ,quo ad peccatum ſuperbiæ. Tertio de domo conducta expelli quis poteſt,quando Dominus eius caret habitatione,& eam uult habere. In anima ſunt tres domus, in quibus Dñs habitare vult, ſ.memoria,intelligentia,& uoluntas; & ideò Diabolus meritò debet expelli. In domo quidem memoriæ uult habitare per ſuorum beneficiorũ recordationem. Pſalmus. Memor fui dierũm antiquorũ meſum in om.o.tu.&c. In domo intelligentiæ uult habitare per peccatorum noſtrorũ continuã meditationẽ. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animę meæ. In domo uoluntatis uult habitare per ſui cõtinuã dilectionẽ. Vnde poſtquã Dominus dixit: Siquis diligit me ſermonem meum ſeruauerit. Et ſubdit; & ad eum ueniemus & manſionem apud eum faciemus. Secundũ opus potentiæ fuit, quando muto loquelam reſtituit licet peccator quandocunque loquatur, tamen mutus eſt. Deus enim dedit homini linguam ad tria officia; ſcilicet,ut Deum laudet,ut proximum ædificet & ſe de peccatis ſuis accuſet: ſed peccator eſt mutus: quia Deũ non laudat,ſed blaſphemat. Nomen enim Dei per uos blaſpe-

Marginalia: Thob. 6 — Eccl. 29. — Apo. 18 — Coloſ. 3 — Animæ tres cameræ. — Eſa. 38. — Io. 4. — Lingua ad tria officia ẽ data. — Rom. 2.

blaſphematur inter gentes. Vnde propheta, omnes creaturas ad Deum laudandum inuitat; inter cæteras dracones, infernum, ſerpentes, dicens· Laudate dominum de terra, dracones, & omnes abysſi. Item ſerpentes, & uo. pe. Nuſquam autem inuitat ſuperbos, auaros, & luxurioſos: quia tales non laudant Dominum, ſed blaſphemant. Ex quo uidetur, quòd peccatores ſunt peiores draconibus, ſerpentibus, & inferno. Secundò peccator eſt mutus, quia proximum non ædificat; ſed ſcandalizat. Lingua tertia multos commouit, & diſperſit eos de gente in gentem.

Prima lingua eſt diuina ſeu Angelica, quæ eſt perfectorum; cuius eſt loqui ea, quæ ſunt ad Dei laudem, & ædificationē proximi. Eccleſ. 51. Dedit mihi Dominus linguam meam, & in ipſa laudabo eum.

Secunda lingua eſt humana, quæ eſt lingua imperfectorum; cuius ē loqui de mundo, & de his, quæ requirit neceſsitas humana. Ipſi de mundo ſunt, & ideò de mūdo loquuntur, & mundus eos audit. 1. Io. 14

Tertia lingua eſt diabolica, & iſta lingua eſt peruerſorum hominum; cuius eſt detrahere, & mendacium dicere. Cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur. Io. 8. Qui igitur Deum laudat, & proximum ædificat; ille loquitur prima lingua, id eſt Angelica, ſiue diuina; qui ſecularia negocia pertractat; ille loquitur lingua ſecunda, id eſt humana; qui proximum ſcandalizat, ille loquitur lingua tertia, ſcilicet diabolica.

Tertiò peccator ē mutus; quia de ſuis peccatis ſe in confeſsione ſua non accuſat, cum tamen dicatur: Iuſtus in principio ſermonis accuſator eſt ſui. Peccator enim habet principium, ſcilicet malam cognitionem; habet medium, ſcilicet malum conſenſum; habet, & finem, ſcilicet malum opus: non tantum media, id eſt manum conſenſum; ſed etiam principium, id eſt malas cogitationes, & delectationes. Prou. 18.

Tertium opus potentiæ fuit; quia ſibi lumen reſtituit ſignum eſt autem, quòd peccator eſt illuminatus, quādo

Apo. 4. uidet ante,& retro;a dextris, & a ſiniſtris:ſicut dicit de
ſanctis animalib⁹, ꝙ plena erant oculis ante, & retro,&
in circuitu.Ille uidet retro,qui cōſiderat peccata ſua,&
habet inde dolorem.Ille uide ante qui conſiderat Dei
iudicium,& inde habet timorē.Ille uidet a dextris, qui
conſiderat mundi proſpera,quàm ſint uana,& ad ea nō
allicitur per amorem.Ille uidet a ſiniſtris,qui conſide-
rat aduerſa, quàm ſint breuia; & inde non frangitur ꝑ
deſperationem. Secundo Chriſtus oſtendit ſuā ſapien-
tiam in calumniatorum confutatione. Dicebant enim
Chriſtū expellere dæmonia in Beelzebub principe de-
moniorū: ſed Chriſtus oſtendit per quattuor rationes
non eſſe uera, quæ dicebant. Prima aſſumitur à parte
dæmoniorum,& talis eſt.Si enim in aliquod regno ali-
qua diuiſio oritur,oportet,quòd ad nihilum redigatur:
ſi ergo demones mutuo ſe expellerent,ſibi inuicem cō-
trarij eſſent;& ideo iam ad nihilum redacti eſſent;& in
malorum cordibus non regnarent quod tamen uerum
non eſt,immò regnant, ꝙ ideò diuiſi non ſunt.Iſta ra-
tio adiuuatur per hoc quod dicit Hier. Concordia
paruæ res creſcūt, diſcordia maximæ dilabuntur. Secū
da ratio ſumitur ex parte Iudæorum,& Apoſtolorū, &
eſt talis.Filij ueſtri,ideſt Apoſtoli mei de uobis proge-
niti,expellunt dæmones uirtute nominis ei; uel filij ue-
ſtri,i. exorciſtæ ueſtri,expellūt dæmōes uirtute exorciſ
mi: ſi igitur illorum eiectionem Deo attribuitis meam
quoq; ſimiliter attribuere Deo debetis.Iſta ratio adiu-
uatur per illud,quod dicitur in hiſt.ſcholaſtica; ꝙ Salo
mon fecit quoſdam exorciſmos, per quos exorciſtæ Iu
dæorum dæmones expellebant.Tertia ratio ſumitur ex
parte Chriſti,& ipſius Diaboli, & eſt talis:Diabolus tā-
quam fortis, mundum tanquam caſtrum ſuum pacificè
poſsidebat:ſed ego fortior,ipſum uici,& ligaui. Ex quo
igitur ego ſum fortior,& ipſum uici, & ligatum teneo;
eius auxilio non indigeo.Iſta ratio adiuuatur per illud
2.Pe. 2. quod dicitur;A quo quis ſuperat⁹ eſt hui⁹ & ſeru⁹ eſt.
Quarta ratio ſumitur ex parte Chriſti,& ipſorū dæmo-

num,

num,& eſt talis. Ego & Diabolus habemus contrariam uoluntaté: quia qui non eſt mecũ cõtra me eſt. Ego.n. uolo oẽ bonũ,ille omne malũ:ego humilitaté,ille ſuper biã;habemus.n.cõtrariã operationé: quia q̃ nõ colligit mecũ, diſpergit. Ego. n.colligo oẽs ad fidei ueritaté,ille diſpergit ꝑ erroré;ego colligo ad uirtutes,ille diſpergit ad uitia. Iſta ratio adiuuatur per illud quod dr̃. Quæ cõ uẽtio Xp̃i ad Belial?aut quæ ſocietas lucis ad tenebras 2. Cor. 6.
Tertiò oſtendit Chriſtus ſuam bonitatem,& hoc in ſua benigna admonitione,qua nos admonet,'ut recidiuum caueamus: cum dicit: Cum immundus ſpiritus exierit ab homine,& põt intelligi de Iudæis,ut ſit ſens': Vos dicitis,ꝙ ego eijcio dęmonia in principe dęmoniorum; ſed ego poſſem dicere de uobis, ꝙ prius, ſ.ante legem habebatis unum dęmonem,qui uos faciebat idolatrare: ſed modo habetis ſepté, id eſt omnes, quia per ſeptennarium numerum, uniuerſitas deſignatur: qui ſcilicet uobis ſuadent,ut me debeatis occidere. Vel poteſt intelligi de recidiuantibus,ut ſit ſenſus. Quamuis Diabolum uicerim,& ligauerim;tamen nullus de ſe confidat, quoniam quando ab alio expellitur, uadit ad perfectos; & inueniés eos ſine humore uitiorum, reddit ad primos; aſſumens omnes modos tentandi,tam nequiter eos tentat ꝙ ſæpe eos uincit,& ſuperat.

Eadem dominica tertia quadrageſimæ, ſermo ſecundus. In quo demonſtratur principes dæmoniorum, qui ſunt, & quomodo eijciuntur.

IN Beelzebub principe dęmoniorum eijcit demonia. Iudæi miracula Chriſti deprauabãt, & ea principi dęmoniorũ attribuebãt,q̃ Beelzebub appellabãt. Idolũ .ñ.quod fecerãt deriſionis cauſa,appellabãt Beelzebub;qđ ſonat uir muſcarũ, ꝑꝑ ſordes ſanguinis immolatici,quẽ muſcæ ſequebãtur. In iſto idolo principem dæmoniorum Iudæi aſſerebant habitare,& in tali principe

Chriſtum

Chriſtum miracula ſua facere dicebant; ex hoc ergo videtur, quòd inter dæmones ſunt aliqui principes. Videamus igitur, qui ſunt principes, & qualiter expellātur.

Primū. Inter dæmones principes quatuor. Circa primum: notandum quod inter dęmones ſunt quatuor principes: qui ſpecialibus vitijs dominantur, ſiue principantur. Vnus eſt qui præeſt ſuperbiæ & vocatur Lucifer; de quo dicitur: Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer. Iſte multos ſubditos habet, quibus principatur. Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Alius

Eſa. 14.
Iob 41.
Tob. 3.

eſt, qui præeſt luxuriæ, & vocatur Aſmodeus, de quo habetur: Quod interfecit ſeptem viros Sarræ. Odit enim legitimum matrimonium, & diligit adulterium; & ideo per hunc modum volebat illam puella in adulterium ducere: vt ſcilicet poſtquam non poterat legitimo matrimonio vti, cogeretur ad fornicationem labi: & iſte multos habet ſubditos, quibus principatur. Quia

1. Io. 5. ſicut dicitur: Totus mundus in maligno poſitus eſt, id eſt in maligno igne concupiſcentiæ. Tertius eſt, qui

Mat. 6. præeſt auaritiæ: & vocatur Mammona. Non poteſtis Deo ſeruire, & Mammonæ. Eſt autem Mammona (vt dicit glo.) nomen dæmonis, qui præeſt diuicijs. Non quòd in eius poteſtate ſint; ſed quia eis utitur ad deci-

Hier. 6. piendum. Et iſte multos habet ſubditos, quibus prin-

Pro. 20 cipatur, iuxta illud: A maiore vſque ad minorem om-

Secūdo Quomodo Diabolus expellitur. nes auaritiæ ſtudent. Quartus eſt qui præeſt immundis cogitationibus; & odijs, & rancoribus, & malis voluntatibus; & uocatur Beelzebub, id eſt uir muſcarum. Immittit enim muſcas, id eſt cogitationes immundas; quæ dicuntur muſcæ: quia ad animam ſæpe uolant, & ipſam moleſtant, atque commaculant. Iſte habet multos ſubditos; quibus principatur: ſicut dicitur: Quis poteſt dicere mundum eſt cor meum, purus ſum

Gen. 3. Serpēs per quatuor expellitur. à peccato; Viſo qui ſunt illi principes: uideamus qualiter expellātur. Circa quod ſciendum, quòd Diabolus eſt ſerpens. Serpens autem malus per quatuor expellitur. Primo per odorem uineæ florentis: quia naturaliter illum odorem odit, & ipſum fugit. Secundo per

ſputum

ſputum hominis ieiunantis. Dicit enim Amb. in exã-
mero. quod tanta eſt uis ieiunij, ut moriatur ſerpens, ſi
guſtauerit ſputum hominis ieiuni. Tertiò per denuda-
tionem hominis. Nam ſicut dicitur in hiſtoria ſchola-
ſtica: Serpens in hominem ueſtitum inſilit: nudum fu-
git. Et ratio asſignatur ibidem: Quia quando Deus
poſuit inimicitias inter ſerpentem, & mulierem & ſe-
men eius; tunc homo erat nudus: & ideò naturaliter fu
git hominem nudum, tanquam inimicum. Quartò per
carmina incantatoris. Vnde quando incantari ſe ſen-
tit, unam aurem in terram figit: & aliam cũm cauda
claudit: ne uocem incantatoris audiat. Pſal. Sicut aſpi-
dis ſurdæ, & obturantis aures ſuas. Primus igitur dę-
mon, ſcilicet Lucifer qui præeſt ſuperbiæ; expellitur ꝑ
odorem uineæ florentis; id eſt per ueram humilitatem
cordis. Humilitas enim intantum eſt odorifera; quòd
eius odor Deum trahit: dęmonem expellit: & omnia
eius tentamenta confringit. Trahit quidem Deum: Si
cut patet in beata Virgine; quæ traxit ad ſe Deum ſua
humilitate. Dum eſſet rex in accubitu ſuo, nardus mea
dedit odorẽ ſuum. Eſt aũt nardus humilis, & odorifera Can. 1.
herba; & ſignat humilitatẽ Virginis, cuius odor in cœlũ
aſcendit; & Chriſtũ ad ſe deſcendere fecit. Iſte.n.odor,
dęmones expellit. Vnde legit̃ de beato Antonio: ꝙ Dia Exẽplũ.
bolus dixit ei. Si tu vigilas, ego ſomnum non capio. ſi tu
ieiunas, ego cibũ non ſumo: ſi tu diuitias cõtemnis, ego
terrenum nihil posſideo: unum ſolum in te eſt, quod ex
pellit me. ſ. ſola humilitas tua. Iſte etiam odor omnia
tentamenta Diaboli frangit. Vnde legitur in uitis pa-
trum, quod quidam ſanctus uidit totum mundum la-
queis plenum.

Ipſe uerò ſuſpirans clamauit. O dñe qs iſtos laqueos
euadet? Et reſponſum eſt ei, humilitas. Secundus dæ
mon eſt Aſmodeus, qui eſt pater luxuriæ; iſte expel-
litur per ſputum hominis ieiunantis: id eſt per ieiu-
nium, & mortificationem carnis. Hoc genus dæmo- Mar. 9.
niorũ in nullo poteſt exire, niſi in ieiunio & oratione.

1. Cor. 6. Taliter ſe mortificabat qui dicebat: Ego enim ſic pugno, non quaſi aerem verberans: ſed caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Quidam enim ſunt qui ſeipſos macerant ſolum voluntate; ſicut procraſtinantes, qui proponunt in futuro tantum pœnitentiam agere: ſed illud incertum eſt. Contra quos dicit apoſtolus: Sic curro non quaſi in incertum: futura enim ſunt incerta. Omnia in futurum ſeruantur incerta. Alij autem ſunt, qui iſtam macerationem habent in ore: ſicut ſunt ſimulatores, & verboſi prædicatores, & hypocritæ. Quidam enim ſe dicunt grauem pœnitentiam facere, & nullam faciunt. Alij graues pœnitentias prædicant, & inducunt; & ipſi modicas facere nolunt, iuxta illud: Alligant enim onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem ſuo mouere nolunt. Iſti tota die ſermonibus ſuis aerem verberant: quia vox aeris eſt tenuiſſimus ictus. Et contra hos dicit apoſtolus: Pugno non quaſi aerem uerberans. Alij ſunt veri pœnitentes, qui corpus ſuum caſtigant; ipſum ieiunijs diſciplinando, & refrænant eius concupiſcentias extinguendo. Ideò ſubdit: Sed caſtigo corpus meum & in ſeruitutem redigo. Tertius dæmon eſt, qui præeſt auaritiæ. Et iſte expellitur per denudationem, ideſt per abiectionem rerum temporalium. Iſta autem fit aliquando totaliter, Iuxta illud: Si vis perfectus eſſe; vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Aliquando fit particulariter. iuxta illud: Quod ſupereſt, date eleemoſynam &c. id eſt de his, quæ vobis ſuperſunt: Aliquando nullo modo fit: ſicut patet in auaris, qui nihil dare volunt. Nam remanſit de cibo eius: & propterea nihil remanſit de bonis illius. Nunc manducabo de bonis meis ſolus; & neſcit quòd tempus prætereat, & omnia relinquat alijs. Illos igitur, qui nullo modo volunt ſe de bonis ſuis denudare; nec aliquid pauperibus tribuere; ſed volunt eſſe diuitijs ſarcinati, Diabolus ſerpens infernalis inuadit. Qui volunt diuites fieri incidunt

Pœnitẽtium diuerſitas

Eccl. 9.

Mat. 23

Luc. 11

Mat. 11.

Iob. 20.

Ecc. 11.

1. Thi. 6

in

in tentationes Diaboli. Illos autem qui totaliter ſe denudant; ideſt, qui omnia mundana derelinquunt; & illos qui particulariter, ideſt qui de ſua abundantia æleæmoſynas faciũt; Diabolus fugit. Eleæmoſyna enim expellit peccatum: expellit Diabolum. Ignem ardentem extinguit aqua: & eleæmoſyna reſiſtit peccato. Expellit etiam Diabolum in morte: quia quando animam plenam operibus miſericordiæ inuenit: ab ea confuſus recedit: ſicut patet in ſancto Martino. Expellit poſtea mortem: quia eſt ſcutum, & lancea contra eum. Vnde de eleæmoyna. Super ſcutum potentis, & lancea aduerſus inimicum tuum pugna. Quartus dæmon, ſcilicet Beelzebub qui interpretatur vir muſcarum, expellitur per incantationem, id eſt confeſsionem. Sicut autem muſcæ ſuper carbones mortuos reſident; ſuper tepidos volitant: ignitos autem fugiunt: ſic male cogitationes ſeu tentationes reſident ſuper corda in Dei amore frigida volitãt ſuper tepida: ſed fugiunt corda in Dei amore inflammata. Iſte autem dæmon expellitur, vt dictum eſt per incantationem. Incantatores dei ſunt ipſi ſacerdotes; qui ſerpentem infernalem incantant: quando ſuper caput peccatoris abſolutionem faciunt. Et quia Diabulus ſic ſe videt per confeſsionem expelli: ideo ipſam confeſionem nititur impedire; ad ſimilitudinem lupi, qui non capit ouem; id eſt hominẽ per pedem: ſed dimittit ipſum ire ad eccleſiã: nec per aurem; ſed dimittit eum ire ad prædicationem: nec per manus; ſed dimittit eum extendere manum ad pauperem: ſed capit ipſum per gulam ne poſsit confeſsionem æmittere. Aug. Nec enim Diabolo acriores dolores infligimus; quam cum plagas peccatorum noſtrorum confitendo, & pœnitendo ſanamus.

Ecc. 3.

Eccl. 28.

Dęmonis aſtutia lupo aſſimulatur.

Fer. ſecunda tertiæ hebdomadæ 40. Sermo primus. De Heliæ atque Heliſeo hiſtoria, & de quibus utraque nos inſtruat.

Luc. 4. QVanta audiuimus facta in capharnaum: fac & hic in patria tua. Ad intelligendam hiſtoriam iſtius Euangelij notandum, quòd compatriotæ Chriſti, illi (ſcilicet de Nazareth) ubi Chriſtus fuit nutritus, conceptus, & conuerſatus: ipſum deſpiciebant; in ipſum non credebant; & ſibi inuidebant. Deſpiciebant quidem Chriſtum, propter genus infimũ, quod nouerant; & quia apud ſe nutritum, & per ætatũ tempora profeciſſe viderant; non credebant miracula, quæ de ipſo referebantur. Vnde dicitur: Abiit Ieſus in patriam ſuam, & dicebant: Vnde huic hæc omnia; & quæ eſt ſapientia quæ data eſt illi; & uirtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur? Nonnè iſte eſt fabri filius, & Mariæ? frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Simonis? Nonne, & ſorores eius hic nobiſcum ſunt? Ecce quanta deſpectio. Et ſequitur: Et mirabatur Ieſus propter incredulitatem eorum. Ecce quanta incredulitas, & quantam incredulitatem: tantam habebant etiam inuidiam. Quia ſicut dicit Hiero. Propriè naturale eſt ciues ciuibus inuidere. Quia igitur erant ſuperbi, increduli, & inuidi; ideò Chriſtus tot ibi miracula non fecit, ſicut fecit in capharnaum, & in aliis terris. Vnde dicitur: Et non poterat ibi ullam virtutem facere: niſi quòd paucos infirmos impoſitis manibus curauit: & non poterat ſcilicet de iuſtitia ſua: quia illi indigni erant. Cum ergo quadam vice Chriſtus in Nazareth veniret: acceſſerunt ad eum compatriotæ ſui dicẽtes illud, quod refert hic Luc. Quanta audiuimus in capharnaum, fac, & hic in patria noſtra. Quaſi dicant: cum magis tenearis tuis compatriotis, quam alienigenis; beneficia tua quæ aliis impendis, & miracula tua quæ aliis facis: deberes hic multò magis facere. Chriſtus autem reſpondit eis; quod ſi inter eos miracula non faciebat,

Mat. 6. [margin, beside "nia; & quæ eſt ſapientia"]

Mar. 6. [margin, beside "non poterat ſcilicet"]

hoc

hoc non erat, quod ſcilicet patriam deſpiceret; quam ſua natiuitate honorauerat: uel ꝓpter hoc, quod impotens eſſet: ſed quia ipſi indigni erant. Tum propter ſuꝑbiam, quia eum deſpiciebant: Tum propter eorũ incredulitatem, quia in ipſum non credebant: Tum propter eorum inuidiam, quia ſibi inuidebant; & ideò ipſum nõ honorabant: ſed ipſum deſpiciebant, cum tñ alienigenę ipſum honorabant. Et ideò illis plura miracula faciebat quia magis digni erant. Et hoc eſt quod ſubditur: Amé dico uobis, quia nemo propheta acceptus eſt in patria ſua. Iſta autem duo. ſ. quod prophetæ aliquando magis apud ęxtraneos, quàm apud domeſticos honorarẽtur, & aliquando prophetæ apud ęxtraneos plures, quã inter domeſticos uirtutes operarent̃; oñdit duplici exemplo Helyæ, & Helyſæi. Qđ.n. prophetæ in maiori honore habeãtur apud ęxtraneos, quã apud domeſticos oſtéditur ęxẽplo Helyæ, qui à iudæis expellebatur, & contenebatur; à gẽtibus aũt honorabatur. Sicut patet, quia cũ multæ aliæ uiduæ in Iſrael eſſent, tñ nulla fuit digna eum recipere; niſi uidua apud Sareptã ſydonię, quæ eũ honorificè recepit. Quod uerò prophetæ inter æxtraneos aliquando plura miracula faciebant, quam inter domeſticos, oſtenditur exemplo Helyſæi prophetæ; qui multis læproſis in Iudęa exiſtentibus; nullus tamen mũdatus eſt, niſi Naaman ſyrus. Illi autem hoc audientes, quia, ſcilicet eos indignos reputaret, inter quos miracula faceret: indignati ſunt; & duxerunt eum uſq; ad ſupercilium montis, ut præcipitarent eum. In hoc ſicut dicit Beda: Peiores ſunt diſcipuli Iudæi, magiſtro ſuo Diabolo. Ille enim ait: Mitte te deorſum. Iſti uerò de facto mittere conati ſunt. Sed quoniam Dominus non ęlegerat mori per præcipitium, ſed per Crucis patibulum; & quoniam nondum uenerat hora mortis ſuę: ideò de manibus eorum exiuit: & ſicut dicit Beda. & habetur in gloſſ. Quod cum Dominus de manibus eorum lapſus de rupe deſcendiſſet: atque in ipſa rupe latere uellet; ſubitò ad tactum dominicæ ue-

ſtis ſaxum illud ſubterfugit; & ad inſtar ceræ reſolu-
Miracu- tum: quendam ſinum in quo dominicum corpus reci-
lum. peretur effecit. Tantæ quippe capacitatis, quantæ ip-
ſum corpus extitit quantitatis: in quo lineamenta, &
rugæ ueſtis, quæ à tergo Domini fuerant: velut de ma
nu ſculptoris inpreſſa ſeruantur. In hoc igitur euange-
lio tangitur duplex hyſtoria; ſcilicet de Helya, & Hely
Primo. ſeo. Circa hiſtoriam Helyæ inſtruimur circa duo; ſci-
cet ut mundi nos ſtrepitus fugiamus; & ut elemoſy-
3.Re.17 nis inſiſtamus. Helyas quidem. Ad præceptum Domini mundanos ſtrepitus fugit, & in ſolitudine habitauit: *ibi* que Dominus eum pauit: mittendo ſibi per coruum mane, & ueſpere pané, & carné; & de torréte bibebat. Deus enim aīam quæ mundanos ſtrepitus fugit: paſcit, ſci-
In Chri licet cęleſti refectione, pane, & carne. In Chriſto quidé
ſto du- eſt duplex natura, ſcilicet diuina, & humana. Per pané
plex na intelligitur diuinitas: quæ habet in ſe omne delectamé
tura. tum. Panem de cœlo præſtitiſti eis: omne delectamen-
Sap.16. tum in ſe habentem. Per carnem intelligitur humanitas: animam igitur quæ humanos ſtrepitus uitat, & internæ quieti uacat: Deus paſcit pane, & carne: reficié do eam in contemplatione diuinitatis, & humanitatis.
Spiritua Secundo notandum quod iſta refectio habet in hoc mũ
lis refe- do imperfectionem, admixtionem, & defectionem. Im-
ctio hic perfectionem quidem habet: quia perfectæ conſolatio-
non eſt nes, & refectiones in patria ſunt. Ex parte cognoſcimus
ꝑfecta. & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod ꝑ-
1.Co.13 fectum eſt: euacuabitur quod ex parte eſt. Iſtud notatur per hoc quod dicitur: quod Helyas paſcebatur mane, & ueſpere, & non in meridie. In mane quidem & ueſpere ſunt lux, & calor, ſed non in ſua perfectione: in meridie autem ſunt in ſua perfectione. Sancti igitur uiri paſcuntur in præſenti uita in mane, & ueſpere, quia habent lumen diuinæ cognitionis: & calorem diuini amoris, ſed imperfectè. In futuro autem paſcuntur in meridie, quia tunc habent plenam Dei cognitionem, & perfectum Dei amorem. Ideò ſponſa deſiderat paſci

ſci in meridie dicens: Indica mihi vbi paſcas in meridie? Secundò ſpirituales refectiones ſanctorum in præſenti habent admixtionem. Puræ enim conſolationes in patria ſunt: in præſenti autem multum habent de admixtione contrarij, ſiue à carne, ſiue ab hoſte, ſiue à mũdo. Iſtud ſignificatur p hoc quod Helyas licet haberet delicatum cibum habebat tamen inſipidum de torrente potum. Vinum tuum mixtum eſt aqua. Vinum enim purũ ideſt conſolatio pura eſt in cęlo: fęx, ideſt tribulatio in inferno; ſed uinum mixtum, ideſt conſolatio mixta eſt in mundo. Iſtam autem triplicem differentiam tangit propheta dicens: Calix in manu domini ui. me. plenus mix. Tertiò ſpirituales conſolationes ſanctorum in pręſenti habent defectionem, quia ſæpe ab eis ſubtrahuntur ad tempus. Hoc notatur per cibum. Helyæ, quem Deus ſubtraxit, & ad tantam penuriã deuenit, q uix buccellam panis, & modicum aquæ habere potuit. Sæpe.n. à ſanctis uiris conſolationes ſpirituales ſubtrahuntur; intantum quod uix modicã poſſint habere; & hoc ideò facit Deus, ne de illis gratijs ſuperbiant; & ut feruentius eas requirant, & cautius eas cuſtodiant. Secũdò inſtruimur ut elęmoſynis inſiſtamus: & per hoc quod uidua modicam elęmoſynam dedit Heliæ, & multiplicationem bonorum accepit. Qui enim dat bona temporalia: Deus dat ſibi & tẽporalia ad ſuſtentãdum, & corporalia ad conſolationem; & ſpiritualia ad iuſtificationem; & cœleſtia ad glorificationem. Frange eſurienti panem tuum: Ecce datio elęmoſynarum. Sequitur; & ſanitas tua citius orietur: hoc refertur ad bona corporalia: & ante faciem tuam ibit iuſtitia tua: hoc refertur ad bona ſpiritualia domini colliget te; & hęc refertur ad bona cœleſtia: & eris quaſi hortus irriguus cuius nõ deficient aquæ; hoc refertur ad bona temporalia, quę ſic adeo elęmoſynarum largitione continuantur, ut nunquam tibi deficient. Ex ſecunda hiſtoria inſtruimur ut nos in ſanguine Chriſti abluamur. Sicut enim Naaman in Iordane ſepties fuit lotus, & mundatus, ſic

Eſ. 1.

Temporalia diſtribuẽs bona q̃ recipit.

Secũdo

& nos, ſi in ſanguine Chriſti per deuotioné abluimur, à ſeptem uitijs mortalibus mundabimur. Ideò Chriſt⁹ ſepties ſanguinem ſuum fudit, ut à ſeptem mortalibus peccatis mũdaret nos. Primò in circuncíſione cõtra pec catum luxuriæ, quæ in primo homine in illo membro pululabat. Secundò in ſudore, contra peccatum gulæ. Ex gula enim ſepè naſcuntur mali humores, qui ſanan tur per ſudoré. Tertiò in capite cõtra peccatũ ſupb ię Nam ſicut dicit Aug. Sub ſpinoſo capite non decet mé brum fieri delicatum; non decet eſſe caput humille, & membrum ſuperbum. Quartò in corde contra peccatũ iræ: nam ſecundum Dam. Ira eſt accenſio ſanguinis circa cor. Quintò in flagellatione contra peccatum inuidiæ. Inuidi.n. ſunt ſicut canes mordentes. Si igitur leo timet, quando canis flagellatur; multò fortius iſti canes .i. peccatores, alios mordentes, & lacerantes timere de bent; quando uident Leonem, i. Chriſtum eſſe flagella tum. Sexto in manuũ perforatione contra peccatũ auaritiæ. Oſtendit.n. ſe liberalem in manuũ perforatione ex tenſione, & apertione. Nam in Cruce habuit manus ex tenſas; ut daret utiliter: habuit apertas; ut daret liberaliter: habuit perforatas: ut daret totaliter. Septimò, in pedum affixione contra peccatum accidiæ. Pedes.n. animæ ſunt intellectus, & affectus: qui ſæpè ſunt pigri ad bonum; ſed quando in Chriſti ſanguine intingũtur, tunc ueleciter currunt ad Deum, & omne bonum. Pſal mus: Vt intingatur pes tuus in ſanguine &c.

Chriſt⁹ ſepties ſãguiné fudit, & quare.

Ira quid

Eadem feria ſecunda, tertiæ hebdomadæ quadrageſi mæ. Sermo ſecundus. Dè læpre malignitate: quod ſignificat.

Lepra q̃ ſit abho minabilis.

MVlti leproſi erãt in Iſrael ſub Hælyſeo prophe ta: & nemo illorum mũdat⁹ eſt; niſi Naamã. Syrus. Inter cæteros morbos, lepra eſt abhomina bilior apud omnes. Eſt enim morbus fæti-

dus,

dus,ſitibundus, & contagioſus.Inquantum eſt fætidus, ſignificat peccatum luxuriæ.Inquantum eſt ſitibundus: ſignificat peccatum auaritiæ. Inquantum contagioſus, ſignificat peccatum ſuperbiæ. Lepra autem inquantum eſt morbus fætidus,ſignificat peccatū luxuriæ, quæ coram Deo,& hominibus fętet. Computruerunt iuméta in ſtercore ſuo. Greg. Iumenta computreſcere in ſtercore,eſt carnales homines in fętore luxuriæ,uitā finire tunc autem luxurioſus eſt fætidus: quando eſt quatriduanus. Domine iam fætet, quariduanus enim eſt. Primo. Iobel.5. luxuria; Io.11.

Prima enim dies eſt mala cogitatio, & delectatio; & tunc adhuc non fætet. Secunda dies eſt malus conſenſus; & tunc adhuc non fætet. Tertia eſt malum opus:& tunc quamuis animus ſit mortuus, tamen pro unico actu adhuc non fætet. Quarta eſt mala conſuetudo,ſeu oſtinatio; & tunc animus eſt mortuus, & fætidus. Iſta ſunt quatuor ſcelera Damaſci, de quibus dicitur: Super trib⁹ ſceleribus Damaſci,& ſuper quatuor non conuertam eum:ubi dicit Glo. Primum peccatum eſt mala cogitare:ſecundum conſentire: tertium opere implere;quartum non pœnitere. Et ſubdit glo. qui in tribus prioribus peccat: ſi pœnitet, conuertit eū Deus adultum clementiæ ſuæ. Si uerò non pœnitet:auertitur ab eo uultus clementiæ ſuæ: & quia animus carnalis fætet in uita per culpam:ideò fœtebit in inferno ꝑ pœdam. Qui fœtor cauſabitur in inferno à quatuor. Primò à fœtenti loco, quia terra infernalis tota fœtida eſt: quia omnium immunditiarum ſentina eſt;quia omnes immunditiæ poſt iudicium ab ęlementis,& à rebus cæteris ſeparabuntur,& in cloacā infernalem proijcientur. Secundò cauſabitur à fœtenti conſortio. Dęmones enim qui ſunt ſocij damnatorū, ſunt ualde fœtidi. Aſcendet fætor eius,& aſcendet putredo eius,quia ſuperbe egit. Tertio cauſabitur à fætenti ſupplicio,quia fætenti pœna,ideſt ſulphurea puniēt. Pſalmus:Ignis& ſulphur,& ſpiritus procellarum pars calicis eorum,&c. Quartò cauſabitur à fætenti corpore ſuo, quia corpora Amos. 1. Peccandi ordo Fætor à 4. in inferno cauſāt. Eſa. 14.

Eſa.34. damnatorum fœtida erunt. De cadaueribus eorum aſcẽ det fœtor. Secundò lepra eſt morbus ſitibũdus; & quã
Auarus tũ ad hoc ſignat peccatum auaritiæ; auarus enim adeò
inſatiabi ſitit, ꝙ ſatiari non poteſt. Eſt enim inſatiabilior omnib⁹
lior oib. rebus inſatiabilib⁹; nam ſicut dicitur: Tria ſunt inſatia-
Pro.30. bilia, infernus, os uuluæ & terra, quæ nunquam ſatiabi-tur aqua. Ignis uero nunquam dicit ſufficit. Infernus quamuis ſit inſatiabilis ex eo ꝙ quotidie, quaſi infinitas animas recipit, ſaturari nõ poteſt; tamen ueniet tẽpus, quãdo dicet ſufficit. Iudicio enim extremo celebrato, ĩfernus replebitur, & manu Dei claudet; & tũc dicet ſufficit, nolo plures. Sic carnalis concupiſcentia licet ſit famelica, & ſaturari non poſſit; tamen tempus ueniet quãdo dicet ſufficit; quando enim homo ſeneſcit ualde; ita ꝙ calor naturalis in eo deficit; tunc concupiſcentia dicit ſufficit. Sic terra ſitiens quamuis aquã abſorbere deſideret; tamẽ tempus ueniet, quãdo dicet ſufficit. Quando enim ẽ magna inundãtia pluuiarũ, ita ꝙ aquę ſuper abundant; tunc terra dicit ſufficit. Ignis autem inſatiabilior eſt inferno, carnali concupiſcentia, & ſitienti terræ. Non enim dicit ſufficit, quãdo eſt plenus lignis; ſicut dicit infernus, quando eſt plenus damnatis; nec dicit ſufficit præ diuturnitate temporis; ſicut dicit carnalis concupiſcentia; quia ſi ligna eſſent perpetua, ignis etiã eſſet ꝑpetuus. Nec dicit ſufficit præ nimia abundantia linorũ, ſicut dicit terra ſitiens, præ nimia abundantia pluuiarũ; immò ex hoc magis augetur; & ideò meritò per ignem auaritia deſignatur; quia eſt inſatiabilior inferno, concupiſcentia carnali, & terra ſitienti. Primò igitur auarus inſatiabilior eſt, q̃ infernus; quia infernus poſtquam ple
Pro.27. nus fuerit dicet ſufficit; auarus autem quãdò magis plenus eſt, tãtò magis cupidus eſt. Infernus, & perditio nũ
Eccl. 5. quam replentur, ſcilicet modo; ſimiliter oculi hominũ inſatiabiles. Auarus non implebitur pecunia. Secundò auarus eſt inſatiabilior, q̃ concupiſcentia carnalis, quæ in homine ſene dicit ſufficit. Auaritia uerò in homine ſene non ſeneſcit, ſed amplius iuueneſcit. Hierony. Cũ

cætera uitia ſeneſcant in homine ſeneſcente; ſola auari tia iuueneſcit. Tullius. Auarus quid ſibi uelit nō intelli go. Quid enim abſurdius eſſe poteſt, q̄ quo min⁹ reſtat uiæ, eo amplius uiatici quærere? Tertiò auarus ē inſatia bilior q̄ terra ſitiens, quæ dicit ſufficit, quādo eſt magna inundantia aquarū; & quando ipſæ aquæ ſuperabundā- tes, per diuerſa loca diſcurrūt, Auarus autē, & ſi habet magnam abundantiam diuitiarum; non tamen dicit ſuf- ficit. Si diuitiæ ſuæ diſcurrant ad terras longinquas, ad diuerſas nundinas; adhuc tamen non dicit ſufficit; ſicut dicit infernus, quādo eſt plenus damnatis; & ſicut dicit carnalis concupiſcentia, quando calor naturalis deficit in homine ſene. Nec ſicut dicit terra ſitiēs, quādo habet abundantiā pluuiarum: ſed ſicut dicit ignis, non ſufficit quantūcumque ſit diuturnus, poſtquā habet ligna ſup- poſita; ſic dicit carnalis concupiſcentia; & ſicut ignis nō dicit ſufficit, quando habet magnam abundātiam ligno rum; ignis auaritiæ non dicit ſufficit; nec in homine di- uitijs pleno, nec in homine ueterato, nec in homine ſup pleno. Anima calida quaſi ignis ardens nō extingue tur, donec aliquid glutiat. Tertiò lepra eſt morbus con tagioſus, & per hunc morbum ſignatur ſuperbia, quæ ē contagioſa. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea; & qui communicat ſuperbo induet ſuperbiam; & aſſimila tur ſuperbia pici, quia pix ē nigra, & multæ adhærētiæ; ſic ſuperbia animā obſcurat, & impedit, ne ueritas ad eā tranſeat. Gregor. Tumor mentis eſt obſtaculū ueritatis; eſt etiam tantæ adhærentiæ, q̄ alijs uitijs ſuperatis, ipſa ſuperari non poteſt. Nā inter uitia, ipſa eſt prima in ac- ceſſu, cōtinua in proceſſu, & ultima in receſſu: non ſolū autem ſuperbia, ſed omne peccatū mortale in ſe eſt cō tagioſum. Sicut enim leproſus generat leproſum corpo raliter; ſicut peccator generat peccatorem ſpiritualiter; Corrūpunt mores bonos colloquia mala. Quando ſani ſtāt cū ſanis, in ſanitate mutuo ſe conſeruant: quādo ue rò leproſi ſtant cū leproſis, magis ac magis ſe uitiant & corrūpunt. De quo modo eſt curandum. Quando uerò,

Eccl. 23

Eccl. 13

Superbia primo aduenit & ultimo recedit.

1. Co. 15.

ſani ſtãt cum leproſis, uel è conuerſo; ſani ſæpè inficiun tur à leproſis; leproſi auté multum adiuuantur à ſanis; ideò non eſt periculũ ſtare leproſis cum ſanis: ſed periculum eſt ſanis ſtare cum leproſis. Eodem modo, quãdo boni cum bonis ſtant, mutuò ſe ad bonum prouocant: unus enim alium prouocat ad humilitatem; alius alium
Pro. 27. ad potentiam, & ſic de alijs. Ferrum ferro acuitur, & ho
Pſ. 17. mo acuit faciem amici ſui. Cum ſancto ſanctus eris &c. Quãdo uerò mali ſunt cum malis, mutuò ad malitias ſe
Pſ. 44. incitant. Dies diei eructat uerbum, & nox nocti indicat ſcientiam. Bonus enim, qui eſt dies, dat alteri diei; ideſt alteri bono, bonum documentum; & nox, ideſt malus dat nocti, ideſt malo, alteri malam doctrinam; & ſic pe-
Apo. 22 iores efficiuntur. Qui nocet noceat, adhuc; & qui in ſor dibus eſt, ſordeſcat adhuc. Quando boni ſtant cum malis, uel è conuerſo, nõ eſt periculum malis, ſed utile: qa ſæpè meliorantur. Eſt autem periculum bonis, quia ſæ-
Pſ. 17. pè uitiantur. Cum peruerſo. peruer. Qui cum ſapienti-
Pro. 9. bus graditur ſapiens erit. Amicus enim ſtultorum ſimi lis efficietur. Ideò non dixit Dominus Babylonijs, ut exirẽt de medio populi ſui; ſed dixit populo ſuo, ut exi rẽt de medio Babylonis: quia populus Dei in multis po
Gier. 51 terat prodeſſe Babylonijs: Babilonij autem in nullo poterant ꝓdeſſe populo Dei. Egredimini de medio Babylonis populus meus, ut ſaluet unuſquiſquam animam ſuam ab ira furoris Domini; & nè fortè molleſcat cor ue-

Societates malas uitãs quatuor mala vitat.

ſtrum, & ne timeatis auditum, qui audietur in terra. Ex quibus uerbis oſtẽditur; quòd ille, qui uitat malas ſocietates, quatuor mala uitat. Primò animæ ſuæ perditionem; ideò poſtquam dixit, egredimini de medio Babylonis: ſubdit: Vt ſaluet unuſquiſquam animam ſuam, quia ſæpe boni inter malos animas ſuas perdunt. Secundò uitat diuinam indignationem, quam ſæpè incurrunt, qui inter malos habitant, ideò ſubdit: Ab ira furoris Domi-
2. Pa. 19 ni. His qui oderunt Dominum amicitia iungebaris; & iccircò irã Domini merebaris. Tertio uitat mẽtis generationem: quia ſæpe boni habitantes cum malis, à ri-

gore uirtutũ molleſcunt, ideò ſubditur: Ne forte molleſcat cor ueſtrum. Quartò uitat diabolicam tentationẽ, quia ſæpe Diabolus ꝑ malos peruertit bonos; ideò ſubdit. Ne timeatis auditum, qui audietur in terra. Iſte auditus eſt diabolica tentatio, ſeu ſugeſtio: quia ſæpe Diabulus infeſtat bonos, ut poſſit eos corrũpere ꝑ malos.

Feria tertia, tertiæ hebdomadæ. Sermo primus. De quinq; documentis, nos ad ſalutem trahentibus.

SI peccauerit in te frater tuus, uade & corripe eũ inter te, & ipſum ſolũ. Dominus noſter aliquãdo oſtẽdebat miracula ſuæ poteſtatis, ut malos cõuerteret; aliquãdo exibebat exẽpla ſuæ ſanctitatis, ut bonos ad meliora alliceret: Aliquãdo dabat ſuæ ueritatis documẽta, ut omnes ad ſalutẽ traheret, & iſtrueret; ſicut patet in præſenti euãgelio, ubi ponit q nque ueriſſima documẽta. Primũ documentũ eſt, ꝑ qđ oſtẽditur, qualiter fraterna cõrreptio ſit fiẽda, cũ dicit: Si peccauerit ĩ te frater tuus. i. te ſolo ſciẽte; uel in te. ideſt cõtra te iniurias, & cõtumelias irrogãdo; uel ĩ te. i. cõtra te malo. ſ. exẽplo corrũpendo. Vade, & corripe eũ inter te, & ipſum ſolũ. Vbi notãt; ꝙ non oẽs æqualiter, & eodẽ modo ſunt corripiẽdi. Quidã autẽ corripiẽdi ſunt cũ amore, ſicut humiles, & mãſueti; qui ſi aliquãdo offendũt, cõtinuò recognoſcunt; & iſte modus intelligiť cum dicit, inter te, & ipſum ſolũ; ideſt dulciter, & ſecretè. Tales enim aliquãdo ẽmẽdanť leui admonitione. Aug. Prudentẽ uirum, & corrigi paratũ; breuiter amonuiſſe ſufficiat; immò aliquãdo ſuperioris reſpectione. Amb. ſuper pſalmos. Iuſti aſpectus perfectiorib⁹ lætitia ẽ imperfectiorib⁹ uerò correptionis amonitio; quidã uerò corripiẽdi ſunt cũ ratione ſicut aſtuti; iſte modus tangiť cum dř: Si aũt te nõ audierit, adhibe tecum unũ, uel duos; ut in ore duorũ, uel triũ teſtium, ſtet oẽ uerbum. Multi enim ſunt aſtuti; qui

Mat. 18.

Corripiẽdorũ diuerſitas.

peccata

peccata ſua abſcondũt,& defendũt; nec ſe corrigere uolunt. Prælatus autē,uel iudex debet eſſe aſtutus cũ aſtutis;& debet eos corrigere per teſtes,& per omnes alios modos,quibus poteſt. Iſtũ modum ſeruauit Daniel con
Dan. 13 tra ſenes,& aſtutos,quos rationabiliter, & aſtutè cōuincit. Alij ſunt coercendi cum timore, ſicut ſuperbi, & præſumptuoſi. Iſte modus tangitur cum dicitur;ſi non audierit te,dic ecclefiæ:ideſt plato ecclefiæ, ad quē ſpectāt duros, & præſumptuoſos caſtigationib⁹ ſubijcere; & pœnis,& flagellationib⁹ coercere. Talis enim platus, & iudex,debet eſſe,q poſſit ſuperbos cōprimere,& do-
Eccl. 7. mare. Noli quærere fieri iudex, niſi ualeas uirtute irrũpere iniquitates; nè fortè extimeſcas faciem potētis; &
Thim. 2. ponas ſcandalũ in agilitate tua, Ideò dicitur: Argue cũ omni imperio. Alij ſunt coercendi, uel abijciendi cum rubore ſicut obſtinati,qui debent ab ecclefia præſcindi & excommunicari: iſte modus tãgitur cum dicitur: Si eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut ethnicus,ideſt gentilis,& publicanus; ideſt cum eis tãquam excōmunicatis nō communices. Phariſęi enim cum iſtis duob⁹ generi
Io. 4. bus hominum non communicabant;ideſt cum gētilib⁹,
Mar. 2 iuxta illud:Non enim coutũtur Iudæi Samaritanis;nec cum publicanis & peccatoribus;unde dicitur:Quare cũ publicanis manducat,& bibit magiſter ueſter?Iſti igitur ſunt ab ecclefia excōmunicandi,nec aliquis cum eis de
2. Io. 2. bet participare,nec in ſalutatione. Si quis uenit ad uos & hãc doctrinã non affert;nolite cũ recipere in domũ,
1. Io. 5. nec aue ei dixeritis;nec publica oratione. Eſt enim peccatum ad mortem;non pro illo dico,ut roget quis, nec cũ eis comedere. Si quis frater nominatur inter uos,&
1. Cor. 15. eſt fornicator,aut auarus, & ſequitur; cum huiuſmodi cibum non ſumite. Secũdum documentum eſt p quod oſtendit quanta ſit prælatorum iuriſdictio, cum ſudit Amen dico uobis, quodcunque alligaueritis ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Ex quibus uerbis habetur, quam magna ſit poteſtas, & iuriſdictio prælatorum:quia poſſunt ligare,& ſoluere; cœlum aperire, &

claudere

claudere. Peccator quidem habet ſuper ſe cœlum clau ſum; infra ſe infernum aptum; intra ſe habet culpam in terficientem, & perdit gratiam ſpiritualem; extra ſe amiſit meritorum eccleſiæ cōmunicationem. De quibus meritis dicitur pſal. Participem me fac Deus omnium timentium. Prælatus autem ſiue ſacerdos, poteſt peccatori pœnitenti cœlum aperiræ; Tibi dabo claues regni cœlorum. Vnde cantatur de Apoſtolis: Habent poteſtatem claudere cœlum nubibus, & aperire portas eius: quia linguæ eorum claues regni factæ ſunt. Secundo poteſt infernum claudere. Portæ inferi ſecundum glo. ſunt peccata, quæ infernum aperiunt peccatori: ſed quando ſacerdos pecatum dimittit: tunc portas inferni claudit. Tertio poteſt ſacerdos culpam dimittere. Accipite ſpiritum ſanctum, quorum remit. peccata remitūtur eis &c. Quarto poteſt gratiam ſpriritus ſancti conferre. Tunc imponebant ſuper il. ma. & ac. ſpiritum ſanctum. Mat. 16 Mat. 16 Io. 20. Act. 8.

Quinto poteſt prælatus merita ſanctorum communicare, & indulgentias facere. Vnde dicebat Apoſtolus: Nam, & ergo quod donauit, ſiquid donaui, propter nos in perſona Chriſti. Tertium documentum eſt per quod oſtendit ſanctorum uirorū quantum ualet oratio, cum dicit: Iterum dico uobis, quia ſi duo ex uobis conſenſerint ſuper terrā de omni re quacunque petie. fiet uobis a patre meo, qui in cœlis eſt. Quando enim aliqui ſancti uiri conueniunt ad rogandum Deum, eos exaudit; aut quātum ad uotum, ſi expedit ad ſalutē: aut quantum ad meritum ſi hoc eis non expedit. Deus enim aliquando exaudit ad uoluntatem, ſed non ad utilitatem: ſicut exaudiuit dæmonem petentē tentare Iob, & dæmones petentes intrare porcos. Aliquando exaudit ad utilitatem, non ad uoluntatem; ſicut exaudiuit Paulum petentem ſtimulum amoueri. Non enim exaudiuit eum ad ſuam uoluntatem, ſed dixit ei; ſufficit tibi gratia mea. Exaudiui autem ad ſuam utilitatem: Vnde dixit; nam uirtus in infirmitate perficitur. 2. Co. 2. Tertiū. Mat. 8. 2. Cor. 12

Ali-

Aliquando autem exaudiuit ad uolũtatem, & ad utilitatem; ſicut exaudiuit Apoſtolos in miſſione ſpiritus ſan̄cti,inter aſcenſ.& penthecoſt.poſtulãtes,quia ipſum Spiritum San̄ctũ receperunt ad libitũ,& ad ſuum meritũ.Vnde dicitur:Hi omnes erant perſeuerãtes unanimiter in oratione cũ mulierib⁹,& Maria matre Ieſu.Quartũ documentũ eſt per quod oſtendit,q̃ utilis eſt ſeruorum Dei congregatio,cum dr:Vbi duo, uel tres cõgregati fuerint in nomine meo,ibi ſum in medio eorum.Ille qui dicit ſe eſſe in medio congregationis ſeruorum Dei,eſt Ieſu Chriſtus filius Dei.In congregatione quidem ſunt aliquãdo aliqui timidi;qui propter multitudinem peccatorum,quæ fecerunt,timent gratiam Dei nõ promereri.Sed nõ debẽt de hoc timere: quia habent Ieſum,qui interprætatur Saluator,quia à peccatis ſuis omnes ſaluos facit.Vocabis nomẽ eius Ieſũ. Ipſe enim ſal. fa.po.ſu.à pec.eorum.Siquis peccauerit aduocatum habemus apud patrem Ieſum Chriſtum;& ipſe ẽ propiciatio pro peccatis noſtris. Ibi etiam aliqui ſunt tribulati. Sed debẽt conſolationem recipere;quia habent ſecum Chriſtum,qui interprætatur un̄ctus;qui eos ungit oleo lætitiæ,& exultationis.Vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ conſor. tu. Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxerit me Dominus. Ad annunciandum manſuetis miſit me; ut mederer contritis corde; & prædicarem capitiuis indulgentiam; & clauſis apertionem. Et uos un̄ctionem, quam ab eo accepiſtis, maneat in uobis &c. Ibi ſunt etiam aliqui puſillanimes, qui timent ex proprijs meritis ſe poſſe ſaluari. Sed non debent de hoc timere; quia habent ſecum filium Dei, qui gloriam ſuam eis tribuit. Sic Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret,ut omnes, qui credit in ipſum non pereat, ſed habeat uitam æternam. De his tribus dicit Bernar. Venit ad nos Ieſus Chriſtus filius Dei, uenit cum ſalute, uenit cum unguentis, uenit cum gloria. Neque eſt enim ſine ſalute Ieſus, nec ſine unguentis Chriſtus, nec ſine glo-

[Margin notes: Act.1. — Deſperare nemo debet. — Mat. 2. — 1.Io. 2. — Pſ.44. — Eſa. 61. — 1.Io. 2. — Io.3.]

ria filius Dei. Quintum documentum eſt per quod ostendit, quod iniurias ſemper debemus remittere, quod notatur cum dicitur: Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus dimittam ei; vſque ſepties; Dixit ei Ieſus: Non dico tibi uſque ſepties: ſed uſque ſeptuagies ſepties. Et ponitur numerus ibi determinatus pro indeterminato; id eſt quoties peccaui; totus dimitte. Vel ideo ponit̃ iſte numer⁹, quia ab Adam uſque ad Chriſtum fuerunt 77. generationes. Sicut igitur Chriſtus totius humani generis deleuit culpas: ſic & homo omnes ſuas dimittere debet iniurias. Vel iſte numerus conſtat ex numero uniuerſitatis. ideſt ſeptem; & numero tranſgresſiõis. i. vndecim: q a ſepties undecim, faciũt 77. Eſt ergo ſens⁹. Dimitte ſeptuagies ſepties. i. uniuerſas tibi factas iniurias, & tranſgresſiones. Quintũ

Eadem tertia feria tertiæ hebdomadæ. Sermo II. De correctione fraterna: quomodo ab omnibus exerceri debet: & quomodo Prælatorũ correptio magni fieri debet.

SI peccauerit in te frater tuus, uade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum. Quia ſæpè fit. peccatorũ remisſio. ideo ſępe dẽt fieri fraterna correctio. Mat. 18 Corripe amicum, ſæpè enim fit remisſio. Ne Ecc. 9. autem iſta correctio prælatorum deſpiciatur; oſtenditur quantæ ſit auctoritatis, cum dicitur: Amen dico uobis. quemcunque aligaueritis ſuper terram &c. Ex his duobus habet̃, quòd prelati debent ſubditos corrigere; & ꝙ ſubditos eorum debẽt correctionẽ in magna reuerentia habere, Circa primum notãdũ, ꝙ ſunt multi qui peccãt; & peccatum ſuum non intelligunt; quidã qui intelligunt, & tamen peccare non deſinunt. Alij ſunt qui peccatum ſuum negent, & cõfiteri erubeſcũt.

Ideo

Ideo utilis eſt correctio;ut ex hoc ille qui peccat, peccatum ſuum cognoſcat;& cognitum confiteri nō renuat; & ſic iterare non pręſumat. Iſta talis ſententia tangitur: Corripe amicum, ne fortè non intellexerit, & dicat, non feci. Si autem fecit, ne iterum addat facere. Corripe proximum, ne fortè nō dixerit, & ſi dixerit, ne forte iteret. Iſtud autem præceptum ſpectat ad omnes ex debito charitatis. Maxime autē ſpectat ad prælatos ex debito officij. Ideò Apoſtolus pręlatos admonet dicens: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos qui ſpiritales eſtis, huiuſmodi inſtruite ī ſpiritu lenitatis. Non dicit in uerbo lenitatis, nec in opere lenitatis, ſed in ſpiritu lenitatis. Quidam enim ſunt obiurgandi in ſermone aſperitatis: alij ſunt repræhendendi in diſciplina ſeueritatis: omnes tamen in ſpiritu lenitatis, ut nunquam fiat aliqua repræhenſio cum mentis perturbatione; ſed cum cordis cōmpaſſione: ut dicit quædam glo. ſuper Iohel. Laudatur illud Architę Tarentini, qui cum uillico ſuo iratus eſſet, ait: O infelix anima te occiderem ſi iratus non eſſem. Bene ergò dicit Apoſtolus in ſpiritu lenitatis: quantumcunque exhibeatur ſeueritas in correctiōe, ſemper tamē debet eſſe lenitas in mente. Ille autem qui alium uult corrigere, quinque cōſiderationes debet ſeruare: quātum tres ponit Aug. ſuper illud. Hypocrita, eijce primum trabem de oculo &c. Reliquas duas ponit Greg. in moralibus. Primo nāque qui alium uult corrigere debet conſiderare, ſi eſt ei ſimilis; id eſt ſi in eodem peccato, uel æquali, uel maiori; & tunc maxime ſi peccatum eſt notoriū, non debet eum corrigere; ſed ſe & ipſum ad pœnitētiā commonere debet. Alias poſſet ſibi dici illud: Qui aliū doces; teipſum non doces: qui prædicas non furandum; furaris. Gregor. Durum eſt, ut qui neſcit tenere moderamina uitæ ſuæ, iudex fiat uitæ alienæ. Idem: Mundus debet eſſe a uitijs, qui aliena corrigit eò quòd non bene maculam in alio conſiderat oculus, quem puluis grauat. Neque tergere ualet ſordes, manus quæ lutum

tenet.

Ecc. 9.

Gal. 6.

Corrigē tē aliū quinq; ſeruare debet.

Matt. 7.

Ro. 2.

tenet. Aug. Iudex in nullo horum ſit iudicandus, qui in alio eſt paratus iudicare. Si autem non eſt ei ſimilis, debet ſecundò uidere, ſi aliquando fuit ſimilis: & tunc ſicut nolebat deſpici, ſed compaſſionem ſibi impendi; ſic nec ipſe fratrem peccantem, & pœnitētem debet deſpicere: ſed compaſſionem, & miſericordiam exhibere. Ne deſpicias hominem auertentem ſe à peccato, & nè improperes ei; & memento quoniā omnes in corruptione ſumus. Eiuſdem: Intellige, quç ſint ꝓximi tui ex teipſo. Si autem non eſt ei ſimilis, nec aliquando fuit ſimilis; tunc debet tertiò cogitare, quia poteſt eſſe ſimilis. Et ideò ratione talis dubij, nòn debet ſuperbire; ſed delinquentibus condeſcendere. Ne glorietur accinctus, aquè ut diſcinctus. Qui ſe exiſtimat ſtare, uideat nè cadat. Aug. Nemo eſt qui ſecurus eſſe poſſit in hac uita, quæ tota tentatio nominatur; vt qui potuit fieri ex deteriori melior, non poſſit fieri ex meliori deterior. Si autem non eſt ei ſimilis, nec unquam fuit ſimilis, & de Dei bonitate confidit, quòd nunquam erit ſimilis; tunc debet quartò uidere, ſi iſte qui ſit repræhenſibilis, in aliquo alio eſt commendabilis; ſi iſte qui tot habet defectus, habeat aliquos profectus; & tunc ratione illorum bonorum quæ habet; debet ſupportari in his, quæ minus hēt. Vnde uolens Dominus repræhendere Epiſcopum Epheſi, primò ponit quoddam uitium, quod habebat dicens: Habeo aduerſum te pauca: quia charitatē tuam primam reliquiſti. Sed tamen ſtatim ponit quoddam bonum quod habebat, dicens: Sed hoc habes bonum: ꝙ odiſti facta Nicholaitarum, quæ ego odi. Sic uolens repræhendere Epiſcopum Sardis: primò ponit quemdam ſuum defectum dicens: Non inuenio opera tua plenam coram Deo meo. Deinde ponit ſtatim quendā ſuum profectum dicens: Sed hēs pauca nomina in ſardis, qui non coinquinauerunt ueſtiméta ſua. Ecce Dn̄s poſtquam ponit illa, in quibus ipſi erant repræhenſibiles; ſtatim ſubiunxit illa, in quibus erant commendabiles: ad innuendum, quòd ſi aliquis propter aliquod

Ecc. 8.

Ecc. 31.

3. Reg. 20.

1. Cor. 10.

Apo. 2.

quod

quod vitium eſt repræhendendus;ſi tamen habet aliqđ bonum,eſt ſupportandus: hoc dato quòd aliquis omnino uideatur eſſe malus ; nec habet aliquid propter qđ eſt ſupportandus,ſeu tolerandus; tunc debet cogitare, quia ille qui ſic videtur eſſe malus, fortè in conſpectu Dei eſt ſibi in merito præponendus.Et ponit exemplũ Grego.de Stephano,& Paulo. 23.moral.ſuper illo uerbo:Audi igitur Iob eloquia mea dicens : Nam cum Stephanus conſentiente Paulo,& adiuuante lapidaretur : tunc Stephanus omnino erat bonus,& Paulus omnino videbatur eſſe malus ; & tamen in conſpectu Dei Paulus, qui ſic erat malus ; erat Stephano in merito, & in in præmio præponendus.Secundo ſubditi debent correctionem prælatorum in magna reuerẽtia habere: qa eorum ſententias Deus approbat,& confirmat. Vnde dicit:Amen dico uobis, quodcunque liganeritis ſuper terram,erit ligatum,&c in cœlis.Vnde notandum quòd in cœlo ſunt omnes ſoluti, in inferno omnes ligati. In mundo uerò quidam ſunt ligati;quidam ſoluti.

Secũdo Prælatorũm authoritas

Primò igitur in cœlo omnes ſunt ſoluti ; in præſenti etiam uita ſancti uiri habent ligatum intellectum ; quia non poſſunt Deum liberè,ac clare uidere. Habent ligatam potentiam affectiuam : quia non poſſunt Deum ex toto corde,& ex tota mente ſeu anima diligere. Hñt ligatam potentiam depræcatiuam,quia nõ poſſunt Dei laudibus indeſinenter inſiſtere. In cœlo autem omnia iſta habebunt ſoluta:quia Deum clarè,& ſine fine uidebunt ; & ipſum totaliter amabunt;& ipſum indeſinẽter laudabunt.Aug.de ciui. Dei. Ipſe eſt finis deſideriorũ noſtrorum,qui ſine fine videbitur, ſine faſtidio amabitur ; & ſine tædio laudabitur. Si aliquis habet amicum quem libenter uidet, & præcordialiter diligit ; eius uiſio aliquando habet finem; eius dilectio aliquando hẽt faſtidium;eius laudatio aliquando habet tedium. Sed tunc uiſio noſtra non habebit ullum finem ,ſed continuationem:ideò dicit:Qui ſine fine uidebitur.Dilectio noſtra nullum habebit faſtidium ; ſed ſummum deſiderium :

derium; ideò ait. Sine faſtidio amabitur. Laudatio noſtra nullam habebit fatigationem,ſed ſummam dilectionem,& delectationem; ideò ſubditur: Sine fatigatione laudabitur. In inferno uerò omnes erunt ligati; iuxta illud: Ligatis manibus,& pedibus; mittite eum in tenebras exteriores. Habent enim ligatam potentiã operatiuam; quia nullum bonum meritorium poterunt facere. Affectiuam habent ligatam quia Deum nunquam poterunt diligere; ideò dicitur: Ligatis pedibus,& manibus. Per pedes,n.(ſecundum Amb.) affectus aïæ ſignificantur. Habent ligatam potentiam intellectiuam; quia Deum nunquam poterunt uidere,nec cognoſcere,cum ſint in tenebris, & in terram obliuionis; ideò dicitur: Mittite eum in te. exte. Habent ligatam potentiam reparatiuam: quia nunquam poterunt ad pœnitentiam reparari: ideò dicitur: Exteriores. Peccata enim prout ſunt in hac uita ſunt tenebræ interiores; quia ſunt intra ambitum miſericordiæ diuinæ: in inferno peccata ſunt tenebræ exteriores; quia ſunt extra ambitum diuinæ miſericordiæ: in mundo autem quidam ſunt ſoluti: ſicut uiri perfecti, qui ædificant aurum,& argentum, & lapides præcioſos. Tales nullum habent uinculũ culpæ, nec obligati ſunt pœnæ æternæ; nec obligati ſunt alicui pœnæ ſatisfactoriæ. Alij ſunt ligati, ſicut peccatores obſtinati: tales habent uinculum culpæ; & hoc figuratur; cum dicitur: Ligauerunt Sampſon duobus nouis funibus. Duo funes ſunt nexus culpæ, & pœnæ. Alij ſunt ex parte ſoluti,& ex parte ligati; ſicut ſunt penitẽtes, qui ſoluti ſunt uinculo culpæ; ſed ligati ſunt funibus pœnæ ſatisfactoriæ: in huius ſignificatione dicitur: Extraxerunt Hieremiam funibus, & æduxerunt eũ de lacu. Poteſtas igitur ligandi,& ſoluendi, quam prælati habent, non extenditur in cœlum; quia omnes ibi ita ſunt ſoluti, quod non poſſunt ligari: nec extenditur in infernum; quia omnes ibi ſunt ligati, quia numquam poſſunt ſolui: ſed tantum habet locum in mundo, ubi peccatores pœnitentes poſſunt ligari per pœnã ſatiſ-

Mat. 22 · 1. Cor. 3 · Iud. 15. · Hier. 38

ſatisfatoriam,& poſſunt abſolui à culpa,qui habent contritionem ueram,& confeſſionem puram,& ſatis factionem integram. Poſſunt etiam ligari per excomunicationis uinculum,& ſolui per abſolutionis beneficium.

Feria quarta tertiæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. De Phariſeorum ſuperſtitione, Chriſti confutatione, eiuſq; ueræ doctrinæ traditione.

Matt. 8. ACceſſerunt ad Ieſum ab Hiereſolymis ſcribę,& phariſæi dicentes: Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionēs ſeniorum? non enim lauant manus ſuas,cum panem manducant. Ad intelligendum iſtu d Euangelium,notandum eſt; quod phariſæi qui erant inter iudæos nobiliores, & doctiores; erant ſuperſtitioſi,auari,& impij. Superſtitioſi quidem erant; quia plus curabant de munditia exteriori,quam de interiori: plus de lotione manuum; calicum, & uirrorum; quam de lotione animarum: unde ſubditur:

Phariſæorū puerſitas

Mar. 7. Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum,baptiſmata urceorum,calicum, & alia ſimilia his multa facitis. Videntes igitur diſcipulos comedentes non lotis manibus;indignati ſunt, & dixerūt ad Ieſum: Quare diſcipuli tui tranſ.man.ſen. non enim lauant ma.ſu.eum pa.manducant. Secundò erant auari: quia inducebant iudæos,qui habebant parentes,ut omnia Deo deuouerent: ac ſi eis dicerent, quod tale munus factum Deo,ſibi proderit ad uitam æternam;& per talem modum phariſæi bona illorum cum filijs diuidebant poſteà. Ideò Chriſtus ſubdit: Quare uos tranſgredimini præcepta Dei,propter traditionem patrum ueſtrorum?

Tertiò erant impij in parentes. Audientes enim parentes,quod omnia Deo conſecrata erant; eis uti deuitabant,nè ſacrilegij crimen incurrerent;& ſic famæ affi-

cieban-

ciebantur; ideò Chriſtus ſubdit: & non honorificabit patrem ſuum, aut matrem &c. Illud enim mandatum: Honora patrem tuum, & matrem tuam: intelligitur de duplici honore: ſcilicet de neceſſariorũ prouiſione, & de reuerentiæ exhibitione. Et quia iſti phariſæi ſic erãt ſuperſtitioſi, ſic auari, ſic impij: ideò Chriſtus uocat eos hypocritas, plantas eradicandas, cęcos, & duces cęcorũ. Nam inquantum erant ſuperſtitioſi, plus curantes de munditia corporum, quam animarum; uocat eos hypocritas dicens. Benè prophetauit de uobis Iſaias &c. Vnde dicitur: Vę uobis ſcribę, & phariſei hypocritæ; q̃ mũdatis, quod de foris eſt calicis, & parophidis; intus autẽ plęni eſtis rapina, & immũditia: Ideò Chriſtus oſtẽdit; quod cibus qui intrat per os, ſiue comedatur manibus lotis, ſiuę non lotis; non poteſt animam inquinare: ſed quæ procedunt de ore, illa ſunt quę coinquinãt animã. Mat. 23
Inquantum autem erant auari; dixit eos eſſe cęcos, & duces cęcorum. Nam illi qui docebant iudæos, ut ſua Deo deuouerent, nè parentibus prouiderent; erant duces cæcorum: illi qui eis credebant, erant cæci; & ideò ambo cadebant in foueam infernalem. Ideò dicit: ſinite illos: cæci ſunt, & duces cęcorum. Inquantum erãt impij ad parentes; erant plantationes eradicandæ à cõſortio, ſ. beatorum, quia ſcriptum eſt: Benedictio patris confirmat domos filiorum, maledictio autẽ matris, eradicat fundamenta Ideò dicitur: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cœleſtis, eradicabitur. In hoc igitur Euangelio, ſicut patet ex præmiſſis; tria dicuntur. Primò. n. ponitur phariſæorum ſuperſtitio, qui diſcipulos reprehendebant de hoc, quod non lotis manibus panem manducabant. Horum ſimiles ſunt multi; q̃ uolunt habere exteriora pulchra; interiora uerò fæda: de quibus ſic dicit Aug. Bona uis habere, & bonus non uis eſſe. Quid eſt q̃ uelis habere malum; nihil oĩno: non uxorem, non filium, non ſeruum, non iumenta, nõ tunicã planè, non caligam; & tamen uis habere malam uitã? Poſtea ſubdit; rogo te præponere uitã tuam caligæ tuę. Eccle. 3. Primo.

Multi aũt ſunt, qui non præponũt; ſaltẽ utinã ad æquarent. Si.n. caliga tua eſt luto infecta; mox ipſam abluis: ſi eſt puluere reſperſa; mox ipſam excutis: ſi eſt lacerata: mox ipſam conſuis: uade ergo, & tu fac ſimiliter de anima tua. Si eſt infecta luto peccati mortalis; uade, &
Hiere.4 ipſam ablue per confeſſionem. Laua à macula cor tuum
Eſa. 1. Hieruſalem: uſquequo morabuntur in te cogitationes tuę noxiæ? Lauamini; mundi eſtote &c. Si eſt lacerata prę nimia uetuſtate in peccatis; uade, & ipſam cõſue ſimiliter per confeſſionem. Sutores enim ſunt ſacerdo
Eſa. 18. tes, qui aĩam laceratam conſuunt. Ite angeli ueloces ad gentem conuulſam, & dilaceratam. Si eſt puluere aſper
Mat. 10 ſa uenialium, ipſam excute; iuxta illud. Excutite puluerẽ de pedibus ueſtris. Secundò ponitur ipſius ſuperſtitionis à Chriſto prudens confutatio, cum dicitur: Quare, & uos tranſgre. mandatum Dei, propter tra. ue. &c. Glo. ſi uos mandatum Dei contemnitis pro traditionibus hominum: quare diſcipulos arguis, qui mandata hominum dimittunt, & præcepta Dei cuſtodiunt? Et quamuis phariſæi alia Dei pręcepta non obſeruarent; de nullo tamen eos repręhendit niſi de inhonoratione parentũ: ad innuendũ, quod diſplicet Deo, quando parẽ
Secũdo. tes inhonorantur. Debemus autem induci ad honoran
Honora dum parentes propter quatuor. Primò per præceptum
re parẽ- quia De⁹ hoc præcepit; & inſuper præceptum ſeruanti
tes indu b⁹ addit remunerationẽ, & nõ ſeruantibus æternam dã
cimur nationem, cum dixit: Honora patrem, & matrem, ut ſis
pp qua longeuus ſuper terram. Qui maledixerit patri ſuo, uel
tuor. matri ſuæ: morte morietur. Et tamen in nullo alio præ
Exo. 20 cepto inuenitur iſta promiſſio, uel cõminatio: per quod
Exo. 21 datur intelligi, quantum placet Deo, quando honoran-
Chriſti tur parẽtes: & quantum ſibi diſplicet, qñ inhonorãtur.
exẽplo Secundò inducimur per exemplum: quia ipſe Ieſus de
parẽtes matre ſua magnã curã habuit, & in uita, & in morte, &
honora poſt mortem. Nam in uita ualde ſibi obediens fuit, & ſu
re dẽm⁹ biectus. Venit Nazareth, & erat ſubditus illi. Ber-
Luc. 2. nardus: quis? quibus? Deus hominibus. Augu-
ſtin.

ſtin. Erubeſcat homo fieri ſuperbus, quia humilis factus eſt Deus. Honorauit in morte, quia in cruce pendens, Ioanni eam commendauit. Honorauit poſt mortẽ quia ſicut dicit Sedulius. Reſurgens primò apparuit ſibi. Item honorauit eam morientem, quia perſonaliter cum tota curia cœleſti ad eius obitum uenit, Honorauit matrem uiuentem; quia matrem Dei eam fecit. Honorauit eam de hoc ſeculo recedentem; quia ipſam in corpore, & anima ad ſuam dexteram collocauit. Tertiò inducimur propter debitũ, Nos enim à parentib. recepimus eſſe, nutrimẽtum, & documẽtum; quia igitur ab eis recepimus eſſe, debemus eis magnã reuerentiã exhibere. Honora patrem, & matrem tuam: & gemitus matris tuæ non obliuiſcaris; memento, quia niſi per eos, natus nõ fuiſſes; quia ab eis accepimus nutrimentũ, debemus ipſis magnam diligẽtiam; ut ſicut nos diligẽter nutriuerunt in iuuentute; ſic & nos cũ magna diligentia debemus eos nutrire in ſenectute. Fili ſuſcipe ſenectam patris tui. Quia ab eis recepimus documentũ: debemus eis magnam obedientiam. Filij obedite parentibus ueſtris in Domino: hoc enim eſt iuſtum. Quartò inducimur per naturæ inſtinctũ. Natura enim omnes docet, quòd debemus parentibus ſubuenire; & quãdo ſunt in neceſſitate poſiti; & quando ſunt ſenectute confecti: & quando ſunt mortui. Et ad iſta tria oſtendenda, ponit Valerius tria exẽpla ad oſtendẽdum, ꝙ debemus parẽtibus ſubuenire, quando ſunt in neceſſitate poſiti. Recitat, quòd cum quædam mulier nobilis ob quoddam flagitium fuiſſet morti adiudicata: noluit eam Rex comburere; uel alia morte publica punire, propter honorẽ parentum, ſed incluſa eſt incarcerem, ut ibi fame periret. Filia uerò eius, (quæ erat nupta) de licẽtia iudicis, eam quotidie uiſitabat in carcere; prius tamen eam diligenter perſcrutabatur, ne aliquid comeſtibile ſibi deferret; illa uerò extracto ubere, ſingulis diebus de proprio lacte matrem alebat. Cum uerò iudex miraretur, quòd tanto tempore ſuperuixerit; repertum eſt, quòd ſic

Eccl. 7.

Ecc. 3.

Eph. 8.

fiebat; tunc Iudex pietate cõmotus, mãtrem filiæ dona uit. Ad oſtendendum quod debemus parentibus ſubue nire, quando ſunt ſenectute confecti. Oſtendit per exẽ plum Cyconiæ dicens; quod Cyconiæ filij, parẽtes ſuos in nido ponũt; & uelut infantes iuxta pectus ſuum col-locant, fouent, & nutriunt; ſoli uultures parentes ſuos famę mori permittunt. Ad oſtendẽdum uerò, quod de parentibus curam debemus agere etiam in morte, eis ſe pulturam debitam præparando; oſtendit exẽplo Scyta rum. Dicit enim; cum Darius rex, fines Scytarum inua ſiſſet, & ſepulchra parẽtum ſuorum inuadere uellet: mi ſerunt ei Scytæ dicentes; quod depopulationem agro-rum, & uinearum æquanimiter ferrent; ſed ſi ſepulchra parentum contingeret; tunc, Scytarum potentiam, & ui res ſentiret; quia ꝓ ipſis defendẽdis mori parati eſſent.

Tertio. Tertiò ponitur ueræ doctrinæ à Chriſto traditio, cum ſubdit: Nõ quod intrat in os coinquinat hominem; ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hoĩem; & ideò cõ numerat multa uitia, & mala; quæ ab ore procedunt. ſ. adulteria, homicidia, furta, falſa teſtimonia blaſphemię: & ideò ipſum os diligenter eſt cuſtodiendum. Et quia non ſufficit humana cuſtodia; petenda eſt diuina; ſicut petebat propheta dicens: Pone Domine cuſtodiam ori meo. Legitur quod fuerunt tres philoſophi, qui in-ter alios loquentes, multum fuerunt taciturni. ſ. Socra tes, Solon; & Xenocrates. Quadam igitur uice cum in-ter multos loquaces Socrates ſederet, & taceret; inter-

Socra-tes. rogatus cur ſic taceret; reſpondit: Quia me loquutũ fuiſ ſe ſæpe pœnituit, tacuiſſe uerò nunquam. Ideò dicitur:

Prou. 10 In multiloquio non deeſt peccatum. Solon etiam cum alijs loquentibus taceret; interrogatus ẽ ſi taceret, quia

Solo. 2. loqui neſciret, uel quia ſtultus eſſet? Reſpondit; nullus ſtultus tacere poteſt. Ideò dicitur: Stultus uerba multi-

Eccl. 10 plicat. Xenocrates etiam cum alijs loquentibꝰ taceret; interogatus quare hoc faceret? Reſpondit; quia os

Xeo crates. unum, aures duas à natura accepimus. Quaſi dicat; multa debemus audire, & pauca dicere. Ideò dicitur:

Sit

Sit omnis homo uelox ad audiendum,tardus ad loquẽdum. Item etiam philoſophus cuidam uerboſo dixit: Si noſtris auribus te audires,taceres. Quaſi dicat: ſi uerba tua diſplicerent tibi, ſicut nobis;taceres. Ideò dicitur: Eſt tacens qui inuenitur ſapiens; & eſt odibilis,qui procax eſt ad loquendum. Ecc.20.

Eadem quarta ferita tertiæ hebdomadæ 40. Sermo ſecundus. De triplici planta; & ubi unaquæq; plantata ſit, ſecundum triplicem terræ differentiam.

OMnis plantatio quam non plantauit pater meꝰ eradicabitur. Homo dicitur planta,ſiue arbor euerſa. Habet enim ramos inferius.ſ.manus,& brachia,& pedes. Ad oſtẽdẽdũ,ꝙ nõ debet fructificare,ideſt opera miſericordiæ ſuperiꝰ facere,ſed ĩferiꝰ ideſt nõ debet ea facere ĩ cœlo:ſed ĩ mundo. Nã ſicut Aug.in Homel. In cœlo miſercordiæ opera,nõ ſunt neceſſaria. Nemo enim ĩduet nudũ,quia oẽs ſunt ibi ueſte immortali induti. Nemo ibi hoſpitabitur peregrinũ, quia ſunt ciues perpetui. Nemo ibi paſcet famelicos. quia omnes ex uiſione Dei ſunt ſaturati. Nemo ibi potabit ſitibundũ,quia omnes uino Spiritus ſancti ſũt æbrij. Nemo ibi uiſitabit infirmum,uel tribulatũ, quia omnes ſunt ibi ſani,& cõſolati. Nemo ibi redimet incarceratũ: quia omnes ibi ſunt liberi,& ſanati,& ſoluti: Nemo ibi uadit ad ſepulturã, quia oẽs immortales effecti ſũt. Et ideo iſta planta,ideſt homo,nõ hẽt ramos extẽſos ſuperius,ſed inferius;quia nõ debet hõ fructificare in cœlo, ſed in mũdo. Hẽt etiã iſta plãta radices ſuperius.ſ.capillos;ad innuẽdum,ꝙ non dẽt plantari inferius, hoc eſt ĩ mũdo,ſed ſuperius,hoc eſt in cœlo. Radix aũt ĩ plãta eſt ſicut os in animali,quia per radices humorem attrahit: unde planta nutritur,& fructus producunt. Quãdo ergo radix eſt plantata ĩ bona terra;tunc attrahit humorẽ bonum,& facit fructũ bonum. Quando uero plãtata eſt

Miſericordiæ opera ĩ cœlo neceſſaria nõ ſunt.

in mala terra; tunc corruptum humorē attrahit, & malū fructum facit. Notandum autem, quòd triplex eſt terra;
Pſ. 26. ſcilicet cœleſtis. Credo uidere bona Domini in terrā ui
Pſ. 113 uentium. Mundialis: Cœlum cœli Domino, terra au-
Io. 10. tem dedit filiis hominum. Infernalis: Terram miſeriæ, & tenebrarum; ubi umbra mortis, & nullus ordo; ſed ſempiternus horror inhabitat. Planta igitur, quæ eſt in cœlo plantata, ſicut ſāncti uiri: attrahit humorem
Phi. 3. pinguem, & dulcem; & ideò facit fructum bonum. Sic plantata erat illa planta, quæ dicebat: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt. Planta uero quæ eſt plantata in mundo ſicut auari; qui ſunt ſicut terra arida, & uacua; nullum attrahit humorem: & ideo nullum fructum facit.
Hie. 14 Aſpexi terram, & ecce uacua erat. Terra erat inanis, &
Gen. 1. uacua. Planta uerò, quæ eſt plantata in terra infernali; ſicut ſunt peccatores miſeri; trahunt humorem uenenatum; & ideò faciunt fructus acerbos, & ad nihilum apertos.
Sap. 4. Fructus eorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad nihilum apti. Prima igitur planta, quæ eſt in terra cœleſti, ſicut ſunt uiri ſancti, producit (ſicut dicit Chryſoſtom.) bonas gemmas, id eſt bonas cogitationes: bonos flores, id eſt bonas uoluntates, quæ naſcuntur de bonis cogitationibus; ſicut flores naſcuntur de gemmis. Producit etiam de floribus bona poma, id eſt bona opera; quæ naſcuntur de bonis uoluntatibus; quemadmodum poma naſcuntur de floribus.

Sancti uiri deo de omnibus ſenſib⁹ & membris ſeruiunt.

Et ſicut planta frutificat in omnibus ſuis ramis; ſic ſāncti uiri ſeruiunt Deo de omnibus ſenſibus, & membris ſui corporis. Sicut dicit Chryſoſtom. in quadam Homelia. Oculus enim Deo præſtat obſequium, quando à uanitatibus ſe auertit. Auris, quando uerba Dei libenter audit: & uerba detractionis fugit. Os; quando libenter Deum laudat, & mendacia, & uana uerba deuitat. Manus, quando homo ad pauperes porrigit, & ad rapinas aliquas non extendit. Pedes, quando ad malum non currunt; & ad Eccleſiam libenter uadunt. Et ſicut rami plantæ, quanto magis

magis ſunt fructibus onuſti; tantò magis ad terram ſunt procliui. Sic ſancti uiri, quantò ſunt bonis operibus fertiliores, tantò magis ſunt coram Deo humiliores.

Secundò planta, quæ eſt plantata in mundo, ideſt in terra arida, & uacua, ſicut ſunt homines mundani: nullum humorem attrahit, & ideò nullum fructum facit. Si aliquis haberet plantam in horto ſuo, circa quam multum laboraret, & nullum reciperet fructum; ipſam plantam præſcindere deberet. Talis planta eſt iſte mundus. Illi enim, qui nimis illam terram aridam, & uacuam diligunt; in uita magnum habent laborem, iuxta illud: Eſt homo, qui diebus, Ecc. 8.
& noctibus ſomnum oculis non capit. Item: Laborauit diues in congregatione ſubſtantiæ ſuæ. In Ecc. 31
morte verò habent magnum dolorem, quia non poſſunt ſine magno dolore dimitti; quæ cum magno amore poſſeſſa ſunt. Diuitiæ conſeruatæ in malum Ecc. 5.
Domini ſui; pereunt enim in afflictione peſſima. Habent enim afflictionem malam; quia eas dimittunt; peiorem, quia ſecum portare non poſſunt: peſſimam: quia uident, quòd cauſa ſuæ perditionis fuerunt. Poſt uerò mortem dant uacuitatem. Diues cum dormierit Iob. 27.
nihil ſecum afferet, aperiet oculos ſuos, & nihil inueniet. Econuerſo autem bona ſpiritualia habent in uita delectationem, Cantabiles mihi erant iuſtifi. tuæ Pſ. 118.
&c. In morte dant ſecuritatem; Si dormieris, non Prou. 3.
timebis, quieſces, & quietus erit ſomnus tuus. Poſt mortem dant ſecuritatem, & ſatietatem, Pſalmus: Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quia igitur iſte mundus eſt talis planta, quæ in uita dat laborem, in morte dolorem; poſt mortem uacuitatem, ideò eſſet pœnitus præſcindendus, ideſt amor eius pœnitus relinquendus. Iſta eſt illa planta infructuoſa de qua dicitur; Ecce anni tres ſunt ex quo uenio, quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio. Succide Luc. 13.
ergo illam. ut quid etiam terram occupat? Et dixit cultor uineæ ad patrem familias, Domine dimitte illam

te illam, & hoc anno; uſque dum fodiam circa illam & mittam ſtercora: & ſi quidem fecerit fructum; ſin autem in futurum ſuccides eam. Iſta ficus ifructuoſa, eſt iſte mundus, ideſt amator mundi. Tres anni ſunt tria tẽpora; ſcilicet tempus ante legem, tunc non fecit fructũ; tempus ſub lege, tunc etiam fructum non fecit; & tempus gratiæ, ſub quo etiam multi ſunt, qui fructum nõ faciunt. Vel tres anni ſunt tres ætates hominum; ſcilicet adoleſcentia, iuuentus, & matura ætas. Sunt autẽ qui fructum non faciunt bonum, nec in adoleſcẽtia ſua, nec in ſua iuuentute, nec in ſua matura ętate: Et Chriſtus habet curam de peccatoribus, rogat patrem, ut ad huc expectet uſque ad quartum annũ; id eſt uſque ad ſenectutem. Et hoc ſępe facit Deus; iuxta illud: Vſque, ad ſenectam ego ipſe, & uſque ad canos ego portabo, & ego feram; ego portabo, & ſaluabo. Sunt autem tria, quæ plantam infructoſam ſæpè fructificare faciunt; ſcilicet foſſio, irrigato, & fimi appoſitio. Et hoc eſt quod ſubditur: Vſquequo fodiam circa illam &c. Tria etiam ſunt quæ peccatorem ſæpe ad conuerſionem adducunt. Primum eſt peccatorum ſuorum cognitio, & iſta eſt foſſio. Auarus enim peccata ſua operit de terra. Superbus lapide duro. Luxurioſus luto. Et ideò peccata ſua non poſſunt aſpicere: & ideò fodienda eſt terra auaritiæ, lapis ſuperbiæ, lutum luxuriæ. Et tunc uidebit abhominationem peccatorũ ſuorum, & inde plurimum erubeſcet, iuxta illud: Quem ego fructum habuiſtis tunc, in quibus nunc erubeſcitis? Ideò dicitur: Fili hominis fode parietem, & uidebis abhominationes peſſimas quas iſti faciunt. Secundum eſt ælemoſyna rum largitio; & iſta eſt irrigatio. Eleæmoſyna enim eſt ab Hely, quod eſt Deus; & Moys, quod eſt aqua; qua ſi aqua Dei. Iſta ælecæmoſyna peccatorem diſponit ad gratiam. Tùm quia interceſſores ſibi acquirit, iuxta illud: Facite uobis amicos de Mammona iniquitatis. Tùm quia peccata extinguit: Ignem ardentem extinguit aqua, & ælcæmoſyna reſiſtit peccatis. Tum

[Margin notes: Mundᵒ eſt ficus infru— ctuoſa. — Eſa. 46. — Plãtam ĩfructuo ſam tria faciunt fructifi- care. — Ro. 6. — Eze. 8. — Eleęmo ſyna ad gratiam diſpõit. — Luc. 16 — Ecc. 3.]

quia Diabolum vincit: Vnde dicit Glo. ſuper illud pſal. Miſericordia mea, & refugium meum. De nulla re ſic vincitur Diabolus, ſicut de miſericordia. Tertium eſt mortis recordatio, & iſta ē ſtercoris, ſiue fimi appoſitio In morte enim homo ſtercus efficitur, & putredo. Et à uerbis uiri peccatoris nè timueritis; quia gloria eius uermis, & ſtercus eſt. Ipſa enim mortis memoria à peccato præſeruat. Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. In bono opere ſolicitat. Grego. Valde enim ſe ſolicitat in bono opere, qui ſemper cogitat de fine. Et gratiam Dei conſeruat. Sicut enim cinis conſeruat ignē; ſic memoria mortis conſeruat gratiam ſpiritualem. Ideò dicitur: Quid ſuperbis terra, & cinis? Talem cinerem ſe recognoſcebat Abraham dicens: Loquar ad Dominum meum cum ſim puluis, & cinis. Tertia planta, quæ plantata eſt in terra infernali, ſicut ſunt illi, qui ſunt in peccato mortali; attrahit corruptum humorem: ideò facit aliquando mortiferos fructus: ideſt peccata mortalia. Iſta planta eſt ſimilis illis plantis, quæ naſcuntur in loco, ubi Sodoma ſubuerſa fuit, & Gomorra; quæ faciunt poma exterius pulchra, intus autem fœtida. De talibus dicitur: Arbores autumnales; infructuoſæ, bis mortuæ. Sicut enim arbores bis moriuntur: ſcilicet in folijs, & fructibus; ſic & iſti habent uerba uenenata, & opera mortifera. Aliquando uerò ſi iſta planta facit fructus, id eſt opera, de genere bonorum; tamen inutiles ſunt quantum ad meritum uitæ æternę. Dicit enim Ariſtoteles, quòd arbores ſilueſtres aliquando plus fructificant, quàm hortenſes; ſed fructus hortenſes ſunt meliores. Sæpè enim contingit, quòd illi qui ſunt in peccato mortali multas ęleęmoſynas, & ieiunia faciunt: Sed tamen una ęleęmoſyna cum gratia facta, cum ſit fructus hortenſis, multo plus ualet; quàm multæ factæ in mortali, cum ſint fructus plantæ ſilueſtris. Aliquando uerò nimia vetuſtate in peccatis; iſta planta ſicarida facta ē, quòd nullum bonum deſideriū, uel propoſitum habere poteſt. In quorum perſona dicit

pro-

1. Mac. 2.
Mortis memoriæ effectus.
Ecc. 7.
Ecc. 10.
Gē. 18.
Tertia.
Iudæ. 2.

propheta: Aruit tanquã teſta virtus mea. Sicut enim teſta ab igne exſiccata, facta eſt arida: ſic tales igne concupiſcentiæ exſiccati: ab humore bonæ cognitionis, facti ſunt aridi, præ nimia vetuſtate peccati. Dicit enim Ariſtoteles: quòd cum Amigdalus eſt uetus, debet perforari; & tunc humor in medulla depurabitur, & fertilis efficietur. Eodem modo, quando quis eſt vetuſtus in peccato: faciat tria foramina in corde ſuo, ſcilicet dolorem contritionis, pudorem confeſſionis, & laborem ſatisfactionis. Et tunc iſta planta renouabitur, & bonum fructum faciet.

Feria quinta tertiæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. De tribus magnis operibus Chriſti erga febricitantẽ; ſcilicet de opere magnæ potẽtiæ magnæ miſericordiæ: & magnæ ſapientiæ.

Luc. 4. SVrgens Ieſus de ſynagoga: intrauit in domum Symonis. Socrus autẽ Symonis, tenebatur manis febribus. In præſenti Euangelio oſtendit, quòd Chriſtus tria magna, opera fecit; ſcilicet; Opus magnæ potentiæ: Opus magnæ miſericordiæ: Opus magnæ ſapientiæ. Opus magnæ potẽtiæ oſtendit in ſocrus Simonis curatione. Cũ enim magnis febribus teneret: Chriſtus febribus imperauit, & illa cõtinuò ſanata ſurrexit. Oſtẽditur etiam opus magnæ potentiæ in hoc; quòd cũ ſol occubuiſſet multos ſanauit. Inter quos fuit multitudo magna infirmorũ: uñ dicit; Varijs languorib. Fuit facultas curæ: unde dicit, quòd ſingulis manus imponens curabat eos. Secũdò ponit opus miſericordiæ, & hoc in dæmonum expulſione. Magna enim pietas Chriſti erat quãdo dæmones ab obſeſſis corporibus expellebat. Magna enim Chriſti miſericordia erat in hoc, quòd dæmones, qui ſuſpicabantur eum eſſe Chriſtum, loqui nõ permittebat. Et hoc ideò Chriſtus faciebat, ne homines au

dien-

dientes dæmoné prædicare modo ueritatem; deinceps acquieſcerent ſibi prædicanti falſitaté. Vnde dicit glo. Ideò prohibet loqui, nè dū aliquis audit dæmoné uera ꝑdicanté, poſtea ſequatur erranté. Improb⁹ enim magiſter, ueris falſa ꝓmiſcet; ut ſub ſpecie ueritatis, teſtimoniū veritatis obtegat. Tertiò ponitur opus magnę ſapiētiæ, & hoc in ſapienti prædicatione. Vnde cū turbæ eū vellēt detinere vt inter eos miracula feceret; dixit ſe nō eſſe miſſum tantū ad curationé corporū, quæ fit in miraculorū operatione; ſed maximè ad curationé animarū, quæ fit in uerbi Dei ꝑdicatione; & ideò erat ꝑdicans in ſynagogis Galileæ. Circa primū opus. ſ. potentiæ per quā curauit ſocrū Simonis tria ſunt videnda. ſ. infirmitatis genus, curādi modus, & curationis effectus. Genus ſiue ſpecies infirmitatis erat magna febris: ꝑ quam mortale peccatum ſignificatur. Inter cętera auté incōmoda quæ patitur febricitans ē, quia habet palatum inordinatū; propter quod dulcia ſibi uidentur amara, & inſipida, & econuerſo. Eodem modo ſic habet inordinatū peccator palatum animæ; ꝙ omnia ſpiritualia ſibi videntur amara, & inſipida. Et hoc oſtendit Chriſ. ſuper Matt. ꝑ tria exempla. Primum eſt; ꝙ ſi leoni oſtendatur pratum uirens, non excitatur eius appetitus; quia de natura ſua non eſt comedere herbas uirentes, ſed carnes.

Dæmonos quare à Christo loqui ꝓhibiti ſunt.

Primo.

Febris mortale peccatū ſignificat.

Secundū exemplum ē; quòd ſi pluuia cadit ſuper lapidem, lapis quidem foris balneatur, intus autem ſiccus manet. Tertium exemplum eſt; quia ſi in aliquo uaſe pleno acęto gutta mellis infunditur, & mel perditur, & acetum non dulcoratur.

Primum exemplum pertinet ad luxurioſos: quib⁹ ſi oſtendantur herbæ virētes. i. ſi prædicētur eis cœleſtes amęnitates, nō excitantur eorū uoluntates ad eas deſiderandum: quia nō eſt de natura ſua deſiderare cœleſtes amænitates; ſed carnales voluptates. Quia ſicut dicitur: Animalis homo non percipit quæ ſunt ſpiritus Dei. Audiet luxurioſus, ſcilicet verbum caſtitatis, & diſplicebit ei, & proijciet illud poſt dorſum suū. Secūdū

1. Cor. 2.
Ecc. 31.

exemplum pertinet ad ſuperbos:qui habēt cor lapideū; ita quòd ſi Deus dat pluuiam gratiæ ſuæ: uel inſpirationes internæ immiſerit eis:cor eorum exterius pōt tāgere;ſed interius nihil poteſt intrare, & ideò remanēt
Iob 41. aridi,& ſicci ab omni humore gratiæ. Cor eius indurabitur quaſi lapis. Magna enim miſericordia Dei eſt,quādo tale cor durum mollificat; ut gratia Dei intrare ua-
Eze.36. leat. Auferam cor lapideum de carne ueſtra,& dabo vobis cor carneum; & ſpiritum meū ponam in medio ueſtri. Tertium exemplum pertinet ad auaros,qui habent cor acetoſum,& multis amaritudinibus repletum. Habent enim amaritudinem laboris in acquirēdo; timoris in cuſtodiendo; & doloris in amittendo. Et ideò diuitiæ vocantur ſpinæ,ex eo quòd corporaliter pungunt.
Luc.8. Si igitur mel:i.uerbum cœleſte,vel inſpiratio diuina, in talium corda immittitur; & uerbum perditur, & cor eorum non mutatur. Et ideò faciendum eſt quod dicit Aug. Diſce non diligere mundum,ut diligas Deum:diffunde ut implearis;auerte ut conuertaris.

Secundò notatur modus curandi cum dicitur. Et rogauerunt eum pro illa,& ſtans ſupes illam imperauit febri,& dimiſit illam. Ex quo habetur:quòd Dominus ad præces diſcipulorum,eam ſanauit. Per quod datur intelligi;quòd aliquando Deus ad prçces uirorum ſancto
Peccatoris qualitates. rum,alicui peccatori ſalutem animæ concedit. Peccator enim eſt immundus,Dei inimicus,& claudus. Quia enim eſt immundus; non audet coram Deo apparere,
Io.9. quia Deus tales abhominatur. Pſal. Virum ſāgui. & do.
Eſa.66. abho. Dominus. Quia eſt Dei inimicus: nihil poteſt à Deo impetrare. Scimus quia peccatores Deus non audit. Et ideò talibus Deus indignatur potius,quàm placatur. Cognoſcetur manus Domini ſeruis eius,& indignabitur inimicis ſuis. Greg. Cum is qui diſplicet ad intercedendum mittitur;irati animus ad deteriora prouocatur. Quia uerò eſt claudus, non poteſt ad Deum ac-
3.Reg. 18. cedere. Quamuis enim habeat pedem fidei,non tamen habet pedem boni operis. De talibus dicitur: Vſque

quo

quò claudicatis in dua s partes &c.Ideò peccator indiget auxilio ſanctorum uirorm, quia ipſi ſunt mundi. Pſal. Ambulans in uia immaculata hic mihi miniſtrabat. Ipſi ſunt amici Dei.In animas ſanctas ſe transfert: amicos Dei,& prophetas conſtituit.Ipſi ſunt ſani,& recti.Rectos greſſus facite pedibus; ut non claudicans qs erret; magis autem ſanetur. Sap.7. Heb. 12

Tertiò ponitur curationis effectus, cum dicitur: Et continuò ſurgens miniſtrabant illis. Naturaliter u t dicit glo.homo febricitans incipiente ſanitate; conſueuit laceſſere,ſed iſta continuo ſurrexit; & Chriſto miniſtrauit.Per quod detur intelligi,quòd peccator non debet diu ſtare in peccato,ſed continuo ſurgere; alioquin de peccato in peccatum cadit. Et hoc accidit propter tres cauſas.Prima eſt propter peccati ponderoſitatē. Peccatum enim eſt ualde onerosūm.Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meū; & ſicut onus graue,grauatę sūt ſuper me.Et ideò peccatum quod per pœnitentiam citò non diluitur; mox ſua ponderoſitate ad aliud trahit. Secunda cauſa eſt propter peccatoris cæcitatem. Et ponit exemplum Chriſo.de Sampſone; cui cum capilli in quibus erat uirtus ſua detruncati eſſent; philiſtæi ipsū ligauerunt,& ſibi oculos eruerunt,& ipſum mollere fecerunt· quia quando peccator perdit robur uirtutum ſuarum; mox dęmones ipſum funibus peccatorum ligant; oculo fidei ipſum excęcant:de uitio in uitium eū currere procurant. Tertia cauſa eſt propter quandam connexionem.Nam auaritia trahit ad rapinam, & furtum,& ad multa mendacia.Gula trahit ad æbrietatem, & luxuriam.Superbia trahit ad multas iniurias inferendas,& ad multas ambitiones appetendas.Vnde dicitur: Qui fugerit à facie formidinis,cadet in foueam; & qui exierit de fouea,tenebitur laqueo.Per formidinem intelligitur auaritia,quia auar⁹ ſemper eſt in timore. Per foueam intelligitur luxuria: Fouea profunda eſt mæretrix.Per laqueum intelligitur ſuperbia: quæ omnes illaqueat. Sæpè autem contingit, quòd quando auarus

Peccator de peccatò in peccatum cadit 3.de cauſa.

Eſa.24.

Pro.23.

dimit-

dimittit auaritiam,& dat ſe inertiæ; cadit in luxuriam.
Et quando luxurioſus ſuperat omnem concupiſcentiã.
Secũdo. cadit in uanamgloriam,& ſuperbiam. Circa ſecundum
op⁹.ſ.miſericordiæ,quò Chriſtus dęmonis fugauit. No
Dæmoniorum potẽtia magna. tandum quòd dæmones habent magnam potentiã. Nõ
eſt poteſtas ſuper terram quæ comparetur ei. Habent
magnam aſtutiam. Timeo autem nè ſicut ſerpens Euã
ſe duxit aſtutia ſua:ita corrumpantur ſenſus veſtri,& ex
Iob.41. cidant à ſimplicitate,quę eſt in Chriſto Ieſu. Habẽt ma
2. Cor. 11. gnam ſæuitiam. Aduerſarius ueſter tanquam Leo rugiens:cir.que.quem deuo. Magna ergo miſericordia Dei
1. Pet.5 eſt;quando à nobis expellit aduerſarium tam potentẽ,
& tam aſtutum,& tam ſeuientem. Nihilominus enim
eius potentiam uincimus reſiſtendo. Reſiſtite Diabolo,
Iac. 4. fugiet à vobis. Eius aſtutiam uincimus, dum ad Deum
per orationem reuertimur. Cum ignoramus quid agere debeamus;hoc ſolum refugium habemus, ut oculos
2. Paralip.20. noſtros dirigamus ad te. Eius ſęuitiam frangimus noſipſos macerando:quia quando noſipſos maceramus, hoſtẽ proſternimus. Omnis.n.qui in agone contendit, ab
1. Co.9. omnibus ſe abſtinet;ego ſic curro non quaſi in incertũ.
Tertio. Circa opus ſapientiæ, ideſt prædicationem Chriſti. Notandum,ꝙ Chriſtus ibat ſapienter prædicando. Ibat.n.
Mat. 21 prædicando ſine expenſis,vſque ad eſuriem. Cum exiret à Betnania: eſuriuit. Ibat ſine æquis uſque ad laſſitudinẽ. Ieſus fatigatus ex itinere. Ibat ſine clientibus
Io.4. vſque ad captionem. Vnde dixit Pilato: Si ex
hoc mundo eſſet regnum meum: miniſtri
mei utiq; decertarent: ut non traderer iudęis. Prædicator qui aliter iret:inſipienter iret. Si
videlicet iręt, aut cõ
ſtipatus æquis: aut diuitijs ſuffarcinatus:aut ſeruitoribus,
aut domicellis
uallatus.

Eadem quinta feria tertiæ hebdomadæ quadrageſime. Sermo ſecundus. De diuerſis ſpeciebus febrium tum corporalium, tum ſpiritualium.

Socrus autem Simonis tenebatur magis fæbribus. Per fæbrem ſignificatur peccatum mortale; quia ſicut febricitās modo patitur frigus, modo æſtum; ſicut peccator modo patiť timorē, qui eſt frigus animæ; modo cupiditatem, quæ eſt calor animæ. Vnde Augu. ſuper Pſalm. Incenſa igni, & ſuffoſa; quia omnia peccata duæ res faciunt. ſ. timor, & cupiditas. Timor facit fugere omnia quæ ſunt carni moleſta: Cupiditas facit apparere omnia, quæ ſunt carni ſuauia. Sicut autem diuerſæ ſunt ſpecies febrium; ſic etiam ſunt diuerſa genera peccatorum. Prima febri eſt quotidiana, & ſignificat peccata uenialia, quæ quotidie agimus; quæ ſecundum Augu. aſsimilantur gutti aquæ, arenæ, & ſcabiei. Guttis aquæ aſsimililantur, quia færuorem charitatis remittunt; Arenæ, quia ſæpè ab omnibus bonis operibus animam ſterilem faciunt; Et ſcabiei quia decorem animæ diminuunt. Et dicit ibidē Augu. quod ſicut multæ guttæ naui faciunt naufragium; & multa grana arenæ faciunt onus ponderoſum; & multitudo ſcabiei reddit hominem corruptum; ſic peccata uenialia quando contemnuntur; ſępe ſua multitudine, grauitati, & deformitate diſponunt animā ad mortale. Vel fæbris quotidiana poteſt eſſe gula propter exactionem quotidianam. Venite ſumamus cibum, & impleamur ebrietate, & erit ſicut hodie, ſic & cras; & multò amplius. Guloſus enim ſi hodie bene comedat, cras melius apettit comedere: ideò aſsimilatur ſanguiſugæ. Sanguiſugę duę filiæ ſunt dicentes: affer affer quia guloſus poſt unum ferculum dicit; affer aliud. Secunda fæbris eſt effimera; & dicitur ab effimero piſce marino, qui eo die quo naſcitur, moritur: & ſignificat ſubitum iræ motum, qui de-

Peccata duæ res faciunt.

Eſa. 56.

Pro. 30

Eph. 4. bet ſinire ante occaſum ſolis. Sol non occidat ſuper irã veſtram. Talis enim motus ſubitus, quaſi omnes inuadit, quia ſicut dicit Hieron. Qui nulla animi ꝑturbatione mouetur, aut Deus eſt, aut lapis. Dicit tamen Greg. Nazianzenus; quod tres ſunt qui non poſſunt moueri: duo in cœlo, ſcilicet Deus, & Angelus: tertius in terra, ſ. Chriſtianus populus. Quamuis enim Deus dicatur iraſci: tamen ſecundum Augu. non dicitur iraſci ꝓpter aliquem turbulentum affectum, ſcilicet propter uindictam. Angeli etiã quamuis de perditione peccatorum dolere dicantur; tñ nullam ſentiunt paſſionem: ſed dicũtur dolere; quia ad modum dolentium ſe habent. Chriſtianus autem populus appellatur ille, qui in Dei amore eſt perfectus. Talis. n. licet aliquando perturbationẽ patiatur; tamen ex hoc eius ratio non obnubilatur: quia talem perturbationem tenet ſub dominio rationis. Tertia febris eſt ærratica, quæ non accidit certis horis, & ſignificat inuidiam; quæ quando aliquis laudatur accedit quando uituperatur, recedit: non habet horã determinatam; ſed quotieſcunque renouantur laudationes, toties renouantur acceſſiones. Hoc patet de Saul qui inuidebat Dauid. Cum enim diceretur; Saul percuſſit mille; & Dauid decem milia: tunc Saul paſſus eſt magnas acceſſiones: & quoties audiebat de ſua probitate; tũc laborabat toties illa acceſſione. Quando autem Dauid canem, & pulicem mortuum ſe nominabat: tunc iſta acceſſio recedebat: ideò inuidus ſignificatur per Hely de quo dicitur: Quod non poterat uidere lucernam Domini ſui antequam extingueretur lucerna. Accenſa lucerna lucet: ſed æxtincta fætet. Lucerna igitur accẽſa: ſunt viri virtuoſi; æxtincta peccatores fætidi. Inuidus igitur non poteſt ſine magna afflictione ſuſtinere, ut uideat uiros uirtuoſos; libenter autem uidet viros miſeros, & abiectos: ideò dicit Socrates: Vtinam inuidi in omnibus ciuitatibus oculos, & aures haberent: ut de cunctorum fœlicitatibus torquerentur. Quarta fæbris eſt tertiana: qua laborant illi, qui de peccatis ſuis nolunt

Margin notes: Tres moueri non poſſunt. — Tertia. — 1. Reg. 18. — 1. Re. 3.

ſunt ſatisfacere. Habent enim contritionem, & confeſſionem: ſed nolunt habere ſatisfactionem. Vnde dicitur, quod cum quidam dęmoniacus ad quẽdam uirum ſanctum fuiſſet ductus; & ille dęmonem adiurare, ut recederet; & nomen ſuum ei diceret; ille ait: Nos ſumus tres fratres, qui habemus noſtra officia determinata. Ego enim uocor claudens cor, alius uocatur claudẽs os, alius uocatur claudens marſupium: officium enim meum eſt cor peccatoris indurare, ne poſſit contritionem habere; & ſi fortè conteritur: laborat frater meus, ſcilicet claudens os; ut à confeſſione impediatur: & ſi fortè confeſſus fuerit laborat frater meus, ſcilicet claudens marſupium; nè ſatisfaciat: nè malè ablata reſtituat. Exẽplũ.

Quinta febris eſt continua: iſta laborant auari, & maxime uſurarij: cęteri peccatores interpolationem faciunt in peccatis. Vſurarius verò cõtinuè peccat; ſcilicet die, & nocte, & qualibet hora; & quolibet momento: & quolibet feſto: ideò uidetur eſſe peior Iuda ſcarioth. Ille enim uendidit Chriſtum: iſte uendit Chriſtum, beatã Mariam, & omnes ſanctos, & ſanctas Dei; quia ipſorum fęſtiuitates computat in uſuris: & quia uſurarius ſimilis eſt Iudæ, immò peior in culpa: ideò ſimilis erit ei in pœna. Iudas enim in aere interijt, qui eſt habitatio dęmonum: ad inuendum quod non debebat ſtare in cęlo cũ angelis: nec in terra cum hominibus; ſed in aere cum dæmonibus. Eodem modo uſurarius non habitabit in cœlo; quia Deũ, & beatam uirginẽ, & omnes ſanctos offendit: nec in mundo; quia homines conturbauit: ſed in inferno cũ dæmonibꝰ, quos per auaritiã adorauit, iuxta illud: auaritia, quæ eſt idolorum ſeruitus. Iſta febris continua. ſ. auaritia citò extinguit hominẽ; quia tollit tria, q̃ ſunt cauſa uitæ. ſ. cibum, ſomnũ, & quietem. Auarus. n. non poteſt comedere. Non ſatiabitur pane indigens; & in triſtitia erit ſuper menſam ſuam. Non poteſt dormire. Cuncti dies eius doloribus, & ærumnis pleni ſunt; nec per noctem mente requieſcit; nec poteſt quietem habere. Per ſolicitudinem quieſcere non potuit.

Quinta | Vſurarius continue peccat. | Iudas in aere mortuꝰ, quid notat. | Col. 3. | Auaritia citò hominẽ occidit. | Ecc. 14. | Ecc. 2. | Hier. 44

Sexta febris eſt quartana,& ſignificat ſuperbiã propter
Supbiæ ſpēs 4. quatuor ſpecies ſuperbiæ:de quibus dicit Greg. Quatuor ſunt ſpecies tumoris;ſcilicet cum quis bonũ quod habet,a ſe habere exiſtimat;uel pro ſuis meritis datum ſibi putat;uel cum iactat ſe habere,quod non habet;uel cũ deſpectis cæteris appetit ſingulariter uideri habere; quod non habet. Vel poteſt ſignificare luxuriam, quæ per corpus expletur;quod ex quatuor ælementis componitur.Vel poteſt ſignificare conſuetudinem longam peccandi;ut prima dies ſit mala ſuggeſtio; ſecunda malus conſenſus; tertia malum opus; quarta mala conſuetudo.Iſta quadruplex ſpecies quartanę difficulter curatur.Superbia enim difficulter curatur, quia ſemper eſt
Pſal.33. in aſenſu.Superbia eorum qui te oderunt aſcendit ſemper. Luxuria difficulter curatur;quia in corpore radicatur:quia tunc totum corpus inflammatur.Ignis eſt uſq;
Iob 3. Iob 16. ad conſumationem deuorans ipſum vulnerat;Cũ vulnerauerunt lumbos meos ipſum corrumpi,& fedat; Con
Ioel 1. putruerunt iumenta in ſtercore ſuo. Greg.Iumenta in ſtercore computreſcere, eſt carnale homines in fetore luxuriæ uitam finire. Mala autem conſuetudo difficulter curatur:hoc ſignatum eſt in Lazaro quatriduano:
Io.11. quem Dominus cum quadam difficultate uoluit reſuſcitare; ſcilicet cum oratione,cum clamore, cum ſui conturbatione,& cum lachrimarum effuſione. Septimò fæbris eſt æthica:quæ radicatur in medullis,& naturalem humiditatem conſumit:& ſignificat triſtitiam illam de qua dicitur:Seculi triſtitia mortem operatur. Spiritus
2.Cor. 7. triſtis exſiccat oſſa,ideſt robur uirtutum. Sũt tamẽ quędam oſſa,quæ non tantum ſunt exſiccanda,ſed etiam in
Pro.17. cineranda. Inciderunt oſſa regis ydumeæ uſque ad cinerem.Ydumæa interpretatur ſanguinea: & ſignat Dia
Amos 2. bolum,qui ſanguinem noſtrum ſitit: eius oſſa ſunt noſtra peccata: per quæ contra nos Diabolus aſſumit robur. Sunt igitur quidam,qui oſſa habent integra,qui ſcilicet de ſuis peccatis non conteruntur;alij ſunt,qui illa oſſa in groſſas partes frangunt: qui ſcilicet ſuperficialiter

ter cônteruntur;alij uerò ſunt,qui iſta oſſa incinerant; ſcilicet qui præcordialiter conterunt : & iſtam contritionem facit ſalubris triſtitia,de qua dicitur:Quæ enim ſecundum Deum triſtitia eſt:per pœnitentiam in ſalutẽ ſtabilem operatur. 2. Cor. 7.

Feria ſexta tertiæ hebdomadæ, quadrageſimæ. Sermo primus. De mulieris cum Chriſto collocutionib. & quomodo eam, et nos à mũdi amore remouere nititur: ut ad ſui amorẽ cognitionẽq; ducat.

IEſus fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſuper fontẽ.Dũ Dominus noſter per diuerſa loca prędicando diſcurreret,& quadam vice fatigatus eſſet: ſuper quẽdam fontem ſedere cœpit. Et licet hic dicatur fons: tamen inferius uocatur puteus. Sed ſicut dicit glo. Vbicũque aqua de terra manat,dicitur fons;ſed ſi manat in ſuperficie,fons tantum dicitur; ſi uerò manat in profundo,etiam puteus dicitur omnis puteus eſt fons,ſed non omnis fons puteus eſt.Dum igitur ſic ſederet,venit mulier de Samaria haurire aquam: inter quam, & Chriſtum magnus dialogus fuit: quia plures collocutiones mutuas habuerunt. Prima fuit quia Chriſtus ſuam humanitatem oſtendit in eo,quòd bibere petijt: probabile enim eſt quòd Chriſtus poſt fatigationem ſitiebat, & in hoc oſtendit ſe eſſe uerum hominem: quia Deus ſitire non poteſt.Ad hoc reſpondit mulier cum quadã admiratione dicens:Quomodo tu cum iudęus ſis à me bibere poſcis &c. Iudęi enim habebant in ueſtimentis fimbrias: per quas diſtinguebantur ab alijs gentibus. Secunda collocutio fuit qua Chriſtus oſtendit ſuam diuinitatem cum ait;Si ſcires donum Dei, & quis eſt qui dicit tibi, da mihi bibere · tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam uiuam; ſcilicet ſpiritus ſancti gratiam: hoc non poterat niſi inquantum Deus. Sed mulier intelligens de aqua materiali illius putei, di-

Io. 4. — Samaritanæ cũ Chriſto collocutiones.

xit,quod hoc facere non poterat, quia nec ſitulam, nec chordam habebat, & puteus profundus erat:immò nec ipſe Iacob quo ipſe maior non eſt, aliter ipſam aquam habere non potuit;niſi cum adiutorio. Tertia collocutio fuit qua Chriſtus oſtendit aquæ materialis,& ſpiritualis magnam differentiam, cum dixit: Omnis qui bibit ex aqua hac,ſitiet iterum. Aqua enim materialis ad tẽpus poteſt auferre ſitim;aqua uerò ſpiritualis, ſemꝑ aufert. Ad hoc reſpondit mulier;Domine da mihi aquã hanc;quaſi dicat,magna pœna eſt mihi ſitire, magna fatigatio eſt huc uenire,magnus labor ẽ haurire; ergo da mihi aquam hanc,quæ pœnam ſitis auferat,fatigationẽ itineris tollat,laborem hauriendi amoueat.

Quarta collocutio eſt,qua Chriſtus dixit ei,ut uirum ſuum uocaret;ideſt illum quẽ loco uiri tenebat. Ad hoc reſpondit mulier;quod non habebat uirum,ſcilicet legitimo matrimonio ſibi coniunctum.

Quinta collocutio eſt, qua Chriſtus dixit totam uitam ſuam præteritam cum ait: Bene dixiſti; ideſt uerum dixiſti,quia non habeo uirum;quinque enim uiros habuiſti. Ad hoc mulier reſpondit, quod credebat ipsũ prophetam eſſe, poſtquam tótã uitam ſuam ei dixerat. Poſt hæc autem mutatur ordo loquendi. Hucuſque enim Chriſtus quæſiuit,& mulier reſpõdit. Modo autẽ mulier quærit,& Chriſtus reſpondit. Quærit enim ex quo ipſe eſt propheta;ut ſoluat controuerſiam quæ eſt inter Iudæos,& Samaritanos. Iudæi enim dicebant,ꝙ non licet alicubi adorare,niſi in templò Dei. Samaritani autem dicebant,quod poterant adorare in monte Samariæ;quia patres ſui,ſcilicet Iacob,& filij eius, ibi adorauerunt. Et uocabant Samaritani Iacob patrem ſuum, ſiue quia ipſi legem tenebant Moyſi: ſiue quia Iacob, & filij eius ibi habitauerunt: ſiue quia ille mons ex hæreditate Iacob ad eos peruenerat. Ad hoc Chriſtus reſpondit, quod in orando, Deus non requirit locum corporalem, ſed ſpiritualem: ideſt cor mundum, & deuotum. Iſta reſponſio non placuit mulieri,quia

ri,quia uolebat, quòd diceret; quòd in monte illo poterant adorare, & ideò dixit; quòd quæſtionem illam determinandam reſeruabat Meſſiæ, ideſt Chriſto; qui Chriſtus cum uenerit,de hoc ueritatem eis annunciabit. Adhoc Chriſtus reſpondit,quòd ipſe erat ille Meſſias. Quo audito,quòd ille erat; præ gaudio hydriã dimiſit, & in ciuitatem currens nunciauit omnia. Et tunc Chriſtus ad præces Samaritanorum ciuitatem intrauit, & omnes ad fidem conuertit. Sicut patet ex prædictis, Chriſtus hãc mulierem & nos ad tria inducebat. Primò ad contemnendum amorem mundi cum dixit: Omnis qui biberit ex aqua hac,ſitiet iterum. Amor enim mundanorum, ſcilicet diuitiarum, delitiarum,& honorum; ſitim non extinguit, ſed auget. De quibus dicitur: Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ,quæ ſemper dicunt affer affer. Sanguiſuga mater eſt ſuperbiæ: quæ eſt cauſa omnium malorum. Initium omnis peccati ſuperbia. Habet autem duas filias,ſcilicet cupiditaté,& uoluptatem. Quia ſuperbus non tantum honores ambit; ſed etiam aliorum bona rapit, & uoluptuse uiuit. Iſta autem ſitis,quàm ſit uana,oſtenditur in morte Alexandri qui cum eſſe totius mũdi Dominus diuitijs plenus, libidinoſus,& eius oſſa in uaſe aureo fuiſſent repoſita; philoſophi conuenerunt.Vnus igitur uolens oſtendere dominium ſuum fuiſſe uanum ait:Heri iſti non ſufficiebat totus mundus; hodie parua ſepultura eſt contentus. Alius uolens oſtendere eſſe uanum aurum,& argẽtum congregatum ait: Heri iſte faciebat theſaurum de auro; hodie aurum, theſaurum facit de ipſo. Alius uolens oſtẽdere uanum eſſe corpus delitijs nutrite dixit: Heri iſte nutriebat corpus ſuum diuerſis delitijs:hodie uerò comeditur a uermibus infinitis.

Pro. 30.

Eccl. 10

Nota de. Alexan.

Secundò Chriſtus inducebat iſtam mulierem,& nos cum ipſa ad deſiderandum amorem Dei cum ait: Qui autẽ biberit ex aqua quam ego dabo ei nõ ſitiet in æternum. Auguſtinus:Qui biberit de paradiſi fluuio cuius gutta maior eſt oceano; reſtat, ut in eo ſitis pœnitus

extincta ſit. Huius fluuij paradiſi unā guttam perceperat Paulus, & ſtatim extinxit in eo omnem ſuperbiam; ita quòd ferocem lupum mutauit in agnum manſuetū. Perceperat Matthæus, & mox extinxit in eo omnem auaritiam; ità quòd raptorem conuertit in contemptorem. Nam qui prius rapiebat aliena, poſtmodum contempſit propria. Perceperat Magdalena, & mox extinxit in ipſa omnem luxuriam; ita quod corniculam nigerrimam, conuertit in columbam candidam. Tertiò inducebat eam, & nos in ipſa ad ſui cognitionem. Gradatim autem hæc mulier ſurrexit ad Chriſti cognitionem. Nam primò dixit eum eſſe unius ueri Dei cultorem, in hoc quòd dixit eū Iudæum eſſe; & hoc fuit magnum. Deinde ipſum dixit eſſe prophetam; & hoc fuit maius. Tandem & dixit & credidit ipſum eſſe Chriſtū; & hoc fuit maximum. Per quod datur intelligi, quòd debemus incipere à minimo, & paulatim aſcendere ad maiora. Iſte gradus ſignificatur, ubi dicitur: Vltro enim terra fructificat herbam primum; deinde ſpicam; deinde plenum fructum in ſpica. Hoc eſt ſecundū Glo. timorem, pœnitentiam, & charitatem. Illi qui generant herbam, id eſt timorem; ſunt incipientes, qui debēt incipere à timore. Sicut enim herba eſt principiū ſpicæ, ſic timor Dei eſt principium nouæ uitæ. Timor Dei principium ſapientiæ. Illi qui generant ſpicam, id eſt pœnitentiam duram ſunt proficientes: qui ſicut fuerunt delectati in peccatis, ſic debēt ſe affligere in pœnitentia, & lamentis. Ipſe me repræhendo, & ago pœnitentiā in fauilla, & cinere. Illi qui producūt plenum fructū in ſpica; id eſt charitatē, & bonorū operū plenitudinem; ſunt perfecti, qui habent charitatem Dei & proximi. Quia ſicut dicitur: Plenitudo legis eſt dilectio.

Margin notes: A minimo debemus incipere, & paulatim aſcēdere. — Mar. 4. — Prou. 1. — Io. 42. — Ro. 13.

Eadem

Eadem ſexta feria tertiæ hebdomadæ 40. Sermo II. De triplici aquarum differentia, quarum altera ſitire facit: altera ſitim extinguit: Tertia quæ in uita æterna fluit.

OMnis qui biberit ex aqua hac ſitiet iterum. Ponit Dominus hic tres differentias aquarũ. Vna eſt, quæ facit ſitim cum dicit: Omnis qui biberit ex aqua hac ſitiet iterum. Secunda eſt, quæ ſitim extinguit, cum dicit: Qui autem biberit ex hac aqua, quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum. Tertia eſt, quæ in uita æterna fluit cum ſubdit; Sed aqua quam ego dabo, fiet in eo fons aquæ ſalientis in uitam æternam. Prima aqua ſignificat amorem mundi; ſcilicet amorem diuitiarum, delitiarum, & honorum. Et ideò iſtam aquam, quæ ſitim non extinguit, ſed facit; nullus debet appetere, cum ſit turbida, & amara. Quid tibi in uia Aegypti, ut bibas aquam turbidam? Superbus enim habet cor turbidum, per continua indignatione, & contentioſa æmulatione, Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt. Tange montes, & fumigabuntur. Auarus ſemper habet cor turbidum præ nimia triſtitia, & ſolicitudine. In triſtitia erit ſuper menſam ſuã. Turbati ſunt in mari præ ſolicitudine, quieſcere non potuerunt. Libidinoſus habet cor turbidum præ nimia concupiſcentia, & feruore. Ignis eſt uſque ad conſumationem deuorans, & omnia eradicans germina. Nõ ſolum autem iſta aqua eſt turbida per effectum, ſed etiã in ſe ipſa. Aqua uerò turbida non eſt apta ad bibendũ cum ſit amara; nec ad ſpeculandum, cum ſit turbulenta; nec ad lauandum, cum ſit immunda. Amor mundi eodem modo non eſt aptus ad bibendum, quia eſt amarus. Facit enim amaritudinẽ in conſcientia. Nouiſſima illius amara quaſi abſinthiũ. Et tandẽ faciet amaritudinem in pœna. Amara erit potatio bibentibus illam. Similiter amor mundi non eſt aptus ad ſpeculandum,

Hier. 2.
Pro. 33.
Pſ. 103.
Ecc. 4.
Hier. 49
Iob 31.
Pro. 5.
Eſa. 24.

cum

cum ſit turbulentus. Non enim poſſumus ibi ſpeculari Deum per contemplationem; nec peccata noſtra per cõtritionem.

Legitur in uitis patrum, q̄ cũ quidã frater cor plenũ anxietatib⁹, & tribulationibus hr̃et; & more ſolito Deũ contẽplari non poſſet; quidam ſanctus pater ad quenda fontem duxit eum; & cum aquam cum quodam baculo p̄turbaſſet, dixit ut reſpiceret ſi faciem ſuam uideret; & cũ non poſſet uidere; expectauit quouſq; aqua clarificata fuit, & tunc uidit. Applicatio huius exempli plana ẽ. Similiter amor mundi non eſt aptus ad lauandum, cum ſit immundus. Si quis ergo habet cor immundũ, & illud uult lauare cũ amore mundi, magis ſe inquinabit. Vnde Ambr. in libro de uirginibus Pitagoram repræhẽdit dicens: Pitagoras poſtquam cubitum ierat, tibicinem iubebat molliora canere; ut anxia curis ſecularibus corda mulceret. Sed ille facit ſicut is, qui laterem lauat; ſecularia ſecularibus fruſtra cupiebat abolere. Magis enim liniebat ſe luto, quàm remediũ à uoluptate quærebat. Auguſt. Quiſquis es, qui es, in mũdo ad te uenit, qui fecit mundum; ut eripiat te de mundo, quòd ſi fortè aliqua delectatione te retinet mundus, ſemper uis eſſe im mundus.

Secunda aqua eſt, quæ ſitim extinguit; & iſta eſt amor ſpiritus ſancti, qui extinguit amorem diuitiarum, delitiarum, & honorum. Hoc figuratum eſt iudi cum 14. in Sampſone. De quo dicit, quòd ſpiritus Do-
Spiritus S. aquæ effectus mini irruit in eum, & ſic leonẽ interfecit; & Philiſteos expugnauit, & uincula rupit. Per leonem intelligitur ſuperbia. Per Philiſteos, qui interpretantur cadentes,
Pro. 11. intelligitur auaritia. Sic enim dicitur: Qui confidit in diuitijs ſuis corruet. Per uincula intelligitur carnalis concupiſcentia. Quando igitur amor ſpiritus ſancti aduenit, ſuperbiam expellit; auaritiam occidit: concupiſcentiam tollit. Iſta aqua eſt contraria ſuperiori. Eſt
Eccl. 24. enim dulcis ad bibendum: Qui bibunt me adhuc ſitient.
2. Cor. 3 Eſt clara ad ſpeculandum: Nos autẽ reuelata facie glo-
riam

tiam Dei ſpeculantes. Eſt munda ad lauandum: Effundam ſuper uos aquã mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis ueſtris. Spiritus enim ſanctus quoddam lixiuium in corde hominis generat, per quod omnia peccata lauat. In quo quidem lixiuio ponit lachrymas pro aqua, quæ habent peccata lauare. Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis &c. Ponit memoriam mortis pro cinere; quæ ſimiliter habet animã peccatis mundare. Memorare nouisſima tua, & in æternum non peccabis. Ponit amorem cœleſtem pro igne, qui ipſum lixiuium inflammet. Lixiuium enim frigidũ non bene lauat, ſed calidum optimè lauat. Quando igĩt lachrymæ noſtræ, & memoria mortis ab igne diuini amoris inflammatur; tunc omnis macula, & rubigo peccati tollitur. Dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Vbi dicit glo. Incendit plenè peccati rubiginem, qui ardet ualide per amoris ignem. Quando igitur in tali lixiuio abluitur, quantnncunque fuerit niger, albus efficietur. Lauabis me, & ſuper niuem dealbabor. Si fuerint peccata ueſtra, ut coccinum, quaſi nix de albabuntur. Iſtud patet de quadam muliere, de qua legitur in uitis patrum. Quæ cum ꝑ ciuitatem cum nimia ambitione ꝓcederet, ępiſcopus quidam ſanctus eam uidens ad terram corruit, & amariſſimè flere cœpit. Et cum interrogaretur cur fleret? Reſponpit, fleo quia iſta mulier plus ſolicita eſt placere mundo, quàm ego Deo. Cum igitur ępiſcopus domum rediſſet ꝓ ea orauit; cuius Dominus præces exaudiuit, Sequenti autem nocte uiſum eſt ſibi, quòd quædã cornicula nigerrima ad eum ueniret, quam ille accipiés in aquam demerſit; & ſtatim in columbam candidam conuerſa fuit. Sequenti igitur mane illa mulier tota in lachrymis reſoluta, ad pedes eius procidit, quæ prius fuerat peccando nigerrima, poſtmodum in lachrymis baptizata, tota facta eſt candida. Iſtam autem aquam ſpiritualem Deus nobis gratis dare promittit. Omnes ſitientes uenite ad aquas, & qui nõ habetis argentũ ꝓperatè; emite,

Eze. 36. Pſ. 6. Eccl. 7. Luc. 7. Pſ. 50. Eſa. 1. Aquam ſpiritualem gratis polli cetur Deus.

emite,& comedite. Si ergò aliquis iſtam aquam non habet,culpa eſt ipſius non recipientis,& nō Dei offerē tis. Si enim offero tibi ciphum aquæ frigidæ, & tu non uis os aperire;ſi porrigo tibi roſam, & non uis eam accipere:ſi ſol ad fęneſtram uerberat,& tu tenes eam clauſam;ſi pulſo ad oſtium,& non uis mihi aperire:tua culpa eſt, & non mea. Deus aquam ſuæ gratiæ nobis infundit;& nos os cordis claudimus;roſam gratiæ ſuæ nobis porrigit;& nos accipere negligimus;radium ſuæ gratiæ nobis mittit; & nos uoluntatem noſtram reſerare contemnimus: Ad oſtium noſtri cordis pulſat; & nos

Tertia Aqua. ſibi aperire diſſimulamus. Tertia aqua eſt, quæ in uitam æternam fluit: quæ ad inſtar fluuij ibi datur: quia ſancti ibi habent in maxima plęnitudine abundantiam

Apo.ul. ſpiritus ſancti. Oſtendit mihi flumen aquæ viuæ. Aliter enim communicat aquam ſuam puteus, aliter fons,

Aquarū cōmunicatio varia. aliter fluuius. Puteus enim habet aquam abſconditam & cum labore hauritur. Fons uerò habet aquam patentem,& hauritur ſine labore: tum nō diffundit ſe in magna plęnitudine. Fluuius uerò habet aquam patentem & de facili hauritur;& in magna plęnitudine ſe diffundit, Gratia igitur Dei eſt ad inſtar putei peccatoribus; quia eſt eis abſcondita,cū non ſint digni; & oportet ꝙ cum multo labore pœnitentiæ eam hauriant;eſt tamen

Ecc.51. ille labor modicus reſpectu gratiæ quam acquirūt. Modicum laboraui,& inueni multam requiem; bonis autē ad inſtar fontis,quia faciliter poſſunt haurire: ſed tamē

Pſ.41. in præſenti modicum poſſunt guſtare. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum.Beatis autem datur ad inſtar fluuij: quia in maxima abundantia:habent amorem ſpiritus ſancti. Pſal. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ.

Sabbato tertiæ hebdomadæ 40. Sermo primus. In quo phariſæorum peruerſitas: Chriſti miſericordia, atque iuſtitia, & adulteræ peccatum inſinuatur.

ADducunt ad Ieſum ſcribæ, & phariſæi mulierem in adulterio depræhenſam. Iſti ſcribæ, & phariſæi ſæpè noluerunt Ieſum capere in ſermone, ut ipſum infamarent; & contra eum populum ꝓuocarent; ſicut patet in iſto Euangelio: in quo quidem ponuntur tres differentiæ perſonarum; ſcilicet phariſęi Chriſtus, & mulier in adulterio depræhenſam. In phariſęis quidem duo fuerunt, ſcilicet ſubdoloſa adulatio; & fallax interrogatio. Subdoloſa adulatio fuit in hoc, ꝙ magiſtrum eum uocauerunt. Chryſo. Magiſtrum eũ uocauerunt, ut quaſi honoratus; ſui ſecretum cordis ſimpliciter eis aperiret: hæc eſt enim hypocritarum prima potentia: ſimulata laudatio. Iſtam autem laudem magiſterij, Chriſtus recipiebat à diſcipulis. Vos uocatis me magiſter, & Dñe; & bene dicitis: ſum etenim: ꝗa ſciebat ꝙ eũ ſic uocabant cauſa honorandi: Ab iſtis tamen recipere noluit, ſciens ꝙ eum ſic appellabant cauſa tẽtãdi. Adulatores enim ſunt ſcorpiones, & apes. Scorpio. n. facie applaudit, ſed cauda pũgit: apes mel portant in ore: ſed pungunt à poſteriori parte: ſic tales in facie laudãt; in abſentia uituperant: ſunt enim ſicut ſyrenæ, quæ ſunt piſces marini, qui habent faciem mulieris: ſicut dicit glo. ſuper illud: Syrenæ in delubris uoluptatis, q̃ ita dulciter cantant: quòd nautas dormire faciunt, & ſic naufragium patiuntur: ſed ſapientes nautæ aures claudunt, & ſic periculum euadunt. Sic etiam contra tales adulatores, ſapientes debent claudere aures, & non eos audire. Hiero. Nos ad patriã feſtinãtes, mortiferos Syrenarum cantus, debemus aure ſurda trãſire. Nullus. n. in hoc mundo debet velle laudari reſpiciendo ad uitã ſuam præſentem, futuram, & præteritã. Sui. n. reſpiciãt ad

Io. 8.

Io. 13.

Adulatorũ natura.

Eſa. 13.

Laudare quare nemo hic velle debeat.

fuerunt duo. Primo matura diſcretio, in eo quòd digito ſcribebat in terram. Per digitum intelligitur diſcretio. Iudex ergo quando audit accuſantes, non debet ſententiam ſtatim, ſed diſcutere; & ea quæ audit debet in corde ſcribere; id eſt diſcretè inquirere, & quę agenda ſunt videre. Vnde dicit glo. Decet uos auditis alienis malis nõ temerè iudicare; ſed digito diſcretionis prius voſipſos diſcutere, ſeu diſcurere. Ad hoc autẽ ꝙ iudex diſcretè iudicet, debet ſeruare illud, quod dicitur: Numerauit, appendit, & diuiſit. Debet enim culpas numeratim inquirere: inquiſitas in ſtatera ſui iudicij ponderare: ponderatas diuiſim punire. Non enim debet culpas æqualiter punire; ſed diuiſim: quia leues debet punire leuiter: mediocres mediocriter: & graues grauiter. Quid autem Chriſtus in terra ſcriberet Amb. dicit, ꝙ ſcribebat in terra. Terra terrã accuſat. Aug. dicit qđ ſcribebat illud quod poſtea uoces expresſit: Qui ſine peccato eſt ueſtrum, primus in eam lapidem mittat &c. Glo. dicit quod ſcribebat eorum peccata, quæ illi legebant, & præ uerecundia exierunt. Chriſ. dicit ꝙ ſcribebat in terram: Abſorbe hos uiros abdicatos, id eſt apertè condemnatos. Phariſęi enim, & iſta mulier erãt in duobus ſimiles, & in duobus disſimiles: ſimiles erant in naturę fragilitate; & quãtum ad hoc conuenit. prima ſcriptura, ſcilicet terra terram accuſat. Et in peccatorum multitudine; & quantum ad hoc conuenit ſecũda ſcriptura; ſcilicet, qui ſine peccato eſt ueſtrum primus in eam lapidem mittat: quaſi dicat ſi iſta eſt peccatrix; & uos ſimiliter eſtis peccatores. Disſimiles autem erant: quia peccata eorum coram Deo erant ſcripta. Peccata autem iſtius mulieris per contritionẽ erant deleta: & ideo conuenit alia ſcriptura; quæ peccata eorum & non iſtius ſcribebat. Illi etiam ſcripti erant in terra infernali: hęc autem propter pœnitentiam iam ſcripta erat in terra cœleſti: & quantum ad hoc conuenit illa ſcriptura quã ſcripſit: terra adſorbe hos uiros abdicatos. Nomina enim peccatorum ſcripta ſunt in terra infernali.

In Chriſto duo fuerũt.

Iudex ut rectè iudicet: qd aga Dan. 5

Chriſt. quid in terra ſcripſerit.

Hie.17. fernali. Recedentes a te in terram ſcribentur: quia de
Sancto- reliquerſit venam aquarum uiuentium Dominum. No
rum no mina autem ſanctorum Deus in quatuor locis ſcripſit;
mina ubi ſcilicet in palatio ſuo, ut nunquam posſit reprobari.
ſint ſcri Gaudete quia nomina ueſtra ſcripta ſunt in cœlis. In li-
pta. bro ſuo, ut nunquam posſint falſificari: In libro tuo o-
Lucx. mnes ſcribentur. In manibus ſuis, ut nunquam posſint
Pſ. 138. obliuioni tradi: In manibus meis ſcripſi te &c. In cor-
Eſa. 49. de ſuo, ut nunquam posſint non amari. Epiſtola eſtis
2. Cor. 3 Chriſti, ſcripta non attramento, ſed ſpiritu Dei uiui.

Secũdo. Secundo in Chriſto fuit iuxta diffinitio cũ ait: Qui ſine peccato eſt ueſtrũ primus in illam lapidem mittat. In hoc Chriſtus ſeruauit rectitudinem ſuæ iuſtitiæ. Vnde dicit glo. Si lex iubet puniri reos; non tamen ſimiliter puniendos; æcce plena iuſtitia, ut mala iuſtus puniat. Illi ergò uel ream dimittant, uel cum ea pœnam ſubeant. Seruauit etiam manſuetudine in ſuæ miſeri-
Matt. 9. cordiæ, cum dixit: Nemo te condemnauit mulier; nec
In mulie ego te condemnabo. Seruauit etiam ueritatem doctri
re duo næ, de qua dicitur: Miſericordiam uolo, & non ſacri-
fuerunt. ficium. In muliere autem duo fuerunt.

Primo thori maritalis uiolatio; ideò adultera nun-
Eccl. 23 capat; & ideò lapidanda erat. Quare autẽ debebat la-
Quare pidari uxor; quæ fornicatur, magis quam uir; tres cau-
mulier, ſæ ponuntur. Primo quia contra legem Dei fecit. Se-
& nõ uir cundo quia fidem ſuam non ſeruauit. Tertiò quia uiro
lapidari ſuo hæredes extraneos acquiſiuit. Vnde dicitur ibidem
debebat ſic: Mulier omnis relinquens uirum ſuum, & ſtatuens hæreditatem cum alieno matrimonio. Primo etiam in
Mulierẽ lege altisſimi incredibilis fuit. Secundo uirum ſuum
quatuor dereliquit. Tertio in adulterio fornicata eſt, & ex
retrahẽ alieno uiro filios ſibi ſtatuit. Auguſt. autem in en-
da à pec chiridion aliter reſpondit. & dicit; quod mulier ha-
cato. bet quatuor retrahentia à peccato fornicationis; & uir tantum unum: & ideò maiori pœna eſt oboxia, quæ habet plura retrahentia, Primum eſt diligens cuſtodia uiri. Viri enim cuſtodiunt uxores, & non

uxores

uxores uiros. Si non ambulauerit mulier ad manum tuam, confundet te in conſpectu inimicorum tuorum. Secundum eſt uerecundia,& confuſio mundi;quia maior eſt confuſio mulieri, quando fornicatur; quam uiro ſi fornicatus fuerit. Putredo in oſſibus eius, quæ confuſione res dignas gerit. Tertium eſt terror legum; lex enim diuina,& humana iubet puniendam mulierem fornicariam,& non uirum fornicarium. Vnde dicitur Hie.In lege autem Moyſi, mandauit nobis huiuſmodi lapidare. Prou. 12.

Quartum eſt timor Dei, qui debet eam retrahere à peccato. Per timorē Domini declinat omnis à malo, & illud ſolum ſicut dicit Augu. uiros retrahit;non enim timent uxoris cuſtodiam,nec mundi uerecundiam, nec legum aliquam pœnam; timet autem Dei offenſam. Secundo in muliere fuit Dei magna miſeratio, quod nullam ſibi pœnitentiam iniunxit,ſed tātum ei dixit uade, & amplius noli peccare. Vidit enim ipſam habere contritionem tantam; quæ ad ſatisfactionem ſufficiebat. Aliter enim non ſufficit, quod quis peccata dimittat,niſi ſatisfaciat, ſicut oſtendit Grego. in paſto. Per tria exempla. Primū exemplum eſt, quia ſi quis literis,uel inſtrumentis falſum ſcripſerit, non ſufficit, quod ulterius non ſcribat, niſi etiam quod male ſcriptum eſt deleat; peccata autem noſtra coram Deo ſcripta ſunt. Peccatum Iuda ſcriptum eſt ſtilo ferreo in ungue adamantino. Non igitur ſufficit ut quis amplius non peccet,niſi quod male fecerit per contritionem, & lachrymas lauet. Talis enim ſcriptura non poteſt melius lauari,quam per aquam lachrymarum. Lauabo per ſingu.noc.le.meum &c. Secundum exemplum eſt, quod ſi quis alicui blaſphemias dixerit;non ſufficit,quod ulterius nō dicat,niſi de his quæ male dixit ſatisfaciat.Quādo igitur quis peccat,tunc Deum blaſphemat. Nomen Dei per uos blaſpematur. Non ergo ſufficit, ut ab his peccator blaſphemijs abſtineat; niſi de his quæ fecerit coram Deo ſe reprehendat, & pœnitentiam agat. Pro.15. Secūdo. Hier.17 Pſ.6. Rom.3.

Iob 24. Iccircò ipſe me repræhendo, & ago pœnitentiam in fa-
Exem- uilla,& cinere. Tertium exemplum eſt,quia debitor nõ
plum. abſoluitur a debitis, quę contraxit, pro eo ꝙ alia non multiplicat; niſi ea quę contraxerit perſoluat. Quando autem peccamus, Dei debitores ſumus; ab his ergo peccatorum debitis abſoluti non ſumus, pro eo quod alia peccata non multiplicamus; niſi de his quæ contraximus Deo digne ſatisfaciamus. Ab iſtis debitis quotidie abſolui petimus cum in oratione dominica dicimus: Et dimite nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.

Eodem ſabbato tertiæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. De Chriſti humilitate; Virginis excellentia, atque conſtantia.

IEſus autẽ inclinans ſe deorſum, digito ſcribebat in terra. Inclinatio Chriſti ſignificat eius humilitatem; qua intantum ſe inclinauit, quod in uterum uirginis deſcẽdit: iclinãdo autẽ ſe in terram ſcripſit. Per
Eſa.45. terram ſignificatur Virgo Maria, quæ ſic fructifera fuit quod illum fructum protulit, de quo dicitur: Aperiatur terra, & germinet ſaluatorem. In iſta terra Chriſtus ſcripſit, quando matrem ſuam omnibus donis, & uirtutibus dotauit, & adornauit. In uerbis igitur premiſſis tria notantur. Primo oſtendit de filio quantę fuerit humilitatis, cum dicitur: Ieſus autem inclinans ſe deorſum, intelligitur de ſede patris in mundum. Secundo oſtenditur in matre quantæ fuerit excellentiæ, & dignitatis, cũ dicitur; digito ſcribebat. Tertio oſtenditur de ipſa matre quantæ fuerit conſtantię, & firmitatis in eo quod terra
Primo uocatur: Circa eius inclinatonem.i. eius humilitatẽ qua
Humili in uterum Virginis deſcendit, Notandum, ꝙ tunc Chri
tas Chri ſtus magis inferius ſe iclinauit, qui inclinare potuit, iõ
ſti. ſignanter dicitur; inclinans ſe deorſum. Natura quidem

diuina

diuina ſuper omnia eſt;infra autem diuinam, angelica; infra angelicam, natura humana, infra naturam humanam eſt pœna;infra pœnam eſt culpa,ſiue peccatum;infra uerò peccatum eſt nihil;quia omnibus rebus infimis peccatum infimum locum tenet.Inquãtum igitur Chriſtus in uterum virginis ſe inclinauit, & naturam paſſibilem aſſumpſit. inclinauit intantum naturam diuinam. quòd infra ſeipſam exinaniuit. Qui cum in forma Dei eſſet,non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit,formam ſerui accipiens.Inclinauit ſe infra naturam angelicam, quia paulo minus ab angelis minoratus eſt.Minuiſti eum paulo minus ab angelis &c.Inclinauit ſe infra naturam humanam,quia opprobrium hominum factus.Ego ſum uermis, & non homo;opprobrium hominum,& abie.plebis. Nõ eſt ei ſpecies neque decor,& uidimus eum,& non erat aſpectus ei. Inclinauit ſe tandem uſque ad pœnam, quia propter nos uulneratus eſt.Vulneratus eſt propter iniqui.noſtras,attrit⁹ eſt propter ſcelera noſtra.Vſque ad culpam ſiue peccatum ſe non inclinauit,quia Deus erat in quem peccatum cadere non poterat. Debuit etiam eſſe ſine peccato,qui omnia uenerat auferre peccata.Secundo oſtẽditur,de matre,quantæ fuerit excellentię,& dignitatis,in eo quod ſcripta fuit. Tota enim Trinitas in ea ſcripſit;nam pater in ea ſcripſit ſuam potentiam,filius ſuam ſapientiam,ſpiritus ſanctum ſuam bonitatem & miſericordiam;& ſic pater fecit eam potentem ad ad iuuandum; filius fecit eam ſapientem ad aduocſidum: ſpiritus ſanctus fecit eam clementem ad miſerandum. Primo pater fecit eam clementem ad adiuuãdũ.In Hieruſalem poteſtas mea.Eſt enim tã potens effecta,quod poteſt nos adiuuare in uita,in morte, & poſt mortem. Si enim quis haberet amicum, qui poſſet eũ iuuare in uita,eſſet bon⁹:ſi haberet aliũ, qui poſſet iuuare ĩ morte,eſſet melior;ſi uerò haberet alium,qui poſset iuuare poſt mortem; iſte eſſet optimus. Beata igitur Virgo in iſto triplici ſtatu adiuuare nos poteſt. Vnde cãtat Eccle

Pſ.2.

Pſ.8.

Pſ.21.

Eſa.53.

Secũdo. Mariæ excellẽtia.

Ecc.24. Maria põt nos ſemper adiuuare.

ſia. Maria mater gratiæ, mater miſericordiæ, tu nos ab hoſtæ proteg. & hora mortis ſuſc. Primò quidē adiuuat in uita. In præſenti etenim uita, quidam ſūnt iuſti, & quidam peccatores; iuſtos adiuuat, quia cōſeruat in eis Dei gratiam, ideò dicitur mater gratiæ. Peccatores adiuuat, quia impetrat eis diuinam miſericordiam, ideò ſubditur; mater miſericordiæ. Secundò adiuuat in morte, quia tunc à Diabolo nos defendit. Diabolus enim eſt tantæ audatiæ, quod non tantum ad peccatores, ſed etiā ad uiros ſanctos, qui moriuntur uenit; uolens ſcire ſi aliquid ius in eis habeat, ſicut uenit ad mortem ſancti Martini. Sed beata uirgo quando moriuntur aliqui ſui deuoti ad eos uenit, & à dæmonib⁹ eos protegit, & defendit. Ideò dicitur, ut nos ab hoſte protege. Tertiò adiuuat etiam poſt mortem. Quādo enim aliqui ſancti uiri moriuntur, tunc angeli ueniunt, & animas eorum deducūt in cęlum; ſed quando moriuntur aliqui deuoti beatæ Mariæ Virginis, ipſa ad eos uenit, & eorum anima ſuſcipit, & in cœlum deducit, ideò ſubditur, & hora mortis ſuſcipe. Secundò filius eam facit ſapientem ad aduocandum: unde ſignificata eſt per illam mulierem ſapientiſſimam, de qua dicitur: Miſit Ioab thecnam, & tulit inde mulierem ſapiētem, quæ pro Abſalone apud Dauid aduocauit, allegans generalem infirmitatem, dicens omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur ſuper terram, quæ non reuertuntur. Vbi beata Virgo allegat primò humanæ miſeriæ generalitatem, quia omnes moriūtur. Secundò continuitatem, quia quaſi aquæ dilabuntur. Tertiò irreuocabilitatem, quia non reuertuntur; homo enim eſt ſpiritus uadens, & nō rediens. Habet enim iſta aduocata omnia illa bona, quæ in bono aduocato requiruntur, Bonus enim aduocatus tria debet habere: bonā diligentiam, ut ſit ualde ſollicitus in promouendo cauſam ſuam; quia ſi negligens eſſet, citò ſuccumberet; ſed ſi eſſet ſollicitus, & parum eſſet iuris peritus; non eſſet bonus aduocatus; ideò opertet ut præter diligētiā, habeat etiam magnam ſapientiam. Sed ſi ſolicitus eſſet, & peritus,

Maria ſapiens eſt ad aduocādum. 2. Re. 14.

Aduocatus bonas tria debet habere.

tur;& regi ad quem aduocaret, & toti familiæ ſuæ eſſet odioſus,nõ eſſet idoneus aduocatus. Et ideò oportet ꝙ coram rege,& familia ſua habeat gratiã. Ille igitur optimus eſt aduocatus,qui hẽt magnam diligentiam,magnã ſapientiam;& magnam gratiam.Iſta tria hẽt noſtra aduocata,ſicut Dauid in ſpiritu ſancto præuidens dixit: Aſtitit regina à dextris tuis.Ecce quanta diligentia.Nõ.n.ad horam recedit, ſed à dextris filij ſemper aſtitit, & pro peccatoribus intercedit.In ueſtitu deaurato. Ecce quanta ſapientia. Per aurum.n.in ſacra ſcriptura diuina ſapientia ſignificatur.Alij.n.ſancti habuerunt aurum.i. ſapientiam diuinã; ſed nullus ueſtitus fuit auro, ut Virgo Beata.ideò dicitur,in ueſti.deau.Tũc.n.diuina ſapientia ipſam ueſtiuit, qñ noué menſib. in utero eius habitauit. Hinc etiam colligendum eſt quanta ſapiẽtia cor eius reſplenduit,qñ diuina ſapientia nouem menſibus in utero eius habitauit. Iſta eſt illa mulier de qua dicitur: Signũ magnũ apparuit in cœlo,mulier amicta ſole. Tunc enim amicta ſole fuit,qñ ſol iuſtitiæ in ea deſcẽdit. Circumamicta uarietate.Ecce quanta gratia coram rege,& ſua familia. Intantum eſt enim toti cęleſti curiæ gratioſa, quod omnes eam circundant; nã in cęlo quot ſunt ordines,tot ſunt uarietates;iſtæ uarietates tanquam domicellæ eam circundant;& tanq̃ dñam,& reginam eã ſem per aſſoci ant;ideò cantat Eccleſia: ſicut dies verni circundabãt eam flores roſarum.i.oẽs ſocietates martyrũ; & lilia conualli.oẽs ſocietates angelorũ,confeſſorum,& uirginum. Tertiò ſpũs ſanctus fecit eam clemẽtẽ ad miſerandũ. Sunt.n.quidã ſancti in cœlo,qui qñ rogantur, ſequuntur informationẽ ſuæ conſcientiæ: & ideò qñq; Deum rogare nolunt, quia hñt cõſcientiam, ꝙ illi non ſunt digni exaudiri. Alij ſcti ſunt qui qñ rogãtur ſequũt rectitudinẽ diuinæ iuſtitię. Et ideò ſi rogant,& ſciunt ꝙ diuinæ iuſtitię hoc nõ cõpetit,rogare non audẽt. Beata autem uirgo nõ reſpicit ad conſcientiã,nec ad iuſtitiam, ſed ad miſericordiam: ac ſi dicat; teneant ſe ad conſcientias qui uolunt, reſpiciant ad Dei iuſtitiam. Ego

Apo.12

Sanctorũ differentiæ in cœlo.

Ecc.24. me ſemper tenebo ad miſericordiam. Propter iſtam mi ſericordiam tam excellentem, ipſa dicit de ſeipſa: Quaſi oliua ſpecioſa in campis. Ex quo habetur, q̃ ipſa habet miſericordiã excedentem, congruentem, & patentem. Excedentem quidem, per hoc quod dicit, oliua. Sicut enim oleum omnibus liquoribus eminet; ſic miſericordia eius, omnibus ſanctorum miſericordijs præeminet; & illa excellit; unde illud quod dicitur de Domino, poteſt dici etiam de Domina. Miſeratio hominis circa proximum ſuum. Miſericordia autem Domini ſuper omnẽ carnem. Habet etiam miſericordiam cõgruentem, ideò dicitur; Specioſa. Tunc enim dicitur ſpecioſa, quãdo in tẽpore neceſſitatis, & tribulationis impẽditur; iuxta illud: Specioſa miſericordia Dei in tempore tribulationis. Iſtam miſericordiam congruentem in tempore tribulationis, beata uirgo impẽdit, & ſubuenit. Ideò uocatur luna, & lucet in nocte; quia ipſa impendit lucem cõſolationis in tribulatione. Habet etiam miſericordiam patentem, ideò dicitur oliua in campis non inhortis. Ad oliuas quidem hortorum, nõ omnes poſſunt accedere; ad oliuas autẽ camporum, omnes poſſunt ire. Quidam ſancti uidenẽ eſſe oliuæ horti cœli, quia miſericordias ſuas nobis clauſas tenent, quia digni non ſumus. Beata autem Virgo, eſt ſicut oliua in campis; quia eius miſericordia eſt communis. Vnde dicit Bernar. De plenitudine eius capiunt uniuerſi; ægri curationem, triſtes conſolationem, peccatores ueniam, iuſti gratiam, Angeli lætitiã; filius hominis humanæ carnis ſubſtãtiã; tota Trinitas gloriam; ita ut non ſit, qui ſe abſcõdat à calore eius.

Miſericordia Mariæ.

Ecc.16.

Ec.35.

Tertio. Ec.5. Tertiò fuit Maria multæ conſtentię, & firmitatis; quod oſtenditur in hoc quod terra uocatur. Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in ęternũ ſtat. Nam in paſſione Chriſti generatio Apoſtolorũ prætcrijt, quia fidẽ amiſit. Sed in reſurrectione aduenit, q̃a tũc eam recuperauit. Sed terra, id eſt beata Virgo cadere non potuit. Ceciderũt quidem Apoſtoli in paſſione Chriſti à fide, à gratia, à ſocietate Chriſti, q̃a ipſum ſolum

Maria nunquã à fide cecidit.

lum reliquerunt. Sed beata uirgo à fide cadere non potuit,quia in altitudine ſapientię diuinæ erat fundata.Fundaméta eius in montib.ſanctis.Ideò ſignificatur per ſtellam maris,quæ cæteris ſtellis occidentibus, illa non occidit; ſic beata Virgo cæteris Apoſtolis cadentibus ipſa cadere nõ potuit. Secũdò cadere nõ potuit à gratia, quia ſeptem columnis, ideſt ſepté donis Spirituſſancti, fuerat ſtabilita. Sapientia ædificauit ſibi domum.excidit columnas ſepté. Tertiò non potuit cadere á ſocietate Chriſti, quia cruci eius fuit ſemper cõiuncta. Stabat iuxta crucé Ieſu mater eius. Et quia ſic firma fuit, ita q nec à fide,nec à gr̃a nec à ſocietate Chriſti cadere potuit;ideò ipſa dicit:Ab initio,& ante ſecula creata sũ,& uſque ad futurum ſeculum &c.

Pſ. 86.
Pro. 9.
Io. 19.
Eccl. 24

Dom. quarta 40. Sermo primus. In quo Chriſti magna clementia, potentia, & prouidentia, diſcipulorum tres differentiæ; turbarumq; humilis ſeſſio, plena refectio, & deuota laudatio, inſinuatur.

ABijt Ieſus trans mare Galileæ, quod eſt tyberiadis. In pręſenti Euangelio fit métio de tribus generibus perſonarum;ſcilicet de Chriſto, de diſcipulis,& de turbis. In Xp̃o fuerũt tria,ſ.magna clementia,magna potétia,& magna prouidentia. Clementia eius fuit in duobus. Primò in hoc quod dicitur; q oculos ſubleuauit,& turbam uidit. Beda. q ſubleuaſſe oculos Ieſus, & uenientem ad ſe multitudinem uidiſſe perhibetur:diuinæ pietatis iuditiũ eſt; quia uidelicet cũ ctis ad ſe uenire quęrentibus, gratia miſericordiæ cœleſtis occurrere conſueuit. Notandum autem,quòd Deus duos oculos habet, ſcilicet oculum ſapientiæ. Omnia uidet oculus eius: Et oculum miſericordiæ: Gratia Dei, & miſericordia eius in ſanctos eius, & reſpectus in electos illius. Iſtos duos oculos olim Deus clauſos tenebat. Et oculum ſapientiæ; quia nulli uiam eundi ad patriã oſtendebat. Et oculum miſericordiæ,quia nullum

Io. 6.
In Chriſto tria fuerũt.
Deus duos oculos habet.
Ecc. 13.
Sap. 4.

Iob.3. ſibi reconciliare uolebat. Sto & non reſpicis me, ſcili-
cet oculo ſapientiæ; mutatus es mihi in crudelem, quia
nõ vides me oculo miſericordię. Tandem aperuit Deus
oculum ſapientię, quando Iudęorum populo, legem de
dit. Oculum autem miſericordiæ clauſum tenebat, quia
nullũ ad ſe recipiebat. Modo autem oculos ambos ape-
ruit. Et oculum ſapientiæ, per quem nobis uiã oſtendit.
Et oculum miſericordiæ, per quem nos ad ſuam gloriã
recipit, ideò dicitur: Cum ſubleuaſſet oculos Ieſus. Se
cũdo eius clemẽtiã fuit in hoc, ꝙ de his, q̃ facturus erat
tam familiariter cum ſuis diſcipulis conferebat. Vñ di-
xit ad Philippum: Vnde eme.pa.ut man.hij &c. Chriſt⁹
namque inter diſcipulos, modo exhibebat ſe ſuperiorẽ
Io.13. dicens: Vos vocatis me Domine, & magiſter, & benè di
Luc.22. citis &c. modo inferiorem: Ego autem in medio ueſtrũ
Io.14. ſum, ſicut qui miniſtrat. Modo æqualem: Iam non dicam
uos ſer, ſed ami. In hoc datur exẽplũ prælatis, ꝙ inter
ſuos ſubditos, aliquando debent ſe oſtendere tanqua
Tit. 2. ſuperiores, & hoc in officio correctionis. Argue cũ om-
ni imperio. Aliquando tanquam inferiores, & in hoc in
1.Thes.2 humili ſui reputatione. Facti ſumus paruuli in me-
dio ueſtrum. Aliquando tanquam æquales, & hoc in a-
Eccl.32. mabili conuerſatione. Rectorem te poſuerunt, noli ex-
tolli, ſed eſto in illis quaſi vnus illis. In Xpo fuit magna
potentia, quæ oſtenditur in duobus. Primò in hoc, ꝙ
quinque panes ſic multiplicauit, quòd quinque millia
hominũ inde ſatiauit, exceptis mulieribus, & paruulis,
Mat.14. Sicut dicitur: Et nihilominus duodecim cophani ſuper
fuerunt. Hoc enim fuit potentiæ infinitæ. Multiplicabã
tur aũt inter manus Chriſti ipſi panes, dũ eos frãgeret:
Inter manus diſcipulorum, dum eos diſtribuerũt, & in-
ter dẽtes edentium, dum eos ederent. Iſtud aũt miracu
lum quotidie fit, & tamẽ nemo miratur. Aug. Maius mi
raculum eſt gubernatio totius mundi, q̃ ſaturatio qu in-
que milium hominum de quinq; panibus, & tamẽ hoc
nemo miratur. Iſtud mirantur homines, nõ quia maius
eſt, ſed q.a rarũ eſt. Vnde.n. multiplicat de paucis gra-
nis

nis ſegetes,inde multiplicauit i manibus ſuis quinq; panes.Poteſtas in Chriſti manibus erat.Panes autem illi quinque ſemina erãt,non quidem terræ mandata , ſed ab eo,qui terrã fecit,multiplicata.Ideo notãdũ,ꝙ ſunt quædam miracula,quæ habent tantum utilitatẽ,ſed nullã admirationẽ,qa ex uſu uiluerunt ; ſicut eſt mũdũ gubernare,ſegetes de terra producere,homines de muliere facere,& huiuſmodi.Quædam ſunt quæ habẽt admirationem,ſed nullam utilitatem;ſicut ſunt miracula magorum,& antichriſti,ſicut eſt per aerẽ uolare,ſtatuas,facere loqui,& huiuſmodi.Quæ dam ſunt,quæ habent admirationem,& aliquam temporalẽ utilitatem,ſed nullã neceſſitatẽ;ſicut ſunt miracula malorũ Chriſtianorũ,ꝙ dicunt:Domine Domine nonne in nomine tuo ꝓphetauimus? Nõ enim faciunt illa ut infideles conuertantur, uel fideles in fide cõfirmentur ; ſed ut ipſi reputenť.Miracula autem,quæ fecit Chriſtus & alii ſancti, habẽt admirationem,quia fiunt præter ordinẽ,curſũq; naturæ. Et habent utilitatẽ, quia fiunt propter cõſolationẽ indigentiũ. Et habẽt neceſſitatẽ,quia fiũt,qñ iminet neceſſitas fidei,uel aliqđ periculũ.Tale fuit miraculũ Xp̃i.Habuit.n.admirationẽ. Vnde dĩ;ꝙ illi hoies cum uidiſſent ꝙ fecerat ſignũ,dicebant;Hic eſt uere propheta,q̃ uẽturus eſt in mũdũ.Habuit utilitatẽ,qa quinq; milia hoium ſaturauit.Habuit neceſſitatẽ,quia cũ illi infideles eſſẽt ex hoc multos ad fidẽ cõuertit.Secundo oſtẽdit potẽtiã ſuam in hoc quod panes aſperos,id eſt ordeaceos,in panes dulces,& ſuaues conuertit.Credendum eſt. n. ꝙ nunquã fuerunt panes,& piſces dulcioris ſaporis.Et ratio poteſt eſſe.Quoniã aliquid fieri poteſt,aut per naturam,aut per artem,aut per miraculum . Id autẽ quo fit per naturam,melius eſt in eodẽ genere,& in eadem ſpecie,q̃ illud quod fit ꝑ artificiũ.Illud uerò quod fit ꝑ miraculũ,melius eſt,q̃ illud quod fit per naturam,uel ꝑ artẽ:Verbi gratia.Aurum alchimicum,quod fit per artificiũ hominis,uideť eſſe præcioſũ , ſed aurũ naturaliter radiis ſolaribus in terrę uiſceribus generatũ,eſt ꝑcioſi⁹.

Quot modis aliquid fieri poſſit.

Si

Si uerò aliquis ſanctus miraculosè aliquam materiam aurum conuerteret, ſicut fecit Ioannes Euangeliſta; illud aurum eſſet præcioſiſſimum. Cum igitur iſti panes fuerunt miraculosè multiplicati, manifeſtum eſt, quod fuerunt dulcioris ſaporis, quàm aliqui alij panes; quia iſti panes partim fuerunt opus naturæ, inquantum grana naturaliter ſunt producta. Et fuerunt opus artis inquantum grana fuerunt contrita, & farina fermentata; & panes modo aliorum decocti. Fuerũt etiam opus gratiæ inquantum miriculosę fuerunt multiplicati. Tertiò in Chriſto fuit magna prouidẽtia, ĩ eo, quòd præcepit, quòd fragmenta, & requias colligerẽt, ut denuo pauperibus darent. Notandum tamen, quòd ſunt quædam reliquiæ diſpergendæ, ſicut ſunt reliquiæ peccatorũ; id eſt mala cogitatio, & delectatiò, quæ remanet aliquando poſt peccatum. Perdã Babylonis nomen, & reliquias, & germen, & progeniem. Nomina Babylonica ſunt uerba laſciua. Germina ſunt mala opera. Reliquiæ ſunt cogitationes malæ. Iſta omnia ſunt diſpergenda. Aliæ ſunt reliquiæ colligendæ, & cõſeruandæ; ſicut ſunt reliquiæ bonorum cogitationum. Pſal. Reliquiæ cogitationis diẽ feſtum agent tibi. Reliquiæ cogitationum, id eſt ipſæ cogitationes bonæ; quæ relinquuntur poſt opus bonũ, Deo faciunt feſtum magnum. Vel reliquiæ cogitationũ ſunt ſomnia ſanctorum uirorum, quæ cauſantur ex cogitationibus præcedentibus. Et illę reliquiæ faciunt Deo magnum feſtum. Quia ſicut dicit Gregor. Somnia ſanctorum non uacant à meritò. Tertiæ reliquiæ ſunt, quę ſunt erogandæ, ſicut ſunt reliquiæ ciborum, quæ ſunt pauperibus erogãdæ, Sed tamẽ de multis dicitur illud Pſalm. Saturati ſunt filijs, id eſt cum filijs ſuis. Et tamen reliquias non dederũt, ſed dimiſerunt ea paruulis ſuis.

Reliqæ multiplices.

Eſa. 14.

Secũdò fit mẽtio de diſcipulis. Inter quos fuerunt tres differentiæ. Quorum quidam erãt in fide adhuc tardi, ſicut Philipus, qui reſpendit. Ducentorum denariorum panes nõ ſufficiũt eis. alij adhuc erãt in fide imperfecti; ſicut Andreas, q dixit. Eſt unus puer hic &c. Alij erant

Diſcipulorum tres diſferẽtia.

deuoti

deuoti,& ſeduli,ſicut alij diſcipuli,qui panes à Chriſto receptos ſolicitè diſtribuebant. Non eſt ergo mirandum,ſi in aliqua religione aliqui inueniũtur tardi,ſicut ſunt incipientes.Aliqui nõdum perfecti, ſicut ſunt proficientes.Aliqui deuoti, ſicut ſunt perfectionem appræhendentes. Tertiò fit mentio de turbis in quibus tria fuerunt. Vnum eſt humilis ſeſſio, unde dicitur: Diſcubuerũt ergo uiri &c. Per ſeſſionem igitur corporis, intelligitur quies mentis. Qui igitur vult à Deo ſpiritualiter paſci, oportet quòd ſedeat;id eſt à curis ſuperfluis,& anxietatibus, & perturbationibus conquieſcat. Hinc eſt quòd filij Iſraël,non potuerũt paſci manna cęleſti quãdiuſuerũt in Egypto;& quandiu farinam ſecũ tulerũt;& quandiu non tranſierunt mare Egypti. Qui ergo vult paſci manna cęleſti,exeat de Egypto,id eſt de tenebroſitate peccati;abijciat farinam Egypti,id eſt occaſiones peccati; trãſeat mare,id eſt turbationes,& fluctuationes mundi. Secũdò in turbis fuit plena refectio, quod notatur cũ dicitur: Cum autẽ impleti eſſent &c. & ſignat cœleſtem refectionẽ in qua ſancti plenè ſatiãtur.In inferno quidem eſt fames omnimoda,& tãta, ꝙ præ nimia fame tãtum pellis in eis remanebit. Adhęſit cutis eorum oſſibus,aruit, & facta eſt quaſi lignum,tanta quòd fames intra coſtas eorum concluſa erit.Inedia inuadat coſtas eorũ. Tanta quòd linguas proprias manducabunt: Comanducauerunt linguas ſuas. Tanta ꝙ brachia ſua deuorabunt:Vnuſquiſque brachia ſua uorabit.In cœlo erit ſatietas plęna. Pſal. Satiabor cum apparuerit gloria tua.Sed in mundo eſt ſatietas ſemiplena.Pſal.Calix in manu Domini uini meri; ecce ſatietas cœli;plenus mixto;Ecce ſatietas mundi. Veruntamen fęx eius non ẽ exinanita &c.ecce miſeriam,& fames inferni.Tertiò in turbis fuit deuota laudatiò cum dicitur illi ergo homines cum uidiſſent ſignum, quod fecerat Deus,dicebant,quia hic eſt uerè propheta &c.

Tertio.

Inferni fames.
Thrẽ.4.
Iob. 18.
Apo.1.
Eſa.56.

Quando igitur comedimus prius debet præcedere bñdictio,cum dicitur:Accepit:ergo Ieſus panem &c.Et

Si uerò aliquis ſanctus miraculoſè aliquam materiam aurum conuerteret, ſicut fecit Ioannes Euangeliſta; illud aurum eſſet præcioſiſſimum. Cum igitur iſti panes fuerunt miraculoſè multiplicati, manifeſtum eſt, quod fuerunt dulcioris ſaporis; quàm aliqui alij panes; quia iſti panes partim fuerunt opus naturæ, inquantum grana naturaliter ſunt producta. Et fuerunt opus artis inquantum grana fuerunt contrita, & farina fermentata; & panes modo aliorum decocti. Fuerũt etiam opus gratiæ inquantum miriculoſè fuerunt multiplicati. Tertiò in Chriſto fuit magna prouidẽtia, i eo, quòd præcepit, quòd fragmenta, & requias colligerẽt, ut denuo pauperibus darent. Notandum tamen, quòd ſunt quædam reliquiæ diſpergendæ, ſicut ſunt reliquiæ peccatorũ; idest mala cogitatio, & delectatiò, quæ remanet aliquando poſt peccatum. Perdã Babylonis nomen, & reliquias, & germen, & progeniem. Nomina Babylonica ſunt uerba laſciua. Germina ſunt mala opera. Reliquiæ ſunt cogitationes malæ. Iſta omnia ſunt diſpergenda. Aliæ ſunt reliquiæ colligendæ, & cõſeruandæ; ſicut ſunt reliquiæ bonorum cogitationum. Pſal. Reliquiæ cogitationis diẽ feſtum agent tibi. Reliquiæ cogitationum, id eſt ipſæ cogitationes bonæ, quæ relinquuntur poſt opus bonũ, Deo faciunt feſtum magnum. Vel reliquiæ cogitationũ ſunt ſomnia ſanctorum uirorum, quæ cauſantur ex cogitationibus præcedentibus. Et illę reliquiæ faciunt Deo magnum feſtum. Quia ſicut dicit Gregor. Somnia ſanctorum non uacant à meritò. Tertiæ reliquiæ ſunt, quę ſunt erogandæ, ſicut ſunt reliquiæ ciborum, quæ ſunt pauperibus erogãdæ, Sed tamẽ de multis dicitur illud Pſalm. Saturati ſunt filijs, id eſt cum filijs ſuis. Et tamen reliquias non dederũt, ſed dimiſerunt ea paruulis ſuis. Secũdò fit mẽtio de diſcipulis. Inter quos fuerunt tres differentiæ. Quorum quidam erãt in fide adhuc tardi, ſicut Philipus, qui reſpondit. Ducentorum denariorum panes nõ ſufficiũt eis. alij adhuc erãt in fide imperfecti; ſicut Andreas, q. dixit. Eſt unus puer hic &c. Alij erant deuoti

Reliqæ multiplices.

Eſa. 14.

Diſcipulorum tres diſferẽtia.

denoti,& ſeduli,ſicut alij diſcipuli,qui panes à Chriſtó receptos ſolicitè diſtribuebant. Non eſt ergo mirandum,ſi in aliqua religione aliqui inueniũtur tardi,ſicut ſunt incipientes. Aliqui nõdum perfecti, ſicut ſunt proficientes. Aliqui deuoti, ſicut ſunt perfectionem appræhendentes. Tertiò fit mentio de turbis in quibus tria fuerunt. Vnum eſt humilis ſeſſio, unde dicitur: Diſcubuerũt ergo uiri &c. Per ſeſſionem igitur corporis, intelligitur quies mentis. Qui igitur vult à Deo ſpiritualiter paſci, oportet quòd ſedeat;id eſt à curis ſuperfluis,& anxietatibus, & perturbationibus conquieſcat. Hinc eſt quòd filij Iſrael,non potuerũt paſci manna cœleſti quãdiu fuerũt in Egyptó;& quandiu farinam ſecũ tulerũt;& quandiu non tranſierunt mare Egypti. Qui ergo vult paſci manna cęleſti,exeat de Egypto,id eſt de tenebroſitate peccati;abijciat farinam Egypti,id eſt occaſiones peccati; trãſeat mare,id eſt turbationes,& fluctuationes mundi. Secũdò in turbis fuit plena refectio, quod notatur cũ dicitur: Cum autẽ impleti eſſent &c. & ſignat cœleſtem refectionẽ in qua ſancti plenè ſatiãtur. In inferno quidem eſt fames omnimoda,& tãta, ꝙ præ nimia fame tãtum pellis in eis remanebit. Adhęſit cutis eorum oſſibus,aruit, & facta eſt quaſi lignum,tanta quòd fames intra coſtas eorum concluſa erit. Inedia inuadat coſtas eorũ. Tanta quòd linguas proprias manducabunt: Comanducauerunt linguas ſuas. Tanta ꝙ brachia ſua deuorabunt: Vnuſquiſque brachia ſua uorabit. In cœlo erit ſatietas plęna. Pſal. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Sed in mundo eſt ſatietas ſemiplena. Pſal. Calix in manu Domini uini meri; ecce ſatietas cœli;plenus mixto;Ecce ſatietas mundi. Veruntamen fęx eius non ẽ exinanita &c. ecce miſeriam,& fames inferni. Tertiò in turbis fuit deuota laudatio cum dicitur illi ergo homines cum uidiſſent ſignum, quod fecerat Deus,dicebant,quia hic eſt uerè propheta &c.

Tertio.

Inferni fames.
Thrẽ. 4.
Iob. 18.
Apò. 1.
Eſa. 56.

Quando igitur comedimus prius debet præcedere bñdictio,cum dicitur: Accepit ergo Ieſus panem &c. Et

Thi. 4. cum gratias egiſſet &c. Omnis creatura Dei bona eſt, & nihil reijciendum quod cum gratiarum actione percipitur; ſanctificatur enim per uerbum Dei, & orationẽ. Deinde dẽt cõmunicari lectio. Aug. Cum acceditis ad mẽſam donec inde ſurgatis, quod uobis ſecundũ conſuetudinem legitur, ſine tumultu, & cõtentione audite. Vltimò debet ſubſequi gratiarũ actio.

1. Cor. 10. Siue manducatis, ſiue bibitis, uel aliquid aliud facitis; oĩa in gloriã Dei facite.

Eadem dominica quarta quadrageſimæ, ſermo ſecundus. De nomine huius dominicæ, & quid per unumquodque denotetur.

ACcepit ergo Ieſus panes, & cum gratias egiſſet, diſtribuit diſcumbentibus. Iſtud Euãgelium bis in anno recitatur eccleſia. ſ. ultima dominica ante aduentum, & hoc eſt propter finem Euãgelij ubi dicitur. Hic eſt uerè ꝓpheta, qui uẽturus eſt in mũdum: Et in quarta dominica quadrageſimæ, & hoc propter principiũ Euãgelij, ubi dicitu: Erat aũt proximũ paſcha dies feſtus Iudæorũ. Vocat aũt iſta dñica dupliciter. ſ. dñica de roſa, & dñica de panib⁹. Cauſa aũt pmę appellationis eſt, quia in hac die ſummus Pontifex ꝑ urbẽ portat roſã auream; & muſco, & balſamo intus plenã; quam poſtmodum dat præfecto urbis. Quare antẽ iſta roſa portat, ratio triplex aſſignari poteſt. Vna literalis, alia ſpiritualis, & tertio moralis. Ratio autem literalis (prout Dicit Innocentius in ſermone quodam) quoniã corruptibile corpus noſtrum ex nimio labore, & fatigatione deficeret; niſi ipſum ad recreationis remedium releuaret. Vnde dicitur; Interpone tuis interdum gaudia curis. Nam quòd caret alterna requie, durabile nõ eſt. Vnde & ſanctus Antonius poſt longum laborem, ſolitus erat ducere aliquam recreationem; & cum hoc cuidam ſagittario diſplicuiſſet, docuit eum ſanctus Antonius per arcus nimiam extenſionem, quod oportet

Dñica 4 quadrage. duo nomina habet & quare.

tet interdum laxare vigorem. Eccleſia igitur populum ieiunijs fatigatum, triplici remedio nititur hodie releua re. Primo verbo lætificante, omnia enim quę ſunt in ho dierna miſſa, tàm in introitu, quàm in epiſtola, quàm in toto officio ſunt gaudioſa; & ideò eos qui in pęnitentia laborant, fortificat; quia delectatio fortificat operatio nem, vt dicitur in ethicis. Secundo cibo confortante, ſi cut patet in Euangelio. Iſtud enim miraculum de te, quinque panibus ſicut tunc refecit corporaliter, ſic nos debet reficere ſpiritualiter. Tertiò quodam ſolatio re creante, ſcilicet roſæ deportatione, unde dicit ibidem Innocē. Nec populus propter aſperitatem quadrageſi malis obſeruantiæ, continuo labore deficeret; in hac me dia dominica, roſæ ſolatium interponitur; ut anxietas temperata, melius ſufferatur.

Secunda ratio eſt ſpiritualis. Per roſam enim illam tàm naturalem quàm artificialem Chriſtus ſignatur. In illa enim roſa artificiali tria ſunt; ſcilicet, Aurum, muſcum, & balſamum. Similiter in Chriſto ſunt tres ſubſtantiæ. ſ. Caro quæ ſignatur per aurum, quod corrūpi non poteſt. Non dabis ſanctum tuum uidere corruptio nem. Anima quę plena fuit muſco. i. odore omnium vir tutum, & gratiarum. Trahe me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. Et diuinitas, quæ ſignat̄ per Balſamum. Quaſi balſamū nō mixtum odor meus. Diuinitas enim fuit carni vnita, ſed non admixta. Qui igitur vult laborem pęnitētiæ ferre, dēt hanc roſam in corde portare. Signatur ēt Chriſtus ꝑ roſam naturalē; quæ præ cæteris floribus magis delectat uiſum ſuo co lore, magis recreat olfatum ſuo odore, magis confortat guſtum ſuo ſapore; ſic etiam Chriſtus eſt delectabilis ad intuendum: In quem deſiderant angeli proſpicere. Eſt ſuauis ad odorandum: Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Eſt dulcis ad prægustandū: Si tamen guſtatis, quam dulcis eſt Dn̄s. Non debet igitur fatigare fideles labor pęnitētię conſiderando hāc roſam, in qua recepturi ſunt tantæ charita

[Margin: Chriſtꝰ per roſā ſignifica tur & quare. — Cant. 1. — Ecc. 24. — 1. Pet. 1. — Can. 1. — 1. Pet. 2.]

tis viſionem; tantæ ſuauitatis odorem; & tantæ ſatieta tis refectionem. Tertia tatio eſt moralis. Per roſam enim ſignatur, quòd per pœnitentia ſpinæ uitiorum noſtrorum, conuertuntur in roſas uirtutũ. Vnde dicit Ambroſi. in ſermone, quòd per abſtrinentiam ſpinæ conuertuntur in roſas uirtutũ: producit enim (inquit) per ieiunium libido continentiam, ſuperbia humilitatem, ebrietas ſobrietatem. Nec eſt intelligendum, quòd vitia per ſe producant uirtutes, cum contraria ſint; ſed quod per ieiunium fit; quòd qui prius erant libidinoſus, efficitur caſtus; qui prius erant ſuperbus, efficitur humilis, &

Eſa. 55 manſuetus; qui prius ebrioſus, efficitur ſobrius. Pro ſaliunca abies aſcendet; & pro urtica creſcet mirtus. Saliunca eſt herba ſpinoſa, dicta a ſaliendo, eo quod ſe cõ

Mat. 7. calcantes ſalire facit. Abies dicitur ab eundo, eo quod

Naũ. 4. præ cæteris arboribus, longe eat, & in excelſum præmineat. Per ſaliuncam igitur intelligitur amor mundi, qui eſt ſpinoſus, iuxta illud. Nunquid colligunt de ſpinis uuas &c. Eius conſideratio facit homines reſilire ab eius amore. Omnis qui uiderit te reſiliet à te. Per abietem intelligitur amor Dei, qui facit animam aſcendere uſque ad cœlum. Vrtica facit pruriginẽ, mirtus uerò habet frigiditatem. Eſt ergo ſenſus, quòd per pœnitentiam amor mundi uertitur in amorem Dei; & prurigo

Eſa. 35. concupiſcentiæ carnalis uertitur in refrigerium continentiæ. In cubilibus in quibus prius dracones habitabant, orietur uiror calami, & iunci, quia in cordibus peccatorum, in quibus habitant dracones, qui dæmones

Secũdo. dicuntur per pœnitentiam uitiorum; oritur per pœnitẽtiam uiror uirtutum. Secundo hæc dominica uocatur de panibus, ex eo quòd Chriſtus quinque millia hominum de quinque panibus ſaturauit. Sicut autem tunc ſatiauit de quinque panibus corporaliter; ſic quotidie reficit fideles de quinque panibus ſpiritualiter. Primus eſt panis pœnitentialis, & iſte conficitur de tribus farinis; quarum una eſt tota amara, alia tota eſt dulcis, tertia eſt, & amara, & dulcis. Verus enim pœnitẽs debet habere

Fideles quotidie quinque panibus à Chriſto reficiuntur.

bere timorem,& ſpem. Timorem quidem debet habere de cõſideratione pœnæ æternæ,& iſta eſt farina amara. Panem tuum in conturbatione comede. Multum enim pœnitẽs debet timere,& conturbari, quando cõſiderat horribiles pœnas inferni. Quando recordatus fuero cõcutit carnem meam tremor. Secundò pœnitens debet habere amorem de cõſideratione cœleſtis gloriæ,& iſta farina eſt tota dulcis. Nihil enim dulcius, quàm Dei gloriam mente conſpicere,& ipſam deſiderare. Pſ. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine. De illo pane dicitur: Beatus qui manducabit panem in regno Dei. Tertiò pęnitens debet habere ſpem de conſideratione peccatorũ,& ueniæ; & iſta farina ẽ dulcis,& amara; amara, quando conſiderat peccatorum multitudinem. Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ. Dulcis uerò, quando habet ſpem de venia obtinenda. Cor quod nouit amaritudinem animæ ſuæ: Ecce quanta amaritudo pro culpa; in gaudio eius non miſcebitur extraneus; ecce gaudium pro uenia. Secundus panis eſt ſacramentalis, quẽ in fœſto paſchæ recepturi ſumus,& iſte panis formatus fuit in arca uteri uirginalis de farina æterna, id eſt ſempiterna; de farina antiqua, id eſt de carne ab Adam traducta; & de farina noua, ideſt de anima de nouo creata. Iſte panis ſic formatus, triplici igne fuit excoctus, ſcilicet igne amoris, de quo igne dicitur: Ignem ueni mittere in terram. Iſto igne amoris fuit inflammatus, quia propter amorem noſtrum fuit paſſus: Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Igne doloris: O uos omnes qui tranſitis per uiam, attendite, & uidete, ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus. Igne paſſionis. Pſal. Igne me examinaſti &c. Item idem. Oſſa mea ſicut cremium aruerunt. Iſte panis ſic formatus, & ſic decoctus, in quinque partib⁹ uulnerum fuit inciſus. Primam uulnus, ut patrem reconciliaret. Secũdum, ut cœleſtem ianuam aperiret. Tertium, ut ruinam angelicam repararet. Quartum ut ſanctos de limbo educeret.

Quin-

Eze. 12.

Iob. 21.

Luc. 9.

Eſa. 38.

Pro. 14.

Luc. 12.

Io. 15.

Thre. 1.

Chriſti quinque uulnera quid ſignificẽt.

Quintum vt dęmones ſubiugaret. Tertius panis eſt materialis, quē quotidie petimus in oratione dicentes: Panem noſtrum quotidianum, da nobis hodie. Iſtum panem pauperibus debemus communicare, ſi uolumus ꝙ ieiunia noſtra, Deo ſint accepta, & grata. Vnde poſtquā

Eſa. 58. dixit Dominus: Nonnè hoc eſt ieiunium quod elegi; Et

Eleęmoſyna cū ieiunio eſt iungenda. ſubditit: Frange eſurienti panem tuum &c. Dicit .n. Petrus Reueñ. quòd ęleęmoſina conuenit ieiunio, ſicut oleum lucernæ, ſicut ſol diei; & ſicut anima corpori. Sicut enim lucerna extinguitur, cum oleum deficit; ſic ieiunij meritum perditur, cum æleæmoſyna ſubtrahitur. Greg. Talia ſunt ſinę charitatę ieiunia, qualis eſt ſine oleo lucerna; fumigare quidem, & fœtere poteſt, lucere nō poteſt. Eſt etiā ſicut ſol diei ſicut enim ſol nubes expellit,

Eccl. 3. & glaciē ſoluit, ſic eleæmoſyna peccatū extinguit, Eleęmoſyna enim patris non erit in obliuione, & ſicut in ſereno glaties diſoluitur; ſic in ęleęmoſyna peccata tua ſoluuntur. Eſt etiā ęleęmoſyna iuncto ieiunio, ſicut anima corpori. Sicut .n. anima corpus uiuificat, ſic æleæmoſyna ieiunum gratificat. Et ſicut corpus moritur, quādo anima recedit; ſic ieiunij meritum perdit, cū ęleęmoſyna defitit. Quartus panis eſt infernalis, qui conficit ex

Pro. 4. peccatis. Comedunt panem impietatis, & uinū iniquitatis bibunt. Nihil .n. prodeſt a cibo abſtinere, & pane materiali; niſi abſtineat ab iſto pane peccati. Vnde dici

Eſa. 58. tur. Nonne hoc eſt ieiunium quod elegi. Diſoluet colligationes impietatis, ſolue faſciculos deprimentes. Qui

Peccandi ordo. dam habent impietates colligatas, quia ex mala cogitatione cadunt in delectationem; & de delectatione in cōſenſum; & de conſenſu in opus; & de opere in conſuetudinem; & de cōſuetudine in neceſſitatem peccandi. Habēt etiā faſciculos peccatorum deprimētes, quia cū deberent de iſto faſciculo diminuere: ſemper uolūt pecca

Anſel- mi uiſio: qui duæ ſigni ficat. ta peccatis addere. Sicut legitur in uitis patrum ꝙ ſanctus Anſelmus oſtendente ſibi angelo, vidit tres uiros. Vnus in nemores faciebat faſcem lignorum, & ſemper ligna addebāt, donec ferre non poſſet.

Alius

Alius infundebat aquam in ciſternã perforatam, quæ tota æffluebat. Alius quandam trabem non in longum, ſed tranſuerſum in quãdam Eccleſiam ducere uolebat. Et expoſuit Angelus ſibi, qđ primi ſunt q peccata peccatis addunt, cum deberent minuere: Præcare coram Domino, & minue offendicula. Secundi ſunt qui habẽt cor ſuum per diuerſa crimina perforatũm; ita quod ſi aliqua opera de genere bonorum faciunt, omnia pendunt. Qui merces cõgregauit, mittit eas in ſaccum pertuſum. Tertij ſunt ſuperbi, qui uolunt ire recti, ſed tranſuerſi; uolunt ſe inclinare, ſed æleuare. Et ideò cũ porta ſit anguſta, in domum cœleſtem intrare non poſſunt: Anguſta porta, & arcta uia, quæ ducit ad uitam. Quintus paniseſt cœleſtis, quẽ ſancti manducabunt in mẽſa Chriſti. Ecce ego diſpono uobis regnum, ſicut diſpoſuit mihi pater meus &c. Sequitur, ſuper menſam meam. Ex quibus uerbis habetur, quod illud conuiuium habebit miniſtrantis nobilitatem, cũ dicit: Ego, non aliquis Angelus, non Petrus Apoſt. non aliquis alius ſanctus, ſed ipſe Chriſtus. Amen dico uobis, ꝙ præcinget ſe, & facit eos diſcũbere; & tranſiens miniſtrabit illis. Habebit conuiuij ordinabilitatem, cũ dicit, diſpono uobis .i. in diuerſis mẽſis pono. Nã in una menſa erunt patriarchæ, in alia prophetæ, in alia apoſtoli, in alia martyres, in alia confeſſores, in alia uirgines. Beata aũt Virgo habebit unã menſam per ſe, à dextris filij collocatam. In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Habebunt plenam ſatietatẽ, ideò dicit: Vt edatis, & bibatis &c. Comedite amici, bibite, & inebriamini chriſsimi. Habebunt menſæ nobilitatẽ, quia ſedebunt in eadem menſa cum Deo. Ideò dicit. Super menſam meam. Pſal. Filij tui ſicut nouelle olliuarum, &c. Habebunt loci amenitatem, ideo dicit: In regno meo. Pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael, ut ualles nemoroſæ, ut horti iuxta fluuios irrigui.

Eccl. 16
Aggei j.
Matt. 7.
Luc. 22.
Luc. 12
Io. 14.
Can. 5.
Nu. 34.

Feria ſecunda quartæ hebdomadæ quadrageſimæ, Se mo I. In quo Chriſti magnus zelus in puniendo magna potẽtia in ſui reſuſcitatione, ma gnaque ſapientia in ſẽtretorum co- gnitione demonſtratur.

Io. 2. INuenit Ieſus in templo uendentes oues & boues. Quandocunque Ieſus hieroſelymam ueniebat, ſtatim templum intrabat. Vnde dicit Chryſo. Proprium erat boni filij, ut ueniens Hieruſalem ad domũ curreret patris. Tu autem imitator Chriſti factus, cum aliquam ingreſſus fueris ciuitatem; primo ante omnem actum, ad Eccleſiam debes currere. Intrans autem Chriſtus in tẽplum, oues & boues de porticu templis eiecit. Sacerdotes enim auaritiæ ſuæ cõſulentes, in porticibus templi oues, & boues, & columbas faciebant uendi; ut uenientes è longinquo, hoſtias inuenirent præparatas, nè forte ex defectu hoſtiarum recederent, & nihil offerrent. Et nè pauperes, qui denarios non habebãt ſe excuſarent, quod emere non poterant: Ideo nummularios ponebant ibi, qui denarios talibus accommodarent. Non ad uſuram, quia non licebat eis; ſed aliqua munuſcula uilia; ſicut uuas paſſas; cicera, poma, & huiuſmodi accipiebant ab eis. Sed quia indecens erat in templo Dei talia agere, ideo Chriſtus zelum magnum aſſumpſit: & omnia talia de templo eiecit. In iſto igitur Euangelio, tria notantur. Primo, quia Chriſtus magnum habuit zelum, & magnam conſtantiam in uitiorum punitione, quod notatur in hoc: quod oues, & boues de templo eiecit. Secundo quod habuit potentiã magnam in ſui corporis reſuſcitatione; quod notatur in hoc qđ dicitur: Soluite templum hoc, & in triduo reædificabo illud. Tertiò quod habuit magnam ſapientiam in ſecretorum cognitione; quod notatur in hoc quod dicitur: Ieſus autem non credebat ſemetipſum eis, eo quod noſſet omnes.

Circa

Circa primum eſt notandum, quod Chriſtus nũquã fuit tam ſeuerus in puniendo ſicut hic. Et ratio eſt, quia fuit iniuria Dei patris. Iniuriam propriam Chriſtus patienter portauit, ſicut patet quando iudæi dixerũt: Dę monium habes. In iniurijs diſcipulorũ Chriſtus ſe oppoſuit, & eos excuſauit: ſicut patet quando phariſæi diſcipulos repræhenderunt, quod non lotis manibus mã ducabant. Iniuriam autem Dei grauiter puniuit, ſicut patet hic. Per hoc dat nobis exẽplum, vt nos ſimiliter faciamus. Iniuriá enim aliqua, aut redundat in Deum; aut in proximum; aut in noſipſos. Iniuriam autem quæ redundat in Deum, non debemus patiẽter portare, ſed grauiter punire. Hiero: Iniuriam meam patienter tuli, iniuriam autem Dei ferre nõ potui. Chryſ. In proprijs iniurijs eſſe quempiam patiẽtem laudabile eſt; iniurias verò Dei diſſimulare nimis impium. Si autem iniuria redũdat in proximum, debemus nos opponere. Sed de multis dicitur: Non aſcendiſtis ex aduerſo, nec oppoſuiſtis uos iniurijs pro domo Iſrael. Aliqui uerò non tantum non opponunt ſe, ſed etiam fugiunt. Mercenarius autem videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit. Aliqui tamen non fugiunt corpore, ſed mente. De quibus dicit Aug. O mercenarie lupũ uidiſti, & fugiſti. Forte dices; Ecce hic ſum, non fugi. Fugiſti quia tacuiſti. Corpore ſtetiſti: ſed mente fugiſti. Si verò redundat iniuria in noſipſos, debemus etiam patienter portare; immò ſi volumus eſſe perfecti, debemus iniuriantibus dare beneficium cordis, ipſos diligendo: beneficiũ oris, pro eis orando; & beneficium operis eis benefaciẽdo. Diligite inimicos ueſtros, quo ad beneficium cordis: Benefacite ijs qui oderunt uos, quo ad beneficium operis: Et orate pro perſequentibus, & calumniantibus uos, quo ad beneficium oris.

Primũ. — Io. 8. — Mat. 15. — Iniuriarum uarietas, & quid circa quãlibet agẽdum. — Eze. 13. — Io. 10. — Matt. 5.

Circa ſecundum notandum eſt, quod Iudæi contra Chriſtum uerſi ſunt in magnam indignationem, ex eo quod occaſionem lucri ſui auferebat, dum de templo oues, & boues expellebat. Verſi ſunt in magnum ſtu-

Secũdũ.

porem; videntes quod unus homo menſas campſorum ſubuertebat,& animalia expellebat. Et hoc faciebat ſolus,ad quæ multi ſufficere non potuiſſent. Verſi ſunt in magnum timorem uidentes radium; & fulgorē ex ei⁹ facie procedere. Tradunt enim quidam ſicut dicitur in hiſtorijs ſcholaſt. Qđ fulgor radioſus ęgrediebatur ex oculis eius;quo territi ſacerdotes, & leuitę, non poterant ei reſiſtere;& ideò ſic indignati, ſic ſtupefacti, ſic territi dixerunt: Quod ſignum oſtendis nobis, quia hoc facis? Quaſi dicerent: Non credimus tibi hoc licere; ergo oſtēde nobis ſignum,quod credamus. Vel fortè in dolo petebant,ut ſignū faceret; ut ſic circa aliqua ſigna occupatus,ab eorū infeſtimatione deſiſteret. Chriſtus autem eis taliter reſpondit; quod in maiorem admirationem, & ſtuporem eos induxit dicens: Soluite templum hoc,& in tribus diebus reædificabo illud. Iudæi autem intellexerunt hoc de templo materiali, credentes quod uellet dicere: Si ſum tantæ potentiæ,qđ ſi illud tēplū deſtrueretur, poſſem in trib. diebus reædificare; benè poſſum de ipſo oues, & boues eijcere. Et ideò reſponderunt; quadraginta, & ſex annis ædificatum eſt templum hoc &c. Illi autem non intellexerunt de ædificatione templi ſub Salomone, quæ ſeptem annis perfecta eſt; ſed de ædificatione facta ſub Zorobabel, quæ quadragintaſex annis impedientibus inimicis,producta eſt. Chriſtus autem intelligebat de templo corporis ſui; ac;ſi dicat: Vos quæritis ſignū de mea poteſtate, & ego uobis dico: qđ ſi corpus meum diſſolueritis per mortem,ego illud reſuſcitabo ꝑ meam uirtutem. Vel ſecundum glo. uult dicere Chriſtus Hoc templum ſignat templum corporis mei, in quo nulla eſt macula. Et meritò hoc figurale purgo, qui illud ab hominibus morte ſolutum,reſuſcitare diuina potentia queo. Dicitur autem corpus Chriſti templum multiplici ratione. Primò ratione diuinæ inhabitationis, quia in illo templo tota diuinitas habitauit. In hoc habitat omnis plænitudo diuinitatis corporaliter.

Corpus Chriſti dicitur templū multipli ci rōne.

Col. 2.

raliter. Ideò dicitur templum, quaſi tenens amplum; quia continebat diuinitatem, quæ ſic eſt ampla, quòd cœlum,& terra ipſam non poſſunt continere. Si cœlum & cœli cœlorum te non capiunt, quantò magis domus quam ædificauit? Secundò dicitur templum ratione reconciliationis; quia ſicut Deus reconciliatur in templo; ſic Deus pater reconciliatus eſt in Chriſto. Deus erat ĩ Chriſto mundũ reconciliãs ſibi. Aug. Chriſtus ẽ Deus, templum, ſacerdos,& ſacrificium. Deus; cui ſumus recõciliati: Templum, in quo ſumus reconciliati: Sacerdos, per quem ſumus recõciliati: Et ſacrificium, per quod ſumus reconciliati. Tertiò dicitur templum ratione fabricationis, quia ſicut templum. xlvj. annis fuit fabricatũ; ſic corpus Chriſti ſecundum glo. fuit in tot diebus, nõ dico organizatum, ſed de exilibus organis, quæ habuit in inſtanti conceptionis ad nobilem quantitatem eſt deductum. Vnde ſecundum, quod dicitur in glo. Nunc numerum dierũ perfectioni dominici corporis cõuenire, dictum eſt quantum ad membrorum diſtinctionem nõ quantum ad formationem; quia in inſtãti fuit formatũ, & organizatum. In alijs autem pueris hoc accipitur, q a corpus ipſorũ ſupra dicto numero formaĩ, & organizatur. Quantũ ad tertiũ notandũ, ꝙ eius ſapiẽtia ẽ tãta, ꝙ oĩum corda nouit. Vnde dr̃: Ipſe enim ſciebat, q d eſſet ĩ hoĩe. Vñ Leo papa: Iſta eſt ſapiẽtia ſummi Iudicis; iſte tremendus aſpectus, cui molle eſt oẽ ſolidum,& apertũ oẽ ſecretum; cui obſcura clarent, muta reſpondent, ſilentium confitetur,& ſine uoce mens loquitur. Quia igitur Dei ſapientia eſt tanta, ideò nullus ab ea ſe poteſt abſcondere. Pſalmus: Quò ibo à ſpiritu tuo,& quò à facie tua fugiam? Si aſcendero in cœlum tu illic es &c. Quidam enim ſunt, qui abſcondũt ſe ſub ſimulato amore; fingentes ſe amare cœleſtia, cum tamen non ament, ſed Dei ſapientia ibi eſt, & eorum ſimulatum amorem uidet. Ideò dicit: Si aſcendero in cœlum tu illic es. Alij ſunt, qui ſe abſcondunt ſub ſimulato timore, fingentes ſe timere Dei iudicia, cũ tamen nõ timeant: Ideò

Eccl. 51

2. Cor. 5

Dei nomina plura.

Abſcondétiũ ſe uarietas.

dicit ſimiliter ibi; adeſ. Et eorum ſimulatum timorem cognoſcet.Ideò dicit:Si deſcendero ad infernum ades. Alij ſunt qui ſe abſcondunt ſub ſimulato ſermone, qui aliud hñt fore,& aliud in corde latet. Sed eorum cor di uinæ ſapientiæ manifeſtum eſt, ideò dicit: Si ſumpſero pénas meas diluculo &c. Sicut.n.pennæ ſãctorum ſunt uirtutes;ita pénæ hypocritarũ ſunt ſimulati ſermones; quibus fingunt ſe uolare in cœlum.Et ideò dicit dilucu lo; quia eorum ſermones uidentur hére lucem alicuius ueritatis.Sed tñ manus Dei tales deducit à ſua hypocri ſi,ideò dicit:Manus tua deducet me.Alij ſunt qui ſe ab ſcondunt ſub ſimulata conuerſatione,prætendétes exte rius ſanctitatem,ſed interius habentes iniquitaté; ideò dicit: Si habitauero in extremis maris. Mare eſt mundus,ĩ cuius profundo ſunt peccatores,qui ſunt profundati in diuitijs,delitijs,& honoribus. Sed ſancti uiri sũt in extremis maris:quia de mundo nõ accipiunt,niſi extrema,& neceſſaria.Hypocritæ autem fingunt ſe habitare in extremis maris.i. diligere mundum ad neceſſitaté cum tñ diligant ad natiuitatem;ideò dextera Dei eos tenebit; & ſuam falſitatem in iudicio omnibus manifeſtabit.Ideò ſubdit:Et tenebit me dextera.tua.

Mendus mare dicitur.

Eadem ſecunda feria quartæ hebdomadæ 40.*Sermo ſecundus.In quo ſacerdotum auaritiæ; Chriſti iuſtitia,et templi reuerentia denotatur.*

INuenit Ieſus in téplo uendentes,& emétes oues, & boues &c. Quia Chrs ſemper auaritiam condennabat,& honoré Dei patris zelabat; ideò inueniens, ꝙ ſacerdotes oues, & boues in templo ex auaritia uédi faciebant;& ex hoc Domum Dei deturpabãt: oés eiecit ſicut in pñti Euangelio continetur.Ideò tria in pñti Euã gelio dicuntur.Nam ex parte ſacerdotũ notatur magna auaritia:Ex parte Xp̃i magna iuſtitia, & ex parte templi magna reuerentia.Auaritia aũt ſacerdotum in hoc erat quod timétes nè aliqui ſe excuſarẽt à ſacrificijs ex defe

Primo.

ſtu hoſtiarum, ipſas hoſtias uendi in templo faciebant.
Iſta auaritia adhuc regnat in ſacerdotib.& prælatis.Iux ta illud:A minore uſq; ad maiorem omnes auaritiæ ſtu dent;à propheta vſq; ad ſacerdotem cũcti faciunt dolum.Inter maiores aũt,& minores ſunt mediocres . In hoc ergo, ꝙ propheta dicit : A minori uſq; ad ma.o.a. ſtu.intelligitur,ꝙ auaritiæ ſtudent maiores, & prælati; & mediocres,i.minores clerici,& minores laici. Poteſt dici,ꝙ in anima ſunt tres potentiæ,ſ.memoria, quæ eſt prima;intelligentia quæ eſt media;& uoluntas, quæ eſt ultima.In aĩa igitur omnes iſtæ potentiæ, à maiore , & mediocri,uſq; ad minoré,i. à memoria,& intelligentia uſque ad uoluntatem,ſtudent auaritiæ. Memoria enim ſtudet auaritiæ,dum ſemper recogitat, & memorat lucra præterita.Intelligentia ſtudet auaritię,dum ſemper uias inquirit,& parat ad lucra præſentia . Voluntas aũt ſtudet auaritiæ,dũ ſemper anhęlat ad lucra futura. De iſta auaritia dicitur:Auaritia in capite omniũ . Auarus .n.habet auaritiam in omnibus ſenſib. corporis,ideſt in oculis,dum ſemper uult aurum,& argentum uidere.In auribus,dum ſemper uult imminentia lucra audire. In narib. dum de remotis partib.ferias , & nundinas uult odorare.In ore,dum de terrenis ſemper uult loqui , & tractare.In manibus,dum eas clauſas ad dandũ, & apertas ad recipiendũ cupit habere. Sed non eſt tñ periculum in iſtis, dummodo ſuper caput auaritia non aſcendat. Ideò non dixit propheta: Auaritia in oculis hominum,uel in auribus,ſed in capite omnium;quia ſi auaritia caput non aſcendit, de facili ab alijs membris expellitur.Tunc autem eſt ſuper caput alicuius,quando ipſæ diuitiæ ſunt Dominus, & ipſæ ſeruus.Tales à propheta uocantur uiri diuitiarũ,non diuitiæ uirorũ . Tunc.n. ſunt diuitiæ uirorum,quando eas expendũt ut Dñi . Tunc ſunt uiri diuitiarum, quando eas tenẽt ut ſerui . Secundò in Xpo fuit magna iuſtitia, qñ oues, & boues de templo eiecit.In hac tñ iuſtitia, Chriſtus ſeruauit ſe ueritaté, mãſuetudiné,& diſcretionem.Seueritatem,in

Hier.6.

Amos. 9.

Auarus in oĩbus ſenſibus auaritiã habet.

Chriſt' ĩ iuſtitia tria ſeruauit.

hoc, ꝙ oues, & boues, quæ tẽplum fœdabant, eiecit. Lenitatem in hoc, ꝙ cum columbæ nõ eſſent ad tale impedimẽtum, uel fœdationem, leniter uendentib. dixit: Auferte iſta hinc. Diſcretionem in hoc, ꝙ non gladio, nec cum baculo; ſed cum flagello de funiculis. Per quod datur intelligi, quòd prælatus debet eſſe ſeuerus quãtum ad duros, manſuetus quo ad bonos; diſcretus quantum ad omnes. Iſta tria ſignificantur per tria, quæ erãt in arca. Vbi erant uirga Aaron, manna, & tabulæ Moyſi. In quibus ſcripta erat ſcientia Dei. Per arcam ſignificatur prælatus, in quo debet eſſe uirga ſeueræ correctionis, quo ad malos: Manna dulcis extortationis, quo ad bonos. Et tabulæ Moyſi in quibus ſcripta erat ſciẽtia Dei, notatur uirtus diſcretionis quo ad omnes. Iſtud etiam figuratur, qñ Salomon fecit ſculpi in baſibus templi leones, boues, & cherubim. In leone ferocitas. In boue manſuetudo, & lenitas: In cherubim ſapientiæ immenſitas deſignatur; quia cherubim plenitudo ſapientię ĩterpretatur. Prælatus igitur, qui debet eſſe baſis, & ſuſtentamentum Eccleſiæ, debet habere ferocitatem leonũ in corrigendo malos; manſuetudinem bouinam in fouẽdo bonos; & angelicam ſapientiam patienter, leniter, & ſapienter ſuſtentando omnes. Tertiò ex parte templi Dei requiritur magna reuerentia, & munditia: iõ Chriſtus ipſum mundauit, & purgauit. Poteſt autem dici, ꝙ illud templum, extra quod eiecit iſta animalia, ſignificat templum cœleſte, extra quod proijcientur ſuperbi, qui intelliguntur per boues; qui cornibus ſuæ potentiæ alios feriunt. Proijcientur etiam auari, qui intelligũtur per nummularios. Proijcientur libidinoſi, qui intelliguntur per collumbas, quæ eſt auis libidinoſa. Proijcientur hypocritæ, qui intelliguntur per oues, quia exterius ueniunt in pellibus ouium. Iſti omnes tanquam excommunicati, extra templum cœleſtem proijcientur. Foris canes, & uenefici, impudici, homicidæ, & idolis ſeruientes, & omnis qui facit mendacium. Omnes igitur tales, tanquam excommunicati extra templum cœleſte

Prælati qũo iuſtitiam exercere dẽnt.

2. Reg. 7.

Apo. 22

cœleſte proijcientur. In ciuitate.n.cœleſti,templum eſt ipſæ Chriſtus rōne deitatis, & humanitatis. Templum non uidi in ea. Dñs.n. Deus omnipotens,templum eius eſt agnus. In iſto tēplo quotidiè fit offm̃. Pſal. Beati qui habitant in domo tua Dñe. Per oēs uicos Hieruſalem alleluia cantabit̃. Quia igit̃ damnati erunt excommunicati,iō ſancti nō participabunt cum eis ī locutione. Nō .n.cum eis aliquas locutiones habebunt;ſed ſemper facies ſuas ab eis auerſas tenebunt. Pſal. Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros. Nec participabunt cum eis in diuino offō,quod fiet in cęleſti templo. Ecce ſerui mei laudabunt præ exultatione cordis,& uos clamabitis præ dolore cordis,& præ contritione ſpiritus ululabitis. Nec participabunt cum eis in ſalutatione, quia eos non ſalutabunt,ſ.ſalutem æternam non optabunt. Immò ſicut dr̃ in pſal. Lætabitur iuſtus cum uiderit uindictam. Nec participabunt cum eis in mēſa. Beati enim ſtabunt in menſa Dei. Vt edatis,& bibatis ſuper mēſam meam in regno meo. Damnati autem famæ morientur. Ecce ſerui mei comedēt,& uos eſurietis:ecce ſerui mei bibent,& uos ſitietis. Nec participabunt cum eis in ſacramentis,& maximè in perceptione ſacramenti ſacramentorum,ideſt corporis Chriſti; quod quidem ſancti uiri modo percipiunt ſub ſacramento, ſed tunc ꝑcipiēt ſine uelamento. Ipſi enim damnati,ſunt canes:ſed ſancti ſunt filij Dei. Ideò dicitur: Non eſt bonum ſumere panem filiorum,& mittere canibus.

Chriſt⁹ in cælo q̄uo ſit templū, Apo.21

Tob.12

Eſa. 65.

Luc.22.

Eſa. 65.

Mat.15.

Feria tertia quartæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. Quomodo Iudæi de Chriſto diuerſimodè ſentiebant.

IAm die feſto mediante,aſcendit Ieſus in templū. Inter Iudæos erant diuerſi,qui de Chriſto diuerſimodè ſentiebant,ſicut patet ex præſenti Euangelio. Quidam enim illorum admirabantur dicentes. Q̄uo hic literas ſcit cum non didicerit? Alij tractabant de morte Io.7.

morte ſua. Vnde dicit: Quid me quæritis interficere, hominé, &c. Alij indignabantur de progeniȩ ſua dicentes: Hunc ſcimus unde ſit. Alij indignabãtur de curatione cuiuſdam hominis, quem curauit in ſabbato. Vnde dicit Mihi indignamini, quia totum hominem ſanum feci in ſabbato? Alij ſtudebant de captione ſua. Vnde dicitur: Quærebant ergo eum appræhendere. Quantum ad primũ, ꝙ Xp̄s fecit patri ſuo magnam reuentiam. Admirabantur enim Iudæi de ſua ſapientia. Sed ipſæ dixit ſapiẽtiam ſuam non habere à ſeipſo, ſed à patre. Mea inquit, doctrina non eſt mea; ſed eius, qui miſit me patris. Xp̄s enim patri ſuo omnia attribuebat, ſcilicet miracula ſua: Opera quȩ ego facio in nomine patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me. Verba ſua, & opera. Verba quæ ego loquor uobis, à meipſo nõ loquor. Pater enim in me manens, ipſe facit opera. Chriſtus. n. patrem ſuũ maiorem ſe uocabat, & ideò ſibi in omnibus deferebat: Pater maior me eſt. Vnde Augu. ad Felicianum, Quòd maior, & minor dici põt tripliciter; ſcilicet ætate, ſicut ſenior maior eſt puero. Forma, ſicut longior maior eſt paruo. Potentia, ſicut fortior maior eſt imbecilli, & debili. Et ſubdit Aug. ꝙ filius nullo iſtorum modorũ minor eſt patre. Non ætate: quia de principio conſtat in patre ipſum extitiſſe principium. Non forma: quia nõ eſt fas ipſum aliud prȩdicare, quàm Deum, Iuxta illud: Qui cũ in forma Dei eſſet &c. Non potentia: quia omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Qualiter autem ipſæ pater dicatur eſſe maior, determinat idẽ Aug. ſuper Pſal. Vtrũque inquit Dominus dicit; ego & pater unus ſumus, ſecundum formam Dei; & pater maior me eſt, ſecundum formam ſerui. Quantum ad ſecundum Chriſtus magnam patientiam exhibuit. Cum enim dixiſſet, quid me quæritis interficere? Iudæi magnũ opprobrium reſponderunt ſibi dicentes. Dȩmoniũ habes. Sed Chriſtus ad tantum approbrium motus non fuit ſed potius eos docere nõ ceſſauit. In hoc dat nobis exẽplum, ut quando iniurias recipimus, iram noſtram temperemus.

Chriſt⁹ oĩa tribuebat patri. Io. 10. Io. 14. Io. 14. Phil. 2.

peremus. Ponit autē Seneca quatuor remedia contra il latas iniurias. Vnum eſt obliuioni tradere: Vnde dicit: Iniuriarum remedium obliuio eſt. Et Cicero in laudem Cæſaris dicit: Nihil ſolebat obliuiſci, niſi iniurias. Secūdum negare iniurias recepiſſe. Magnanimus enim, nihil debet ſibi reputare iniuriam. Vnde dicit idem Seneca, inquirens quid faciet ſapiens colaphis percuſſus, dicit; ꝙ debet facere illud quod Cato fecit. Cum enim quidam ipſum in ore percuſſiſſet; negauit ſe ab illo iniuriam recepiſſe. Tertium eſt quòd debet diſſimulare, ſe multa non audire, nec videre. Sen̄. Non expedit omnia audire, uel uidere; multæ iniuriæ nos tranſeunt; ex quibus plerunque non accepit, qui neſcit; nō vis eſſe iracundus? non ſis iniurioſus.

Quartum eſt in ludum, & ſolamen iniurias conuertere: unde dicit idem Seneca: Circūſcribenda eſt ira, ut in ludum, iocunque conuertatur. Vnde narrat idem: ꝙ cum Diogenes quamdam cauſam cū Lentillo haberet; Lentillus tracta ſaliua pingul, in faciem eius expuit. Ille faciem abſtergens in ludum conuertit dicens: Affirmabo omnibus ò Lentille, falli eos, qui dicunt te os nō habere. Circa tertium notandum, qđ Chriſtus adhibuit rationem ueridicam, Indignabantur enim quòd Chriſtus ſabbato curabat; ſed Chriſtus oſtendit, quòd male mouebantur; quia ſæpe pueros ſebbato circuncidebant, corpora curabant, & animalia ſoluebāt. Multò ergo fortius ipſe corpora, & animas in ſabbato curare poterat. Nullum enim Chriſtus ſanabat corporaliter, quem non ſanaret ſpiritualiter; & ideò ſi corpora licebat ſabbato curare; multò magis animas curare licebat, quia maiorem curam quilibet debet habere de anima, quàm de corpore; & hoc multiplici ratione. Primò propter dignitatē. corpus enim de terra eſt formatum, anima uerò ad imaginem Dei, & ſimilitudinem facta eſt. Ideò dicitur: Filii in manſuetudine ſerua animam tuam, & da illi honorem ſecundum meritum ſuum. Secundò propter neceſſitatem. Anima enim eſt cauſa, & principium omnium bonorum

[Margin: Tertiū. — Cura maior de anima quā de corpore haberi debet. — Ecc. 10.]

bonorum & malorum, corpus enim per ſe nullum bonum, uel malũ poteſt velle, nec facere per ſe, pluſquam lapis; & ideò indiget anima maiori cuſtodia, quàm corpus. Tertiò propter vltimum finem.i.gloriam, & fœlicitatem; corpus enim per ſe non eſt ſuſceptibile; ſed tota fœlicitas, & gloria, quæ erit in corpore; cauſabitur à gloria ipſius animæ; & ideò dignius eſt, ut ipſã cuſtodiamus, magis quàm corpus.

Quartũ

Circa quartum notãdũ, quòd Chriſtus oſtendit ſuam diuinam, & humanam naturã. Nam quantũ ad humanã naturam ipſum nõ cognoſcebant. Vnde dicebat; Et me ſcitis, & vnde ſim ſcitis. Quantum ad diuinam naturam ipſum non cognoſcebant; unde ait; ſed eſt uerus qui miſit me, quem uos neſcitis &c. Quia igitur Iudæi eius cognationem infimam ſciebant: ideo ipſum deſpiciebant. His multi ſunt ſimiles, qui deſpiciunt pauperes, & ignobiles.

Nobiles & ignobiles æquales sũt quo ad tria.

Notandum autem quòd nobiles, & ignobiles quantum ad tria ſunt æquales: Scilicet quantum ad principium, medium, & finem ultimum. Omnes enim ignobiles, & nobiles ſimilem habent introitum; quia omnes de terra ſunt formati, & in uentre matris ex ſanguinibus configurati, & cum luctu, & fletu emiſſi.

Sap. 7.

Vnde dicitur ibidem: Sum quidem & ego mortalis homo, ſimilis omnibus: Ex genere terreno illius, qui primus factus eſt; & primam uocem ſimilem omnibus emiſi plorans. Secundo ſunt ſimiles quantum ad medium, quia omnes habẽt ſimilem aerem; non enim eſt alius aer hominis ignobilis, & nobilis, & habent ſimilẽ terram; unde ſequitur: Et ego natus accepi communem aerem, & inſimul factam decidi terram. Tertiò ſunt ſimiles quantum ad ultimum finem, quia omnes ad eandem mortem, & ad eoſdem uermes, & ad eandem putredinem deducuntur. Sequitur: unus ergò introitus eſt omnibus ad uitam, & ſimilis exitus.

Iob. 17.

Putredini dixi: Pater meus es mater mea, & ſoror mea uermibus.

Quintũ

Circa quintum oſtendit Chriſtus ſuam magnam miſericordiam. Illi enim uolebãt eum capere, ſed Chriſtus eos cœpit. Vnde dicitur: De turba autem

multi

multi crediderunt in eum. Volebant quidẽ eũ capere corporalitèr, ſed ipſe cœpit eos ſpiritualitèr. Eſt.n.ſermo Dei ſicut hamus; qui dũ capitur, capit. Vnde dictũ eſt Apoſtolis: Venite poſt me, faciam uos fieri piſcatores hominum. Sicut aũt Dñs nos capit, uerba ſua in nos immittendo; ſic & nos eum cadimus, ipſum amando, & depræcando. Vnde Amb. Vim Dño facimus, non cõpellendo, ſed fiendo, non prouocãdo iniurijs, ſed lacrymis exorando; non blaſphemando per ſuperbiam, ſed per humilitatum merendo. O beata uiolẽtia, quæ non indignatione pcutĩ, ſed miſericordia cõdonatur: quiſq;.n. uiolẽtior fuerit, religioſior hẽbitur ab ipſo Xpo. Deinde ſubdit. Aggrediamur in itinere Dñm, & more latronũ ſuis ſpoliare nitamur; cupiamus auferre aurum, theſauros, & uitã aggrediamur inq̃ non fuſte, nõ ferro, non ſaxo: ſed mãſuetudine, bonis operibus, & caſtitate. Matt. 4.

Eadem feria tertia quartæ hebdomadæ 40. Sermo ſecũdus. In quo plures infirmitatis cauſæ, undè cùm curationis remedia ſignaque ſanitatis demonſtrantur.

TOtũ hominẽ ſanũ feci in ſabbato. Magnũ eſt ſanare hominẽ corporalitèr; maius ſpũalitèr; maximũ eſt ſanare utroq; modo. Taliter ſanauit Xps hominẽ. Ideo dicit, totũ hominẽ ſanũ feci in Sabbato. Fuit uerus medicus ad nos de cęlo trãſmiſſus, ut oẽs infirmitates noſtras curaret Pſ. Qui ſanat oẽs infirmitates noſtras. Vñ Aug. Magn⁹ de cęlo uenit medic⁹: qa per totũ mundum magnus iacebat ægrotus. De iſto igit ægroto, & medico, qui totũ hominẽ ſanũ facit, tria sũt uidenda: ſ. quę sũt cauſę infirmitatis; q̃ sũt remedia curationis, & q̃ sũt ſigna ſanitatis. Circa primũ uidendũ, ꝙ q̃dã infirmitas cauſatur ex nimia comeſtione: tali modo infirmatus eſt Adam, qui de pomo uetito comedit, & ideò infirmitatẽ corporis, & mẽtis incurrit. Iſtud

Primũ. Infirmitas ſpiritualis, ſicut & corporalis ex plurib⁹ cauſãt.

etiam

etiam vitiũ gulæ in multi hodie dominatur, & ideò ſæ-
Ecc. 37. pè infirmantur. In multis eſcis erit infirmitas, immò ſæ
pè multi moriuntur. Ibidem: Propter crapulam multi
perierunt; corpora enim pinguia, diu viuere nõ poſsũt.
Tum quia ſunt modici ſanguinis, qui eſt cauſa vitæ; tũ
quia calor naturalis ſæpè prænimia pinguedine ſuffoca
tũr; tum quia via ſpiritum ſæpè ad membra nimia pin-
guedine impeditur, & ſic mors ſequitur. Secundò cau-
ſatur infirmitas ex nimia infrigidatione. Peccatum e-
nim mortale eſt naturæ frigidæ, ita quòd ignẽ diuini a-
moris extinguit. Eſt enim aqua frigidiſſima, quæ extin-
Hiere. 6 guit diuinum amorem. Sicut frigidã facit ciſterna aquã
ſuam; ſic frigidam facit malitia animam ſuam. Iſtud
etiam frigus peccati facit hominem in bono opere pi-
Pro. 20. grum. Propter frigus piger arare noluit. Peccatum.n.
prohibet arare hominem ideſt cor ſuum ſcindere per
contritionem, & ipſum ſerere per bonam operationẽ.
Non ſolum autem peccatum animam facit frigidam;
ſed etiam cõgelatam: ita quòd reſolui poteſt per mor
Ecc. 43. tem; ſed calefieri non poteſt per amorem Dei. Frigi-
dus ventus aquilo flauit, & congelauit criſtallus ab a-
qua. Tertiò cauſatur infirmitas ex nimietate, & cor-
ruptione ſanguinis. Sanguis nimius eſt abundantia ter-
renorum, quæ eſt ſæpè cauſa peccati. Pſal. Prodijt quaſi
ex adipe iniquitas eorum. Sanguis putridus eſt ipſa car
nalis concupiſcentia; quæ animã maculat, & corã Deo
Eſa. 1. putridam facit. De quo ſanguine dicitur: Cum multipli
caueritis orationes veſtras, non exaudiam. Manus enim
Oſeę 4. veſtræ ſunt plenæ ſanguine. Sanguis ſanguinem tetigit
tunc ſanguis ſanguinem tangit, quando vnum peccatũ
ad aliud adducit. Quartò cauſatur infirmitas ex humo-
rum.i. vitiorum corruptione. Pſal. Corrupti ſunt, & ab
hominabiles facti ſunt. Non eſt qui faciat bonum, non
eſt uſque ad unum, id eſt vſque ad Chriſtum. Chri-
ſtus.n. de ſancto ſanguine fuit generatus, & natus; nos
autem ex corruptione uitioſa ſumus concepti, & nati,
Secũdo. & educati. Secundò uidendũ, quę ſunt remedia curatio
nis

nis contra ipſas infirmitates. Circa quod notandum, ꝙ quatuor remedia attulit, per quę iſtas infirmitates ſanauit. Primam enim infirmitatem ſanauit per dietam, quã do quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ieiunauit: nos etiam iſtas infirmitates gulæ ieiunando, & abſtinendo ſanare debemus. Qui abſtinens eſt, adijciet ad uitam; Vt uero noſtra ieiunia ſint meritoria, & posſint uolare ad Deum, debent habere duas alas. ſ. orationem & ęleęmoſynam. Quando enim auis non habet alas, in terra remanet; quando tantũ unam habet, parum poteſt uolare; quando autem duas, velociter volare poteſt. Sic etiam quando quis habet abſtinentiam, & nullam eleęmoſynam, nec aliquam orationem; ſua abſtinentia manet in terra; quando uerò unum iſtorum habet; parum uolare poteſt; ſed ſi ieiunat, orat, & ælemoſynam dat; tunc ieiunium in cœlum uolat. Remedia quatuor cõtra infirmitates ſpirituales. Ecc. 37. Ieiunij alę duę.

Secũdam infirmitatem Chriſtus ſanauit per ſudoré: quãdo factus eſt ſudor eius ſicut guttę ſanguinis decurrentis in terram. Ipſe enim totus inflãmatus fuit igne noſtri amoris, qui ipſum ſudare fecit, & noſtrã frigiditatem calefecit. Nos ergo ſudare debemus, lacrymas emittendo; tunc enim oculi ſudant, quando plorant. In iſto autem ſudore lacrimarum, homo frigidus inflammatur. Vnde dicit Greg. de Magdalena, quòd frigida uenit, & inflammata receſſit. In iſto enim ſudore lacrimarum, Spiritusſanctus libenter commoratur. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas: in iſto etiam ſudore lacrimarum Diabolus contribulatur, & ſumergitur. Pſalm. Contribulaſti capita draconum in aquis, Submerſi ſunt quaſi plumbum in aquis uehementibus. Tertiam infirmitaté Chriſtus ſanauit, & curauit per minutionem; quando ſcilicet in latere, & manibus, & pedibꝰ minutionem fecit. Iſtam minutionem, & nos facimus; quando uenam oris noſtri in confeſſione aperimus. Vena uitæ os iuſti, os impiorum operit iniquitatem. Aliquãdo enim ſanguis eſt putridus, aliquãdo ſuperfluus, aliquando neceſſarius. Tunc autem laudabilis eſt minutio; Gen. 1. Exo. 15 Pro. 10.

tio;quãdo ſanguis putridus extrahitur,ſuperfluus dimi nuitur, neceſſarius conſeruatur. Sanguis putridus eſt amor peccati;iſte ex toto eſt abijciendus. Sanguis ſuperfluus eſt amor mundi,quãdo ſcilicet quis amat diui nitas ad ſuperfluitatẽ; iſte eſt per ęleæmoſynã diminuẽ dus.Sanguis neceſſarius eſt amor Dei, qui eſt cauſa vitæ animæ; & iſte ſanguis eſt conſeruandus. Quartam infirmitatẽ Chriſtus ſanauit per amaræ medicinæ ſum ptionẽ.Dederũt in ſe eſcam meam fel,& in ſiti mea po

Pſa.21. tauerunt me aceto. Iſtam medicinam amaram,ſcilicet dolorem,& contritionẽ cordis,nos recipere debemus; quæ quantò erit amarior,tantò ad expellendum malos humores erit uirtuoſior. Amara erit potio bibentibus

Eſa.24. illam. Iſte dolor aſſimilatur torſioni, & dolori parturientium,& dolori flentium vnigenitum.Iſti enim tres dolores ſunt maiores qui inueniri poſſunt. Et ideò ſcriptura dat nobis intelligere, quòd dolor peccati non debet eſſe paruus,ſed magnus,uel maximus.De duob.primis dicitur: Torciones & dolores tenebunt, & quaſi

Contritio cui aſſimiletur.

Eſa. 13. parturiens dolebunt. De tertio luctum unigeniti fac ti

Hier. 6. bi planctũ amarũ. Tertiò uidendum eſt,quæ ſunt ſigna ſanitatis. Circa quod notandum, ꝙ quatuor ſunt ſigna ſanitatis.Primum eſt appetitus ordinario. Tria autem ſunt quæ appeti poſſunt, nociua, ſuperflua,& utilia ſiue neceſſaria. Si enim poſt infirmitatem quis appetit nociua,uel nimis ſuperflua;manifeſtum eſt quòd nõ eſt perfectè ſanus. Si uerò appetit utilia, uel neceſſaria, perfectè ſanatus eſt. Nociua ſunt malæ ſocietates, uel peccati occaſiones,quæ ſæpè ſunt cauſa peccandi. Qui

Tertiũ. Sanitatis ſigna quatuor

Pro. 13 cum ſapientibus graditur, ſapiens erit; amicus autem ſtultorum, efficietur ſimilis. Superflua ſunt diuitiæ mundanæ; quę nimis ſuperfluæ abundat. Illi igitur qui habent appetitum caninum, terrana ſuperfluè appetendo:perfectè ſanati non ſunt.De quibus Pſal. Famem patientur ut canes. Neceſſaria,& utilia ſunt ſpiritualia, quæ Apoſtolus nos hortatur appetere dicens.

Col.3. Quæ ſurſum ſunt ſapite,non quæ ſuper terram.

Secun-

Secundum ſignum eſt totius cordis,& corporis forti ficatio. Debent enim eſſe fortes in faciendo opera for tia. Omnia poſſum in eo qui me confortat: In proficiẽ do de bonis ad meliora. Pſal. Ibunt de uirtute in uir tutem &c.Etiam potenter, & perſeueranter ſuſtinẽdo aduerſa. In diſciplina perſeuerante;quis enim eſt filius, quem non corripit pater? Tertium ſignum eſt coloris uenuſtatio.Illi enim qui habent uiridem,uel croceũ co lorem,non ſũnt perfectè ſanati. Debet autem perfectè ſanatus habere tres colores,iuxta illud: Dilectus meus candidus,& rubicundus,ælectus ex milib. Debet habe re colorẽ candidum per puritatem,rubicundum per ca ritatem,lucidum per lucidam conuerſationem. Et iſte eſt color ælectus ex milibus: Ille enim ex milibus ęligi tur,qui inter malos ſanctè,& honeſtè conuerſantur. Quartum ſignum eſt lenitas,& agilitas. Verè enim pę nitentes ad omnia mandata Dei ſunt ualde agiles. Qui ſperant in Domino,habebũt fortitudinem,aſſumẽt pę nas,ut aquilæ uolabunt, & non deficient: Peccatores autem ſunt ualdè põderoſi,& graues; ita qđ nec Deus poteſt eos portare. Vos eſtis onus, proijciam quippe uos.Laboraui ſuſtinens.Nec cęlum potuit eos ſuſtine-re,ſicut patet in Lucifero. Videbã Sathanã ſicut fulgur de cœlo cadentem. Nec terra eos potuit ſuſtinere. Ec ce dies Domini ueniet crudelis,& indignatione plen⁹; ad ponendum terrã in ſolitudinem, & peccatores eius conterendo de ea.

Pſa.4. Heb.12 Cant.5. Eſa.40. Hier.23 Eſa.1. Luc.10 Eſa.13.

Feria quarta, quartæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus.In quo genus infirmitatis cæci huius, modus; atque effectus curationis notatur.

PReteriens Ieſus uidit hominem cæcum à natiuita-te. Dominus noſter ſanando in hominibus ſen-ſus corporales, ſanauit & ſenſus ſpirituales. Nam Io.1.

qñ reddidit ſurdo auditum corporis, reddidit ſibi auditum mentis. Illum auditum de quo dicitur in Pſalm. Audiã quid in me loquatur Dominus Deus. Quando ſanauit mutum dans ori corpori, vt proferret uerbum de ore; dedit, & cordi, vt Dei dulcedinem prægustaret. De quo dicitur in Pſal. Guſtate, & uidete quoniam ſuauis eſt Deus. Quando illuminauit iſtum cœcum, ut uideret corporaliter; illuminauit ipſum in mente, ut uideret ſpiritualiter. Ideo per iſtum cœcum illuminatum intelligere poſſumus peccatorem iuſtificatũ. Circa cuius curationem tria uidenda ſunt. Primò genus infirmitatis, quod notatur cùm dicitur. Vidit hominem cęcum à natiuitate. Secundo modus curationis, cum dicitur: Expuit in terram, & fecit lutum de ſputo. Tertiò effectus ipſius curationis, qui notatur cum dicitur: Abijt ergo & lauit, & venit uidens. Circa primum notandum, q cœcitas ſpiritualis tribus modis cauſatur. Primo modo, ſcilicet à putredine terræ cupiditatis, qđ figurat Thobiæ 2. ubi dr̃. Quod Thobias ſtercore hirundinis excęcatus fuit. Iſta ſtercola ſunt temporalia. De quibus dr̃. Oĩa arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Periculum eſt autẽ, ut iſta ſtercora, ſiue iſti pulueres nimis diu adhæreant. Pulueres enim recentes, citò ab oculis, & pedibus eijciuntur. Pulueres uerò inueterati, aliquãdo in ſubſtantia carnis conuertunt. Ideò Dominus admonet dicens. Excutitæ puluerem de pedib. ueſtris. Iſti pulueres mundani adhærent aliter affectibus ſanctorum uirorũ, & aliter affectib. auarorum. Nam affectibus ſanctorum adhærent, per modũ formæ accidentalis. Accidens autem eſt quod adeſt, & abeſt præter ſubiecti corruptionem. In ſanctis autem uiris amor terrenorum, & diuitiarum ineſt per modum accidentis. Quia ſi adſunt, nõ corrumpitur eorum mens per ſuperbiam: Si deſunt nõ corrumpitur per impatientiam. Talis erat Apoſtolus, q dicebat: Scio abundare, ſcio penuriam pati; id eſt ſcio abundare ſine ſuperbia, & penuriam pati ſine impatientia. In auaris autem talis amor ineſt menti ipſorum

Primũ Cęcitas ſpiritua lis trib. modis cauſat̃. Thob. 2. Phili. 3. Mat. 10. Phil. 4.

per

per modum formæ ſubſtantialis. Quia ſi diuitiæ ad ſũt; corrumpitur eorum mens per ſuperbiam. Diuitibus hu ius ſeculi præcipe non ſublime ſapere. Vbi dicit Augu. quod uermis diuitiarũ eſt ſuperbia. Si uerò diuitiæ deſunt, corrumpitur eorum mens per impatientiam. Diui tiæ conſeruatæ in malũ Domini ſui pereunt in afflictio nę peſſima. Secundò cauſatur cœcitas mentis ex igne carnalis concupiſcentiæ. Pſalm. Supercecidit ignis, & non uiderũt ſolem. Sicut igitur uiſus excęcatur ad pel- uim candentem; ſic libidinoſus ad concupiſcentiam ar dentem. Nam ex pollutione carnalis concupiſcentię, fu moſitates aſcendunt; quæ oculum mentis obſcurant, & excęcant. Quando autem vas cordis per ignem malæ concupiſcentię ebullit, triplex remedim adhiberi dčt. Vnum eſt, quod vas ab igne debet remoueri, idest à colloquijs, & aſpectib⁹, & vicinitatibus mulierum ſe ab ſentare. Auerte faciem tuam à muliere compta. Et in- fra: Speciem mulieris alienæ multi admirantes, reprobi facti ſunt; colloquium illius quaſi ignis exardeſcet. Se- cundò debet ligna vel prunas, ideſt cogitationes igni- tas à corde ſuo remouere, & abijcere. Quia ſi dr: Nun- quid abſcondere poteſt homo ignem in ſinu ſuo; ut ne ſtiméta illius non ardeant? Tertiò debet aquam frigidã pęnitentiam aſperã corpori ſuo imponere. Malitia uni⁹ horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem rodigo &c. Tertiò cauſatur cę citas mentis ex tumore ſuperbiæ, quia ſic dicit Grego. Tumor mentis eſt obſtaculum ueritatis, iſta cęcitas eſt inducta à natiuitate. Eſt enim quædam ſuperbia in affe ctu, quæ eſt appetitus excellentiæ; & iſta ortum habuit in cœlo, qñ Lucifer excellentiam Dei appetiuit. Eſt alia ſuperbia in intellectu quæ eſt appetitus immodera te ſcientiæ; & iſta ortum habuit in Paradiſo terreſtri, quando homo appetiuit ſcientiam Dei. Et eſt alia ſuꝑ- bia in actu, quæ eſt uiolentia irrogatæ iniuriæ: & iſta or tum habuit in mũdo, quando ſcilicet Cayn occidit A- bel fratrem ſuum. Meritò igĩ ſuꝑbia eſt cęcita, à na- tiuitate,

1. Thi. 6

Eccl. 5.

Reme- diũ tri- plex cõ tra ignẽ cõcupi- ſcentię.

Eccl. 9.

Prou. 1

Eccl. 6.

1. Co. 9

Super- bia mul tiplex.

tiuitate, quæ ortum habuit in ipſa angeli creatione, in ipſa hominis formatione, in ipſa mundi habitatione. Circa ſecundum, ſcilicet modum curationis, notandum

Colliriũ triplex. Tho. 11

eſt quod eſt triplex collirium. Primum eſt totum amarum, quod cõficitur ex felle piſcis, quo Thobiæ oculi ſunt ſanati. Et repræſentat Chriſtum, prout fuit in patibulo; ubi tanquam piſcis fuit aſſatus, & felle potatus. Iſta autem amaritudo paſſionis debet ſanare cœcitatem inductam ex carnali uoluptate, quia ſeruus nõ debet delectationes quærere, quando uidet Dominũ ſuum amaritudinibus repleri. Augu. Sub ſpinoſo capite, nõ debet membrum fieri delicatum.

1. Re. 14. Eccl. 24

Secundum collirium eſt totum dulce, quod cõficitur ex fauo mellis, quo ſanati sũt oculi Ioanathæ, & illuminati: Et ſignificat Chriſtum prout erit in regno ſuo. Vbi erit totus dulcis. Spiritus meus ſuper mel dulcis. Mel quidem in ſuperficie eſt dulce, in medio dulcius, in profundo dulciſſimum. Sancti quidem ex uiſione corporis Chriſti habent delectationes dulces; ex cogitatione animæ ipſius dulciores; ex cõtemplatione profunda deitatis, habent dulciſſimas. Et illud collirium debet expellere cœcitatem cauſatam expuluere terrenæ cupiditatis. Quia ſecundum Augu. omnes diuitiæ deberent contemni, ut ſaltem una hora poſſet uideri facies Dei. Tertium collirium eſt ex parte dulce, & ex parte amarum, quod conficitur ex ſalina, quæ eſt dulcis; & terra quæ eſt amara, de quo habetur hic: Et ſignãt Chriſtum prout erit in iudicio, ubi erit dulcis bonis, & amarus reprobis. Et illud collirium debet expellere cœcitatem inductam ex tumore ęlationis, quia tunc ſuperbi humiliabuntur, & reprimentur. Dies domini exercituum ſuper omnem ſuperbum & excelſum, & ſuper omnes arrogãtem, & humiliabitur.

Eſa. 2.

Tertiũ.

Circa tertium, ſcilicet effectum curationis: Notandum quod homo erat ſuperbus, & inſipidus, & immundus. Ideò Chriſtus in terram expuit, & ſuper oculos lutum poſuit; & ut ſe lauaret præcepit. Quia igitur erat

inſipi-

inſipidus, ideo in terra expuit. Per ſaliuam intelligitur Dei ſapientia, quæ dicit: Ego ex ore altiſsimi prodij. Tunc ergò Chriſtus ſaliuam expuit, quando diuinam ſapientiam homini terreno infundit. Ecc. 24.

Saliua uerò aliquando eſt dulcis, aliquando amara, aliquando inſipida. Saliuæ uarietas Saliua dulcis eſt ſapientia diuina, quę ſpiritualia facit dulceſcere. Saliua amara, eſt ſapientia carnis, quæ ſpiritualia facit uideri amara, & carnalia dulcia. De iſta duplici ſapientia dicitur: Qui enim ſecundum carnem ſunt, quę carnis ſunt ſapiunt: qui uero ſecundum ſpiritum, quę ſpiritus ſunt ſentiunt. Rom. 8. Saliua inſipida eſt ſapientia mundana: homines enim mundani inſipidi ſunt, intantum quod non poſſunt ſentire dulcedinem Dei. Vnde dicitur de ſancto ſpiritu: Quem mundus nō poteſt accipere, quia non uidet eum, nec ſcit eū. Io. 14.

Secundò quia homo erat ſuperbus. Ideò lutum ſuper oculos eius liniuit; lutum linire eſt utilitatem humanam homini ad memoriam reducere, & talis reductio eſt homini cauſa humilitatis. Mich. 6. Humiliatio tua in medio tui: medium .n. præſupponit utrumq; extremum. Quaſi dicat; cauſam habes humilitatis, ſi reſpicias tuam natiuitatem, & uitam, & mortem: Vnde quidam interrogauit quendam philoſophum dicēs: quid fui; quid ſum; & quid ero; Ille reſpondit; Sperma fetidum, ſaccus ſtercorum, & cibus uermium.

Tertiò quia homo erat immundus, ideò præcepti ipſum lauari. Qui enim immundus eſt per peccatum, debet lauari aqua confeſsionis. Laua à malitia cor tuum Hieruſalē, ut ſalua fias. Hier. 4. Qui autem lotus eſt debet ſeruare ſe mundum. Lauamini mundi eſtote. Eſa. 1. Sed illi qui lauant ſe in Quadrageſima, & poſt paſcha ſe inquinant, Sunt tanquam canes immundi, tāquam porci fætidi, & tanquam aratores ſtulti. De duobus primis Canis reuerſus ad uomitum, & ſus lota in uolutabro luti. 1. Pe. 2. De tertio; Nemo mittens manum ſuam ad aratum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Luc. 9.

Eadem quarta feria quartæ hebdomadæ 40. Sermo ſecundus. De tribus ſignis cuiuslibet ſpiritualiter illuminati.

ABijt ergo, & lauit, & uenit vidẽs. Quãdo aliquis cęcus, i. peccator, ſit ſpiritualiter illuminatus, tria ſunt ſigna. Vnum eſt qñ rectè uadit, & rectè incedit, ideò dr: Abiit ergo. Secũdum eſt qñ oẽs maculas licet minimas in ſe perpendit, & eas abluit; ideò ſequitur; & lauit. Tertium eſt qñ clar è uidet omnia, &

Primũ. cognoſcit; & hoc eſt, quod ſequitur: Et uenit videns.

Iuſtus rectè ire debet. Circa primũ notãdũ, ꝙ quilibet iuſtꝰ qui eſt ſpiritualiter illuminatus, debet ire rectè non diſtortè. Semita iuſti recta eſt, & rectus callis eius ad ambulãdum. Qñ uerò aliquis diſtortè incedit, uel in uia errat, perfectè illuminatus non eſt. Ideò monet Apoſtolus. Rectos greſſus facite pedibus ueſtris: ut non claudicans quis erret, magis aũt ſanetur. Videamus ergo, qui ſint illi, qui uadunt per uiam rectam; & qui uadunt per uiam diſtortam. Primò ergo per uiam rectam vadunt paupes Chriſti; per uiam diſtortam uadunt auari. Eſt enim rectum cuius medium

Esa. 26

Heb. 12

Homo duo habet extrema. non diſcrepat à ſuis extremis. quilibet homo habet duo extrema, ſ. natiuitatem, & mortem. Inter hæc duo extrema eſt unum medium, ſ. uitia. Tunc igitur hõ rectè incedit, quando ſuum medium. i. uita non diſcrepat à ſuis extremis, i. à natiuitate, & morte. Natiuitas igitur hominis, & mors ſunt cum paupertate, quia homo nudus naſcitur, & nudus moritur. Nudus egreſſus ſum de utero

Iob. 1. matris meę, & nudus reuertar illuc. Quando igitur mediũ hominis, i. uita, eſt cum paupertate, tunc eſt uita recta; quia medium eius concordat cum extremis. Tales ſunt de quibus dicitur: Beati pauperes ſpiritu, quoniã

Mat. 5. ipſorum eſt reg. cœlorum. Sed ſi aliquis habet natiuitatem pauperem, & mortem pauperẽ, & uult habere uitã locupletẽ; tunc non uadit per uiã rectã, quia ſuũ mediũ

Mat. 19. diſcordat à ſuis extremis. De talibus dicitur: Facilius

eſt

eſt camelum per foramen acus tranſire, q̄ diuitem intrare in regno cœlorum. Camelus eſt in principio, & in fine depræſſus & in medio gibboſus; ſignat auarum, qui a natiuitate, & in morte eſt mendicus, & in uita uult eſſe diuitiis ſarcinatus. Secundò, per uiam rectam uadunt humiles, & manſueti; per uiam autem diſtortam uadunt ſuperbi. Homo enim uiliter, & deſpectè naſcitur, & morit̄. Quando aliquis habet uitam deſpectam, & abiectam ꝓpter Deum, ideſt humilem; tunc uadit per uiam rectam quia ſuum medium concordat cum ſuis extremis. De talib' dicit Bernar. Diſce unde uenis, & erubeſce; ubi ſis & ingemiſce; quo uadis, & contremiſce: Quando enim habet natiuitatem, & mortem deſpectam, & uult habere uitam elatam, tunc non uadit per uiam rectam. Quod ſuperbis terra, & cinis; quaſi dicat; Mirū eſt cum ſit terra, ideſt eo terra uentre formatus; & iterum in terram, ſeu cinerem ſis redigēdus, & tamen in uita uis eſſe elatus. Ecc. 10

Tertio per uiam rectam uadunt homines, qui ſunt ī mūdo mortificati; per uiam autem diſtortam uadunt delitioſi, & diſſoluti. Homo enim cum flætu naſcitur, & cum dolore, & flætu moritur. Sancti igitur uiri, qui habent uitam ſuam cum luctu uadunt per uiam rectam, de quibus dicitur: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Quando uerò quis habet natiuitatem, & mortem flebilem, & uult habere uitam riſibilem; non uadit ꝑ uiā rectam. De talibus dicitur: Tenent timpanum, & cytharam, & gaudent ad ſonitum buccinę; ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ac infernum deſcendunt. Secundum ſignum, quod quis ſit illuminatus eſt, quando maculas etiam minimas in ſe aduerti, & eas abluit; quanto enim quis illuminatus, & magis ſanctus fuerit; tanto magis omnes maculas, etiam minimas, citius depręhendit. Sicut poteſt oſtendi p̄er tria exempla, quorum duo prima ponit Chryſ. Vnum eſt quia in loco pulchro & mundo modicę immunditiæ ſtatim apparent. In loco autem immundo etiam magnæ immunditiæ nō apparēt. Secundum eſt, quia in ueſte alba, modica maculā ſtatim
Mat. 5.
Iob 21.

videtur.In veſte aũt nigra, ẽt magnæ maculæ non vñr. Tertiũ eſt,quia in aere radio ſolari pfuſo,minuti pulue res conſpiciuntur;in aere verò nõ radiato,nõ conſpiciũ tur;ſed parum prodeſt maculas recognoſcere,& eas nõ lauare;& ideò ſignãter dicit;abijt,& lauit. Qui ãt macu las vult lauare, dẽt ad ſimilitudinẽ mulieris in ſpeculo reſpicere,& maculas quæ ſunt in facie eius abluere. Vñ

Exo.38. dr: Fecit labrũ æneum cum baſi ſua de ſpeculo mulierũ &c.Dr in hiſto.ſco.ꝙ labrũ æneũ erat vas lauatoriũ, & in circuitu labij ſupremi erãt ſpecula mulierũ, in quib⁹ ſacerdos poſſet videre,ſi quas maculas in facie hẽret,& eas lauare poſſet;& ſic mundus ad ſacrificandũ Deo ac cederet.Per illud ſpeculum intelligimus Xpm incarna

Chriſt⁹ eſt ſpeculum. tũ.Speculum.n.fit de vitro,& plũbo;neq; enim vitrum p ſe,neq; plũbum p ſe põt facere ſpeculum: ſed vtrũq; cõiũctũ,ſeu cõmixtũ,vitrũ.n. eſt lucidũ,plũbũ verò hẽt colorẽ terreum. Per vitrum.n.intelligitur diuina natura;per plumbum verò humana natura.Homo.n.non pó terat ſpeculari in diuina natura,pp immenſam clarita-

1.Thi.6 tem.Lucem habitat inacceſſibilem, quam nullus hominum uidit:ſed nec videre poteſt in natura humana pro

Pro.20. pter ſuam impuritatem. Quis poteſt dicere mundũeſt cor meum,purus ſum à peccato ? Ideò coniunctum eſt uitrum diuinitatis,cum plumbo noſtræ humanitatis, & ſic unum ſpeculum eſt effectum:quia Chriſtus eſt uer⁹ Deus,& uerus homo.In hoc igitur ſpeculo, omnes ma culas poſſumus ſpeculari,& eas per aquam, ideſt cõfeſ ſionem mundare,& lauare poſſumus. Superbus ibi ſpe culabitur deformitatem ſuæ ſuperbiæ; quia ibi uidebit

Mar. 2. magnam humilitatem.Diſcite à me,quia mitis ſum , & humilis corde.Auarus ibi ſpeculabitur ſuæ auaritiæ, & cupiditatis deformitatem;quia ibi uidebit magnam pau

2.Co.8. pertatem.Scitis gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, q cum diues eſſet pro nobis,egenus factus eſt.Gulos⁹ ibi ſpeculabitur deformitatem ſuæ uoracitatis; quia ibi ui debit magnam ſobrietatem ; quia quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ieiunauit: & nunquam carnes

legitur

legitur comediſſe, niſi de agno paſchali propter pceptũ legis. Tertiũ ſignum eſt, ꝙ peccator ſit illuminatus, qñ clarè uidet, & cognoſcit. Iſta autem cognitio in duobus conſiſtit. Primò in cognoſcendo ſeipſum: unde in libro ſoliloquiorũ dicit Aug. Ora q̃ breuius potes. Et reſpõdet Aug. Deus ſemper nouerit te, & nouerit me oratũ eſſe. Secundò iſta cognitio eſt cognoſcẽdo Deũ in præſenti, & ſuam potentiam, & ſuam bonitatẽ; cognitio aũt potentiæ generat in nobis timorẽ, qui timor facit nos recedere à malo, ſecundum illud· Per timorem autem Domini declinat omnis homo à malo: Cognitio bonitatis generat in nobis amorem, qui quidem amor inducit nos ad bonum, quia ſic dicit Greg. Nõ eſt amor Dei ocioſus; operatur enim magna ſi eſt; ſi autẽ operari negligit, amor non eſt. Cognitio aũt noſtri generat in nobis humilitatem, iuxta illud: Humiliatio tua in medio tui. Humilitas autem eſt cuſtos omnium uirtutum, quia ſic dicit Greg. Qui cæteras uirtutes ſine humilitate cõgregat, quaſi puluerem in uentum portat. Et ſic patet, ꝙ hæc duplex cognitio, ſcilicet Dei noſtri, eſt cã totius noſtræ ſalutis: nam cognitio potentiæ Dei, generat timorem, qui facit uitare malũ. Cognitio bonitatis Dei, generat amorem, qui facit operari bonum. Cognitio autem noſtri, generat humilitatem: quæ nos conſeruat in uitatione mali, & operatione boni.

Cognitio illuminati in duobus conſiſtit.

Pro. 15.

Mich. 6.

Feria quinta quartæ hebdomadæ quadrageſimæ, ſermo primus. De ſtatu peccatoris, quomodo. ſ. eſt mortuus, extra domum delatus, portator ſepeliendus, & à multis plangitur.

IBat Ieſus in ciuitatem, quæ uocatur Naym; & ibant diſcipuli eius cum eo, & turba copioſa plebis. Cum autẽ appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris ſuæ. Quia hiſtoria huius euangelij ſatis eſt plana, ideo ad moralia tranſeamus.

Luc. 7.

mus. De iſto igitur adoleſcente quatuor dicuntur. ſ. ꝙ erat mortuus, ꝙ extra domũ iã erat delatus, ꝙ portabatur ſepeliẽdus, & ꝙ plãgẽtiũ multitudine erat ualatus. Ideo meritò per ipſum intelligi põt peccator in mortali poſitus. Primò ergo erat mortuus; peccator aũt aſſimilatur mortuo quia ad inſtar mortui eſt fœtidus, frigidus, & ponderoſus. Eſt autẽ conſciẽtia peccatoris fœtida triplici de cauſa, Primò quia eſt latrina Diaboli, q libenter habitat in loco fœtido, & immũdo. Vnde dæmones non petierũt mitti in colũbas, q.a nõ amãt ſimplicitatẽ; neque in turtures, q.a non diligunt caſtitatẽ; nec in agnos, ſiue in oues, quia non diligunt innocentiam, ſed in porcos, quia amant immunditiã, unde dr̃, quia ipſe Diabol⁹ habitat in locis humentibus. i. lutoſis, & fœtentibus Secundò eſt eius conſciẽtia fœtida, quia ſentina peccati, eo ꝙ ſpurcitiæ omnium pecatorũ habitant ibi. Ibi cubabit lamina, quantum ad peccatũ luxuriæ, quæ dr̃ habere pedes equinos, & cætera fœminea; ibi habet foueã ericius, quantum ad peccatum ſuperbiæ, quia ſupbi ſemper ſe pũgunt; ibi congregati ſunt milui alter ad alterũ, quantũ ad peccatum rapacitatis, & auaritiæ. Tertio eſt eius conſcientia fœtida, quia mortua eſt ſine uita Dei; aĩa quidẽ a qua receſsit Deus eſt mortua; eius ſepulchrũ eſt corp⁹ ꝓpriũ, quod quamuis uideatur a foris ſpecioſum, tamẽ itus ẽ ſpurcitia plenũ. Væ uobis ſcribæ, & phariſei hypochritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ a foris apparent hominibus ſpecioſa; intus autem ſunt plena oſſibus mortuorũ, & omni ſpurcitia. Secũdò peccator eſt frigidus, eo ꝙ eſt ſine igne amoris diuini; amor quippe Dei eſt ignis. Ignem ueni mittere in terram &c. Chryſ. Qui nõ hẽt ignẽ amoris Dei. in hyeme eſt, ẽt ſi fuerit in media æſtate. Ideò Dñs monet ut rogem⁹ Deũ, nẽ ĩ tali hyeme moriamur dicens: Orate ut nõ fiat fuga ueſtra ĩ hyeme, uel ſabbato; uæ aũt prægantibus, & nutrientbus illis diebus. Fuga aũt in hoc loco eſt mors, quia tunc anima fugatur a Deo, ut rationem ſibi reddat; ad Angelo ꝓprio, ut contra ipſam teſtimoniũ prohibeat; a diabolo, ut ipſam

Peccator mortuo aſſimilatur

Iob 40.

Eſ. 34.

Mat. 23

Luc. 12

Mat. 24

ipſam ad tartara rapiat;à ꝓprio ſcelere, ut cōtra ipſam accuſationē proponat;corpus ēt à uermibus fugatur,ut ipſum comedāt;diuitiæ fugantur à parentib⁹,ut ipſas diripiant;orandū eſt ergo,ne fuga noſtra .i.mors nr̄a,fiat ī hyeme uel ſabbato.Illi moriuntur in hyeme,q moriunt ſine igne amoris diuini.Illi in ſabbato,q moriūtur ocio, & torpore operis boni.Orādū eſt ne moriamur prægnā tes,uel nutriētes;illi moriūtur ꝑgnantes,q ui bona propoſita,quæ cōcepe[illegible]ūt,nō cōpleuerūt;illi nutrientes moriūtur,qui peccāt ſub ſpe lōgioris uitæ, uel ſub ſpe diuinæ ueniæ,& uſq;ad mortē deducūt.Tertio peccator eſt pōderoſus;nihil.n.eſt pōderoſius peccato, qđ patet,q a Dominus hēt immenſam fortitudinē.Si fortitudo q̄ritur robuſtiſſimus eſt,cœlum hēt firmiſſimā ſoliditatem. Iob 9.
Tu forſitā cum illo fabricatus es cœlos, qui ſolidiſſimi quaſi ære effuſi ſūt?tertiò terra hēt ſoliditatē.Terra aūt in æternū ſtat;& tn̄ peccatum ita ponderoſum ē, ꝙ nec Deus ipſum poteſt portare. Si dixerint, quod eſt onus Domini?dices ad eos;uos eſtis onus,ꝓijciā quippe uos. Loquitur Dominus ad ſimilitudinem illius, qui portat onus graue,quod intantum pōderat, ꝙ ipſum proijcit. Iob. 37. Eccl. 21 Hier. 33
Præbuiſti mihi laborē in iniquitatib⁹ tuis, nec cœlū potuit ipſum ſuſtinere,ſicut patet in Lucifero;cuius ſuperbia ſic fuit pōderoſa,ꝙ cęlū fregit,& ipſe ſubitò cecidit. Eſa. 43. Luc. 10
Videbā Sathā,ſicut fulgur de cœlo cadētē;nec terra ipſum potuit tolerare,ſicut patet in Dathā & Abiron; qa terra; ſub eorū pedib⁹ rupta fuit, & eos uiuos deuorauit.Ecce ꝙ tā pōderoſum ē peccatū,ꝙ ꝑ ſui pōderoſitate Deū præmit,cœlū frangit,& terrā ſcindit. Scđò iſte mortuus extra portā erat delatus. Vbi notandū, ꝙ Xp̄s tres mortuos ſuſcitauit. Vnū i domo.ſ.filiā principis archiſynagogi,ut dicitur.Aliū extra domum, ſicut dicitur hic. Alium ſepultum, & fœtidum in monumento ſicut Lazarum.Quid autem iſta ſignificent, dicit Ag.uin lib. de ſermone Domini in monte.Peccati ſunt tres differē tiæ;in corde,in facto, & in conſuetudine. Vna eſt quaſi in domo,quando ſcilicet conſentitur libidini. Nu. 16. Chriſt⁹ tres mortuos ſuſcitauit. Mat. 9. Io. xj.

Alia

Alia iam prolata, quaſi extra domum, cum in factum proceſſit conſenſus. Tertia cum conſuetudine mala, tan quam mole terrena præmitur animus; quaſi in ſepulchro iam fætens; tunc igitur peccator eſt mortuus in domo, quãdo eſt in cõſenſu peccati; tunc eſt extra domũ, qñ ꝓcedit ad opus peccati; tũc mole prȩmitur, & fȩtet: qñ ieſt cõſuetudine peccati. Quãdo igit̃ Dñs ſuſcitat, & reuocat aliquos à conſenſu peccati, hoc ẽ magnũ; qñ ab opere, hoc maius; qñ verò ſuſcitat à cõſuetudine, hoc ẽ maximũ. Sed notãdũ ꝙ filia archiſynagogi fuit ſuſcitata eiecta multitudine; puer cẽturionis corã multitudine; & Lazarus corã multitudine, & ea flẽte, nã fleuit: Martha; fleuit Maria Magdalena; fleuit Chriſtus & fleuerũt Iudȩi. Per puellam igitur in domo ſuſcitatã; intelligitur peccator occultus, q Deum offendit; ideò debet facere pœnitentiam in occulto, vt Deum placet. Per puerum extra domum; intelligitur peccator manifeſtus, q Deũ offendit, & proximum ſcandalizauit; ideò debet facere pœnitẽtiam manifeſtam: ut Deum placet, & proximum ædificet. Per Lazarũ quatriduanũ intelligitur peccator conſuetudinarius, qui Deũ offendit, & proximũ ſcãdalizauit; & à Deo ſe nimis elõgauit; ideo debet facere pȩnitẽtiam manifeſtam, & acquirere ſibi ſanctorũ uirorũ ſuffragia, & ſic placet Deo; ædificet proximum, & paulatim poſſit appropinquare ad Deũ. Tertiò iſte mortuus portabatur ſepeliendus; ſic & peccator eſt ſepeliẽdus in inferno; iuxta illud: Mortuus eſt diues, & ſepultus eſt in inferno. Portitores aũt eius ad ſepulturam infernalem (ſecundũ Ambroſitum ſuper Lucã) ſunt quatuor ſpecialia delicta. Quidã deportãtur à terra per appetitũ terrenorum, ſicut auari: Alij ab aqua per appetitũ delitiarũ, ſicut luxurioſi: Alij ab aere ꝑ appetitum ambitionũ, ſicut ſuperbi: Alij ab igne, ꝑ irã, & odium ſicut iracundi.

Tertio. Luc. 16.

Quarto Peccator à multis plãgitur Mich. 7.

Quartò ille mortuus plangentium multitudine fuit uallatus. Per quod datur intelligi, & peccator debet a multis plangi, ſeu fleri. Primo enim fletur à Deo. Vȩ mihi quia factus ſum ſicut qui colligit racemos uindemiæ in au-

autumno·plorat enim Chriſtus, quòd Diabolus colligit omnes uuas magnas, id eſt animas omnes magnas, & ipſe vix poteſt habere paruas. Heu conſolabor ſuper hoſtibus meis, & vindicabor de inimicis meis. Gloſ. More pij patris eos, licet inimicos, plangit, & percutit. Secundò plangitur ab angelis; ſicut enim gaudent de conuerſione peccatorum, iuxta illud: Gaudium eſt angelis ſuper uno peccatore, pœnitentiam agente &c. ſic dolent & plorant de eorum præuaricatione. Ecce ui dentes clamabunt, angeli pacis amare flebunt. Eſa.1. Luc.15. Eſa.33. Hier.6.

Tertiò plorandus eſt à ſeipſo. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. Item facias tibi planctum uelut draconum, & luctum quaſi ſtrutionem. Mulier amariſſimè plorat, quando vnigenitum ſuum amittit; draco plangit quãdo elephas caput ſuum conterit; ſtrutio vlulat, quãdo oua ſua perdit; ſic peccator debet flere quando Diabolus animam ſuam unigenitam extinxit: quia caput ſuum, ideſt Chriſtum abſtulit; & quia omnia merita ſua eum perdere fecit. Mich.1.

Quartò flendus eſt à quolibet Chriſtiano. Aug. Suntne in te ò Chriſtiane viſcera miſericordiæ, qui plangis corpus, à quo receſſit anima; & non plangis animam a qua receſſit Deus? Super mortuum plora; deficit enim lux eius: Super fatuum plora; deficit enim ſenſu; modicũ plora ſuper mortuum, quoniam requieuit; nequiſſimi enim nequiſſima vita, ſuper mortem fatui; luctus mortui ſeptem dies, fatui autẽ, & impij omnes dies uitæ illorum. Ex quibus uerbis habetur quòd tres ſunt plorãdi. ſ. mortuus, ideò dicit; ſuper mortuũ plora. &c. fatuus, ideò dicit; & ſuper fatuũ plora; & homo impies, ſiue nequiſſimus, ideò ſubiungit, nequiſſimi nequiſſima uita, ſuper mortem fatui; ac ſi diceret; fatuus eſt peior quàm mortuus. Sed adhuc homo nequiſſimus, ſiue impius, peior eſt quã fatuus. Iſti igitur tres ſunt plorãdi. ſ. mortuus, fatuus, & impius; ſed differẽter, quia mortuus eſt plorandus paruo tẽpore; fatuus uerò ẽ plorãdus omni tempore uitæ ſuæ; impius autem flendus eſt & in to- Ecc.22. Plorãdi ſũt tres

ta vita ſua,& poſt mortem ſuam. Vnde ſubdit: luctus mortui ſeptem dies;fatui autem, & impij omnes dies vitæ illorum.

Eadem quinta feria quartæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. De Viduitate.

ET hęc vidua erat &c. Iſta vidua multum flebat, ex eo quòd vnicum filium ſuum perdiderat. Et iſte dolor generabatur in ea, quatuor cauſis, ſ. ex eo ꝙ erat mulier; ex eo quòd erat mater: ex eo ꝙ erat vidua; & ex eo quòd erat filius vnicus. Primò quidem generabatur in ea dolor, ex eo, ꝙ erat mulier: Naturaliter enim mulieres patiuntur magis, & compatiuntur quàm uiri: ex eo ꝙ habent animum magis mollem: vnde mulier dicitur quaſi mollier: & hoc ideò ſecundũ philoſophum, in omni genere animalium fœminæ ſunt molliores, quàm viri: præter vrſum, & leopardam. Vñ quãdo inuenitur aliqua mulier ſeuera, põt vocari vrſa, vel leoparda. Mulier. n. naturaliter eſt frigida; & ideò naturaliter eſt magis paſſibilis: uir autem eſt ſiccus, & calidus naturaliter; & ideò non ſic de facili patitur, nec compatitur. Ideò de filij morte, vel eius aduerſitate; mater magis dolet, quàm pater: ex eo ꝙ eſt magis mollis, & paſſibilis. In filij autem honore, ac ſublimitate, pater plꝰ naturaliter gaudet, quàm mater: quia eſt magis magnanimus. Iſtud aperte inſinuatur. Filius ſapiens lætificat patrem; filius ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ. Secũdò cauſabitur in ea dolor, ex eo quòd mater erat: naturaliter. n. plus mater filium diligit quàm pater, & iõ magis dolet de morte eius. De amiſſione. n. rei, quam magis diligimus, magis dolemus. Quare aũt mater plꝰ diligit filiũ, quàm pater, tres ſunt cauſę. Prima eſt: quia illud circa quod plus laboramus, plꝰ diligimus. Mater ãt plus laborat, quàm pater circa filios: tã portãdo, ꝗ in parturiẽdo ꝗ ẽt in educando. Memor. n. eſſe dés, quæ

[Margin notes: Primo. Mulieres magis compatiunt ꝗ Viri. — Pro. 10. — Secũdo. Mater plus diligit filium ꝗ pater triplici de cauſa. — Thob. 4]

&

& quarta pericula paſſa ſit propter te mater tua in utero ſuo. Secũda cauſa eſt, quia illam rem plus diligimus, quàm certitudinaliter magis noſtram eſſe ſcimus. Mater autem pro certo ſcit, quòd filiũ de ſe generauit. Pater autem ſi credit, tamen certus non eſt. Vnde Iudas dixit de Beniamin: Ipſum enim ſolum habet mater ſua. Gen. 44
Non.n.auſus fuit dicere, ipſum ſolum habet pater ſuus quia ſciebat, quòd pater certus non erat. Tertia cauſa, quia illam rem plus diligimus, in quam plus iuris nos habere ſcimus. Mater autẽ habet maius ius in corpore filij, quàm pater; quia ſecundum philoſophũ, plus eſt ibi de ſubſtantia matris, quàm patris. Tertiò cauſabatur iſte dolor, ex eo quòd erat uidua. Tertio. Nam uiduæ ſæpe decipiuntur, quia ſunt ſine uiro conſiliatore: Ideò dicitur: Deuorant domos uiduarum, ſub obtentu prolixæ orationis. Mar. 12 Sæpè etiam moleſtantur, quia ſunt ſine uiro defenſore; Ideo dicitur: Defendite uiduam. Eſa. 1. Sũt etiam ſæpè in triſtitia, quia ſunt ſine uiro conſolatore. Et ideo graue peccatum eſt contriſtatus, iterum contriſtare. Viduam nolite contriſtare. Hie. 22. Cor uiduę conſolatus ſum. Iob 29. Religio munda, & immaculata apud Deum patrem hæc eſt: uiſitare pupillo, & uiduas in tribulatione. Iaco. 1. Quando igitur uiduæ filios amittunt, multum dolent: quia remanſerant eis loco uiri conſiliatoris, defenſoris, & conſolatoris. Quartò cauſabatur in ea iſte dolor ex eo quod erat unicus. Quarto Si enim alios filios habuiſſet, ſup eos conſolata fuiſſet: Et ideò amiſſio unigeniti, eſt nimium doloroſa. Vñ ſcriptura quando uult exprimere aliquem luctum nimis doloroſum, aſſimilat ipſum luctui unigeniti. Tres enim ſunt luctus doloroſi. Luctus tres sũt. Vnus eſt in præſenti mũdo, quo peccator lugere debet de eo quòd Deum offendit. Et iſte luctus aſſimilatur luctui unigeniti. Hier. 6. Luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. Secundus erit in iudicio, quando peccatores Chriſtum uidebũt in carne humana, cum ſtigmatibus uulnerum, quę pro ipſis pertulit, & iſte luctus aſſimilabitur luctui unigeniti. Aſpicient ad me quem confixerunt, & plangent Zac. 2.

gent

gẽt planctu magno,quaſi ſuper vnigenitum; & dolebit ſuper eum,quaſi dolere ſolet in morte vnigeniti. Terti⁹ luctus erit in inferno,ubi non erit aliqua lux, ſed tenebræ perpetuę: Vbi loco feſtiuitatis erit perpetuus luct⁹, & loco cãtici planctus æternæ. Ille planctus ſimiliter aſ-

Amos 8. ſimilatur planctui vnigeniti. Occidet ſol in meridie, & tenebreſcere faciam terram,ſ.infernalem in die luminis & conuertam feſtiuitates ueſtras in luctum, & ponam eam quaſi luctum unigeniti,& nouiſſima eius quaſi diẽ amarum. Quoniam autem hic fit mentio de uidua,ideò de ipſis uiduis tria uidemus.

Vidua. Et primò; quot ſunt genera viduarum.

Secundò,quot ſunt regulæ ipſarum.

Tertiò utrum ſit melius ſtare in uiduitate,quàm trãſire ad alium uirum,uel ad ſecundum coniugium.

Primũ Viduarum genera tria ſunt. Circa primum notandum,quòd ſicut dicit Aug. Tria ſunt genera uiduarum. Vnum eſt quod intendit ępulis,& delitijs. Secundum quod intendit curæ domus, & filijs alẽdis. Tertium eſt quod die ac nocte intendit orationib. & ieiunijs. Primæ uiduæ ſunt malæ de quibus dicitur.

1. Tim. 5. Vidua quæ in delitijs eſt uiuens, mortua eſt: licèt enim uiuens ſit corpore, eſt tamén mortua mente. Secundæ ſunt bonæ, & maximè quando nutriunt filios ſuos

1. Tim. 5. in timore Dei. Si qua uidua filios, uel nepotes habet; diſcat domum ſuam bene regere, & mutuam uicẽ reddere parentibus: hoc enim acceptum eſt coram Deo. Et infra: Siquis autem ſuorum, & maximè domeſticorũ curam non habet; fidem negauit, & eſt infideli deterior. Tertiæ ſunt optimæ. De quibus dicitur ibidem:

Scđm. Viduæ quo eſſe debeãt. Viduas honora,quæ uerè uiduę ſunt. Circa ſecundum notandum,ꝙ apoſtolus fecit regulã uiduarum,quę habet quatuor capitula. Primum eſt,ut ſint in oratione deuotæ. Vnde dicitur: Quæ autem verè uidua eſt, & deſo-

1. Tim. 5. lata,ſperet in domino,& inſtet obſecrationib. die ac nocte. De hoc habetur exemplũ in vna uidua. De qua dr̃. Quòd non diſcedebat de templo: ieiunijs,& obſecratio-

Luc. 2. nibus ſeruiens Deo die ac nocte. Exẽplũ de illa uidua,ꝗ

impor-

importunè iudciem interpellabat; quam Dominus ad exemplum adduxit, cum ad orandum induceret, vt habetur. Secundum capitulum eſt ut non ſint ocioſæ. Vnde Apoſtolus repræhendit aliquas uiduas dicẽs: Simul autem & ocioſæ diſcũt domos diſcurrere. Periculũ eſt mulieri, cum ſit ocioſa. Dominus enim poſuit Adam & Euam in Paradiſo terreſtri, ut ibi operarentur; ſed Diabolus quadã vice inueniens fœminã ocioſam, eã aggreſſus eſt, & ipſam tentauit, & in peccatum fecit ruere ipſam, & uirum. Ideò dicit Hier. Semper aliquid boni facito, vt Diabolus te inueniat occupatũ. Sicut.n. in aqua ſtante generãtur uermes; ſic in aĩa ocioſa, generãtur malæ cogitationes. Multam malitiã docuit ocioſitas. Tertiũ cap. eſt vt non ſint verboſæ. Vnde apoſtolus quaſdã uiduas repræhendit dicens: Non ſolum autem ocioſæ ſed verboſæ, loquentes quę nõ oportet. Quamuis. n. uerboſitas ſit repræhenſibilis in uiris; præcipue tñ in fęminis & maximè in uiduis. Nam ſecundum Chryſ. Mulieres ſunt incautæ, molles, & fragiles. Quia ſunt incautæ, ideò de facili decipiuntur. Quia ſunt molles, ideò ad bonum, & malum citò flectunt. Quia ſunt fragiles, ideò faciliter ſuperantur. Ideò Diabolus non aggreſſus uirũ, ſed fœminam. Sciens quod fœmina facilius deciperetur, cum ſit ſexus mollior; & facilius uinceretur, cum ſit ſexus fragilior. Quartum capitulum eſt, ut non ſint curioſæ. Vnde Apoſtolus quaſdam uiduas reprẹhendit dicens: Non ſolum ocioſæ, ſed & curioſæ diſcunt circuire domos. Legitur de naturis animaliũ, quod turtur amiſſo compari ſtat in nido, & rarò diſcurrit. Sic uidua rarò debet diſcurrere de domo in domum; ſed debet morari in nido domus propriæ, ibi in ſilentio habitando; uel in nido conſcientiæ ſuæ, ipſam mundando; uel in nido ſanctæ eccleſiæ, orationibus inſiſtendo.

Luc. 18
1. Thi. 5
Ecc. 33.
1. Thi. 5
2. Thi. 5

Tertiũ. In uiduitate manere melius eſt quã ad ſecũdum cõiugium tranſire quadruplici de cauſa.

Circa tertium notandum eſt, quod melius eſt eſſe in viduitate, quam tranſire ad ſecundum cõiugium quatuor de cauſis. Primò quia maioris caſtitatis eſt indiciũ. Quando enim mulier toties nubit, ſignum eſt magnæ

1.Thi.5 incontinentiæ. Adoleſcentiores Viduas deuita. Cũ aũt luxuriatæ fuerint, in Chriſto nubere uolunt. Ibidem: Vidua eligatur, quæ fuerit vnius viri vxor. In aliquibus.n. auibus inuenitur hoc, ut poſtquã una moritur, reliqua alteri non ſociatur. Bernar. Pudæat ad negocium honeſtatis, rationem non poſſe in homine, quod natura poteſt in volucre. Hiero. in lib. contra Iouinianum. Portia minor cum laudaretur, quædam benè morigerata quæ ſecundum acceperat uirum; reſpondit: Fęlix & pudica matrona, nunquam præter ſemel nubit. Secundò, quia hoc eſt ſignum maioris amoris ad primum, quando, ſcilicet amore primi mariti nullum alium uult habere. Cum enim ambo fuerint una caro; mortuo uiro mulier remanſit ſemimortua; & ideò amplius nubere non deberet. Refert Hiero. ut ſupra, quod cum Valeria rogaretur ſecundum uirum accipere, reſpõdit, ſe hoc non poſſe facere; quia primus adhuc uiuebat. Quandiu inquit, vixerò, uir meus ſemper per amorem viuet in corde meo. Idem etiam refert ibidem; quod cum Marcia Catonis nollet iterum nubere, & uirum defunctum ſemper lugeret; interrogata, quem diẽ haberet ultimum ſui luctus? ãit; quem & uitæ ultimum. Tertiò quia hoc eſt ad maiorem ſecuritatem. Vidua.n. eſt domina ſui, & in pace uiuit: & ſi accipit uirum, exponit ſe diſcrimini, quia fortè habebit uirum rixoſum, & durum. Vnde refert Hiero. ut ſupra; quod cum Anna rogaretur, ut ſecundò nuberet; reſpondit, non ſe hoc facere, quia bonum habuerat uirum; & ſi ſecundum acciperet, aut ille eſſe bonus, aut malus. Si bonus, ſemper eſſet in timore, ne ipſum perderet: ſi malus, ſemper eſſet in dolore, quia poſt bonum uirum, tam peſſimum ſuſtineret. Quartò, quia ad ſeruiendum Deo maiorem libertatem habet. Qui ſine uxore eſt, ſolicitus eſt quę ſunt

1. Cor. 8. Domini: & mulier innupta, & uirgo, cogitat quæ ſunt Dei, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu; quæ autem nupta, cogitat quæ ſunt mundi, quomodo placeat uiro. Hiero. in epiſtola ad Paul. Sancta, & nobilis Melancia;

noſtri

noſtri temporis inter Chriſtianos natura nobiliſſima: cũ caleſcente adhuc mariti corpuſculo, necdum humato, duos filios perdidit; rem dicturus incredibilẽ, ſed Xp̃o teſte non falſam; ſtetit immobilis & ad pedes aduoluta Chriſti, quaſi ipſum teneret, arriſit, & dixit: Expeditius tibi ſeruitura sũ Domine, quia me tãto onere liberaſti.

Feria ſexta hebdomadæ quartæ quadrageſimæ. Sermo primus. De ſuſcitatione Lazari. Quomodo aliqua retrahebant, aliqua inducebant, aliqua uerò admiraculum exequendum concomitabãtur.

ERat quidam languens Lazarus à Bethania de caſtello Marthæ & Mariæ ſororum eius. Cum quadam die Chriſtus hyeroſolimis prædicaret & inter cætera diceret: Ego & pater unum ſumus. Iudæi ipſum cum diſcipulis ſuis, lapidare uoluerũt. Sed ipſe de manibus eorum euadens abijt trans iordanem, lõge à Bethania per dietam. Dũ autem ibi eſſet, Lazarus infirmatur: ſorores eius nuncium miſerunt Domino dicẽtes: Ecce quem amas infirmatur. Sed quare nõ iuerũt peſonaĩr, ſicut Regulus, & Centurio? Ad hoc reſpõdet Chryſ. quia uæhementer confidebant de Chriſto; & ideò ſperabant, ꝙ per nuncium faceret quod petebant. Alia ratio eſt ſecundum eũdem Chryſ. quia à luctu detinebantur. Tertia ratio eſt ſecundũ Theophilum, qđ nõ decet de facili mulieres circuire. Aliã quæſtionem facit hic Augu. quare. ſ. non dixerunt ueni, & ſana, uel iube, & fiet; Sicut dixit Centurio qui ait. Dic tantum uerbo, & ſanabitur puer meus: ſed tantũ dixerũt. Dñe ecce quẽ amas infirmatur. Et reſpondet Aug. ſiue glo. qa ſufficit amãti nũciare neceſſitatẽ amãtis, quia nõ deſerit quem amat. Vel põt dici; qđ ideò ſanitatẽ fratri ſuo nõ petierunt, ſed Xp̃i volũtati cõmiſerunt, qa neſciebat quid magis fratri expediret. Vtrum. ſ. ſanari, uel infirma- Ioa. 11.

ri,uel mori. Xp̃s aũt nunciauit eis per nuncium: Infirmi tas hæc nõ eſt ad mortem. Et tunc Chriſtus in loco vbi nuncius eum inuenerat, manſit duobus diebus. Ideò Chriſtus manſit (ſecundum Aug. & Chryſo.) donec Lazarus expiraret; ſepultus iaceret; atque fæteret; ut ſic miraculum magis appareret. Quarta autem die dixit Ieſus diſcipulis ſuis: Eamus in Iudæam iterum &c. Circa aũt iſtud miraculum fuerunt quædam retrahentia, quędam inducentia, quædam cõcomitantiã, & quædã ſubſequentia. Retrahentia fuerunt tria. ſ. retractio diſcipulorum, qui Chriſtum uolebant retrahere, nè in Iudæã

Primo. pergeret. Primò incutiendo ſibi timorem dicentes: Rabbi, nunc te quærebant Iudæi interficere, & lapidare, & iterum uadis illuc? Ipſi autem hoc non dicebant compatiendo Xp̃o, ſed maximè timendo ſibipſis. Quibus reſpondit Chriſtus: Nonne duodecim hore ſunt diei? Hic appellat ſe diem, & duodecim Apoſtolos, duodecim horas, ac ſi dicat: Horæ ſequuntur diẽ, non dies horas. Sic & uos debetis ſequi uoluntatem meam, nõ ego ueſtram; & ſi uoluntatem meam qui ſum dies ſecuti fueritis, non offendetis: Ideò dicit: Si quis ambulauerit in die non offendit; ſi autem uoluntatem ueſtram, quæ eſt nox ſecuti fueritis, offendetis. Vel aliter: Nõ nè duodecim horæ ſunt diei? Quaſi dicat: non debemus credere quod Iudæi perſeuerent in uoluntate me lapidãdi; quia ſicut horæ mutabiles: ſic & affectus hominum, & frequenter ſæpius mutatur cor hominis ſicut in die horæ; & ideò qui ambulat in die, ideſt in pace, ſicut & ego & vos; non offendit aliquem: ideò ſecuri eamus. Secundò uolebant eum retrahere aſſignãdo bonam rationẽ. Nã cum Chriſtus dixiſſet: Lazarus amicus noſter dormit: Reſponderunt: Domine ſi dormit ſaluus erit. q.d. ſecundum Augu. Non oportet quod propter hoc uadas, quia ſomnus ægrotantium eſt ſalutis indicium. Et quærit hic Aug quõ diſcipuli ſic erant ſtulti, quod crederẽt Chriſtum velle irẽ per tot ſtadia ad excitandum dormientem; & reſpondet, qđ credebãt Chriſtum loq.

in

In ęnigmate,ſicut ſæpe conſueuit.Chriſtus aũt de dormitione mortis intelligebat,ſicut exponit Euangeliſta. Dicuntur autem mortui dormientes tribus de cauſis. Primo propter ſpem reſurrectionis,quia ſicut de dormiẽte eſt ſpes quod debeat euigilare; ſic de mortuo eſt ſpes quod debeat reſurgere. Nolumus uos ignorare de dormientibus,ut non contriſtemini,ſicut & cæteri qui ſpem nõ habent. Secũdo propter facilitate reſurrectionis. Augu. Dominus tanta facilitate excitat te de ſepulchro, quanta tu excitas dormientem de lecto. Tertio propter meliorationem immutationis; ſicut enim dormientes ſurgunt meliorata.in meli⁹ mutati:ſic & mortui boni reſurgent in melius mutati. Seminatur in corruptione,reſurget in incorruptione . Tertio noluerunt Chriſtum retrahere oſtendendo magnam perturbationem; & hoc quando Thomas dixit: Eamus & nos & moriamur cũ ipſo.q.d.ex quo uult ſe exponere morti,moriamur omnes. Secundum autem gloſſ. Non fuit uerbum turbationis,ſed amoris. Vbi dicit: Ecce uerus amantium affectus:aut cum eo uiuere, aut cum eo mori. Secundum uerò Chryſ.fuit uerbum formidinis, & timoris: omnes enim diſcipuli ut ibidem dicit, Iudæos timebant. Super omnes alios Thomas. Sed Chriſtus nõ dimiſit nec propter eorum perturbationẽ: nec propter eorum amorem;nec propter ipſorum timorem. In hoc dat nobis exemplum,quod ea quæ ſunt ad gloriã Dei, & ad utilitatem animarum,non debemus dimittere;nec propter priuatũ amorem,nec propter alicuius perturbationem,nec propter aliquam formidinem. Secundò fuerunt quædam inducentia,& iſta fuerunt tria. primum eſt honor paternus unde dixit; Infirmitas hæc nõ eſt ad mortem, ſed ad gloriam Dei. Circa quod ſciendum quod eſt quędam infirmitas, quæ eſt mortem corporis tantum,ſcilicet ſanctorum martyrum. Alia eſt infirmitas,quæ eſt ad mortem animæ,quæ eſt tantum peccatorum. Tertia infirmitas eſt,quæ eſt ad mortem utriuſq; quæ eſt damnatorum. Infirmitas aũt Lazari, non

[Margin: Mortui dicũtur dormiẽtes triplici de cauſa. — 1.Th.4. — 1.Co.15 — Secũdo. — Infirmitatũ uarietas.]

fuit ad mortem corporis, quia nõ fuit a morte detẽtus, ſed reſuſcitatus. Nec fuit ad mortem animæ, quia gratia fuit plenus. Nec fuit cum morte damnatorum, quia non deſcendit ad infernum, cũ damnatis; ſed in limbum cũ patribus ſuis ſanctis; & ideò fuit ꝑ gloria Dei, ut glorificetur filius Dei ꝑ illũ; quia & Deus ꝑ eius reſuſcitationem eſt glorificatus, & Chriſtus Deus eſt manifeſtatus. Secũdum inductiuũ fuit amor. Vnde dixit; Lazarus amicus noſter dormit; ideò diligebat Ieſus Lazarum, & Mariã, & Martham ſorores eius. Iſti enim quadam ſpeciali familiaritate Chriſto fuerũt coniuncti, ita ꝙ Lazarus uocabat eum amicum ſuũ; Maria magiſtrum ſuũ: & Martha hoſpitem ſuum. Tertium inductiuum fuit compaſſionis affectus. Compatiebatur enim Chriſtus amico ſuo defuncto, qui iacebat in tanto fœtore, & miſeria; compatiebatur ſororibus dilectis, quæ erant in tãta triſtitia; compatiebatur quodãmodo ſibijpſi, quia carebat præſentia tam boni amici; & ideò his tribus conſiderationib. intãtum compaſſus eſt; ꝙ compaſſionem oſtendit uerbo, cũ dixit: Vbi poſuiſtis eum? & ẽ verbum piæ compaſſionis q.d. pater prius cõquerẽdo de filio defuncto, & ſepulto ubi poſuiſtis filium meum? Ita Chriſtus quadam pia cõqueſtione dixit: Vbi poſuiſtis amicum meũ? oſtẽdit etiã ipſam compaſſionẽ in ſigno; quia lachrymas fudit: oſtẽdit in facto; quia ipſum reſuſcitauit. Tertiò fuerunt quędam concomitantia: & iſta fuerunt tria. Primum fuit quia lapidem remouere fecit dicens: tollite lapidẽ. Poterat enim Chriſtus ipſum facere reſurgere, nõ remoto lapide: uel ſolo uerbo poterat remouere lapidẽ: ſed uoluit ut ipſi accederet, & uiderent; & fœtorem ſentirent, & de miraculo nõ dubitarẽt, ne dicerere poſſent quòd fantaſma fuerit: uel quò alius fuerit q̃ reſurrexit. Certificati enim ſunt per omnes corporis ſenſus; ſcilicet ꝑ uocem, quãdo dixerũt: uenite & uidete; per uiſum, quãdo ipſum faſciatum exire uiderunt; per tactum, quãdo lapidem leuauerunt, & uincula ſoluerunt; per auditum quãdo audierunt: Lazare ueni foras: per olfatum, quãdo fœtorem

Tertio.

torem ſenſerunt. Secundum concomitans fuit quod Chriſtus frẹmuit, ſeipſum conturbauit & lacrymas fudit: Quod quidem Chriſtus uoluit: ut (ſecundum Theophilum) ſe eſſe uerũ hominẽ oſtenderet: quia tales paſſiones in Deũ cadere nõ poſſunt. Vel ideò hoc fecit, (ſecundũ Hier.) quia dolebat, quòd amicum ſuum ad iſtã miſeriam reuocabat: Vel ideò hoc fecit, ut nos inſtruat, quòd debemus compati miſerijs aliorum. Tertium concomitans fuit, quia patrem orauit dicẽs: pater gratias tibi ago: Non autem hoc facit, ut indigeret oratione; quia eiuſdem poteſtatis erat cũ patre; & quia multos ſanauit ſola iuſſione: ſed ideò orare uoluit, ut oſtenderet quòd non erat cõtrarius Deo; ſicut Iudẹi ſibi imponebãt. Unde ſubdit; ego autem ſciebã quòd ſemper me audis: ſed propter populum qui circunſtat dixi. Vel ideò orauit, ut oſtenderet quòd miracula faceret uirtute Dei; nõ in poteſtate Diaboli; ſicut Iudẹi ſibi imponebant. Vel ideò orauit, ut doceret nos in noſtris neceſſitatibus ad orationis ſuffragium eſſe recurrendum. Quartò ponuntur quædam ſubſequentia: Inter illos enim qui ibi aderant; quidam erant boni ſicut diſcipuli: quidam autem mali ſicut Iudẹi. Ex iſto enim miraculo boni facti ſunt meliores; quia diſcipuli in fide fuerunt amplius confirmati: malorum autem quidam facti ſunt boni: quia ad fidem ſunt conuerſi; ſicut ibidem habetur: Quidam facti ſunt peiores; de quibus dicitur: Collegerunt ergo ponifices, & phariſẹi conſilium &c. Quidam fuerunt dubij, de quibus eſt incertum; utrum fuerunt conuerſi, uel non; de quibus dicitur: Quidam autem ex ipſis abierunt ad phariſẹos, & dixerunt eis omnia quæ fecit Ieſus (ut dicit glo.) ſiue aliquid nunciando, ut crederẽt: ſiue prodendo ut ſẹuirent. Eodem modo accidit de p̃dicatione ueritatis; quia quidã de ipſa ueritate de bonis efficiuntur meliores, ſicut ſunt mãſueti; quidã de malis efficiuntur boni ſicut ad pœnitentiam conuerſi: quidam in ſua malitia perſeuerant, ut obſtinati: quidã nec peiores, nec meliores efficiuntur; ſicut tepidi.

Orauit.

Quarto.

Eadē feria ſexta quartæ hebdomadæ quadrageſimæ, ſermo ſecundus. In quo iuſtos lætari, peccatores timere, & ſperare, tribulati uerò conſolari debere oſtenditur.

Io.2. Diligebat Ieſus Marthã, & Mariam ſororem eius, & Lazarũ. In iſto Euangelio ponuntur quædam unde boni, & iuſti debent gaudere; quædã de quibus peccatores debent timere; quædã unde ipſi peccatores debẽt ſperare; & quædã uñ tribulati conſolatiõnẽ debẽt recipere. Boni.n.audiẽtes, ꝙ à Chriſto diligũtur, multũ gaudeř debẽt. Vnde dř hic; diligebat. Ieſus Mariã &c. Boni aũt, aut ſunt in uita contẽplatiua, aut ſunt in actiua, aut ſunt ĩ pęnitẽtia. Iſtę sũt tres uiæ eũdi ad cęlũ. Prima uia ẽ iræ ꝓ uiã cõtemplatiuã; iſta ſigñatur ꝓ Mariã, ꝙ̃ ad pedes Chriſti ſedebat; & eius uiſione, & locutione paſcebatur. Iſta uia ẽ diuturnior, ꝙ̃ actiua; q̃a illa finitur, iſta nõ aufertur. Ideò dř pars optima, ꝙ̃ nõ auferetur ab ea. Actiua.n.uita ẽ tantũ in præſenti, nõ in futuro. Ibi.n.non ẽ neceſſe, ꝙ aliquis aliquẽ induat, q̃a ueſte immortalitatis ſunt oẽs induti; nec aliquẽ potet, uel paſcat, quia oẽs ſunt ſaturitate pleni: nec ꝙ in hoſpicio recipiat, q̃a oẽs ſunt in ꝓpria patria cõſtituti; nec ꝙ aliquẽ infirmũ uiſitet, q̃a nullus ibi ĩfirmať; nec ꝙ ad ſepulchrũ uadat, q̃a ibi nullus moriť. Secũda uia itur ad cœlũ, actiua uita ẽ, & iſta ſignificatur ꝑ Marthã ꝙ̃ pauperes & peregrinos recipiebat hoſpitio; & iſta uia ẽ utilior, & fructuoſior, ꝙ̃ prima. Eſt.n.utilior ꝓximo, quia inde ſuſtentať. Eſt utilior, facienti, q̃a inde remunerať. Bona.n. tp̃alia nõ ſunt noſtra ꝓpria, ſed ſunt nobis accõmodata; nõ ſunt mãſura, ſed tranſitoria; nõ ſunt ꝓcioſa, ſed uilia.

Via triplex eũdi ad cœlum.

Eleemoſynæ mun⁹. Eleemôſyna.n. facit, ut acommodata ſint propria, quia quæ pauperib⁹ damus propria habemus. Petrus Raueñ. Da pauperi ut deť tibi; quia quicquid pauperi dederis, tu habebis; quod pauperi nõ dederis, alius habebit. Idẽ. Si hic manſurus es, ꝙ̃ tua sũt hic depone; ſi illuc iturus

es,

es,hic quæ tua ſunt cur relinquis?qui relinquéda ſeruat alienorũ cuſtos eſt,non ſuorum.Facit enim ea quę ſunt tranſitoria,ut ſint ꝑpetua,ſiue propria,& ſecura. Ambr. Hæreditas in tuto loco ponit, quæ Deo cuſtode ſeruatur. Petrus Rauen. Quicquid pauper accipit,pater cœleſtis ſuſcipit,& in cœlo recondit. Aug. Quaſi fœdus traiectitiũ hic facis cũ Deo tuo;hic das res perituras, ibi recipis ſine fine manſuras. Facit etiam ęleęmoſyna; uilia,ut ſint præcioſa;quia terrã mutat in cœlũ;unũ uertit in cẽtuplum. Petrus Rouen. Da pauperi,ut accipias cœlũ; da nummum,ut accipias regnum;da micam,ut accipias totum panem. Et ſubdit: Deus unum accipit,& centũ dat; & tamen nolunt homines cũ Deo habere contractum. Quantum Deꝰ diligit uitam actiuam,oſtéditur per hoc quòd nõ de Rachel.per quam ſignificat uita contemplatiua;ſed de Lya, per quam ſignificatur uita actiua naſci uoluit. Tertia uia eundi ad cœlum eſt per pœnitentiã. Si enim aliquis per mortale peccatum à uita contẽplatiua,uel actiua receſſit,unum ſibi reſtat remedium;ſcilicet ꝙ recurrat ad pœnitẽtiæ ſuffragium; & tũc qui erat mortuus culpam, reſurgit per pœnitentiam. Iſti ſignificantur per Laxarum reſuſcitatum. Diligebat igitur Ieſus Mariam,& Martham, & Lazarum. Quia Chriſtus diligit feruenter contemplantes, utiliter oprantes, & à peccato reſurgentes. Qui nõ eſt in numero iſtorũ triũ à Deo non diligitur,ſed oditur. Iſti ſunt tres uiri illi de quibus dicitur: Tres iſti uiri, ſcilicet Noe, Daniel, & Iob, in ſua iuſtitia liberabunt animas ſuas. Per Noe, qui Deo arcam fabricauit,& in fluctibus rexit,ſignificantur actiui; qui ſæpe fluctuationibus exponuntur. Per Danielem,qui cœleſtes uiſiones aſpexit. intelliguntur contemplatiui. Per Iob, qui interprætatur dolens,intelliguntur pœnitentes,qui de peccatis ſuis dolere debent. Secundò in iſto Euangelio ponuntur quædam unde peccatores debent multum timere. Multum enim debent timere peccantes,quia nunquam propria uirtute à peccato poſſunt exire;ſicut nec Lazarus potuiſſet

Chriſtꝰ quos feruenter diligit.

Ez.14.

tuiſſet reſurgere,niſi Dei uirtute. Et ſuper hoc ponitur triplex exēplum. Primū ponitur ab Arſenio, qui dicit: quòd homo poteſt ſe per ſe in foueam præcipitare: ſed per ſe nō poteſt inde exire. Et illud exemplum pertinet
Eſa. 24. ad auaros, de quibus dicitur: Formido, & fouea, & laqueus ſuper te, qui habitatores terræ. Auarus.n.ſemper eſt in formidine, ne diuitias ſuas perdat: ſemper eſt in fouea profundę cupiditatis; quia nunquam poteſt ſatiari. Semper illaqueatus eſt a Diabolo; quia nunquam uult reſtituere. Secundum exemplum eſt Chryſo. qui dicit: quòd ſicut nauis fracto gubernaculo, illuc ducitur ubi tempeſtas uoluerit: ſic homo perdito auxilio gratiæ Dei, non facit quod uult: ſed quòd Diabolus. Et illud exemplum pertinet ad luxurioſos, qui ſunt in mari carnalium uoluptatum: quæ licet uideantur dulces: tamen
Pro. 23 in ueritate ſunt amarę. Oculi tui uidebunt extraneos: & cor tuum loquetur peruerſa: & eris dormiéns in medio mari: & quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo, id eſt Dei auxilio. Tertium exemplum ē eiuſdem Chryſ. qui dicit: Ante quam peccemus liberi ſumus. Sed ſi ſemel operibus Diaboli nos obligauerimus; iam noſtra uirtute liberari non poſſumus. Sicut enim populus facit regem; tamen iam factum non poteſt expellere: ſic poſtquam homines thronum Diaboli in cordibus ſuis poſuerunt: iam nullus poteſt eos corrigere, niſi Deus. Et iſtud exemplum pertinet ad ſuperbos, qui Diabo-
Iob. 41. lum ſuum regem fecerunt, iuxta illud: Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Tertiò in iſto Euangelio ponuntur quædam, unde peccatores multum ſperare debent. Lazarus enim erat mortuus, & ſepultus, & fœtidus: & tamen reſurrexit ad uitam. Per quod datur intelligi, quòd quantumcumque ſit aliquis grauis peccator; tamen cum Dei auxilio, poteſt ad pœnitentiam reſurgere. Debet tamen cuilibet Deum rogare, nè in peccatis profundetur. Et ſi profundatus fuerit, debet recurrere ad Deum: ut non demergatur. hoc modo orabat propheta dicens: Non

me

me demergat tempeſtas aquæ &c. Tunc tempeſtas Pſ. 68.
aquæ hominem demergit: quando grauis tentatio pec
cati impellit. Tunc profundum abſorbet: quando pro
funditas vitiorum ipſum detinet. Tunc puteus ſuper os
ſuum urget: quando in deſperationem ductus, cõfiteri
non audet. Vbi dicit Auguſt. Si ceciditi ò homo, non
claudet ſuper te puteus os ſuum: ſed tu non claudas os
tuum, ſed confitere & dic. Deprofundi clamaui ad te,
& ſic euades. Non debet tamen etiam profundatus de-
ſperare: quia ſicut dicitur in Pſal. Dixit Dominus ex
baſan conuertam: conuertam in profundum maris. Se-
cundum Glo. baſan interpretatur confuſio, uel ſiccitas.
Per profundum maris ſecundum Glo. interprætantur
de ſperatiſſimi. Eſt ergo ſenſus, ꝙ Deus ſæpe conuer-
tit illos, qui ſunt in confuſione peccatorum, & in ſiccita
te gratiæ Dei, & bonorum operum; & qui prolapſi ſunt Quarto
vſque ad profun dnm deſperationis. Quartò in iſto E-
uangelio ſunt quædam. vnde tribulati poſſunt cõſolari,
Chriſtus enim diligebat Mariam, & Martham; & tamen
dimiſit eas venire in magnam tribulationẽ: ut per hoc
detur intelligi, quod Deus amicos ſuos in pręſenti uita
multis tribulationibus exponit: quia ipſę tribulationes,
ſunt eis in ſignum amoris, & meritum ęternę glorię.
Vnde ipſę tribulationes à propheta appellantur apes:
ideò dicit: Circundederunt me, ſicut apes. Apes enim
licet pungant; tamen mel propinant. Sic etiam perſe-
cutiones licet pungant in carne, tamen dant conſola-
tionem in mente. Pſal. Secundum multitudinem dolo-
rum meorum in cor. meo conſo. tuę leti. animam meã.
A Deo autem ipſę ꝑſecutiones uocantur uirga, ſiue ba-
culus Dei. Væ Aſſur uirga furoris mei, & baculꝰ ipſe ẽ. Eſa. 10.
Solet enim pater filium percutere uirga, & poſtquam
fuerit correctus, uirgam proijcit in ignem, & filios dat
ſuam hæreditatem. Sic Deus per malos corrigit bonos:
& tandem malos proijcit in ignem inferni, & bonos de-
ducit ad hæreditatem cœli. Et in hoc ſenſu loquitur
Dominus, cum dicit: Væ Aſſur: quaſi dicat: Quemuis

Perſecutor, torcular, & mole, [illegible] uocetur

per malos bonos corrigam; tamen uæ eis, quia poſtmodum malos igni infernali tradam, & bonos ad gloriam deducam. Ab Auguſt. autem in lib. 50. Homel. ipſi perſecutores uocantur torcular, & mole. Vnde ait: Conſidera, quòd illi, qui perſequuntur, apud Deũ uelut mole, & torcular deputantur; tu uerò quaſi oliua, & vua egregia. Sicut ergo in torcularibus vua, & oliua præmũtur, vt vinum & oleum ſeruentur, & ponantur in cellario & caua; ita per nequitia malorum, illi qui boni sũt, multis tribulationibus fatigantur, ut animæ eorum tanq̃ vinum, & oleum recondi in æterna cællaria mereanť.

Sabbato quartæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. Quomodo Chriſtus lux eſt. De aliquibus lucis contrarijs effectibus.

Io. 8.

EGo ſum lux mundi, qui ſequitur me nõ ambulat in tenebris: ſed habebit lumen uitæ. Super hunc locum dicit Aug. Hæc verba Dñi, cũ uerbis Pſa. concordant dicentis: Quoniam apud te eſt fons vitę, & in lumine tuo uidebimus lumen. In iſtis uiſibus corporalibus aliud eſt lumen, aliud eſt fons. Fontes faucæs quærunt lumen oculi apud Deũ, qui lumẽ eſt. Hic eſt fons, qui tibi lucet, vt videas; ipſe tibi manat, ut bibas. In hoc igiť Euangelio, primo luci ſe aſſimilat cũ dicit: Ego ſum lux mũdi. Scđò oſtendit, q̃ iſta lux homines in uia morũ dirigit, & illuminat, cũ dicit: Qui ſequitur me nõ ambulat in tenebris, ſed habebit lumẽ uitæ. Tertiò oſtẽdit, quòd fulgor iſtius lucis, Iudæorũ oculos excęcauit. Cũ. n. ad illud Dominus dixit: Ego ſum lux mũdi &c. debuiſſent eſſe illuminati, potius fuerũt excęcati dicẽdo: Tu de teipſo teſtimoniũ perhibes, tuũ nõ eſt uerũ. Quartò abſentia huius lucis, hoĩes in iudicijs errare facit. Vnde ſubdit: Vos ſecundũ carnẽ iudicatis &c. Quintò iſta lux ſeipsũ, & patrẽ manifeſtat. Vnde ait: Solus nõ sũ, & ego, & q̃ miſit me pater unũ ſumus.

Circa

Circa primum notandũ quòd Chriſtus aſſimilatur luci, ex eo ꝙ omnes illuminat. Erat lux uera quæ illuminat oẽm hominẽ uenientem, ſed tamẽ non omnes illuminã tur. Quod põt contingere trib. de cauſis. Vel quia homo in domo tenebroſa includit: uel quia oculos claudit: vel quia obſtaculum interponit. In domo obſcura ſe in cludit, quandò affectat ignorantiam, vnde dicitur: Ipſi fuerunt rebelles lumini. Oculos claudit, qui non aperit uoluntatem ſuam. Declinauerunt oculos ſuos, ut non uiderent cœlum, neq; recordarentur iudiciorũ iuſtorũ. Obſtaculum enim interponit, qui habet mortalẽ culpã. Iniquitates ueſtræ diuiſerunt inter uos, & Deum. Circa ſecundum notandum, quòd iſta lux Chriſti ambulantes illuminat, nè tenebras incurrant, ideò dicit. Qui ſequit̃ me nõ ambulat in tenebris, ſed &c. Vbi dicit Aug. Tene bræ metuendæ ſunt morum, non oculorũ; & ſi oculorũ nõ exteriorũ, ſed interiorũ. Nõ illorũ unde diſcernitur nigrũ & albũ; ſed uñ diſcernitur inſtũ, & iniuſtũ. Nõ pñt errare qui uadunt poſt iſtam lucẽ .i. Chriſtũ. In ipſo fue runt tria, quæ hoĩem defendunt nè erret in uia: pedũ. ſ. ferramẽtorũ ĩpreſſio, crucis ærectio, & ſpinarũ ſint plan tarũ reflexio. Chriſtus igitur fuit uia: Ego ſum uia, & ue ritas. In iſta uia fuit impſſio uulnerũ. Fuit crucis erectio .i. crucis baiulatio: Baiulãs ſibi crucẽ. Fuit ſpinarũ, & plã tarũ refexio .i. de ſpinis coronatio. Impreſſio igitur ferra mẽtorũ .i. uulnerũ docet nos ad currendũ per iſtã uiã pa tienter, aſpiciendo. ſ. ꝙ ipſe fuit actor, & cõſumator uul nerũ. Deponẽtes oẽ põdus, & circũſtãs nos peccatũ: ꝑ patientiã curramus ad propoſitũ nobis certamẽ, aſpiciẽ tes ĩ actorẽ fidei, & cõſumatorẽ Ieſum. Inſpectio crucis debet nos inducere ad eundũ in uia mandatorũ Dei ual de gaudẽter. Vnde ſubdit Apoſtol⁹. Qui propoſito ſibi gaudio, ſuſtinuit crucẽ omni confuſione contempta: Inſpectio coronæ ſpineæ debet nos inducere ad eundũ ꝑſeueranter, & infatigabiliter. Iudæi. n. contra dixerunt eum regem eſſe. Non habemus regem niſi Cæſarem. Et ideò in ſignũ deriſionis, coronã ſpineã ſibi impoſuerũt:

Primũ Chriſt⁹ luci aſſimilatur, & quare.
Io. 1.
Iob 24.
Dan. 13
Eſa. 59.
Secũdũ.
In Chriſto tria fuerũt.
Io. 14.
Io. 18.
Heb. 12
Io. 19.

Iſta igitur cōtradictio,& deriſio Ieſu Chriſti;debet nos inducere ne deficiamus in uia per aduerſa aliqua.Vnde ſubdit Apoſtolus: Recogitate eum qui talem ſuſtinuit aduerſus ſemetipſum a peccatoribus contradictionē, ut non fatigemini animis ueſtris deficientes. Vnde dicit glo.Auguſt.Omnia bona terrana contempſit Chriſtus, ut in illis non quęratur fęlicitas; & omnia mala terrena ſuſtinuit,ut in illis non timeretur infœlicitas. Circa tertium notandū quòd Iudęi fuerunt de natura noctuæ,quæ ad lucem excęcatur. Sic, & ipſi cum debuiſſent illumiuari, fuerunt excęcati: Vnde dixerunt; Tu de teipſo teſtimonium dicis;teſtimonium tuum non eſt uerum. Chriſtus autem oſtendit eis quòd teſtimonium patris, & ſuum eſt recipiendum:quia ſcriptū eſt in lege ipſorum,quòd in ore duorum, uel trium teſtiū ſtat omne uerbum. Verum eſt tamen quod in cauſa propria non accipitur teſtimonium alicuius:ſed in cauſa aliena: quia homo poteſt fallere, & falli. In Deo autem non ſic; quia nec in cauſa ſua, nec in cauſa noſtra poteſt fallere,nec falli. Sicut enim obſcuritas facit nos errare circa res cognoſcendas: lux autem non poteſt errare; nec circa ſe,nec circa alia;quia in ueritate ſe & alia manifeſtat: Sic & homo cum ſit in tenebris ignorantiæ: ſæpè poteſt fallere, & falli. Deus autē cum ſit lux,nec falli,nec fallere poteſt: In hoc autem quod Iudæi dixerunt Chriſto: Teſtimonium tuum non eſt uerum, imponebant ei mendacium. Nam aliquando imponebant ſibi mendatium in ore, ſicut hic: Aliquando peccatum in corde: Nos ſcimus quia hic homo peccator eſt: Aliquando tranſgreſsionem in opere, Ibidem. Non eſt hic homo a Deo, qui ſabbatum non cuſtodit. Magna ueſania eſt imponere mendatium ueritati:Sermo tuus, id eſt filius tuus ueritas eſt.Imponere peccatum ſanctitati: Vocatur ſanctus ſanctorum. Imponere tranſgreſſionem ſabbati Domino: Chriſtus enim inquantum Deus;Dominus erat ſabbati: Dominus eſt filius hominis etiam ſabbati;Circa quartum notandum quod abſentia

Margin notes: Tertiū. — Iudęi ą Chriſto imponebāt — Io. 6. — Eſa. 17. — Dan. 9. — Matt. 15 — Quartū.

ſentia ueri luminis facit errare hominẽ in iudicijs, ut dicat uerba mala eſſe bona uerba. Vnde dicit. Vos ſecundum carnem iudicatis. Illi enim qui non habent lucem gratiæ,& ſapientię,dicunt diuitias, & delitias,& honores eſſe uera bona. Sed quòd iſti errent patet.Diuitiæ enim temporales non ſunt ueræ diuitię; quod patet in morte;& poſt mortem. Nam in morte deducunt hominem ad denudationem,& ſummam paupertatem. Nudus egreſſus ſum de utero matris meæ: nudus reuertar illuc. Idem: Saccum conſui ſuper cutem meam,& operui cilicio carnem meam. Mortui enim ſacco; & cilicio inuoluuntur. Poſt mortem uerò deducunt ad extremam penuriam; ſicut patet, de illo diuite, qui ad tantam deuenit penuriam, quòd non potuit habere guttã aquæ. Similiter delitiæ carnales non ſunt uerò delitiæ, quod patet in morte, & poſt mortem. Nam in morte corpus in delitiis nutritum deducunt ad uerminũ comeſtionẽ.In puluere dormient,& uermes operient eos. Poſt mortem deducunt animam ad tinearũ, & uermiũ corroſionem: Detracta eſt ad inferos ſuperbia tua. Concidit cadauer tuúm, ſubter te ſternetur tinea,& operimentum tuum erunt uermes. Similiter honores mundani non ſunt ueri honores: quod patet in morte, & poſt mortem. Nam in morte deducunt ad ſuppeditationem: quia illi qui alios ſuppeditabant: tandem in morte ab alijs ſuppeditabuntur: quando ſcilicet tranſeuntes homines & beſtiæ, & ſerpentes,& uermes ſup eorum foueam gradientur.Cum enim morietur homo, hæreditabit ſerpentes,& uermes,& beſtias.Poſt mortẽ uerò deducunt ad laici infernalis profunditatem: Qui dicebas in corde tuo: In cœlum conſcendam &c. Ideò ſequitur: Veruntamen ad infernum detraheris in profundũ laci. Chriſtus autem qui lucem diuinæ ſapientiæ habet: dat iudicium uerum,& iudicat iſta falſa eſſe. Vnde poſtquam dixit: Vos ſecundum carnem iudicatis, ſubdit: Ego non iudico quenquam; ſcilicet ſecundum carnem: & ſi iudico ego, iudicium meum uerum eſt. Ponit

Tempo ralia nõ ſunt ue rè bona.

Iob. 1.

Iob. 16.

Luc. 16.

Eſa. 14.

Ecc. 10.

Eſa. 14.

nit autẽ verum iuditium de ſupradictis, ſcilicet de di
Matt.6. uicijs,& delitijs,& honoribus,cum dicit: Nolite theſau
rizare vobis theſauros in terra, vbi erugo, & tinea de-
molitur,& ubi fures effodiunt. Non ſunt enim veræ di
uitiæ,quæ ab erugine conſumuntur. Non ſunt veræ de
litiæ:quia corpora delicatè nutrita,à tineis,& uermibus
comeduntur. Non ſunt ueri honores: quia homines
exaltati in terra effodiũtur,& fures,id eſt dæmones o-
Quintũ mnem gloriam ipſorum furantur.. Circa quintum no-
tandum quòd lux manifeſtat ſe, & omnia alia. Sic &
Chriſtus manifeſtauit ſeipſum,& patrem ſuum; Vnde
ſubdit:Ego ſum qui teſtimonium perhibeo de meipſo,
& teſtimonium perhibet de me,qui miſit me pater. Et
cum Iudei interrogaſſent vbi eſt pater tuus? Reſpõdit;
Neque me ſcitis,neque patrem meum ſcitis. Quæ ver-
ba exponit Aug.dicens: Quando uides aliquem alicui
ſimilem,quotidiana locutio eſt: ſi hunc vidiſti illum e-
tiam uidiſti, propter ſuam ſimilitudinem. Sic & Chri-
ſtus dixit:Si me ſciretis,& patrem meum ſciretis: non
quòd pater ſit filius,ſed quia patri eſt ſimilis filius. De-
inde Aug.ſubdit: Hoc autem verbum forſitan uidetur
eſſe uerbum dubitationis. Homines uerò de rebus qua
certas habent, aliquando uerbum dubitationis ponunt
uelut ſi indigneris ſeruo tuo: & dicat contemnis me cõ
ſidera:forſitan Dominus tuus ſum. Sic & Dominus nõ
dubitando increpat infideles,cum dicit·Forſitan, & pa-
trem meum ſcietis. Notandũ autem ꝙ de patre no-
bis tria incognita erant,ſcilicet gloria eius,quia nullum
ad ſuam gloriam recipiebat; Gratia eius: quia nullum
ſibi reconciliabat: Veritas & ſapientia eius; quia nulli
uiam eundi ad cœlum demonſtrabat. Sed iſta tria Chri
ſtus nobis manifeſtauit, & ſecum portauit de quibus
dicitur: Vidimus gloriam eius gloriam quaſi unigeni-
ti a patre; iſtud refertur ad primum: Plenum gratiæ;
iſtud refertur ad ſecundum;Et ueritatis: iſtud refertur
ad tertium.

Tria de patre æterno incognita ſunt.

Io.1.

Eodem

Eodem ſabb. quartæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. De beata Virgine: quomodo diuerſis generibus perſonarum eſt aurora luna, ſol, & ſicut acies terribilis.

EGo ſum lux mundi. Secundum Beatum Aug. tãta eſt vnitas capitis ad membra, & membrorum ad caput; quod aliquando caput aſſumit perſonã membrorum, iuxta illud: Saule Saule: quid me ꝑſequeris? aliquando membra nominantur ex parte capitis, iuxta illud Pſal. Nolite tangere Chriſtos meos. Multo fortius tanta eſt unitas inter matrẽ. ſ. beatã Virginem, & eius filium Ieſum Chriſtum, ꝙ illud quod dr̃ de filio, põt matri conuenire. Vnde verbum propoſitũ, Ego ſum lux mundi; licet dictum ſit de filio, tamen & matri conuenire põt. Eſt enim Chriſtus lux mũdi, quæ illuminat, & non illuminatur. Eſt etiam mater lux mũdi, quia eſt lux per quã mundus illuminatur. Qualiter aũt ipſa ſit lux mundi, Salomon admirando oſtendit dicens: Quæ eſt iſta quæ aſcendit, ſeu progredit quaſi aurora cõſurgẽs, pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata? Ecce qualiter eſt lux mundi. In mũdo. n. ſũt q̃dã tribulati, quidã tẽtati, quidã peccatores, & quidã iuſti. Ipſa quidẽ eſt peccatoribꝰ ſicut aurora, q̃a eis dat radium ſuæ miſericordię. Tribulatis eſt ſicut luna, q̃a eis dat radiũ ſuæ conſolationis. Ipſa iuſtis eſt ſicut ſol, quia eis dat radium gratiæ. Ipſa tentatis eſt ſicut acies terribilis, quia dęmones expellit fulgore ſuę maieſtatis. Io. 8. Act. 9. Can. 6.

Primò igitur eſt peccatoribus ſicut aurora, quia dat eis radium miſericordiæ ſuæ. Sicut enim aurora tenebras expellit, & lucem adducit; ſic eius miſericordia à peccatoribus expellit noctem culpæ, & dat eis lucem gratiæ. Ideò vocatur mater miſericordiæ, quia Deus in poteſtate ſua tradidit facere omnes miſericordias. Ipſa autem in ſuis miſericordijs non eſt auara, ſed multum liberalis, & larga, iuxta illud quod dicitur: Primo. Maria ẽ peccatoribus ſicut aurora.

Pro.ul. Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem. Si eſſet aliqua dña, quæ ſemper brachium ſuum extẽderet ad pauperes, & manus apertas teneret, & ipſas manus plenas haberet; multum liberalis eſſet. Per iſtum modum loquitur Salomon de muliere forti, ideſt de beata Virgine; quæ ſic fuit fortis, quod Deũ de cœlo traxit, & Diabolum uicit. Iſta igitur mulier fortis uerſus peccatores, tenet brachium extenſum, quia eius miſericordia ad omnes extenditur uniuerſaliter. Tenet manum apertam non clauſam, quia ſuas miſericordias non dat difficulter, ſed ualde faciliter: quia nõ multum nec diu facit ſe rogare. Hẽt manus plenas ęleęmoſynis quia ſuas miſericordias largitur, dat, & abundanter. Siquis ergo eius miſericordiã nõ habet, beatæ Mariæ non imputet; poſtquam ipſa brachium extendit dando uniuerſaliter; poſtquam manum plenam habet dando abundanter: poſtquã manum apertam tenet dando faciliter. Iſtud igitur officium dandi, & faciendi miſericordias Deus ſibi commiſit. Sicut enim in curia Papæ quædam conceduntur literæ ſimplicis iuſticiæ; quædam puræ gratiæ: quædam mixtæ; ſcilicet quæ uidentur iuſticiam, & gratiam continere: ſic Deus in ſua curia tres habet cancellarios. Vnum cui commiſit dare literas ſimplicis iuſticiæ. Iſte eſt Michaël, qui animas ponderat ſecundum menſuram bonorum, uel malorum operum. Dat menſuram ſupplicij, uel cœleſtium prẹmiorum. Alius cancellarius eſt cui commiſit Deus dare literas mixtas, ſcilicet iuſticiæ, & gratiæ. Iſte eſt beatus Petrus qui eſt ianitor cœli, ubi ſunt duæ portæ, ſcilicet iuſticiæ per quam ingrediuntur qui ſaluantur ex operibus iuſticiæ. Quam portã propheta ſibi aperiri petit dicẽs. Aperi mihi por. iuſti. &c. Alia eſt porta gratiæ per quam ingrediũtur illi qui ſaluantur ex ſola gratia Dei, ſicut ſunt pueri baptizati. Beata aũt Virgo eſt cancellaria Dei, cui commiſit Deus dare miſericordiã, & grãm. Ideò talẽ cancellariã debemus ſępe inuocare, & dicere: Eia ergo aduocata

[Margin: Deus habet tres cãcellario ĩ ſua curia.]

Scđo. noſtra il.tu.mi.ad nos cõ. Secũdò tribulatis eſt ſicut luna;

na: quia eis dat radium conſolationis ſuæ. Luna enim habet uirtutē ſupra mare, ſic & ipſa ſuper tribulatos, & amaricatos. Et ſicut luna lucet in nocte ſic & ipſa ſubuenit in tribulatione. Dicitur aūt pulchra ut luna. Luna.n. tunc eſt pulchra, qñ eſt plena; & tunc tota nocte lucet. Qñ aūt luna non eſt plena, modo lucet in principio noctis, modo in medio, modo in fine. Sic etiam ſunt quidam ſancti qui adiuuant tribulatos aliqñ in principio tribulationis, conſtantiam in tribulatione tribuendo. Aliqñ uerò permittūt eós tribulari, & tentari in principio ſed tñ iuuant in medio, perſeuerantiā dando. Aliqñ dimittunt eos tribulari in principio, & in medio; & adiuuant in fine, ne.ſ.per impatientiam cadāt uictoriam eis conferendo. Virgo autē Maria eſt ſicut luna plena, quæ adiuuat in principio tentationis, & tribulationis, dando conſtantiam: adiuuat in medio. dando perſeuerantiam adiuuat in fine, dando coronam ſeu uictoriam. Nec mirum ſi iſta luna lucet tribulatis, & obſcuratis; quia ipſa etiam fuit tribulata, & obſcurata; & ideò ſcit melius tribulatis compati, & miſereri. Secundum Augu. luna tripliciter obſcuratur; aut quando eſt uacua; aut qñ eſt nube tecta; ut quando eſt eclipſata. Beata Virgo in hac uita habuit tres tribulationes. Vna fuit qñ Herodes puerū interficere uoluit, & ipſa in Egyptum fugit, tunc.n. iſta luna oīno conſolatione fuit uacua. Qūo enim conſolatio ſibi eſſe poterat, qñ ipſa puella delicata de partu paulò ante ſurrexerat; & in terram longinquam per uias aſperas cogebatur fugere; & quando inter idolatras compellebatur manere; & qñ puerum ſic tenerū cogebatur circunferre? Secundam triſtitiam habuit quando filium ſuum amiſiſſe credidit, timens ne in manus hoſtium deueniſſet; uel ad longinquas partes gentes conuertendas acceſſiſſet; uel ad patrē cœleſtem ſine redemptione humani generis rediſſet; & tunc fuit nube tecta, quia nubes obſcura doloris, & triſtitiæ eius animam occupauit. Vnde ipſa dixit: Pater tuus & ego; dolētes quærebamus te &c. Tertiam tribulationē habuit in filij paſſione, & tunc

Maria ē ſicut luna tribulatis.

Maria in hac vita tres habuit tribulationes.

tunc luna fuit ęclipſata. Luna autem quando ęclipſatur tota ſanguinea videtur & ipſa in filij paſſione fuit gla-
Luc. 2. dio doloris uulnerata, iuxta illud: Et tuam ipſius animã pertranſibit gladius. Item Sol, id eſt Chriſtus conuerte-
Ioel. 2. tur in tenebras, ſcilicet per mortem; & luna, id eſt Beata
Tertio. Maria in ſanguinem per dolorem. Tertiò iuſtis eſt ſicut ſol, quibus mittit radiũ gratiæ ſuæ; illuminat enim eos

Maria iuſtis é ſicut Sol.

per æxemplum, & beneficium. Per æxemplum quidem quia eſt ſpeculum diuinum in quo nos debemus ſpeculari. ãCdor eſt enim lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula. Speculum enim fit de vitro & plumbo. Per uitrũ
Sap. 7. quod eſt lucidum intelligitur uirginitas eius: Per plumbum quod eſt ductibile, & habet colorem cinereum, intelligitur eius humilitas, & ſicut uitrum per ſe, uel plũbum per ſe, non facit ſpeculum, niſi coniungantur; nec reſultat imago: ſic nec Marię humilitas ſine virginitate; nec uirginitas ſine humilitate, feciſſet eam ſpeculũ Dei, vt in ea reſultaſſet Chriſt⁹, qui eſt imago Dei, niſi adinuicem iuncta fuiſſet; ſcilicet humilitas cum uirginitate, & uirginitas cum humilitate: & ſicut ſpeculum recipit illum qui ſe fecit; ſic & ipſa in ſuo utero habuit illum, qui ſe creauit. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo &c. In iſto igitur ſpeculo omnes debent proſpicere, & maculas ſuas uidere. Nam ſuperbi cognoſcent ibi ſuperbiam ſuam, & maculam, reſpiciendo ad ſuam humilitatem: luxurioſi ad ſuam virginitatem: auari ad ſuã paupertatem. Quam ſacrata fuit eius uita ad quam ſpeculari debemus, oſtendit Hiero. in epiſtola ad Cromatium, & Eliodorum. Dicit. n. quod ipſa à mane vſq; ter tiam orationi inſtabat; poſt modũ ab oratione ſurgẽs, à tertia uſq; ad nonam operi manum vacabat; poſtmodum intermittẽs opera manuũ, iterũ ad orationes redibat; & inde noli nõ recedebat, donec angelus veniebat; qui ſibi cibũ miniſtrabat, cum quo conſolationẽ ſuã hẽbat. Et hoc igitur exẽplum habemus, vt inſiſtamus orationi, & orationi; & ꝙ libentius conuerſemur cũ uiris angelicis, quàm cũ viris diabolicis. Scdò lucet omnib⁹

per

per benefic ium,& dat beneficia illa,de quibus dicitur: Ego mater pulchræ dilectionis,& ti. & agniti. & ſanctę ſpei. Dat eis dilectionem per quam inflammantur. Dat eis timorem per quem humilientur. Dat eis agnitioné per quam illuminantur, Dat eis ſanctam ſpem per quã ad ſperandum cęleſtia animentur. Quartò tentatis eſt ſicut acies ordinata,quibus dat radiũ ſuæ defenſionis. Eſt enim dęmonibus terribilis denominatio eius; ſalutatio eius;& laudatio eius. Quandocũq; enim ipſam nominamus,vel ſalutamus,vel laudamus: protinus dęmones territi fugiunt. Qñ.n. Diabolus audit nomen eius, ita eſt ac ſi ſentiret bacculum,vel clauum cũ quo pcuteret. Conſurget virga de Iſrael,& pcutiet duces. Moab. Qñ audit eius ſalutationé:ita eſt ac ſi audiret tonitruũ quo terreat. Pſal. Vox tonitrui tui in rota. Tunc.n. Diabolus tanq̃ inſanus terret. Qñ verò audit eius laudationé,ita eſt,ac ſi audiret,ſeu ſentiret gladiũ quo iugularetur. Hoc figuratũ eſt Iudith. 16. vbi dr̃ quod ipſa pugione amputauit caput Holofernis. Si igit̃ grauemur à Diabolo ſiue à tyrãno,ſiue à corpore nr̃o: ad ipſam curramus; ad ipſã appellemus;ipſa.n.eſt dña,& Auguſta, ſiue Impatrix;& intermiſſis oib⁹ intermedijs ſctis ad ipſã appellare licet,ſiue quis grauet̃ à Diabolo, ſicut patet in Theophilo à Diabolo deceptus,& auguſtã appellauit,& ſtatim liberat⁹ fuit. Siue quis grauet̃ à tyrãno. Hoc ſignatũ eſt in Mardocheo,q ab Aman grauabat̃,& ad Heſter Auguſtã appellauit,& Aman condẽnatus, & Mardocheus liberatus fuit. Siue qs grauet̃ à carne ſua; ſicut patet in Maria Egyptiaca:q̃ cũ eſſet voluptati dedita,ad auguſtã appellauit,& mox ſibi caſtitaté cóceſſit. Siue qs grauet̃ à iuſtitia Dei. Vñ legit̃ in vita bti Dñici, ꝙ cũ Xp̃s cõtra mũdũ multũ eſſet irat⁹: Virgo ei dixit: Bone fili,non dés cum eis agere ſm iuſtitiã tuã,ſed ſm miſericordiã tuã,& ſic ille ſñiam reuocauit. Et ita in oĩ tribulatione ad eam appellare licet. Propter quod dicit Bern. Sileat miſericordias tuas uirgo beata, quicũq; te inuocatam in ſuis neceſſitatibus meminerit defuiſſe.

Ecc.24.

Quarto Maria té tatis eſt ſicut acies ordinata.

Nu.24.

Dominica in paſſione. Sermo primus. De quatuor ueritatibus: quare duæ ad nos, cætera Chriſtum ſpectant.

Ioan. 8.

Quis ex vobis arguet me de peccato? ſi veritatẽ dico vobis quare non creditis mihi? Vna magna cauſa quare Iudei Chriſtũ ꝑſequebantur erat: ex eo ꝙ ueritatẽ prædicabat, quam ipſi recipere nolebant, ideò dicit: Si ueritatem dico vobis, quare non criditis mihi? Ille enim qui prædicat veritatẽ doctrinæ, debet habere ſanctitatem uitæ; ideò præmittit: Quis ex uobis arguet me de peccato? Non. n. potuit arguit de peccato cordis; quia ſemper habuit cogitationes ſanctas: nec de peccato oris; quia ſemper habuit locutiones diſcretas; nec de peccato operis; quia ſemper habuit opationes iuſtas: nec de peccato omiſſionis; q. a nullum bonũ quod facere debuit, omiſit: non de peccato originis: quia nullum peccatum originale cõtraxit: ſed fuit ſanctus conceptus, & ſãctus in partu. Talis igĩ qui hẽt talẽ ſanctitatẽ uitę; ſecurè põt prędicare ueritatem doctrinæ. Ponit aũt Dominus in illo Euãgelio quatuor veritates; quibus tamen Iudęi contradixerũt: quarum duæ veritates ſpectant ad nos; aliæ duæ ad ipſum.

Chriſt⁹ nullo modo de peccato argui potuit.

Prima.

Prima veritas eſt per quam oſtẽdit cauſam; quare quidam audiunt verbum Dei: & quidam non audiunt, cũ dicit: Qui ex eo Deo eſt, nõ natura, ſed fide; timore; & amore; verba Dei audit. Ille uerò, qui ueraciter in Deũ credit; & ueraciter Deum timet; & diligit ueraciter; uerba Dei audit. Qui uerò non habet fidem, nec amorem, nec timorem Dei: (ſicut erãt Iudæi,) audire nõ poteſt. Ideò ſubdit: ꝑpea uos non auditis; quia ex Deo non eſtis. Iſti veritati Iudęi neſcierunt contradicere uerbis? ideò contradixrunt iniurijs dicentes: nonnè bene diximus nos; quia Samaritanus es tu, & dęmonium hẽs? Vnum Chriſtus negauit; ſ. dęmonium ſe habere: aliud conceſſit; ſ. Samaritanum ſe eſſe. Samaritanus. n. interpretatur

tatur cuſtos. Chriſtus autem debet dici cuſtos, de quo dicit: Niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem fruſtra &c. Pſalm.
Negauit autem aliud, ſcilicet quòd dęmoniū haberet: quia continebat infamiam, & talē infamiam non poterat ſuſtinere. Non negauit illud in quo nulla erat infamia; & poterat ſuſtinere. ſ. ꝙ eſſet Samaritanus. In hoc .n. dat nobis exemplum, ne ad omnia quæ de nobis dicuntur reſpondeamus: ſed ſi talia ſint, quæ poſſint tolerari, debemus diſſimulare. Si uerò infamiam importēt, poſſumus nos humiliter excuſare. Secunda ueritas fuit per quam Chriſtus oſtendit virtutem, & efficaciā quā habent uerba Dei, cum dicit: Amen dico vobis; ſi quis ſermonem meum ſeruauerit, mortem nō videbit, ideſt non experietur in æternum. Per hoc autē, quòd dicit in æternum, oſtendit ſe non intelligere de morte corporis, ſed animæ. In hoc oſtenditur magna Chriſti benignitas: quia illis à quibus tunc receperat conuitium; non negauit ſuæ doctrinæ beneficiū. Iſti veritati Iudæi contradixerūt inferēdo iniuriā, cū dicūt; Nūc cognouimus, quia dęmoniū hēs, allegādo rationē falſam, cum dicūt: Abrahā mortuus eſt, & prophetæ &c. Fundabāt .n. ſuā rationē ſuper falsū. ſ. ꝙ Chriſtus dixiſſet de morte corporali; qui tñ intellexerat de morte æterna. Duę autem veritates ſūt ad ipſum pertinentes. Vna eſt per quā oſtēdit ſuā natiuitatem æternalem, ſ. qua æternaliter nat' eſt de patre ſine matre & ſuā natiuitatē æternalem; qua tēporaliter natus eſt de matre ſine patre. Cū dicit Abraham pater veſter exultauit, ut uideret diem meum: uidit, & gauiſus eſt: ſecundum glo. poteſt intelligi de die ſuæ æternitatis: uel de die ſuæ temporalitatis: quia in carnem venit; & vtrūq; Deus Abrahæ reuelauit vnde immenſum gaudium habuit. Dixerāt Iudæi ſuperius, ꝙ Xp̄s nō erat maior Abrahā; qui tñ mortuus eſt: & Xp̄s oſtēdit ſe eſſe maiorem, inquantum æternaliter natus eſt de patre: & inquantū natus tēporaliter de matre: quia vtrūq; diē Abrahā tāquā fidelis ſeruus, deſiderauit uidere. Iſti ueritati Iudęi cōtradixerūt reſpōdētes
Notādū
Secūda.

cum ira,& cum ſuppoſitione falſa dicentes: Quinquaginta annos nōdum habes, & Abraham uidiſti? Supponebant enim falſum; ſcilicet ꝙ Chriſtus dixiſſet ſe uidiſſe Abrahā in præſenti uita oculo corporali, quod tamē non dixerat. Sed cū Chriſtus tunc hrēt.xxij.annos, quo Iudæi dixerunt eum eſſe quinquagenariū. Vna cauſa eſt quia Iudæi erant irati,& ira impedit animum, ut nō poſſit cernere uerū. Alia cauſa eſt, ꝙ Chriſtus licet iuuenis eſſet, tamen uidebatur quodāmodo antiquus; tū ꝑꝑ nimiā morū grauitatē; tū ꝑꝑ nimiā corporis laſſitudinē, & aſperitatē; quas ſæpè i corpore fuerat expertus. Alia cā pōt eſſe, quia ſi homo iuuenis appellatur ſenex, iniuriā ſibi reputat fieri. Iudæi ergò iniuriā Chriſto credebant facere,& dicere, quia ipſum ſenē uocabāt. Secūda ueritas pertinēs ad ipſum fuit ꝑ quam oſtēdit ſuam cū patre æternitatem, cū dixit: Amen amen dico uobis, antequam Abraham fieret ego ſum. Non dixit antequam Abraham eſſet, quia Abraham ā Deo fuit factus. Nō dicit etiā ego ſum factus, quia Chriſtus inquātum Deus, non fuit factus, ſed ab æterno patre genitus. Huic ueritati Iudæi non contradixerunt uerbis cōtumelioſis, uel ratione, uel ſuppoſitionibus falſis, quēadmodum contradixerant tribus ueritatibus ſupradictis; ſed cōtradixerūt huic ueritati iniurioſo facto, uolētes eum lapidare tamquam blaſphemum; ſed Chriſtus abſcondit ſe, & exiuit de templo; ideò exiūt ab eis ut auferret ab eis cauſam ſæuiēdi. Vel ideo exiuit, quia noluit mori lapidatus, ſed crucifixus. Vel ideo exiuit, quia adhuc nō uenerat hora patiendi. Ex ſupradictis patet, quòd Iudæis odioſa erat ueritas, & quòd Chriſtus furētibus cedebat. Veritas enim multis eſt odioſa. Ita enim ē de ueritate, ſicut de luce, odore, & ſapore. Lux enim eſt amabilis oculis ſanis, ſed odioſa ægris. Odor hominem recreat, ſed ſerpentem fugat. Panis palato ſano eſt ſapidus; ſed infirmo eſt pœnoſus. Veritas igitur eſt odioſa ſuperbis, ſicut lux oculis lippis. Si enim prædicatur ſuperbo de humilitate, talis ueritas eſt ſibi odioſa. Et cauſa

Viritas odioſa ē malis.

ſa

ſa eſt, quia lippitudo ſuperbiæ facit hanc lucem diſplice re. Abhominatio eſt ſuperbo humilitas. Eccl.13

Secundò ueritas eſt odioſa luxurioſis, ſicut odor ſerpenti. Si enim prædicatur eis de odore puritatis; talis odor diſplicet ſibi. Et cauſa eſt, quia conſueuerunt ſtare ĩ fœtore luxuriæ. Audiet luxurioſus, & diſplicebit ei. Eccl.21.

Tertiò ueritas eſt odioſa auaris, ſicut panis palato corrupto. Si enim prædicatur eis contemptus terrenorum; talis penis doctrinæ licet in ſe ſit ſuauis, eis tamen uidetur execrabilis. Execratio diuitum pauper. Cauſa eſt, quia habent palatum animæ corruptum, ideò non poſſunt ſentire ſaporem cœleſtium. Animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei. Eccl.13. 1.Cor.2

Secundò Chriſtus à Iudæis furentibus recedebat, per quod datur nobis exemplum; ut a furẽtibus nos ſubtrahamus, ne ipſorum iram amplius inflammemus. Habuit autẽ Chriſtus contra furorem Iudæorum quinque remedia, ſicut patet in hoc euangelio. Primum eſt patientiam ſeruare. Vnde cum plures iniurias audiuerit, ſcilicet, quòd demonium habebat; ipſe tamen patientiã in omnibus ſeruabat. Nec habuit aliquem motum in animo, nec aliquem motum oſtendit in ſigno, nec in uerbo, nec in facto. Vnde dicitur: Non erit triſtis in animo, nec turbulentus in exteriori ſigno, nec clamabit uerbo. Calamum quaſſatum non conteret in facto aliquo iniurioſo. Secundum remedium fuit tacere. Vnde cũ Iudæi dixiſſent, ꝙ haberet demonium; & ꝙ eſſet Samaritanus; ipſe omnino tacuit. Sciebat enim, ꝙ illud dediſſet Iudæis occaſionẽ litigãdi, & materiã; quia ſi dixiſſet nõ ſum Samaritanus, forte Iudæi ſibi reſpõdiſent, imò es Samaritanus, q.a Samariã uiuiſti, & cũ eis bibiſti; comediſti cũ eis, cõmoratus es cũ eis, & eis prædicaſti. Et iſte eſt etiam conueniens modus extinguendi ignẽ furentis. ſ. tacere, & cũ talibus nõ litigare. Sicut. n. ignis extinguitur, qñ ligna ſubtrahuntur, ſeu nõ apponũtur; ſic ira furẽtis annihilatur, quando nihil reſpondet. Cũ defecerit ligna, extíguet ignis; & ſuſurrõe ſubtracto Eſa.42. Pro.26.

iurgia

iurgia conquieſcunt. Quando uerò quis litigat: ligna pa
Eccl. 8. rat. Non litiges cũ homine linguato: & nõ ſtrues in ignẽ
illius ligna. Greg. Imitatione Dei, glorioſius eſt iram ta-
cendo fugere: quàm reſpondendo ſuper arc. Tertium re
medium quod habuit Chriſtus, fuit pacifica uerba reſpõ
dere. Cum enim iudæi uerbum tam iniurioſum ſibi dixiſ
ſent, ſcilicet quòd dęmonium haberet; ille patienter re-
ſpõdit eis dicens. Ego dęmoniũ non habeo. Et iſte eſt
cõueniẽs modus extinguẽdi irã furentis: uerba, ſ. pacifi-
ca reſpondere. Cor enim iracundum eſt ſicut olla bul-
Proue. liens. Os ſtulti ebullit ſtultitiam. Sicut igitur ceſſat ebul
15. litio ollæ, quando aqua frigida apponitur, ſic ceſſat ebul
litio iræ, quando pacifica uerba, quæ ſunt refrigeratiua
Proue. reſpondentur. Reſponſio mollis frangit iram: ſermo
15. durus ſuſcitat furorem. Quartum remedium quod ha-
buit Chriſtus contra Iudęos furentes, quia uoluit ſe ab
eis abſentare. Et hoc fuit qñ ſe abſcõdit, & ab eis exiuit.
Greg. Exemplo Dominus nobis loquitur: ut cum etiam
reſiſtere non poſſumus: iram ſuperbientiũ declinemus.
Et iſte ſimiliter eſt conueniens modus extinguẽdi iram
furentis. ab eius, ſ. facie recedere. Sicut enim olla quæ
fortiter bullit; ſi ab igne ęleuatur, ceſſat eius ebullitio.
Sic quando ille contra quẽ furitur elõgatur, ceſſat ebul
Prouer. litio; ſcilicet iræ inflammatio. Honor eſt homini qui ſe-
20. parat ſe à contentionibus: omnes autem ſtulti miſcẽtur
contumelijs. Quintum remedium quod habuit Xp̃s cõ-
tra Iudæos furentes: fuit beneficia impendere. Vnde
poſtquàm Iudęi dixerũt ei: dęmoniũ habes. Ipſe tñ pro
pter tanta improperia, non ceſſauit eis impendere ſalu-
taria documenta dicens. Siquis ſermonẽ meũ ſeruauerit
&c. Vbi dicit glo. ſic diſcat homo, Ieſus nõ malũ redde-
re, ſed bonum. Et iſte eſt conueniens modis extinguen-
Ro. 12. di iram furentis; ſ. beneficia exhibere. Si eſurierit inimi-
cus tuus ciba illum; ſi ſitit; potum da illi: hoc enim fa-
ciens carbones ignis cõgeres ſuper caput eius. Iſti carbo
nes ignis ſecundum glo. ſunt uel feruor charitatis, ad
quam amplius incitantur: vel amor ſpiritus Sancti, ad
quem

quem inflammantur: uel ardon pœnitentiæ ad quem prouocantur.

Eadem dominica in paſſione, Sermo ſecũdus. In quo Iudæorum magna malitia: Chriſtiq́ue magna patiẽtia inſinuatur.

TVlerunt lapides Iudęi ut iacerent in eũ: Ieſus autem abſcõdit ſe, & exiuit de templo. Omnia quæ Chriſtus dicebat, & faciebat; ad noſtram utilitatẽ cõuertebat, & ad noſtram inſtructionem. Si enim dicebat uerba; conuertebat ea ad noſtram inſtructionem. Si faciebat miracula: conuertebat ea ad noſtræ fidei confirmationẽ. Si præbebat exempla: cõuertebat illa ad noſtrã informationem: ſicut patet hic, quãdo Dominus à Iudęis furentibus ſe abſentauit; dans nobis exemplũ: quòd & nos ſimiliter faciamꝰ. In verbo ergo ꝓmiſſo duo tãguntur. Primũ eſt Iudęorum magna malitia, qui Chriſtum voluerunt lapidare. Secundũ eſt magna Chriſti patientia: qui eis voluit cedere. Circa primum ſciendũ, quòd Iudęi quatuor mortes Chriſtũ pati voluerũt. Primò enim eũ uoluerunt occidere, cũ adhuc eſſet paruulus; ſcilicet tempore Herodis. Secũdò voluerunt eũ de quodam montis ſupercilio præcipitare; ut ſic confracto cerebro, & capite colliſo, moreretur ſicut habetur. Tertio uoluerunt ipſum lapidare ſicut patet hic. Quartò uoluerunt ipſum crucifigere, & crucifixerunt. Multi autẽ ſunt, qui hodie iſtis quatuor modis Chriſtum occidunt. Primò cũ eſt adhuc paruulus. Chriſtus. n. paruulus eſt in illis qui de nouo ad pœnitentiam conuertuntur, de quibus dicitur: Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis. Illi igitur qui de nouo ad pœnitẽtiam conuerſos ſcandalizant: uel ab ipſa pœnitentia reuocant: Chriſtum paruulum in eorũ cordibus occidunt. Contra quos dicitur: Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt; expedit

Primũ. Iudęi quatuor mortes Chriſtũ pati uoluerũt. Luc. 4.

Gal. 4.

Matt. 18.

dit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Alij ſunt ſcilicet, qui Chriſtum præcipitant, & capit ſibi frangunt. Iſti ſunt
1.Cor. 11. hæretici. Nam ſicut dicitur: Caput Chriſti eſt Deus. Hæretici igitur, qui Chriſtū Deū eſſe nõ credunt, caput ſibi auferunt. Alij ipſum lapidant. Iſti ſint qui malas cogitiones, & voluntates habere nõ ceſſant. Quælibet enim mala cogitatio, & mala voluntas, eſt vnus lapis quem in Chriſtum mittunt. Beda: Quot quot malas cogitationes quis aſſumit: quaſi tot lapides Chriſto immitit. Alij ſunt qui Chriſtum crucifigunt. Iſti ſunt qui iterũ ad pec
Heb. 6. catum redeunt de quibus dicitur: Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filiũ Dei. Amb. Quid eſt Ieſus niſi ueritas, pax, & iuſtitia? Qui igĩt pro falſitate re inquit veritatẽ; & pro cupiditate dirumpit, & odit pacem; & pro aliquo præmio occultat iuſtitiam; nihil aliud dicitur facere; quã lapidare, & crucifigere, & occidere Chriſtũ. In hoc aũt ꝙ Iudęi in Chriſtũ lapides voluerunt immittere, videntur pilam põtis inchoaſſe. Nã Chrus dicitur põtiefex. i. pontẽ faciens. In ępiſtola aũt agitur de põte cũ dr: Chriſtus aſſiſtẽs põtifex. i. faciens pontẽ. In Euangelio ãt agitur de pila. Tunc enim Iudęi pilam fecerunt, qñ lapides in Chriſtũ miſerũt. Sed in paſſione crux poſita ẽ ſup pilã: & ſic nobis pons factus ẽ. Mũdus enim iſte erat tanq̃ fluuius rapidus, & tãquã mare periculoſum, in quo oẽs periclitabantur. Sed contra iſtud naufragiũ dedit nobis Chriſtꝰ triplex adiutoriũ. ſ. nauẽ, tabulã, & pontẽ. Nauis enim innocentia ẽ, in qua poſitus fuit Adã. Sed iſta nauis fracta fuit, qñ ipſe peccauit. In hac naui fuit beata virgo, quæ naui ingra, & ſaluis mercibus ad portum paradiſi peruenit. In hac naui ſunt oẽs pueri baptizati, quã diu ſeruãt innocẽtiã baptiſmalẽ. Sed q a ferè oẽs frangũt nauem baptiſmalis innocentiæ; ideò Deus parauit tabulam pœnitentiæ. Na ſecũdum Hiero. Pęnitentia eſt prima tabula poſt naufragiũ. In hac tabula pęnitẽtiæ fuit Maria Magdalena; q̃ cũ iſta tabula ad portũ paradiſi ꝑuenit: immò & multas virgines, quę erãt in naui innocẽtię

Adiutorium triplex cõtra naufragiũ.

tran-

tranſcendit,& quantum ad meritum,& quãtum ad præmium.Berñ.Sicut Deus non priuabit bonis eos,qui ambulant in innocentia:ita non priuabit bonis eos,qui ambulant in pęnitentia. Quia verò ſunt multi qui frãgũt nauẽ innocentię,& qui ꝑdunt tabulã pnĩæ: ideò Deus tertiũ adiutoriũ ꝑparauit.ſ.põtẽ paſſionis ſuæ. Iſte põs hodie initiatus eſt in pilę fundatione: ſed in paraſceuẽ cõſumatus eſt in trabiũ,& tabularum ſuppoſitione.Tũc igĩt quatuor trabes ſupinductæ ſunt. Quarũ prima fuit de palma:Secũda de oliua: Tertia de cedro:Quarta de cypreſſo.De his.n.lignis crux facta fuit. Deinde ſuper has trabes poſita eſt tabula.i.caro Chriſti puriſſima,quę quatuor clauis fuit confixa,& ſic factus eſt pons. Ideò Xp̃s bene dr̃ pontifex.i.põtẽ faciẽs.Nihilominus dr̃ põtifex triplici de cauſa.Primò propter habitum: Habuit enim amictũ,qñ fuit velatus.Habuit albam qñ ad Herodem fuit ductus,& ab eodẽ alba veſte fuit indutus. Habuit planetã,qñ purpura à militibus fuit circundatus. Habuit cingulum & ſtolam,quãdo ad columnam fuit ligatus. Habuit manipulũ, quãdo in manibus fuit clauis confixus.Habuit mitram,quando ſpinis fuit coronatus. Habuit baculum paſtoralem, quando arũdo fuit ſibi data in manibus.Habuit ſandalia, qñ habuit clauos in pedibus. Secundò dr̃ põtifex propter vnctionis myſteriũ, ipſe.n.fuit vnctus,iuxta illud Pſ. Vnxit te Deus, Deus tuus oleo letitię præ cõſortibus tuis.Olim quidẽ Deus erat homini durus,ſed Chriſtus eſt vnctus; ideo factus eſt manſuetus.Ideò dr̃;vnxit te Deus &c.Olim erat iratus,ſed factus eſt lęnis: ideò dicitur,oleo letitiæ.Olim de gratia ſua erat auarus: ſed in Chriſto factus eſt largus: ideò dicitur; præ conſortibus tuis. Redit. n.ſibi ſpiritum ſine menſura:de cuius plenitudine omnes accepimus.Tertiò dicitur pontifex propter officium, qđ quidem officium triplex eſt.Primum eſt pro populo orare;& Chriſtus pro nobis orauit multipliciter:nã orauit verbis:Non pro eis rogo tantũ;ſed pro illis qui credituri ſunt per verba illorum in me. Orauit lachrymis: Io.17.

Crux ex quatuor lignis facta fuit.

Chriſtus dicitur Põtifex triplici de cauſa

Põtificis triplex officiũ.

Cum

Heb. 5. Cũ clamore, valido, & lachrymis offerens, exauditus eſt
Heb. 12. pro ſua reuerentia. Orauit ſanguine: Acceſſiſtis ad ſan guinis aſperſionem melius loquentem quàm Abel. Orat etiam quotidiè cicatricum repræſentatione: quia eas
Heb. 9. quotidiè patri repræſentat. Intrauit Ieſus in ipſum cœlum, ut appareat vultui Dei pro nobis.

Secundum officium pontificis eſt ſacrificium offerre; & illud Chriſtus habuit, qui ſeipſum pro nobis in ſacrifi
Heb. 9. cium obtulit. Per ſpiritum ſanctum ſeipſum obtulit immaculatum Deo. Quando autem ſacrificium offerebatur, igne accendebatur; & ipſe fuit accenſus igne amoris
Lu. 12. quo ad animam. De quo igne dicitur: Ignem ueni mit-
Io. 15. tere in terram, &c. Iſto igne fuit totus accenſus. Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Fuit accenſus igne doloris, quo
Thré. 1. ad corpus, & animam. O vos omnes, qui tranſitis per uiam, &c. Fuit accenſus igne paſſionis, quo ad carnem ſuam. Pſalm. Igne me examinaſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. Tertium officium Pontificis eſt præbendas diſtribuire, & ipſe præbendas diſtribuit, ſicut Amb. dicit in hæc uerba: Actor humani generis in cruce extẽſus pietatis officia diuidebat: perſecutionem Apoſtolis; pacem diſcipulis; corpus Iudæis; patri ſpiritum: virgini paranymphum; latroni paradiſum; peccatoribus infernum; Chriſtianis pœnitentibus crucem pęnitentiæ delegauit. Secundò in Chriſto fuit magna patientia in
Scdm. hoc quòd à Iudeis furentibus ſe abſentauit. In hoc dat nobis exemplum ne immiſceamus nos rixis: ſed homi-
Secu. nes rixoſos, & contentioſos declinemus; maximè quan do ex noſtris correctionibus peiores fieri uidentur. Sũt enim quidam ſicut cera mollis. Alij ſicut lapides. Alij ſicut ſpinæ pungentes. Cera mollis ſi tangitur ſtatim ce
Hominum genus triplex. dit, & ſe duci permittit; ſic etiam ſunt multi, qui ita mã ſueti ſunt, quòd quando tanguntur, ideſt repræhendũtur, ſtatim obediunt, & ad omne opus bonum ſe duci pmittunt, in quorum perſona propheta dicit: Factum eſt cor meum, tanquam cera liqueſcens. Tales ſunt ſæpè

admonendi,quia ſicut dicit Chryſ.Iuſtus ſi admonitus non fuerit:per negligentiam æuaneſcit. Alij ſunt ſicut lapides;lapis enim ſi tangitur non cedit;tamen non lędit: ſic ſunt multi q quando repræhenduntur non obediunt,ſed in ſua duritia perſiſtunt: Cor eius indurabitur quaſi lapis. vnum tamen bonum habent,quia cōtra ſe repræhendētes non mouentur, nec uerba iniurioſa eis dicunt .Tales ſępè admonendi ſunt, & repręhēdendi;quia ſæpè molleſcunt cum repræhenduntur,& corriguntur,quia dicitur:Lapides excauāt aquæ. Sicut enim lapides ex frequentatione aquæ excauantur; ſic multoties homines duri , ex frequenti repræhenſione corriguntur. Alij ſunt ſicut ſpinæ: nam ſi ſpinæ tanguntur non cedunt,inſuper pungunt;ſic ſunt multi, qui quādo repræhenduntur non ſe corrigunt:& inſuper ſe repræhendentibus,uerba contumelioſa inferunt;& ideò oportet qui uolunt tales homines ſpinoſos repræhēdere ut prius ſe arment forti patiētia.i.dominicæ paſſionis memoria,& charitate ſuccenſa.De iſta triplici armatura dicitur: Præuaricatores quaſi ſpinæ euellentur uniuerſi, quæ non tolluntur manibus; & ſiquis eas tāgere noluerit,armabitur ferro,& ligno lanceato, igneque ſuccenſę comburentur uſque ad nihilum. Si quis igitur tales repræhendere uoluerit, debet ſe amare lorica ferrea.i.impenetrabili patientia,ideò dicitur;Armabitur ferro. Debet ſe armare dominicæ paſſionis memoria: ideò dicit: Ligno lanceato. Chriſtus enim fuit lignum de quo dicitur:Erit tanquàm lignum, quod plātatū eſt ſecus &c. Iſtud ignum fuit lanceatum. ſ.in cruce lācea perforatū. Debet ſe armare ſuccenſa charitate.ut ſic omnia uerba maledicta ab illis ſpinoſis prolata,igne charitatis cōburantur,& ad nihilum redigātur . Sicut uidemus in ſpinis,quæ igni poſitæ cōburuntur,& annihilantur , ideo dicitur: Igneque ſuccenſæ comburentur uſque ad nihilum.

Margin notes: Io 41. — Io 14. — 2.Reg. 23. — Pſ.1.

Feria ſecũda quintæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. In quo Iudæorũ peruerſio: ſapiẽs Chriſti reſponſio: ſtulta eorum interrogatio: benignaque Chriſti inuitatio manifeſtatur.

Io. 7. MIſerũt principes, & phariſęi miniſtros, vt apprę hẽderent Ieſum. Sicut dicit Ioannes ſupra immediatè: Multi de turba crediderunt in Xp̃m, & dicebãt: Xp̃s cum venerit, nunquid plura ſigna faciet, quàm quæ hic facit; Et ideò cõtra phariſęos, qui Chriſtũ perſequebãtur murmurabãt. Qđ audiẽtes phariſæi inuidia commoti, non sũt auſi, vt perſonaliter ad Xp̃m accederent timore turbarum, ad ipſum capiendum; ſed miſerunt miniſtros; quia tales perſonę pro leui ꝑcio periculo ſe exponũt. In iſto ergo Euãgelio quatuor deſcribunť. Primò magna Iudęorũ ꝑuerſio cũ dr̃: Miſerũt princi. Scđo ſapiẽs Xp̃i reſponſio cũ dicit: Adhuc modicum tp̃s vobiſcum ſum. Tertiò ſtulta Iudęorũ interrogatio cũ dr̃: Quo hic iturus eſt: quia nõ inueniemus eũ? Quartò benigna Xp̃i inuitatio; cum ait: ſiquis

Primũ. ſitit venit ad me, & bibat. Circa primũ notãdũ, ꝙ Iudęi ſępè Xp̃m multiplicitèr cõpræhendere uoluerũt: aliqñ in perſona ſua ſicut hic: aliqñ in ſermone ſuo: Abeũtes phariſęi cõſiliũ inierũt, vt caperent Ieſũ in ſermone: aliqñ in opere ſuo: Erat homo habens manũ aridam, & obſeruabant eum: ſi ſabbato curaret, vt accuſarent illũ; aliqñ in iudicio ſuo: Adducunt Iudęi, & phariſęi mulierẽ in adulterio depræhenſã. Et ſequiť: hoc aũt dicebãt tẽtãtes eum, vt poſſent eum accuſare; aut de immiſericordia ſi iudicaret ipſam lapidandam: aut de iniuſtitia ſi diceret eam lapidãdam non eſſe: quia tunc contra legẽ iudicaret. Sed Xp̃s cõtra illud, qđ volebãt eum capere in perſona; oſtendit magnam potẽtiã. Vnde dicit: Adhuc modicum tp̃s uobiſcũ ſum. Chryſ. q. d. Quid feſtinatis

Iudæi multipliciter Chriſtũ compræhẽdere uoluerunt.

Mat. 22.

Mat. 3.

Io. 7.

me interficere? parũ expectate tẽpus, quod mihi nultis facere, facturi eſtis:ſed nõ modo:quia nolo. Contra illud quod uolebant eũ capere in ſermone:oſtendit magnã ſapientiã dicẽs: Reddite quę ſunt Cęſaris, Cęſari. Cõtra illud ꝙ uolebãt eũ capere ĩ opere: ponit increpationẽ uerã dicens: licet ſabbatis benefacere, an̄ male? animã ſaluã facere, an perdere? Cõtra illud quod uolebãt eum capere in iudicio; oſtendit ſimul in iudicio iuſtitiam; cũ dicit: Qui ſine pctõ eſt ueſtrum: primus in illã lapidẽ mittat: & ſuã miſericordiam ſubdit, cum dicit: Nec ego te condemnabo: uade, & amplius noli peccare. Circa ſecundũ notandum ꝙ phariſęi faciebant Chriſtum quærere, & uolebant ipſum appræhendere; & ad utrunq; reſpondit Chriſtus. Nã ad illud quod ipſum faciebãt quęrere dixit: Quæretis me, & non inuenietis: Hoc fuit ſecundũ Aug. poſt Chriſti aſcenſionem: quando multi Iudæi cõpuncti ad prædicationem Apoſtolorũ crediderunt. Vnde dicit Aug. Viderunt Chriſtum ſuo ſcelere morientẽ, & crediderunt in Chriſto ſuis ſceleribꝰ ignoſcentẽ. Et quouſq; biberunt ſanguinem quẽ effuderunt, de ſua ſalute deſperauerunt. Secundum autem Chryſ. hoc fuit quãdo ciuitas eorũ capiebatur. Probabile eſt enim ut dicit, tũc eos meminiſſe Chriſti, & miraculorum eius; quãdo eius pręſentiã quærerent; & ideò dicit: Quæretis me, & nõ inuenietis. Iſtud autem quotidie accidit, quia multi Chriſtũ quærũt & non inueniunt; ex eo quòd non quærunt ubi eſt; ſed ubi non eſt. Chriſtus enim nõ eſt in delitijs; nec ĩ diuitijs, nec in honoribus; & ideò ibi nõ inuenitur. Non inuenitur in terra ſuauiter uiuentium, hoc quantum ad delitioſos. Abyſſus dicit, non eſt in me; hoc eſt quantum ad auaros; quorũ cupiditas non habet fundũ; & mare loquitur; non eſt mecum, hoc eſt quantũ ad ſuperbos; qui ſemper ſunt tumidi, & inflati. Inuenitur autẽ in humilitate; paupertate; & aſperitate: quia ibi eſt. Iſta enim tria, Chriſtus in hunc mundum ueniens ſecũ portauit, & cũ iſtis naſci uoluit. Inuenietis infantem: Ecce quãta humilitas; pannis inuolutũ: Ecce quanta paupertas: & poſitũ

Chriſtũ quare multi q̃rẽtes nõ inueniunt. Iob 28. Chriſtꝰ ubi inueniat. Luc. 2.

in præſepio:Ecce quãta aſperitas. Ad illud autem quod Iudæi uolebant eum appræhendere,& capere:Chriſtus reſpõdit; Vbi ſum ego;uos nõ poteſtis uenire:ideſt ubi ſum ego immutabilis, unum cum patre:non autem ſecundum gloſſ.dixit nõ poteritis; ſed non poteſtis;tales enim erant tunc,qui non poſſent:ſicut & alibi dixit Petro;nõ potes me ſequi modo,ſequeris autem poſtea. Quamuis ãt Chriſtus dicat,ubiſum ego,uos non poteſtis uenire;tamen de miniſtris ſuis dicit:Vbi ſum ego,il-

Io. 12. lic;& miniſter meus erit. Chriſtus aũt eſt ĩ dextera Dei

Mar. ul. ſedens. Et Dominus quidem Ieſus poſtquam loquutus eſt eis,aſſumptus eſt incœlũ, & ſedet à dextris Dei. Eſt

Phil. 2. in gloria Dei:Omnis lingua confiteatur quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria ẽ Dei patris. Eſt in lumine Dei

1. Thi. 6 Lucem habitat inaceſſibilem. Miniſtri ergo Chriſti erũt in dextera Dei; quia pater dextera ſuæ potentiæ eos in æternitate conſeruabit; erunt in lumine Dei;quia filius lumine ſapiẽtiæ ſuæ eos illuminabit;erũt in gloria Dei, quia ſpiritus ſanctus dulcedine ſuæ ſuauitatis glorificabit eos. Peccatores autem erũt in dextera Dei,ſed ſub pedibus Dei. Tres enim tenebunt pedes ſuos ad gulam damnatorum,ſcilicet Deus;Pſalm. Ponã inimicos tuos

Iob 18. ſcabellum pedum tuorũ:Mors perpetua: Calcet ſuper eum quaſi rex interitus. Et tota congregatio ſancto-

Mal. 4. rum:Calcabitis impios cumfuerint cinis ſub planta pedum ueſtrorum. Non erunt etiam in lumine Dei, ſed

Mat. 22 in tenebris inferni: Ligatis manibus, & pedibus mit. in

Mat. 25 tenebras exteri.nec erũt in gloria Dei, ſed ĩ pœna ęter

Tertiũ. na: Ibunt hi in ſupplicium æternum. Circa tertium notandum quod Iudæi prophetauerunt ignorãter quã do dixerunt? Quo hic iturus eſt, quia non inueniemus eum?Nunquid in diſperſionem gẽtium iturus eſt,& docturus gentes?Verum quidem dixerunt;ſed ignoranter dixerunt; quia Chriſtus per Apoſtolos gẽtes docuit,& ad fidem conuertit. Totum quidem genus humanum erat in tenebris ingnorantiarum; & in profunditate uitiorum. Deus enim tenebat in cœlo ueritatem ſuam,&

miſericor-

miſericordiam ſuam: iuxta illud pſalm. Deus miſericordia tua in cœlo,& ueritas tua uſq; ad nubes. Tandem Deus ueritatem.i.ueram ſui cognitione in terram miſit,& eam in quodam angulo, ideſt in iudæorum populo occultauit;iuxta illud: Notus in iudæa Deus: in Iſrael magnum nomen eius. Gratiam tamen ſuæ miſericordiæ per quam omnes recõciliaret, & in gloriam eos reciperet;eis nõ dedit. Chriſtus autem utrumq; ſecum portauit;ſcilicet gratiam, & ueritatem; ita quod ꝑ ueritatem,ueram cognitionem de Deo gentibus dedit; & per gratiam eos reconciliauit ſibi.De his duobus dicitur: Lex per Moyſen data ẽ:ideſt cognitio unius Dei data eſt per Moyſen;ſcilicet populo Iudæorum;ſed gratia,& ueritas per Ieſum Chriſtum facta eſt; quia Chriſtus dedit gratiam recõciliãtem,& ueritatem illuminantem. Circa quartum notandum,quod Chriſtus ad aquã gratiæ ſuæ nos inuitauit dicens: Siquis ſitit ueniat, & bibat.Aug.ſi ſitimus ueniamus non pedibus,ſed affectibus;nec migrando,ſed amando.Ad iſtas aquas nos uocat Deus per Eſaiam dicens:Omnes ſitientes uenite ad aquas;& qui nõ habetis argentum, properate,emite,& comedite;uenite, emite abſque argento,& abſque ulla commutatione uinum & lac. Quare appenditis argentum non in panibus; & laborem ueſtrum non in ſaturitate? Dominus uocat ſitientes illos qui ſunt uacui ab amore mundi;& aquas uocat amorem Dei.Tales enim debent uenire ad aquas gratiarum, ideò dicit: Omnes ſitientes uenite ad aquas.Augu. Si habitat in te amor mundi, non eſt quo intret amor Dei. Vas es;ſi plenus es,funde quod habes,ut recipias quod non habes; funde amorem ſeculi, ut implearis amore Dei. Sequitur: Et qui non habetis argentum; properate, emite, & comedite. Per argentum intelligitur terrena ſubſtantia, uel æloquentia, ſiue ſubtilis intelligentia; ſi ergo ſunt aliqui qui non habent argẽtum temporalis ſubſtantiæ, nec humanæ facundiæ,nec profundæ intelligentiæ;ſaltem properent,emant,& comedant;properent per deſi

Pſal.75

Chriſt⁹ quæ ſecũ portauerit.

Ioan. 1.

Quartũ Chriſt⁹ ad gratiã quo modo uocat.

Eſa. 55.

derium,& uoluntatem; emant per feruentẽ orationem; & comedant per deuotam meditationẽ. Sequitur: Venite, emite abſq; argento. ſ. mundanæ eloquentiæ, uel ꝓfundæ intelligẽtię; & abſq; ulla cõmutatione tpalis ſubſtantię; uinum, & lac. Per uinum intelligitur iocunditas mentis; per lac puritas corporis; emite ergo uobis ꝑ orationes, & deſideria ſpũalem iocunditatẽ in mẽte, & puritatem in carne. Vel per uinũ, & lac intelliguñt duæ naturæ in Chřo. Nam per uinũ intelligitur eius diuinitas iocundiſſima. Pſal. Vinum lętificat cor hominis; per lac intelligit̃ eius humanitas puriſſima. Debemus ergò emere per deſideria, & orationes, uinum & lac. i. ut nos poſſimus in cœleſti gloria contemplari eius diuinitatẽ, & uidere eius humanitatẽ; quia in iſta contemplatione, & uiſione conſiſtit tota beatitudo ſanctorũ; & tunc uerificat̃ illud quod dicit ſponſa: Bibi uinũ cũ lacte meo. Sequit̃: Quare appenditis argentum non in panibus, & laborẽ uřm non in ſaturitate? Multi ſunt qui argentum. i. æloquentiam, uel ingenium appendunt, & ponũt nõ in panibus. i. non in uera ſciẽtia; quę habet animã reficere: iuxta illud: Nõ in ſolo pane uiuit homo. ſed in omni uerbo quod procedit ex ore Dei: & laborem ſuum, & ſtudium ſuum non ponunt in ſaturitate: quia diſcunt ſcientias lucratiuas, quæ animam non ſatiant: ſed euacuant: non adducunt ſaturitatem, ſed uanitem.

Notandum.

Cant. 5

Matt. 10.

Eadẽ ſecunda Feria quintæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecũdus. De gratia: quomodo quilibet põt eã recipere: & qũo Deus, nedũ guſtũ gratiæ, ſed et plenitudinẽ et cõtinuationẽ dare pollicetur

SI quis ſitit ueniat ad me & bibat. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura, flumina de uentre eius fluent aquæ uiuæ. Iſta aqua uiua quam Chriſtus uult dare ſitientib⁹, nõ ẽ materialis, ſed ſpiritualis: ſicut immediate ſubditur; Hoc autem dicebat de ſpiritu quem acce

pturi

pturi erant credentes in eum. Magnum eſt habere potẽtiam receptiuam gratiæ; maius eſt habere aliquem guſtum gratiæ; maximum eſt habere plenitudinem gratiæ; & per maximum eſt habere perſeuerantiam gratiæ. Iſtas quatuor differentias ponit Dominus in uerbis præmiſsis.

Primo enim oſtenditur ꝙ quilibet hẽt potẽtiã receptiuam gratiæ: quia in poteſtate cuiuslibet eſt uenire ad fontẽ gratiæ; iõ dicit: ſi quis ſitit ueniat ad me. Secundò promittit dare guſtũ gratiæ cum ſubdit: & bibat. Tertiò promittit dare plenitudinem gratiæ, cum dicit: Flumina de uentre eius fluent. i. de corde eiùs. Quartò promittit dare continuationem, & perſeuerantiam gratiæ; cũ ſubdit: fluent aquæ uiuæ. Circa primum notandum, quòd homines tam boni, quàm mali, habent potentiã receptiuam gratiæ: ſoli autem damnati iſta potentia carẽt. Non enim ad iſtum fontẽ poſſunt uenire; nec de ipſo fonte etiam minimam guttam haurire: Ad fontem quidem uenire non poſsũt; quia habent ligatas manus, & pedes, & ſunt in tenebris. Ligatis manibus, & pedibus mit. eum in tenebras exteri. Non igitur poſsunt uenire; quia habent ligatos pedes. Nec etiam poſſunt ſe diſſoluere; qa habent ligatas manus. Nec etiam ſcirent uenire; quia ſunt ĩ tenebris. Damnati habent ligatas manus; qa nullũ bonũ velle, uel deſiderare poſſunt, uel facere. ſunt ĩ tenebris, quia nullum bonũ poſſunt intelligere; ſunt in tenebris exterioribus, quia nullum bonum poſsũt ſperare: & ſunt extra ſpem omnẽ ſalutis. Dato etiã ꝙ ad fontẽ poſſent uenire; tamẽ de illo fonte nec modicam guttam gratiæ poſſent haurire; ſicut patet in illo diuite, qui modicam guttam aquæ, id eſt gratiæ refrigerantis petijt: & tamen obtinere non potuit. Si ergo dęmones, uel damnati habere ut iſtam potentiam receptiuam gratiæ, ad momẽtum unius horæ: ita ſe diſponerent, quòd ad iſtum fontem uenirent, & aquam gratiæ obtinerent. Miſeri autem peccatores, quãdocunq; uoluerint uenire poſsũt; & tamẽ uenire contẽnũt. Iſte. n. fons omnibus patet: tã bo-

Primũ.

Dãnati gratiam recipere non poſſunt.

Mat. 22.

Gratię fons oĩbꝰ patet.

Zac.13. nis,quam malis, de quo fonte dicitur: Erit fons patens
domui Dauid, & habitantibus Hieruſalem in ablutionē
peccatorum,& menſtruatæ.Per Dauid qui interpręta-
tur manu fortis, intelliguntur actiui. Per Hieruſalem
quæ interpræetatur uiſio pacis,intelliguntur contempla
tiui:nomine autem peccatoris,intelliguntur illi qui ha-
bent peccata ſpiritualia.Per menſtruatam autem,qui ha
bent peccata carnalia.Omnes enim iſti in iſto fonte bibe
re deberent.ſ.actiui,ut amplius roborentur,Contempla
tiui,ut dulciꝰ contemplentur;& omnes peccatores,ut a
Secūdū ſordibus mundentur.Circa ſecundum notandum quod
Gratiæ Dominus ſeruis ſuis dat guſtum gratiæ, & ille guſtꝰ eſt
guſtus tantæ uirtutis; quod extinguit ſitim omniū mundano-
extīguit rum;eſt tantæ dulcedinis,quod in dulcedinem conuertit
ſitim. ſupplicia tormentorū; eſt tantæ ſuauitatis quod animā
excitat ad deſideria ſupernorū. Quod enim eius uirtus
extinguit ſitim mundanorum,patet in Magdalena,quā-
do extinxit in ea ſitim carnalis conſcupiſcētiæ; in Ma-
theo ſitim auaritiæ;in Paulo ſitim ſuperbiæ,& mūdanæ
gloriæ;in Iacobo, & Ioāne extinxit amorem domeſticū.
Matt.4. & amorem proprium; nam ſic dicitur: Vidit Ieſus Ia-
cobum,& Ioānem in naui cum Zebedeo patre eorum,&
uocauit eos.Illi autem mox ut ſenſerunt guſtum diuinæ
gratiæ,reliquerūt amorem terrenum, & patrem dimiſe
runt in naui:& ſic reliquerunt amorem domeſticum, &
Gratiæ ſecuti ſunt Chriſtum,non ſeipſos,nec proprias uolūta-
effectꝰ. tes:& ſic reliquerunt amorē proprium.Aug. Qui bibe
rit de fluuio paradiſi,cuiꝰ gutta maior ē Oceano, reſtat
vt in eo ſitis mundi pœnitus extincta ſit. Quod autem
dulcedo eius tormēta;& ſupplicia uertat in dulcedinē,
patet in Stephano,qui lapides torrētis fecit dulces,iux
ta ilud:Lapides torrentis illi dulces fuerunt.In Andrea
Crucis ſupplicium vertit in gaudiū.Vnde dixit alloquēs
ipſam Crucem;ſecurus, & gaudēs uenio ad te. In Lau
rentio ignis incendium uertit in refrigerium; unde di-
xit Decio:Diſce miſer,quia carbones tui mihi præſtant
refrigerium,tibi autem parant æternum incendium.In
Apoſto-

Apoſtolis, omnes contumelias uertebatur in gloriam. Ibāt Apoſtoli gaudētes à conſpectu concilij; qm̄ digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati, ꝙ uerò eius ſuauitas faciat deſiderare cęleſtia dicitur: ꝙ Petrus aqua ſpiritus ſancti potatus, & quodammodo ebri⁹ effectus dixit: Domine bonū eſt nos hic eſſe: ſi uis, faciam⁹ hic tria tabernacula. Dr̄ autē tabernaculū à tarbena; uolebat enim Petrus, ꝙ ibi eſſent tres tabernæ, in quibus uinū ſpiritus ſancti uenderet̄; ita ꝙ pater haberet ſuam tabernam, filius ſuam, & ſpiritus ſanctus ſuam. In taberna autem patris uenditur uinum forte: i. gratia corroborans, quæ habet animam in dono confirmare: in taberna filij uenditur uinum clarum; ideſt gratia illuminans, quæ habet animam in agēdis dirigere, & illuminare. In taberna ſpiritus ſancti uenditur uinum dulce; i. gratia dulcorans quæ habet animam cęleſti dulcedine adimplere. Circa tertium notandum, quòd Chriſtus uiris ꝑfectis dat piritum ſanctum in magna plenitudine, iō dicitur; flumina de uentre eius fluent aquæ. Vocatur ſpiritus ſanctus flumē ſecundum Chryſoſt. quia ſicut flumē nec reuertitur, nec ſtat, ſed ſemper currit; ſic & illi, qui habent ſpiritum ſanctum, non reuertuntur ad peccatū, nec ſtant per ocia, ſed ſemper currunt ad fortia. De iſto flumine dicitur: Mēſus eſt mille cubitos, & traduxit me per aquam uſque ad talos. Rurſumque menſus eſt mille, & perduxit me uſque ad genua. Rurſumque menſus eſt mille, & perduxit me per aquam uſque ad renes. De hoc etiam flumine dicitur: Spiritus domini uelut torrens inundans uſque ad medium colli. Quidam ergo in hoc flumine introducuntur uſque ad talos; quidam uſque ad genua; quidam uſq; ad renes; & quidā uſque ad collum. In talis autem eſt corporis ſupportatio; ī genibus deambulatio; in renibus uiget concupiſcentia, à collo procedunt uerba. Illi ergo in flumine ſpiritus ſancti introducunt̄ uſque ad talos, qui fortes ſunt ad ſupportandum aduerſa: Pſalmus: Spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Illi introducuntur uſque ad genua: qui

Act. 5.

Gratia triplex.

Spiritus S. quare flumen uocatur

Eze. 47

Eſa. 30.

Eze.1. ſunt magnanimes ad aggrediẽdum opera uirtuoſa. Vbi erat impetus ſpiritus, illud gradiebantur. Illi introducuntur uſq; ad renes, in quibus extinguuntur omnia deſideria carnalia. Grego. Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro. Illi introducuntur vſque ad collum, qui habent

Mat.10. utilia uerba. Non enim uos eſtis, qui loquimini, ſed ſpi-

Mar.11. ritus ſanctus. Circa quartum notandum, ꝙ ſpiritus ſan-

Spiritus S. aqua uiua dicitur. ctus dicitur aqua uiua, quãdo ſcilicet quis habet gratiæ continuationem, & perſeuerantiã. Sine hac enim nihil ualerẽt pręcedẽtia. Bern. in epiſtola ad Eugeniũ papã. Tolle perſeuerantiam, nec obſequium mercedẽ habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo: Iſte aũt fluuius aquæ uiuæ ſpecialiter fluit in cœlo, de quo dici-

Apo.ul. tur: Oſtendit mihi fluuium aquæ uiuæ ſplendidũ, tanquam criſtallum, procedentem de ſede Dei, & agni, & in medio plateę Hieruſalẽ. Ex quibus uerbis habetur, ꝙ iſte fluuius ſpiritus ſancti dabit ſacietatem reficientẽ, iõ uocatur flumen. In præſenti enim uita ſancti uiri bibũt

Eze.4. aquam ſpiritusſancti ad menſuram. Aquam in menſuram bibes. In futuro autem in iſto flumine erunt, & ſine

Can. 5. menſura bibere poterunt. Bibite amici mei, & inebriamini chariſſimi. Serui Dei in præſenti ſunt amici Dei, ĩ futuro erunt charisſimi. Amici ergo bibunt, quia ſpiritũ ſanctum habẽt ad menſurã. Sed chariſſimi erunt ebrij, quia ipſum habebunt ſine menſura. Secundò iſte fluui⁹ habet ęmanationẽ, iõ dicitur aquę uiuæ. Fluuius aquæ mundi deficit, ſed fluuius ſpiritus ſancti deficere nõ ua-

Hier.2. lebit. Me dereliquerunt fontem aquæ uiuæ, & foderũt ſibi ciſternas diſſipatas, quæ cõtinere nõ ualent aquas. Mũdus eſt ſicut ciſterna perforata, quia amor eius deficit citò. Spiritus autẽ ſanctus eſt aqua uiua, quia amor eius nunquam deficit: ꝙ enim amor mũdi citò deficiat, dicitur. Mundus tranſit, & concupiſcentia eius; ꝙ aũt

Io. 2. amor ſpiritusſancti non deficiat dicitur: Charitas nun-

1.Co.13 quam excidit. Tertiò habet claritatem refulgentẽ, ideò dicitur. Splendidũ tanquam criſtallum. Fluuius amoris mundi eſt turbidus, & ideò facit animam turbidã, & fœdam.

dã.Quid tibi in uia Aegypti, vt bibas aquam turbidã? Hier.2.
Fluuius verò amoris Dei eſt clarus,& ideò facit animã
claram,& pulchram.Clara eſt,& quæ nũquam marceſ- Sap.6.
ſit ſapientia.Implebit animam tuam ſplẽdoribus.Quar Eſa.58.
tò habet ſuauitatem afficientem,ideò dicitur: Procedẽ
tem de ſede Dei,& agni,hoc eſt de cõtemplatione Dei
& eius diuinitatis,& uiſione humanitatis. Ex qua viſio
ne,& cõtemplatione,cauſatur tota dulcedo,& ſuauitas
ſanctorum.Fluuius autem mundi habet aquas amaras.
Amara erit potio bibentibus illam: Dicitur ꝙ populus Eſa.24.
nõ poterat bibere de aquis Marath:Marath.n.interpre Exo.15
tatur amaritudo peccati,& ſignat mũdũ in quo sũt mul
tæ amaritudines peccatorũ.Fluuius ãt ſpũs ſancti habet
aquas dulces.Spũs me⁹ ſuꝑ mel dulcis eſu.& hęre.mea Eccl.24
ſuper mel & fauum;qui edunt me ad huc eſu. & qui bi.
me.ad.ſitiẽt.Quintò hẽt ꝑſẽtiã aſſiſtẽtẽ,q̃a fluit in me
dio plateę Hierl̃m.Mũdus dat ſuas cõſolationes cũ ma
gno labore,q̃a oportet,ꝙ hõ ultra mare vadat, & labo-
res multos ſuſtineat;vt diuitias,& cõſolationes munda
nas acquirat.Sed fluuius ſpũs sãcti,& in ꝑſẽti uita fluit
ad oſtiũ volũtatis, & in futuro fluit in medio ciuitatis
cęleſtis.Et q̃libet ſine labore põt inde haurire.Mãdatũ Deu.30
q̃d ego ꝑcipio tibi,nõ.ſ.te eſt,neq; procul poſitũ,neq;
trãs mare,ut cauſeris & dicas: Quis ex nobis trãsfreta
re poterit mare,& illud ad nos vſq; deferre? ſed iuxta
te eſt ualde in ore tuo,& in corde tuo, ut facias illud.
Fluit ẽt ad oſtiũ nr̃ę volũtatis:Ego ſto ad oſtiũ,& pulſo Apo.3.

Feria tertia quintæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus.Quomodo aliqui Iudæorum erant malitioſi,aliqui uanaglorioſi, & aliqui formidoloſi.

AMbulabat Ieſus in Galileam. Sicut patet in iſto Ioan.7.
Euangelio inter Iudæos quidam erant mali-
cioſi,qui ſcilicet Chriſtum occidere uolebant:
de

de quibus dicitur in principio Euangelij; Ambulabat Ieſus in Galileam; Nō enim uolebat ambulare in Iudęam, quia quærebant Iudæi eum interficere. Secundò erant quidam uanaglorioſi, qui mundi gloriam quærebant; ſicut erant quidam propinqui Chriſti; qui dixerunt ei: Tranſi hinc, & uade in Iudęam. Tertiò erant quidam formidoloſi, qui ſcilicet in Chriſtum credebant, ſed propter mętum Iudęorum eum confiteri non audebant, de quibus dicitur: Quidam enim dicebant, quia bonus eſt; alij autem dicebant non; ſed ſeducit turbas. Nemo tamen, ſcilicet illorum, qui in præſenti credebant, palā loquebatur de illo, ꝑpter mætū Iudæorum. inter iſtos. ſ. malitioſos, uanaglorioſos, & formidoloſos erat Chriſt⁹ in medio conſtitutus. Circa primum. duo dicuntur. ſ. ꝙ Chriſtus in Galileam ambulabat, & ꝙ in Iudæam ire nolebat. Galilea autem interpretaẗ tranſmigratio, ſiue uolubilis. Et ſigñat pręſentē uitam, quæ eſt uolubilis, & trāſitoria. In qua uolubilitate Chriſtus nobiſcū fuit, & ideò in Galileā cum diſcipulis ſuis ambulauit. Poſt reſurrectionem autem diſcipulos ſuos in Galileam præceſsit.

Mar. ul. Præcedam uos in Galileam, quia iam cum eis in uitæ mutabilitate non fuit. Poſtquam enim in baculo crucis flumen noſtræ mortalitatis tranſiuit, omnem mutabilitatem abiecit. In baculo meo tranſiui Iordanem iſtū. Iſte

Gen. 32

autē fluuius mutabilitatis humanæ, triplicem habuit ſtatum. In primo quidem ſtabat, & parat⁹ erat ſtare, & fluere. Et hoc fuit in prima hominis conditione, quando homo habuit in poteſtate mori, & non mori. In ſecundo autem ſtatu non ſtat, nec reuertitur, ſed ſemper fluit iuxta illud: Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur in terram, quæ non reuertuntur. In tertiū autem ſtatu iſte fluuius reuertetur, quia omnes qui fluxerunt per mortē, reuertentur per reſurrectionem. Et tunc iſte fluuius ſuper ſtabit, quia nullus de cætero morietur. Puſſumus igitur dicere, quod Chriſtus in iſto triplici ſtatu fuit. Nam uirtute diuinitatis potuit mori, & non mori, Iuxta illud: Poteſtatem habeo ponēdi animam meam, & iterum ſumendi

Humanæ mutabilitatis ſtat⁹ triplex.

2. Reg. 14.

Chriſti ſtatus triplex.

Io. x.

di eam. Inquantum autem homo mortalis fuit. In ſecũdo ſtatu fuit quia ideò naſci voluit, ut moreretur. Ideò in ſua natiuitate Magi ſibi myrrhã obtulerunt, ad innuẽdum, ꝙ homo mortalis erat, quia tunc corpora mortuorum condiebantur cũ myrrha. Inquantum autẽ à mortuis reſurrexit, fuit in tertio ſtatu. Chriſtus reſurgens à murtuis, iam non moritur. Secundò dicitur, quòd nolebat in iudæã ire. Et ſubditur cauſa; quia quærebant eũ Iudæi interficere. Subtrahebat ergo ſuam præſentiam ab eis triplici de cauſa, ſcilicet ratione ſui, noſtri, & Iudæorum. Primò ratione ſui, quia nolebat adhuc à Iudæis occidi, ex eo quòd nondum uenerat tẽpus paſſionis ſuæ ab ipſo electum. Vnde reſpondit illis, qui ſuadebant, ut in iudæam iret. Tempus meum nõdũ aduenit, tempus autem &c. Secũdò ratione noſtri, ut nobis exẽplum daret, ꝙ aliquando perſecutores poſſumus declinare. Iſtã rõnem ponit beatus Aug. dicens. Poterat Dominus inter Iudęos ambulare, & non occidi ab eis. Hãc enim potentiam, quando uoluit demonſtrauit; ſed infirmitati noſtræ præbebat exemplum. Non enim ipſe perdiderat poteſtatem, ſed noſtram conſolabatur fragilitatem. Futurũ enim erat, ut aliquis fidelis abſcõderet ſe, nè à perſecutoribus inueniretur; & nè illi pro crimine latibulum obijceretur, præceſſit in capite, ut in mẽbris cõfirmarentur. Tertiò ratione Iudæorũ. Hãc rõnẽ aſſignat Theophilus dicẽs: Nolebãt in Iudæam ambulare. Vanum enim reputabat in medio inimicorũ manere, & magis ipſos ad odium incitare. Circa ſecundũ notandum, quòd Chriſtus quoſdam habebat cognatos ſecundum carnem, qui more Iudæorum fratres dicebãtur: qui tamen de numero Apoſtolorum non erant, nec adhuc in Chriſtũ credebat. Iſti enim erant cupidi mundanę gloriæ. Erat autem tunc in proximo dies feſtus Iudæorũ Scenophegia. Et dicitur Scenophegia à ſcenos, qđ eſt umbra; quia tũc Iudęi ĩ umbraculis habitauerãt. Iſti igitur cognati Chriſti uolebant, ꝙ Chriſtus ad illud feſtum aſcenderet, & ibi gloriam ſuam manifeſtaret.

Rom. 6.

Chriſt. præſentiam ſuã à Iudęis ſubtraxit triplici de cã.

Et

Et imponebant Chriſto tria ſecundũ Chryſ. ſcilicet formidinem, amorem glorię, & quia non erant vera multa miracula, quæ de ipſo dicebantur. Nam in hoc, ꝙ dicũt, ꝙ nemo quidẽ in occultò aliqd facit; notabãt eũ de formidine. In hoc qđ ſubdunt; & quærit ipſe in palam eſſe notant eũ de amore gloriæ. Et in hoc, quod ſubiungit; Si hoc facis manifeſta teipſum mundo; notabant eũ, ꝙ non faciebat multa, quæ dicebantur. Chriſtus autem reſpondit eis oſtendens, ꝙ inter ipſum, & ipſos tres erãt differentiæ. Vna eſt, quia tẽpus ſuũ nõdũ aduenerat, tẽpus aũt ipſorum ſemper paratum erat. Et põt intelligi de tp̃e glorificationis ſuæ; q.d. Vos uultis, ꝙ ego oſtendam gloriã meã, ſed tp̃s gloriæ meæ manifeſtãdæ, quale erit tp̃s meæ reſurrectionis, & aſcenſionis, nondum aduenit. Tp̃s aũt veſtrum. i. gloria mundi, ſemꝑ eſt paratũ. Vel põt intelligi de tempore paſſionis. Dicit enim Chryſ. ꝙ iſti fratres, qui in eum nõ credebant, ideò fortè conſulebant, vt in Iudæam aſcenderet, ut ipſum Iudæis traderẽt. Et ideò dicit: Tempus meum. ſ. me tradẽdi Iudæis, & ab eis occidendi, nondum aduenit; tẽpus aũt veſtrũ. ſ. ſtãdi cũ Iudæis ſemper eſt paratũ. Habuit ãt Xp̃s triplex tempus. ſ. præteritũ, præsẽs, & futurũ. Tẽpus præteritũ fuit tempus natiuitatis. ſ. de quo dr̃. Vbi uenit plenitudo tẽporis miſit Deus filiũ ſuũ &c. Et illud tempus fuit ad gloriam Dei, & ad pacem mundi. Vnde tũc Angeli gloriam cantauerunt dicentes: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Tẽpus præſens fuit tempus vitæ ſuæ, & illud expendit in vtilitatem noſtram. Totũ. n. tempus vitæ ſuæ expendit, & conſumpſit ad noſtram eruditionem, & inſtructionem. Tempus futurum, erat tempus ſuæ paſſionis, & illud expendit ad redemptionem generis humani: ecce quàm utiliter Chriſtus totum tempus expendit. Sed multi sũt, q tẽpus ſuũ præteritum in uanitatibus cõsũpſerũt; tẽpus præſens ſimiliter in uanitatibus expendunt; tempus verò futurum Deo dare nolunt dicentes. Adhuc ero boꝰ homo; adhuc pęnitẽtiã faciã.

Inter Chriſtũ & cognatos eius differẽtiæ tres.

Chriſtꝰ triplex tẽpꝰ habuit.

Gal. 4.

Sed

Sed ſicut dicit. Auguſt. Qui promiſit ueniam pœnitent[1] non promiſit diem craſtinum differenti. Dicit tamen Bernard. quòd uerè pęnitens de tempore nihil perdit; & quia præteritum reſtaurat per contritionem, & con feſſionem; præſens per bonam operationem; & futurum tenet per boni propoſiti conſtantiam, & firmitaté. Secunda differentia inter Chriſtum, & illos erat; quia Chriſtus mundum, i. mundanos repræhendebat; & iō mundus ipſum odiebat; ipſi autem mundum diligebant & ideò mundus eis fauebat. Vnde ſubdit: non pōt mun dus odiſſe uos. Ita eſt enim de mundo, & mundi conté ptoribus, & amatoribus, ſicut de duob. hominibus com morantibus inſimul. Si enim duo hominus inſimul uiui ſunt, ambo mutuò ſe poſſunt uidere, & diligere; ſi uerò ambo ſunt mortui, neuter poteſt alterum uidere, nec di ligere. Si autem vnus eſt mortuus, & alter uiuus; niuus mortuum videt, mortuus autem uiuum uidere nō poteſt: homo igitur & mūdus ſunt quaſi duo homines; tunc & ambo ſunt uiui, quando homo mundum diligit, & mundus ſibi proſpera tribuit; de his duobus dicitur: Ipſi de mundo ſunt, & ideò de mundo loquuntur & mundus eos audit. Tales erant iſti fratres Chriſti, ideò dixit eis: non poteſt mundus odiſſe uos. Vbi dicit Chryſ. qualiter eos mundus odit, qui eadem cum mun do uolunt, & pro eo ſtudent? Tunc ambo ſunt mortui, quando homo mundum non amat, & mundus de ipſo non curat; & talis erat Apoſtolus qui dicebat. Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Talis erat Chriſtus; qui mundum repræhendebat, & ideò mūdus ipſum odiebat. Vnde ait: Me autem odit, quia teſtimonium perhibeo de illo; quia opera illius mala ſunt. Tūc autem unus eſt mortuus, & alter uiuus: quando mundus de homine non curat, & tamen homo mundū amare non ceſſat: uel quando homo mundum amare contemnit, & tamen mundus occupationibus. eum aſtringit. Tertia differentia erat inter Criſtum, & illos, quia illi gloriam mundi amabant; Chriſtus auté gloriā mundi

Mūdus & eius contem ptor quō ſe habeãt.

1. Io. 4.

Gal. 6.

di contemnebat, vnde ait: Vos aſcendite ad diem feſtū hunc: ego non aſcendam; ſcilicet vobiſcum; vel non aſcendam eo modo quo vultis; ſcilicet vt laudem, & fauorem humanum habeam, & acquiram. Iſti volebant ſemper in feſto eſſe, ſed non in uigilia; quia ſemper uolebant habere gloriam mundi, & nullam ferre mundi moleſtiam; ſimiles iſtis ſunt multi in præſenti uita, qui volunt ſemper facere feſtum, & ideò in futuro faciēt uigiliam. Volunt enim modò eſſe in commeſſationib⁹, riſibus, & uanitatibus; ideò erunt ſemper in eſurie, & in fletu, & in tribulatione: & ideò modo faciunt feſtū; quia modo ſunt in humana conſolatione, de quibus dicitur: Væ uobis qui nunc ridetis; ecce feſtum: quia lugebitis,
Luc. 6. & flebitis; ecce uigilia. Ponatur exemplum de Lazaro, & diuite. Lazarus quidē fuit in uigilia .i. in paupertate, eſurie, & in tribulatione: ideò mō eſt in feſto; quia eſt abundātia in ſatietate, & in conſolatione. Diues autem fuit ſemper in feſto .ſ. in epulatione, in pompa, & in lætitia; ideò modo facit uigilias; quia modo eſt in tormentis, in igne, & in eſurie; ita ꝙ nec guttam aquæ potuit habere. Circa tertium notandum eſt quòd erant quidam formidoloſi, & timidi, qui in Chriſtum credebant; ſed ueritatem dicere non audebant: ideò in ueritatē peccabant. Tribus enim modis ut dicit Chry. in ueritatem quis peccare poteſt: alij ueritatem tacēdo; alij ueritatē ipſam in mendacium commutando; alij ipſaum ueritatem non defendēdo. Erāt eodem modo quidam hic, q ueritatem prę timore tacebant: unde in Euangelio dr: Alij dicebant quia bonus eſt, & ſubditur: Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter mętum Iudęorū. Augu. Vterque reus eſt apud Deum: & qui ueritatem tacet, & qui mendacium dicit. Ille quia prodeſſe nō uult iſte quia nocere deſiderat. Alij erant, qui ipſam ueritatem in mendacium commutabant; de quibus ſubditur: alij autem dicebant non, ſed ſeducit turbas. De talibus dicitur. Commutauerunt ueritatem Dei in mēdacium.
Ro. 1. Alij erant qui ipſam ueritatem non defendebant, de quibus

Tertiū. In ueritate tripliciter peccat.

bus dicitur: Murmur multus de eo erat in turba. Mur murabāt quidem de eo, ꝙ phariſęi Chriſtum perſequebantur, ſed tamen eum defendebant: nec apertè reſiſtere audebant cum tamen dicatur: Pro iuſtitia agonizare pro anima tua uſque ad mortem. Ecc. 3.

Eadem tertia feria quintæ hebdomadæ 40. Sermo ſecundus. De triplici fæſto, alterum nunquam cælebrandum, alterum occultè, tertium uerò manifeſtè.

Vos aſcendite ad diem feſtum hunc; ego autem nō aſcendam ad diem feſtum iſtum. Beatus Ioānes Euangeliſta deſcribit nobis tria feſta. Vnū eſt quòd nunquam eſt celebrandum: quia Chriſtus illud fæſtum noluit celebrare; & hoc oſtendit Chriſtus cum dicit: Vos aſcendite ad diem feſtum hunc. Secundum eſt quod eſt celebrandum quaſi occultè, nō uanè, neque pompaticè, de quo ſubditur: Vt autem aſcenderunt fratres eius &c. Tunc & ipſe aſcendit ad dié feſtum: non manifeſtè, ſed quaſi in occulto. Tertium eſt quod eſt cęlebrandum manifeſtè, & cum magna ſolemnitate; ſicut fæſtum qđ fiet in tēplo cęleſti. Iſtud ſignatur per illud quod Ioannes immediatè ſubdit dicens: Iā aūt die feſto mediāte, aſcendit Ieſus in templū. Circa primum notandum eſt, ꝙ feſtum hominum uanorū non eſt celebrandum, quia totum tempus ſuum ponūt in cōmeſſationibus, delectationibus, & uanitatibus. De quo feſto dicitur: Cras ſolennitas Domini eſt, & ſubditur, Sedit populus manducare, & bibere, & ſurrexerūt ludere. Iſtud eſt fæſtum diabolicum, & non eſt fiēdum triplici de cauſa. Prima qa hęc vita tota eſt uigilia: ideò debemus ieiunare, & peccata noſtra plāgere, vt poſſimꝰ ad fęſtum cœleſte peruenire. Conuertimini ad me in toto corde ueſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu &c. Beati qui lugent, ecce uigilia: quoniam ipſi conſolabuntur, ecce feſtum. Sed homines mali uolunt hic

Triplex fęſtum.

Primū.

Exo. 32

Diaboli cū fęſtū non eſt fiēdum triplici de cauſa.

Iocl 2

Matt. 5.

facere

Luc.6. facere feſtum;ideò uenient ad uigiliam: Vę uobis qui ſaturati eſtis, ecce feſtũ:quia eſurietis,ecce uigilia.Secundo iſtud fęſtum non eſt celebrandum:quia iſta uita tota eſt exilium.Stultus enim eſſet ille peregrinus, qui in exilio poſito,vellet facere fœſtum:ſed debet expectare quouſque ad ſuam patriam reuertatur. Iſta igitur uita eſt quoddam exilium.Pſal.Aduena ego ſum apud te

Heb.12 & peregrinus;quia autem noſtra eſt regio cęleſtis.Non enim habemus hic manentem ciuitatem: ſed futuram. inquirimus. Quia ergò hic peccatores faciunt patriã; ideò à patria cœleſti ſemper erunt exulati, & banniti.

Apo.22 Foris canes,& venefici, & impudici. Tertiò iſtud feſtum non eſt fiendum: quia iſta uita eſt locus laboris.

Iob 5. Homo naſcitur ad laborem,& auis ad uolandum: ideò

Gal.6. ſerui Dei ſunt in continuo labore. Dum tempus habe-

Apo.14. mus operemur bonum ad omnes: & ideò de labore venient ad quietem.Amodo iam dicit ſpiritus; vt requie. a labo.ſuis.Vani autem homines volunt eſſe in ocio, & ideò de ocio venient ad laborem. Pſalm.Laborauit in æternum &c.ſcilicet in pœnis,& uiuet adhuc in finem.

Animæ ſanctorum ſtatus tres. Secundò eſt quoddam feſtum ut dictum eſt, quod eſt celebrandum,ſed quaſi occultè; & iterum quod eſt celebrandum ſolemniter, & manifeſtè. Et ad iſta intelligenda notandum, quòd animæ ſanctorum uirorũ tres habent ſtatus.Primus ſtatus eſt, in quo ipſæ animæ in præſenti uita cum ſuo corpore ſunt coniunctæ; & tali

Sap.3. modo ſunt in manu Dei.Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt &c. Secundus ſtatus eſt in quo ipſæ animæ à ſuis corporibus ſunt exutæ,& quantum ad hoc ſunt in ſinu

Eſa. 40. Dei.In brachio ſuo congregabit agnos,& in ſinu ſuo leuabit fętas: ipſe portabit; congregabit agnos,id eſt innocentes,nè ab innocentia cadant; leuat, & portat fœtas,i.pœnitentes in ſinu, vt ſemper in operibus pœnitẽtiæ fęcundi permaneant. Tertius eſt in quo animæ ad ſua corpora reuertentur, & in ſuis corporibus beatificabuntur;& quantum ad hoc ſunt in thalamo Dei. Amã

Deu.33 tiſſimas. Dominus habitabit confidenter in eo,quaſi in

thalamo

thalamo tota die morabitur, & in humeris illius requieſcet. Inquantum igitur ſunt animæ adhuc in præſenti uita cum ipſo ſuo corpore coniunctæ,& ſunt in manu: nō debēt eis fieri aliquod feſtum triplici de cauſa. Primò ꝑpter periculum, quia ille qui eſt homo ſanctus, cras pōt eſſe malus. Qui ſtat uideat ne cadat. Secundo ꝑꝑ dubium, quia neſcimus qui ſunt in dextera Dei, uel ſiniſtrę. Multis enim uidētur eſſe boni, & in eius dextera, qui tñ ſunt mali, & in ſiniſtra; & econuerſo. Iudas enim quando erat bonus uidebatur eſſe ĩ dextera Dei; & tamē quātū ad Dei præſcientiam erat in ſiniſtra. Latro qñ erat in cruce uidebatur eſſe in ſiniſtra Dei, & tamē in Dei prędeſtinatione erat in dextera. Tertiò propter ſtatū, quia ſancti uiri in mūdo iſto multis tribulationib. ſunt expoſiti: homo autem qui eſt in tribulatione non indigēt celebratione feſti, ſed cōpoſitione animi, & ꝑꝑ iſtam cauſam nec de Chriſto, nec de beata Virgine, quamdiu fuerunt in hac uita factū fuit aliquod feſtum: quia tota uita ſua fuit in labore, & afflictiōe, & ideò nō erat eis neceſſaria cęlebratio feſti, ſed cōpaſſio. Secundo animæ conſiderātur prout ſunt exutæ à corpore, & quantum ad hoc ſūt in ſinu Dei, ſicut enim illud qđ in ſinu eſt ſecurū eſt, & homini earū eſt homini quodammodo cōiunctum, ſic & animæ ſanctorū dicuntur oēs in ſinu Dei, quia ſunt ualde ſecuræ: Nō rapiet eos q̃ſquā de manu mea: Sūt Deo ualde caræ. Empti eſtis ꝓcio magno. Sunt Deo cōiūctæ & unitæ. Oēs unū ſint, ſicut tu pater in me, & ego in te. Sicut enim filius eſt unū cū patre per naturā, ſic & ſcti unū erunt ꝑ gratiā. Quantū ad iſtū ſtatū de ſanctis in p̄ſenti uita facim⁹ feſtū trib. de cauſis, ut dicit Aug. cōtra Fauſtū. Primò ꝑꝑ imitationē, ut. ſ. ex hoc exēpla ſanctorū imitemur. Exēplū accipite frēs mali æxitus, longanimitatis, & patientiæ, & laboris à prophetis, qui loquuti ſunt in nomine Domini. Secūdo ꝑꝑ meritorum aſſociatiónē, ut. ſ. eorum meritis aſſociemur, & participes ſim⁹. Sancti enim merita ſua participāt his, qui illos honorāt. Tertiò propter orationem eorum ut. ſ. ipſi apud Deum

Sctis in uita nō dēt fieri feſtum triplici de cā. 1.Co.x.

Io.10. 1.Co.6 Io.10. De ſanctis fit fæſtum triplici de cā: Iac.5.

Iob 5. pro nobis intercedant, ideò dicitur: Ad aliquē ſctõrum conuertere. Iſtud autē feſtũ debet fieri quaſi occultè. i. non pompaticè, nec cũ aliqua uanitate. Et in hoc maxi-

Amos 8. mè peccant mulieres. Cõtra quas dicitur: Conuertã feſtiuitates ueſtras in luctũ, & omnia cantica ueſtra in plãctum; & inducam ſuper omnem dorſum ſaccum, & ſuꝑ omne caput caluitium. Mulieres enim in feſtiuitatibus cõſueuerunt ducere choreas, & uanas dicere cãtilenas. Sed iſta cãtica cõuertentur in luctum infernalē. Et ideò dicit. Conuertam fæſtiuitates ueſtras in luctũ. Conſueuerunt ēt fatua, & uana ornaméta deferre. Sed iſta ornamenta in ſaccũ mutabũtur, quia cum ſacco, & cinere ſepeliētur. Et iõ dicit: Inducã ſuper omne dorſum ſaccũ. Cõſueuerũt capillos alienos deferre, & caput ſuũ uanè ornare. Sed ille ornatus in caluitiũ cõuertetur, q a ſicut patet, capita carũ in monumentis totaliter decaluata ſunt. Et ideo ſubditur: Super omne caput caluitiũ. Tertius ſtatus eſt, quando poſt beatã reſurrectionē animę ad ſua corpora reuertentur, & tunc facient feſtũ, nõ ſemel in anno, uel mēſe, uel hebdomada, quia ibi nõ erit annus, nec menſis, nec hebdomada, ſed tantũ una dies. Vnde Aug. exponēs illud uerbum Chriſti: Nõdũ uenit tempus meũ: exponit de tēpore gloriæ in perſona Xp̄i dicens: Iſte eſt dies feſtus meus, non diebus iſtis percurrens, & tranſiens, ſed permanens in æternũ. Ipſa fęſtiuitas eſt gaudiũ ſine fine: æternitas ſine labore: ſerenitas ſine nube. Iſtud feſtum fiet non occultè, ſed cum magna cælebritate, quia oēs Angeli, & omnes beati inſimul Deum laudabunt. Aug. in lib. de ciu. Dei: Vacabimus, & uidebimus, & amabimus, & laudabimus. Ecce quid erit in fine, ſine fine. Aduacare igr̄ ſequitur uidere, quia niſi homo uacet, nihil uidet, iuxta illud Pſal. Vacate, & uidete, ideò dicit: Vacabimus, & videbimus. Ad uidere ſequitur amare, quia nulla res poteſt amari, niſi videatur, uel niſi aliquo modo cognoſcat, ideò dicit: Videbimus, & amabimus. Ad amare ſequitur laudare, & cõmēdare. Illam enim rem, quã odio habeo, ſemper uitupero. Illã

enim

.n.quã diligo, ſemper cõmẽdo, & extollo. Et ideò dicit: Amabimus, & laudabimus. Sancti igitur in patria uacabunt, vacando videbunt, uidendo amabunt, & amando laudabunt. Et hoc erit in fine, ſine fine.

Feria quarta quintæ hebdomadæ 40. Sermo primus. In quo oſtenditur: quomodo contra ſingulas Iudæorum inſidias ſe habuit Christus.

FActa sũt Encænia hieroſolymis, & hyems erat Encænia erat feſtum dedicationis tẽpli. Et dr̃ encęnia encęniorum in plurali, quia illud feſtũ plures dies agebatur. Et dicit̃ ab en quòd eſt in, & cænos qđ ẽ nouũ: unde encęnio as.i.initiare, uel aliquid de nouo facere. Vñ ueſtem nouamencæniat, qui primò eam portat. Et epiſcopus ęccleſiam encæniat, quando eam dedicat. Agebatur tunc feſtum dedicationis templi. Nã ſm̃ Hiero. tres fuerunt dedicationes templi. Prima facta fuit à Salomone in autũno mẽſe ſeptẽbri. Secunda facta fuit à redeuntibus de captiuitate babilonica, in uere, menſe Martij. Tertia fuit à Iuda Machabeo, qui tẽplũ prophanatum à gẽtibus mũdauit, & in hyeme mẽſis ſeptẽbris de qua hic dr̃. Xp̃s ergo ad illud feſtũ dedicationis aſcẽdit, & ambulabat in porticu Salomonis. Fecerat q. dẽ Salomõ quãdã porticum ubi populus ſtabat ad orãdũ, & quamnis illa porticus fuerit poſtmodũ deſtructa, tamen credẽdum eſt, quòd tũc fuerit reparata. Tunc igit̃ Iudæi Xp̃m circundederũt dicẽtes. Quouſque aiam noſtrã tollis? Si tu es Xp̃s dic nobis palam. In hoc ſicut dicit Chryſ. oſtenditur peruerſitas Iudæorum qui quãdo Xp̃s eos erudiebat per uerba, petebãt ſigna dicẽtes illud: Quod ſignũ oſtẽdis nobis, quia hæc facis? Cũ aũt faciebat ſigna, petebant uerba: ſicut hic patet cũ dicũt: Si tu es Xp̃s dic nobis palã. Notãdũ eſt aũt q̃ Iudæi intẽdebãt Xp̃m decipere; uel eũ deterrere, uel ipſum

Ioã. 10.

Encęnia qđ ſignat.

Templi dedicationes tres.

Nouembris uel Decenbris.

Ioan. 2.

Iudæi Chriſto qđ agere intẽderent.

ſum conturbare. Sed Xp̃s cõtra hoc, quod uoluerũt eum decipere: ſe habuerit ſapienter. Contra hoc, quod uoluerunt eũ deterrere; ſe habuit cõſtanter. Cõtra hoc, quod uoluerunt eum conturbare; ſe habuit patienter, & reſpõdit rõnabiliter. Primò quidem uoluerũt eum decipere, præmittunt uerbum adulationis, ut citius eum decipere poſſent. dicentes: Vſquequo animã no. tol. &c. Cogitabant eum taliter decipere; quia aut reſpondebit ſe non eſſe Chriſtum, & ſic habebimus propoſitum noſtrum: Aut ſe eſſe Chriſtum, & regem; & tunc ſibi duo imponemus, ſcilicet ambitionem: vnde dicit Aug. ſi diceret ego ſum Chriſtus, qui de ſemine Dauid eſt oriũdus: calũniabuntur, quod ſibi arrogaret regiam poteſtatem. Iterum uſurpationem regni: Et per hoc cogitabant eum tradere poteſtati præſidis puniendum: quaſi qui ſibi auguſtũ imperium uſurparet. Si autem reſpondebit dubie: dicemus quod ipſe eſt homo duplex, quia aliud habet ĩ corde, & aliud dicit in ore. Sed ad iſta omnia Dominus ſe habuit ſapienter. Non enim dixit ſe non eſſe Chriſtum, quia dixiſſet contra fidem, & ueritatem; & ipſe eſt ueritas ipſa, quæ mentiri non poteſt. Reſpondit autem ad alia duo dicens: Loquor uobis, & nõ creditis; opera quę ego facio in nomine patris mei; teſtimoniũ perhibent de me. q. d. Chriſtus. Vultis me audire, ſi ego ſum Chriſtus; & ego reſpondeo uobis, quia non oportet quod ego dicã; quia opera quæ ego facio, teſtimoniũ perhibent de me, Faciebat enim Chriſtus quædam opera, quæ indicabãt ſuam humanitatem; ſicut eſurire, flere; conturbationem oſtẽdere, & laſſitudines ſuſtinere: Quædã quæ ſuã potẽtiam oſtendebãt, & diuinitaté: ſicut ſpiritũ ſanctũ dare. Accipite Spm̃ ſctm̃ &c. ſicut p̃ctã remittere. Hõ remittũtur tibi p̃ctã tua. Vñ dixerũt ſcribæ; & phariſæi: Quis p̃t dimittere p̃ctã, niſi ſolus Deus? Sicut infirmos, & mortuos ſolo ĩperio ſuſcitare, & ſanare. Puella tibi dico ſurge. Iſta opera p̃bebãt teſtimoniũ de eo, ꝙ ipſe erat uerꝰ hõ, & uerus Deus. Alia teſtimonia, ꝙ ſit uerus Deus, & uerus hõ ponit Ioã. dicẽs. Tres ſunt q̃ teſtimoniũ dãt ĩ cœlo,

Primũ.

Chriſti opa uaria humanitatẽ, & diuinitaté oſtendẽtia.

Io. 20.

Luc. 5.

Mar. 5.

cęlo, Pater, uerbũ, & ſpirit⁹ ſanctus, & hij tres unũ ſunt. Et tres ſunt ꝙ teſtimoniũ dãt in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis. Quod enim Chriſtus fuerit uer⁹ De⁹, dedit teſtimoniũ pater, quando dixit: Hic eſt filius meus dilect⁹. Teſtimonium dedit ſanctus ſpirit⁹, quando in ſpecie columbe ſuper ipſum baptizatum deſcendit. Teſtimonium dedit ipſe filius quando dixit: Ego & pater unũ ſumus. Quòd autẽ fuerit terreſtris uer⁹ homo; tres ſunt teſtes: .ſ. ſpiritus. i. anima quã in cruce emiſit: Aqua, quæ de ei⁹ latere emanauit: Et ſãguis qui de ei⁹ uenis fluxit. Sic ergo Chriſtus ad illud ꝙ quærebant. ſ. ſi ipſe erat Chriſt⁹ reſpondit: Quia opera ſua ĩdicabãt quòd ipſe eſſet. Ad illud ꝙ ſcire uolebãt ſi reſpondiſſet dubiæ ait: Pater ꝙ dedit mihi, ut ſim uerbũ eius, ut ſim unigenitus filius ei⁹ ut ſim ſplendor lucis eius. Et ſubdit dicens: Ego & pater unũ ſumus. q. d. Vos uultis ſcire, ſi ego locutus fuero dubiæ, & ego dico uobis manifeſtè: quia ego & pater unum ſumus. Aug. Vtrunq; audi: & unũ, & ſumus; & a caribdi, & ſcilla liberaberis. Quòd dicit unũ, liberat ſe ab Arrio: ꝙ dicit ſumus liberat ſe a Sabellio. Si ergo unum, nõ diuerſi: ſi ſumus, ergo pater, & filius. Secuudò Iudæi uoluerunt Chriſtum deterrere, quod notatur per hoc ꝙ dicitur: Suſtulerunt lapides Iudæi, ut lapidarent eũ. Audiẽtes enim hoc Iudæi ꝙ dixit: Ego & pater unum ſum⁹; intellexerunt, ꝙ diceret ſe ęqualem Deo; & ideò man⁹ ad lapides poſuerunt, ut ſic eũ deterrerent, ne talia ulteri⁹ dicerẽ auderet. Sed Chriſt⁹ ad eorũ terrorẽ ſe habuit cõſtanter dicens: Multa bona opera oſtendi uobis ex patre meo, ppꝫ ꝙ eorum opus uultis me lapidarẽ? q. d. Chriſtus: Nullus debet lapidari ꝑ bona opera, ſed ꝑ mala. Ego autẽ inter uos mala non fecit, ſed multa bona opera operatus ſum, quia lepro ſos mundaui, cœcos illuminaui et mortuos ſuſcitaui. Sunt quidam qui reddunt mala pro malis, & illud eſt prohibitum, quia Deus ſibi hoc retinuit: Mihi uindictam, & ego retribuam. Alij ſunt qui retribuũt bona ꝑ bonis, & illud eſt quoddã naturale debitũ. Si diligitis eos qui uos diligunt, quã mer-

1. Io. 5.

Mat. 3.

Secũdo

Ro. 12

Matt. 5. eedem habebitis?nõne & publicani hoc faciunt?Alij ſũt qui retribuunt bona pro malis: & illud eſt perfectę caritatis indicium. Talis erat Chriſtus, quia à Iudæis multa recipiebat conuitia;& tamen nõ ceſſabat eis dare beneficia. Iſtam doctrinam docet Chriſtus ſuis dicens;Bene facite his qui oderunt uos. Alij ſunt qui retribuũt mala ꝓ bonis: & illud eſt ualdè iniquum. Tales erant Iudæi;qui à Chriſto multa recipiebant beneficia: & tamẽ multa referebant opprobria. Pſalmus:Retribuunt mihi mala pro bonis, & odiũ pro dilectione mea. Et ideò Chriſtus eos caritatiuè redarguit dicens: Multa bona opera oſtendi uobis ex patre meo;propter quod eorũ opus me lapidatis?

Matt. 5.

Tertio. Tertiò Iudæi uoluerunt Chriſtum cõturbare in hoc quòd blaſphemiam ſibi imponentes dixerunt:De bono opere non lapidamus te;ſed de blaſphemia. Non eſt aliquis ita patiens,qui non moueretur ad conturbationem ſi ſibi diceretur,quòd eſſet blaſphemus. Chriſtus aũt reſpondit patientèr,& rationabilitèr dicens: Nonnè ſcriptum eſt ĩ lege ueſtra; quia ego dixi dij eſtis,q.d.me nõ debetis lapidare,ſi Deũ me uocaui:quia ſcriptura ueſtra uocat Deos,homines puros. Multo fortius poteſt uocari Deus ille, quem pater ſanctificauit.i. quem ſanctum genuit,& in mundum miſit. Dicit autem glo. quòd Deus dicitur tribus modis;ſcilicet natura,& hoc modo Chriſtus erat Deus: adoptione,& gratia, & hoc modo ſancti uiri dicunt dij:& falſa nũcupatione;& hoc modo idola, & dęmones dij appellantur. Sancti ergo uiri dicunt dij, nõ per naturam,ſed per gratiã. Aug. Talis eſt unuſquiſque,qualis eſt dilectio ſua;ſcilicet ſi Deũ diligis, Deus es:Si terram diligis,terra es. Diligamus ergo Deum,ut dij appellemur:cõtemnamus terrena,ne terra uocemur. Sed poſſet aliquis dicere:Volo utrumq; facere, & Deũ diligere,& ſic ero Deus:& terrã amare, & ſic ero terra.

Deus tribus modis dicitur.

Matt. 6. Sed hoc fieri nõ poteſt,quia dicitur. Nemo poteſt duobus Dominis ſeruire,ſcilicet. Deo, & mundo. Et iſtud poteſt oſtendi per tria ęxempla,ſcilicet uaſis,manus,& oculorum. Aug. in li. oniel. hoc oſtendit ęxemplo uaſis:

quia

quia ſi vas aliqđ debet impleri melle,& eſt plenū aceto;oportet,ꝙ acetum effundatur,& ſic mel infundatur. Vñ dr̃.Eſt amor utilis,& amor noxius.Amor amore im pellit:amor noxius recedat, & amor utilis ſuccedat.Pleni ſunt homines amore huius ſeculi;fundãt,& capiant. Vis ut intret mele vñ acetū nō fudiſti? Scđo hoc idem oſtēdit Aug.ſuꝑ Ioannē exēplo manus dicens:Amorē hominis ſic putate,quaſi manū animæ ſi aliquid tenet: aliud tenere non ꝑt.Vt autem poſſit tenere, ꝙ dat̃: dimittat,ꝙ tenet̃.Qui.n.amat ſeculū,Deū amare non ꝑt: occupatā habet manū.Dicit illi Deus: tene ꝙ do. Non uult dimittere,ꝙ tenebat,nec poteſt accipete,quòd offertur. Tertiò hoc oſtēdit Cyprian⁹ in tractatu de duodecim abuſionib.ſęculi exēplo oculorum dicens: Mundi amor,& Dei pariter in uno corde habitare non poſſunt;quemadmodum oculi,cęlum pariter,& terram,nequaquã conſpiciunt.Dicit Ariſto.in li.de aīalibus,quòd aues claudūt oculos cū palpebra īferiori:animalia uerò ſenſibilia cū palpebra ſuperiori. Per aues intelliguntur ſancti viri;q ad īferiora,& terrena oculos claudūt,& cęleſtib. & ſuperiorib.intēdūt. Per aialia ītelligunt̃ mūdani;q hēnt oculos clauſos ad cęleſtia, & apertos ad terrena.

Amor duplex.

Eadem quarta feria quintæ hebdomadæ 40. Ser mo ſecundus. De duplici ouium differentia: & quomodo cognoſcuntur.

OPera quæ ego facio ī nomine patris mei:hec teſtimoniū ꝓhibēt de me; ſed uos non creditis: quia non eſtis ex ouib. meis. Oues meę uocē meā audiūt,& ego cognoſco eas,& ſequuntur me.Dñs noſter,qui eſt uer⁹ paſtor:ponit hic duas differētias ouium.Sunt.n.quædam oues, quæ nō ſunt ſuæ, ſed oues Diaboli,de quibus dicit: Sed uos nō creditis, quia non eſtis ex ouibus meis. Aliæ ſunt oues ſuæ, de quibus dicit:Oues vocem meam audient, &c.

Ouium duæ differētiæ.

Primæ oues,ſcilicet oues Diaboli, faciunt duos greges
Primus grex ẽ in hoc mundo.Oues igitur Diaboli quæ
ſunt in hoc mundo, ſunt ipſi hipocritæ, de quibus dici-
Matt. 7. tur : Attendit à falſis prophetis, qui ueniunt ad uos in
ueſtimentis ouium &c.Dicit tamẽ Chryſoſt.ſuper Ma-
Lupus ſi ouina pelle te gatur, ꝑ tria cognoſcetur ſicut hypocrita. th.ꝙ lupus ſi tegatur pelle ouina, poteſt tamẽ cognoſci
quòd ſit lupus per tria.Primò per actum,quia lupus dẽ
tibus mordet;ouis autẽ nõ habet dẽtes unde mordeat.
Secũdò per ululatum, quia lupus uerſus cœlum ululat;
ouis autem uerſus terram ad ſeipſam balat. Tertiò per
cibum,quia lupus cibatur carnibus;ouis uerò herbis ui
rentibus paſcitur. Eodem modo hyppocritæ cogno-
ſcuntur; primò per actum,quia ſerui Dei non mordent
nec detrahunt,nec de aliquo obloquuntur;hyppocritæ
Gal. 5. autem mordent,& detrahunt, de quibus dicitur: Si in
uicem mordetis,& comedis, uidete ne ab inuicem con-
ſumamini. Ex hoc habetur, ꝙ aliqui mordent, qui-
dam comedunt,& quidam conſumunt. Ille qui mordet
partem accipit,& partem relinquit. Sic detractor ſæpe
in parte laudat,& in parte uituperat.Ille uerò, qui co-
medit,cibum maſticat,& ſibi incorporat.Sic etiam mul
ti contra uitia aliorum murmurãt; & tamen eadem fa-
ciendo ſibi incorporant. Ille autem qui conſumit, nec
de pelle,nec de carne,nec dę oſſe,aliquid dimittit. Sic
etiam multi condemnant uitam, uituperant famam, &
iudicant conſcientiam.Secundò cognoſcuntur per uo-
cem. Serui enim Dei balant aduerſus terrã ad ſeipſos,
quia recognoſcunt ſe terrã eſſe,& multos defectus ha-
bere.Hyppocritæ uerò uerſus cœlum ululant,quia con
tra homines cœleſtes ſæpe loquuntur, & ipſos infamãt
pſalm.Poſuerunt in cœlum oſſuum, id eſt in cœleſtes.
Item iniquitatem in excelſo locuti ſunt,ideſt contra ui-
ros excelſos:Tertiò cognoſcuntur per cibum,quia oues
ideſt boni ueſcuntur herbis uirentibus,ideſt cœleſtibus
Eze. 34. amœnitatibus.Requieſcent in herbis uirẽtibus, mali au
tem paſcuntur carnibus, ideſt carnalibus uoluptatibus.
Ro. 8. Qui enim ſecundũ carnẽ sũt,ea quæ carnis ſunt ſapiũt.

Qui

Qui uerò ſunt ſecundum ſpiritũ,ea quæ ſunt ſpiritus ſa piunt,& ſequuntur. Secundus grex Diaboli ouium ẽ in inferno,de quibus dicitur in pſal. Sicut oues in inferno poſiti ſunt,mors depaſcet eos. Quod quidẽ uerbum qua tuor modis exponitur. Primò ſic, quando oues ſunt in ſimul conſueuerunt ſtare compreſſę,& una ſuper liã ia cere;ſic etiam damnati adinuicem in inferno ſic erũt cõ preſſi,ꝙ unus ſuper alium iacebit. Et hoc innuitur, ubi dicitur:Primum colligite zizania , & alligate faſciculos ad comburendum. Sicut ligna in faſciculis ſunt compreſſa,ſic etiam damnati adinuicem comprimuntur. Notandum eſt tamẽ, ꝙ oues in magno calore ſtant cõpreſſæ,in magno aũt frigore ſtant ſeparatæ. Sic damnati,qñ ſtant in igne ſunt compreſſi,ut adinuicem ſe magis com burãt. Et quando ſtant in frigore ſunt ſeparati, ut quilibet per ſe fremat,& ſtrideat dentibus. Secũdò intelligitur ſic: Greges conſueuerunt ad inuicem ſeparari;ſic & in inferno erũt diuerſi greges; ideſt diuerſi damnatorũ ordines. Nam erit ibi grex ſuperborum, grex auarum, & grex luxurioſorum. Et hoc innuitur: Planget terra,ſcilicet infernalis familiæ, & familiæ ſeorſum. Quia per ſe plangent familiæ ſuperborum,per ſe plangent familiæ auarorum,& per ſe familiæ luxurioſorum. Tertiò modo ſic poteſt intelligi. Conſueuit paſtor oues tondere,ꝙ lanam ab eis auferre, & ſic attonſas ad paſcua eas tranſmittere. Sic etiam oues Diaboli dimittunt hic lanam, ideſt res temporales ; & ſic attonſæ ad paſcua infernalia diriguntur;& de bonis ſuis nihil portãt ſecum. Diues cum dormierit nihil ſecum afferet. Quarto modo ſic poteſt intelligi. Conſueuerunt oues poſtquam in uno prato pauerũt, ire ad paſcendum in aliud pratum. In inferno ſunt duo prata. Unum eſt pratum caloris, aliud eſt pratum frigoris. Poſtquam igitur oues Diaboli in prato caloris ſunt aduſtę, tranſibunt ad pratum frĩ goris. Poſtquam in prato frigoris ſunt congelatæ trã ſibunt ad pratum caloris. Ad nimium calorẽ tranſibunt ab aquis nimium.

Mat. 14.

Greges multi in inferno.

Zac. 12.

Iob. 27.

In inferno duo prata.

Io. 32.

Secundo

Secundò ſunt oue Dei. Et ille cognoſcuntur per qua tuor ſigna. Primo per opera quæ faciunt. Iſtud ſignum Dominus etiam ponit de ſe, qui eſt paſtor ouium cũ dicit: Opera quæ ego facio teſtimonium perhibet de me. Eodẽ modo fideles ſui ab operibus cognoſcunť. Hic nõ tandũ eſt tñ, ꝙ ſunt quædã opera, quę hominem ſanctũ oſtendunt, ſed non faciunt. Sicut ſunt opera miraculorum, quæ etiã aliquãdo mali virtute fidei faciunt. Vnde dicent in iudicio illud: Domine domine, nõnè in nomine tuo prophetauimus, & virtutes multas fecimus? Alia ſunt opera quæ faciunt hominem ſanctũ, ſed non oſtendunt; ſicut eſt ſimplicitas, & humilitas ſanctorũ virorũ, & cęteræ virtutes quæ faciunt hominem ſanctũ coram Deo; ſed ſæpe reddunt eum deſpectum, coram mundo. De quibus dicitur: Deridetur iuſti ſimplicitas: lãpas cõtempta apud cogitationes diuitũ. Vbi dicit Greg. ꝙ ſancti viri ſunt lampas, quæ lucet interius; ſed contempta, quia exterius non lucet. Lampas ſunt quia interius virtutibus ſplendent; ſed contempta, quia exterius irriſionibus patent. Alia opera ſunt quæ hominẽ faciunt ſanctum, quia peccata omnia dimittunt. Igem ardentem extinguit aqua, & eleęmoſyna reſiſtit peccatis. Hominem etiam coram hominibus ſanctum oſtendunt. Eleęmoſynas illius enarrabit omnis eccleſia ſanctorum. Secundũ ſignum eſt, ꝙ ſunt oues Chriſti, quando uocem eius audiunt. Vnde ſubditur: Oues meæ uocem meam audiẽt. Quatuor enim voces iſte paſtor dat ouibus ſuis. Prima eſt exterior exhortatio, de qua dicitur: Sapientia foris prædicat, in plateis dat uocem ſuam. Secunda eſt interior inſpiratio, de qua dicitur in pſalmis: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Inſpiratio omnipotentis dat intelligentiam. Tertia eſt beneficiorum elargitio. Si uolueritis, & audieritis me bona terræ comedetis. Quarta eſt corporalis flagellatio, per quã hominem ſæpe ad Deum recurrũt; pſalmus: Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, poſtea accelerauerunt. Sed quoniam multi ſunt, qui iſtas uoces non audiunt, ideò Dominus

conque-

Oues Dei ꝑ quatuor ſigna cognoſcũtur. operum diuerſitas

Matt. 7

Iob 22.

Eccl. 3.

Eccl. 31

Vox Chriſti ſuis ouibus quadruplex

Prou. 1

Iob 32.

Eſa. 11.

conqueritur,dicens: Vacaui, ſcilicet per exteriorem exhortationem,& renuiſtis. Extendi manum meam, ſcilicet beneficia largiendo,& non fuit qui aſpiceret. Deſpexiſtis omne conſilium meũ,quo uobis propoſita bona inſpirabam, & increpationes meas neglexiſtis, per quas aliquando uos arguebam,& flagellabam. Ideò ſubditur magna comminatio. Ego quoque in interitu ueſtro ridebo &c. Tertium ſignum eſt, ꝙ aliqui ſunt oues Christi,quãdo ipſe Christus, q́ é paſtor,eas cognoſcit. Vnde ſubditur: Et ego cognoſco eas. Cognoſcit autẽ fideles ſuos per imaginem ſuam, quam eis impreſſit iuxta illud pſalm. Signatum eſt ſuper nos lumẽ uultus tui Domine. Per arma uirtutum,quibus eos armauit: Induamur arma lucis &c. Per ſigna bonorum operum, quib⁹ eos decorauit: Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum, & ſuper brachium tuum. Per doctrinam charitatis,qua eos inſtruxit: In hoc cognoſcent omnes, quia eſtis meis diſcipuli, ſi habueritis dilectionem adinuicẽ. Quia uerò reprobi iſta non habent,ideò à Chriſto in iudicio non cognoſcentur, Sed dicet eis illud: Amen dico uobis neſcio uos. Quod uerbum exponens Chryſoſtom.dicit: Pater cognoſcit filios ſuos, per imaginẽ,& ſimilitudinem ſuam: Rex cognoſcit milites ſuos,per arma,& uexilla ſua: Paſtor cognoſcit oues ſuas, per ſigna ſua: Magiſter cognoſcit dicipulos ſuos, per doctrinam ſuam: Ego autem non cognoſo uos tanquam pater filios ſuos, quia meam imaginem non habetis: Nec tanquam rex milites ſuos,quia mea arma non habetis, nec uexilla portaſtis: Nec tanquam paſtor oues, quia mea ſigna abieciſtis: Nec tanquam magiſter diſcipulos, quia meam doctrinam non ſeruaſtis.

Pro. 1.

Ro. 2.

Cant. 8.

Io. 13.

Matt. 25

Quartum ſignum eſt,quòd ſint oues Chriſti, quando ipſum uerum paſtorem ſequuntur, unde ſubditur, & ſequuntur me. Mali nolunt Chriſtum ſequi, ſed eum fugiunt,& ab eo ſe auerunt. Vnde de talibus Dominus. conquæritur dicens: Quoties uolui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos

Mat. 23

los

Notãdũ. los ſuos ſub alas,& noluiſtis. Legitur de proprietatibus auiũ, ꝙ aliqñ gallina ſimul & ſemel fouet oua propria, & oua anatũ,& oua pauonũ:cum aũt pulli creuerunt, ve ri pulli matrem ſequuntur; anates autem in aquã ſe im mergunt; pauones de ſua pulchritudine gloriantes, nu tricem relinquunt. Sic Deus tanquã bonus paſtor,& bo na gallina,congregat bonos & malos in una fide;& fouet eos per multa beneficia,q̃ eis cõfert;ſed tãdẽ quidã eorum ſequuntur ipſum per imitationem bonorũ operũ, ſicut humiles & manſueti; alij uerò deſerunt ipſum, & in aquas delitiarum ſe immergũt, ſicut ſunt uoluptuoſi; alij de ſuis diuitij,& honoribus gloriantes Chriſtũ deſerũt,ſicut ſuperbi & auari;ſed qui uerè Chriſti oues ſũt, & pulli,ipſum ſequuntur, ideò dicit: Et ſequuntur me.

Feria quinta, quintæ hebdomadæ 40. Sermo primus De Hiſtoria Magdalenæ, quantum ad tria genera ægrotantium.

Luc.7. ROgabat Ieſum quidam phariſęus, ut manducaret cum illo;& ingreſſus domũ phariſęi diſcubuit; & ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix. Eccleſia ſupponit uniuerſaliter, ꝙ iſta mulier peccatrix fuit Maria Magdalena ſoror Lazari: quæ etiã in Bethania unxit pedes Ieſu Chriſti,& caput,de qua dicitur:

Mat.27 Cum eſſet in Bethania in domo Simonis leproſi, acceſſit ad eum mulier habens alabaſtrum unguenti præcioſi, & effudit ſuper caput ipſius recumbentis. De

Io.12. qua etiam dicitur: Ante ſex dies paſcę uenit Ieſus in Bethaniam, & infra: Maria ergo accepit libram unguẽti nardi piſtici præcioſi, & unxit pedes Ieſu, & extersit capillis ſuis pedes eius. Vtrum autem iſta unctio de qua facit mentionem Lucas, & illa quæ facta fuit in Bethania fuerit una, & eadem; uel fuerint duæ dubitatur. Auguſt. autem dicit quòd fuerunt duæ. Vnde ſicut dicit in libro de conſenſu Euangeliſtarum, eandem Ma-

riam

riam bis feciſſe intellgendum arbitror ſemel, ut Lucas narrat. Vnde Ioannes cum de Lazaro reſuſcitando cępiſſet loqui; antequam uenirent in Bethaniam dixit: Maria autem quæ unxit Dominum ungento, exterſit capillis ſuis pedes eius; cuius frater Lazarus infirmabat. Itaque iam hoc Maria fecerat. Quòd autem ī Bethania hoc fecerit rurſus, aliud eſt quod ad Lucę narrationem non pertinet. Siue autem fuerunt duæ unctiones, ſiue una; manifeſtum eſt, quòd illa talis unctio ſepulturam Chriſti repræſentabat. Vnde dicitur: Mittens hæc mulier in corpus meum hòc ungentum, ad ſepeliendum me fecit. Et quoniam tempus illud uocatur tempus de paſſione; ideò legitur hoc Euangelium in quo agitur de illa unctione. In hoc igitur Euangelium ponuntur genera ægrotantium. Mat. 26

Egrotãtes diuerſi.

Quidam enim erant ægrotantes, qui ægritudinẽ ſuã cognoſcebant, & medicum requirebant; de quorum numero erat iſta peccatrix, quæ infirmam, & immundam ſe cognoſcens. ad medicum & ad fontem uenit. Greg. Quia humiliter turpitudinis ſuę maculas aſpexit; lauanda ad fontem miſericordiæ cucurrit.

Alij erant qui nec egritudinem ſuam cognoſcebant; nec medicum requirebant: immò ægros & medicos iudicabant: de quorum numero erat phariſeus; qui dicebat intra ſe: Hic ſi eſſet propheta, ſciret utique &c. Grego. Ecce phariſęus apud ſe ſuperbus, & fallaciter iuſtus; ægrum repræhendit de ægritudine, & medicum de ſubuentione, quæ profectò mulier ſi ad pedes phariſei ueniſſet; calcibus depulſa deſendiſſet q.a inquinari ſe alieno peccato crederet.

Alij erant qui de aliorum ſanitate ægrotabant, de quorum numero erant illi qui dicebant, quis eſt hic etiã peccata dimittit? Vnde dicit Greg. Ecce quæ ad medicũ uenerat ægra, ſanata eſt; Sed de ſalute eius ad huc alij ægrotant. In medio igitur ægrotantiũ erat iſtorũ medicus conſtitutus, qui primũ infirmũ ſanauit; ſecundũ rationabiliter confutauit; tertium in ipſa infirmitate dereliquit.

Circa primum infirmum, ſcilicet ipſam peccatricem; notandum quòd ipſa per quatuor Deum offenderat, & iô per quatuor Deo ſatisfaciebat, vt verificetur quod dijtur: Per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Primò enim offenderat Deum per oculos ipſos ad vana faciẽdo ſæpius; ideò de ſuis oculis Deo ſatisfaciebat amaras de ipſis lacrymas emittendo; ideò dicitur: Lachrymis cępit rigare pedes eius. Inuenimus tamen quòd ipſa quatuor lacrymarum genera habuit. Primò lacrymas compunctionis; quas fudit ex conſideratione peccatorum ſuorum, de quibus dicitur hic, quòd lacrymæ fuerunt tantæ uirtutis, & efficaciæ; quòd impetrauerunt omnium peccatorum ſuorum abſolutionem: unde dixit ei Chriſtus: Remittuntur tibi peccata tua.

Primũ. Magdalena ꝑ quatuor Deũ offenderat.

Sap. 11.

Magdalenę quatuor genera lacrimarum.

Secundò habuit lacrymas copaſſionis, & hoc in morte fratris ſui; quæ fuerunt tantæ efficaciæ: quòd induxerunt Chriſtum ad flætum, & quòd fecerunt eum reſuſcitare Lazarum, vnde dicitur: Videns Ieſus Mariam plorantem, lacrymatus eſt: poſtmodum ad monumentum iuit, & Lazarum reſuſcitauit.

Tertiò habuit lacrymas doloris, & hoc in morte Chriſti, vnde dicitur: Sequebatur illum multitudo populi, & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eũ. Certum eſt autẽ quòd inter illas mulieres, iſta principalior aderat, & iſtę lachrimæ fuerunt tante uirtutis, quòd induxerunt Chriſtum ad compaſſionem. Vnde dixit eis: Filiæ Hieruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuꝑ uos ipſas flete, & ſuper filios ueſtros: quoniam uenient. dies &c.

Io. 11.

Luc. 23.

Quartò habuit lacrymas amoris, quas fudit ex ſubtracta, & deſiderata præſentia corporis Chriſti, unde dicitur: Maria ſtabat ad monumentum foris plorans: & iſtæ lachrimæ fuerunt tantæ uirtutis, quòd meruerunt angelicam uiſionem, unde dicitur: Dum ergò fleret ad monumentum, uidit duos angelos in albis ſedentes. Meruerunt etiam Chriſti apparitionem, vnde dicitur: conuerſa retrorſum vidit Ieſum ſtantem.

Ioã. 20.

Se-

Secundò offendit Deum per capillos ipſos, uane cō ponendo; ideo ſatisfecit Chriſti pedes ipſis tergendo. In talibus enim uanitatibus capillorum ſæpè offendunt uanæ mulieres Deum. Vnde Dominus contra eas loquitur dicens: Pro eo quòd eleuatæ ſunt filiæ ſyon, & ambulauerunt extento collo, & nutibus oculorum ibāt, & plaudebant, & pedibus ſuis compoſito gradu incedebant. Vanæ enim mulieres modo collum extendunt; modo nutibus oculorum plaudūt; modo compoſito gradu incedunt. Sed contra tales ponit pœnas dicens: & erit pro ſuaui odore fętor; & pro zona funiculus; & pro criſpanti crine caluitium: & pro faſcia pectorali ciliciū. q.d. quæ diuerſos ſibi exhibebāt odores: intolerabiles ī morte habebunt fętores: quæ cingebantur corigijs argenteis: tunc ligabuntur pedes, & manus funiculis: quæ ornabantur uanitatibus capilorum: tunc habebunt caluitium capitum: quæ portabant faſciam ſericam: tunc portabunt faſciam cilicinam. Eſa.3.

Tertiò offendit Deum ore ſuo, ſiue uerba laſciua dicendo: ſiue laſciua oſcula dando: ſiue laſciue comedendo. Ideò de ipſo ore ſatisfaciebat, ipſum in pedibus Chriſti deuote figendo, & ipſos oſculando. Solent etiam homines inimici, quando ad pacem ueniunt ſe inuicem oſculari. Iſta peccatrix Deo guerram fecerat, ſed modo reconciliationem accipiens erat, ideò Chriſto in pedibus oſcula dabat. De iſta reconciliacione peccatoris dicitur in Pſal. Miſericordia, & ueritas obuiauerunt ſibi, iuſtitia & pax oſculatæ ſunt. Quando peccator ex parte ſua habet ueritatē, quia de ſuis peccatis ueraciter ſe accuſat: ſtatim ex parte Dei ipſi peccatori miſericordia obuiat, ideò dicitur: Miſericordia, & ueritas obuiauerunt ſibi. Quando etiam peccator habet iuſtitiam, quia de ſeipſo iuſtitiam facit, & ſe punit, ſtatim pax Dei ſibi oſculum tribuit, ideò dicitur iuſtitia, & pax oſculatæ ſunt. Quarto offendit Deum per vnguenta, ea ſibi ipſi uanæ exhibendo: ideò ſatisfaciebat Chriſto pedes eius de ipſis deuote ungendo. Eſt autem triplex

Vnguẽtum triplex Magdalena Chriſto obtulit. vngentum quod ipſa Chriſto obtulit. Primum eſt contritionis,quod ſignatur per illud vngẽtum ; quo Chriſti pedes vnxit,& lacrimis rigauit: ſpecies huius unguenti ex parte ſunt amaræ,& ex parte dulces,q̃ debet habere amaritudinem peccator de peccatis ſuis,& ipſorũ perpetratione ; ſed magnum gaudiũ deuenit ĩpetratione. Secundum vngentum eſt deuotionis,quod ſignatur per

Mat.26 illam vnctionẽ, quia vnxit caput Chriſti:Et Pſal. Impinguaſti in oleo caput meũ: tunc caput oleo impinguatur; qñ mens ſuaui deuotione repletur. Species iſtius vnguẽti ſunt oẽs ſuaues,quę ſunt beneficia Dei,& dona gratiarum.Tertium vnguentum eſt odoriferæ opinionis:iſtud ſignatur per aromata , quibus corpus Chriſti vngere voluit . Species huius vngenti odoriferę ſunt,q̃ ſunt odorifera conſcientia,odorifera uita,& odorifera fama.Vnguẽtis , & uarijs odorib⁹ delectatur cor . Circa ſecũ-

Pro.27 dum infirmum notãdum ꝙ Chriſtus poſuit ſibi paradig-

Secũdo ma dicẽs:duo debitores erant &c:phariſę⁹ aũt rñdit ,ꝙ plus diligere debebat,cui plus dimiſſum fuerat. Vbi dicit Greg.Deũ ſua ſententia phariſę⁹ conuincitur, quaſi freneticus funem portat,cum quo ligatur. Iſti duo debitores erant:Maria quæ erat debitrix deo quingentorũ denariorũ,phariſęus aũt quinquaginta; quia minus credebat ſe peccaſſe;& ideò Magdalena pl⁹ diligere debebat, quia maiorẽ remiſſionẽ acceperat:& quia plus diligebat ideò maiora obſequia Chriſto præbebat:ideò dixit Chriſtus:Intraui in domum tuam &c. Olim quando aliqui recipiebant aliquos hoſpicio , primo dẽbant oſculum in ſignum ſecuri hoſpicij; deinde lauabãt ſibi pedes ꝓpter laborem itineris ; poſtea vngento refrigerationis eorum caput ungebant,contra caloris æſtum.Sed Dñs phariſęũ repræhendi; quia illa ſibi non exhibuerat , & tamen iſta peccatrix iſta ſibi dederat. Ideò dixit:intraui in domum tuam &c. Circa tertium infirmum notaudum ꝙ illi qui

Tertiũ . de ſanitate peccatricis infirmabantur,erant ſicut ueſpertiliones,qui ad lucem excecantur.Malitia eorum exceca-

Sap . 2. uit eos.Erãt ſicut ſerpentes,q̃ de bono odore moriũtur.

Chriſti

Chriſti bonus odor ſumus, alijs quidē mortis in mortem,aliis odor vitæ in vitam. Erant ſicut palatum infe-ctum habentes, qui circa ſapórum naturam falluntur, de quibus dicitut.Vę qui dicitis malum bonū, & bonū malum;ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce,& dulce in amarum. 2.Co.2. Eſa. 5.

Eadem quinta feria quinta hebdomadæ 40. Sermo II. De eadem materia quantum ad tres mundi ſtatus.

Ecce mulier quæ erat i ciuitate peccatrix,&c. Status huius mundi deſcribitur quātū ad tria.Primò quantū ad ſtatū culpæ,cum dr̄:Mulier, quæ erat ī ciuitate peccatrix.Secūdò quātum ad ſtatū pnīæ cū dr̄:Lachrymis cœpit rigare pedes eius.Tertiò quātū ad ſtatū perfectionis,& gratiæ,cum in fine concluditur: Fides tua te ſaluā fecit. Circa primum ſtatum notandū,quòd culpa iſtius mulieris fuit,quia peccatrix erat, & carnalibus uoluptatib. ſe expoſuerat. Habuit enim tria,quę ſibi & aliis mulieribus fuerunt,& ſunt cā pc̄ti. Primò pulchritudinē corporis,quia dr̄ multū pulchra, & formoſa fuiſſe.Secūdò opulētiā rei temporalis, quia fuit multū locuples.Tertiò habuit dn̄ium ſuum & libertatē,quia fuit ſui dn̄a, quia cum Lazaro fratre ſuo, & Martha ſorore ſua patrimonium diuiſit, & magdalū caſtrum in partē recipit.Iſta tria ut dictū eſt,fuerunt ſibi, & multis aliis mulierib. occaſio pc̄ti.Primum qđ eſt occaſio peccati,eſt pulchritudo corporis.Circulus aureus in narib.ſuis mulier pulchra,& fatua.Sicut enim ſus habens circulum aureū in lutum ſe immittit:ſic mulier habens pulchritudinem, in uoluptatem ſe immergit. Quando autem mulier eſt pulchra, & ſapiens, nō eſt periculum,quia ſapienter ſe conſeruat. Similirer quando eſt turpis,& fatua,non eſt periculum,quia nemo eā ſolicitat.Sed quādo eſt pulchra,& fatua,tunc eſt periculum. Nam quia eſt pulchra, ſolicitatur à multis. Quia

Primum ſtatus. Magdalena tria habuit, peccatū cauſantia. Prou.2.

verò eſt fatua:cuſtodire ſe neſcit. De tali pulchritudine
Prou.8. dicitur:Fallax gratia,& uana ē pulchritudo. Eſt enim ua
Mulieris pulchritudo tribus aſſimilať. na;quia citò tranſit:& ē fallax;quia multos decipit. Pul
chritudo enim mulieris eſt ſicut carbo fulgidus:eſt ſicut
gladius ſplendidus : & ē ſicut pomum pulchrum plenũ
uermibus. Pueri igitur uidentes carbones fulgentes eos
tangunt,& comburuntur;uidentes gladios ſplendentes
eos accipiunt,& uulnerantur;uidente poma pulchra ex
terius,& interius fœtida,eligũt & decipiuntur. Sapiētes
autem ab omnibus ſibi cauent. Sic etiam homines pueri
litèr uiuentes,aſſumunt ſibi carbones in corde ſuo;ideſt
Pro.6. ignitas cogitationes,& ideo comburuntur. Nunquid po
teſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, ut ueſtimenta
illius non ardeant? Aſſumunt gladios fulgentes,dum uo
lunt habere familiaritatem cum mulieribus: & ideò uul
nerãtur:Hiero. Gladius igneus eſt ſpecies mulieris. Vn
Prou.5. de dicit̄ de muliere:Acuta ē quaſi gladius biceps. Et di-
citur mulier gladius biceps,quia occidit hominē in ani-
ma,& corpore. Sunt etiam tanquam poma à foris pul-
chra,ſed intus fœda. Sæpe enim quæ ſunt exterius pul-
Eze.16. chriores;ſunt intus fœdiores. Abhominabilē feciſti de-
corem tuum. Illa enim mulier abhominabilem facit de
corem ſuum; quæ ē exterius de cora,ſed interius ab ho
minationibus plena. Bern. Filiæ Babylonis quarum ue-
rè glòria in confuſione eſt:induuntur purpura,& byſſo;
& ſub pannoſa conſcientia iacent;fulgent in monilibus,
& ſordent moribus. Secundũ quod eſt in muliere occa-
Eze.16. ſio peccati,eſt opulentia rei temporalis. Hæc fuit iniqui
tas ſodomæ,& peccati cauſa;ſaturitas panis,& abundã-
tia,& ocium. Pſalmus:Prodijt quaſi ex adipe frumēti ini
quitas eorum. Ita enim ē de corpore humano, ſicut de
prato, & inſtrumento ferreo. Quando enim pratũ non
irrigať,herba areſcit:quãdo uerò debito modo adaqua
tur herba uireſcit. Similiter inſtrumentũ ferreum quan-
do indebitè exercetur conſumitur. Quando nullo mo-
do exercetur,rubigine corrũpitur. Quando uerò debito
modo exercetur,fulgidus inuenitur. Sic etiam quando

quis

quis corpus ſuum ꝑ abſtinentias, & immoderatos labores affligi: ipſum ad omne opus bonum debile reddit. Quando uerò ipſum delitijs nutrit hoſtē animæ ipſum inuenit. Quando uerò debito modo ipſum fouet: tunc anima in adiutoriū ipſum habet. Hugo de ſancto uictore: Qui carnem ſuam ſupra modū affligit ꝑ abſtinentiā, corpus ſuū occidit; qui plus quam expedit alimētis reficit, hoſtē nutrit. Sic igitur caro nutriēda ē ut ſeruiat; & ſic domanda, ut non ſuperbiat. Tertiū quod in muliere eſt occcaſio peccati, ē quādo eſt ſui domina, & libera. Et enim mulier mollis multum, & imbecillis, & incauta; & ideò regenda, & cuſtodienda eſt ideò dicitur: In filia nō auertente ſe firma cuſtodiā, ne inuuta occaſione abutatur ſe. Vnde dicitur de muliere; Si non ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conſpectu inimicorū tuorum. Quia enim mulier magis fragilis eſt, & homo magis uirilis; ideò circa mulierē quatuor cuſtodiæ ſunt adhibendæ. Sicut dicit Aug. lib. de decem chordis, quæ ſunt timor Dei; diligens cuſtodia uiri; uerecundia; & cōfuſio mundi; & terror legum publicarū; quæ uxores fornicarias condemnant. Cuſtodia autem uiri, ut ibidem dicit Aug. dēt eſſe timor Dei & ipſa eius uirilitas. Et ſubdit Aug. Ideò mulieri adhibenda eſt maior cuſtodia, qa in ea eſt maior infirmitas. Illa erubeſcit uirum, tu non erubeſcis Chriſtum? tu liberior, quia fortior, ideò tibi commiſſus es. Non igitur erubeſcit fornicari, quia illud faciunt multi. Tanta eſt peruerſitas generis humani, ut aliquando metuendum ſit: nē caſtus erubeſcat apparere inter impudicos. Secūdus ſtatus eius fuit ſtatus pœnitētiæ, ubi tantam contritionem oſtendit, quod lacrymis eius pedes Chriſti rigauit. Quæ quidem lacrymæ tres magnas efficacias habuerunt. Primò fecerunt ipſam totam mundam iuxta illud Pſal. Lauabo per ſingulas noctes lectum meum: lacrymis meis ſtratum meum rigabo. Vnde Greg. quia enim mulier turpitudinis ſuæ maculas aſpexit; lauando ad fontem miſericordiæ cucurrit. Secundò fecerunt ſibi ſerenam conſcientiam, unde

Ecc. 26.
Ecc. 25.
Mulieris 4 cuſtodiæ.
Secundus ſtatus lachrymæ Magd. 3 efficaciæ.

dicit Chryſ.ſuper hunc locum. Sicut ubi uæhemens im ber prorumpit,fit ſerenitas;ſic lacrymis effuſis apparet tranquillitas,& perit caligo reatuū. Et ſicut per aquā, & ſpiritum,ſic per lacrymas & cōfeſſionem, denuò mū damur. Tertiò in ipſa aqua lachrymarū ſubmerſa ſunt omnia crimina eius. Pſal. Contribulaſti capita draconū in aquis. Draco.i. Diabol⁹ habet ſeptem capita, ideſt ſe ptem mortalia peccata,quæ aliquādo fuerunt in pecca

Mar. 16 trice iſta. Apparuit primò Maria magdalenæ,de qua eie cerat ſeptem demonia. Tunc igitur Chriſtus capita dra conum in aquis tribulauit,& contriuit, quādo in lachy mis ſuis omnia peccata ſubmerſit. Non tantum omnia peccata grauia lauit:ſed etiam omnes cogitationes,quæ ſignificātur per capillos: quos in obſequium Chriſti ad hibuit. Vnde dicitur,quòd capillis capitis ſuis pedes ter

Eze.5. ſit. De iſtis capillis cogitationū dicit. Sume tibi gladiū acutum redētem pilos,& duces per caput tuum, & bar bam tuam,& aſſumes tibi ſtateram ponderis, & diui- de eos,tertiam partem combures igni, & tertiam par- tem concides gladio in circuitu eius, tertiam uerò a- liam diſperges in uentum, & gladium nudabis poſt

Cogitationesſę pæ in 3. partes diuidun tur. eos. Cogitationes enim noſtræ ſæpe in tres partes di uiduntur,quia aut ſunt bonæ,aut ſunt malę,aut ſunt in differētes. Cogitationes igitur bonæ ſunt ignæ combu rendæ,ideſt ſpirituiſancto committendæ, & ab ipſo in- flāmandæ. Cogitationes indifferētes,quę aliquādo eue niunt pro neceſſitatibus temporalium, ſunt circuncidē dæ,& moderandę,ut non ſint ſuperfluæ. Cogitationes autem noxiæ,& malæ,ſunt à nobis penitus expellēdæ,

Tertius ſtatus. & diſpergendæ. Et ſi forte redire ſatagerent,contra eas eſt diuinæ ſeueritatis gladius apponendus. Tertius ei⁹ ſtatus fuit perfectionis gratiæ, quādo dixit ei Chriſt⁹:

Mariæ Magd. duo habuit. Vade in pace. Vnde dicit Grego. Poſtquā Dominus ei peccata dimiſit, non ſiſtit in remiſſione peccati,ſed ad iecit operationem boni, In hoc igitur ꝙ dicit: Vade in pace. Notandum quod iſta habuit ſollicitationem per bona opera,& quod habuit pacem in ſua conſcientia. Ip

ſa

ſa quidē habuit pacem per opera interiora, quia fuit cō templatiua iuxta illud: Maria optimam partē elegit &c. Luc. 10
Per opera exteriora quia fuit actiua, quia omnia opera miſericordiæ erga perſonā Chriſti excercuit. Ipſa enim ipſum pauit: Fecerunt ei cœnam ibi, & Martha miſtrabat. Iob. 1.
Maria ergò accepit libram unguenti &c. Cum illo Luc. 8.
erātaliquę muli eres curatæ.ſ.Maria Magdalena,& alię multæ,quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. Ipſa eū hoſpitio recepit: Intrauit Ieſus in quoddā caſtellum, & Luc. 10
mulier quædam Martha nomine excepit illum in domū ſuam,& huic erat ſoror nomine Maria &c. Ipſa byſſo puritatis,& purpura charitatis eum induit,iuxta illud Byſſus & purpura indumentum eius. Ipſa eū in tribula Prou.
tione poſitum uiſitauit,& aſſociauit: Stabant iuxta cru- ultimo.
cē Ieſu mater eius,& ſoror matris eius,Maria Cleophę Io. 18.
& Maria Magdalenæ.Ipſa eius ſepulturæ interfuit: Io- Luc. 23
ſeph acceſſit ad Pilatū,& petijt corpus Ieſu, & depoſitū inuoluit in ſyndone, & poſuit eum in monumēto ex ciſo,in quo nōdū quiſquàm poſitus fuerat. Secutæ ſunt aūt mulieres,quæ cum ipſo uenerant de galilæa;& pci puè Maria Magdalenæ,& in monumēto fixa permanſit.
Maria ſtabat ad monumentum foris plorans. Secūdò ha Io. 19.
buit pacem in conſcientia. Iſtam pacem conſcientiæ nō poteſt habere ſuperbus;& ratio eſt,quia ipſe Deo eſt cō trarius, iuxta illud: Cucurrit aduerſus Deum ære- Io. 15.
cto collo, & pingui ceruice armatus eſt, quia igitur eſt Deo contrarius, non poteſt eſſe ſibi ipſi pacificus.
Quis reſiſtit ei, & pacem habuit? Iſtam etiam pacem Io. 9.
conſcientiæ non poteſt habere auarus; & ratio eſt quia habet terrā,ideſt terrena deſideria ī ſuperiori parte animæ; & cœleſtia in inferiori. Terra autem cum ſit grauis naturaliter appetit deorſum deſcendere: & cœlum cum ſit leue,appetit aſcendere ſurſum, ideò: Cœlum Prou.
ſurſum, & terra deorſum. Quia igitur in tali aſcen- 25.
ſu, & deſcenſu eſt pugna; ideo non poteſt ibi eſſe pax aliqua. Cor impij quaſi mare feruens, quod quieſcere nō poteſt. Impius eſt auarus: quia eſt ſine pietate, Eſa. 57.

cuius cor eſt ſicut mare, quia ſemper eſt in motu, & perturbatione. Luxurioſus etiam nõ poteſt habere iſtã pacem conſcientiæ; & ratio eſt, quia anima cum ſit ad imaginem Dei facta, naturaliter appetit munditiã, & puritatẽ; & ideò qñ in animã intrat aliquod immũdũ; naturaliter illud abhorret deteſtatur, & fugit; & ideò quãmdiu in anima aliqua eſt immũditia, non põt ibi eſſe pax vera: ideò dr: Pacẽ ſequimini, & ſanctimoniã, ſine qua nemo
Heb. 12 videbit Deũ. Volẽs Apoſtolus nos ad pacẽ inducere cõſcientiæ, cõuenienter monuit nos ad ſanctimoniã mũditiæ. q. d. Si vult hẽre pacẽ, habeatis ſanctimoniã. i. mẽtis, & corporis caſtitatẽ. Quia igitur beata Maria Magdalena, vera humilitatẽ ſeruauit; oĩa terrena cõtẽpſit; & ꝑpetuã mẽtis, & corporis caſtitatẽ habuit, ideò in vera pace fuit: ſicut. n. bona cõſciẽtia aĩam delectat, iuxta illud: Se
Pro. 15 cura mens quaſi iuge conuiuiũ: ſic mala conſcientia animam cruciat. Gregorius Nicenus: Mala conſcientia ſequitur ſe, immò non recedit à ſe; uix poteſt foris aliquod eſſe remedium, quando intus eſt vulnus incluſum.

Feria ſexta hebdomadæ quintæ quadrageſimæ. Sermo Primus. De concilio Iudæorum contra Chriſtum.

Ioa. 11. Collegerunt pontifices, & phariſæi cõcilium, & dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit? Qñ aliquis rector ciuitatis audit negocium graue, & periculoſum, conuocat conciliũ, & exponit negocium & audit conſiliatores, & tandem facit partitum; & tunc illa ſententia approbatur, in quam plures conſentiunt. Eodem modo pontifices, & phariſæi fecerunt: audierunt enim de reſuſcitatione Lazari, & quõ omnes in Chriſto credere uidebantur; vnde credentes ex hoc eis imminerè periculũ, collegerunt conciliũ. In iſto igitur Euangelio quatuor tanguntur. Primò concilij congregatio cũ dr. Collegerunt põti. & pha. cõciliũ.

Secundò

Scdò negocij diligẽs inq̄ſitio cũ dr̃: q̄d facimus: q̄a hic hõ multa ſigna facit. Tertiò ponĩt unius cõſiliatoris ꝓlo cutio, uñ ſubditur: Vnus ãt ex ipſis Cayphas noĩe &c. Quartò ponĩt ipſius ſententiæ ab omnibus cõfirmatio, cum ſubditur: Ab illo ergo die cogitauerunt eum inter ficere. Non enim fecerunt partitum, quia nõ diuiſerunt ſe in partes; ſed omnes unanimiter in mortem Chriſti cõſenſerunt. Primò igitur ponitur concilij collectio, & illud cõciliũ fuit improuidè congregatum; quia cum feſtinatione, cum iniuria, cum ira, cum inuidia, & cum inſi pientia congregauerunt. In concilio autem non debet eſſe feſtinatio, nec ira, nec íſipiẽtia; ideò dicit Socrates, ꝙ in concilio duo ſunt maximè contraria; ſcilicet feſtina tio, & ira. Non dẽt etiã eſſe tertiũ, ſ. inſipiẽtia; ſed poti⁹ magna ſapientia. Ego ſapientia habito in concilijs. Pon tifices igitur, & Phariſæi illud concilium non fecerunt cum maturitate, & deliberatione; ſed cum præcipitatio ne, & feſtinatione. Mox.n. cum audierũt ꝙ Chriſtus ſu ſcitauerat Lazarum, & quòd oẽs ibãt poſt eum; cõciliũ collegerunt cum tñ debuiſſent cogitare, expectare, & deliberare, quid magis expediſſet: Ideò dr̃. Qui feſtin⁹ eſt, pedibus offendit; quia.n. nimis feſtinarunt, ideò offenderunt; quia Chriſtum occiderũt. Socrates: Cõciliũ uelox ſequitur pœnitentia. Varro philoſophus. Imperi tiæ ſignum eſt, exigere citò fieri, quod difficillimum eſt ideò legitur de Auguſto Ceſare, ꝙ dixerat; ꝙ feſtinatio, & temeritas male in Duce conueniũt dicẽs; ſatis.n. celeriter fit, quicquid benè fit. Secũdò illud conciliũ cõ gregauerũt cũ ira, & inuidia. Audiẽtes igitur ꝙ popul⁹ poſt eũ ibat; in grauem iram, & inuidiam exarſerunt, & in tali ira concilium collegerunt. De tale concilio dici tur: Simeon, & Leui uaſa iniquitatis bellantia; in conci lio eorum nõ ueniat aĩa mea; q̄a in furore ſuo occiderũt uirũ, i. Xp̃m. Dicit.n. Hiero. ꝙ de Symeone Phariſæi, de Leui ãt põtifices exiuerũt. Illud.n. fuit periculo ſum concilium, quod in furore, & ira fuit celebratum. Greg. Si ira ſemel mẽtem poſſidere cœperit, iuſtũ eſſe

Quæ requirantur ad conciliũ

Prou. 8

Pro. 19

Gẽ. 49.

putat, quod etiam crudeliter fit. Chryſo. Nõ poteſt pacifice loqui, qui cor habet turbatũ. Tertiò illud concilium col legerunt cum inſipientia. ſapiens enim ĩ eo, quod habet facere, attendit ad principium, ad medium, & ad finẽ; ut ſcilicet negotium ſuum inchoet ſapienter, & proſequatur conſtanter, & finiat utiliter. Iſti autem Phariſæi inchoauerunt cum fatuitate, mandatum dantes, ut Chriſtus caperetur. Vnde dicitur parum infra: Dederant autem põtifices mandatum, ut ſiquis cognouerit ubi ſit, indicet ut apprehendat eum, & proſequuti ſunt eum cum crudelitate, quia mortem Chriſti facere firmauerunt. Vnde dicitur: Ab illo ergò die cogi. inter. eum. Finierunt autem cũ ſua deſtructione, quia illud, quod timebant. ſ. quod perderẽt locum: & gentẽ; euenit eis. Secundo ponit negociũ ſuper quo debet haberi concilij diligẽs expoſitio, cũ dixerũt: Quid facimũs. i. cur tardamus? cur nobis nõ prouidem⁹? quia hic homo multa ſigna facit. Si dimittimus eum ſic: ſcilicet uiuentem, & ſigna facientẽ, omnes credent ĩ eũ; & uenient Romani, & tol. no. lo. & gentẽ. Romani enim & multi alij principes gentiũ, in magna reuerentia habebant Dei templum. Vnde etiã Alexãder cũ Hieroſolymam feſtinaret, & Iudæi impetum eius timerẽt; põtifex indutus pontificalibus, & in capite ſuo habens cidarim ĩ qua ſcriptum erat nomẽ Dei tetragrammatõ. i. quatuor ſyllabarum, quod dr̃ lene obuiam ſibi proceſsit. Statimq; Alexander de æquo deſcendẽs, nomen Dei adorauit; & pontificẽ ueneratus eſt; & cum ſuper hoc a ſuis militib⁹ argueretur: Reſpondit; nõ iſtũ, ſed Deũ in ipſo adoraui. Deus enim cœli in iſtõ habitu mihi apparuit, & principatũ Perſarum mihi promiſit. Romani igitur & principes gentium; in magna reuerẽtia habebãt templum Chriſt⁹ aũt prędicabat ſacramenta Iudaica, & cerimonialia eſſe abolenda, & ideò dixerunt; ſi Romani iſta audierint, templum contẽnent. Opes templi auferẽt, & nos & locũ noſtrum tollẽt. Vel aliter: Iudæi intendebant tũc Romanis
Matt. 5. rebellare, & tributa eis nõ ſoluere. Chriſtus autẽ prædicabat, nõ eſſe alicui reſiſtendum dicens: Ego aũt dico uo
bis

bis, non reſiſtere malo; ſed ſi quis te percuſſerit in unã maxillam;præbe ei,& aliã;& ideò qui uult in iudicio cõtendere tecum,tum tunicam tollere;dimitte ei, & pallium.Ideò timebant ne uenientibus contra ſe Romanis, nullus ſe defenderet.Vel aliter: Romani ordinauerunt, ut nullus Rex conſtitueretur niſi,prout ipſi mãdarent. Multa autem turba ſequebatur Chriſtum,quæ etiam ipſum regem,& Chriſtum confitebãtur;& ideò timuerũt ꝙ Romani audirẽt,ut turba eũ ſequeretur; & crederẽt ꝙ uellent rebellare; & ſi audirent, ꝙ eũ regẽ cõfiterẽtur;crederent,ꝙ ipſum regem uellent facere;& ſic ueni rent,& locum,& gentem tollerent.Iſta autẽ ſicut Chryſoſt.dicit:Phariſæi quantum ad ueritatem non credebãt cũ turba quæ ipſum ſequebatur nõ eſſent milites armati nec armigeri;ſed inermes,& ſimplices uiri;ſđ ideò,dicebant, ut contra Chriſtum populũ excitarent. Tertiò ponitur unius malitioſa proloquutio cum dicit:Vos neſcitis quicquã,nec cogitatis;quia expedit uobis, ut unus homo moriatur pro populo,& non tota gens pereat.In hoc autem uerbo,aliã intentionem habuit Cayphas, & aliam Spiritus ſanctus.Intendebat enim Cayphas, ꝙ expediret,ut Chriſt⁹. occideretur,priuſquam a Romanis captiuarentur. Spiritus autem ſanctus,qui per os ſuum ꝓphetauit,intellexit ꝙ expediebat;ut Chriſtus pro humano genere moreret.Vbi dicit Auguſtinus: Hic docemur per homines malos Spiritũ ſanctum futura docere; qđ tamen Euangeliſta diuino tribuit Sacramento;quia ipſe, ſcilicet Cayphas erat pontifex,quamuis autem prophetauerit, tamen propheta non fuit. Nam ſicut dicit Auguſtinus.ſuper Gen.ad literam. Tria ſunt quæ faciunt hominem eſſe perfectum prophetam. Vnum eſt, ꝙ ipſe aliquas uiſiones habeat.Secundum eſt, ꝙ ipſas uiſiones intelligat,& reuelationes.

Tertium eſt, ꝙ ipſas uiſiones etiam alijs manifeſtare ſciat;primum habuit Nabuchodonoſor,quia ſtatuam uidit.Duo uerò ſequentia non habuit, quia nec ſignificationem intellexit;nec ipſam uiſionẽ Danieli enarrare ſciuit;

bus cõuictũ. Vñ dr̃: Multi.n. falſum teſtimoniũ dicebãt Mat. 14
& conuenientia teſtimonia non erant. Quia igitur ſentẽtia Xp̄i, qua iudicatus fuit; ſic fuit iniuſta ex animo, ex cauſa, ex ordine; ideò ipſe feret ſententiam iuſtam, cũ Mat. 25
dicet illud: Diſcedite à me maledicti in ignem æternũ &c. Illa.n. ſententia erit iuxta ex animo, quia non ex ira per uitium; ſed ex ira per zelum proferetur. Accipiet armaturam zelus illius. Erit iuſta ex cauſa, quia opera miſericordiæ nõ habuerunt, unde dicet: Eſuriui & non dediſtis mihi mãducare. Erit iuſta ex iuris ordine, quia nõ Sap. 5.
proferetur, niſi contra ſponte cõfeſſos, & conuictos. Ipſi .n. peccata ſua ſpontè confitebuntur: Ergo errauimus à uia ueritatis &c. Conſcientia etiam contra ipſos teſtificabitur. Teſtimonium illis reddente cõſcientia eorum. Sap. 5. Rom. 1.

Eadem feria ſexta hebd. 40. Sermo ſecundus. Quomodo expediebat Chriſtũ mori.

EXpedit uobis, vt vn⁹ moriatr̃ hõ pro populo, & nõ tota gẽs pereat. Spũs ſãct⁹ in veris prophetis tãgit corda eorũ reuelationes, & inſpirationes aliquas immittẽdo, illuminat eorũ mẽtes ipſarũ reuelationũ ſenſum & intelligentiã tribuẽdo; apit eorum os ad proferendũ illas reuelationes, uerba congrua miniſtrando. Iſta tria tãgunť: Oĩs prophetia ſcripturæ prò pria interpretatione nõ fit. i. propria expoſitione, ſed à Deo cõceſſa. Ecce q̄a ad Spiritũ ſãctũ ptinet eorum, q̄ inſpirat intellectũ dare. Et ſequitur: No. n. uol ũtate humana illata eſt aliqñ prophetia, ſed ſpũ ſãcto inſpirãte. Ecce q̄a ad Spiritũ ſãctũ ptinet diuinã inſpirationẽ emittere. Sequiť: Locuti ſũ t ſãcti Dei hoĩes. Ecce q̄a ad Spũm ſãctũ ptinet uerba cõuenientia miniſtrare. In Caypha ſpũs ſãctus nõ illuminauit cor eius ad intelligendum. Vnde dicit Orige. Cayphas ex ſe nihil protulit, nihil dixit; quia prophetiã Dei non accepit; nec tetigit cor eius ad inſpirãdum, ſed tantum aperuit os eius ad proferendum. Vnde dicit Chryſoſtom. Ore 2. Pet. 1

Cayphas

Cayphæ ſolum ſpiritus ſanctus vſus fuit : cōtaminatum autem cor eius non tetigit. Dixit ergo; Expedit uobis, ut unus moriatur homo pro populo &c. Homo quidem erat mortuus: ideò expediēs erat ut moreretur Chriſtus ut eius mors, noſtrā deſtrueret; ideò dixit: expedit uobis ut unus moriatur &c. Homo etiā erat perditus, & ideò expediebāt, ut Chriſtus ad nos ueniret, & mortē ſubiret; ut ſic hominem perditum inueniret, ideò ſubditur: Et non tota gens pereat. Erat etiam homo à Deo diuiſus, & diſperſus; ideò expediebat ut Chriſt⁹ homines ad eum congregaret, ideò ſubditur: Non tantum pro gente, ſed vt filios Dei qui erāt diſperſi, cōgregaret in vnū.

Primo. Homo quadruplici morte mortuus erat.

Ex his igitur habetur, & humanum genus erat mortuū, perditū, & diſperſum. Expediebat ergò ut Chriſtus moreretur, & ſic humanum genus mortuū uiuificaret. Erat autem homo mortuus quadruplici morte. Quarū duæ erāt in præſenti. ſ. mors naturæ, & mors culpæ. Duæ autem erant in futuro. ſ. mors gehennæ, & mors quæ cauſatur ex priuatione viſionis diuinæ. Primam mortem. ſ. naturæ deſtruxit ꝑ ſuam glorioſam reſurrectionē. Per hominē mors, & per hominē reſurrectio mortuorū. Viuiſicabit nos poſt duos dies, ī dei tertia ſuſcitabit nos. Secundam mortem. ſ. culpæ deſtruxit per ſui ſanguinis effuſionem. Lauit nos à peccatis noſtris ī ſanguine ſuo. Sanguis Chriſti emūdabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis. Tertiam mortem. ſ. gehennæ deſtruxit per inferni expoliationem; tunc enim infernum expoliauit; quando ſanctos patres inde eduxit. Ero mors tua ò mors, morſus tuus ero ò inferne. Quartam mortem quæ cauſatur ex priuatione viſionis diuinæ, deſtruxit per ſuæ uiſionis reſtitutionem; quam quidem reſtitutionem petebat ſibi fieri propheta dicens: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui. Iſta autem mors eſt grauior quàm gehenna. Vnde Auguſt. in enchiridion. A regno Dei exulare, à ciuitate Dei alienari, à uita Dei cadere, dulcedine Dei carcre, tam grauis eſt pœna, ut ei nulla poſſint tormenta, quæ nouimus comparari. De hac etiam ſic dicit

1. Cor. 15 | Oſeę. 3 | Apo. 1. | Hęb. 9. | Oſeæ. 13. | Pſal. 50

dicit Chryſ. in lib. de reparatione lapſi. Nonnulli imperitorum putant ſibi ſatis eſſe,& optabile uideri; ſi gehenna tantummodo careant; ego autem multo grauiores quàm gehenna dico eſſe cruciatus,remoueri & abijci ab illa gloria, & ita excludi à beatis, & alienum effici ab his quæ pręparata ſunt ſanctis:tantum generat cruciatum, tantum dolorem, ut ſi etiam nulla extrinſecus pœna torqueat, hæc ſola ſufficeret; omnis enim gehennæ ſuperat cruciatum. Secundo expediebat Chriſtum mori ut hominem perditum inueniret;Chriſtus enī uenit ad quærendum hominem perditum. Dimiſit domū ſuam cęleſtem,& uenit ad noſtrum exilium; vnde ꝓpheta admirando dixit: Quare quaſi colonus futurus es in terra, & quaſi uiator declinans ad manendū reliquit ſocietatem angelicam, & uenit ad noſtrum conſortium? Poſt hæc in terris uiſus eſt,& cum hominibus conuerſatus eſt, Ipſe etiam cum eſſet indutus lumine, indit ſe noſtrum ſaccum. Sol factus eſt niger quaſi ſaccus cilicinus;de his tribus dicitur: Reliqui domum meam ſcilicet domum cœleſtem; dimiſi hæreditatem meā, ideſt angelicam ſocietatem, in quibus ego regnabam: Dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius;aſſumendo ſcilicet humanam carnem,quam tanquam ſaccum conſui ſuper meam diuinitatem. ſaccum conſui ſuper cutem meam;quem quidem ſaccum dedi in manib⁹ inimicorum meorum qui ipſum occiderunt, & lacerauerunt,ut in precium ſanguinis emaneret.Pſal.Conſcidiſti ſaccum meum.Nec mirum ſi tam miſericorditer nos redemit.Tria enim Ieſum induxerūt,ut miſericorditer nos redimeret.Vnū fuit ex pr̄ ſui.ſ.eius uiſceroſa pietas. Secundū ex parte noſtri.ſ.nr̄a magna neceſsitas.Tertiū tā ex parte ſui quā ex parte nr̄a.ſ.nr̄a cū ipſo & ſua nobiſcū magna propinquitas Primum enim eſt eius pietas;eſt.n. ille pater benignus qui ſuper filiū prodigum reuerētem miſericordiam motus eſt,ſuꝑ collū cecidit,& oſculat⁹ eſt eū,& dixit:Filius meus mortuus erat,& reuixit;perierat & inuentus eſt.De hac uiſeroſa miſericordia eius dicit

Secūdo

Hier.14

Baruc.3

Apo.6.

Hier.12

Iob 16.

Chriſtū tria īduxerūt ut nos redimeret.

cit Auguſt. Nemo de Dei pietate diffidat: maior eſt eius miſericordia, quàm noſtra miſeria tardius quidem uidetur peccatori ueniam ſibi tradere, quàm ipſi peccatori accipere. Secundum quod ipſum induxit ad miſericordiam, & ad perditum requirendum, eſt magna noſtra neceſsitas. Non quidem errauerat, & ad uiam rectam ire neſciebat. Vnde clamabat: Erraui ſicut ouis

Pſ. 118

quæ perij &c. Iſte eſt paſtor ille bonus de quo dicitur: Qui nonagintanouem oues reliquit, & ouem centeſimam, id eſt hominem quærere uenit; hoc ſic dicit Aug. in li. contra quinque hereſes. Cum eſſes inimicus patri meo, reconciliaui te per me; cum inter montes & ſiluas errares, quæſiui te; humeris meis portaui te: patri meo reddidi te; laboraui; ſudaui; caput meũ in ſpinis opposui, manus meas claui obieci; lancea latus meum aperui; ſanguinem meum fudi; animam meam poſui; & coniunxi te mihi; & tu diuideris a me. Tertium quod ipſum induxit ad miſericordiam, & perditum requirendũ fuit noſtra cum ipſo, & ſua nobiſcum propinquitas; ipſe enim de ſua progenie nos fecit, quando ad ſuam imaginem, & ſimilitudinem nos creauit; tandem ſe fecit de progenie

Luc. 15

noſtra, non de progenie angelica, iuxta illud: Nuſquam angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit: ex prima parentela facti ſumus filij eius, ex ſecunda facti ſumus fratres ſui; & ideò non debuit nos derelinquere, ſed nos redimere, & patri reconciliare. iſta eſt illa mulier ſapiens ſcilicet diuina ſapientia, quæ amiſerat dragmam decimam; id eſt humanam naturam ſua imagine inſignitam, propter primam parentelam, & ſuo nomine appellatam; quia a Chriſto dicimur Chriſtiani; & ideò lucernam accendit, quia lucem ſuæ diuinitatis terræ noſtræ mortalitatis vniuit, & ſic dragmam quam perdiderat inuenit. Tertio expediebat Chriſtum mori, ut

Heb. 2.

Tertio. humanum genus diſperſum reuocaret. Vnde dicitur infra: Prophetauit quia Ieſus moriturus erat pro gẽte ſcilicet iudæorum; non tantum pro gente, ſed ut filios Dei ſcilicet de populo gentilium, qui erãt diſperſi, cõgregaret

ret in unum. Hæc autem ſicut dicit Auguſt. ſecundum prædeſtinationem dicta ſunt: quia ipſi gentiles ad huc filij Dei non erant: expediens igitur fuit mors Chriſti, ut diſperſos congregaret. Chriſtus fecit tanquam uexillifer, tanquam uenator, tanquam ſpeculator. Vexillifer uexillum in altum leuat, & diſperſos congregat; Chriſt° igitur ut Dei filios congregaret. uexillum crucis in altum leuauit. Huius uexilli haſta fuit crux, tale ibi poſita fuit caro Chriſti affixa. Quæ quidem tela fuit de tribus coloribus, colore ſcilicet, albo, rubeo, & nigro. Eius enim caro fuit alba per innocétiæ candorem, fuit rubea per ſagninis aſperſionem, & fuit nigra in morte per liuorem. Omnes igitur qui ſunt a Deo diſperſi, debent ad illud uexillum congregari. Leuabit Dominus ſignum in nationes, & congrabit profugos in Iſrael; ideò ipſe dicit. Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum. Secundò fecit Chriſtus tanquam uenator. Solent enim uenatores arbores aſcendere, carnem cruentam monſtrare, & ad aues ſibillare; ſic fecit Chriſtus homini. Homo quidem a Deo uolauerat. Effraim quaſi auis auolauit; ideo Chriſtus arborem crucis aſcendit, carnem cruentam ſuam habuit, & ad nos clamare & ſibilare cœpit. Leuabit Dominus ſignum in nationes procul, & ſibilabit ad eum de finibus terræ. Tertiò Chriſtus fecit ſicut ſpeculator. Solent enim ſpeculatores in altum aſcendere, ut uideant, & clament. Sic Chriſtus in ſpeculam crucis aſcendit. Vnde Berñ. Aſcendit Chriſtus in altum, uideretur: fortiter clamauit, ut audiretur; clamori lacrimas immiſcuit, ut homo ei compateretur. Ideò igitur in ſpeculam crucis aſcendit; ut uideretur, ſcilicet oculo intellectus per meditationem; & oculo affectus per deuotionem. Pſal. Reſpice in faciem Chriſti tui. Iſte autem reſpectus ſanat uulnera peccatorum quod ſignatum eſt in illis, qui reſpiciebant ſerpentem, qui à morſibus ſerpentum ſanabantur. Detergit caliginem ignorantiarum. Hoc ſignatum eſt in Longino, qui cum male uideret, ex tactu ſanguinis Chri-

Nut. ſdũ

Eſa. 11.

Io. 12.

Oſeæ 6.

Eſa. 5.

Num. xj

ſti eſt illuminatus. Sanguis enim Chriſti verum collirium eſt, quod illuminat oculos mentium. Collirio
Apo.3. iunge oculos tuos, vt videas. Dat etiam iſte reſpectus
Heb.12 patientiam aduerſorium. Per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen, aſpicientes in actorem, & conſummatorum Ieſum. Secundo fortiter clamauit, ut
Vocem Chriſti q nō audiunt. audiretur. Eius tamen uocem non audiunt auari, qui in auribus ſuis ponunt terram auaritiæ, Ideo clamat
Iob 6. Chriſtus dicens: Terra ne operias ſanguinem meum: neque inueniat locum in te latendi clamor meus. Non audiunt etiam ſuperbi, nec luxurioſi. Et ideò ſuperbi ſunt lapidibus duriores: et luxurioſi ſunt mortuis fætidiores: quia ad clamorem Chriſti lapides ſunt ſciſſi, & monumenta aperta ſunt, & mortui rexurexerunt.

Tertiò Chriſtus clamori lacrimas addidit, ut homo compateretur. Debet quippe homo Chriſto compati, qui fuit in tanto dolore: O uos omnes qui tranſitis
Thré.1. per uiam; attendite, & uidete ſi eſt dolor &c. Qui fuit in
Matt.2 tanta diriſione: Prætereuntes autem blaſphemabant mouentes capita ſua: qui fuit in tanta ignominia, & uilificatione: quia tanquam latro cum latronibus fuit crucifixus. Et propter hoc compaſſus fuit ſibi ſol: quando ſplendorem ſuum abiecit. Et ueſtibus nigris induit ſe, id eſt tenebris. Compaſſa fuit terra, quando præ nimio dolore tremuit. Cōpaſſi ſunt angeli, de quibus dicitur: Ec-
Eſa.33. ce videntes clamabunt foris: angeli pacis amare flebunt.

Sabbato

eſt cæra humanitatis, & mel diuinitatis. Ipſa igitur comedit fauum cum melle, quia ſumme delectatur ĩ uiſione humanitatis, & ĩ contemplatione diuinitatis. Illo cibo nos paſcit, quando gratiam nobis infundit, per quam delectamur in humanitate, & diuinitate Chriſti. Deinde ſubditur: Bibi uinum meum cum lacte meo. Tunc uinũ cum lacte bibit, quando ſpiritus ſanctus eius mentem ꝑfundit uino ſpiritualis lætitiæ, & eius carnẽ lacte uirginalis munditiæ. Illo potu etiam nos potat, quãdo nos facit habere uinum iocunditatis in mente, & lac puritatis in carne. Quæ nunc ſint æleæmoſynæ, quas iſta eleęmoſynaria dat nobis, ipſa dicit, Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & ſanctæ ſpei. Ipſa enim frigidos in amore Dei inflammat. ideò dicit: Ego mater pulchræ dilectionis: ipſa præsũptuoſos humiliat ideò dicit; & timoris: ipſa ignaros ſapientia diuina illuſtra, ideò dicit; & agnitionis: ipſa puſillanimes ad ſpem ueniæ reuocat, ideo ſubdit; & ſanctę ſpei. Sunt etiam ꝗdam nudi, quos ipſa ueſtit duplici ueſtiméto, ideò dicitur; omnes domeſtici ei⁹, i. deuoti ei⁹ ueſtiti ſunt duplicibus. Illud duplex ueſtimétum eſt, de quo ibidem dicitur: Byſſus & purpura indumentum eius. Per byſſum, quę eſt candida, intelligitur munditia carnis. Per purpuram, quę eſt rubicunda, intelligitur charitatis feruor. Tunc igitur ſuos deuotos ueſtit duplicibus, quando eis dat munditiam in carne, & feruentem amorem in mente. Secundo omnia, quæ fuerunt matris, fuerunt filijs ideo dicit filius, & tua mea ſunt. In matre quidem tria fuerunt; ſcilicet ſpiritus, anima, & corpus, iuxta illud: Ipſe enim Deus pacis ſanctificet uos per omnia, ut integer ſpiritus uidetur, & anima, & corpus, ſine quęrela in aduẽtu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet. Iſta tria Beata uirgo dedit filio ſuo. Et ideo poteſt ſibi dicere filius uerbum propoſitum, & tua mea ſunt. Nam corpus & uterum ſuum ſibi dedit, ad habitandum. Animã ſuã animę Chriſti per amorẽ uniuit, & quodãmodo unã fecit. Spiritũ ſuũ diuinitati Chriſti indiſſolubiliter cõiũxit.

Elemoſinæ quas nobis dat Maria.

Eccl. 24.

1. The. 5

Mariã filio tria dedit.

Virgo

putat,ꝙ etiam crudeliter fit.Chryſo. Nõ poteſt pacifice loqui,qui cor habet turbatũ.Tertiò illud concilium col legerunt cum inſipientia. ſapiens enim ĩ eo,quod habet facere,attendit ad principium,ad medium,& ad finẽ;ut ſcilicet negotium ſuum inchoet ſapienter, & ꝓſequatur conſtanter,& finiat utiliter.Iſti autem Phariſæi inchoa-uerunt cum fatuitate,mandatum dantes,ut Chriſtus caperetur.Vnde dicitur parum infra:Dederant autem põtifices mandatum,ut ſiquis cognouerit ubi ſit,indicet ut apprehendat eum,& proſequuti ſunt eum cum crudeli tate,quia mortem Chriſti facere firmauerunt.Vnde dicitur:Ab illo ergò die cogi.inter.eum.Finierunt autem cũ ſua deſtructione,quia illud,quod timebant.ſ.ꝙ perderẽt locum:& gentẽ; euenit eis. Secundo ponit negociũ ſup quo debet haberi concilij diligẽs expoſitio , cũ dixerũt: Quid facimus.i.cur tardamus?cur nobis nõ prouidem⁹? quia hic homo multa ſigna facit.Si dimittimus eum ſic: ſcilicet uiuentem,& ſigna facientẽ,omnes credent ĩ eũ; & uenient Romani,& tol.no.lo.& gentẽ. Romani enim & multi alij principes agentiũ,in magna reuerentia habebant Dei templum.Vnde etiã Alexãder cũ Hieroſolymam feſtinaret,& Iudæi impetum eius timerẽt; põtifex indutus pontificalibus,& in capite ſuo habens cidarim ĩ qua ſcriptum erat nomẽ Dei tetragrammatõ.i.quatuor ſyllabarum ,quod dr̃ lene obuiam ſibi ꝓceſsit. Statimq; Alexander de æquo deſcendẽs,nomen Dei adorauit;& pontificẽ ueneratus eſt;& cum ſuper hoc a ſuis militib⁹ argueretur:Reſpondit;nõ iſtũ,ſed Deũ in ipſo adoraui. Deus enim cœli in iſtõ habitu mihi apparuit,& principatũ Perſarum mihi promiſit. Romani igitur & principes agentium;in magna reuerẽtia habebãt templum Chriſt⁹ aũt prędicabat ſacramenta Iudaica, & cerimonialia eſſe abolenda,& ideò dixerunt;ſi Romani iſta audierint,templum contẽnent.Opes templi auferẽt,& nos & locũ noſtrum tollẽt.Vel aliter:Iudæi intendebant tũc Romanis
Matt.5. rebellare,& tributa eis nõ ſoluere.Chriſtus autẽ prædicabat,nõ eſſe alicui reſiſtendum dicens:Ego aũt dico uobis

bis, non reſiſtere malo; ſed ſi quis te percuſſerit in unā maxillam;præbe ei,& aliā;& ideò qui uult in iudicio cō tendere tecum,tum tunicam tollere;dimitte ei, & pallium.Ideò timebant ne uenientibus contra ſe Romanis, nullus ſe defenderet. Vel aliter: Romani ordinauerunt, ut nullus Rex conſtitueretur niſi,prout ipſi mādarent. Multa autem turba ſequebatur Chriſtum,quæ etiam ipſum regem,& Chriſtum confitebātur;& ideò timuerūt ꝙ Romani audirēt,ut turba eū ſequeretur; & crederēt ꝙ uellent rebellare; & ſi audirent, ꝙ eū regē cōfiterētur;crederent,ꝙ ipſum regem uellent facere;& ſic ueni rent,& locum,& gentem tollerent.Iſta autē ſicut Chryſoſt.dicit:Phariſæi quantum ad ueritatem non credebāt cū turba quæ ipſum ſequebatur nō eſſent milites arma ti nec armigeri;ſed inermes,& ſimplices uiri;id̄ ideò,di cebant, ut contra Chriſtum populū excitarent. Tertiò ponitur unius malitioſa proloquutio cum dicit:Vos neſcitis quicquā,nec cogitatis;quia expedit uobis, ut unus homo moriatur pro populo,& non tota gens pereat.In hoc autem uerbo,aliā intentionem habuit Cayphas, & aliam Spiritus ſanctus.Intendebat enim Cayphas, ꝙ expediret,ut Chriſtꝰ occideretur,priuſquam a Romanis captiuarentur. Spiritus autem ſanctus,qui per os ſuum ꝓphetauit,intellexit ꝙ expediebat;ut Chriſtus pro humano genere morerēt. Vbi dicit Auguſtinus: Hic docemur per homines malos Spiritū ſanctum futura docere; qđ tamen Euangeliſta diuino tribuit Sacramento;quia ipſe, ſcilicet Cayphas erat pontifex,quamuis autem prophetauerit, tamen propheta non fuit. Nam ſicut dicit Auguſtinus.ſuper Gen.ad literam. Tria ſunt quæ faciunt hominem eſſe perfectum propheram. Vnum eſt, ꝙ ipſe aliquas uiſiones habeat.Secundum eſt, ꝙ ipſas uiſiones intelligat,& reuelationes.

Tertium eſt, ꝙ ipſas uiſiones etiam alijs manifeſtare ſciat;primum habuit Nabuchodonoſor,quia ſtatuam ui dit.Duo uerò ſequentia non habuit, quia nec ſignificationem intellexit;nec ipſam uiſionē Danieli enarrare ſci uit;

bus cõuictũ.Vñ dr: Multi.n. falſum teſtimoniũ dicebãt Mar. 14
& conuenientia teſtimonia non erant.Quia igitur ſentẽtia Xp̃i, qua iudicatus fuit; ſic fuit iniuſta ex animo, ex cauſa,ex ordine;ideò ipſe feret ſententiam iuſtam,cũ Mat. 25
dicet illud:Diſcedite à me maledicti in ignem æternũ: &c.Illa .n.ſententia erit iuxta ex animo, quia non ex ira per uitium;ſed ex ira per zelum proferetur.Accipiet ar maturam zelus illius.Erit iuſta ex cauſa,quia opera mi- Sap. 5.
ſericordiæ nõ habuerunt,unde dicet:Eſuriui & non dediſtis mihi mãducare.Erit iuſta ex iuris ordine, quia nõ proferetur,niſi contra ſponte cõfeſſos,& conuictos.Ipſi .n.peccata ſua ſpontè confitebuntur: Ergo errauimus à uia veritatis &c.Conſcientia etiam contra ipſos teſtifi- Sap. 5.
cabitur.Teſtimonium illis reddente cõſcientia eorum. Rom. 2.

Eadem feria ſexta hebd.40. Sermo ſecundus. Quomodo expediebat Chriſtũ mori.

EXpedit uobis,vt vn⁹ moriatᷣ hõ pro populo,& nõ tota gẽs pereat.Spũs sãct⁹ in veris prophetis tãgit corda eorũ reuelationes, & inſpirationes aliquas immittẽdo, illuminat eorũ mẽtes ipſarũ reuelationũ ſenſum & intelligentiã tribuẽdo;ap̃it eorum os ad per ferendũ illas reuelationes, uerba congrua mi 2.Pet.1
niſtrando.Iſta tria tãgunẽ:Oĩs prophetia ſcripturæ propria interpretatione nõ fit.i.propria expoſitione,ſed à Deo cõceſſa. Ecce q̃a ad Spiritũ sãctũ p̃tinet eorum,q̃ inſpirat intellectũ dare.Et ſequitur:No. n.uolũtate humana illata eſt aliqñ prophetia, ſed ſpũ sãcto inſpirãte.Ecce q̃a ad Spiritũ sãctũ p̃tinet diuinã inſpirationẽ emittere.Sequitẽ:Locuti ſũt sãcti Dei hoĩes. Ecce q̃a ad Spũm sãctũ p̃tinet uerba cõuenientia miniſtrare.In Cayphã ſpũs sãctus nõ illuminauit cor eius ad intelligendum.Vnde dicit Orige. Cayphas ex ſe nihil protulit,nihil dixit; quia prophetiã Dei non accepit;nec tetigit cor eius ad inſpirãdum, ſed tantum aperuit os eius ad proferendum. Vnde dicit Chryſoſtom. Orẽ

Cayphas

dicit Chryſ. in lib. de reparatione lapſi. Nonnulli imperitorum putant ſibi ſatis eſſe,& optabile uideri; ſi gehenna tantummodo careant; ego autem multo grauiores quàm gehenna dico eſſe cruciatus,remoueri & abijci ab illa gloria, & ita excludi à beatis, & alienum effici ab his quæ pręparata ſunt ſanctis:tantum generat cruciatum, tantum dolorem, ut ſi etiam nulla extrinſecus pœna torqueat, hæc ſola ſufficeret; omnis enim gehennæ ſuperat cruciatum. Secundo expediebat Chriſtum mori ut hominem perditum inueniret;Chriſtus enī uenit ad quærendum hominem perditum. Dimiſit domū ſuam cęleſtem,& uenit ad noſtrum exilium; vnde ꝓpheta admirando dixit: Quare quaſi colonus futurus es in terra, & quaſi uiator declinans ad manendū reliquit ſocietatem angelicam, & uenit ad noſtrum conſortium? Poſt hæc in terris uiſus eſt,& cum hominibus conuerſatus eſt, Ipſe etiam cum eſſet indutus lumine, indit ſe noſtrum ſaccum. Sol factus eſt niger quaſi ſaccis cilicinus;de his tribus dicitur: Reliqui domum meam ſcilicet domum cœleſtem; dimiſi hæreditatem meā, ideſt angelicam ſocietatem, in quibus ego regnabam: Dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius;aſſumendo ſcilicet humanam carnem,quam tanquam ſaccum conſui ſuper meam diuinitatem. ſaccum conſui ſuper cutem meam;quem quidem ſaccum dedi in manibꝰ inimicorum meorum qui ipſum occiderunt, & lacerauerunt,ut in precium ſanguinis emaneret.Pſal.Conſcidiſti ſaccum meum.Nec mirum ſi tam miſericorditer nos redemit.Tria enim Ieſum induxerūt,ut miſericorditer nos redimeret.Vnū fuit ex pꝛ ſui.ſ.eius uiſceroſa pietas. Secundū ex parte noſtri.ſ.nr̄a magna neceſsitas.Tertiū tā ex parte ſui quā ex parte nr̄a.ſ.nr̄a cū ipſo & ſua nobiſcū magna propinquitas Primum enim eſt eius pietas;eſt.n. ille pater benignus qui ſuper filiū prodigum reuerētem miſericordiam motus eſt,ſuꝑ collū cecidit,& oſculatꝰ eſt eū,& dixit:Filius meus mortuus erat,& reuixit;perierat & inuentus eſt.De hac uiſeroſa miſericordia eius dicit

Secūdo

Hier. 14

Baruc. 3

Apo. 6.

Hier. 12

Iob 16.

Chriſtū tria īduxerūt ut nos redimeret.

cit Auguſt. Nemo de Dei pietate diffidat: maior eſt eius miſericordia, quàm noſtra miſeria tardius quidem uidetur peccatori ueniam ſibi tradere, quàm ipſi peccatori accipere. Secundum quod ipſum induxit ad miſericordiam, & ad perditum requirendum, eſt magna noſtra neceſsitas. Non quidem errauerat, & ad uiam rectam ire neſciebat. Vnde clamabat: Erraui ſicut ouis quæ perij &c. Iſte eſt paſtor ille bonus de quo dicitur: Qui nonagintanouem oues reliquit, & ouem centeſimam, id eſt hominem quærere uenit; hoc ſic dicit Aug. in li. contra quinque hereſes. Cum eſſes inimicus patri meo, reconciliaui te per me; cum inter montes & ſiluas errares, quæſiui te; humeris meis portaui te: patri meo reddidi te; laboraui; ſudaui; caput meũ in ſpinis opposui, manus meas claui obieci; lancea latus meum aperui; ſanguinem meum fudi; animam meam poſui; & coniunxi te mihi; & tu diuideris a me. Tertium quod ipſum induxit ad miſericordiam, & perditum requirendũ fuit noſtra cum ipſo, & ſua nobiſcum propinquitas; ipſe enim de ſua progenie nos fecit, quando ad ſuam imaginem, & ſimilitudinem nos creauit; tandem ſe fecit de progenie noſtra, non de progenie angelica, iuxta illud: Nuſquam angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ appræhendit: ex prima parentela facti ſumus filij eius, ex ſecunda facti ſumus fratres ſui; & ideò non debuit nos derelinquere, ſed nos redimere, & patri reconciliare. iſta eſt illa mulier ſapiens ſcilicet diuina ſapientia, quæ amiſerat dragmam decimam; id eſt humanam naturam ſua imagine inſignitam; propter primam parentelam, & ſuo nomine appellatam; quia a Chriſto dicimur Chriſtiani; & ideò lucernam accendit, quia lucem ſuæ diuinitatis terræ noſtræ mortalitatis vniuit, & ſic dragmam quam perdiderat inuenit. Tertio expediebat Chriſtum mori, ut humanum genus diſperſum reuocaret. Vnde dicitur infra: Prophetauit quia Ieſus moriturus erat pro gẽte ſcilicet iudæorum; non tantum pro gente, ſed ut filios Dei ſcilicet de populo gentilium, qui erãt diſperſi, cõgregaret

Pſ. 118 Luc. 15 Heb. 2. Tertio.

ret in unum. Hæc autem ſicut dicit Auguſt. ſecundum prædeſtinationem dicta ſunt: quia ipſi gentiles ad huc filij Dei non erant: expediens igitur fuit mors Chriſti, ut diſperſos congregaret. Chriſtus fecit tanquam uexillifer, tanquam uenator, tanquam ſpeculator. Vexillifer uexillum in altum leuat, & diſperſos congregat; Chriſt⁹ igitur ut Dei filios congregaret. uexillum crucis in altum leuauit. Huius uexilli haſta fuit crux, tale ibi poſita fuit caro Chriſti affixa. Quæ quidem tela fuit de tribus coloribus, colore ſcilicet, albo, rubeo, & nigro. Eius enim caro fuit alba per innocétiæ candorem, fuit rubea per ſagninis aſperſionem, & fuit nigra in morte per liuorem. Omnes igitur qui ſunt a Deo diſperſi, debent ad illud uexillum congregari. Leuabit Dominus ſignum in nationes, & congrabit profugos in Iſrael; ideò ipſe dicit. Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum. Secundò fecit Chriſtus tanquam uenator. Solent enim uenatores arbores aſcendere, carnem cruentam monſtrare, & ad aues ſibillare; ſic fecit Chriſtus homini. Homo quidem a Deo uolauerat. Effraim quaſi auis auolauit; ideo Chriſtus arborem crucis aſcendit, carnem cruentam ſuam habuit, & ad nos clamare & ſibilare cœpit. Leuabit Dominus ſignum in nationes procul, & ſibilabit ad eum de finibus terræ. Tertiò Chriſtus fecit ſicut ſpeculator. Solent enim ſpeculatores in altum aſcendere, ut uideant, & clament. Sic Chriſtus in ſpeculam crucis aſcendit. Vnde Bern. Aſcendit Chriſtus in altum, uideretur: fortiter clamauit, ut audiretur; clamori lacrimas immiſcuit, ut homo ei compateretur. Ideò igitur in ſpeculam crucis aſcendit; ut uideretur, ſcilicet oculo intellectus per meditationem; & oculo affectus per deuotionem. Pſal. Reſpice in faciem Chriſti tui. Iſte autem reſpectus ſanat uulnera peccatorum quod ſignatum eſt in illis, qui reſpiciebant ſerpentem, qui à morſibus ſerpentum ſanabantur. Detergit caliginem ignorantiarum. Hoc ſignatum eſt in Longino, qui cum male uideret, ex tactu ſanguinis Chriſti

Nu. 21. dñ · Eſa. 11. · Io. 12. · Oſeæ 6. · Eſa. 5. · Num. xj

eſt cæra humanitatis, & mel diuinitatis. Ipſa igitur comedit fauum cum melle, quia ſumme delectatur ī uiſione humanitatis, & ī contemplatione diuinitatis. Iſto cibo nos paſcit, quando gratiam nobis infundit, per quam delectamur in humanitate, & diuinitate Chriſti. Deīde ſubditur: Bibi uinum meum cum lacte meo. Tunc uinū cum lacte bibit, quando ſpiritus ſanctus eius mentem ꝑfundit uino ſpiritualis lætitiæ, & eius carnē lacte uirginalis munditiæ. Iſto potu etiam nos potat, quādo nos facit habere uinum iocunditatis in mente, & lac puritatis in carne. Quæ nunc ſint æleæmoſynæ, quas iſta eleęmoſynaria dat nobis, ipſa dicit, Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & ſanctæ ſpei. Ipſa enim frigidos in amore Dei inflammat. ideò dicit: Ego mater pulchræ dilectionis: ipſa præſūptuoſos humiliat ideò dicit; & timoris: ipſa ignaros ſapientia diuina illuſtrat, ideò dicit; & agnitionis: ipſa puſillanimes ad ſpem ueniæ reuocat, ideo ſubdit; & ſanctę ſpei. Sunt etiam quidam nudi, quos ipſa ueſtit duplici ueſtimēto, ideò dicitur; omnes domeſtici ei⁹, i. deuoti ei⁹ ueſtiti ſunt duplicibus. Illud duplex ueſtimētum eſt, de quo ibidem dicitur: Byſſus & purpura indumentum eius. Per byſſum, quę eſt candida, intelligitur munditia carnis. Per purpuram, quę eſt rubicunda, intelligitur charitatis feruor. Tunc igitur ſuos deuotos ueſtit duplicibus, quando eis dat munditiam in carne, & feruentem amorem in mente. Secundo omnia, quæ fuerunt matris, fuerunt filij ideo dicit filius, & tua mea ſunt. In matre quidem tria fuerunt; ſcilicet ſpiritus, anima, & corpus, iuxta illud: Ipſe enim Deus pacis ſanctificet uos per omnia, ut integer ſpiritus uidetur, & anima, & corpus, ſine quęrela in aduētu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruēt. Iſta tria Beata uirgo dedit filio ſuo. Et ideo poteſt ſibi dicere filius uerbum propoſitum, & tua mea ſunt. Nam corpus & uterum ſuum ſibi dedit, ad habitandum. Animā ſuā animę Chriſti per amorē uniuit, & quodāmodo unā fecit. Spiritū ſuū diuinitati Chriſti indiſſolubiliter cōiūxit.

Elemoſinæ quas nobis dat Maria.

Eccl. 24.

1. The. 1

Mariā filio tria dedit.

Virgo

Virgo enim Beata, fuit domus Dei,in qua fuerunt tria ſolaria prædicata. Spiritus,qui eſt ſolariũ ſuperius. Ani
Can. 3. ma,quæ eſt ſolarium medium. Et corpus,q̃d eſt ſolariũ īferius. De his tribus ſolariis huius domus dicitur: Ferculum fecit ſibi rex Salomon de Lignis libani. Columnas eius fecit argenteas,reclinatorium aureũ,aſcenſum purpureum,media,charitate conſtrauit. Ferculũ dicitur uas eſcarum,& ſignat Beatam Virginem,in cuius utero rex nouem mẽſibus ſe pauit. Et fuit de lignis libani, q̃ ſunt imputribilia, quia ipſa fuit incorrupta. Solarium igitur infimum fuit eius corpus ſiue uterus, ĩ quo Chriſtus requieuit. Et hoc eſt, quod dicitur, reclinatorium aureũ. Eius enim corpus fuit aureũ,q̃a oĩno ĩcorruptũ. Et fuit
Prou. 1. ſubnixũ colũnis argẽteis,ita ꝙ nũq̃ cadere potuit ꝑ peccatũ. De iſtis columnis dicitur: Sapientia ædificaui ſibi domũ,excidit colũnas ſeptẽ.i.ſeptẽ dona ſpiritus ſãcti. Vel ſeptẽ colũnæ ſũt ſeptẽ uirtutes.ſ. tres theologicæ, & quatuor politicæ. Solarium medium eſt eius anima,ĩ qua Chriſtus habitauit per amorẽ, de quo dr̃: Media,
Can. 2. charitate conſtrauit. Eius enim anima in tantum chari
Can. 5. tate fuit plena,& tota fuit in amorem conuerſa. Sicut.n. ferrum miſſum in igne totum factum eſt ignis;ſic anima Mariæ tota facta eſt charitas.i. charitate ſuccenſa, quia tota fuit ex amore languida: Nunciate dilecto,quia amore langueo. Quia tota fuit liquefacta: Anima mea liquefacta eſt,ut dilectus meus locutus eſt. Quia tota fuit ꝑ amore uulnerata: Sponſa uulnerata charitate,ego ſum.
Color purpureus. Solarium ſuperius eſt eius ſpiritus in quo Chriſtus habitauit per inſeparabilem unionem,ideò dicitur: Aſcenſum purpureum. Color purpureus. Eius igitur ſpiritus fuit rubicundus, ſiue purpureus,tum quia fuit cœleſti deſiderio inflammatus: tum quia fuit in Chriſti paſſione doloris gladio cruentatus:tum quia fuit charitate Dei repletus.

Dominica in ramis palmarum. Sermo primus. De quatuor obſequijs Chriſto exhibitis: & quomodo à nobis Chriſto talia ſunt exhibenda.

CVm appropinquaſſet Ieſus hieroſolymis, & ueniſſet Betphagę ad montem oliueti. Tota continentia huius Euangelij comprӕhenditur in quatuor obſequijs, quӕ Chriſto fuerunt hodie exhibita. Quorum primum fuit exhibitum à diſcipulis; ſecũdũ à iumentis; tertium à turbis, & quartum à pueris. Primum igitur obſequium fuit exhibitum à diſcipulis. Sciẽs .n. Ieſus ꝙ appropinquaret tempus ſuӕ paſſionis, appropinquare uoluit loco paſſionis, v. dicit Beda. Et cum ueniſſet Betphagӕ, quӕ erat vicus ſacerdotum in mõte oliueti: duos diſcipulos miſit in Hieruſalem. Iſti duo diſcipuli (ſm quoſdã) fuerunt Petrus, & Philippus: quos miſit binos, propter fraternam ſocietatem. Melius eſt duos eſſe ſimul quàm unum tum propter uerbi auctoritatẽ: In ore duorum aut trium teſtium, ſtat omne uerbum: tũ propter geminam charitatem, Dei. ſ. & proximi. Et dixit eis: Ite in caſtellum quod contra uos eſt; ſupple poſitũ; & non vocat Hieruſalem ciuitatem, quia non erat ibi ciuium unitas, ſed multiplex diſcordia inter eos. Vocat ãt eam caſtellum, quia munita erat armis malitiӕ contra Chriſtum. Prӕcepit autem eis, ut adducerent aſinam, & pullum, & ſi quis aliquid eis diceret: reſponderent ei: quia Dominus his opus habet. Non dixit eis dicite, q a Dominus noſter, ſed Dñs uniuerſaliter: quia ſicut dicit Chryſ. ibidem. Ego ſum Dominus omnium non ſolum illorum, qui mihi ſubiecti ſunt, ſed etiam illorum, qui mihi contrarij ſunt. Boni. n. mei ſunt conditione, & uoluntate, peccatores autem mei ſunt conditione, uoluntate ãt Diaboli. Idẽ etiam Chryſ. dicit ꝙ Dominus iumentorũ, non permiſiſſet, ut perſonӕ ignotӕ ea accepiſſent; niſi ſpũs Xpi prӕueniſſet, qui cor ipſius dñi prӕparaſſet,

Mat. 21 / Primu. / Eccle. 4. / Deu. 19 / Hieruſalem quare uocatur caſtelllum

& ſic quandoque diſcipuli aſinam,& pullum ad Chriſtũ adduxerunt. Secundum obſequium fuit ſibi exhibitũ à iumẽtis. Volens igitur Chriſtus implere prophetiam dicentem:Ecce rex tuus uenit tibi manſuetus.Fecit ſibi ad

Zach. 9. duci aſinam & pullum.Dicitur.n.ꝙ in Hieruſalem quædam aſinã cõis ſeruabat pro pauperibꝰ ad portãdũ aquã cum ciuitas eſſet in alto,& hrẽt aquę penuriã,& ꝑꝑ aliã opera neceſſaria.Et erat ante domum alicuius ligatã, & q̃ indigebant tenebantur illo die ad locum eã reducere & pabulum ſibi dare.Pullus autem pro hoc eodem opere nutriebatꝰ. Quidam ãt dicunt, ꝙ Chriſtus non ſedit ſuper utrunq; iumentũ,ſed tm̃ ſuꝑ pullum.Vnde cęteri Euãgeliſtæ non faciunt mentionẽ niſi de pullo, & maxime q̃a breuis uia erat.Et ideo ſeſſione vtriuſq; iumenti non indigebat. Alij dicũt, ꝙ primò ſedit ſupra pullum ; ſed q̃a laſciuus erat,& uiã rectã non tenebat,eum deſcẽdere fecerunt,& ſuper aſinã poſuerunt.Sed cum iſta ſeſſio ꝑ iumẽta nõ fieret ꝑꝑ aliquã neceſſitatẽ,ſed tm̃ ꝑꝑ myſticã ſignificationem; nõ vr̃ aliquod inconueniens dicere; quia licet uia breuis eſſet, Xp̃s tñ ſuꝑ utrunq; ſedere uoluit;primò ſuper aſinã,poſtea ſuꝑ pullum, ut ſignificaret,ꝙ utrũq; populũ ad fidẽ ſuã debebat adducere,& vtrũq; ad fidẽ cõiũgere. Quod impletũ fuit in primitiua Eccleſia,q̃n multitudo Iudæorũ ad fidẽ conuerſa eſt. Iſtud tñ maximè in ultimis fiet tẽporibus, q̃n plebs Iudaica conuertetur.Per aſinã enim intelligit plebs Iudæorum,quæ fuit mater gentiũ,& edomita multitudine præceptorum.Per pulllum uerò intelligitur populus gẽtiliũ liber,& laſciuus,cui nullus cęterorũ frenũ impoſuit correctionis. Tertium obſequium fuit ſibi exhibitum à turbis quia quidã eorũ ſternebãt in uia ueſtimẽta ſua,& quidã ramos palmarum,& iſta faciebãt ; tum ꝑꝑ reuerẽtiam quã ad ipſum habebãt; tum ꝑꝑ miracula quæ facie

Ioan. 2. bat, & maximè propter ſuſcitationem Lazari; tum etiã ut iumenta leuius,& ſine læſione incederent. Quartum obſequium fuit ſibi exhibitum à pueris,qui clamabant. Oſanna filio Dauid, benedictus qui uenit &c. Vnde

dicitur

dicitur infra: Videntes autem principes ſacerdotū pueros clamantes in templo. Oſanna filio Dauid. Ipſi enim pueri, & cæteræ turbæ,quæ antecedebant,& quæ ſequebantur,cum laudibus & canticis Chriſtum uſq; in templum deduxerunt. Et cum quidam ex phariſæis dicerent Chriſto,ut ipſos tacere faceret;Reſpondit:Dico nobis, quòd ſi hi tacuerint,lapides clamabunt. Supradicta quatuor obſequia à nobis Chriſto ſīt exhibēda. Primum pertinet ad prædicatores, ſecundum ad pœnitentes, tertium ad actiuos, & quartum ad contēplatiuos. Luc. 18.

Primum enim omnium exhibitum fuit à diſcipulis qui aſinam, & pullum ad Chriſtum adduxerunt. Iſti ſunt prædicatores qui beſtias, id eſt peccatores beſtiales,debent ſuis prædicationibus conuertere ad Dominum,& da Chriſtum adducere, & ſic illi qui erant brutales,ſiunt rationales. Peccator enim uerè beſtialis eſt. Nam beſtia ſuper terram reſpicit. Tales ſunt auari,qui ſuper terram reſpiciunt. Pſal. Oculos ſuos ſta. de. in ter. Beſtia una fœmina non eſt contenta,ſed plures inuadit. Tales ſunt luxurioſi,qui propria uxore non ſunt contenti: Vnuſquiſque ad uxorem proximi hinniebat. Et ibidem: Equi amatores in fœminas,& emiſſarii facti ſunt. Beſtia enim non regitur ratione. Tales ſunt ſuperbi,qui non reguntur ratione, ſed propria uoluntate;dicentes illud: Opprimamus pauperem iuſtum &c. Sit autem fortitudo noſtra lex iuſtitiæ. Primū. Peccator quō beſtialis Hiere. 5

Quando autem peccator conuertitur ad Deum,tūc ille qui erat beſtialis,efficitur rationalis.

De talibus dicitur: Qui habent uxores, tanquā non habentes ſint; & qui utuntur hoc mundo, tanquā non utantur,& qui gaudent,tanquam non gaudentes. 1. Co. 6.

Ille habet uxorem tanquā non habens,qui ea utitur non ad uoluptatis expletionem,ſed ad filiorū procreationem. Ille hoc mundo utitur tanquā non utatur, qui diuitias retinet non ad uanitatem, ſed ad neceſſitatē, & ad pauperū ſuſtentationem. Ille gaudet tanquā non

gau-

gaudeat, qui inter proſpera non eff-rtur in elationem, ſed humiliter recognoſcit ſuam conditionem. Secundum obſequium Chriſto fuit exhibitum à iumentis, quæ ipſum ſeſſorem habuerunt. Iſti ſunt pœnitentes, qui ſi habuerint aliquando ſeſſorem Diabolum, modo debét habere ſeſſorem Chriſtum; ſcilicet, ut ratio ſubijciatur Deo; & caro ſubijciatur rationi; & ratio dominetur carni; & tunc eſt pax in domo animæ. Dicit enim Auguſt. ſuper Pſalmus; quòd aliquando in domo maritus & uxor aduerſum ſe diſſentiunt; & tunc eſt ibi pugna, & labor moleſtus. Si autem maritus uincatur, & uxor dominetur; tunc eſt ibi pax, ſed peruerſa. Si uerò uxor ſubijcitur, & maritus dominatur; tunc eſt ibi pax recta. Poteſt etiam addi quartũ, quãdo ſcilicet uir, & mulier bene conueniunt, nec in aliquibus uxor honeſtis reſiſtit uiro, nec uir uxori; ſed mutua pace gaudent; tunc eſt pax optima, & perfecta. Vxor (ſicut idem Auguſt. dicit) caro eſt, vir autem ratio. In pręſenti autem uita, iſte vir, & vxor valde diſentiunt, iuxta illud: Caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem: hæc enim ſibi inuicem aduerſantur; Et ideò modo in ſanctis uiris eſt labor moleſtus. Quando autem caro dominatur, & ratio ſubijcitur; tunc in domo animæ eſt pax peruerſa. Ideo dicit Bern. Dominam ancillari, & ancillam dominari, magna abuſio eſt. Quando uerò caro ſubijcitur rationi, & ratio Deo; tunc in domo animæ pax eſt recta. Taliter carnem ſuam ſubijciebat Apoſtolus dicens: Caſtigo cor. me. & in ſer. re. Auguſt. vbi ſupra. Expedit inferius ſubijci ſuperiori; agnoſce ordinem, quere pacem, tu Deo; tibi caro tu maiori; minor tibi: ſeruias tu ei qui fecit te, ut tibi ſeruiat, qđ factum eſt propter te. Perfectisſima autem pax eſt quãdo nec ſpiritus carni, neç caro ſpiritui reſiſtit; ſed quicquid uult ſpiritus, uult & caro, & econuerſo: & illud eſt in patria, iuxta illud. Sedebit populus in pulchritudine pacis; in tabernaculis fiduciæ; in requie opulenta. Tertium obſequiũ fuit Chriſto exhibitum à turbis; quia

Margin notes: Secũdũ (beside "ſed humiliter recognoſcit"); Pax quãdo eſt ꝑfecta. (beside "Poteſt etiam addi quartũ"); Gal. 5. (beside "caro eſt, vir autem ratio"); 1. Co. 9. (beside "lari, & ancillam dominari"); Eſa. 32. (beside "nor tibi: ſeruias tu ei"); Tertiũ. (beside "Tertium obſequiũ")

quia in uia ſtrauerunt neſtimenta, ramos oliuarum, & palmarũ. Et illud pertinet ad actiuos, quorum quidam ſunt incipientes, quidam proficientes, quidam perfecti & quidam perſeuerantes. Ad incipientes pertinet habere opera miſericordiæ: & iſti ſignificantur per illos, qni ſternehant Chriſto ramos oliuarum. Per oleum enim miſericordia intelligitur; quia oleum miſericordia interpretatur. Dicit enim ibi glo. Oliua lucis miniſtra eſt; & laborum, & dolorum ſolatio eſt; & eminet cæteris liquoribus. Ex quibus uerbis hebetur, quò ipſa æleęmoſina ualet homini in uita; quia dolorem, & uulnus peccati ſanat; ideò dicit quòd eſt dolorum ſolamẽ. Valet in morte; quia ad inſtar lucernæ uiam animæ demonſtrat, nè in tenebris mortis incidat; ideò dicitur ꝙ eſt lucis miniſtra. Valet etiam poſt mortem; quia animam ſurſum leuat, idcò dicitur, quòd excellit cunctos liquores. Iſta tria ponit Raphael Angelus. Eleęmoſina à morte liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit inuenire uitam æternam. Ad proficientes ſcilicet ꝙ proficiũt de uirtute in uirtutem, pertinẽt exhibere alijs exempla uirtutum, & bonorum operationem. Iſti ſignificantur per illos, qui ueſtimenta ſua in uia ſternebant. Veſtiméta animæ diuerſorum colorum, ſunt uarietates diuerſarum uirtutum. Nam charitas ibi ponit colcrem aureum, humilitas nigrum, puritas album, meditatio paſſionis Chriſti rubeum, contemplatio reſurrectionis uiridem. De iſtis uarietatibus dicitur in Pſal. Aſtitit regina à dex. tuis in ueſti. deau. cir. ua. Tunc igitur iſta veſtimenta virtutum in via ſternimus, quando ea alijs ĩ æxemplum præbemus. Cæſarius; Benedicta Deo anima illa cuius humilitas alterius confundit ſuperbiam; cuius patientia proximi extinguit iracundiam; cuius obedientia pigritiam alterius increpat; cuius feruor inertiam alieni corporis ſuſcitat; qui proximi ſui turbatũ præ ira oculum cordis, gratia conſolationis, atque ædificationis illuminat. Ad perfectos, & perſeuerantes pertinet ſemper in Dei operè continuare. Iſti ſignificantur per illos, qui

Actiuorũ tres differẽtiæ.

Eleæmoſinæ utilitas.

Thob. 4.

qui ſternebãt in uia ramos palmarũ. Plama.n. ſemper uiret in uere, in autumno, in æſtate, & in hyeme. Tales in ſeruitio Dei debent ſemper viuere, & flore ĩ vere iuuẽtutis, in autumno ſenectutis; in æſtate proſperitatis per tẽperantiam; in hyeme aduerſitatis p patientiã. Quartũ obſequium fuit Chriſto exhibitũ à pueris, & à turbis, q cũ laudabãt dicentes: Oſanna filio Dauid. Oſanna idem eſt q ſalua obſecro, & illud ſpectat ad contẽplatiuos, q debẽt inſiſtere laudib⁹ diuinis, & orationibus deuotis.

Quartũ

Oratio tria habere debet.

Tunc aũt oratio eſt deuota, & Deo grata, qñ habet tria. Primò quando à feruore cordis eſt æmiſſa; & hoc notatur cũ dicitur: Clamabant. Intẽſum.n. deſiderium animi, ẽ magnus clamor in aurib⁹ Dei. De iſto clamore dicitur: Quid cla. ad me? Secundò quãdo fundĩt cum fiducia; & hoc notãt cum dixerunt: Filio Dauid. Magnam.n. fiduciam, & ſpem de noſtra ſalute habere debemus, & poſſumus, quando ipſum eſſe fratrem noſtrũ, & de noſtra natura progenitũ cõſideramus. Berñ: Puto qui me iam ſpernere non poterit, os ex oſſibus meis, & caro de carne mea. Tertiò quando petuntur digna, ſcilicet illa quæ ſunt ad ſalutẽ æternã; quod notatur cũ dicitur: Oſanna in excelſis. i. non petimus ſalutem in infimis, ſed maximè ſalutem petimus in excelſis.

Exo. 14

Eadem die dominica in ramis Sermo ſecundus. De duabus proceſſionibus: altera à mõte Oliueti uſq; ad Hieruſalem cũ ramis: altera ab Hieru. uſq; ad montẽ Caluariæ.

PLurima autem turba ſtrauerunt veſtimenta ſua in uia. Hodie ſancta mater Eccleſia duas proceſſiones recolit. Prima fuit qua Iudæi Chriſtum a mõte Oliueti vſque Hieruſalem cũ ramis oliuarum, & palmarum magnis canticis aſſociauerunt. Et iſta

proceſſio

Sabbato quintæ hebdomadæ. 40. Sermo primus. De clarificatione; quomodo pater filium: filius patrem; filius filios: et fideles Christum clarificant.

SVbleuatis Ieſus oculis in cœlum dixit: Pater uenit hora clarifica filiũ tuũ, ut fili⁹ tu⁹ clarificet te. Quia in iſto Euangelio ſępe fit mentio de clarificatione; ideò notandum, quod ſicut uidemus in iſtis naturalibus; quædam claritas eſt, quæ à nullo illuminatur, & cætera illuminat, ut eſt claritas ſolis: Alia eſt claritas, quæ illuminatur, & illuminat; ſicut eſt claritas lunæ, quæ illuminatur à ſole, & illuminat inferiora: & eſt quoddã corpus clarum, quod illuminatur à ſole, & nõ illuminat inferiora: tamẽ aliquos fulgores emittit, ſicut uidemus ĩ quibuſdam metallis fulgidis, uidelicet in auro, et argẽto. Eſt aliud corpus opacũ, quod illuminatur ſed tamẽ nec illuminat, nec aliquos fulgores emittit, ſicut eſt elemẽtum terræ. Eodem modo ẽ in ſpiritualibus. Et enim quædã claritas ſubſtãtialis, ſcilicet claritas diuina; quæ à nullo lucẽ recipit, & omnia illuminat. Erat lux uera, quæ illuminat omnẽ hominẽ &c. Alia eſt claritas, quæ illumiñat, & illuminatur, ſicut ſunt doctores & prælati, qui à diuina claritate recipiunt influentiam ſapiẽtiæ, & ſubditis dant lumen doctrinæ; de quib⁹ dicitur: Inter quos lucetis, ſicut luminaria in mundo, uerbũ uitæ cõtinentes. Alij ſunt, qui illuminantur, ſed non illuminant, tamen aliquos fulgores emittunt; ſicut ſunt boni ſubditi, & auditores, qui recipiunt à ſuperiorib⁹ lumẽ ſacrę ſcripturæ, tamen ipſi non illuminant aliquos per verba doctrinæ. Verũtamen emittunt aliquos fulgores ex ſua lucida conuerſatione, de quibus dicitur: Sic luceat lux ueſtra coram hominibus, ut uideant opera ueſtra bona. Alij ſunt tenebroſi, ſicut ſunt mali ſubditi, qui ſæpe illuminantur per ſacram ſcripturam, ſed tamen nec ipſi illuminant, nec aliquem fulgorem emittunt

Io. 17. · Io. 1. · Phil. 2. · Mat. 5.

per aliquam bonam uitam, ſed ſemper remanét in tene
Gn. 1. bris ignorantiæ, & malæ uitæ. De talibus dicitur: Terra autē erat inanis, & uacua; & tenebræ erant ſuper faciem abyſſi &c. Homines enim terreni ſunt inanes quia plæni sūt uanitate, & ſunt uacui ab omni opere bono, & habēt tenebras ignorātiæ. Iſta quadruplex differentia tangitur hic. Nā claritas diuina quæ illuminat, & non illuminat; eſt pater, & filius, & ſpiritus ſanctus; de qua dicitur: Pater clarifica filiū tuum, ut filius tuus clarificet te. Claritas quæ illuminatur & illuminat, fuerunt apoſtoli de quibus dicitur: Pater manifeſtaui nomen tuū hominibus quos dediſti mihi de mūdo. Deinde alij illuminant, qui & emittunt fulgoré bonorum operum; ut ſunt boni auditores, qui ad prædicationé apoſtolorū crediderūt, de quibus infra dicitur: Non pro his aūt rogo tantū, ſed pro eis qui crediturι ſunt ī me. Alij qui ſemper in tenebris ſunt, & illuminari nō poſſunt; ſunt homines terreni & mūdani; pro quibus Chriſtus nō rogat, quādiu tales ſunt, ideo dicit: Non pro mundo rogo. Cæteris ā t omiſſis dicamus tantum de patriæ claritate ſ. diuina, de qua quatuor sūt vidēda. Primò qualiter pater clarificat filiū Secundò qualiter filius clarificat patrē. Tertiò qualiter ipſe filius clarificat ſuos filios. Quartò qualiter ipſi fideles clarificāt Chriſtū. Circa primū notandū ꝗ pater eſt
Prima. claritas, filius claritas, & ſpiritus ſanctus ē claritas, & tamē ſunt omnes una deitas, ſeu claritas. Pater ergo filiū clarificat, quādo ipsū glorioſè reſurgere fecit. Vnde Augu. dicit: Venit hora clarifica filium tuū, tanquā ſi diceret: Venit hora ſeminare humilitatis fructum, non differas claritatem. In Chriſto quidem tres fuerunt ſuſtā-
In Chriſto tres ſubſtantiæ. tiæ, quæ ante reſurrectionem videbantur obſcuræ. ſ. caro, anima, & diuinitas. Caro enim uidebatur obſcura propter mortalitatem: Anima propter paſſibilitatem: Deitā uidebat obſcura, propterea quia paucis fuit manifeſtata. Sed in reſurrectione clarificata eſt caro eius, quia induit immortalitatem: Anima eius induit impaſſibilitatem, & fœlicitatem: Et diuinitas eius accepit mani

feſtatio-

feſtationem. Tunc enim Deus manifeſtatus eſt ex eo quòd per diuinitatis potentiam reſurrexit. Secundò filius clarificauit patrem inquantum,ſcilicet,quòd in iudæa ſolummodo notus erat; in toto mũdo ipſum manifeſtũ fecit. Vnde ſuper illud: Vt filius tuus clarificet, dicit Aug. Ac ſi diceret Chriſt⁹: Reſuſcita me, ut innoteſcas toti mũdo ꝑ me. Filius enim toti orbi de patre tria maxime manifeſtauit. ſ.notitiã ſuam Io. 1. Nemo Deũ uidit unquam,niſi unigenitus qui eſt in ſinu patris,Ipſe nobis enarrauit miſericordiam ſuam· Eſtote miſericordes ſicut pater ueſter miſericors eſt. Liberalitatẽ ſuam: Nolite timere puſillus grex,quia cõplacuit patri ueſtro dare uobis regnum,Iam igitur non põt ſe excuſare infidelis, ſi in Deo non credit,quia toti mundo manifeſtata eſt notitia ſua. Iam non poteſt deſperare aliquis pctõr eſt Deo, quia toti mundo manifeſtata eſt miſericordia ſua.Iam nullus poteſt uerecundari,quiã toti mũdo manifeſtata eſt liberalitas eius. Tertiò ipſa claritas diuina fideles ſuos clarificabit,quod notatur cũ dicitur. Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis,ideſt omniũ hoĩum. ã pre totũ,ut oẽ qđ dediſti ei;det eis uitã ęternã. Hęc eſt aũt uita æterna,ut cognoſcãt te ſolũ uerum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtũ:Tunc igitur fideles ſuos clarificabit,qñ eos in uita beata glorificabit Vitam autem beatã ponit in Dei cognitione,Sicut dicitur: Videmus nunc,per ſpeculum in enigmate,tunc autem facie ad faciem.De hac uiſione dicit Fulgentius ſic Sicut per ſpeculum uitreum trina nobis uiſio adminiſtratur, quia noſipſos,& ipſum ſpeculũ,& quicquid præſens adeſt uidemus, ſic per ſpeculũ diuinæ claritatis, & ipſum Deũ quantũ poſſibile erit creaturę,& noſipſos,& cętera omnia uera,certa ſcientia cognoſcemus. Quartò nos Deũ clarificamus,quãdo ipſum laudamus. Nos igitur in pręſenti,& in futuro Deũ debemus clarificare, & laudare cum operibus noſtris,cum ſenſibus noſtris,& cum uocibus noſtris. De laude operũ ſic dicit Aug. in li de cathechizandis rudibus. Quiquid hõ fecerit laudabiles ĩ ſuis

[Margin notes: Chriſt⁹ in mundo tria de patre manifeſtauit. — Luc. 6. — Luc. 12. — Tertio. — j.Co.13 — Quartò Deum duobus modis laudare debemus.]

factis inuenit Deum. Si bene egerit, laudabilē inuenit per iuſtitiam præmiorum. Si peccauerit, ꝑ iuſtitiam ſupplicioꝝ laudabilem inuenit. Si peccata confeſſus fuerit, laudabilem per indulgentiam delictorum. De laude ſenſuum dicit Chry. in quadam omel. ſuper Pſal. Ocul⁹ Deo preſtat obſequium, ſi turpia declinet aſpicere. Lingua meretur pręmium, ſi in Dei laudibus occupatur. Auditus placebit Deo; ſi ſe detractionibus nō immiſcet. Pedes laudare Deum poterunt, ſi curſum ſuū ab omni malitia reuocare feſtinant. Manus benedicunt Deū, ſi rapinis renuncient, & ad miſericordiam properēt. De laudibus cū uoce dicit propheta: Repleatur os me lau. ut cantē glo. tu. Et dicit Repleat̄. Cæteros enim debemus laudare. cum medio ore, ideſt moderate timentes, nè aliquando inueniatur contrarium, & ſi erubeſcamus. In Deo aūt nō ſic eſt. Aug. ſuper Pſal. Quid debet homo magis laudare, quàm illud quod ſic placet, ut non poſsit diſplicere. Securitas autem laudis in Dei laude eſt, ubi laudat̄; ſecurus eſt ubi nō timet, ne de laude erubeſcat̄. De laude autem quæ erit in patria dicit Aug. ī li. de ciu. Dei. Ipſe eſt finis deſideriorum noſtrorum qui ſine fine uidetur; ſine faſtidio amabitur; ſine fatigatione lauda-
Deu. 32 bitur. Primo dicit ſine fine uidebitur. Aliquibus: ſicut damnatis, Deus abſcondit faciem ſuam. Abſcōdā faciē meam ab eis. Aliquibus oſtendit aliquem ſplēdorē faciei ſuæ, ſicut ſanctis uiris in præſenti uita, Unde ꝓpheta non fuit auſus petere uiſionem faciei, ſed ſplendorē dicens: Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuum. Beatis
1. Io. 4. autem aperte oſtendit faciem ſuam. Videbimus eū ſicuti eſt. Sequitur, ſine faſtidio amabitur: amor carnalis aliquādo habet faſtidium. Facta es quaſi męretrix faſtidio
Eze. 19 ſa, augens precium. Aliquando uertitur in odium, ſicut
2. Re. 13 patet de Amon, & Thamar: aliquando uertit̄ ī odiū, No-
Prou. 5. uiſsima illius amara quaſi abſinthium. Deus autem amabitur cum ſuauitate, cū delectatione, & cum dulcedine.
Ecc. 24. Qui edunt me ad huc eſurient; & qui bibunt me ad huc ſitient. Sequitur: ſine fatigatione laudabitur; illa enim
laus

laus fatigationem dare non poterit, tum quia laudanti erit iocunda multum: Pſal. Deo noſtro iocuuda ſit lauda tio; tum quia illi cui fiet. ſ. Deo, multum erit grata. Vnde Deus reprobans ſacrificium carnale; approbat, & acceptat ſacrificium ſpirituale dicens per prophetã. Nũquid manducabo carnes taurorũ &c. q. d. non. Et ſubdit: im mola Deo ſacrificium laudis; & iterum, ſacrificium laudis honorificabit me; Ideò quilibet ſanctus alium pote rit admonere, ut frequenter cantet, & ſibi dicere illud: Eſa.23.
Benè cane frequenter canticum, ut memoria tui ſit; q a laus eſt magno prætio remuneranda. Qui elucidãt me, Ecc.24.
uitam æternam habebunt.

Eodem ſabbato quintæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. De Beata Virgine, q̃uo Chriſti ſunt matris, & ècontra.

MEa oĩa tua ſunt, & tua mea ſunt. Quamuis iſta Io.17.
uerba dixerit Chriſtus ad patrem, poſſunt tñ di ci ad matrem. Nam omnia ſua officia Deus ſibi commiſit, & ipſa omnia quæ habuit, Deo dedit. Si igitur oĩa officia ſua beatæ Virgini cõmiſit Deus, non Primo.
incongruè poteſt ſibi dicere, omnia mea tua ſunt. Siqui dem pater fecit eam theſaurariam ſuam; filius fecit eam camerariam ſuam: ſpiritus ſanctus fecit eam cellariam ſuam, tota Trinitas fecit eam æleæmoſynariam ſuam. Primo igitur pater fecit eam theſaurariam ſuam. Commiſit. n. pater ſibi theſaurũ potẽtiæ ſuæ, iuxta illud: In Ecc.24.
Hieruſalẽ poteſtas mea. Habet ãt aliquis magnũ poſſe in curia alicuius regis, aut propter parentelam, ſicut quã do q s eſt frater, uel filius regis; aut pp gr̃am inuentam, ſicut qñ quis propter ſuã ſapiẽtiã, & probitatẽ, inuenit gratiã apud regẽ; aut pp obſequia exhibita, ſicut qñ qs multa fecit in obſequiũ regis. His tribus de cauſis debet Maria Virgo habere magnum poſſe, in curia cœleſti. Primò propter parentelam, quia eſt mater regis, & ideò rex nihil debet ſibi denegare. Vnde dixit Salomon

Maria trib⁹ de cauſis habet magnũ poſſe in cœlo.

1.Reg.2 Berſabeæ matri ſuæ. Pete mater mea quod uis, neque
enim fas eſt,ut auertam faciem meam. Berſabeæ inter-
pretatur puteus ſatietatis. Quidam ſunt, qui habent pu-
teum,ideſt animum ſuum gratia Dei euacuatum; alij q.
habent ſemiplenum; ſed Beata Virgo habuit plenum, &
ſuper plenum; & ideò fuit puteus ſatietatis: non debet
Luc.1. igitur à filio auerti,ſed ab eo in omni ſua petitione exau
diri. Secundò habet poſſe ratione gratiæ apud Deũ in-
uentę,iuxta illud: Inueniſti gratiam apud Deũ. Eua qui-
dem perdidit gratiam,& per quinque millia annorũ, &
amplius perdita remanſit ſed Beata Virgo ipſã inuenit,
& non tm̃ ſibi inuenit;ſed etiam pro nobis, immò & per
nos. Quia ſi peccatores non fuiſſemus, Deus de ipſa car
nem non aſſumpſiſſet, & ideò poſſumus dicere. Redde
nobis gratiam quam inueniſti pro nobis,& per nos. Ter
Notandum. tiò habet poſſe propter obſequia, quæ regi exhibuit; q̃a
omnia opera miſericordiæ ſibi impendit. Vnde Chriſtus
poteſt ſibi dicere: Eſuriui,& dediſti mihi mãducare;me
.ſ. infantem nutriendo. Sitiui & de.mihi bi. tuo lacte uir
gineo me potando: nudus eram & cooperuiſti me,ueſti
mentum tui corporis tribuẽdo. Hoſpes eram & col.me:
ix. menſibus in tuo utero me hoſpitando: Infirmus erã,
& ui.me infantem in neceſſitatibus ſubueniendo. In car
cere eram,& ueniſti ad me; incarceratum in crucis pati-
bulo aſſociando. Secundò filius fecit eam camerariam
ſuam in ſuo utero,tanquam thalamo regali quieſcendo.
Decet autem thalamum regalem eſſe pulchrum,& depi
ctum; & ſic regem ibi quieſcere. Vterus igitur Beatæ
Cant.4. Virginis fuit pulcher.iuxta illud: Tota pulchra es ami-
ca mea,& macula non eſt in te. Fuit enim pulchra, quia
Chriſtus pulchrum fecit uentrem ſuum. Fuit ſine macu-
la,quia ſpiritus ſanctus purgauit eius mentem, & uẽtrẽ.
Pſ. Sanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus. Secũdò
iſte thalamus fuit depictus triplici colore;nigro humili-
tatis,albo puritatis,& rubeo charitatis. Nigra ſum: Ecce
Cant.1. nigredo humilitatis. Sed formoſa. Ecce candor puritatis.
Sicut pelles Salomonis; quæ erant pelles arietum
rubri-

rubricatæ. Ecce rubedo charitatis. Poſtquam iſte thalamus ſic fuit pulcher, & depictus, requieuit ibi Dei fili⁹, iuxta illud, & uirtus altiſ. id eſt Chriſtus, qui eſt Dei uirtus, & Dei ſapientia, obumbrabit tibi. & bene dicit obũbrabit, quia niſi ibi Deus ſibi umbrã feciſſet, nequaquã ipſam capere potuiſſet. Deus enim eſt ignis inextinguibilis: Deus noſter ignis conſumens eſt. Eſt lux inacceſſibilis: Lucem habitat inacesſibilem. Eſt dulcedo ineffabilis: Spiritus meus ſuper mel dulcis. Habẽdo igitur Beata Virgo in utero Dei filium, habebat ibi ignem inextinguibilem, lucem inacceſſibilem, & dulcedinẽ ineffabilem, & cum ipſa eſſet pura creatura, nequaquam tantũ ardorem potuiſſet ſufferre; nec tantam lucẽ cõſpicere; nec tãtam dulcedinem ſuſtinere: niſi ſe ſibi obũbraſſet. Ignis enim diuinus ſe ſibi obũbrauit, quia ĩter ſe, & animam Beatæ Mariæ corpus aſſumptum poſuit, & ſic tm̃ ardorẽ ſuſtinere potuit: ſicut homo aliquando inter ſe & ignem, ponit aliquod medium. Lux diuina ſibi ſe obũbrauit, qñ carni terrenæ ſe uniuit, & ſic Beata Virgo lucem in teſta, tãquã in laterna uidere potuit; Dulcedo diuina ſe ſibi obumbrauit, quia tantam dulcedinem carne uelauit: & ſic ipſa tantam dulcedinẽ ſuſtinere potuit, uelut ſi aliquis aliquem bolũ mellis aliquo extrinſeco uelaret, ne tantam dulcedinem ſentiret. Tertiò ſpiritus ſanctus fecit eam cellariam ſuam, iuxta illud: Introduxit me rex in cellam vinariam. Vnde ipſa dicitur crater, & aquæductus. Dicitur enim crater, quia uinum ſpiritus ſancti nobis infudit. Vmbilicus tuus crater tornatilis, nũquã egens poculis. Eſt enim crater, quia ſemper infundit; eſt tornatilis, quia ſemper circuit, & iterũ ad primũ redit, & nunquam indiget poculis, quia quantumcũq; influat, nunquam tamen deficit. Eſt etiam aquæductus iuxta illud: Ego quaſi aquæduct⁹ exiui de paradiſo. Per ipſam enim tanquam ꝑ aquęductum fluunt aquæ gratiarum in campum, uiridarium, & horum. Habet cãpũ, uiridarium, & hortũ in quæ fluit aquas gratiarum, iuxta illud: Fons hortorũ pu. aqua. ui. quæ fluũt cũ ĩpetu de

Luc. 1. Heb. 12 1. Ti. 6. Eccl. 24 Cat. 2. Can. 7. Ecc. 23. Can. 4.

proceſſio fuit magnæ reuerentiæ,& honoris. Et iſtam re-præſentat Eccleſia in Euangelio hodierno. Secunda fuit quia ijdem Iudæi Chriſtum à Hieruſalem uſq; ad montem caluariæ cum magnis opprobrijs,& irriſionibus deduxerunt. Et iſta fuit proceſſio magnæ ignominię,& doloris. Et iſtam repræſentat in paſſione, quæ recitatur hodie. Circa primam proceſſionem quatuor ſunt uidenda. Primo à quibus iſta proceſſio facta ſit: quia non eſt facta à magnis,& diuitibus; ſed à pueris,& pauperib⁹. Vnde dicitur: Plurima autem turba ſtrauerunt ueſtimenta ſua in uia. Imò quando pauperes,& humiles hodie Chriſtum ſuſceperunt,& proceſſionalitèr deducebant; phariſęi,& principes ſacerdotum, eius mortem tractabāt. Simplices enim,& pauperes Chriſto adherebant; diuites uerò & potentes Chriſtum fugiebant. Vnde Chriſtus de omnibus diuitibus unum ſolum habuit amicum, ſcilicet Zacheum. De oībus poten. unum, ſcilicet Centurionem. Luc. 19.
De omnibus ſapiētibus unum. ſ. Nichodemum. Vñ Apo- Mat. 8.
ſtolus: Videte uocationem ueſtram fratres, quia nō mul- Io. 3.
ti ſapientes ſecundum carnem non multi potentes, non 1. Cor.
multi nobiles; ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, ut 1.
confundat ſapientes &c. Secundò uidendum eſt, quare Chriſtus uadens ad mortem, tantum honorem uoluit accipere, cum aliàs honorem regni reſpuerit. Ad quod di- Io. 6.
cendum, quod hoc ideò fecit; ut ille qui in magnis honoribus conſtitutus eſt debet memoriam mortis habere, ſi non uult ſuperbire. Si enim quis magnas diuitias habet, cogitet quod uadit ad mortem; & quod de omnibus ſuis diuitijs nihil, præter cilitium, uel ſaccum portabit ſecum. Vnde dicebat Iob qui fuerat rex magnus: Saccum conſui ſuper cu. meam,& ope. ci. carnem meam. Item: Nudus ęgreſſus ſum de utero matris meæ, & nudus re- Iob. 16.
uertar &c. Siquis etiam eſt in magnis honoribus conſti- Iob. 1.
tutus, cogitet quia uadit ad mortem; ubi ſi erat in gradu ſupræmo, ponetur in loco infimo, ideſt ſub terra. Si aſcenderat ſuper alios eis imperando, ſerpentes, & beſtiæ ſuper foueam eius aſcendent eam calcando.

Eccl.10. Cum enim morietur hõ,hæreditabit ſerpentes beſtias, & vermes.Si aliquis,uel aliqua tenet corpus ſuum in de litijs diuerſis ipſum delicatè nutriendo; diuerſis colori-bus faciẽ depingendo; præcioſis, & diuerſis mutatorijs ornando;uoluptates carnis exercendo:cogitet, quia va-dit ad mortem; ubi vermes corpus ſuũ tam delicatè nu-tritũ comedent,& lacerabunt.Viſcera eius plena ſunt a-dipe,& medulla oſſis illius irrigantur, & tamẽ in pulue-

Iob. 21. re dormient,& uermes operient eos. Tertiò uidendum eſt,quare Chriſtus tanto honore ſibi exhibito, lacrymas

Tertiò. uoluit immiſcere.Dicitur.n.Qui cum duceretur cum tã

Luc. 19. to honore in Hieruſalem,uidens ciui.fleuit ſuper illam.

Chriſt' quare fle uerit. Quod quidem Chriſtus fecit ut oſtenderet, ꝙ omnia gaudia,& honorabilia huius mundi lacrymis, & dolori-bus ſunt admixta. In cœlo quidem ſunt omnia pura: in mundo omnia iuxta: in inferno omnia fœtulenta. Vnde Aug.in li.de ciui.Dei lib.22. c.30.in perſona Dei ponit octo puriſſima,quæ ſunt in cęlo dicens: Quid eſt aliud; Ero illorum Dominus,niſi ero eis omnia quæcunq; de-ſiderantur.ſ.uita,ſalus,uictus,copia,gloria, honor, pax, & omnia bona.Iſta omnia in cœlo pura ſunt, in mundo mixta,in inferno fœtulenta;& ut omnia illa poſſim' me lius uidere,ſingula percurramus. Vita prout eſt in mun do eſt mixta,quia ibi eſt uita,& mors:Prout eſt in infer no,eſt fætulenta,quia non eſt niſi ſola mors ſine uita. Salus prout eſt in cœlo pura eſt,quia ibi eſt ſalus ſine ę-gritudine; Prout eſt in mundo eſt mixta,quia eſt ſalus, & ægritudo; Prout eſt in inferno eſt fœtulenta;quia ibi eſt ægritudo ſine ſanitate. Victus,i.ſatietas prout eſt in cœlo eſt pura, quia ibi eſt ſatietas ſine eſurie; Prout eſt in mundo eſt mixta,quia ibi eſt eſuries, & ſatietas; Prout eſt in inferno eſt fœtulenta,quia ibi eſt eſuries ſi ne ſatietate. Copia.i.diuitiæ prout ſunt in cœlo ſunt pu ræ,q̃a ibi ſunt diuitiæ ſine paupertate;Prout sũt in mun do ſunt mixtæ,quia ibi ſunt diuitiæ,& paupertas; Prout ſunt in inferno ſunt fętulẽtę,quia ibi eſt ſola paupertas, ſine diuitijs. Gloria,i.pulchritudo, prout eſt in cœlo eſt

pura,

pura, quia ibi eſt pulchritudo ſine deformitate; Prout eſt in mundo, eſt mixta, quia ibi eſt pulchritudo, & deformitas; prout eſt in inferno eſt fætulenta, quia ibi eſt deformitas ſine pulcritudine. Honor prout eſt in cœlo eſt purus, quia ibi eſt honor ſine indignitate; Prout eſt in mundo eſt mixtus, quia eſt honor, & indignitas: Prout eſt in inferno eſt fætulentis, quia ibi eſt dedecus ſine honore. Pax prout eſt in cęlo eſt pura, quia ibi eſt pax ſine pugna; Prout eſt in mundo eſt mixta, quia eſt ibi pax, & pugna: Prout eſt in inferno eſt fœtuléta, quiá ibi eſt pugna ſine pace. Omnia bona prout ſunt pura, ſunt in cęlo, quia ibi ſunt omnia, ſine aliquo malo; Prout ſunt in mũdo ſunt mixta, quia ibi ſunt bõna, & mala; Prout ſunt in inferno ſunt fætulenta, quia ibi ſunt mala, & nulla bona. Propter illa ſignificanda dicit propheta: Calix in manu Domini, uini meri plenus mixto, & inclinauit ex hoc in hoc; verũtamẽ fæx eius noneſt exinanita. Ex quibus uerbis habetur, quòd Dominus habet tres calices. Vnus eſt plenus uino mæro; iſte eſt cœlum. Iſte enim eſt calix plenus vita, ſanitate, ſatietate, diuitijs, pulchritudine, honore, pace, & omnibus bonis. Alius calix eſt plenus mixto, & iſte eſt mundus: Iſte enim calix eſt plenus cum vita, cum morte, cum ſanitate, cum ægritudine, ſatietate, eſurie, diuitijs, paupertate, cũ pulchritudine, deformitate, honore, ignominia; Pace, pugna, bonis, & malis. Tertius calix eſt infernus, & iſte eſt plenus fœce. Eſt. n. plenus morte, ægritudinæ eſuriæ, paupertate, deformitate, dedecore, ignominia, pugna, & omnibꝰ malis. Quartò videndum eſt quare Chriſtus noluit ſuper ęquum ſedere, ſed ſuper aſinam. Hoc enim fecit ad innuendum quòd non ſedet in cordibus ſuperborum, ſed humilium ꝙ manſuetorum. Chryſ. Non ſedet Chriſtus in curru aureo præcioſa purpura fulgens; non aſcendit ſuper feruidum æquum diſcordiæ amatorẽ, & litis: ſed ſuper aſinã tranquillitatis, & pacis amicam. Per æqnum igitur ſuperbus, per aſinam humilis deſignatur. Equus enim ſi tangitur recalcitrat; aſinus ſi tangitur manſuetè moratur.

Calices 3. Dominus habet.

Quartò

tur. Sic ſuperbi ſi repræhenduntur, impatienter ferunt; manſueti patienter audiũt. Quædam animalia ſunt quæ non permittunt ſe tangi, ſiue quia arrogantia ſunt; ſicut equus, & Leo: ſiue quia nimis ſilueſtria ſunt, & domeſticari non poſſunt; ut lupus: ſiue quia pungitiua, ut Ericius. Tria genera hominum ſunt, qui nolunt repræhẽdi. Primi ſunt ſuperbi. Iſti ſunt ſicut equus, uel Leo qui dedignantur tangi, uel reprehẽdi. Beſtia quæ tetigerit mõtem, lapidabitur. Diues iniuſtè egit, & fremebit: pauper autem læſus tacebit. Alij ſunt in malum indurati, qui inſtar lupi non poſſunt domeſticari, nec ad bonum induci. Peruerſi difficilè corri. Tales nolunt corripi. Peccator homo ui. correctionem. Tertij ſunt homines aſtuti, qui ſi tanguntur, id eſt arguuntur ſtatim ſicut Ericius per excuſationes multiplices ſe abſcondunt, cum tamen dicatur: Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur; tales etiã pungunt, quia reprehendentes odiunt. Odio habuerunt corripientem.

Repræhẽdi nolunt tria hominũ genera.
Heb. 12.
Eccl. 13.
Eccle. 1.
Eccl. 31.
Rom. 18
Amos. 5

Circa ſecundam proceſſionem duo ſunt conſideranda. Vnum eſt quod in magna illa proceſsione, fuit magna perſonarum uarietas. Quidam fuerunt ibi boni, quidam mali. Bonorum autem fuerunt tres differẽtiæ. Quidam enim fuerunt boni, qui poſtea fuerunt mali, ſed tamen poſtea recuperauerunt bonitatem, ſicut Apoſtoli, qui fidem perdiderunt, ſed poſteà recuperauerunt. Alij fuerunt boni, qui facti fuerunt mali, & nunquam recuperauerunt bonitatem, ſicut Iudas. Alii fuerunt boni, qui ſemper ſeruauerunt bonitatem, ſicut beata Virgo. Malorum autem duæ ſunt differentiæ. Quidam eñ fuerunt mali, qui poſtea facti sũt boni, ſicut latro à dextris, & Longinus. Alij fuerunt mali, qui ſemper in ſua malitia perſeuerauerunt; ſicut latro à ſiniſtris, & Iudæi qui Chriſtum crucifixerunt. Ab illa proceſſione quidam corde, & corpore, ſicut apoſtoli, qui corporaliter Chriſtum reliquerunt, & fidem perdiderunt. Alij fugerunt corde, ſed non corpore, ut Magdalena, & cæteræ mulieres, quæ iuxta crucem corporaliter ſteterũt, ſed tamẽ fidem

Secũda Proceſſio Bonorum tres differẽtiæ.

perdiderunt

perdiderunt, & amiſerunt. Alij fugerunt corpore, ſed nō corde, ſicut credit de Iacobo fratre Domini, de quo dicit Hiero. in lib. de uiris illuſtrib', ꝙ in paſſione Domini uotum uouit ſe non comeſturū, donec uideret Chriſtū reſurgentē. Videtur ergo, ꝙ ille fidem de reſurrectione habuit, & timore mortis fugit corpore, ſed corde ſtetit. Alij ſunt, qui nō fugerunt, nec corde, nec corpore, ſicut Virgo beata, quæ iuxta crucem ſtetit, & fidem integraliter ſeruauit. Secundum quod in iſta proceſſione oſtēditur, eſt in Iudæis magna uolūtatis mutabilitas. In prima proceſſione fecerunt Iudæi ſibi ſex magnos honores. In ſecunda fecerūt ſibi ſex magna uituperia, & cōfuſiones. Nā in prima cum magna reuerētia, & deuotione ipſum ſuper aſellum poſuerunt; in ſecunda cum magna ignominia in patibulo affixerunt. In prima, ueſtimēta ſua in uia ſtrauerunt; in ſecunda, ipſum ueſtimētis proprijs expoliauerunt. In prima, cum ramis oliuarum, & palmarū ſibi obuiam proceſſerunt: in ſecunda, ſpinas acutiſſimas eius capiti infixerunt. In prima, appellauerunt eū regē, ut habetur; in ſecunda, negauerunt eum eſſe regē dicentes; nō habemus regem niſi Cæſarem. In prima, appellauerunt eum Saluatorem dicentes: Oſanna, ideſt ſalua obſecro; in ſecunda, negauerunt eum eſſe ſaluatorem, quia etiam ſeipſum ſaluare non poterat, dicentes. Alios ſaluos fecit, ſeipſum ſaluare nō poteſt. In prima, dixerūt ipſum eſſe benedictū, & in nomine patris ueniſſe in mūdum dicentes: Benedictus, qui uenit in nomine Domini in ſecunda, dixerunt ipſum eſſe malefactorē, & cruci patibulo affigendum, dicentes: Si non eſſet malefactor, non tibi tradidiſſemus eum. Tolle tolle crucifige eum. Ecce quanta inſtabilitas fuit in iſtis, quia quem tantum honorauerunt, poſtmodum ita ſim ignominioſe tractauerunt.

Iudæi in die palmarum Chriſto ſex magnos honores fecerūt, cōtra quos in Paraſceue ſex maxima uitupia. Io. 12.

Feria ſecunda ſextæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo primus. De genere paſſionis Chriſti; de'q; eiuſdem fructu.

Io. 12. SI exaltatus fuero à terra, omnia trahã ad meipſum. Chriſtus uocat hic exaltationẽ ſuã paſſionem, ſicut Euangeliſta exponit dicens; hoc autẽ dicebat, ſignificans qua morte eſſet moriturus. Secundũ.n. Chryſ. dicẽdo, oĩa, trahã; plus dicit q̃ ſi dixiſſet, reſurgã; ſi enim dixiſſet tm̃, reſurgã; ſignificaſſet reſurrectionẽ; ſed non tractionẽ; dicẽdo uerò trahã, utrũq; inuit, q.a nõ poſſet trahere, niſi reſurgeret. Hoc aũt ꝙ dicit oĩa trahã, trib⁹ modis exponitur ſecundũ Aug. Primò ut hoc nõ intelligatur q̃tũ ad uniuerſitatẽ oĩum hoim, quia nõ oẽs ſunt tracti, ſed q̃tũ ad itegritatẽ naturę. ſ. ſpũm, animã, & corpus. Trahit. n. ſpũm, ſibi dãdo uerę fidei agnitionẽ. Trahit aĩam ꝑ grãæ ifuſionẽ. Trahit corp⁹ ꝑ beatã reſurrectionẽ. Vel hoc ꝙ dicit, oĩa, refert ad oĩa ꝓdeſtinata ad ſalutẽ, uel refertur ad oĩa generã hominũ, quia de oĩbus generibus hoĩm aliqui ſunt tracti. ſ. de oĩbus linguis, de oĩbus ritib⁹, & de oĩbus gradib⁹. In uerbis aũt ꝓmiſſis duo ponũtur. Primò ponit genus paſſionis cũ dr̃, Si exaltatus fuero à terra. Secũdò fructus paſſiõis cũ dr̃, oĩa tra. ad meip. Circa primũ notãdũ, ꝙ Chriſtus noluit mori ĩ aliqua domo, nec ſub aliquo tecto, ſed ĩ aere uoluit exaltari triplici rõne. Primo quidẽ quia aer eſt ælementũ cõe, ꝑt enim hõ habere ꝓpriã terrã, uel ꝓpriã aquã, uel ꝓpriũ ignẽ. Aerẽ uerò ꝓpriũ nemo habere põt. Secũdò quia ẽ ælemẽtũ mediũ inter cœlũ, & terrã. Tertiò q.a ẽ ælemẽtũ immũdũ ex fumo hoſtiarũ idolis immolatarũ. Chriſt⁹ ergò uoluit primò in aerẽ exaltari, ad inuẽdũ ꝙ ſicut aer eſt oĩbus cõis, ſic & paſſio Chriſti. Nã paſſionis aliorũ ſanctorũ fuerunt ꝓpriæ, q.a Petrus paſſus eſt ꝑ ꝑ ſe, Paulus ꝑ ꝑ ſe, & ſic de alijs. Chriſtus aũt nõ eſt paſſus ꝑ ꝑ ſe, ſed cõitèr propter oẽs. Sua. n. paſſio fuit cõis illis, qui in cœlo ſunt, ſcilicet angelis, qui ſunt reparati, illis qui ſunt in mundo, quia per ſuã paſſionẽ ſunt ſaluati.

Primò. Chriſt⁹ triplici ratione in aere mori voluit.

Paſſio Chriſti fuit cõmunis.

Col. 1.

ti. Pacificans omnia per ſanguinem Crucis eius ſiue quæ i terra, ideſt homines; ſiue quæ in cœlis, ſcilicet Angelos. Fuit cõmunis illis, qui ſunt ſub terra, ideſt ſanctis patribus, qui erant in limbo; quia inde ſunt liberati, & illuminati. Penetrabo inferiores partes terræ, & inſpiciã omnes dormientes, & illuminabo omnes operãtes ĩ Domino. Nõ fuit auté cõis illis, qui ſunt in profundo terrę .i. dęmonibus, quia ſunt in malitia indurati, & ideò manſerunt in ſupplicijs deſolati. Qui dicit profundo deſolare. Secundò Chriſtus uoluit in aerem exaltari ad innuẽ dũ, qđ ſicut aer ẽ mediũ inter cœlũ, & terrã; ſic Chriſt⁹ fuit mediator inter Deũ, & hoiem. Mediator non unius eſt naturæ, ſed duplicis; diuinæ. ſ. & humanæ; & iõ ſicut aer ex parte ſuperiori habet puritaté, ꝑ quã cõuenit cũ cœlo; & ex parte inferiori habet quãdam groſſitiem, ꝑ quam cõuenit cũ terra; ſic & Chriſtus eſt medius inter Deũ, & hoiem; quia cũ Deo conuenit ipſe ratione naturæ diuinæ, cũ hoie uerò ratione naturæ humanæ. Erat igitur diſcordia inter Deũ & hoiem, nã Deus cõquerebatur de hoie, quia eius mãdáta nõ ſeruauerat; homo cõquerebatur de Deo, q̃a creaturã ſuã reliquerat; ideò uenit Chriſtus, & mediatoré ſe fecit. Mediator auté inter Deũ, & hoiem tria debebat hr̃e. Primò ſimilitudiné, ut eſſet ſimilis homini in natura, & in defectibus naturalibus; ut ſic hoi cõpati ſciret. Secũdò æqualitaté, nè hominem per potentiã grauaret; & ſi grauaret, poſſet corã iudicio Dei ipſum cõuenire. Tertiò debebat hr̃e ex utraq; parte auctoritaté arguendi, & compellendi illã partem, quæ ſuã ſñiam non ſeruaret; & quia homo non poterat inuenire talem mediatoré, qui iſta tria haberet, ideò cõquerebatur dicẽs: Neque enim uiro, qui ſimilis eſt mei reſpõdebo: Iſtud refertur ad ſimilitudinem; nec qui mecum in iudicio ex æquo poſſit audiri; iſtud refertur ad æqualitatem; nõ eſt, qui utrumque ualeat arguere, & ponere manum ſuam ĩ ambobus; iſtud refertur ad auctoritaté. Chriſtus uerò, ut uerus mediator eſſet, iſta tria habere uoluit. Primò ſimilitudinem in natura, & in defe-

Ecc. 24.

Eſa. 55.

Gal. 4.

Mediator tria habere debet.

Iob. 9.

Heb.2. ctibus naturalibus, ut ſic ſciret iudicare miſericordius: Debuit ꝑ omnia fratribus aſſimililari,ut miſericors fieret.Secūdò habuit æqualitatē cū utraq, parte;qa æqualis fuit Deo inquantū Deus;& æqualis homini.inquātū uerus homo; & ideò nulli parti potuit eſſe ſuſpectus. Vnde dixit Deus humano generi in pſal.Ponam in ſalutari;& reſpōdet homo, fiducialiter agā in eo.q.d.Deus homini;De quæſtione noſtra,quæ eſt inter me, & uos ponā in ſalutari meo:q eſt filius meus; reſpondet hō;fiducialiter agam in eo,qa eſt frāter meus.Tertiò habuit auctoritatē arguēdi,et cōpeſcēdi utrāq; partā,arguiſſet

Eſa.9. .n.ſi uoluiſſet hominē condignā ſatisfactionē facere:Arguet in æquitate pro manſuetis terræ. Arguiſſet quodāmodo Deū,ſi dato ꝑ impoſſibile, uoluiſſet ſatisfactionem cōdignā recipere.

Eſa.1. Vnde ipſe Deus dicit: Venite arguite me,dicit Dominus. Tertiò uoluit in aere exaltari ut ipſum immūdum ſanctificaret,& mūdaret. Sanctificauerat quidē terrā trigintatribus annis ſuper eā ambulādo:ſanctificauerat aquam; in ipſa ſe baptizari faciendo: ſanctificaturus erat ignē,Apoſtolis ſpiritum ſanctum in ſpecie ignis mittendo.Non reſtabat igitur niſi,ut aerem ſanctificaret, non ſub tecto,ſed in aere moriendo. Secundò ponitur fructus paſſionis cum dicitur;omnia traham ad me ipſum.Circa quod notādū,ꝙ tria ſunt, quæ naturaliter attrahunt.Primum eſt ſimile,Illud uidemus in animalibus. Omne animal diligit ſimile ſibi;ſic etiam uidemus in hominbius;unde ſubditur; omnis homo ſimili ſui ſociabitur; uidemus in uolatilibus: Volatilia ad ſibi ſimilia conueniunt. Secundum eſt uacuum, ſicut patet in uentoſa,quæ quàm cito ſtuppa per ignem euacuatur,& aere nō impletur, ſanguinem ad ſe trahit. Tertium eſt callidum,ſicut patet in Sole,qui uirtute ſui caloris,uapores ad ſe trahit. Chriſtus igitur trahit nos ad ſeipſum triplici ſimilitudine. Prima ſimilitudo eſt imaginis, quia ad eius ſimilitudinem creati ſumus. Secunda ſimilitudo eſt aſſumptæ humanitatis,in ſimilitudinem hominum factus. Tertia eſt imitationis, quæ

[Margin: Trahūt tria naturaliter. — Eccl.13. — Eccl.27. — Trahit nos Chrſtus triplici ſimilitudine. — Phil.2.]

ipſum

ipſum tanquam boni filij imitari debemus. Eſtote Eph. 5.
imitatores Dei,ſicut filij chariſsimi. Propter iſtam triplicem ſimilitudinem debemus ad Chriſtum ire, & ab ipſo trahi. Mali aũt, quia nõ habẽt iſtã triplicẽ ſimilitu ſtinem,ab ipſo non trahuntur. Habent enim imaginem deturpatam,& ideò à Deo non cognoſcuntur;habẽt na turã maculatã,& ideò fratres Chriſti nõ uocanť; hñt uitã ſceleratã,& ideò nõ Chriſtũ,ſed Diabolũ imitanť.
Oĩa cõmixta ſunt,aĩarum inquinatio, iſtud referť ad ima Sap. 14.
ginis deturpationẽ;natiuitatis immutatio,iſtud refertur ad naturæ uilificationẽ,inordinatio mechiæ, & impudi
citię,iſtud refertur ad uitę deprauationem. Secundo.n. Vacuus
Chriſtus nos attrahit per uacuum,fuit enim uacuus ĩ na uit Xp̃
tiuitate,ĩ uita,& in morte. In natiuitate fuit uacuus ab triplici
omnibus rebus neceſſariis. Non enim habuit lectũ ubi ter.
requieſceret,ſed in præſepio requieuit. Nõ habuit etiã pannos,quibus mater eũ iuolueret;niſi uiles,& pannoſos,Non habuit ſeruientes qui aſsiſterent;niſi bouẽ, & aſinum. Secundo fuit uacuus in uita, quia nõ habuit do
mum ad habitandum: Vulpes foueas habẽt; & uolucres Mar. 8.
cęli nidos,filius autem hominis &c. Nõ habuit diuitias
ad poſsidendum: Propter nos egenus factus eſt,cũ eſſet 1.Co.8.
diues. Non habuit etiam cibos ad comedendum, quia
ſæpè eſuriuit. Mane reuertens ad ciuitatem eſuriuit. Mat. 21.
Tertiò fuit uacuus in morte. Eius enim corpus fuit uacuum, & euacuatum ſanguine;ita quòd remanſit in cru ce aridum ſicut lignum;pſalmus: Aruit tamquam teſta uirtus mea, Eius anima fuit uacua omni conſolatione,
& impleta triſtitia,& dolore: Triſtis eſt anima mea uſq; Mat. 26.
ad mortem. Paſsio eius fuit uacua utilitate, & ualore:
quia illa die tantum unum latronem eſt lucratur. In ua Eſa. 49.
cuum laborauit ſine cauſa, & uane fortitudinem meam conſumpſi. Mater eius fuit uacuata omni gaudio, & ple
na omni amaritudine: Et tuam ipſius animam pertran- Luc. 2.
ſibit gladius. Eius familia fuit euacuata fide quia omnes Apoſtoli fidem perdiderunt.

Tertiò trahit nos per calidum. Chriſtus enim paſ-

ſione

ſione totus fuit calidus igne amoris; quod patet per quatuor ſigna, que ſunt, ſudare, ſitire, rubere, & ueſtimenta ferre non poſſe. Quando enim aliquis ſudat in facie, & in toto corpore, ſignū eſt intēſi caloris. Chriſt⁹ igit̄ ſudorē emiſit, qui tātus fuit, ꝙ in terrā decurrebat. Et tantus fuit ardor, ꝙ humorē flegmaticū in ſanguinē cōuertebat. Secundò ſitiuit, ꝙ fuit ſignum magni caloris. Ber. Sitio, ait Chriſtus, non doleo. O domine quid ſitis? fidē ueſtrā, ſalutem ueſtram, gaudiū ueſtrum, plus animarum ueſtrarum, q̄ corporis mei cruciatus me tenet. Et ſi nō mei, ſaltem ueſtri miſeremini. Tertio Chriſt⁹ i corde, & facie totus rubuit, quia totus ſanguine cruentatus fuit. Quare rubrū eſt ueſtimentū tuū, & indumēta tua ſicut calcātiū in torculari? Chriſtus etiā in cruce ueſtimenta ferre nō potuit, ſed nudus aſcendit, ac ſi ipſo facto dicat: Tanto igne charitatis ardeo, ꝙ ueſtimenta ferre non ualeo.

Eſa. 62.

Eadem feria ſecunda, ſexta hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. Quomodò Chriſtus in cruce exiſtens, trahit ad ſe peccatores per ſex modos.

SI exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me ipſum Chriſtus per ſuam paſsionem traxit ad ſe omnia, ſ. terreſtria, cœleſtia, & infernalia. Traxit quidem cœleſtia, patrem reconciliando. Traxit terreſtria, gentilem populū ad fidē ducendo. Traxit infernalia, ſanctos patres, qui erant in limbo liberando. Ideò uoluit Chriſtus in cruce exaltari, ut per caput ſurſum, nos Deo recōciliaret: p pedes deorſum, infernū cōculcaret: Per manū dexterā ad aquilonem extenſam; gentes in frigore īfidelitatis poſitas attraheret: Per manum ſiniſtram ad auſtrum extenſam, Iudæos in quibus aliquando calor fidei uiguerat, cęcitatis ſuæ meritò reprobaret. Nihilominus quotidiè peccatores ad ſe trahit ad fiduciam, & ſpem; quando conſiderant corporis Chriſti in cruce poſiti diſpoſitionem. De quo ſic dicit Bernar. Quis nō rapiatur

ad

ad ſpem impetrandique fiduciam: quando eius conſiderat corporis diſpoſitionem, ſcilicet caput inclinatum ad oſculum; brachia extenſa ad amplexandum; manus perforatas ad largiendum; latus apertum ad diligendum; pedum confixionem ad nobiſcum commanendum; corporis extenſionem ad ſe nobis totaliter impendēdum? Ex his uerbis habetur quòd Chriſtus in cruce exiſtens, per ſex modos peccatores ad ſe trahit.

Primò per capitis inclinationem; ſicut amicus nutu capitis amicum uocat, ut det ſibi oſculum. Illud oſculum petebat genus humanum: Quis mihi det te fratrem meum ſugetem ubera matris meæ, ut inueniā te foris, & deoſculer te? Habet igitur Deus duo labia; ſcilicet gratiam, & gloriam. Homo ſimiliter habet duo labia, ſcilicet ueritatem, & pacem: de quibus dicitur: Veritatem tantum, & pacem diligite. Homo enim oſculari debet Deum cū duobus labijs ſuis; ſcilicet ueritate, & pace; ut ſcilicet ueritatem de ſe in confeſſione dicat; & cum Deo, & proximo pacem habeat, & tūc Deus ipſum oſculabitur cum duobus labijs ſuis; ſcilicet cum gratia, & gloria; quia dabit ſibi gratiam in præſenti, & gloriam in futuro. Pſal. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Primo. Can. 8. Labia duo Dei & duo hominis Zac. 8.

Notandum autem quòd Chriſtus in cruce paſſionis ſuæ, caput inclinatum habuit ad dexteram, ſiue ut per hoc ſignificaret quòd patiebatur propter peccatū, quod fecerant primi parentes cum dextera: ſiue ut per hoc innueret quòd non uocat hominem ad læuam, id eſt ad uitam temporalem, ſed ad dexteram, id eſt ad uitam cœleſtem: ſiue ut per hoc oſtenderet, quòd in his quæ facimus non ſiniſtram, ſed rectam intentionem habere debemus, iuxta illud: Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua. Notādū Matt. 5.

Secundò trahit per brachiorum extenſionem, ſicut mater trahit ad ſe puerum brachia aperiendo. Deus autem duo brachia extendit, ſcilicet ſiniſtrūm, quo congregat ad fidem, & ſui agnitionem: & dextrum quo deportat ad beatitudinem æternam. Vtrunque autem bra- Secūdo.

chium

chium olim Deus clauſum tenebat: quia nulli ueritatem ſuæ fidei dabat, & nullum ad ſuam beatitudinem deducebat. Tandem aperuit brachium ſiniſtrum, quando ad fidem ueram deduxit populum Iudęorum. Dextrū autem non aperiebat; quia nullum ad ſuam gloriam recipiebat. Modo autem vtrunquè brachium apertum habet; quia fidem, & ſui cognitionem omnibus aperit; & ad ſuam beatitudinem fideles recipit. Vnde quælibet fi-
Can. 8. delis anima poteſt dicere: Læua eius ſub capite meo: & dextera illius amplexabitur me. Læuam ſuam Deus ſub capite ponit; quando in præſenti uita, ſui agnitionem, & fidem infundit. Dextera illius amplexum tribuit; quando ſanctos æternaliter ſibi vnit. Vnde etiam quilibet fidelis dicere poteſt cum pſal. Tenuiſti manum meam, & in voluntate tua deduxiſti me; ſcilicet p uiam tuæ ueritatis me deducendo; & cum gloria ſuſcepiſti me; ſcilicet ad tuam beatitudinem me recipiendo.

Tertio. Tertiò trahit per manuum perforationem, ſicut liberalis trahit ægenum ad ſe ueniendum. Habuit autem Chriſtus in Cruce manus apertas, ad innuendum quòd dat faciliter, & liberaliter, quia gratiam ſuam omnibus tribuit: Tanquam filijs offert ſe Deus. Præoccupat qui
Heb. 12 ſe concupiſcunt; ideò dicitur: Non protrahas datum an
Sap. 6. guſtianti Habuit manus confixas, ad innuendum quòd
Ecc. 4. dat immutabilitèr, & perſeuerātèr: Reſpicite filij natio
Ecc. 2. nes hominum; & ſcitote quia nullus ſperauit in Dominо, & confuſus eſt; permanſit in mandatis eius, & derelictus eſt.

Pauci autem ſunt, qui habent iſtam immobilem uoluntatem ſeruiendi, & benefaciendi; ideò dicitur de multis in Pſal. Confitebitur tibi cum benefeceris ei.
Ecc. 6. Eſt amicus ſocius menſæ. Habuit manus perforatas: quia dat omnibus largitèr, & abundantèr. Sicut enim vas perforatum largitèr effundit; ſic Chriſtus largiter
1. Thi. 6 tribuit: Qui præſtat nobis abundè. Qui dat omnibus af-
Iac. 1. fluenter, & non improperat.

Non ſolum autem eſt liberalis, ſed quodammodo pro

prodigus, quia habet manus perforas: ſicut dicitur de aliquo prodigo, qui nihil ſibi ſcit retinere: Iſte habet perforatas manus. Vndè prodigus eſſet, qui pro potu patrimonium ſuum daret. Sic Chriſtus pro potu aquæ frigidæ, dat mercedem cœleſtis gloriæ. Quicunque dederit potum uni ex iſtis minimis calicem a quæ frigidæ amen dico uobis, non perdet mercedem ſuam. Mat. 10.

Liberalitas Chriſti.

Chriſtus in uita ſua fuit multum liberalis; quia multa beneficia dedit. In fine autem uitæ ſuæ quodammodo fuit prodigus; quia nihil ſibi retinuit, ſed omnia dedit, etiam uſque ad ueſtes. Nam Petro dedit eccleſiam: Ioanni matrem ſuam chariſſimam: Patri dedit animam ſuam præcioſam: Latroni dedit Paradiſum: Nicodemo, & Ioſeph dedit corpus proprium: Nobis omnibus dedit ſuum ſanguinem præcioſum; & crucifixoribus ueſtimenta. Quartò Chriſtus trahit nos per lateris apertioné, ut eius amorem oſtendat. Amor autem aliquando oſtenditur ex ſermone iuxta illud: Ex abundantia cordis os loquitur. Quando enim cor abundat in amore, os abundat in ſermone. Aliquando amor manifeſtatur in opere, & ille eſt amor de quo dicitur: Non diligamus uerbo neque lingua; ſed opere & ueritate. Aliquando amor radicatur in corde, de quo: diliges Dominū Deū tuum ex toto corde tuo. Primus amor qui eſt in ſermone, nihil ualet, niſi ſit ſecūdus amor, qui eſt ī opere. Nec primus, nec ſecundus aliquid ualēt, niſi amor radicetur in corde. Primum amorem Chriſtus nobis oſtenderat in ſua ſalubri æruditione. Secundum oſtenderat ī multiplici beneficiorum largitione. Sed tertium. ſ. præcordialem amorem nobis oſtendit in lateris apertione. Bern. Clauus penetrans, clauus reſerans factus eſt mihi quid, niſi ut uideam per foramen, clamat clauus, clamat uulnus, quòd Deus uere ſit homo, in Chriſto mundum reconcilians? Quintò trahit nos per pedum aſſlictioné, ſicut amicus poſitus in carcere trahit amicū ad ſe uiſitādum. Chriſtus propter amorem noſtrum incarcerari ſe fecit; quando in cruce affigi noluit. Debemus enim

Quarto

Mat. 12

1. Io. 3.

Mat. 22

Quinto

Deu. 33 ad eius pedes currere: quia dicitur: Qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina eius. Ad pedes ergo ei⁹ dent currere peccatores, & tribulati. Nam unus pes unctus eſt oleo; iſte eſt eius miſericordia uiſceroſa: Tingat in oleo pedem ſuum: Secundus pes eſt tinctus ſanguine; iſte eſt paſſio eius glorioſa. Pſal. Vt intingatur pes tuus in ſanguine &c. Peccatores igitur accedant ad pedem intinctum oleo miſericordię, & inueniet medelam, & ſanationem. Spũs Domini ſuper me, eo ꝙ unxerit me, ut mederet contritos corde. Tribulati accedant ad pedem intinctum ſanguine, & ibi inuenient conſolationem. Grego. Si paſſio Chriſti ad memoriam reducitur, nihil eſt quod non æquo animo toleretur. Sextò trahit per ſui corporis extenſionem. Poſtquam enim ꝓ nobis taliter ſe extendit, debemus & nos ad ipſum extēdi, & ab ipſo trahi. Nam extendit ſe pro nobis de cœlo uſque ad Virginis uterum: de utero in præſepium; de præſepio in mundi exilium; de mundo in patibulum: de patibulo in ſepulchrum, de ſepulchro in limbum, de limbo rediit in mundum; de mundo ſe extendit uſque in cęlum; de cœlo ſe extendet uſque ad iudicium.

Margin notes: Deu. 33 · Eſa. 61. · Sextò.

Feria tertia ſextæ hebd. 40. Sermo primus. Quō Chriſtus dicitur agnus, & agnus manſuetus, & agnus uictimatus.

Hier. 11 — Agnus appellatur Chriſtus, & quare.

EGo quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad uictimam. Sæpe Chriſtus in ſcripturis agnus appellatur, propter manſuetudinem & innocentiam. Nā ſicut dicit Iſid. cætera animalia armauit natura, ſolū agnum dimiſit inermem: Non enim habet cornua ad uentilandū; nec dentes ad mordendum, nec ungues ad lacerandum; ſed manſuetus, & innocens inuenitur: eodem modo Chriſtus nunquam ulli nocuit, ſed omnibus profuit. Dicitur autem Chriſtus in auctoritate præmiſſa agnus, & agnus manſuetus, & agnus uictimatus.

tus: Agnus autem ſecundum Iſido: dicitur ab agnoſcẽdo; quia inter omnes innumerabiles greges, ſolo balatu matrem cognoſcit. Eodem modo Chriſtus dicitur agnus ab agnoſcendo; quia Chriſtus in cruce exiſtens, agnouit tria genera perſonarum, ſcilicet patrem, matrẽ, & ſuos crucifixores. Primo. Chriſt' i Cruce exiſtens tria genera perſonarum agnouit.

Nam patrem agnouit, ſibi animam ſuam recommendando dicens: Pater in manus tuas commendo ſpiritũ meum. Dicitur enim, & ſcriptum reperitur; quòd Chriſtus exiſtens in Cruce totũ illũ: pſalmũ: Deus De' me', reſpice in me, uſque in te domine ſperaui; ſilẽter dicere incępit, & cum peruenit ad illum verſum: In manus tuas Domine, comendo ſpiritum meum. Fortiter exclamauit dicens: Pater in manus tuas comendo ſpiritum meum. In hoc autem dat nobis ęxemplum, ut cum ad extrema appropinquamus, ſpiritum noſtrũ Deo cõmendemus, & hoc tribus de cauſis fiendũ eſt. Luc. 23. Spiritũ Deo comẽdare debem' triplici de cauſa

Primò uidelicet, ut Deus ab inſidijs dęmonũ nos cuſtodiat, & noſtrum ſpiritum. Demones enim in uiã parati ſunt, ut animam rapiant. Sed anima quæ in manu Dei eſt, nullum debet timere: Non rapiet eos quiſquam de manu mea. Io. 10.

Secundo ut animam noſtram per angelorum miniſterium ad cœlum deducat; Ecce ego mitto angelum meum, qui pręcedat te, & cuſtodiat in uia; & introducat in locum quem preparaui. Exo. 23

Tertiò ut animas à morte cuſtodiat; Iuſtorũ animæ ĩ manu Dei sũt, & nõ tãget il. tor. malitię, ſeu mortis. Sap. 3.

Secundò agnouit iſte agnus matrem, ſpiritualem curam de ea habendo; & Ioanni eam recommendando, quando dixi, Ecce mater tua, In hoc dat nobis ęxemplũ, ut de parentibus noſtris uſque ad mortem curam & diligentiam habeamus. Petro quidem recommendauit ęccleſiam Ioanni uerò matrem ſuam. Si uerò inueniſſet digniores aliquos; certum eſt quod taliũ theſaurorum eos feciſſet cuſtodes: pecuniam uero Iudæ recõmendauit; ad innuendum quòd pecunia temporalis, eſt

rę-

res uilis,& indigna;& ideò cuſtodi indigno, & uiliſſimo recommendauit. Nos ergo æxemplū Ioannis habeamus eam in matrem,ſi uolumus eam habere in nutricem. Cū enim ſit triplex ſtatus hominis, ſicut dicit Auguſtinus ſcilicet in uita, in morte, & poſt mortem: ipſa in iſto triplici ſtatu adiuuat filios ſuos, qui eam habēt in matrem. Vnde cantat eccleſia: Maria mater gratiæ, mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & hora mor. ſuſcipe. Adiuuat igitur in uita: ſi in uita ſint quidam iuſti, iſtis impetrat perſeuerantem gratiam; ideò dicitur: Maria mater gratiæ, ſcilicet datrix, uel conſeruatrix. Alij ſunt peccatores; iſtis impetrat peccatorum ueniam, & Dei miſericordiam: ideò dicitur: mater miſericordiæ. Secundus ſtatus eſt, prout ſunt in morte, qui eſt ſtatus periculoſus, quia hoſtes id eſt dæmones ad morientes accedunt; & ſi aliquod ius habent inquirunt; ſed beata uirgo hoſtes, ideſt dæmones expellit, & animas protegit ideò ſubditur: tu nos ab hoſte protege.

Status triplex homini.

Tertius ſtatus eſt poſt mortem; ſcilicet quando anima de corpore eſt ægreſſa: & iſte ſtatus eſt ſimiliter periculoſus: quia ibi ſunt dæmones rugiētes, animam deuorare uolentes; ſed beata uirgo animas in morte ſuſcipit, & in cœlum deducit, & à dœmonib. defendit; ideò ſubditur, & hora mortis ſuſcipe. Vnde quælibet talis anima poteſt regratiari beatæ Mariæ, & ſibi dicere illud: Liberaſti me ſecundum multitudinem miſericordiæ nominis tui, à rugientibus præparatis ad eſcam, de manibus quærentium animam meam.

Ecc. 51.

Tertiò iſte agnus agnouit ſuos crucifixores pro eis orando dicens: Pater dimitte illis: non enim ſciūt, quid faciunt. Aliquando poſt iniuria irrogari in contumelijs uerborum, & hæc eſt magna iniuria. Aliquādo in ſpoliatione rerū, & hæc eſt maior. Aliquando in irrogatione ſuppliciorū, & hæc eſt maxima. Iſte tres iniuriæ fuerunt Xpo in paſſione irrogatæ: ipſe enim fuit cōtumelijs laceſſitus, vñ dr̄: Prætereuntes blaſphemabant eū, mouentes capita ſua, & dicētes vah qui deſtruis templū Dei, & in tribus

Luc. 23
Iniuriarum diuerſitas
Mat. 27

tribus diebus il.rehædifi. Ipſe fuit omnibus rebus,& ue ſtibus ſuis denudatus; unde ſignatur ꝑ Ioſeph de quo dicitur. Nudauerunt eum tunica talari.& pulimita. Iſta fuit tunica Chriſti inconſutilis deſuper contexta per to tum: Diuiſerūt ſibi ueſti.mea &c. Iſte fuit multis uulne ribus ſauciatus: Ipſe aūt uulneratus eſt ꝓpter iniquita tes noſtras. In his igitur iniuriis, magnum eſt habere pa tientiam; maius habere lætitiam: maximum dare bene-ficentiam, Chriſtus aūt oīa iſta non tantū portauit pa-tienter, iuxta illud: Tacui, ſemper, ſilui, pat ens fui. Non tm̄ letanter, iuxta illud: Pſal. Conſcidiſti ſacum meum, ideſt corpus meum,& circum.me le. ſed etiā ſuis cruci fixoribus beneficium impendebat, dum ꝓ eis orabat di cens: Pater ignoſce illis &c. Et quoniam iſte agnus in cruce exiſtens. cognouit patrem, ſuum ſpiritum ſibi re-commendādo; cognouit & matrem, de ea ſpirituale cu ram hn̄do: cognouit ét ſuos crucifixores pro eis orando cuius oratio multos de ipſis conuertit,& Deo recōcilia uit. ideò in miſſa ter agnus cantatur. q.d. Eccleſia: Agne Dei, qui cognouiſti patrem, ſpiritum tuum ī manib. tuis recommendādo; miſerere nobis. Agne Dei q cognoui ſti matrem, de ea ſpālem curam habēdo; miſerere nobis. Agne Dei qui cognouiſti inimicos ꝓ eis orādo,& Deo eos pacificando; dona nobis pacem. Secūdo fuit agnus manſuetus; ſicut enim agnus quando occiditur non murmurat, nec clamat: ſed tantum quaſdam uoces quærulosas emittit: ſic & Chriſtus non murmurat, nec clamat: Sicut ouis ad occiſionem ductus, & quaſi a-gnus coram tondente ſe obmuteſcet;& non aperiet os ſuum; ſcilicet ad blaſphemandum, uel murmurandum. Emiſit tamen quaſdam uoces pie conqueſtionis. unam emiſit ad patrē dicens: Deus meus Deus meus, ut quid dereliquiſti me?

Gen. 37. | Pſa. 21. | Eſa. 53. | Eſa. 42. | Agnus Dei quare ter ī miſſa dicitur. | Secūdo. | Eſa. 53 | Voces Chriſti | Mat. 7.

Aliā emiſit ad matrē; Væ mihi mater mea, quare me genuiſti uirum rixæ, uirū diſcordiæ in uniuerſa terra? Iudæi enim ſæpè rixabantur cum eo,& ſæpe diſcordias inter ſe inueniebant, ſæpe etiam ipſum maledicebant; Hie. 15.

examinaſti:& non eſt inuēta in me iniquitas.Item oſſa mea ſicut cremium aruerunt:ſi.n.oſſa fuerunt concremata, manifeſtum eſt quod caro, & pellis concremata fuerunt. Quartò iſta uictima inflammata fuit igne compaſſionis; magna quidem compaſſione replebatur,quā do matrem deſolatam,& afflictam uidebat: quando Apoſtolos diſperſos,& in errorem prolapſos cernebat; qñ ſuos crucifixores, in freneſim uerſos, reſpiciebat. Sicut.n.pius pater,quādo uidet filium ſuum freneticū in ipſum ſurgentem;dolet,& plorat,non ſui iniuriam, ſed filij furiā;ſic Chriſtus nō ſuos dolores,ſed perditionem ſuorum interfectorum dolebat; ideò pro eis orabat,& clamabat:In diebus carnis ſuæ preces ſupplicationeſq; ad Deū; ecce qa orabat:cū clamore ualido;ecce qa clamabat:& lacrymis offerēs. Ecce qa plorabat. Heb. 5.

Eadē feria tertia ſextæ hebd. 40. Sermo I. De octo legatis quos Chriſtus in morte dimiſit.

HIc eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui ꝓ multis tradetur. Omne teſtamentū cōfirmatur morte teſtatoris, & ideò Deus uoluit utrumq; teſtamentum,ſ.uetus & nouum, ſanguine ſuo confirmare. De confirmatione ueteris teſtamenti per ſanguinem dicitur: Lecto enim mandato legis à Moyſe vniuerſo populo;accipiens ſanguinem uitulorum, & hyrcorū,cum aqua,& lana coccinea,& yſopo:ipſum quoq; librū,& omnem populum aſperſit dicēs: Hic eſt ſāguis teſtamenti,quod mādauit ad nos Deus.De cōfirmatione teſtamenti noui per ſanguinem,dr̃ in auctoritate pmiſſa:Hic eſt ſanguis noui teſtamenti &c.Notandū autem quod Xp̃s in nouo teſtamento,quod in ſua paſſione condidit,octo legata dimiſit: de quo teſtamento ſic Amb. Auctor humani generis in cruce exiſtens, pietatis officia diuidebat,perſecutionem Apoſtolis;pacē diſcipulis; corpus Iudæis; patri ſpiritum: Virgini paranymphum; latroni paradiſum;peccatoribus infernum;

Mar. 14 Heb. 9. Heb. 9. Legata octo, in nouo teſtamēto diuiſit Chriſt⁹.

Primo . crucem pœnitentiæ, pœnitentibus legauit . Primo igiť
Io . 15 . legauit apoſtolis perſecutionem;illud enim legauit, ꝙ ipſe poſedit:Si me perſecuti ſunt,& uos perſequenť:& illud legatum fuit perfecte apoſtolis perſolutum,q2 & perſecutionem habuerunt,& mortem ſuſtinerunt;hæreditas autem tranſit ad heredes cũ onere ſuo;Deꝰ igitur hereditati æternę beatitudinis,adiunxit onus.i.tollerantiam paſſionis Cum iſto onere habuit eã Chriſtꝰ.
Luc.ult. Oportuit Chriſtum pati,& ita intrare ĩ gloriam ſuam .
Act. 13. Habuerunt eam cũ hoc onere oẽs apoſtoli:Per multas
2. Ti.3. tribulationes oportet nos intrare.Habuerũt eã cũ hoc onere oẽs fideles; Omnes qui uolunt pie uiuere ĩ Chriſto Ieſu,perſecutionem patiuntur . Qui igitur uult aſſequi æternam beatitudinẽ , & nullam pati tribulationem videť eſſe dignior Chro apoſtolis ſanctior,& cunctis fidelibus melior.Hier.Difficile eſt,immo impoſsibile,ut preſẽtib.quis,& futuris fruatur bonis, ut de delitijs trãſeat ad delitias;ut hic uentrem, & illic mentẽ impleat;
Secũdo. ut in cœlo,& in terra glorioſus appareat.Secundo lega
Io. 9. uit diſcipulis pacem:Pacẽ relinquo uobis. Habebat. n. Chriſtus quoſdã diſcipulos,qui non erant ita fortes ſicut apoſtoli ad ſuſtinẽdũ perſecutiones;& ideò reliquit eis non tm̃ pacem æternitatis Chriſti,ſed etiam tẽporis nõ.n.infirmis,& debilibus ſtatim ſunt grauia imponenda;Habemus enim ex Euangelio,ꝙ non ſunt imponẽdũ triſtitie feſtiuis.nec fortia infirmis, non inſolita inexptis.Non enim ſunt imponenda triſtitia feſtiuis: ideò di
Matt .9. cit Dñs ibidem:Nũquid poſſunt filij ſpõſi lugere, quãdiu cum illis eſt ſpõſus filij aũt ſponſi,& feſtiui ſunt cõtemplatiui,qui ſemper cum Deo illud feſtũ faciunt, de quod dr̃ in Pſal.Reliquiæ cogitatio niſi diem feſtũ agẽt tibi : talibus enim non debet imponit triſtia ne ipediantur,& turbentur a contemplatione interna.Secundo nõ ſunt imponenda fortia infirmis,ideò ſubdit: Nemo aũt mittit commiſuram panni rudis in ueſtimentum uetus pannus aũt rudis.i.nouus,eſt doctrina noua euangelica quæ inducis ad contemptum terrenorum:ſic tales infir

ſhi non ſunt ſtatim ad cōtēptum terrenorū inducendi, nō ſunt etiā imponēda inſolita inexpertis, iō addit, nec uinum nouū in utres ueteres mittūt. Per utrem ueterē intelligit mēs aſſueta terrenis. Per uinū nouū doctrina, quæ inducit ad appetitū cęleſtiū, ſed hoēs aſſueti dilige re terrena, non ſunt ſtatim cogēdi ad cœleſtia. Tertiò le gauit corpus Iudæis, ut. ſ. ipſum crucifigerēt, & ſic nſam ſalutationē perficerēt. Terra. i. caro Chriſti, de nſa terrena ſubſtantia aſſumpta, data ē in manus impij. i. Pilati, ſiue Iuitæ. Corpus autem Chri fuit ſicut quidam ſaccus diuinus, in quo erant tria præcioſa incluſa. ſ. ſanguis anima, & diuinitas. Chriſtus igit de ſua carne emplaſtrū fecit, quo inflatura noſtræ ſuperbiæ frangeret. Aug. Ecce habes humilitatis exēplū, & ſuperbiæ medicamētum. De ſanguine fecit collirium, quo cæcitas nſæ ignorātiæ curaretur. Collirio unge ocu. tu. ut uideas, aīam dedit in præci ū, quo ſeruus redimeret. Filius hominis non uenit miniſtrari, ſed mini. & de aīam ſuam redemp. ꝓ multis. Deitas fuit balſamū, quo fœtorem nſæ immunditiæ tolleret. Sicut cina. & bal. aro. odo. dedi. Quartò legauit patri ſpiritū. Pater in manus tu. cō. ſpi. meū. In hoc dat nobis exemplum, ꝙ in manus Deī debemus recommēdare ſpiritū nſm. Illud enim quod eſt in manu Dei, eſt ſecurū, & eſt ante conſpectum Dei, & eſt præcioſum. Primò q dē aīæ quæ ſunt in manu Dei, ſunt ita ſecuræ ut etiam nūquam perdantur. Nō ra. eas quiſquam de manu mea. Secundò ſunt Deo proximæ, ita ut diuina uiſione fruantur: Ecce in ma. meis deſcrip. te. muri tui ocu. meis ſemper. Tertiò ſunt præcioſæ, ut in ornamentum Dei aſſumātur; ſicut enim annulus ornat manum, ſic animæ ſanctorū quodā modo ornant Deū; unde dicit Dñs de quo dā magno pſtore: Viuo ego dicit dñs: quia ſi fuerit Ieconias annulus in ma. dex. mea euellā eū inde. Quintò legauit Paranymphū Virgini qñ dixit; mulier ecce filius tuus. Qđ quidē uoluit facere triplici ratione. Primò rōne ſui. Dederat. n. legē Exo. 20. Honora pa. tu. & ma. tuam. &c. Decebat igit ut conditor legis, ſuam legem ſeruaret

Tertio.
Io. 11.
Apoſt. 3.
Mat. 20
Ecc. 24.
Quarto
Luc. 23.
Io. 10.
Eſa. 49.
Hier. 22.
Quinto Paranymphū quare Chriſtus Virginis legauit.

Secundò ratione noſtri;ut nos doceat quod de parẽtib⁹ noſtris,non tantum in uita,ſed etiam in morte curã habeamus. Tertiò ratione Virginis, amittebat.n.filium,& ideò pro conſolatione dimittebat ſibi fidelẽ diſcipulũ, ſed tñ qualis ei poterat eſſe conſolatio illa,dicit Bern.q.

Sexto. qualis cõmutatio:Ioãnes ei pro Ieſu traditur, ſeruus ꝓ Domino,diſcipulus pro magiſtro, filius Zebedei ꝓ filio Dei,purus homo pro uero Deo. Sexto legauit latroni paradiſum dicẽs: Amen dico tibi: Ecce quanta firmitas quia modus fuit iurandi;quia hodie: ecce quanta celeritas;mecum eris: ecce q̃ beatiſocietas; in paradiſo: ecce quanta loci amænitas. Ideò aũt Chriſtus iſti latroni ſic fuit liberalis,quia in illa ſocietate trium, erat unus totaliter bonus.ſ.Chriſtus; erat alius totaliter malus.ſ.latro à ſiniſtris poſitus;tertius erat mediocriter bonus,& mediocriter malus.ſ.latro à dextris poſitus;ipſe.n.nõ oĩno malus erat,quia culpabilem ſe cognoſcebat;nec omnino erat bonus, quia adhuc gratiam aſſecutus non erat. Habuit igitur ſe laudabilitèr ad totalitèr malum, q.a ipsũ increpauit ad totaliter bonum,quia ipſum excuſauit;ad ſe mediocriter bonum, & mediocriter malum; quia ueniam poſtulauit.

Septimo. Septimo legauit peccatoribus infernum cũ dixit:Diſcedite à me ma.in ignem æter. Quod

Mat. 25 quidem legatum ualdè competit eis;quia pulcrius ſtant

Peccatores melius ſtãt in inferno. in inferno,quam in paradiſo, quod oñditur triplici exẽplo. Primum eſt, quia pulchrius manet porcus in luto, quàm in florido prato. Porcus eſt luxurioſus qui immũditia uoluptatum delectatur. Sus lota in uolu.luti. ideò pulchrius manet ĩ luto infernalis uoluptatis,ſeu fœditatis,quàm prato florido cœleſtis amænitatis.

2.Pet.2 Secundum exemplũ eſt,quia pulchrius ſtat ſeruus in cloaca, quam in camera picta;ſeruus eſt auarus:Auaritia quæ eſt ido-

Col.3. lorum ſeruitus; talis ſeruus pulchrius ſtat ĩ cloaca inferni,quàm ſtaret in camera picta cœli. Tertium exemplũ eſt,quia pulchrius ſtat latro in patibulo, quam in regali ſolio.Latro eſt ſuperbus, quia furatur illud Deo, quod

Eſa. 42. eſt proprium Dei.ſ.gloriam, Gloriam meam alteri non

dabo,

dabo;talis igitur latro ſtat pulchrius in patibulo inferna lis tormenti,q̃ ſtaret in ſolio maieſtatis Dei. Octauò legauit crucem pœnitentiæ uolentibus pœnitere: Si quis uult ue.poſt me abn.ſemetip.& tol.cru.ſuam & ſe. me. Quid autem uelit dicere cũ ait: Abneget ſemetipſum, exponit. Greg. i Omel.ſi. Relinquamus noſmetipſos, quales peccando nos fecimus,& maneamus quales nos ꝑ gratiã facti ſumus;ecce.n.qui ſuperbus fuit, ſi humilis factus ẽ,ſeipſum reliquit; ſi luxurioſus uitam mutauit, abnegauit ꝙ fuit;ſi auarus elargiri didicit,& aliena rapere deſiſtit,ſemetipſum reliquit;eſt quidẽ ipſe per naturam,ſed non eſt ipſe per malitiã. Deinde ſubdit: tollat crucem ſuã & ſequatur me;unde ſubdit idẽ Greg. Duobus modis crux tollitur,aut cũ per abſtinentiã affligitur corpus; aut cũ per cõpaſſionem ꝓximi affligit animus. Luc.9.

Feria quarta,ſextæ hæbdomadæ quadrageſimæ.Sermo primus.De Chriſti paſſione,quomodo fuit pœnoſa ualde,ualdeque fructuoſa.

VVlneratus eſt ꝑꝑ iniquitates noſtras attritus eſt ꝑꝑ ſcelera noſtra; diſciplina pacis noſtræ ſuper eũ,cuius liuore ſanati ſumus.Sicut dicit Hieron. Eſaias non tam fuit propheta, q̃ euangeliſta.Videtur.n.non tã ꝓphetiam texere de futuro, q̃ hiſtoriã ſcribere de præterito.Vnde Xp̃i paſſionẽ pluſquam per quingentos annos præuidens eã ſic apertè deſcribit,ac ſi eam præſentialiter conſpexiſſet di. Vulneratus ẽ &c. Vbi primò ponit, ꝙ ipſa paſſio Xp̃i fuit ualdè pœnoſa cũ dicit:Vulneratus eſt &c.Secundò ponit,ꝙ fuit ualdè fructuoſa cũ ſubdit;cuius liuore ſa.ſu.Pœna aũt Xp̃i deſcribit tripl'r, q a fuit uulnerat' attrit', & diſciplinat', Primò fuit uulneratus, ut redẽptionis nĩę ꝑciũ de corpore ſuo ęmanaret.Corpus.n. Xp̃i erat tanquam ſaccus plenus theſauro;tanquã alabaſtrũ plenũ unguẽto, & tã- Eſa.53. Panę Chriſti triplex. Corpus Chriſti tribus aſſimilatur.

quam apotheca plena balſamo. Homo enim erat captiuus, uulneratus, & fœtidus. Voluit igit Chriſtus uulnerari, ut ſaccus ſcinderetur; & theſaurus inde exiret, quo
1. Pet. 1 captiuus redimeret. De iſto theſauro: Nō corruptibilibus au. nec ar. redēpti eſtis, ſed præcio. ſan. agni inconta. & imma. Ieſus Chriſti. De ſacco uerò in quo erat iſte
Prou. 7. theſaurus dicitur: Saculum pecuniæ ſecum tulit; unde ſaccum plenum miſericordia ſua miſit Deus pater in terram. Saccum inquam in paſſione conſcidit, ut effundatur; quod in eo latet præcium noſtrum. Secundò corpus Chriſti erat tanquam alabaſtrum plenum unguēto & ideò uoluit, ut illud multis uulnerib' frangeretur; ut inde unguētum præcioſum exiret, quo uulneratus cura
Can. 1. retur. Iſta unguenta petebat ſponſa dicens: Trahe me poſt te cur. in odorē unguentorum tuorum. Iſta unguēta ſunt ſuauia, quia delectant corda; & ſunt ſanatiua, q curant peccata.
Eccl. 38. Vnguētarius faciet pigmenta ſuauitatis, & unctiones cōficiet ſanitatis. Iſtis unguentis ſanatus ē Samaritanus uulneratus, uino & oleo impoſito; ideſt ſanguine Chriſti, qui fuit tanq̄ uinum, inquātum patrē lætificauit; & fuit tanquam oleum, in quātum ad miſeri cordiam inclinauit. Tertiò corpus Chriſti fuit tanquā apotheca plena balſamo; & ideò uoluit, quòd iſta apotheca aperiretur, ut inde balſamum efflueret, quo fœtidus ſanaretur. Tunc autem iſta apotheca fuit aperta. quando unus militum lancea latus eius aperuit. De odo
Eccl. 24 re eiuſdem balſami dicitur: Sicut cinamomum, & balſamum aromati. odorem de. &c. Omnia quæ in balſamo ſunt dicuntur eſſe uirtuoſa; ſcilicet cortex, folia, ſemen, & liquor. Sic etiam quicquid fuit in Chriſto uirtuoſum fuit; ſcilicet cortex, ideſt corpus: Folia, ideſt uerba: Semē, ideſt eius anima in corpore ſeminata: Liquor, ideſt ſanguis præcioſus.

In balſamo. oīa ſunt uirtuoſa.

Secundò Chriſtus fuit attritus. Sicut. n. herbæ teruntur, ut inde fiat emplaſtrum, per quod apoſtema frangatur, & ſanetur: Sic corpus Chriſti fuit attritum, ut inde fieret, emplaſtrum; quo tumor noſtræ ſuperbiæ frangeretur. Fit autem emplaſtrum de herbis, flo

ribus,

ribus,& ſpeciebus aromaticis, aliquo liquore infuſo. In Chriſto autem fuit caro, tanquam herba, iuxta illud: Omnis caro fœnum. Fuit autem tanquam flos, quia fuit ualde pulchra & amena: Ego flos campi. Fuit diuinitas, tanquam ſpecies aromatica. Fuit ſanguis, tanquam liquor infuſus. Exiſtis ergò factum eſt emplaſtrũ, quod debet frangere tumorem noſtræ ſuperbiæ.

Eſa. 40.
Can. 2.

Tertiò fuit diſciplinatus, ideò dicitur: Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum. Homo Deum offenderat,& ideò diſciplinari debebat. Chriſtus autem flagellari uoluit, & Deũ ſic pacificauit. Olim pax tribus modis initiabatur & firmabatur; ſcilicet percuſſione, quia adinuicem ſe manibus percutiebant: Signi erectione, quia aliquam columnam, uel pilam lapideam erigebant. De iſtis duobus dicitur Ioſue ult. Percuſſit Ioſue in die illo fœdus: Ecce percuſſio. Deinde ſubditur: Et tulit lapidem per grandem dicens, & lapis iſte erit uobis in teſtimonium &c. Tertiò aquæ effuſione. De hoc dicitur: Hauſerunt aquam, & effuderunt in conſpectu Domini. Per quod uolebant innuere, quòd ſicut de aqua nihil remanet cum effunditur, nec ſubſtantia, nec ſapor, nec color: Sic ſi aliquis pacem non ſeruaret; nec de illo, nec de his, quæ ad ipſum ſpectant, aliquid remaneret. Vt ergò Chriſtus firmam pacem cũm Deo nobis acquireret, fuit diſciplinatus; percuſſus, non tantum in manibus, ſed etiam in pedibus; fuit perforatus, & in toto corpore flagellatus. Fuit etiam, tanquam ſignum eleuatus in crucem: Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum. Fuit etiam inſuper ſicut aqua effuſus, quia nihil ſibi remanſit, nec ſanguis, nec anima, nec uita, nec ueſtis, nec familia.

Pax ôlim quô initiabatur, ſiue firmabatur.

1. Re. 7.

Io. 12.

Secũdò eius paſſio fuit fructuoſa; ideò dicitur: Liuore eius ſanati ſumus. Corpus enim Chriſti fuit in morte liuidum, & nigrum: Sol factus eſt niger, tanquam ſaccus cilicinus. Fuit etiam rubicundus: Quare rubrum eſt indumẽtum tuum? Iſte liuor,& nigredo, & rubedo, nos omnes ſanauit. Ideò ſignatur per morum.

Apo. 6.
Eſa. 63.

Elephan-

1.Mac. 6. Elephantis oſtenderunt ſanguinem mori ad acuendum eos ad prælium. Morum autem ſicut dicit Ambr. primò eſt album, poſtea rubeũ, poſtea nigrũ. Sic Xp̃us fuit alb⁹ ideſt innocẽs, in tota uita ſua, & conuerſatione. Fuit rubicundus ĩ cruce, per ſanguinis effuſione: & fuit liuidus, & niger ĩ morte. Vnde poterat dicere anima Xp̃i illud: Nigra ſum, per corpus mei liuorem, & deformitatẽ; ſed

Can. 2. formoſa, ꝑ corporis mei munditiã & puritatẽ; ſicut pelles Salomonis, ꝑꝑ ribentis ſanguinis effuſionem. Pelles enim Salomonis erãt rubicũdi coloris. Per iſtos liuores ſanati ſumus. Homo quidẽ erat infirmus in capite, i. in

Infirm⁹ ubique homo. intentione, quæ ẽ caput animæ; quia in his, quæ faciebat non ſanã intentionẽ habebat. Erat infirmus in corde, q̄a habebat cogitationes noxias, & uanas. Erat infirmus in pedibus, quia habebat affectionẽ immundã, aut terrenã. Pes. n. ſecũdũ Aug. eſt affectus, & amor animæ. Sicut. n. corpus uadit pedibus, ſic anima uadit affectibus. Erat infirmus in toto corpore, quia habebat totam uitam mundanam, & conuerſationẽ unã. Vt igitur Xp̃us ſuis liuoribus, & ſuis uulneribus nos ſanaret; uoluit primò uulnerari in capite, ut ſanaret noſtras obliquas intentiones. Voluit uulnerari in manibus, ut ſanaret noſtras malas, & remiſſas operationes. Voluit uulnerari in corde, ut ſanaret noſtras noxias, & uanas cogitationes. Voluit uulnerari in pedibus, ut ſanaret noſtras immundas & terrenas affectiones. Voluit uulnerari, & flagellari ĩ toto corpore, ut nos omnes ſanaret.

Eadẽ feria quarta, ſextæ hebdomadæ quadrageſimæ. Sermo ſecundus. In quo oſtenditur ſanguinem Chriſti pro homine fuſum eſſe, quadruplici ratione.

Luc. 22. HIc eſt calix nouum teſtamentum in meo ſanguine, qui pro uobis effundetur. Sanguis Chriſti, q̄ cõfirmauit nouũ teſtamentum, fuſus ẽ pro nobis ut nos redimeret, atq; ſaluaret. Homo quidem

erat excluſus à cœlo;incluſus ĩ inferno,ſiue in limbo;& recluſus in exilio.Ideò.ſanguis Chriſti fuſus, ẽ ut hominem ad cœlũ reduceret;de limbo extrahere;& in mundo,ſiue in exilio confortaret . Primò igitur hõ excluſus erat à cœlo ideò ſanguis Chriſti effuſus eſt,ut ipſum ad cœlũ induceret.Tria aũt erãt,quæ hiem impediebãt,nẽ ad cœlũ rediret.Primũ ẽ,quia porta cœli erat clauſa;qđ ſignatum eſt per Cherubin, quem Dñs ad ianuã paradiſi poſuit ut ipſum cuſtodiret. Secundum erat,quia flamma erat quędam interpoſita,quæ hominem ab ingreſſu arceret.Vnde ibidẽ dr: Et flammeũ gladiũ.&c. Per quã flammã ſignificatur reatus, & obligatio ad pœnam æternam cui homo merito præuaricationis ſuæ erat obligatus . Tertium erat iuſticia Dei,quia multũ erat ſeuera, quæ ſignificatur per rumphæã bis acutã, quã Cherubin in manu tenebat.Iuſtitia enim Dei dicebatur bis acuta,ſiue quia corpus,& animam incidebat, ſiue quia de commiſſis & omiſſis rationem quærebat: ideò ſanguis Chriſti fuit clauis Dei,aqua Dei, & præcium Dei . Fuit clauis,quia ianuam paradiſi aperuit. De illa claui dicitur: Dabo clauem domus Dauid ſuper humerum eius, & aperiet,& non erat qui claudat; claudet, & non erit qui aperiat.Iſta clauis ſecundum gloſ. fuit crux Chriſti quam ipſe ſuper humerum ſuum baiulauit,ideò ſanguis Chriſti,clauis eſt paradiſi.Secundò fuit aqua Dei, quia ignem vehementem gehennæ extinxit: quia ulterius in bonos non potuit præualere. Iſta aqua, eſt ſignata in aqua, quæ de latere Chriſti emanauit: de qua poteſt expõni illud : Ignem ardentem ,ſcilicet infernalem, extinguit aqua , ſcilicet illa,quæ de latere Chriſti efluxit. Hierony.Rumphęa illa flammea, & foribus præſidentia Cherubin, Chriſti extincta , & reſerata ſunt ſanguine. Tertiò fuit pracium Dei quia diuinæ iuſtitiæ ſatisfecit: Quod non rapui tunc exoluebã, quaſi dicat Chriſtus: Adam fecit furtum, & ego ſolui debitum. Vnde cantat eccleſia in benedictione cærei Paſchalis. Qui pro nobis æterno patri Adæ debitũ ſoluit. Scđò homo erat incluſus

Homi nẽ tria impediebant ne rediret ad cœlum.

Gen. 3.

Eſa.22.

Eccl.23

Pſ. 68.

ſus in in ferno ſiue in limbo; & ideò Chriſtus ſanguinē ſuum fudit; qui portas inferni confregit, & ſanctos pa-
Zac. 9. tres inde eduxit. Tu quoque in ſanguine teſtamenti tui eduxiſti uinctos tuos de lacu, in quo non erat aqua. Legitur in hiſtoria ſcholaſtica, in capitulo illo de operarijs templi in fine; quòd Salomon habuit ſtrutionem habentem pullum, quem pullum Salomon in quadam cauea vitrea nutriebat. Cũ uerò pater pullum ſuum habere non poſſet, uermen quendam de deſerto portauit, de cuius ſanguine illam caueam liniuit, & continuò fracta fuit, & ſic pullum illum de cauea extraxit. Iſte uer-
Pſ. 23. mis eſt Chriſtus, qui dicit: Ego autem ſum vermis, & nō homo. Vermis enim non naſcitur per generationē carnalem; ſed de humore terræ, uirtute radij ſolaris producitur. Et ſic patrem habet in cœlo, ſcilicet ſolem; & matrem in terra, ſcilicet humorem. Sic etiam Chriſtus in cœlo habet patrem ſine matre; & in terra matrē ſine patre. Pulli incluſi in cauea, ſunt patres incluſi in infernali cauea. Sed uenit Ieſus vermiculus, & uirtute ſāguinis ſui caueam fregit; & inde ſanctos patres eduxit. Cō-
Pſ. 106 triuit portas æreas, & ueſtes ferreos confregit. Tertiò homo erat recluſus in exilio ſiue in mundo; ideò Chriſtus ſanguinem ſuum fudit, ut hominem ibidem confortaret. Homo quidem erat mortuus; multis tribulationibus præſſus; ad conuertendum ad Deum multum du-
Primo. rus, & à Diabolo in ſeruitute detētus, ideò Chriſtus ſā-
Luc. 17 guinem ſuum fudit, primò ut hominem uiuificaret: Ani-
Oſeæ 6. ma omnis carnis in ſanguine eſt. Viuificabit nos poſt duos dies, In die tertia ſuſcitabit nos. Sumus enim viuificati prima die paſſionis ſuæ, & in ſecunda die ſepulturæ: Sed ſuſcitati ſumus in tertia die reſurrectionis ſuæ. Legitq; ſerpēs mutū odit, & perſequit̃ pellicanū, & dū pellicanus abeſt, intrat nidum, & pullos occidit. Pellicanus a utē rediēs, tribus diebus plangit pullos mortuos. Tertia autem die cum roſtro ſe vulnerat, & de ſanguine ſuo. ſuos pullos aſpergit, & ſic illi reſuſcitantur. Iſte Pel-
Pſ. 101. licanus eſt Chriſtus qui dicit: Similis factus ſum pellica-

nó &c. Serpens eſt Diabolus, qui humanum genus occi derat. Sed Chriſtus in quinque partibus vulnerari uoluit, & ſic pullos ſuos mortuos .i. homines mortuos peccato uiuificauit. Secundo ſanguiné ſuum fudit, ut homines tribulatos dulcoraret, & ad conſolationem reduceret. Hoc ſignatũ eſt qñ Dominus præcepit Moyſi, ꝙ lignũ i aquas amaras mitteret, & ſic eas dulcoraret. Grego. Si paſſio Chriſti ad memoriam reducitur; nihil eſt quoad non æquo animo toleretur. Ber. Videntes anguſtias Dñi noſtri. leuius noſtras portabimus. Refert Ariſto. ꝙ ſi fiat uas de cæra noua, & diligenter claudatur, & in mari ponatur aqua quæ per poros intrabit, dulcis efficietur. Iſtud uas cęreum eſt corpus dominicum. Sicut enim cęra generatur ex apibus ſine corruptione, & cõ mixtione; ſic caro Chriſti fuit generata a Virgine ſine corruptione. Fuit auté caro noua, quia nulla peccati uetuſtate uitiata. Fuit ét clauſa claue, quia nulla diabolicæ tentationi fuit aperta. Pori eius sũt uulnera eius. Si igitur noſtras amaritudines per recordationé, & deuotioné in uulnera eius miſerimus: mox in dulcediné cõuertentur. Recogitate eum, q talé ſuſtinuit a peccatorib⁹ aduer. ſemetipſum contradictionem, ut non fatigemini animis ueſtris deficientes. Tertio Chriſt⁹ ſanguiné ſuũ fudit, ut corda dura ad pœnitentiã frangeret. Hoc ſignatum eſt, Vbi dicitur: Terra mota eſt, petre ſciſſæ sũt, monumenta aperta ſunt, & multa corpora ſanctorum, qui dormierát ſurrexerũt. Ex quo dať ītell'r, & ad memoriã dñicæ paſſionis illi q erãt terra, amãdo .ſ. terrena. dént moueri ad amandũ cęleſtia. Illi qui erãt duri ſicut petre debét frangi per contritioné; eorũ monumenta .i. ora, debét aperiri p confesſioné; & mortui .i. mortalia peccata debét, & exurgere p ſatisfactioné. Reperitur quoddã genus adamantis, quod nõ frangitur pcuſſione, nec ignis aduſtione, nec p aliquã tpis inueterationé. frãgit auté ſanguinis īfuſione: ſic multi ſunt, qui ad pniam nõ frangunt; nec p diuinã cõminationé, ſiue flagellationé: nec p ſpũs ſãcti internã inſpirationé; nec p ętatis lõgã inue-

Exo. 15

Ceræ Chriſtus aſſimilatur.

Heb. 12

Tertio.

Mat. 27.

inucterationem.Frangũtur aũt per dominici ſanguinis
Quarto meditationem,atque virtutẽ. Quartò fudit ſanguinem
ſuũ, vt homines de manu Diaboli liberaret. Iſtam libe-
Decepit rationẽ fecit prudenter.ſ. Diaboli aſtutiam decipiẽdo.
Chriſtus diabolũ tãquam murem. Decepit.n.eum ſecundũ Aug. tanquam murem, quia tetendit crucem,tanquã muſcipulam, in qua poſuit sã guinẽ tanquã eſcam·unde dicit Aug. Venit redemptor & victus eſt deceptor;& quid fecit redẽptor captiuatori noſtró,tetendit muſcipulam.i.crucem,& poſuit in ea eſcã.i.ſanguinẽ ſuum;ille aũt effudit ſanguinẽ non debitoris,ſed redẽptoris:propter quod receſſit à debitoribus. Secũdũ ãt Greg.decepit.n.ea tanquã piſcem,quia poſuit exterius carnem,& ſanguinẽ;interius aũt occultauit ferrũ hamũ.i.diuinitatẽ.Diabolus ãt uoluit capere
Iob 40. eſcã carnis,& captus eſt hamo diuinitatis. Vnde dr: An extrahere poteris leuiatã hamo, & fune ligabis linguã eius ? Secundum uerò Remigium decepit eum tãquã
Iob. 40. auem. Vnde exponens illud uerbum: Nunquid illudes ei quaſi auis,dicit; illudes; quia illuſus eſt Diabolus in morte Chriſti quaſi auis. Nã Xps ſua carnis mortalitate abſcondit, diuinitatem: ut laqueum quo eum uelut
Exemplum. improuidam,prudenti irretiuit muſcipula. Refert Valerius ꝙ Porenſes,& Athenienſes,dum adinuicem decertarẽt, Codrux Rex Atheniẽſiũ de euẽtu belli Apollinẽ requiſiuit. Qui rñdit,ꝙ ſi ſe occidi permitteret, gens ſuã uigoriam obtineret. Cũ uerò hoſtes illud oraculũ audiuiſſent,præceperũt ne aliquis regẽ Athenienſiũ tãgeret. Ipſe ergò ne cognoſceret, ruſticanũ habitũ accipiẽs,& ſarmẽta aſſumẽs,in humeris ab hoſtes proceſſit,ibiq; quẽdã militẽ cũ falce ꝓuocans, ab ipſo eſt occiſus. Quo cognito Porẽſes memores oraculi fugerũt,& Atheniẽſes victoriã habuerunt.Iſte rex fuit Xps qui nè à dæmonibus cognoſceretur,habitũ ſerui accepit;ſarmẽta.i.crucẽ i qua fuerũt diuerſa ligna in humeris baiulauit:& ſic mortuus fuit. Si. n.dęmones ipsũ co
1.Co.2. gnouiſſent,nũquã occidi eũ ꝓcuraſsẽt. Si.n.cogno.nunquã Dñm gloriæ cruci. Per ſuam autem mortem dæ-

mones

mones fuerunt expoliati, & uincti. Expolians principatus,& poteſtates, traduxit confidentes; palam triumphãs illos in ſemetipſo. Col.2.

In die Cœnæ Domini. Sermo primus. De Præparatione communionis, quot ſcilicet perpẽdere debet, communicari uolens.

Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Si aliquis dẽt aliquem cibũ capere, oportet ꝙ uideat, & probet ſi cibus ille ſit ſanus, & ſi ſtomachus ſit bene diſpoſitus. Si enim hoc non faceret, cibus eſſet magis ſibi in nocumentum, quàm in proficuum. Cibus autem ille cœleſtis nõ eſt probandus; quia ſemper eſt bonus, ſed homo eſt probãdus ſi bñ ſit diſpoſitus, ſeu paratus. Vnde non dixit, probet autem homo iſtum cibum, ſed probet ſeipſum homo. Greg. Sicut cibus corporalis cum ventrem inuerit diuerſis humoribus occupatum amplius ledit, magis nocet & nullum prǫſtat auxilium; ita cibus ſpiritualis, etiam ſi aliquem reperit malignitate pollutũ, magis eũ perdit, non ſui natura, ſed uitio recipientis. Notandum autem quòd ille qui debet hunc cibum ſuſcipere, debet tria probare. Primò ſeipſum quantæ ſit puritatis; & iſta puritas attenditur quantum ad manus, quibus miniſtratur, quantũ ad os per quod ſuſcipitur, & quãtũ ad cor, in quo recipitur. Manus quidem debent eſſe mundæ, & innocentes: Lauabo inter innocentes ma. me. & cir. altare tuum Domine. ideò ſicut dicit Dyon. Sacerdos acceſſurus ad conſecrandum, lauat digito per quod peccata uenialia deſignãtur, ad innuendum quòd non tantũ à magnis, ſed etiam à paruis peccatis debet eſſe mundus. Debet igitur habere manus mundas, id eſt mũda opera, qui enim habet opera immunda, non eſt dignus tangere, nec recipere illud ſacramentum. Legitur ꝙ Oza à Deo percuſſus eſt, eo quòd arcam Dei manibus ſuis tetigit: & aſſignant Iudæi rationem, quia in nocte præ-

1.Co.xj

Primo. Euchariſtiam ſumere volens tria probare debet.

Pſal. 25

2.Reg.8

præcedenti, iacuerat cum uxore ſua. Si igitur ille per cuſſus é, qui iacuerat cũ uxore, qua pcuſsione dignus eſt, qui iacet cum meretrice? ſi ille etiã percuſſus é, qui iacuerat cum uxore propria, & qui indigné tetigit arcã Domini ligneã, qua percuſſione dignus é, qui indigne carné Chriſti recipit ueram? Si ille pcuſſus é q arcã te tigit, ut arcã iuuaret, nè pateret ruinã, qua pcuſſione di gnus é qui leuat corpus Xpi, ad proijcendũ i latrinã i.

1. Co r. 11. in conſcientiã immundã? Secũdò debet habere os mũ dũ, per quod ſuſcipit, & maximè à duobus peccatis, de tractionis, & guloſitatis, unde dicit ubi Apoſtolus loq. tur de hoc ſacramẽto: Conuenientibus uobis in unũ, ſcilicet ad Eccleſiam, audio ſciſſuras eſſe, ecce peccatũ detractionis, & infra. Alius quidé eſurit, alius aũt ebri⁹

Matt. 7. eſt: ecce peccatũ guloſitatis. Prim⁹. ſ. detractor eſt ſicut canis, ſecundus. ſ. guloſus é ſicut porcus, ideò dicit: No lite ſanctum dare canib⁹, quantum ad primum, nec pij ciatis Margaritas ante porcos, quantum ad ſecundum. Tertiò debet habere cor mundum in quo recipit, quia

Sap. 7. cum iſte cibus ſit ſplẽdor, & ſpeculum ſine macula, nõ

Cant. 2. habitat niſi in mente pura. In animas ſanctos ſe tranſ fert. Qui paſcitur inter lilia. i. inter pura corda. Auarus autem proijcit ipſum in terram, quia habet cor terenũ amãdo terrena, luxurioſus proijcit ipſum in ludũ quia habet cor immunditijs plenum, ſuperb⁹ proijcit ipſum

Secũdo. Euchari ſtiæ ſum ptionis, vtilitas ad uẽtum, quia habet cor uentoſum. i. ambitione, & ſu perbia repletum. Secundo debet pbare, Corpus domi nicũ quantæ ſit maieſtatis. In ipſo enim ſacramento to tus Chriſtus continetur quantum ad corpus, ſanguiné, animam, ſpiritum humanum, & deitatem ueram. Acci

1. Co. 10 piẽdo igitur eius corpus uerũ, corpori miſtico unimur & bonorum operum participes efficimur; unde dicitur: Panis quẽ frangimus, nonne participatio corporis Do

Pſ. 118. mini eſt. De hac participatione dicitur: Participem me

Heb. 9. fac Deus oĩum timẽ. te & cuſto. man. tua. Recipiẽdo ei⁹ ſanguiné ab omni impuritate cõſcientiæ mundamur. Sã guis Chriſti emũ. cõſci. no. ab opib⁹ mor. ad ſerui. Deo

uiuenti.

uiuenti. Recipiendo eius animam ab omni ſeruitute redimimur. Bonus pa. animã ſuã po. pro ouibus ſuis redimendi. Filius hominis non ue. mini. ſed miniſtra. & da. animam ſuam redem. pro mul. Recipiendo eius ſpiritũ ab omni morte corporis, & animæ uiuificamur: Spũs eſt qui uiuificat, caro autem non prodeſt quicquã. Qui ſuſcitauit Ieſum à mortuis, uiuificabit mortalia corpora noſtra, per inhabitantem ſpiritum eius in nobis. Recipiendo eius deitatẽ, omni dulcedine ſatiamur; Ingredietur. ſ. ad contemplationem deitatis; & egredietur, ſ. ad uiſionem humanitatis; & paſcua inueniet in utroq;: De hac refectione dr̃. Venite ad me omnes qui lab. & one. eſtis, & ego refi. uos. Tertiò debet probare indignè ſumentis periculum, quantæ ſit pœnalittais. Incurrit .n. pœnam temporalem, ſpiritualem, & æternalem. De temporali dicitur: Ideò inter uos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Dicitur in libro Paſchaſij, quod quicunque indignè communicat; niſi miſericordia, & bonitas Dei gladiũ ſuſpẽderet, ab angelis ad hoc poſitis perimeretur. Secundò tales incurrunt pœnã ſpiritualem, quia Diabolus in eos maiorem poteſtatẽ accipit. Vnde dr̃ de Iuda: Poſt bucellam introiuit in eũ. Sathanas, amplius ſcilicet quam erat; & tamen illa bucella non erat corpus Chriſti, ſed Diabolus in ipſum introiuit, quia auſus eſt accipere bucellam de manu Domini; quantò magis in illum intrat, qui indignè audet recipere corp⁹ Xp̃i? Aug. Nullus malign⁹ ad corp⁹ Xp̃i accedat; nullus ſtultus accedat; nullus fucato animo approximare audeat; ne quod Iudas ſuſtinuit patiatur: nã in illum poſt communicationem menſę Diabol⁹ introiuit, non quia ſumpſit Dominicum corpus; ſed quia imprudentia Iudæ, & malignitas mẽtis aduerſarium inhabitare fecit; ut diſcas, ꝙ indè myſteriorum ſecreta celebrantibus. Diaboli inſidiæ præparantur. Tertiò incurrunt pœnam æternam: Vnde ſuper illud Pauli: Re⁹ erit corporis, & ſanguinis Domini. Dicit Ambr. Mortis Chriſti pœnas dabit, ac ſi Chriſtum occidiſſet punietur.

Ioã. 10. Mat. 20 Io. 6. Rom. 8. Ioã. 10. Mat. 11 Tertio. Euchariſtiam indignè ſumentium pœnæ. 1. Cor. 11. Ioã. 13. 1. Cor. 11.

Occiſores Chriſti quatuor.

Quatuor enim ſunt occiſores Chriſti, ſcilicet Iudæi, ingrati, recidiuantes, & corpus Chriſti indigne ſumentes. Et iſtud poteſt oſtendi, per tale exemplum. Eſt aliquis homo q̃ habet quatuor marchas auri: Vna ſibi uiolenter aufertur; aliam dat ingrato: tertiam ponit in mercibus, quæ ſibi auferuntur: quartam proijcit in latrinã. Iſte poteſt dicere ſe quatuor marchas amiſiſſe. Iudæi igitur ſunt illi, qui marchas uiolenter auferunt; quia uitam Chriſti cum uiolentia abſtulerunt. Ingrati ſunt ſimiles illis, qui beneficium non cognoſcunt; quia tales tantum beneficium paſſionis non agnoſcunt, nec aliquod ſeruitium impẽdunt. Recidiuantes ſunt ſimiles illis, qui merces auferunt. Chriſtus enim animas noſtras ſanguine ſuo redemit, & emit, & ideò ille qui ad peccatum reuertitur, animam emptam ſibi auferre conatur. Illi uerò qui immunda mente recipiunt corpus Chriſti, ipſi quantum eſt in ſeipſis in latrinã proijciunt. Quartò debet ꝓbare dignè recipientium fructum, quantæ ſit utilitatis. Quæ quidem utilitas attenditur in uita, & in morte. In uita enim ẽ dimiſſum nobis ĩ memoriale paſſionis Chriſti, & in medicamentũ curationis. Habemus igitur triplex memoriale paſſionis dominicæ. Vnum eſt in uiſu. ſ. paſſio Chriſti depicta; & illud debet affectũ noſtrum multum mouere. Secũdum eſt in auditu. ſ. paſſio Chriſti audita, uel prædicata, & illud debet nos mouere magis. Tertium eſt in guſtu, ſcilicet paſſio Chriſti in hoc ſacramento, tam ueraciter, & tam ſingulariter expreſſa; & illud debet nos mouere maximè. Secundò dimiſſum eſt nobis in medicamentum noſtræ curationis. Eſt enim medicina efficax, contra omnes infirmitates noſtras, ſicut patet in illa oratione pro defunctis. Purificent nos queſumus Domine ſacramenta quæ ſumpſim⁹ &c. Eſt enim medicina curatiua, quia ſanat omnes morbos uitiorum. Vnde dicitur: ſit ablutio ſcelerum &c. Eſt medicina confortatiua, quia roborat, & confirmat in ſanitate recepta, ideò ſubditur: ſit fortitudo ꝓfragilium. Eſt medicina præſeruatiua, quæ ꝓſeruat hominẽ, nè iterum

Quarto

Paſſionis Chriſti memoriale triplex

rũ cadat,unde ſubditur;ſit contra mundi pericula firma métum. Eſt medicina melioratiua, q̃ a uiuo,& mortuos ad meliorẽ ſtatum ꝑducit,unde ſubditur;ſit uiuorũ atq; mortuorũ fideliũ,remiſſio, omnium peccatorũ. Secũdo aũt attendit hæc utilitas in morte. Via.n.quã anima de corpore decedens eſt factura,ẽ uia tenebroſa: In calle meo tenebras poſuit. Eſt uia periculoſa,unde:In uia hac qua ambul.abſcon.ſuper. laqueum mihi. Eſt uia longa: Grandis tibi reſtat uia. Eſt uia ignota:Pſalm. Viã ciuitatis habita.nõ inue.Quãdo igitur corpus Chriſti animabu s decedentibus datur,portant ſecum lucem ad tenebroſæ uię illuminationem:Ego ſum lux mundi.Itẽ: Ambulate dum lucẽ habetis,ne tene.uos compræ. Habent ſecum pugilẽ ad hoſtiũ defenſionẽ:Pone me iuxta te,& cuius uis manus pugnet cõtra me. Si ambulauero ĩ me. um.mor.nõ timebo mala,qm̃ tu mecũ es. Habẽt ſecum cibum ad confortationem: Panis cor hominis cõfir.Ambulauit in forti.ci.il.uſq; ad montem Dei Oreb.habent ſecum ductorẽ ad uiæ directionẽ: Aſcendit iter pãdens ante eos. Deduxit eos ad por.uo.eorum.

Iob.19. Pſ.141. 3.Re.19 Io.8. Io.12. Iob. 17. Pſal.22. Pſ.103. 3.Re.16 Mich.2. Pſ.106.

Eadem die ſcilicet in cœna domini Sermo ſecundus. In quo oſtenditur, quomodo in cœna Chriſtus amici ſerui, & Epiſcopi ſumpſit perſonam.

Io.13.

ET cœna facta, cum Diabolus iam miſſet in cor,ut traderet eum Iudas Simonis ſcariothis:ſurrexit à cœna,& poſuit ueſtimẽta ſua. Quãdo amici ab inuicem ſeparantur,cõſueuerunt ad inuicẽ æpulari. Sic etiã Chriſtus ſciens quod debebat ab apoſtolis recedere,primò uoluit cum eis cœnare. Vnde dicit: Deſiderio deſi.hoc paſ.mã. uobiſcũ antequã pa.In hac cœna aũt Chriſtus aſsũpſit perſonã amici. perſonam ſerui & perſonã epiſcopi.Primò quidem aſſumpſit perſonam amici in hoc,quod tam familialiter & amicabilitèr cum

Luc.22. Primo.

eis comedere uoluit. In hac autem cena comedit Chriſtus agnum Paſchalem. Quomodo autem comedi debe-
Exo. 12. bat, determinatur. Vbi dicitur: Nõ comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, ſed aſſum tantum igni. Caput cum pedibus, & inteſtinis uorabitis. Edent aũt carnes nocte illa aſſas igni, & azimos panes cum lactucis agreſtibus.

Agnus quomodo comedi debet.

Primò igitur non debet comedi ex eo crudum quid, nec coctum aqua, ſed aſſum tantum igni. Duo hic prohibetur, ſcilicet quod non comedatur crudus, nec coctus aqua.

Tertium præcipitur, ſcilicet quod igne aſſetur. Cruda enim caro nullo igne excoctas, non eſt ſapida. Caro uerò lixa, licet cocta; tamẽ non eſt adeò ſapida. Caro verò aſſata, & eſt igne cocta, & eſt ſapida. Illi igitur comedunt crudum, qui habẽt cor crudum, i. non excoctũ igne amoris. Illi comedunt lixum, qui habent cor lixũ, i. inſipidum, & non ſapidum ſapore deuotionis. Illi comedunt aſſum, qui habent cor excoctum per amorẽ, & ſapidum per deuotionem. Iſte igitur agnus fuit triplici igne aſſatus, & iõ non debet comedi crudus, nec lixus, ſed aſſatus. Fuit ergo aſſatus igne amoris. De quo igne
Luc. 12 dicitur: Ignem ueni mitterre in terram. Igne dolo-
Thre. 1 ris. Attendite, & uidete ſi eſt dolor, ſicut dolor meus.
Pſa. 16. Et igne paſſionis: Igne me examinaſti, &c. Secundò debet comedi eius caput cum inteſtinis, & pedibꝰ. Ca-
1. Cor. 11. put iſtius agni eſt eius diuitas. Caput Chriſti Deus eſt: Pes eſt caro ipſius, quæ eſt natura infima in ipſo: Inteſtina eius, eſt anima eius. Iſta omnia debemus uorare, i. per ueram fidem nobis incorporare. Fuerunt autem quidam hæretici, qui dixerunt ipſum non habuiſſe diuinitatem. Iſti non comedebãt caput, ideſt ſibi per fidem non incorporabant caput, ideſt diuinitatem. Alij dixerunt ipſum non habuiſſe uerã carnem humanã, ſed fantaſticam de cælo delatam. Iſti pedes non comedebant, i. eius carnem per uiuam fidem ſibi non incorporabant. Alij fuerunt, qui dixerunt ipſum non habuiſſe

animam

animam rationalem, ſed diuinitatem loco animæ. Iſti inteſtina non uorabant; ideſt eius animam per ueram ſinem ſibi non incorporabant. Nos igitur caput cum pedibus, & inteſtinis uoremus; ideſt de eius diuinitate carne, & anima fideliter, & catholicè ſentiamus. Tertio debet comedi cum lactucis agreſtibus, ideſt cum amaritudine de peccatis omnibus. Notandum autem quod quidam ſunt qui ſumunt iſtas lactucas integras, quidã contritas, & quidam ſuccum ipſarum. Eſt enim quædã amaritudo ſuperficialis, quædam præcordialis, & quędam mixta cum lacrymis. Sunt enim quidam qui habẽt de peccatis quendam ſuperficialem dolorem, qui attritio dici poteſt. Iſti ſumunt iſtas lactucas integras, ſeu confectas. Talis attritio peccatorum, non plene iuſtificat. Percuſſiſti eos, & non doluerunt; attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinã. Alij ſunt qui oĩa peccata ſua in mortariolo memoriæ ſuę congerunt, & piſtilio laboris minutatim conterunt. Et talis dolor contritio appellatur. Iſti ſumunt iſtas lactucas contritas, & talis contritio vulnera peccatorum ſanat. Sanabo contritionem eorum, diligam eos ſpontaneè. Alij ſunt maioris perfectionis, qui ſcilicet peccata non ſolum ſic conterunt, ſed etiam lacrymas emittunt. Iſti ſumunt agnum cum ſucco lactucarum, ideſt cum abundantia lachrymarum. Greg. in morali. Carnes cum lactucis agreſtibus ſunt edendæ, ut cum corpus redemptoris noſtri accipimus, nos pro peccatis noſtris inflctibus affligamus; quatenus ipſa amaritudo pœnitentiæ abſtergat à mentis ſtomacho peruerſæ humorem uitæ.

Amaritudo triplex.

Hiere. 5. Oſeæ. 14.

Quartò debet comedi cum panibus azimis, i. cũ panibus non fermentatis. Secundum Greg. panes ſine fermento comedit, qui opera bona ſine corruptione uanæ gloriæ facit. Vel ſecundum eundem. Qui opera ſine admixtione peccati exhibet ne peruerſe diripiat, qđ quaſi rectè diſpenſat. Quibus per increpationem Dñs dixit: Sacrificate de fermento laudem. De fermento nanque

laudem immolat,qui Deo ſacrificiũ ꝑ rapinã parat. Vel ille ſine fermento comedit,q ſe à mala ſocietate cuſto
1.Co.5 dit. Modicũ fermentum totam maſſam corumpi. Vel ille azimum ſine fermento manducat,qui mentis,& cor
1.Co.5 poris puritatem ſeruat. Epulemur non in fermẽto uete ri,ideſt in ueteri cõuerſatione;neque in fermento mali tiæ,& nequitiæ; ſed in azimis ſinceritatis,& ueritatis. Secundo Chriſtus aſſumpſit perſonam ſerui,ĩ eo;ꝙ pe des ſeruorum ſuorum lauit. Lauit autem corporales pe des,& ſpirituales. Corporales autem lauit in exemplũ, & documentum. In exemplum quidem humilitatis. Vn de ipſe dixit: Exemplum dedi uobis,ut quemadmodũ, ego feci uobis,ita & uos faciatis. Iſtam autem tãtam hu militatem Petrus horruit dicẽs: Nõ lauabis mihi pedes in æternum. Cui reſpondit Ieſus: Si non lauerote,nõ ha bebis partem mecum. Tunc Petr⁹ timore & amore ꝑ cuſſus,obtulit lauãdos pedes,man⁹,& caput. Sed Chri ſtus eum corripuit dicens,& aſſerens; ꝙ non indigeret lotione capitis,nec manuũ,ſed tantũ pedum. Per caput intelligitur intentio,per manus operatio,per pedes ve rò affectio. Duo autem prima.ſ.operatio,& intentio in Petro munda erant.& ideò lotione manuum,uel capi tis nõ indigebat. Habebat enim intentionem in omnib⁹ rectã,& operationem mundam. Affectio autem in Pe tro,& in cæteris ſanctis, ſæpe aliquo puluere terrenæ affectionis aſpergitur;& ideò indigent,ut lauent. Aug. Ipſi humani affectus,ſine quibus in hac mortalitate nõ uiuitur,pedes ſunt;vbi humanis rebus afficimur;ut ſi di xerimus,qm̃ pctm̃ nõ fecimus,noſmetipſos ſeducimus, & decipimus. Secundò lauit pedes in documentum,u bi docuit,& oſtendit; ꝙ prælati debẽt lauare ſubditos. Tunc.n.pedes lauant,qñ prælatus verbo, & exemplo, ſubditorum affectus purgat,& mundat. Sæpe ãt contin git,ꝙ pedes nõ lauantur, aut qñ manus eſt inquinata: aũt qñ aqua eſt turbida,& imunda;aut qñ immunditia in pedibus eſt inueterata. His trib⁹ de cauſis ſubditi pe des nõ lauantur. Primò qñ manus prælatorum.i.opere

Lauit pedes Xp̃s in exemplum,& documẽtum. Ioan.13

Pedes quare non lauentur triplex ratio.

a 50.

corum

eorum ſunt immunda. Ab immundo, quid mundabitur? Eccl. 34
Greg. Nazianzenus. Mundari prius oportet, & ſic alios mundare; ſapienté fieri prius, & ſic alios facere ſapiétes lumen effici, & ita alios illuminare; accedere ad Deũ, & ſic alios ducere ad Deum; ſanctificari, & ſic alios ſanctificare; man⁹ habere rectas, & ſic eſſe recti cõcilij, & rectũ dare conſiliũ. Secũdo quãdo aqua eſt immũda. Aqua immunda eſt amor mũdi, de qua dicitur: Quid tibi ĩ uia Hier. 2.
Aegypti, ut bibas aquam turbidã? Talis enim aqua non lauat, ſed inquinat. Aug. Quiſquis es, in mundo, ad te uenit, qui fecit mundum, ut eripiát te de mundo; ꝙ ſi ad huc aliqua delectatione te retinet mund⁹, ſemꝑ uis eſſe immund⁹? ſi tamé aliqua neceſsitate retinet te mũdus, habitat in te, qui mundat immũdos, & eris mũdus. Tertiò quando ipſa macula pedum ex nimia frequẽtatione, efficitur nimis tenax, & inueterata, Vnde dicitur.
Qui baptizatur à mortuo, ideſt, qui lauatur a mortali Eccl. 34
peccato, & iterum, qui tãgit mortuum, quid proficijt ei⁹ lauatio? Facta ſunt eis poſteriora priorib⁹ deteriora. Cõ 2. Pet. 2
tingit enim eis illud ueri prouerbij. Velut canis reuers⁹ ad ſuum uomitum, & ſus lota in uolutabro luti. Secundò lauit pedes ſpirituales aqua ſui ſanguinis, de quã lotione dicitur: Lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas Apo. 7.
in ſãguine agni. Ex duo igitur ſanguis Chriſti habet dealbare, uidetur, ꝙ habeat uirtuté lactis, & nõ ſanguinis: Lac enim ſanguis eſt ĩ uberib⁹ decoctus. Sanguis Chriſti excoctus. fuit in corpore ſuo. & in corde noſtro. In corpore ſuo, igne amoris. Tam uehementer enim ĩ ſuo corpore ebulliuit, ꝙ aperto latere ſuo cũ impetu emanauit. In corde noſtro ſũt duo ubera, ſcilicet itellectus, & affectus. Debet autem excoqui in ubere intellectus per meditationem; & in vbere affectus per deuotionem & ſic ſanguis Chriſti eſt excoctus in corpore ſuo per amorem, in corde noſtro per meditationé; Et affectus uertitur in albedinẽ, & animas noſtras dealbat & mũdat. Lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Apo. 5
Ad lauandas animas Chriſtus ſe fecit ſpirituale lixiuiũ

1. Io. 5. in quo pro aqua poſuit ſanguinem præcioſum. Hic eſt, qui venit per aquam, & ſanguinẽ Ieſus Chriſtus. Pro ci
Pſ. 101. nere amaritudinem pœnarum: Cinerem tãquam panẽ manducabam. Pro igne calefaciente, amorem immen-
Io. 13. ſum: Cum dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Sed quoniam lixiuium erat nimis fortè: tũ propter nimiam cinerum amaritudinem, tum propter nimiam ebullitionem: ideò Chriſtus illud lixiuium duplici aqua temperauit, ſcilicet aqua lacrimationis, quam in cruce effudit: & aqua regenerationis, quæ de eius la
Heb. 5. tere emanauit. Sic ergo ex tali lixiuio ſic facto, ex aqua ſanguinis ſic commixto ex cinere amaritudinis, ſic cale facto, ex igne amoris, ſic tẽperato ex aqua lacrymationis, & regenerationis; lauat pedes omnium, ideſt affectus omnium animarum. Tertiò accepit perſonam Chriſti, quando ſcilicet panem, & uinum in corpus ſuum tranſubſtantiauit; & Apoſtolis poteſtatem conficiendi, & tranſubſtantiandi dedit. Et iſta eſt maior poteſtas, quam unquam data fuerit alicui. Eſt quædam poteſtas Dei magna, facere de aliquo aliquid; ſicut quando fecit hominem de terra, & Euam de homine. Eſt alia Dei poteſtas maior, ſcilicet facere de nihilo aliquid: ſicut quando Dominus de nihilo fecit cœlum & terrã. Eſt alia poteſtas Dei maxima, facere vt ita dicamus, de creatura creatorem. Iſtam poteſtatem non dedit Angelis, ſed ſacerdotibus ſolis; qui diuina uirtute panem, & uinum in corpus, & ſanguinem Chriſti conuertunt. Vnde Euſebius: Viſibilis ſacerdos uiſibiles creaturas, in corpus & ſanguinem Chriſti uerbo ſuo ſecretã poteſtate commutat. Illo ſcilicet uerbo, quod dicit ſacerdos, ſcilicet: Hoc eſt corpus meum. Non igitur debet aliquis attendere ad uiſum ſuum, quia uiſus putaret ſe videre colorem panis, & tamen non eſt ibi panis. Nec ad guſtum ſuum, quia putaret ſe ſentire guſtum panis, & tamen non eſt ibi panis. Nec ad tactum ſuum, quia putaret ſe tangere ſubſtantiam panis, & tamen non eſt ibi panis. Nec ad olfatum ſuum, quia putaret ſe ſentire

odorem

odorem panis,& uini;& tamen non eſt ibi panis,nec vinum. Sed debet attendere ad auditum ſuum, quia cũ audit: Hoc eſt corpus meum: ita eſt per omnia,ut audiuit. Hoc ſignatum eſt in Iſaac, quando benedixit Iacob. Fuit enim deceptus ſuus uiſus,quia oculi eius caligauerant, & ipſum non cognouit. Fuit deceptus olfatus ſuus, qui credidit ſentire odorem ueſtimentorum Eſau,& erat odor ueſtimẽtorum,quæ induerat Iacob. Fuit deceptus guſtus eius, quia credebat ſe comedere de uenatione Eſau, & comedebat de uenatione Iacob. Fuit deceptus tactus eius, quia putabat ſe tangere manus Eſau,& tangebat manus Iacob. Sed tamen auditus quo uocem Iacob audiuit, non fuit deceptus, immò dixit: Vox quidem Iacob eſt.Sic etiam in iſto ſacramento,omnes alij ſenſus præter auditum decipiuntur: & ideò omnes fideles, quando audiunt: Hoc eſt corpus meum, ita eſſe, firmiter, & veraciter credere debent. Gen.27

In die paraſceues. Sermo primus. In quo Chriſti charitas,ueritas,& pietas, Iudæorumque crudelitas manifeſtatur.

SCiens Ieſus,quia omnia conſumata ſunt,ut conſumaretur ſcriptura dixit,ſitio. Illi autem ſpõgiã plenam aceto,Iſopo circumponentes ori eius.Cum ergo accepiſſet Ieſus acetum dixit,conſumatum eſt. Et inclinato capite tradidit ſpiritum. Chriſtus in uita ſua Iudæis dederat multa ſalutifera documenta: exhibuerat multa ſanctitatis exempla:contulerat multa beneficia, atque miracula: ſed hodie miſeri Iudæi pro documentis dederunt Chriſto dura uerba; pro ſanctis æxemplis,dederunt ei duriora uerbera; pro beneficijs dederunt illi duriſſima crucis tormenta. Non reſtabat autem, niſi pœna; ſcilicet ut ipſum felle, & aceto Io.19.

to potarēt, ſicut in auctoritate ſuprapoſita habetur. In qua quidē auctoritate tria ponūtur ex parte Chriſti, & unū ex parte Iudæorum. Nam ex parte Chriſti primo ponitur eius feruens charitas, cum dicit ſitio. Secundo conſumata ueritas, cum dicitur; conſumatū eſt. Tertiò magna pietas, cū ſubditur; Et inclinato capite tradidit ſpiritum. Quarto ex parte Iudæorum magna crudelitas in hoc, ꝙ ſibi ad bibendum porrexerunt acetum.

Quid ſitiebat Chriſt⁹.

Circa primum notandum, ꝙ in hoc, ꝙ Ieſus dixit ſitio eius feruens charitas deſignatur. Non .n. ſitiebat aquā ſed ſalutem noſtram. Non ſitiebat uinum, ſed profectū noſtrum. Non ſitiebat aliquem liquorem, ſed noſtrum amorem. Bernar. Sitio ait Chriſt⁹, nō doleo: o Domine quid ſitis? fidem ueſtram, ſalutem ueſtram, gaudium ueſtrum; plus animarum ueſtrarū, q̃ corporis proprij cruciatus me tenet; & ſi nō mei, ſaltem ueſtri miſeremini.

Charitas Chriſti omnē ſuperat amorem

Iſta aūt Chriſti charitas tā intēſa, oēs alios amores ſuperat, & excellit. ſ. amorem naturalē, matrimonialē, ſocialē, & animalē. amor naturalis eſt, qui eſt inter patrē, & matrē, & filiū. Et iſtū amorē, amor Xp̄i excellit. Nulla enim mater filiū ſuum in tm̄ dilexit, quātū hodie Chriſtus nos amauit. Nunquid obliuiſci poteſt mater infātē ſuū, ut nō miſereatur filio uteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiſcar tui, dicit Dominus; ecce ī manibus meis deſcripſi te, muri tui coram oculis meis ſemper. (Eſa. 46.) Nunquam fuit aliqua mater, que tantū filium ſuū diligeret, ut nomen ſuum in manibus ſuis pingi, uel ſcribi faceret, ut ſic die ac nocte memoriam eius habere Chriſtus autem die ac nocte ī manib⁹ ſuis ſcriptos nos portat, ut ſemper memoriam noſtri habeat. Et illa ſcriptura non fuit facta cum calamo, uel attramento, uel in pergameno; ſed calami fuerunt acutiſsimi claui: Attramentum eius ſanguis præcioſus; ſcriptores Iudæi peruerſi; pergamenum caro manuum Chriſti. Secūdo excellit amōrem matrimonialem, qui eſt inter uirū & uxorem. Et hoc in duobus. Primo in hoc, quòd ſi uxor fornicatur, ulterius à uiro ſuo non reciptur.

Sed

Sed ſi animæ noſtræ Chriſtũ ſponſum deſerunt,& Diabolo adultero conſentiunt;Chriſtus eas pœnitentes recipit.Et ideò in cruce manus extenſas tenet, ad innuendum quòd peccatores ad ſe reuerſos protinus amplexatur.Vulgo dicitur: Si dimeſerit vir uxorem ſuam,& recedens ab ea duxerit virum alterum; nunquid reuertitẽ ad eum vltra? nunquid non polluta,& contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis:tamẽ reuertere ad me, & ego ſuſcipiam te,dicit Dominus. Hier. 3. Secundò amor Chriſti excellit matrimonialem in hoc; quòd ſi ẽ aliqua vxor quæ haberet maculas in corpore,vel in facie; & non poſſit ab illis emundari, niſi uir uulnerari ſe faceret,& in ſuo ſanguine ſe balnearet vxor:non eſt aliquis vir,qui vxorem ſuam intantum diligeret,vt iſta ſuſtinere uellet Animæ aũt noſtrę,quæ erãt Chriſti ſponſæ,maculis peccatorum erãt plenæ.Et ideò Chriſtus in quinq; partib⁹ ſe uulnerari fecit,& sãguinem ſuum fudit,ĩ quo ſponſa ſua ſe balneauit, & ab omnibus maculis mundata fuit. Et hoc eſt quod dicitur:Viri diligite uxores ueſtras,ſicut & Chriſtus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro illa,ut eam ſanctificaret,mundans eam lauacro aquæ in uerbo uitæ; ut exhiberet ſibi glorioſam ęccleſiam, non habentem maculum, neque rugam, aut aliquid huiuſmodi;ſed ut ſit ſancta, & immaculata. Eph. 5. Tertiò amor Chriſti excellit amorem ſocialem qui eſt inter amicum,& amicum.Nullus homo inueniretur,qui uellet mori pro ſuo inimico: uix autem aliquis inueniretur, qui uellet mori pro amico:ſed pro amico bono,id eſt ſimplici,& fideli, & innocenter decepto:fortè aliquis morti ſe exponeret. Nos igitur nõ eramus iuſti, neque boni;ſed eramus impij,& Dei inimici; & tamen Chriſtus pro nobis mori uoluit. Rom. 5. Et hoc eſt quod dicitur: Cum adhuc infirmi eſſemus, Chriſtus pro impijs mortuus eſt. Vix enim ꝓ iuſto qs moritur.Nam pro bono forſitan quis audeat mori commendat autem Deus ſuam charitatem in nobis,quoniã cum adhuc peccatores eſſemus,Chriſtus pro nobis mor

tuus

tuus eſt. Poſset auté dici, ꝙ Chriſtus habebat unū amicum. ſ. Deū patrem, & unū ſuū, & patris inimicum. ſ. genus humanū. Vt igr̄ Xp̄s inter iſtos pacé faceret, ſe mediatorem interpoſuit. Vnus eſt mediator Dei & hominum, hō Xp̄s Ieſus, qui dedit ſemetipſum in redéptionem pro oībus. Sæpè enim contingit, ꝙ quando aliquis inter duos rixantes interponitur, ab utroq; uulnerat̄. Sic & Chriſtus uulneratus fuit à patre. Propter ſcelus populi mei percuſſi eum. Vulneratus fuit etiam ab homine: His plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant me. Quartò amor Chriſti excedit amorem animalem, qui eſt inter animam, & corpus; anima enim intantum diligit corpus, ꝙ ab eo ſeparari renuit, & omné corporis laborem fugit, & uitat. Anima autem Chriſti intantum animas noſtras dilexit, ꝙ à corpore ſuo ꝑ noſtra ſalute voluit ſeparari: Animam meam pono pro ouibus meis. Intantum dilexit, quod paſſa eſt corpus ſuum cū multa lætitia, in quinque partibus lacerari, ut ſic præcium noſtræ redemptionis abundanter efflueret. Vnde in ſua perſona dicit propheta Dauid pſal. 29. Conſcidiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. Secundò ponitur conſumata ueritas cum dicit; conſumatum eſt. Cōſumata quidé, & cōpleta fuerūt oīa prædicta. ſ. de ſua natiuitate de ſua cōuerſatione, & de ſua paſſiōe. Hodie quoque conſumatum fuit corpus ſuū, conſumatus fuit, & ſāguis ſuus. Corpus quidé conſumatū fuit immò cōſumptū, quia oīa oſſa ſua apparebāt, & dinumerari poterāt. Dinumerauerunt omnia oſſa mea. Nec mirum ſi corp⁹ ſuum ſic fuit conſumatū, quia fuit tribus diſciplinis grauiſſimis flagellatum. Eſt enim quædam diſciplina, quæ fit cum uirgis, & iſta eſt fortis, quia carnem frangit. Eſt alia, quæ fit cū ſpinis duris, & acutis; & iſta é durior & fortior, quia uſque ad oſſa perforando pertingit. Eſt alia, quæ fit cum ferreis inſtrumentis, & iſta eſt fortiſſima, quia animā à corpore excutit. Iſta triplici diſciplina fuit corpus Chriſti flagellatum, & ideò totaliter conſumatum. Primò enim corpus Chriſti fuit flagellatum

uirgis

Marginalia: 1. Tim. 2. — Eſa. 5. — Zac. 13. — Io. 10. — Pſ. 21. — Corpus Chriſti trib⁹ diſciplinis flagellatū fuit.

virgis ſeu funibus nodeſis, quando Pilatus ipſum ad columnam fecit ligari, & flagellari: & illa talis flagellatio totum corpus vulnerauit. Secūdò Chriſtus fuit vulnerat⁹ cũ ſpinis, quãdo. ſ. ſpinis durisſimis, & acutis fuit coronatus. Et illa talis flagellatio ſecundum Ber. os capitis perforauit, & vſq; ad cerebrũ peruenit. Et ſecũdũ Chyſ. Mille punctis caput eius impletur. Et ſi dicat, ꝙ non videtur posſibile, ꝙ ſpinæ capitis os tam durum potuerunt perforare: dicendum ꝙ hoc non fuit factũ ſecũdum naturam, ſed ſecundũ volũtatẽ diuinam; nec eſt contrarium ei quod dicit: Os nõ comminuetis ex eo quia os eius capitis non fuit cõminutum, licet fuerit ꝑforatum. Tertiò fuit flagellatus cũ iſtris fereis .i. cũ clauis acutis: & illa talis flagellatio animam à corpore excusſit. Ieſus autem clamans voce magna. ſ. ꝑ nimio dolore, ęmiſit ſpiritum. Secundò eius ſanguis fuit cõſumatus; quia totus fuit à corpore euacuatus. Oĩa enim opera ſua fecit Dominus in numero, & pondere, & mẽſura; Excepto opere noſtræ redemptionis; ibi .n. nõ ſeruauit numerum. vt. ſ. vnam vel duasguttas ſanguinis ſui daret, cum tamen una ſola ſufficeret. Non ſeruauit pondus; ut. ſ. unam libram uel unciam unam effunderat. Nõ ſeruauit menſuram, ſed totum dedit, totũ fudit. Copioſa apud eum redem. Bern. Prorſus copioſa; quia nõ gutta ſanguinis, ſed unda fluminis per quinque partes corporis emanauit. Tertiò oſtenditur magna compasſio, & magna pietas in eo ꝙ dicitur; inclinato capite tradi. ſpiritum. Magna quidem pietas, quia Iudęi ſpiritũ Chriſti ab ei⁹ corpore uiolenter cũ multis ſupplicijs expulerũt. Vin faciebant qui quere. animam meam. Et hoc autem quod dicitur, inclinato capi. trad. ſpiritũ. Quidam uolũt dicere animam principalem ſedem habere in capite, ſuꝑ hoc tñ inter ſapientes fuerũt quatuor opiniões. Quidã .i. dixerũt animã eſſe in capite, & hoc ꝓpter illã auctoritatẽ qua dr: Inſpirauit in fa. eius ſpira. ui. Illa enim inſpiratio nihil aliud fuit, q̃ animę infuſio, Alij dixerunt ipſam eſſe incorde; & hoc ꝓpter illã auctoritatẽ

Io. 19.
Mat. 27
Sap. 11.
Pſ. 129
Tertio.
Pſal. 37
Animę pricipalis ſedet quæ ſit.
Gen. 2

Matt.15 qua dicitur: De corde ex.male cogi. Cum enim cogitationes exeunt ab anima, ſi cogitationes exunt à corde, ergo anima eſt in corde. Vnde Hiero. in epiſtola ad Fabiolam: Quæris ubi principale ſit animæ? Plato in cerebro: Chriſtus monſtrat in corde. Alij dixerunt ipſam eſſe in ſanguine, & hoc propter illud quod dicitur:
Leu.17. Anima omnis carnis in ſanguine eſt. Alij dixerunt ipſam eſſe in toto corpore, & in qualibet parte totam, &
2.Reg.1 hoc propter illud: Adhuc tota anima mea eſt in memetipſo: non enim dixit: eſt in capite meo, uel in corde, uel in ſanguine meo; ſed in memetipſo, id eſt in corpore meo. Iudęi igitur uolentes animam Chriſti cruciare: uidentur iſtas quatuor opiniones ſaltem ipſo facto ſciuiſſe. Primo ipſam animam cruciauerunt in capite: quia fuit ſpinis coronatum. Anſel. Coronatus incedebat, ſed ipſa ſua corona cruciatus eſt; quia mille punćturis eius ſpecioſiſſimũ uerticem uulnerauerũt. Secundò cruciauerunt ipſam in corde, ſcilicet quando fuit iuxta cor in latere uulneratus; ut ſi ibi forte anima remanſiſſet, cruciatum ſentiret: Verum cum triplex ſit amor ſcilicet ſermonis, cordis, & operis: Chriſtus oſtenderat nobis ſermonis amorem in ſapiẽti prædicatione: amorem operis in miraculorum exhibitione: quid reſtabat niſi oſtendere amorem cordis, quem oſtendit in lateris apertione? Bern. Clauus penetrans, clauus reſerans factus eſt mihi: quid uideam per foramen, clamat clauus, clamat uulnus, quòd Deus uerus eſt, Chriſtò mundum ſibi reconcilians. Tertiò cruciauerũt eius animam in ſanguine; ſcilicet quando clauis acutis eius uenas aperuerũt, & totum ſanginem cum doloribus extraxerunt; ita quòd corpus eius remanſit in cruce totũ
Pſ.21. aridum ſicut lignum. Aruit tanquam teſta uirtus mea. Iterum oſſa mea ſicut cremium aruerũt: & aſſimilat corpus ſuum Chriſtus cremio, & teſte: nam teſta quæ prius erat humida, poſtmodum ab igne fit arida. Similiter cremium eſt lardum aduſtum, à quo omnis pinguedo receſſit, ſic corpus Chriſti in cruce fuit ſicut teſta, quia ab

Animæ Chriſti cruciatus.

omni-

omnibus ſuis humoribus fuit exſiccatum; & fuit ſicut cremium, quia toto ſanguine ſuo fuit euacuatum. Quartò afflixerunt animam in toto corpore, quia à planta pedis uſque ad uerticem, non fuit in eo ſanitas. Cruciatus fuit ĩ toto corpore, ſcilicet in parte ſuprema, media, & infima: nam in parte ſuprema fuit ſpinis coronatus; ĩ media fuit ad columnam ligatus & flagellatus; ĩ infima fuit pedibus perforatus, & cruci affixus; ubi magnum dolorem ſenſit: & qa locus erat neruoſus; & quia unus pes ſuper alium poſitus; & quia groſſis clauis perforatus; & quia initebatur clauatis pedibus totum corpus. Quartò ponitur ex parte Iudęorum magna peruerſitas: quia os Chriſti aceto potauerunt. Duæ magnæ ruſticitates ori Chriſti hodie factæ fuerunt. Vna eſt quando acetum ſibi dederunt bibere: Secunda quãdo Iudas ore ſuo turpiſſimo os Chriſti ſanctiſſimũ oſculari præſumpſit. Sic hodie duos ruſticitates multi faciunt ori Chriſti: Quidam enim adhuc dant ſibi acetum, id eſt opera praua: Exacerbauit Dominum peccator. Cũ enim Chriſti ori deberent dare uinum ſuaue, id eſt opera bona, Deoque placita, dant ſibi acetum; ideſt opera mala, & acerba. Expectaui ut faceret uuas, & fecit labruſcas. Secundo ſunt adhuc quidam qui cum Iuda os Chriſti oſculãtur. Quatuor enim perſone Chriſtum oſculatę fuerunt: nam ipſum oſculata fuit mater eius quando eum infantem in ſuis brachijs baiulabat; ſępè ipſum oſculabat, & hoc in ſignum amoris. Oſculatus eſt eum etiã Simeon qñ.ſ. in ulnas ſuas eum accepit; & iſtud oſculum fuit ſignum reuerẽtiæ, & honoris; ſicut qñ quis man⁹, uel pedes epi oſculatur. Oſculata fuit eum Maria Magdalena, & hoc in ſignum reconciliationis; ſicut quãdo inimici ad pacẽ ueniunt, ſe mutuo oſculatur. Oſculatus fuit eum Iudas, & hoc in ſignũ proditionis, ſicut & Ioab oſculatus eſt Amaſa. Quicunque igitur hodie oſculatur Chriſtum: uideat qualiter oſculetur. Ille enim qui nullum habet odium, & rancorem; ſed ad Deum, & proximum ſincerum amorem, oſculatur cũ Maria. Ille qui ad Chriſti

[Margin: Quarto — Pſ. 6. — Eſa. 5. — Oſculatæ ſunt Chriſtũ quatuor perſonę — 2. Reg. 20.]

paſ-

paſſionem multa reuerentia,& deuotione,& lacrimarũ effuſione afficitur;oſculatur cum Simone: ille qui prius erat Deo inimicus; ſed ĩ iſta quadrageſima eſt ſibi recõciliatus:oſculatur cum Magdalena:ille qui hodie crucifixum oſculatur;& in paſcha in menſa altaris cũ Chriſto æpulatur;& poſt Paſcha ad peccata reuertitur ; oſculať cũ Iuda ꝓditore, Magna enim proditio eſt hodie Chriſto oſculum dare,& in paſcate , & in menſa Chriſti comedere,& poſtea de domo cordis ſui Chriſtumexpellere,& inimicum Chriſti capitalem.i. dæmonẽ in cor ſuũ introducere.Talibꝰ Chriſtus poteſt dicere:Tu uero homo unanimis dux meus,& notus meus, qui ſimul mecũ dulces capiebas cibos,in domo Dei ambu. cum conſen. Et ſequitur in eodem Pſal. Veniat mors ſuper illos , & deſcendunt in infernum uiuentes .

Pſ.54.

Eadem die ſcilicet paraſcæues. Sermo ſecundus. De decem miſterijs,quæ in paraſcæue fiunt,& quid unumquodque ſignificat.

Exo.25. INſpice,& fac ſecundum exemplar,quod tibi in monte monſtratum eſt . Chriſtus eſt tanq̃ liber ẽxẽplaris ad cuius exemplũ totã uitã noſtram debemus deducere,& ipſam corrigere.Eccleſia quoq; officia ſua;& obſeruãtias ſuas ab iſto libro extraxit: maximè aũt ĩ hac die Eccleſia ĩ officio multa miſteria facit, q̃ ab illo libro extraxit;& iõ ſupradictũ uerbũ põt eſſe uerbũ Dei pr̃is Eccleſiã alloquẽtis,& dicẽtis:Inſpice,& fac ẽm exẽplar, qđ tibi in mõte mõſtratũ eſt.Videamus igitur quę ſunt iſta miſteria,quæ eccleſia hodie facit,& quæ ab illo libro extraxit.Primũ eſt,quia altaria ſunt denudata: altare quidẽ eſt Xp̃s , qui hodie fuit ſuis ueſtibus denudatus.Habebat.n. Chriſtus tria genera ueſtimentorum . Primò hẽbat ueſtes materiales, quas ferebat ſicut cęteri hoĩes:iſtis fuit denudatus:Vñ diuiſerunt ſibi ueſtimẽta mea.Habebat enim ueſtimẽtum.ſ.corpus proprium , quod eſt animæ ueſtimentum: iſto ueſtimẽto hodie ani

Primũ. Veſtimẽtorũ tria genera Chriſtꝰ hẽbat.

Pſ.11.

ma Chriſti fuit ſpoliata,& ſuo corpore denudata. Et in Io. 19. clinatu capite tradi. ſpiritum. Habebat etiam ueſtes ſpirituales,ideſt ſuos apoſtolos,qui Chriſtum ueſtiebant, & ornabant. Viuo ego dicit Dominus:quia his omnibus Eſa. 49. uelut ornamẽta ueſtieris. Iſtis ueſtibus fuit Chriſtus denudat⁹,quia fuit ab omnibus apoſtolis derelictus. Ecce Ioã. 16. uenit hora,& iam uenit ut diſpergamini unuſquiſq; in propria,& me ſolum relinquatis. Secũdum eſt quia Ecclesia tribus diebus mortẽ Chriſti plãgit,& tenebras facit;ad innuendum quod ſol tribus horis tenebris ſe induit,& mortem Chriſti deplanxit. Vel ad innuendum quod triplex creatura mortem Chriſti defleuit;ſ. purè corporalis,ſicut terra quæ contremuit;& ſol qui obſcuratus eſt. Purè ſpiritualis, ſicut Angeli: Angeli pacis amarè flebunt. Et compoſita,ſicut homo,uidelicet Apoſtoli,& ſanctæ mulieres. Vel tribus diebus omnis Eccleſia plangit,ex eo quod tribus diebus, & duabus noctib⁹ Chriſtus mortuus iacuit: Tertium eſt quod campanæ non pulſantur,ex eo quod omnes campanæ hodie ſiluerunt,Chriſtus enim habebat 12. campanas, ideſt 12. Apoſtolos: quarum una pœnitus fracta fuit,ſcilicet Iudas; etiam remanſerunt undecim: inter quas erat una cæteris groſſior,ſcilicet: Petrus,qui ſemel tam altè ſonuit, quod eius ſonus ſuper angelos aſcendit,quando dixit: Tu es Chriſtus filius Dei uiui. Iſta campana hodie ſonum perdidit,quando Chriſtum negauit. Similiter, & cæteri apoſtoli ſonum perdiderunt, quando Chriſtum reliquerunt. Alia campana fuit Chriſtus, quæ in hac uita non ceſſauit ſonare,ideſt prædicare. Tandem æleuata eſt in campanili Crucis, & ibi dedit ſonum piæ conquæſtionis in auribus patris cum dixit: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Dedit ſonũ amoris in auribus matris cum dixit: Mulier ecce filius tuus. Dedit ſonum magni doloris in auribus humani generis cum dixit: O uos omnes qui tranſitis per uiam attendite,& uidete ſi eſt dolor, ſicut dolor meus. Tantum ſonuit iſta campana, quod rauca facta fuit.

Secundum. Mors Chriſti quare trib⁹ diebus ab Eccleſia plangit. Eſa. 33. Tertiũ. Campanæ Xp̃i duodecim. Mat. 16. Mat. 26. Ioã. 19. Thrẽ. 1.

Pſa. 69. Laboraui clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ. Tandē iſta campana fuit fracta, & in quinque partes perforata; & tunc omnino ſiluit; & ſonum dimiſit. Alia campana fuit Virgo beata, quæ tā dulciter ſonuit, quod filius Dei ad eius ſonum uenit, quando ipſa dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi. Tam dulciter ſonuit, quod Ioannes Baptiſta ad eius ſonum in utero matris tripudiauit. Iſta campana hodie ferro doloris perforata fuit, & ideò ſonum perdidit: Et tuam ipſius animam per tranſibit gla-

Luc. 2. dius. Alia campana fuit uniuerſitas creaturarum, quæ dat triplicem ſonum: quia prædicat Dei potentiam ex ſua magnitudine: Dei ſapientiam ex ſuo ordine: Dei bonitatem ex ſua bonitate. Iſta campana hodie intantum ſiluit, quod ex toto confuſa fuit. Bernard. Ad hoc peccatum expauit tota machina mundialis, & fere in antiquum chaos redacta ſunt uniuerſa. Vnde etiam philoſophi uidentes eclypſim ſolis contra naturam fieri, dixerunt: Aut ordo naturæ peruertitur, aut elementa ſibi compatiuntur. Quartum eſt quia tabulæ hodie percutiuntur. Iſta autem percuſſio tabulæ, repræſentat clamorem crucis, quæ clamat Iudæorum malitiam, & Chriſti innocentiam. Secundò repræſentat clamorem ſanguinis qui clamat pro nobis, & contra nos. Nam pro nobis clamat, petens à patre miſericordiam: Acceſſiſtis ad ſanguinis aſperſionem, melius loquentem, quam Abel. Clamat autem contra homines terrenos: Terra ne operias ſanguinem meum, neque inueniat in te locum latendi, clamor meus. Latet enim ſanguis Chriſti in eorum memoria, quia non habent de eo recordationem. In eorū intelligentia, quia nullam habent meditationem. In eorum uoluntate, quia nullam habent deuotionem. Tertiò ſonus tabulæ repræſentat ſonum qui fuit in inferno, ſi quidem Chriſtum clauſtra infernalia confringebat: Qui contriuit portas æres, & uectes ferreos cō fregit. Angeli ualenter clamabant: Tollite portas principes ueſtras &c. Sancti patres iubilabant: Damnati qui ibi reliquebantur flebant: Dæmones ululabant.

Quartū Tabularum percuſſio ī paraſceuè quinque ſignificat

Heb. 12

Iob. 16.

Pſ. 106.

bant; Et ſic commixtus erat ſonus flentium, & ſonus gaudentium. Non poterat cognoſcere quiſquam uocem clamoris lætantium, & uocem fletus populi. 1. Eſd. 3

Quarto ſonus tabulę reprę ſentet ſtrepitum armorũ, quæ fecerunt iudei in captione Chriſti. Exierunt enim ad ipſum capiendum; cum armis feſtibus, & lanternis, & gladiis. Quinto ſonus tabulæ fit ad excitandum triſtitiam & mærorem. Hodie quidem ęcclcſia omnes ſonos letitiæ tacet, & facit triſtitie ſonos. Nam tacet ſonum campanæ, & facit ſonum tabule. Tacet lectiores, & facit lamentationes. Tacet cantus letitiæ, & dicit cantum męroris, & triſtitiæ.

Quintum eſt, quia paſsiones aliorum ſanctorum cęlebramus cum gaudio, paſsionem autem Chriſti agimus cum lamento. Cuius ratio eſt quia alij ſancti paſſi ſunt propter ſe, ut ſcilicet per ſuam paſsionem acquirant gloriam cœleſtem; Et ideò in ſua paſsione ex eo gaudemus, quod ad æternam beatitudinem peruenerunt. Chriſtus autem non eſt paſſus propter ſe, ut ſcilicet gloriam acquireret, quam habebat: ſed propter peccata noſtra delenda. Alia ratio eſt, quia fleui hodie ſol, quando obſcuratus eſt: fleuit terra, quando contremuit: Fleuerunt ſanctæ mulieres: Filiæ Hieruſalem nolite flere ſuper me Fleuerunt apoſtoli, Vnde cantatur: Triſtes erant apoſtoli de nece ſui Domini: Fleuit Petrus: Egreſſus foras fleuit amare: Fleuit beata Virgo, doloris gladio perforata: Fleuit Chriſtus: Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem: Fleuerunt Angeli; Angeli pacis amare flebunt: Fleſſet ſi poſsibile fuiſſet Deus pater, uidens filium ſuum tam ignominioſe tractari. Ergò inter tot flentes nullus debet gaudere.

Quintũ. Paſſionẽ Chriſti quare cũ lamento celebramus.

Luc. 23
Mat. 26
Mat. 26
Eſa. 32

Sextum, quia Miſſa hodierna non habet principium, nec finem; quia introitus non dicitur; nec cum benedicamus domino finitur; ad inuendum quod qui eſt principium, & finis: a nobis receſsit. Et etiam ille qui eſt in tribulatione non indiget benedictione, ſed compaſsione: & ideò non dicitur, Benedicamus domino. Non habet

Sextum

etiam iſta Miſſa medium,quia ſacra hoſtia non conſecratur,ex eo quod uera hoſtia,ideſt Chriſt⁹ eſt hodie oblata. Septimum eſt, quia crucem ter genua flectimus, ut illum honoremus,qui ter fuit pro nobis illuſus; ſcilicet ab Herode, qui ueſte alba induit eum: à militibus, quibus, qui ipſum ſpinis corronauerunt: Et à Iudæis,qui ſibi in cruce exiſtenti inſultauerunt. Facimus etiam ipſum officium in lingua græca,& latina,quia iſte duæ linguæ ipſum confitentur,& adorant: Lingua uerò hebraica ibi ſilet,quia Iudæi ipſum non confitentur.

Octauũ Octauum eſt quia ante crucem totaliter nos proſternimus,& poſtea oſculamur. Ipſe enim propter nos ſe

Phil.2. proſtrauit uſque ad terræ ſuſceptionem: Semetipſum exinaniuit,formam ſerui accipiens. Vſq; ad terræ habita-

Baruc.3. tionem: Poſt hæc in terris uiſus eſt, & cum hominibus conuerſatus eſt. Vſque ad terram per mortem defectio-

Hier.46 nem: Fortis impegit in fortem,& ambo pariter corrue-

Ecc. 24. runt. Vſque ad terræ penetrationem: Penetrabo inferiores partes terræ,& inſpiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes ſperantes in Domino.

Nonũ. Ecclesia quare p̃ omnib⁹ orat in paraſ. Nonum,eſt quia hodie Eccleſia pro omnibus orat:cuius ratio eſt, quia hodie Xps fuit ualdè pius in parcendo, quando dixit: Pater dimitte illis,quia neſciũt quid faciunt. Fuit ualdè liberalis in largiendo,quia ad modicam petitionem dedit latroni cœlum. Fuit ualdè largus in donando, quia non guttam, ſed totum ſanguinẽ pro noſtra redemptione dedit. Pſalmus. 129. Apud Dominum miſericordia, & cõpioſa apud eum redemptio. Ideò Eccleſia ad ſimilitudinem Chriſti eſt hodie multum liberalis in orando,& multum pia in parcẽdo.

Decimũ Eccleſię quare viſitentur in paraſ. Decimum eſt,quia hodie fideles Eccleſias omnes,& altaria ſanctorum uiſitare conſueuerunt: cuius ratio triplex eſt. Prima eſt, quia illa talis uiſitatio repræſentat uiſitationem apoſtolorum, & ſanctarum mulierum, quia crebro ſepulchrum Domini viſitabant. Secunda, quia Chriſtus hodie omnes ſanctos,qui fuerũt à principio mũdi vſq; tunc præſentialiter uiſitauit,dũ ad limbũ

deſcen-

deſcendit. Viſitauit nos oriens ex alto. Tertia ratio eſt, quia ſancti debēt hodie eſſe liberales, quia hodie de carcere fuerūt liberati. Si quis enim de carcere liberaretur & ad imperium ſublimaretur, illum diē multum diligeret, & in illa die multum liberalis eſſet. Meritò igitur fideles ſctōs hodie uiſitāt, ut ab ipſis de carcere libertatis & ī iperiū cęleſte ſublimatis, beneficia obtinere ualeāt. Luc. 1.

Sabbato Paſchæ. Sermo primus; De Chriſti ſepulchro, & quomodo nos cum eo ſepeliri debemus.

Venit Maria Magd. & altera Maria videre ſepulchrū. Magna dignitas eſt ſeptimi diei, eo ꝙ ſabbatū appellauit, quia ī eo tota trinitas requieuit. Nā patet in opere creationis, quod fuit opus infinitæ potētiæ, & attribuitur patri, requieuit ab oī ope quod patrarat, Filius in opere redemptionis, quod eſt opus ſapientiæ, & attribuitur filio: requieuit in monumēto inuolutus ſyndone. Spūs ſctūs requieuit hodie in Virgine, quia cęteri Apoſtoli, & mulieres à gratia Spūs Scti ceciderunt: in Virgine autem ipſa gratia, & fides firma permāſit. Quia igitur hodie Xp̄s in ſepulcro requieuit, ideò ſanctæ mulieres frequenter ipſum uiſitabant; modo ut corpus eius inungerēt, mō vt ipſum mortuum deflerent: mō vt ipſum ſublatū inquirerent. Ideò dr̄ in auctoritate præmiſſa: Venit Maria Magdalena &c. Circa igitur ſepulcrum Domini, tria ſunt notanda. Mat. ul.

Primò quale fuit eius ſepulcrum. Secundò qualis fuit eius ſepultura. Tertiò qualiter nos cum eó ſepeliri debemus. Circa primum notandum, quòd ſepulcrum Chriſti fuit nouum, Et hoc fuit triplici de cauſa. Primò nè crederetur, quòd non ipſe, ſed alius ſurrexiſſet. Iſtam rationem tangit Ambroſ. in lib. de uirginibus dicens: Beatus Matthæus munumentum nonum dixit, nè monumento ueteri, alius ſurrexiſſe crederetur. Sepulchrum xp̄i triplici de cā fuit nouum. Mat. 27

Secundò propter reuerentiam Chriſti. Iſtam rōnem

aſſignat Augu.dicens. Sicut in utero Mariæ nemo ante eum,& nemo poſt eum fuit;ita etiam in iſto monumento nullus ante eũ,nullus poſt eum fuit. Tertiò ad ſignificãdum quod qui Chriſti corpus uult recipere, dêt habere nouitatem in corde.Corpus quidem noſtrum modo eſt nouum in iuuentute,modo uetuſtũ in ſenectute, modo putridum in morte. Spiritus aũt nõ debet taliter uariari,ſed debet ſemper in melius renouari. Sũt tamẽ quidã quorum ſpiritus eſt uetuſtus ꝑ peccati malitiam. Vnde monet apoſtolus:Expurgate uetus fermẽtum, ut
1. Cor. 5. ſitis &c. Alij ſunt quorum ſpiritus eſt putridus per conſuetudinem longam: Computruerunt iumenta ſua in ſtercore ſuo. Alij ſunt quorum ſpiritus ẽ nouus ſemper
Ioel. 1. per puritatem cordis,& munditiam. Vnde dicit apoſtolus: Licet his qui foris eſt noſter homo corrumpatur;
2. Cor. 4. tamen is qui in tus ẽ renouatur de die in diem; talis q. habet iſtam nouitatem, dignus eſt recipere corpus Domini:Epulemur in azimis ſinceritatis,& ueritatis. Secũ
1. Cor. 5. dò ſepulcrum Chriſti non fuit ſuum proprium,ſed alienum, & hoc tribus de cauſis. Primò ad oſtendendum

Sepulchrum Xp̃i quare alienũ fuerit.

quod non debebat detineri a morte:iſtam rationem tãgit Amb.in li.de uirginibus di.Bene ſecundum literam alienum fuit monumentum Chriſti; habeant tumulum qui ſub lege ſunt mortis uictor mortis nõ habuit tumulum: non enim ille ſepulcrum mortis deſiderabat, qui de morte triumphum quærebat.Idem in li.ſermonum. Vt quid illi ſepulchrum,qui triduo temporis ſpatio,nõ tã in ſepulchro mortuus iacuit;quam uelut in lecto dormiens quieuit.Ipſa enim tẽporis breuitas, declarat potius ſumnum fuiſſe,quam mortem. Secundò ad oſtendendum qđ non pro ſua,ſed pro aliena ſalute moriebatur.Amb.Iam in aliena ſepultura Dominus iacuit,quia pro aliena moriebatur ſalute; ut quid illi propria ſepultura,qui in ſe propriam mortem nõ habebat. Tertiò ad oſtendendum ſuam paupertatẽ:ſicut enim in aliena domo uoluit naſci,& in aliena domo conuerſari,ſic in alieno monumento uoluit ſepeliri: Vulpes foueas habent,
Matt. 8. & uolu-

& uolucres cœli nidos ; filius autem hominis nõ habet, ubi caput ſuum reclinet; ac ſi dicat : Nec in morte mea habui ſepulturã , nec ĩ uita mea habui nidũ;ideſt domũ in qua poſſem cõmorari;nec in natiuitate habui lectum in quo à matre mea potuerim reclinari. Tertiò monũmẽtũ fuit grandi lapide,ſiue ſaxo clauſum; cuius triplex eſt ratio,quorũ duę principaliter ſunt literales, tertia ẽ myſtica.Prima ẽ,nẽ ipſe locus beſtijs eſſet aptus. Secũdam rationem tangit glo.di. Aduoluit ſaxum magnũ ad hoſtium monumenti,ut non poſſet aperiri ſepulcrum,ſine auxillio multorum.Tertia ratio eſt myſtica. per hoc enim inſinuatur, ꝙ illi, corpus Chriſti debent ſuſcipere,debent eſſe clauſi , nè peccatum in eorũ corda paſſit intrare.Sunt autem quatuor ſaxa,quæ ad cor debẽt adtiolui nè peccatũ poſſit intrare,ut dicit Bern.ſcilicet pudor,timor,dolor,& amor.Multi enim ſunt,qui propter pudorem hominum dimittunt peccare. Alij ſunt ,qui ceſſant à peccatis propter immenſitatem doloris,quam habent de ipſis peccatis.Alij ſunt, qui uitant peccare ꝓpter timorem pœnæ æternæ,ne ipſam incurrãt. Alij ꝓpter amorẽ gloriæ nè ipſam perdant. Iſti ſunt quatuor ſaxa ingentia,quæ debent monumentum cordis claudere,nè illud aliqua peccata poſſint intrare . Dicit tamen idẽ Bernar.quòd duo prima,ſcilicet pudor, & dolor nõ ſunt fortia multum ad reſiſtendũ,quia ſæpè pudor ſolatium capit de peccantium multitudine;dolor de aliqua huius mundi cõnſolatione;ualidiſſimum autẽ ad reſiſtẽdũ peccatis, amor Dei eſt uiris perfectis;imperfectis uerò timor ſupplicij . Quarto monumentum Chriſti fuit monumentũ iuſti,ideſt ipſius Ioſeph,qui erat uir iuſtus, & bonus.Voluit autem Chriſtus ſepeliri, non in monumento Pilati, ſed iuſti . Primò ad oſtendendum, quòd Chriſtus nõ requieſcit,niſi in corde iuſti. Vnde Ambr. ſuper Lu.Benè Chriſtus in monumẽto iuſti uoluit ſepeliri,ut habeat filius hominis , ubi caput ſuum reclinet. Chriſtus enim non quieſcit in animo auari,cũ ſit ſpinoſus;ſed nec in animo luxurioſi,cũ ſit lutoſus; nec in ani-

Quare fuit clauſũ lapide magno.

Luc. 3.

mo ſuperbi, cum ſit uentoſus; ſed in animo iuſti, cum ſit floridus, iuxta illud: Lectulus noſter floridus. Secundo
Can. 1. ad innuẽdũ, q̃ nõ debeat amplius pro peccatorib⁹ immo lari. Natus.n. fuit iter duo aĩalia, q a hoĩes beſtiales factu rus erat ſpirituales: Dixit iter peccatores, ut eos iuſtifica ret: mortuus eſt iter latrones ut unũ lucrifaceret; ſed ho die requieuit in monumento iuſti; non enim uoluit am-
Rom. 6. plius peccatorum conſortia, quia pro peccatis amplius moriturus non erat. Chriſtus reſurgens ex mortuis, iam nõ moritur, mors illi ultra non dominabitur. Tertiò ad innuendum, quòd licet in hac uita ſint mixti boni, & ma li, poſt mortem tamen per ſe erũt boni, ſcilicet in cœlo; & per ſe erunt mali, ſcilicet in inferno, & per ſe erũt me diocriter boni, & mediocriter mali, ſcilicet pueri, q. erũt
Luc. 23 in limbo. Secundò uidendũ eſt qualiter Chriſtus fuit tu mulatus; nam ipſe fuit ſindone inuolutus. Fuit unguen-
Io. 19. to confecto ex myrra, & aloes iunctus, ut à putredine ſeruaretur. Fuit lintheis cum aromatibus ligatus, ut ha- betur ibidem. Per iſta autem ſignificantur illa, quæ de- bẽt habere illi, qui corp⁹. Chriſti uolunt recipere. Cor pus enim Chriſti dicimus eſſe, tanquam candorẽ æter num: Candor eſt enim lucis æternæ, tanquam panem Angelicum: Panem Angelorum manducauit homo, tan quam carborem diuinum. Ioan. Damaſcebus: Diuinum carbonem aſſumamus, ut ignis eius, qđ eſt in nobis ſan- cti deſiderij aſſumentes; eam quæ ex carbone agnitionis inflammet noſtra pectora, & illuminet corda noſtra, eſt enim tanquam cœleſte ælectuarium, quod confecit cęle ſtis unguentarius, faciens pigmenta ſanitatis. Inquantũ igitur corpus Chriſti eſt cãdor æternus, requirit magnã mentis puritatem, & hoc ſignatur per ſyndonẽ mundã. Vnde dicit ibi glo. ſyndone munda inuoluit Ieſum, qui pura mente eum ſuſcipit. Inquãtũ eſt panis Angelicus, debet recipi cũ deuota oratione, hoc ſignificatur per aro
Apo. 8. mata: Aſcendit fumus aromatum, ideſt incenſorum de orationibus ſanctorum de manu Angeli corã Deo. Inq̃ tum eſt carbo diuinus, debet recipi cũ mẽte ab omni hu more

(margin: Recipere nolũtes Xpi corpus, quæ habere debeant. — Sap. 7. — Pſ. 77.)

more uitiorum deſiccata: ſicut enim ignis nõ inflammat ligna humida, ſed deſiccata; ſic & carbo diuinus nõ iſlã mat corda, niſi quæ inuenit ab humoribus uitiorum deſiccata; & illud ſignificatur per aloes, q habet uirtutem deſiccatiuã. Inquantũ eſt cęleſte electuariũ, reqrit corda a cibis noxiis. i. à peccatis euacuata; & illud ſignificatur p myrrhã, quæ eſt amara; & ſignificat cõtritionẽ, q oĩa peccata expellit, & euacuat. Tertiò uidẽdũ eſt, qualiter debemus cũ Chriſto ſepeliri ſpiritualiter. Dicit. n. Apoſtolus: Cõſepulti. n. ſum⁹ cũ Chriſto: ſepulchrũ aũt illud ĩ quo debemus ſepeliri, eſt ipſa religio, in qua ipſe religiós⁹; ſpiritualiter, dẽt mori, & ſepeliri: Aſsimilari aũt dẽt religioſus mortuo quantũ ad plura. Primo quantũ ad cenſum; ſicut. n. mortuus nihil hẽt propriũ; ſic & religioſus nihil dẽt retinere, ſed in cõi diuidere: quilibet laycus dẽt dicere illud: Nudus egreſſus ſum de utero matris meę, & nudus reuertar illuc. Religioſus autem debet eſſe nudus ĩ ingreſſu, ut nihil ſibi retineat; nudus in progreſſu, ut nihil ſibi retineat: nudus in progreſſu, ut nihil poſideat; nudus poſt egreſſum, ut nihil in morte poſt ſe relinquat. Secũdò dẽt aſsimilari quãtum ad ſenſum, & motũ; ſicut enim mortu⁹ priuatur ſenſu, & motu; ſic & religioſus debet eſſe mortuus quantũ ad declarationes, quę ad sẽsũ carnis ptinet; & ſicut mortuus nõ mouetur motu pprio ſed alieno; ſic uerus religioſus nõ dẽt duci motu proprię uoluntatis, ſed ad ĩperiũ ſui ſuperioris, ſeu rectoris: & ſicut mortuus ſe mouẽti non cõtradicit; ſic & religios⁹ debet plato ſe regẽti nõ contradicere, ſed ĩ omnib⁹ obedire. Vnde: Dominus aperuit mihi aurem, ego aũt nõ cõtradico, retrorſum non abij. Tertiò debet aſsimilari quantum ad domicilium, quia ſicut mortuus clauditur in ſepulcro; ſic religioſus debet eſſe clauſus in clauſtro: & ſicut mortuus non exit de monumento niſi ad iuſſionem Dei, quando ſibi dicetur: Surgite mortui uenite ad iudicium; Sic nec religioſi debent exire clauſtrum ſine iuſsione prælati: & ſicut mortuus non murmurat, quando transfertur de monumento in monumentum

Rom. 9

Religioſus mortuo aſſimilari dẽt.

Io. 1.

Eſa. 50.

mentum; ſic nec religioſus debet murmurare qñ tranſfertur de monaſterio ĩ monaſteriũ. Quartò maximè debet aſſimilari morti Chriſti, iuxta illud: Si cõplantati ſumus ſimilitudini mortis illius, ſcilicet Xpi; ſimul & reſurrectionis erimus. In morte.n. Xpi anima fuit à corpore ſeparata; tamẽ anima, & caro deitati fuerunt unitę ſic in uero religioſo anima dẽt ſaparari à carne, ſcilicet, ut carni non conſentiat in aliquo amore carnali; anima tamẽ, & caro debẽt Deo eſſe unitæ; anima per amorẽ, caro per in corruptionem; ut poſſit dicere cũ ꝓpheta; cor meum, & caro mea exultabunt in Deũ uiuum.

Ro. 6.

Eodem die, ſcilicet ſabbato paſchæ. Sermo ſecundus. De maximo Virginis dolore propter filij paſſionem, deque immenſo gaudio eiuſdem reſurrectionis.

Can. 1.

Faſciculus myrrhæ, dilectus meus mihi; inter ubera mea cõmorabitur; botrus cypri dilectus meus mihi in uineis engaddi. Virgo beata. ꝑ Xpi paſſione multam habuit amaritudinem, ideo dicit: Faſciculus myrrhæ &c. In ſua autẽ reſurrectione multam habuit lætitiã, & exultationem, ideò ſubdit; botrus Cypri dilectus meus mihi, in ui. enga. In Cypro enim naſcitur uinum optimum, quod eſt lætificatiuum. In uineis engaddi; naſcitur balſamum odoriferum. Dicit ergò Virgo Beata; dilectus meus fuit mihi myrrha amaritudinis in ſua paſſione; ſed fuit mihi uinum iocunditatis, & balſamum odoris in ſua reſurrectione. Et ſic patet, quòd ĩ uerbis propoſitis duo tanguntur; ſcilicet amaritudo doloris, quam Beata Virgo habuit in filij paſſione; & gaudium cordis, quod habuit ĩ eius reſurrectione. Circa primum tanguntur tria. Primò magnitudo amoris, cum dicitur; dilectus meus. Secundò magnitudo doloris, cum dicitur: Faſciculus myrrhæ. Tertio magnitudo deuotionis, cum dicitur: Inter ubera mea cõmorabitur. Circa primum notandum, quòd Beata Virgo dilexit filium ſapienter

Maria quõ Chriſtũ dilexit.

pienter

pienter.& diſcretè, quia ſaluationem humani generis ꝑ poſuit paſſioni filij ſui, quamuis eum intimè diligeret: quãuis ſciret,quòd ipſe in ſua paſſione multos dolores habere;nunquam tamẽ uoluit ſibi diſſuadere ipſam paſ ſionem,propter humani generis ſaluationem. Notandum autem quòd in corde Virginis pugnabãt duo amores,& duo dolores:duo amores erãt amor filij,& amor humani generis. Amor filij nolebat Chriſtũ pati,amor humani generis uolebat ipſum pati:ſed tamẽ amor generis humani ſuperauit amorem filii. Similiter pugnabant duo dolores, ſcilicet dolor quem habitura erat de morte filij; & dolor quem habebat de noſtra perditione;ſed dolor,quẽ habebat de noſtra perditione ſupe rauit dolorem,quem habitura erat de morte filij. Vnde poterat dicere cum Apoſtolo illud quod dicitur: Mihi uiuere Chriſtus eſt,& mori lucrum;ac ſi dicat: Vita filij mei;uita cordis mei eſt; mors uerò ſua eſt lucrum gñis humani. Secundò ponitur magnitudo doloris ſui, cum dicitur; faſciculus myrrhæ.Myrra enim eſt amara, faſci culus igitur myrrhæ eſt collectio paſſionum Chriſti: quarum conſideratio magnum præſtabat ſibi dolorem; ipſe autem dolor cauſabatur in ea ex ratione filij, ex ratione ſui,ex ratione ſupplicij. Cauſabatur quidem in ea dolor ex ratione ſui;q a mater erat, & naturaliter dolet mater de afflictione filij.Secundò ex eo quòd erat tota mater:quando enim dolor diuiditur in multis, minor inuenitur in ſingulis; ſi enim aliqua mater filium amittit,dolorem ſuum cũ patre cõdiuidit; & ideò talis dolor ex tali diuiſione quodammodo minuitur. Virgo autem beata, cũ nullo dolorem ſuum diuidere potuit: quia nullus pater ibi erat. Tertio ex eo quòd erat unicus matri:ſi aliqua mater filium perdidit, cõſolationẽ accipit quando alios habet,uel habere ſperat;Virgo aũt Maria nullũ habebat alium,nec ſe habere ſperabat. Vnde poterat dicere illud:Sicut mater unicum amat filiũ, ita te diligebam.Quarto ex eo quòd præſens erat ad uidendum: quando aliqua mater audit filium ſuum mortuum,

Phil. 1.

Dolor i Maria ex trib⁹ cauſabatur.

2.Reg.1

tuum multum dolet;ſed quando horribili morte ipſum audit fuiſſe occiſum;magis dolet:quando uerò ante ocu los ſuos uidet filium ſuum occidi, maximè dolet. Virgo igitur beata immenſo dolore vulnerabatur, quando uidebat filium ſuum occidi,& horribili morte necari,& ante oculos ſuos hæc omnia fieri. Quintò ex eo quòd erat ad iuuandum impotens: magna conſolatio eſt ali cui matri,quando filium ſuum in ſua morte oſculari,& amplexari,& adiuuare poteſt: hæc autem in nullo filiũ ſuum poterat tunc adiuuare: audiebat enim ſitire,& non poterat ei potũ porrigere: uidebat ipſum vulneribus plenum,& non poterat uulnera alligare, conſpicie bat ipſum ſanguine plenum,& non poterat linthco extergere, uidebat ipſum malè captum teneri, & ipſum non poterat liberare, uidebat ipſum caput malè tenentem,& non poterat ſuſtentare, uidebat ipſum in cruce flentem,& non poterat lacrimas extergere,uidebat ipſum expiraſſe,& non poterat amplecti,nec oſculari, uidebat ſanguinem in terram affluere,& non poterat re-

1.Reg.1 colligere,& ideò poterat dicere illud: Mulier infœlix nimis ego ſum. Sextò,ex eo quòd nullum habebat ad iutorium,quia omnes Apoſtoli eam reliquerant: ideò non habuit nec ipſa,nec filius adiuuantem in tribulatio nibus illis. Reſpiciens eram ad adiutorium hominum,

Ecc.51. & non erat:nec aliquem compatientem. Suſtinui qui

Pſ.68. ſimul contriſtaretur,& non fuit: nec aliquem conſolan tem. Vnde ſequitur:qui conſolaretur, & non inueni. Secundò cauſabatur ille dolor in ipſa,ratione filij; multum enim dolet mater quando amittit filium bonum,& ſapientẽ,& ſibi in omnibus obedientem:ipſa uerò amittebat filium,de quo ipſa dicit in cantica; Ego mater pulchrę dilectionis,& timoris,& agnitionis, & ſanctæ ſpei. Amittebat quidem filium matrem tam dulciter diligentem:ideò dicit:Ego mater pulchræ dilectionis:filiũ matrem tam humiliter reuerentem,& filialiter timentẽ:iõ ſubdit. Et timoris, filium in cruce matrem tã fęlicitates agnoſcentem ideò ſubditur,Et agnitionis:filiũ ergo ma

trem

trem tam pium, & clemētē: ideò ſubditur; Et ſanctæ ſpei. Tertiò cauſabatur ipſe dolor ratione ſupplicij; uidebat enim filium ſuum pati pœnam ignominioſam, quia inter duos latrones, tanquā latro fuit poſitus: pœnā acerbā in locis neruoſis, & maximè ſenſitiuis fuit uulneratus, & pforatus: pœnam diuturnam, quia ab illa hora noctis qua captus fuit, uſque ad horam. nonā quia expirauit in ſupplicijs, & doloribus ſemper fuit: pœnam iniuſtam, quia ſicut dicitur: Peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Et quia Virgo beata fuit tanta amaritudine plena, poterat dicere illud. Ne uocetis me Noemi, id eſt pulchram: ſed vocate me mara, id eſt amaram, quia amaritudine repleuit me omnipotens. Tertiò ponitur magnitudo ſeu deuotionis cum dicitur. Inter ubera mea commorabitur. In anima tria ſunt ubera, ſcilicet memoria, intelligentia, & uoluntas. Inter iſta tria ubera beata uirgo iſtum faſciculum mirrhæ, id eſt collectionem pœnarum filij ſui portabat. In memoria per continuam recordationem: in intelligentia per aſſiduam meditationem: & in voluntate per mellifluam deuotionem. Secundò ponitur magnitudo gaudij quod ipſa habuit de filio in reſurrectione cum dicitur: Botrus Cypri. Non ſolum autem de hoc ipſa gauiſa eſt, ſed etiam omnes creaturæ; ſcilicet ſuperiores, mediæ, & inferiores. Superiores, id eſt Angeli gauiſi ſunt, propter noſtram redemptionem, propter ſuam reparationem, & propter Chriſti glorificationē: ideò dicitur: In illa die ſtillabunt mōtes dulcedinem, & colles fluent lac; Et eccleſia addit; & mel. Lac eſt dulce, & mel dulcius: dulcedo comprehendit omnē rem dulcem. Mōtes igitur & colle. i. Angeli maiores, mediocres, & minores afficiuntur dulcedine magna. de noſtra redemptione; maiori de ſua reparatione; maxima de ſua glorificatione. ſecundò gauiſæ ſunt mediæ. i. hoīes: Vnde propheta Dauid dicit: Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & letemur in ea. Debēt oēs hoīes in Chriſti reſurrectione multū gaudere; qa p ſuā reſurrectionē facti ſunt Angelorum conciues, & ſocij. Vnde ſuper illud:

1. Pet. 2
Ruth. 1.
Vbera tria in anima.
Secundum.
De reſurrectione oēs creaturæ lętatę ſūt
Ioel 3.
Pſ. 117.

In die ſancto Paſchæ. Sermo primus. De iucundiſſima Reſurrectione: fit mentio de mulierum ſanctarum deuotione; atque angelica apparitione.

MAria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Salomæ emerunt à romata: vt venientes ungerét Ieſū. Quamuis multę mulieres Dñm ſequerentur: iſtæ tamen tres præcipuè venerunt, quia Xp̃o plus obligatæ fuerũt, ex eo quòd multa beneficia ab eo receperant. Maria enim Magdalena multum ipſi teneba tur: quia ab ea ſeptem dæmonia eiecit. Maria autem Iacobi multum Chriſto tenebatur; tum quia nepos ſuus erat: tum quia tres filios ſuos, ſ. Iacobum Alphei, Simonem, & Iudã Cardinales, id eſt Apoſtolos fecerat. Tertia Maria, ſ. filia Salomæ ſimiliter Xp̃m multum diligere tenebatur; tũ quia nepos ſuus erat; tũ quia ipſe duos filios ſuos, ſcilicet Iacobum, & Ioannem Apoſtolos fecerat. In præſenti Euangelio de duobus fit mentio; ſ. de ſanctarum mulierum deuotione, & de angelica apparitione. Deuotio ſanctarum mulierum in tribus attenditur. Primò in hoc, ꝙ Chriſtum uoluerunt ungere, unde dicitur: æmerunt armata, id eſt vnguenta aromatica, ut uenientes ungerent Ieſum. Secundò in hoc, ꝙ tempeſtiuè uenerunt, uolentes ad monumẽtum accedere, unde dicitur & ualde mane una ſab. &c. Tertiò in hoc ꝙ dr̃, ꝙ monumentum deſiderabant apertum inuenire; unde dr̃, & dicebant adinuicé: Quis reuol. nobis lapi. ab oſtio mo. Circa primum notandum quòd ex magna deuotio ne uolebant corpus Chriſti ungere. Conſuetudo enim erat antiquitus corpora mortuorum ungere, ut conſeruarentur à fętore, à uermium corroſione, & ab incineratione: ſed iſtæ mulieres erant deceptæ, quia corpus Chriſti deitate erat balſamatũ: & ideò ſi per decem milia annorum in terra iacuiſſet, non potuiſſet putreſieri, nec incinerari, nec à uermibus corrodi. In hoc tamen

Mar. vl.

Primũ.

ſanctæ

ſanctæ mulieres uoluorunt oſtendere dilectionem mortuo,quam habuerũt uiuo. Pauci enim ſunt qui amicum uere diligant in uita, quia ferè omnes amicum diligunt propter ſua,non propter ſe.Eſt amicus ſocius menſæ,& non permanebit in tempore neceſſitatis.Pauciores sũt qui diligant in morte: immò ſæpè parentes filijs,& filij parentibus aduerſantur in morte;qn̄ pro ſalute animæ, uolunt aliqua ordinare. Pauciſſimi qui ſunt qui diligant poſt mortem, quia cito & filius patris, & pater filij, & amicus amici obliuiſcitur. Obliuioni datus ſum tanquam mortuus à corde. Idem perijt memoria eorũ cum ſonitu. Eorum enim memoria perijt cum ſonitu campanarum, uel palmarum,ſiue clamorũ,ſiue fluctuũ. Iſtæ autem mulieres dilexerũt ipsũ in uita, quia ſequebantur eum prædicantem.Sequebatur eum Maria Magdalena,& aliæ mulieres, quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.Dilexerunt eum in morte,quia aſſociauerunt eum in cruce pendentem.Stabãt iuxta crucem Ieſu mater eius,& ſoror matris eius. Dilexerunt eum poſt mortem,quia uoluerunt eum ungere in monumento iacentem, ſicut dicitur hic.Sed mirũ uidetur ꝙ beata Virgo cum iſtis non iuit,ſed domi remãſit. Super hoc poſſunt tres cauſæ aſſignari.Vna eſt:quia mater ſepulcrum filij recenter ſepulti, ſine nimio dolore uidere non poſſet. Sic beata Virgo ſepulcrum filij uidere non potuiſſet, quin gladius doloris eius animam perforaſſet. Et ſatis probabile eſt,quòd ſi ire uoluiſſet, Ioannes eius cuſtos non permiſiſſet: immò etiam cæteri Apoſtoli dixiſſet Ioanni.Non permittas eam illuc ire: quia ſi iuerit tantũ ibi flebit,& ſe mactabit,ꝙ ferè ſe occidet. Secunda cauſa eſt: quia in paraſceue,& ſabbato tantum fleuerat, & in tantum ſe mactauerat,ꝙ ſuſtinere non ualebat. Vnde dicit Bern. ꝙ oportuit ꝙ inter manus diſcipulorum tanquam ſemiuiua de cruce ad domum propriam deportaretur. Aug. Illa quippe pia mater in uia do lore eiulãs, & pectora delicata contundens:ita ipſa uiſcera, oĩaque fatigauerat mẽbra,ut iam ſẽſu deficiẽs, uix potuiſſet uenire

Margin notes: Diligentium uarietas. — Eccl. 6. — Pſa. 30. — Luc. 8. — Io. 19. — Virgo ad ſepulchrũ non uenit, & quare.

nire ad Chriſti funus. Tertia cauſa eſt,quia iſtæ mulieres corpus Chriſti in monumento adhuc eſſe putabāt. Beata autem uirgo ſciebat quod ibi non erat,ſed ꝙ iam reſurrexerat,& ideò illuc ire uolebat. Et piè credendū eſt,qđ ſibi ante oēs Chriſtus apparuerat.Quod p̄t oſtēdi tripliciter.Primò per auctoritatem.Sedulius.n. magnus, & antiquus doctor eccleſiæ,agens de Xp̄i apparitione dicit:Semper Virgo manens huius ſe uiſib⁹ aſtās luce palam Dominus prius obtulit. Secundò per Eccleſiæ Romanę antiquā,& probatā conſuetudinem. Sūm⁹ enim Pontifex ad S. Mariā maiorem in die Paſchæ primā ſtationem celebrat, per hoc innueñs ad btā Mariā primam factā fuiſſe apparitionē. Tertiò per quandam mo alē rōnem.Deus.n.p̄cipit:Honora patrē, & matrē Sed ſi eſſet aliquis filius in ultra marinis partibus cōſtitutus,de quo mr̄ intellexiſſet ꝙ mortuus eſſet;& tādem ſanus rediens pſonas extraneas uiſitaret;& ad matrem tribulatam ultimò accederet; iſte bonus filius nō eſſet,nec matrē honoraſſet. Sic etiam Xp̄s mr̄em non multū honoraſſe uideretur,ſi prius alios de ſua reſurrectione lætificaſſet,& tandē mr̄i deſolatæ apparuiſſet.

Chriſt⁹ primo Mar. apparuit, tripliciter oſtēditur.

Secundo deuotio iſtarum mulierum oñditur ī hoc ꝙ ualde tēpeſtiue noluerūt uenire;iō dr̄: Et ualde mane una ſabbatorū ueniunt ad monumentū,orto iam ſole.Sed ſi ualde mane,quō ſol iam ortu erat? Ad qđ dicēdū,ꝙ iſte mulieres erant habitantes in ciuitate.Sepulchrū autem Chriſti erat extra ciuitatē.Ipſe aūt ualde mane ſurrexerūt.Sed quia uia longa erat, & honeſtas dñas nō licet currerē,ſed mature īcedere;Et portæ ciuitatis tarde aperiebantur; ideò iam ortus erat ſol, qñ ad ſepulcrū peruenerunt.Eſt ergo ſens⁹;ualde mane ueniūt,ideſt uenire inceperunt,orto iam ſole.ſ.quando peruenerūt.Vel ſol dupliciter dicitur oriri; Vel quantum ad fulgorem ſuum qui dicitur aurora;uel quantum ad ſpheram ſuā. Primo modo,nō ſecundo ortus erat ſol.Vnde dicit Augu.orto iā ſole. i.cum cœlū ab oriētis parte albeſceret. Vel noīe ſolis,ītelligit Chr̄s qui dupliciter fuit ortus in

Sol dupliciter oriri dicitur.

hoc mũdo.ſ.de matris utero,per natiuitatem pœnoſã;
et de ſepulchro, per natiuitatem glorioſam. Eſt ergo
ſenſus; Valdè mane ueniunt,ſed tamen uerus ſol, idest
Chriſtus, q prius ortus fuerat in hoc mũdo,natiuitate
carnali,iam ortus erat natiuitate cœleſti. Tertiò deuo-
tio iſtarum mulierum conſiſtit in hoc, quod monumẽ
tum apertum uidere deſiderabãt. Vnde dicebãt; Quis
reuoluet nobis lapidem ab oſtio munumẽti; &c. Monu
mentum quidem tripliciter clauſum erat;grãdi lapidis
ad os eius aduolutione:ſigilli impreſsione:& militũ ar-
matorum deputatione. Et ideò mulieres non ſperabãt
intrare ſe poſſe,q̃a lapidem tam grandem,cum ipſe eſ-
ſent fragiles,remouere non poſſent: ét milites eas fuga
rent:& ſigillum præſidis frangere nõ auderent. Chriſt⁹
autem qui exiuit de clauſo utero matris,& qui intrauit
ad diſcipulos ianuis clauſis; ipſe exiuit de monumento
lapide clauſo,ſaluis ſigillis, & cuſtodibus expauefactis.
Poſtquam autem reſurrexit Angel⁹ lapidẽ reuoluit,ut
ſic mulieribus aditum introeundi daret. Et quia ꝓpter
milites mulieres ire timuiſſent,ideò milites facti sũt ſi-
cut mortui, ut dicit Mat. Fuerunt enim exteriti ex ter
ribili angelica uiſione, ſicut dicit Mat. ex monumenti
tam ſubita apertione;& ex terræ magna concuſsione.
Mat.28 Sic enim dicitur: Terremotus factus eſt magnus &c.
vt ſcilicet milites exterreret,uel ut terra de Chriſti re
ſurrectione letitiam monſtrarent. Sicut enim in paſsio-
ne mota eſt in ſignum triſtitiæ;ſic in reſurrectione mo-
ta eſt in ſignum lætitiæ. Vel ſecundum gloſ. Ideò terre
motus factus eſt, ut per hoc ſignificaret, corda terreno
rum pẽr fidẽ paſsionis, & reſurrectionis mouenda. Se-
cundò in Euangelio fit mẽtio de Angeli apparitione, q
quatuor fecit erga iſtas mulieres. Nam primo confor-
tauit eas dicens. Nolite expaueſcere. In hoc enim co-
gnoſcitur bonus Angelus à malo,quia bonus in princi
pio terret ex ſuo fulgore;in medio confortat ex ſua al
locutione;in fine lætifica ex immenſa conſolatione.
Malus autem angelus econuerſo. In principio terret ex
ſua

Secũdo Angelus in monu mento quatuor erga mu lieres ſigna fecit.

ſua terribili uiſione;in medio decipit;ex fallaci promiſ ſione; ét in fine cõtriſtat ex ſubſecuta deceptiõe. Secũ dò; ipſas cõfortatas,& de reſurrectione certificatas; ad apoſtolos deſtinauit dicens:Ite dicite diſcipulis eius,& Petro,quia &c.Prima mulier fuit media inter ſerpentẽ & hominẽ. trahẽs ipſũ ad perditionem; Secunda mu lier.ſ.uirgo beata fuit media inter Deum, & hominem faciens nĩam reconciliationem.Iſtæ autẽ mulieres fue- runt mediæ inter Angelũ,& apoſtolos annunciãtes eis noſtram ſaluationem.Iam non poteſt homo conquæri de muliere,quia ſi prima damnauit,ſecunda ſaluauit & tertia annũciauit. Si prima fuit cauſa mortis ſecũda fuit cauſa uitæ & tertia nunciatrix ſalutis æterne.Tertiò ip ſas ad Petrum ſpecialiter miſit.cum ſubiunxit:Et Pe- tro. Pętrum ſolum nominauit triplici de cauſa. Prima eſt quam ponit Gre.dicens:Petrum uocat ex nomine, nè deſperet ex negatione.Si enim nominatum eum nõ exprimeret,qui magiſtrum negauerat;uenire inter diſci pulos non auderet.Ideò ſpãlirer dixit Petro, qui indi- gnum ſe iudicabat diſcipulatu,quia ter negauerat; ſed peccata non nocent,qñ non placent.Secunda cauſa eſt ut angelus ſibi tãquam ſummo pontifici honorẽ defer ret.Si enim quis Papæ, uel collegio Cardinalium lite ras miteret;Papam nominatim exprimeret,Cardinales uerò in genere proferet.Angelus igitur nominatim Pe trum expreſsit,tanquã ſummum;diſcipulos autẽ gene raliter tãquam collegium. Tertia cauſa,eſt quia Petrus interprętatur agnoſcẽs,ſeu diſcalciatus,ſiue diſſoluẽs. Ille enim Chriſtũ inuenit, q. Deũ & ſe ueraciter agno ſcit,qui affectus ſuos ab amore carnali diſcalciauit; qui oẽs colligatiões impietatis à ſe diſſoluit.Quarto Ange lus per iſtas mulieres apparitione Chriſti in galileã de nunciauit decẽs:Quia p̃cedet uos in galileã,ibi eũ uide bitis ſicut dixit uobis.Iſta autẽ apparitio facta eſt in gali lea & licet fuerit occultã, tamen propter myſteriũ ſpe cialiter nominatur. Galilea.n.interpretatur trãſmigra- tio.Chriſtus enim dum eſſet in hac uita habuit mortali

Petrus tãtum à Xp̃o nominatur triplici ratione.

tatem in corpore; paſſibilitatē in aīa; in utroq; miſeriā & pœnalitatem. Sed poſt reſurrectionem facta eſt trāſmigratio, quia corpus tranſmigrauit de mortalitate ad immortalitatem; Aīa de paſſibilitate ad impaſſibilitatē: Corp⁹ & aīa. de miſeria & pœnalitate, ad gloriā & fœlicitatē Leo Papa. paſsionem Chriſti laudās. dicit: Ruptis mortis uinculis infirmitas in uirtutē, mortalitas in ęternitatem, contūmelia tranſiuit in gloriam, quā nobis &c.

Eodem die ſancto paſchæ, Sermo ſecundus, De eadem materia, ut ſupra.

Mar.ul. IEſum quæritis Nazarenum crucifixū, ſurrexit nō eſt hic. Sed ite, dicite diſcipulis eius, & Petro; quia præcedet uos in Galileam. Dominus in hac uita nobilem habuit ſocietatem. ſ. Apoſtolos, & quaſdam ſāctas mulieres Tempore tñ paſsionis quidā ab eo receſſerūt quantum ad coporalem aſſociationem, fidē, & amorē; ſicut Iudas: Alij autem reliquerunt quantum ad corporaleā ſſociationem & fidem, ſed non quantū ad amorē; ſicut cæteri apoſtoli qui ipſum reliquerūt, & fidem amiſerunt. Amorem tñ eius non perdiderunt, quia etiam ipſum defunctum amabant. Alij ipſum reliquerunt quātum ad fidem tñ, ſed non quantum ad aſſociationē, nec quantū ad amorē ſicut ſanctæ mulieres, quæ fidem perdiderunt, ipſum tñ iuxta crucem aſſociabant, & eum defunctum amabant. Virgo aūt beata ipſum nō dereliquit nec quantū ad ſocietatem, quia iuxta crucem fletit; nec quantum ad fidem, quia eam ſemper retinuit, nec quātum ad amorem, quia eum perpetuo amore dilexit. iſtę ergo ſanctæ mulieres, quāuis fidem perdidiſſent; tñ q a eum defunctum amabant, ideò ipſum inūgere uolebāt. Quas Angelus allocutus eſt dicēs: Ieſum queritis Nazarenum crucifixum, ſurexit non eſt hic. Ite, dicite diſcipulis &c. In uerbis igitur præmiſſis quatuor ponuntur. Vnum ex parte mulierum, ſ. quærendi ſtudioſitas, qđ notatur cum dicitur: Ieſum quæritis Naza. Secundò

dò ex parte Chriſti ponuntur tria, ſ. eius magna charitas cum dicitur; crucifixum. Tertiò eius magna felicitas cum dicitur; ſurrexit non eſt hic. Quarta eius magna pietas in hoc qđ Petro,& cæteris diſcipulis in galilea,& alijs locis uoluit apparere,ideò ſubdit:Ite,dicite diſcipulis eius,& Petro,quia ſurrexit & præcedet uos in galileam. Circa primum,ſcilicet ſtudioſitatem quærétium mulierum. Notandum quod quidam poſt paſſionem quæſierunt Chriſtum in mane,ſicut iſtæ mulieres de quibus dr: Valde mane una ſabbatorum &c. Et iſtis inueuire fuit facile,quia ſtatim inuenerunt. Alij quæſierunt eum in ueſpere,ſicut duo diſcipuli qui ibant in emaus; Qui dixerunt. Mane uobiſcum Domine,quia iá adueſperaſcit &c.& iſtis inuenire fuit difficile. Vnde dixit eis:: O ſtulti,& tardi corde ad credendum: Alij q̃ſierunt eum in ſero,de quibus dicitur: Cum eſſet ſero &c.& iſtis inuenire fuit dubitabile;unde & dicitur: Vbi agitur de iſta aparitione:conturbati uerò & conteriti, exiſtimabant ſe ſpiritum uidere. Alij quęſierunt ipſum in nocte ſicut milites poſiti ad ſepulchrum,ut eius corpus noctibus cuſtodirent;& iſtis inuenire fuit impoſſibile. Per mane intelligitur iuuentus. Illi igitur Chriſtũ quærunt in mane,qui ad Chriſtum cõuertuntur in iuuentute,& iſtorum inuentio habet facilitatem, quia de facili Chriſtum inueniũt. Qui mane uigilauerit ad me, inueniet me. Tales quidem ſunt mollis cera,quia de facili ad bonum ducuntur: Pſalmus: Factum eſt cor meũ tanquam cera liqueſcens,in medio uentris mei. Sunt ſicut recens teſta,quia ſemper in bono cõſeruanť: Adoleſcens iuxta uiam ſuam,etiam cum ſenuerit non recedet ab ea. Sunt ſicut nouella,& gracilis uirga; quia de facili ad omne bonum flectuntur: Quorum filij ſicut nouellæ plantationes á iuuentute ſua. Per ueſpere intelligĩt ſenectus: Illi igitur quærũt in ueſpere, qui cõuertũtur in ſenectute:ét iſtorum conuerſio habet difficultatem;quia difficile cõuertuntur in malo inueterãtur. Vñ poſtquã Dauid propheta dixit in perſona iuuenũ:

Primum Quærentiũ Xp̃m diuerſitas.

Luc. 24.

Io. 20.

Luc. 24.

Prou. 8.

Pro. 22.

Pſ. 144

Pſa.21. Factum eſt cor meum tanquam cera liqueſcens; ſubdit in perſona ſenum: Aruit tāquā teſta uirtꝰ mea. Tales enim ab omni humore gratiæ exiccantur, ideò dicitur. Aruit tāquam teſta uirtꝰ mea; & uix uel nunquam confitētur, ideò ſubdit: Et lingua mea adhęſit faucib. meis, & ſæpè in peccatis ſuis moriuntur, ideò ſubditur: Et in puluerem mortis deduxiſti me, ideſt deduci ꝑmiſiſti. Per ſero ubi eſt finis diei, ītelligitur mors quæ eſt finis uitæ. Illi ergo in ſero Chriſtum querunt, qui ī extremis ad Deum redire uolunt, & iſtorum conterſio habet dubietatem. Vnde Aug. in lib. omel. Fidelis bene uiuens, ſecurus hinc exit: agnes pœnitentiam ad ultimum, & reconciliatus; ſi ſecurus hinc exit, ergo non ſum ſecurus. Ideò āt ſanctus Aug. dubitāt de his qui pœnitēt ī morte; quia quidam pœnitent tantum timore pœnæ; q dam amore iuſtitię; quidam ex cōſideratione utriuſq; cauſę: & tales potius uidenẗ pœnitere timore pœne, quā amore iuſtitiæ; ideò eorum pœnitentia dubia eſſe uideẗ: Per noctem intelligitur obſcuritas infernalis. Illi igitur quę runt ipſum in nocte, qui uolunt eum quærere poſt mortem ī æterna damnatione; & talium inuentio habet im

Prou.1. poſsibilitatem. Vnde de talibus dicitur; Tunc in uocabunt me, & non exaudiam; mane cōſurgent, & non inuenient me. Damnati quidem inuenient Deum, & nō inuenient. Deus enim eſt in mundo per miſericordiam, ī cœlo per gloriam, in inferno per iuſtitiam: non poterāt igiẗ Deum inuenire per miſericordiam, quia hoc modo eſt in mundo; nec per gloriam, qa hoc modo eſt in cœlo; ſed inuenient eum in inferno per iuſtitiam, ut iudicē

Secūdo & tortorem; quia hoc modo eſt in inferno. Secundo ponitur immenſa charitas, cum diciẗ: Crucifixum. Ipſe.n.

Io. 15. cum infinita charitatem mori uoluit: Maiorem hac dile-

Amor ꝑ quatuor ſigna ꝑt manifeſtari. ctionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Et poniẗ hic ultimum ſignū amoris. Amor enim ꝑ quatuor ſigna poteſt manifeſtari. Primo ꝑ uerba; quando enim cor abundat in amore, tunc os abūdat ſermone. Luc. 6. Ex abundantia cordis os loquitur.

Secundò

Secundò per collata beneficia;& illud eſt maius ſignũ, quam primum:multi ſeruirent uerbis,qui non ſeruirẽt rebus ſuis.De iſto ſigno dicitur: Non diligamus uerbo, neque lingua;ſed opere & ueritate. Tertiò oſtenditur per obſequia perſonalia,& illud eſt maius ſignum,quã primum,uel ſecundum.Multi enim ſeruirent de ſubſtã tia ſua,qui non ſeruirent de perſona ſua.De iſto ſigno dicitur;Seruiuit Iacob pro Rachel ſeptem annis. Quartò manifeſtatur per aduerſa;quando. ſcilicet quis pro amore amici ſe morti exponit; & illud eſt ultimũ ſignũ amoris,ultra quod non eſt aliud inuenire. Multi enim darent perſonam ſuam ad ſeruiendum, qui non darẽt animam ſuam ad mortem;ideò dixit Dominus:Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet &c.In hoc igitur ꝙ Chriſtus pro nobis crucifigi uoluit,& mori; infinitã nobis charitatem oſtendit.Tertiò ponitur in Chriſto magna fœlicitas,cum dicitur;Surrexit non eſt hic.Alij ſancti non reſurgunt,ſed ſuſcitantur. Chriſtus autem ſurrexit, quia uirtute propria ſe excitauit:ſoluite templum hoc,& in tribus diebus excitabo illud.Iſta potentia fuit infinita, quando ſcilicet mortuus ſuſcitauit ſemetipſum.Inuenimus enim,ꝙ aliquando uiuus ſuſcitauit mortuum,ſicut Petrus Tabitham, ut habetur . Aliquando mortuus ſuſcitat mortuum,ſicut Helyſeus mortuus ſuſcitauit aliũ mortuum:ſed nunquam inuenitur,q̃d aliquis mortuus ſuſcitauerit ſeipſum.Chriſtus autẽ uiuus ſuſcitauit mortuum,ſicut Lazarum mortuum; & mortuus ſuſcitauit mortuos:quia multa corpora ſanctorum, qui dormierant ſurrexerũt: & inſuper mortuus ſuſcitauit ſeipsũ: Poteſtatem habeo ponendi animam meam,& iterũ ſumendi eã. Quarto in eo fuit magna pietas in hoc, ſcilicet ꝙ poſt ſuã reſurrectionẽ Petro, & alijs diſcipulis tribulatis apparuit.Licet,n.Chriſtus depoſuerit omnẽ miſeriam,& mortalitatem; tamen non depoſuit miſericordiam, & compaſsionem:immò poſt paſsionem factus eſt magis paſsibilis,& miſericors;ex eo quòd in ſeipſo noſtras miſerias eſt expertus.Infirmitates namque cor

1.Io.3. Gen.26 Ioan.2. Act.6. 4.Re.13 Mat.27 Ioan.10

paraſes aliter cognoſcit medicus theoricus aliter bon⁹
practicus,aliter infirmus.Theoricus enim cognoſcit in
firmitatem per ſuam artē,& peritiam.Practicus cogno-
ſcit eam per exercitationem longam. Infirm⁹ cognoſcit
eam per experientiam.Sed ſi eſſet aliquis medic⁹,q. eſ
ſet bonus practicus,& infirmitates ſæpe expert⁹;iſte q.
dem infirmantibus multum eſſet miſericors, & compaſ
ſibilis.Talis eſt Dominus noſter Ieſus Chriſt⁹.Ante in
carnationem quidem ſciebat noſtras miſerias:per quan
dam theoricam . ideſt ſuam æternam ſapientiam : &
Pſ.|102. ideò multum erat miſericors.Quomodo miſeretur pa
ter filiorum,miſertus ē Domin⁹ ti.ſe. quoniā ipſe cog.
fig.no. Poſt incarnationē uerò ſciebat miſerias noſtras
per quandam practicam,& exercitationem longā;quia
trigita tres annos ĩter nos practicauit, & exertitauit;&
ideo magis miſericors debuit eſſet.;ſed de q buſdā con
Pſ. 54. queritur Dn̄s dicens: Contriſtatus ſū in exercitatione
Contriſtat⁹xp̄s de trib. mea.ac ſi dicat Chriſt⁹:de trib⁹ contriſtor . Primo quā
do exercitatio mea non habet effectum, ideò dicit:Cō
triſtatus ſum in exercitatione mea . Sucundò quando
plus ualet inimici mei ſuggeſtio , quod mea inſpiratio;
ideò dicit,& conturbatus ſum a uoce inimici . Tertiò
quādo oportet me peccatorū tribulare,& punire ; ideò
ſubditur;& à tribilatione peccatoris.Tandem ſciuit hu
manas miſerias per experientiam,q.a eas ĩ ſuo corpore
Heb. 4. eſt expertus,ideò dicitur:Non habemus pontifi-
cem,qui non poſſit cōpati infirmitatibus no
ſtris;tētatus autē per omnia pro ſimili,
abſque peccato. Et quidem cū eſ
Heb. 5. ſet fili⁹ Dei,didicit ex his,quę
paſſus eſt o be.& cōſu
matus factus eſt om
nibus obtempe
ran . ſibi cauſa
ſalutis ęter
næ.

Feria ſecunda poſt Paſcha. Sermo primus. Quomodo Chriſtus peregrinus fuit.

TV ſolus peregrinus es in Hieruſalem. Quamuis Chriſtus in propria perſona ueniſſet, & omnium Dominus eſſet, tamen in mundo uoluit conuerſari ſicut peregrinus, ideò nullam domũ propriã hr̃e uoluit in hoc mundo. Si aliquis naſceretur in hoc mundo in peregrinatione: oportet, ꝙ in aliena domo nutriretur, poſtquã autẽ creuiſſet, oporteret ꝙ in aliena domo conuerſaretur, ſi moreretur in peregrinatione, oporteret ꝙ in alieno monumento ſepeliretur. Ita etiam Chriſtus fuit peregrinus. Nam in aliena domo fuit natus, in aliena conuerſatus, in alieno monumento fuit ſepultus, & ideò fuit uerè peregrinus, ideò ipſe dixit vulpes: Vulpes foueas habent, & uolu. ce. ni. &c. fili⁹ autẽ hoĩs non habet, ubi caput ſuum reclinet. Ac ſi dicat: ego in morte non habui foueam, ſicut uulpes, ubi poſſem ſepeliri: ergo in uita non habui nidum, ideſt domum, ſicut uolucres, ubi poſſem hoſpitari: ego in natiuitate non habui ceruical, ubi caput meum potuerim reclinare. Vt ãt melius uideamus qualiter Chriſtus fuit peregrinus; notandum eſt, ꝙ Chriſtus fuit peregrinus quantum ad habitum, quẽ aſſũpſit; quantum ad uias quas fecit; quantum ad hoſpitia, quæ intrauit; quantum ad pericula, quæ ſuſtinuit, & quantum ad inſignia, quæ reportauit. Luc. vlt. Peregrinus fuit Xp̃s. Luc. 9.

Primò dr̃ peregrinus quãtũ ad habitum, quẽ aſſumpſit; ipſe. n. habuit ſclauinã, habuit ſcarſellã, pilleum, & baculũ. Per ſclauinã intellr̃ eius caro, quã virgo Beata ĩ utero ſibi fecit. Tunicã paruã ſibi faciebat mr̃ ſua. Iſta ſclauina fuit primo albiſſima. i. puriſſima, de puriſſimis ſanguinib. Virginis facta; Vnde dixit Xp̃s de ſe & aliis, qui habent ſclauinas. i. corpora ſua pura; Ambulabunt mecum in albus &c. Deinde iſta ſclauina facta eſt 1. Re. 2. Apo. 3.

in cruce rubea, q̃a tota fuit ſanguine aſperſa: Vnde An
Eſa. 63. geli admirantes dicebant: Quare rubrum eſt indumẽtũ
tuum, ſicut calcantium in torcular: Vltimo facta eſt ſcla
uina iſta tota nigra, quãdo ſcilicet ĩ cruce remãſit mor-
Apo. 6. tua, & liuoribus plena; Sol factus eſt niger, ſicut ſaccus
cilicinus. Per ſcarſellã intelligitur eius anima. Pere-
grini enim ſcarſella ſolent portare argentum: Anima
autem Chriſti fuit plena argento, ideſt triplici theſauro
Ioan. 1. ſcilicet gratiæ, ſapientiæ, & gloriæ. Vidimus gloriã eius.
Ecce primus theſaurus; Plenum gratiæ, Ecce ſecũdus
theſaurus: Et ueritatis. Ecce tertius theſaurus. Homi-
nes enim à cœleſti gloria excluſi; ideò portauit the-
ſaurum gloriæ, per quẽ eos ad gloriam reduceret. Erãt
Dei inimici; ideò portauit theſaurum gratiæ, per quem
eos Deo patri reconciliaret. Erant cęci, & tenebris ob-
uoluti, neſcientes uiam inuenire, quæ ducit ad patriã;
ideò portauit theſaurum ſapientię, per quẽ eis uiã cœ
leſtis patrię demonſtraret. Tertiò aſſumpſit pilleum, id
eſt coronam ſpineam. Solẽt peregrini portare pilleum
contra æſtum, uentum, & pluuiam. Sic cõſideratio illius
coronæ ſpineæ, nobis debet eſſe in umbraculum ab ęſtu
uoluptatis, ut refrigeremur; quia ſicut dicit Auguſtin.
Non decet ſub ſpinoſo capite, membrum fieri delicatũ.
Debet eſſe in defenſionem à pluuia tribulationũ, ut al-
leuientur; quia ſicut dicit Gregor. Si paſsio Chriſti ad
memoriam reducitur, nihil eſt, qđ nõ ęquo aĩo toleret.
Dẽt eſſe in defenſione à uento tentationũ, ut ꝓpulſet.
Nu. 21. Qđ ſignat, ubi dr̃, ꝙ ad uiſionẽ ſerpẽtis ænei ĩ paxillo
ſuſpenſi, ſaluabantur illi, quia ſerpentibus percutieban
tur. De his tribus dicitur: Tabernaculum erit ĩ umbra
culum diei ab æſtu, in abſcõſione à pluuia, & à turbine.
Quarto aſſumpſit bacculum per quem ĩtelligitur crux.
Peregrini enim utuntur bacculo ad ſuſtentationem, ad
fluuiorum tranſuadationem, & malarum beſtiarum ꝑ-
cuſsionem. Sic Chriſtus per bacculum crucis homines
Heb. 12. tribulatos ſuſtentat, nè fatigentur: Recogitate eum, qui
talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum cõ
tradi

tradictionē, ut non fatigemini animis ueſtris deficientes. Secundò per bacculum crucis fluuium iſtius mundi tranſiuit,& ad patriam peruenit:In bacculo meo trāſiui Iordanem iſtum. Oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam. Gen. 32 Luc.ult.

Tertiò per baculum crucis Diabolum percuſſit. A uoce Domini pauebit aſſur uirga percuſſus. Ideò dęmones ipſum bacculū crucis timēt.Chryſoſtō. Vbi cunque dęmones baculum crucis uident,territi fugiunt; timentes baculum, quo plagam acceperunt. Eſa. 30.

Secundò peregrinus Chriſtus dicitur, propter uiam quam fecit. Solent peregrini diligere uias planas, & odire aſcenſus, uel deſcenſus. Iſte autem peregrinus nihil habuit de plano, ſed tota uita ſua fuit deſcenſus, uel aſcenſus.

Primò enim fecit magnum deſcenſum; quando ſcilicet de cœlo uenit in mundum. Exiui à patre,& ueni in mundum.Deinde fecit magnum aſcenſum; quando ſcilicet de mundo aſcendit in patibulum. Sicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto,ita exaltari oportet filiū hominis.Deinde fecit magnum deſcenſum;quando ſcilicet de cruce deſcendit in limbum. Inde fecit magnum aſcenſum;quando ſcilicet de limbo rediens, & de ſepulcro reſurgens,aſcēdit in cœlum.Qui deſcendit ipſe eſt, & qui aſcendit ſuper omnes cœlos. Vita præſens,eſt uia quædam in qua nullus fere uult habere aliquā difficultatem in aſcendendo;ideſt in aggrediendo aliqua difficilia nec in deſcendendo; ideſt ſuſtinendo aliqua aduerſa,ſed tantum ire per plana;ideſt habere omnia proſpera,& delectabilia.Sed quicunque nō uadit poſt Chriſtum erat,quia ipſe eſt uia, ueritas, & uita. Quatuor ſunt,quę non permittunt in uia errare;ſcilicet ferramentorum impreſſio, unde dicitur in uulgari: Tene uiam ferratam,ſi uis habere uiam rectam. Secundū eſt crucū erectio,quia cruces in uia recta eriguntur. Tertium eſt ramorum,& plantarum reflexio. Quartum eſt lapidum aggregatio. Et quia Chriſtus eſt uia, uoluit habere Io.16. Io.3. Eph.4. Errare ĩ uia quatuor nō permittunt.

iſta

iſta quatuor inſignia. Habuit enim ferraméta.i.quinque vulnera i corpore ſuo cum ferramétis impreſſa. Habuit crucem,quam ſuper humeros baiulauit, & ſuper quam aſcendit. Habuit reflexionem plantarum.i.coronationē ſpiinarũ.Habuit aggregationē lapidum,quia Iudęi pluries eum lapidare voluerunt.Qui igitur nõ vult errare, Chriſtum ſequatur. Quia eſt uia,ubi ſunt iſta quatuor inſignia; q non iuit per uias planas,ſed aſperas. Qui igitur non vult ſuſtinere aſpera,ſed omnia vult habere pro

Tertio. ſpera;cõſtat quia multum errat in uia. Tertiò Chriſtus dr̃ pergrinus propter hoſpitia quæ intrauit.Solent peregrini ter in die intrare hoſpitium.ſ.in tertia ad prandendum:In meridie ad bibendũ, & quieſcẽdũ.In ſero ad cęnandum,& dormiendũ.Sic iſte peregrinus tria hoſpitia

Ho ſpitia tria Chriſti. habuit.Primum fuit vterus Virginis glorioſę. Et iſtud hoſpitium ītrauit in tertia.i.in Martio: qui ē tertius mẽſis à Ianuario.Vel in tertio tp̃e.ſ.gratiæ.Primum fuit tẽpus naturæ, ſecũdum legis ſcriptæ,tertium legis gratiæ. In iſto hoſpitio Chriſtus prandium fecit: habens carnẽ uirgineã pro cibo,& ſanguinem pro potu.Et iſtum cibũ,

Io.6. & potum dat nobis.Caro mea uere eſt cibus,& ſanguis meus uerè eſt potus. Secundum hoſpitium fuit patibulum crucis. Et illud hoſpitium ad literam ingreſſus eſt in meridie,ubi bibit,quando dixit,ſitio.Sed tamen quia Iudęi obtulerũt ei acetum, cum guſtaſſet noluit bibere. Ibi requieuit,quando inclinato capite tradidit ſpiritum.

Can. 1. Ideò dicit ſpõſa:Indica mihi vbi cubes,ubi paſcas in meridie. Tertium hoſpitium fuit ſepulchrũ ubi dormiuit.

Pſ.3. Ego dormiui,& ſomnum cępi.Ibi etiam cęnam fecit om

Heſt. 1. nib⁹ ſanctis.Aſſuerus Rex tertio anno Imperij.i. tertio tempore gratiæ, fecit grande conuiuium cunctis principibus.i.patriarchis,prophetis, & Apoſtolis,& ſuis pueris.i.uirginibus puritatem ſeruantibus, fortiſſimis perſarum.i.martyribus, & medorum inclitis.i.confeſſoribus,

Quarto præfectis prouinciarum. i. Angelis. Quartò dicĩ peregrinus quantum ad pericula quæ ſuſtinuit. Solent peregrini ſuſtinere pericula,quandoque à ſocijs,qui eos pro

dunt,

dunt:quandoque ab hoſpitibus,qui eos occidũt: quandoque à latronibus, qui eos expoliant. Sic Chriſtus à ſuo ſocio .ſ.à Iuda fuit traditus. Amen dico uobis, q.a unus ueſtrũ me traditur⁹ eſt. A Iudæis, inter quos fuerat hoſpitatus;à q bus fuit uulneratus, & occiſus. Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum?& dicet:His plagatus ſum in medio eorũ,q diligebat me. A militib. à quib. fuit ueſtit⁹ & expoliat⁹. Milites ergo cũ crucifixiſſent eum,acceperunt ueſtimenta ſua, & fecerũt quatuor partes:unicuique militi partem &c. Diuiſerũt ſibi ueſtiméta mea, & ſuper ueſtem meam miſerunt ſorté. Mat.26 Zac.3. Io.19. Pſ.21.

Quinto dicitur Chriſtus peregrin⁹,ꝑpter inſignia,quæ reportauit. Solent peregrini quædam ſigna in ſclauina portare:ad oſtendendum ꝙ peregrinationem ſuã cõpleuerunt,& ut homines cito moueantur ad benefaciẽdum eis;& ut ſecurius per uiam incedant cõtra timorẽ hoſtium Sic Chriſtus ad patrem rediẽs,cicatrices ĩ carne retinuit:Primo in oſtenſionem paterne obediẽtiæ. Pater enim ſibi commiſit, ut humanum genus ſua paſſione redimeret,Vt igitur patri oſtenderet,quòd opus ſibi iniunctum conſumauerat.cicatrices retinuit. Opus conſumaui, quod dediſti mihi ut facerem. Secundò in prouocationẽ paterne miſericordię,ut.ſ.his patri oſtẽſis eum ad miſericordiam prouocet,nobis benefaciat,& miſericordiam ſuam nobis impendat. Intrauit Ieſus in ipſum cœlum, ut appareat nunc uultui Dei pro nobis. Aduocatum habemus apud patrem Ieſum Chriſtum iuſtum,& ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris.tertio ĩ ſignum noſtræ ſecuritatis nobis acquiſitæ, ne.ſ.de cætero hoſtes in uia timeamus. Sicut.n.hoſtes timẽt & fugiunt quando uident uexilla alicuius regis: ſic dæmones timẽt & fugiunt, quãdo uidẽt crucis ſignaculũ. Super montem caliginoſum .i. Diabolum leuate ſignum. Quinto Io.15. Heb.9. 1.Io.2. Eſa.13.

Eadem feria ſecunda poſt Paſcha. Sermo ſecundus. Quomodo Chriſtus reſurrexit potenter, ueraciter, & miſericorditer apparuit.

SVrrexit Dñs verè, & apparuit Symoni. Vbi, uel qñ Dominus Symon apparuit, non determinatur. Qui-
Io. 20. dam tam dicunt, ꝙ quando ipſe cum Ioanne ad monumentum cucurrit: tunc Chriſtus cum à monumento rediret, ſibi in uia apparuit. In hyſtoria tamen ſcolaſtica dicitur, quòd quando Petrus Chriſtum negauit; præ nimio dolore & triſtitia fugit in quandam foueam, quæ gallicãtus dicitur: & ibi per tres dies in lacrimis fuit. Et poteſt eſſe quòd ibidem Chriſtus ſibi apparuit. Quicquid autem ſit de tempore, uel loco: certũ eſt quòd ſibi apparuit, ideò dicitur: Surrexit Dominus uerè, & apparuit Symoni. Iñ quibus uerbis oſtenditur
Primo. ꝙ Chriſtus ſurrexit, potenter, ueraciter, & apparuit miſericorditer. Potenter quidem ſurrexit cum dr̃, Dominus. Nã Dominus eſt nomen poteſtatis. Eius aũt reſur-
Reſurrectio noſtra duplex. rectio eſt tantæ poteſtatis, ꝙ eſt cauſa efficiẽs noſtrę reſurrectionis, quæ ſit in præſenti, & quæ fiet in futuro. Reſurrectio noſtra quæ ſit in pſenti eſt noſtra iuſtificatio, & dr̃ reſorrectio prima: Beatus qui habet partem
Apo. 20 in reſurrectione prima. Reſurrectio quæ fiet in futuro, eſt corporũ reſuſcitatio, Et dicitur reſurrectio ſecũda:
Oſeæ 6. Ad ſecũdã nemo põt reſurgere, niſi prius reſurrexerit reſurrectione prima. Vnde dicitur: Viuificabit nos poſt duos dies, & in die tertia ſuſcitabit nos. Ad reſurrectionem quidem primam duos dies requiruntur. ſ. ablutio culpę, & collatio gratię. Ad reſurrectionẽ uerò ſecũdã, tres dies requiruntur. ſ. ablutio culpæ, & collatio gratiæ conſumatæ, & depoſitio omnis miſeriæ. Reſurrectio igr̃ Chriſti tantę eſt potentiæ; ꝙ eſt cauſa effectiua utriuſque reſurrectionis primæ, & ſecundæ. Faciet .n. in fine
j. Co. 15 mundi reſurrectionem ſecundam, ſcilicet corporũ noſtrorum reſuſcitationem. Quoniam quidem per hominem

nem mors, ſ. per Adam, & p hominem reſurrectio mortuorũ, ſ. per Xp̃m. Quotidie autem facit reſurrectionẽ primam quæ eſt per iuſtificationem; in qua peccator à culpa reſurgit, & ad gratiam Dei redit. Traditus eſt ꝓpter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationẽ noſtram. Iſta autem reſurrectio oportet, quòd ſit integra: ut ſicut homo in ſecunda reſurrectione reſurget cum toto corpore; ſic in prima reſurrectioue oportet, quòd reſurgat cum toto corde: ut ſicut in ſecunda reſurrectione nihil deeſt de ueritate naturæ humanæ, ꝙ non reſurgat ad gloriam; ſic in prima reſurrectione nihil ſit in corde, quod non reſurgat ad pœnitentia. In corde quidem quatuor potentiæ conſiderantur; ſcilicet intellectiua, memorantia, affectiua, & operatiua. Sunt igitur quidam qui intellectiuam ſuam dãt Deo; memoratiuam dant peccato; affectiuam dant mundo; operatiuam dant Diabolo. In talibus tres partes ſunt mortuę: quarta uiuit; & ideò integraliter non reſurgunt. Dant quidam ſuam intellectiuam Deo, quia in ipſum credũt per fidem: Tales ſunt dęmones. Tu credis quia unus eſt Deus; & benè facis; & dęmones credunt, & cõtremiſcunt. Memoratiuam dant peccato, de aliquib⁹ immunditijs memorando, & delectando. Tales ſunt illi qui dicebant: In mentem nobis ueniunt cucumeres, & pepones, porri, & cępæ, & alea. Cumeres, & pepones frigidi ſunt: Porri, & cępæ ſunt caloris accenſiua, & hæc omnia ſunt vilia. Eodem modo peccata ſunt uilia, & frigida; quia ignem amoris Dei extinguunt. Sunt incenſiua, quia malam concupiſcentiam accendunt. Sunt omnia vilia, quia animam uilem faciunt: Quàm uilis facta es nimis iterans uias tuas. Affectiuam dãt mundo, quærentes diuitias, diligentes delitias, & honores; cum tamen dicatur: Nolite diligere mundum, neq; ea quæ in mundo ſunt. Et ponit Ioan. duas cauſas quare mundũ diligere non debemus. Vna eſt; quia amor mundi non poteſt ſtare cum amore Dei. Vnde ſubdit: Si quis diligit mundum, non eſt charitas Dei in eo. Alia eſt, quia amor

Ro. 4.

In corde quatuor potētię cõſiderant̃

Iac. 2.

Nu. 11.

Hier. 2.

1. Io. 2.

amor mundi breuis eſt,& citò tranſit;ideò ſubdit:Et cō cupiſcentia eius.Operatiuam ſuam dant Diabolo; quia
Io.8. faciunt opera grata Diabolo; Vos facitis opera patris ueſtri. Quæ autem ſunt opera; ſubdit: Ille homicida erat ab initio;cum loquitur mendacium, ex proprijs lo quitur. Dicitur etiam: inuidia diaboli, mors intrauit
Sap. 2. in orbem terrarum. Dicitur etiam; Ipſe eſt Rex ſu-
Iob 41. per omnes filios ſuperbiæ. Ex quibus uerbis habetur, quòd opera Diaboli ſunt occidere;mendatia dicere;inuidere;& ſuperbire. Vt igitur homo integraliter reſurgat oportet quod Deo cor totum tribuat:ut ſcilicet,uiuat in intellectiua in Deum ueraciter credendo. Viuat in memoratiua,Chriſti paſſionem,& Dei beneficia memoritèr retinendo. Viuat in affectiua ſemper Deum ſuper omnia diligendo. Viuat in operatiua,pietatis opera faciendo.Secūdo Chriſtus reſurrexit ueraciter cum di-
Secūdo. citur: Surrexit dominus uere. Sic peccator debet uereciter à peccato ſurgere,& in gratia uiuere: Quod au-
Veraciter uiuēdi duo ſigna. tē homo ueraciter uiuat,duo ſunt ſigna.ſ.ſenſus,& motus.Notandum eſt autem quòd ſpiritus coniungit aliquādo quantum ad motum tantū,ſicut qñ aliquis ſpūs aliquod corp⁹ aſſumit.Aliqñ quātū ad ſenſum tm̄,ſicut dicit Aug.ꝙ ſpūs mali ſunt coniuncti igni infernali, nō dātes igni motū,ſed recipientes ab illo igne ſenſū;nullum enim illorum corporum eſt uiuum.Aliqñ coniūgit ſpūs corpori quantū ad ſenſū & motū,ſicut aīa rōnalis cōiungit corpori organico,& illud corp⁹ eſt uiuū.Eſt ēt quoddā corpus,qđ nō habet ſenſū,neq; motū;ſicut lapis,q nec ſentit,nec mouent ꝑ ſe.Si q s igitur vult ſcire ſi ueraciter à pctō reſurrexit, & ueraciter uiuit; uideat ſi habeat ſenſum,uel motū.Sunt enim quidam q habēt ſenſū tantū.i. fidē per quā de Deo recte ſentiūt;ſed nō habent motum;quia ad bona opera non mouent, ſicut mali Chriſtiani.Iſti non ſunt uiui,ſed mortui.Quia ſicut dititur;Fides ſine operib⁹ mortua eſt &c. Alij ſūt q nō habēt ſenſum:quia de Deo ueraciter nō ſentiūt.Videntur
Iac. 2. tñ habere motū;qa uidēt facere aliqua opera de genere

bonorum

bonorum, ſicut hæretici. Iſti ſimiliter sũt mortui, licet aliquibus uideantur uiui: Scio opera tua, quia nomen habes quod uiuas & mortuus es. Alij ſunt qui habent ſenſum fidei rectæ, & motum operationis bonæ, ſicut boni Chriſtiani. Iſti ueraciter ſurrexerunt, & uiuũt ſeruantes illud quod dicit: Sobriè, & piè, & iuſtè uiuamus in hoc ſeculo. Iſti uiuunt ſobriè quãtum ad ſeipſos: Piè quantum ad Deum: & iuſtè, quantum ad proximum. Alij ſunt peſſimi, & indurati; qui nec de Deo, nec de futura uita fidẽ habent, nec per bona opera ſe exercẽt. Tales ſunt ſimiles ſtatuis, & lapidibus, qui nec hñt ſenſum, nec motum: Simulacra gentium argentum, & aurum, & opera manuũ hoĩum. Idẽ: Os hñt, & nõ loquẽtur: Tertiò Chriſt⁹ apparuit miſericorditer, quia apparuit Symoni. Petrus quidem ex eo, ꝙ Chriſtum negauerat, in multa tribulatione erat, & flere non ceſſabat. Magna ergò miſericordia, & pietas Chriſti fuit, quia diſcipulum negantem, & tribulatum nõ deſpexit; ſed ſpecialitèr ſibi apparuit, & eum benignè conſolatus fuit. Fecit Xp̃s contra humanam conſuetudinem. Hoĩes.n. tria mala inducere conſueuerant. Primò obliuionẽ: unde dr̃: Quod Pincerna Pharaonis ſuccedẽtibus proſperis, oblitus eſt interpræ̃tis ſui. Secundò inducunt elationẽ: Gre. Plerũq; ſi ad regiminis culmen quis eruperit, in elationem protinus cõmutatur: ſicut Saul qui indignum prius ſe conſiderans fugerat: mox ut regni gubernacula ſuſcepit intumuit. Vñ etiã vulgariter dr̃, quod honores mutant mores. Tertiò inducunt incompaſſionẽ, quia magnates principes parum ad pauperes ſunt cõpatientes. Optimates capita populorũ ingrediẽtes põpaticè Domum dñi, & nihil compatiebantur ſup contritionẽ domus Ioſeph. Chriſtus uerò poſt reſurrectionẽ ſic exaltatus fuit, quod cœli, & terræ poteſtatẽ accepit: Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra. Et tamen tanta eius exaltatio non induxit ipſum in aliquã obliuionẽ. Non ẽt pauperũ ſuorum habuit obliuionẽ, ſđ benignã recordationẽ; & iõ benigne uiſitauit

[Margin notes: Apo. 3. — Thim. 2 — Pſ. 113. 134. — Mala tria inducunt homines. — Gen. 40 — Amos. 6 — Mat. ult.]

Fideliũ obliuiſci non poteſt Deus. Deus.n.ſuorum fidelium obliuiſci non poteſt tribus de cauſis. Prima eſt propter maternum affectum; unde dicitur: Nunquid obliuiſci poteſt mulier infantem ſuum, ut non miſereatur filio uteri ſui? & ſi illa oblita fuerit ego tamen non obliuiſcar tui. Secundò propter memoriale perpetuum, vnde ſubditur: Ecce in manibus meis

Eſa. 41. deſcripſi te. Tertiò propter ſollicitationem aſſiduam: Angeli enim qui ſunt dati nobis in murum contra hoſtes: ſemper pro nobis Deum ſollicitantur: vnde ſubditur: Muri tui coram meis ſemper. Secundò non induxit in eum aliquam elationem, ſed ſolitam ſeruauit hu-

Ioã. 20. militatẽ: unde dixit Magdalenæ: Vade ad fratres meos, & dic eis: Aſcendo ad patrem meum, & patrem ueſtrũ &c. In hoc quod paruæ mulieri tam familiariter loqui voluit, & ipſam nunciam deſtinauit: notatur magna humilitas. In hoc quod eos fratres uocat, notatur magna æqualitas. In hoc quod dixit. Ad patrem meum, & patrem veſtrum: notatur magna communitas. Chriſt° igitur ſic exaltatus nullam habuit elationẽ, quia tãtam habuit humilitatem; æqualitatẽ; & cõitatem. Tertiò nõ induxit in eo aliquam incompaſſionem, ſed potius magnã ſeruauit compaſſionem oĩb° diſcipulis apparendo. Specialiter Petro magnam oſtendit cõpaſſionẽ, q̃a magnam habebat tribulationem. Intãtum .n. de negatione doluit, quod tota uita ſua in lacrymis fuit. Vnde dicit Clemens, ꝙ intantum flebat, quod tota facies ſua ex lacrymis videbatur adúſta. Vnde etiam ſudarium in ſinu habebat, quo fluentes lacrymas detergebat. Inſuper quando aliquem gallum cantãtem audiebat, lacrimas continere non poterat: quia igitur ſic tribulatus erat: ideò Chriſt° ſibi ſpecialiter paruit, & eum benignè conſolatus fuit.

Feria iij. poſt Paſcha. Sermo I. De tribus quæ ſemper in uſus Chriſtus habuit. ſ. ſtare in medio pacem offerre, turbatoſque ſtatim reconciliare.

STetit Ieſus ĩ medio diſcipulorũ ſuorũ, & dixit: Pax vobis. Dñs noſter inter ſuos diſcipulos tria ſpecialiter habuit in uſu. ſ. in medio eorum ſtare, pacem eis ſemper offerre; & ſi aliquando turbabantur, eos ſtatim reconciliare. Iſta tria in præſenti Euãgelio denominantur. Primo enim in medio diſcipulorum ſtetit. Ipſe quidem ſemper medium dilexit. Nã in natiuitate ſtetit in medio duorum animalium: in morte ſtetit in medio duorum latronum: poſt reſurrectionem ſtetit in medio diſcipulorum, ſicut dicitur hic. Per hoc nos inſtruit, quod in omnib⁹ operib⁹ noſtris debemus tenere mediũ, & fugere extrema. Aliter enim ipſa opera non eſſent uirtuoſa, quia oẽs uirtutes ſunt in medio. Et ponamus exempla in uirtutibus cardinalibus, & theologicis. Prudentiam quidem circunſtant duo extrema, unũ per modum exceſſus. ſ. nimia curioſitas; aliud per modũ defectus, ſ. fatuitas. Prudentia uerò tenet medium, non declinans ad extremum curioſitatis, uel fatuitatis. Iuſtitiam circunſtant duo extrema. Vnum per modum exceſſus, ſ. nimia ſeueritas; aliud per modum defectus, ſcilicet nimia lenitas. Iuſtitia uerò tenet medium, non declinans ad extremum ſeueritatis, nec nimiæ lenitatis. Temperantiam circunſtant duo extrema. Vnum per modum exceſſus, ſcilicet guloſitas; aliud per modum defectus, ſcilicet nimia extenuatio. Temperãtia uerò tenet medium, non declinans ad extremum guloſitatis, nec nimiæ extenuitatis. Fortitudinem circunſtant duo uitia. Vnum per modum exceſſus, ſ. crudelitas: aliud per modum defectus, ſcilicet puſillanimitas. Fortitudo uerò ſtat in medio non declinans ad extremum crudelitatis, uel puſillanimitatis. Similiter

Luc. ult.

Primo. Mediũ ſemper Xp̃s dilexit.

Virtutes oẽs medium tenent.

ſidem circunſtant duo extrema. Vnum per modum exceſſus, ſcilicet nimia leuitas, quando ſcilicet homo nimis eſt facilis, & leuis ad credendum omnia quæ audit; aliud per modum defectus, ſcilicet nimia tarditas. Fides autem tenet medium, quia credit credenda, & ideò non declinat ad extremum leuitatis, nec tarditatis. Similiter ſpem circunſtant duo uitia. Vnum per modum exceſſus, ſcilicet nimia præſumptio; aliud per modum defectus, ſcilicet deſperatio. Spes autē tenet medium, q͞a ſperat ſperanda, & non ſperat non ſperanda, & non declinat ad extremum præſumptionis, nec deſperationis. Charitas autem non habet aliquod extremū per modū exceſſus, q͞a nullus poſſet diligere Deū nimis; ideò Chriſtus in medio ſtabat, ut inſtrueret, quod ſemper in noſtris operibus medium teneamus.

Secūdo Secundò Chriſtus pacem diſcipulis obtulit dicens; Pax uobis. Dicit autem Ioānes, ꝙ in iſta apparitione, & in alia quā fecit in octauo die Chriſtus ter dixit eis, Pax uobis; ad notādum ꝙ homo debēt habere pacem in corde, in ore, & in opere. Pax cordis eſt quies, & tranquillitas mentis cū Deo, de qua dicitur: In mundo præſſuram habebitis, in me autē pacem. Sed notandum quod quidam ſunt qui habēt pacem & quietem cum Deo, in mente & non corpore, ut ſerui Dei, qui iugum Chriſti accipiunt, carnē ſuam mortificādo; ſed tamē in Deo quieſcunt, mētem ſuam à malis fantaſmatibus conſeruando. De talibus dicitur: Tollite iugum meum ſuper uos, & inue. re. à ueſt. Iſtud aūt ſabatum eſt illud de quo dicitur: Sabatum requietionis eſt, & affligetis animas ueſtras religione perpetua. Alij ſunt qui habent pacem, & quietem in corpore, ſed non mente, ſicut peccatores, de quibus dicitur: Requieuit in fæcibus ſuis. Anima mea habes multa bona requi. &c. ſed non poſſunt quieſcere in mente, quia ſicut dicitur: Cor impij quaſi mare feruens, q͞d quieſcere nō poteſt. Iſtam talem requiem dæmones derident: Viderūt eam hoſtes, & deriſerunt ſabata eius. Alij ſunt qui habent pacem, & quietē mente, & corpore ſicut beati. Sedebit populus

Pax uobis ter Chriſt⁹ dixit & quare.

Io. 7.

Matt. 9

Leui. 16

Hier. 47

Luc. 11.

Eſa. 57.

Thre. 1.

Eſa. 32.

pulus meus i pulchritudine pacis,& i tabernaculis fidu ciæ,& i requie opulenta.Iſtud eſt ſabbatum requiei de quo dicitur:Erit ſabatum ex ſabato, & ex requie mentis peruenitur ad requiem æternitatis. Alij ſunt q nō habeñt pacem,nec quietem;nec corpore,nec mente, ſi cut damnati,de quibus dicitur:Seruietis Dijs alienis,q non dabunt uobis requiem die,ac nocte.Secundò debe mus habere pacem in ore, ut sēper uerba pacifica habe mus. Qui autem pacis ineunt conſilia, ſequeẽ eos gaudium:ex hoc enim cognoſcitur,quod homo ſit ciuis cœ leſtis,quando ſcilicet loquitur uerba cœli. Deus enim tres prouincias fecit,& in qualibet iſtarum propium lin guagium poſuit,ſcilicet prouincia cœleſtem, terreſtrē & infernalē. Linguagium prouinciæ cœleſtis,eſt uerba pacis,& ędificationis habere;hoc eſt Deū benediceř,& laudare:Beati qui habitant in domo tua Dñe, in ſecula ſeculorum lau.te.Linguagiū prouinciæ terreſtris,eſt de terrenis tractare qui de terra eſt,de terra loquitur Lin guagium prouinciæ infernalis,eſt Deum maledicere,& blaſphemare.Vnde dicitur de dānatis: Cum eſurierit, iraſcetur,& maledicet regi ſuo. Cognoſcitur igitur qs de qua prouincia ſit.ad loquelam ſuā;Vnde dictū fuit Petro de qua eſſet prouincia: Galileus es, nā & loque la tua manifeſtum te facit.Qui igitur loquitur uerba pa cis,& ędificationis,& laudis Dei; ſignum eſt qđ ille ſpe ctat ad prouinciam cœli:Vnde dicebat. Dñs,q habebat linguagium cœli:Quare loquelam meam non cognoſci tis?Qui loquiẽ uerba terrena,& mundana; ſignum eſt, quod ſpectat ad prouinciam mundo:Ipſi de mundo sũ; ideò de mundo loquuntur,& mund⁹ eos audit.Qui lo quitur uerba mendatij, maledictionis, & detractionis; ſignum eſt,quod pertinet ad prouinciam inferni; quia illud eſt proprium linguagium Diaboli : Qui loquitur mendatium, ex proprijs loquitur; quia mendax eſt,& pater eius . Tertio debemus habere pacem in operibus noſtris, ut ſcilicet cum omnibus om.nibus pa cem habeamus: Si fieri poteſt, quod ex uobis eſt, cum

Eſa.ult.
Eſa.16.
Pro.12.
Prouincias tres fecit Deus.
Pſa.83.
Ioan. 3.
Eſa. 8.
Mat.26
Io.8.
1.Io. 4.
Io.8.
Rom.7.

omnibus hominibus pacem habentes iſta enim pax ad tria uidetur eſſe bona. Primo ex hoc multiplicantur bona temporalia. Hieronym. Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia uiro maximæ dilabuntur. Secundò per pacem acquirũtur bona ſpiritualia, & illud dicit Chyſ. ſuper Ioan. ꝙ ſi decẽ homines unanimes habitauerint; unus eſt in decem, & decem in uno; unuſquiſque eorũ decem animas habet, uiginti manus habet, uiginti oculos, & uiginti pedes. Dicuntur autem decem animas habere, quia communicãt ſibi ſua deſideria, & ſuas orationes; dicuntur habere uiginti oculos, quia communicãt ſibi ſua conſilia, & ſuas prouiſiones: dicuntur habere uiginti manus, quia communicãt ſibi ſua opera, & ſuas defenſiones; dicuntur habere uiginti pedes, qa communicãt ſibi ſua onera, & ſuas ſupportatiões. Tertiò ex pace
Io. 14. acquiruntur cœleſtia, Deus enim ĩ ſuo teſtamento pacẽ nobis dimiſit: Pacem relinquo uobis, pacem meã do uobis. Qui igitur teſtamentum patris nõ ſeruabit, hæreditatem cœleſtem non poſsidebit. Soli enim pacifici ſunt
Mat. 5. filij Dei: beati pacifici, quia filij Dei uocabũtur. Soli au
Rom. 8. tem filij Dei ſunt hæredes Dei. Si autẽ filij & heredes.
Tertiò Chriſt⁹ diſcipulos conturbatos cõfortauit, ipſi enim remanſerant poſt paſsionem ſuã in multo merore, & multo timore, & multo errore; ſed Chriſt⁹ reſurgens, & eis apparens, mæſtos lætificauit. Vnde dicitur: Ad huc autem illis nõ credentib⁹, & mirantib⁹ ꝑ gaudio. Timidos cõfortauit; Quidam enim inter eos erãt, qui credebant ipſum eſſe ſpiritũ; ſed illis dixit, palpate, & uidete, quia ſpiritus carnẽ, & oſſa nõ habet, ſicut me uidetis habere. Alij credebant aſſumpſiſſe corpus ſuum ſed fantaſtice ſuſcitatum, ideo dixit: Habetis hic aliqd, quod mandicetur. fantaſtice enim reſuſcitati comedere non poſſunt. Alij credebant ipſum aſsũpſiſſe corp⁹ alienum, & non corpus proprium, quod ĩ cruce fuit cõfixũ. Iſti dixit: Videte man⁹ meas, & pedes meos, qa ego ipſe ſum. In hoc autem, quòd Chriſtus cicatrices uulnerum ſuorum oſtendere uoluit, dat nobis exemplum, qđ uul

nera cordium noſtrorum, non debemus abſcondere, ſed eã ſanãdã manifeſtare. Sed notandũ, ꝙ uulnera ſunt aliquãdo recentia, aliquãdo inueterata, aliquando putrida effecta. Recẽtia curanť unctione, ſiue lenis emplaſtri appoſitione; iueterata ſananť aduſtione; putrida iuciſione. Tunc igiť ulnera peccatorũ noſtrorũ ſunt recentia; qñ adhuc ſunt in uolũtate, ſiue in recenti opere. Tũc ſanari poſſunt unguento, uel emplaſtro. i. lenis pœnitentiæ remedio. Languor prolixior grauat medicũ. breuẽ languorẽ ꝑcidit medicus. Vnguentarius faciet pigmẽta ſuauitatis, & unctiones conficiet ſanitatis. Tunc uerò inueterata ſunt, quãdo in longã conſuetudinẽ ſunt deducta, in quorũ perſona dicit ꝓpheta: Inueteraui inter omnes inimicos meos. Et tunc ſananť aduſtione, i. aduſtiua, & pungitiua carnis maceratione. Iſtã aduſtionẽ petabat ꝓpheta dicẽs; Vre renes meos, & cor meũ. Tunc uerò ſunt putrida, quãdo homo tandiu ſtat ĩ peccatis, quòd fœtet coram Deo, & hominibus. Computruerunt iumẽta in ſtercore ſuo. In perſona talium dicit propheta: Putruerunt, & corrup. ſũt cica. meę à fa. inſipi. meæ. Talia uulnera ſanantur inciſione, ideſt inciſiua à Deo immiſſa tribulatione. Tunc enim ſæpè carnes putridæ auferuntur, & ipſi tribulationibus prouocati, ad Deum celeriter conuertũntur: Multiplicatæ ſunt infirmitates eorũ, poſtea accelerauerunt.

Vulnerum diuerſitas

Eccl. 19.

Eccl. 38

Io. 1.

Pſ. 15.

Eadem tertia feria poſt paſcha. Sermo ſecundus. Quomodo Chriſtus per omnes quinque ſenſus, ſuam oſtendit reſurrectionem.

STetit Ieſus in medio diſcipulorum ſuorum, & dixit eis: Pax uobis, ego ſum, nolite timere. Iſta eadem apparitio plenius ponitur, ubi dicitur; Cum eſſet ſero die illo una ſabatorũ, uenit Ieſus, & ſtetit in medio & dixit: pax uobis. Circa hanc apparitionẽ ſciendũ ẽ, ꝙ

Luc. ultĩ

Ioan. 20

poſt Chriſti paſſionem diſcipuli non credebãt, nec ſperabant eum amplius reſurrecturũ. Vnde Chriſtus in iſta apparitione, ꝑ oés quinq; ſenſus corporis ſuam reſurrectioné eis oſtendit. Primò ꝑ uiſum cũ dixit; Videte manus meas, & pedes meos, qa ego ipſe ſum; & Ioãnes addit, ꝙ oſtẽdit eius latus. Nõ ſine cauſa ãt Dñs noluit recipere in his tribus locis uulnera, quę in hac apparitione eis oſtẽdit. ſ. in latere iuxta cor, ĩ manib⁹, & pedib. Si quis. n. eſt frigidus in amãdo, uideat latus Xpi iuxta cor ꝑforatũ, & inflãmabit̃ ad amoré. Vnde ſponſus aloquit̃ ſpõſam dicẽs: Pone me, ut ſignaculum ſuꝑ cor tuũ; ut ſi-
Eſa 49. gnaculũ ſuꝑ brachiũ tuũ, quia fortis eſt ſicut mors dilectio. Si quis é tepidus ĩ operãdo; uideat eius manus perforatas, & incitabit̃ ad laboré. Ecce in manibus meis de-
Pro. 1. ſcripſi te. Multũ Chriſtus manibus laborauit, quando in cruce eas extendit. Extendi manus meas, & non fuit, ꝗ
Pſ. 67. aſpiceret. Si quis eſt infirmus in aduerſa ſuſtinendo, uideat eius pedes perforatos, & animabitur ad ſupportãdũ; eius. n. pedes fuerunt ꝑforati, & ſanguine tincti. Intingatur pes tuus in ſanguine. Pedes. n. ſui totũ corpus
Heb. 12 ſuſtentauerunt, & inde doloré maximum ſuſtinuit; ſuſtineamus, & nos exemplo Chriſti aduerſa. Recogitate eũ qui talem aduerſus, ſemetipſum ſuſtinuit à peccatorib⁹ contradictionem, ut non fatigemini animis, ueſtris deficientes. Secundò manifeſtauit ſuam reſurrectionem per auditum, cum dixit: Pax uobis. Audientes enim diſcipuli uocem Domini, eum ad loquelam cognouerunt. Maxime quia habebat modum talem, ſcilicet pax uobis; per
Eccl. 28 quod datur intelligi nobis exemplũ, ut uerba pacis ſemper habeamus. Sed de multis dicitur: Lingua tertia multos commouit, & diſperſit illos de gente in genté. Contingit aliquando magnum monſtrum ſcilicet ꝙ unus homo habet tres linguas. Vna eſt lingua adulationis, quæ blanditur in facie. Alia eſt detractionis, quæ mordet in abſentia. Tertia é diſſenſionis, quæ ſeminat iurgia. Omnes iſtę linguę abſciendendæ ſunt. Prima, quia decipit:
Eſa. 3. Popule meus, qui beatum te dicunt, ipſi te decipiunt.

Líguas tres cũ. qs habet magnũ mõſtrum.

Secunda, quia infamat. Ideò non dēt aliquis morari, neque aſſiduus eſſe cum talibus. Vnde de eo, qui cũ talib⁹ conuerſatur aſſiduè dicitur: Ne forte aſſiduitate tua infamatus improperiũ patiaris, & maluiſſes non naſci. Tertia, quia conturbat. Calumnia conturbat ſapientem, immò talis lingua ualde à Deo oditur. Sex ſunt, quæ odit Dominus, & ſeptimũ deteſtatur anima eius. Illud autem ſeptimum, ē ille, qui ſeminat inter fratres diſcordiam. Tertiò manifeſtauit ſuam reſurrectionem per olfatum, per hoc quod dicit Ioannes; Inſufflauit & dixit eis: Accipite ſpiritum ſanctum. Eius etiam flatus erat ualdè odoriferus, quia ab illus pectore procedebat, quod apotheca omnium cariſmatum erat. In Chriſto quidem fuit myrrha, ideſt caro mortificata: fuit thus, ideſt anima deuotiſſima: fuit balſamum ideſt deitas præcioſiſſima. Ille igitur flatus habebat odorem myrrhæ, in quantum procedebat à carne mortificata. Habebat odorem thuris, inquantum procedebat ab anima deuota. Habebat odorem balſami, quantum procedebat à deitate præcioſa. Quartò manifeſtauit ſuam reſurrectionem per guſtum, quia obtulerunt ei partem piſcis aſſi, & fauum mellis. In fauo eſt cera, & mel. Per piſcem aſſum intelligitur eius caro in cruce aſſata. Per mel, eius deitas dulciſſima. Per ceram, eius animã lumine ſapientiæ plena. Illi igitur comedunt piſcem aſſum, qui delectantur circa eius paſſionem. Illi comedunt mel, qui delectantur in eius deitate. Illi comedunt mel cum cera, qui delectantur in deitate beata, & in anima gratia plena, & ueritate. Quintò manifeſtauit reſurrectionem ſuam per tactum, unde dixit: Palpate, & uidete: quia ſpiritus carnem, & oſſa non habet, ſicut me uidetis habere. Et Ioannes dicit, quòd præbuit palpanda ſua uulnera cum dixit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & uide manus meas &c. Chriſtus enim ſeruat cicatrices uulnerum ſuorũ, & ratione ſui, & rõne noſtri. Ratione ſui, ut ſecum ſemper deferat inſignia ſuæ glorioſæ uictoriæ. Vnde dicit Beda ſuper Lu. Miles in p-

Eccl. 24
Eccl. 7.
Pro. 6.
Cicatrices uulnerum quare Chriſt⁹ ſeruat.

lio fortiter agens, & uictoriã obtinens, multis uulnerib⁹ cõfoſſus eſt, dicit e. medicus: Vis ſanari, ſine oĩ cicatrice, ſine oĩ deformitate: puto ꝙ in ſignũ uictoriæ ſuæ cicatrices ſeruaret. Ille. n. cicatrices ſunt in Chriſto, non in deformitatem, ſed in magnam pulcritudinem. Vnde dicit, Chryſoſt. ꝙ cicatrices ĩ Chriſto ſunt radio ſolis lucidiores. Sicut enim honor eſt militi de prælio reuertenti, deferre ſcutum fractum; ſic honor eſt Chriſto deferre ſecum ſuæ uictoriæ glorioſum triumphum, Vnde dicit ſuper Luc. Non ex impotentia curandi cicatrices ſeruauit; ſed ut perpetuum uictoriæ ſuæ circunferat triumphum. Secundò ſeruat cicatrices uulnerũ ratione noſtri, ut. ſ. eas pro nobis patri repræſentet, & ipm nobis recõciliet. Cicatricum. n. repræſẽtatio, eſt quædam pro nobis apud patrẽ interceſſio: ſicut miles tacẽs ab Imperatore impetrat, qñ uulnera, quę pro ipſo recepit, ſibi demõſtrat. Vnde legitur in hiſtoria ſcolaſtica ĩ capitulo illo, quod incipit, Poſt hoc factum eſt; & in ſequenti; ꝙ Antipater idumęus pater magni Herodis in quodã prælio in ſeruitio Imperatoris uulnerat multa ſuſcepit; qui tandẽ ab æmulis accuſatus, & ab Imperatore citatus, reiectis ueſtibus dixit: Ego Cæſar nolo me excuſare apud te, ſi ego diligo te; ſed iſta uulnera quæ recepi pro te, loquantur ꝓ me. Tunc Imperator placatus in gratiã ſuam ipſum recepit. Sic Chriſtus uulnera patri oſtendit, ut inſinuet quantũ nos dilexit, & q̃ care nos emit; ut ſic ad miſericordiã patrem inducat. Vnde Beatus Anſelmus aſſumẽs illũ uerſum: Reſpice in faciem Chriſti tui, dicit; ac ſi dicat ꝓpheta. Si non uis pater reſpicere in nos, reſpice in filiũ tuũ, qui tam carè emit nos. Ber. Securũ habemus acceſſum ad patrem, ubi mater ante filiũ, filius ante p̃rem, mr̃ oſtẽdit filio pectus, & ubera; filius oſtendi patri latus, & uulnera. Nulla ergo poterit eſſe repulſa, ubi tot occurruut charitatis inſignia. Ex his igiĩ patet, ꝙ Xp̃s per oẽs corporis ſenſus manifeſtauit ſuam reſurrectionem. ipſe enim filius Dei reſurgens à mortuis, iam non moritur; mors illi ultra non dominabitur. Idem faciat nos reſurgere

ſurgere à peccato; faciat mori ſine pecato; faciat vt vltra non dominetur nobis peccatum; vt ſic à peccato reſuſcitati: peccato mortui à peccato liberi, de iſta prima reſurrectiõe à culpa; peruenire mereamur ad ſecundam reſurrectionem in gloriam. Ad quam meritis glorioſæ virginis, & precibus matris ſuæ, & beati Dominici patris noſtri ipſe filius Dei nos perducat. Qui cum patre, & ſpiritu ſancto, per infinita ſæcula regnat. Amẽ.

Dulcia melifluo manantia dogmata fonte
  Effundit noſtri ſacra Vorago libri
Virtutis riuos plene guſtauerit omnes:
  Os quiſqnis noſtris fluctibus imbuerit
Reſpiciet ſiquidem ſermones totius anni
  Aurea qui vitæ dant documenta bone
Grande ſophos meritò factori dicet abunde
  Ingenium ſi quiſ proferret eloquio.
Nam quicunque ſacri nitidisſima flumina uerbi.
  Eloquij fuco turbat: ineptus homo eſt.

Finis Sermonum Quadrageſimalium. Eximij
Doctoris Fratris Iacobi de Voragine.
Ordinis Predicatorum: quondam
Archiepiſcopi Ianuenſis.

INCIPIT SERMO DE PASSIONE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI.

Can. 6. QVO abijt dilectus tu', o pulcherrima mulierum? In omni tēpore uirtuoſo, & maximè ſanctæ prædicationis, quę eſt opus diuinū, Angelicum, & Apoſtolicum; implorandа eſt gratia ſpiritus ſancti, ſine qua nullum ritè fundatū exordiū. Et quia huiuſmodi gratiæ teſte Angelo, Beata Virgo eſt inuentrix: Inueniſti, inquit, gratiam apud Deum: Conſuetum eſt in alijs

Luc. 1. ſermonibus ad ipſam Virginē glorioſam recurrere pro gratia impetrādа: quia uerò ipſa hodie eſt ualdè afflicta, & mirabiliter deſolata ꝑp dolores, deriſiones, exꝑbrationes, alapas, ſputa, ſpinarū punctiones, dura verba, duriora verbera, & horrenda mortis ſupplicia, q̄ hodie unicus filius ſuus à Iudæis ſuſtinuit: ideò non conſueuit Eccleſia eam hodie Angelica ſalutatione implorare, & meritò. Si. n. diceremus eidem: Aue gratia plena: Reſpondere poſſet. Verum eſt, quia fui triplici gratia plena, ſ. corporali, quæ eſt gloria meæ uirginitatis in carne mea; ſpirituali, ſ. abundantia uirtutū, & donorum ſpiritus ſancti in mente mea; ſingulari. ſ. præſentia diuinitatis ix. menſium ſpatio in uentre meo. Sed iam omni gratia ſum uacuata per mortem filii mei dulciſſimi, qui mihi erat amor unicus, uita animæ meæ, gaudium ſingulare, & omnium deſiderabilium theſaurus. Si uerò dixerimus eidem. Dominus tecum; reſpōdere poterit; uerum eſt, quòd Deus pater mecum erat, quia ego ſponſa eius unicum habens ſecum filium, cui' ipſe eſt pater æternus, ego uerò mater electa: me-

Gratię triplici fuit plena Maria.

cum

eum Domin⁹ filius, qui de mea ſubſtantia corp⁹ ſuę humanitatis aſſumpſit:mecum ſpiritus ſanctus: qui & animam, & corpus meum intantum ſantificauit; ut digna eſſem redemptorē & creatorem mundi.de meis uiſceribus generare:ſed iam illum perdidi,& à me eſt longius ſeparatus;quem ſine dolore peperi; quem panis inuolui:quem uirgineo lacte lactaui; quem tenerrime ęducauui;quem meis brachijs frequéter,& ſtudioſè baiulaui;quem in Egyptum tranſuexi;quem tantopere dilexi hunc quippe mecum iam nō habeo; ſed inter man⁹ inimicorum cerno; ſciens eum ſuſtineret pœnam ignominioſam;ſcilicet pœnam latronum,doloroſam,quia in toto corpore fuit uulneratus: acerbam, quia in locis nervoſis fuit transfixus; continuam, quia à media nocte durauit uſque ad ſuam mortem. iniuſtam, quia ſine cauſa fuit condemnatus, uituperatus,dehoneſtatus, flagellatus, uulneratus, & interfectus. Si autem diceremus.eidem;benedicta tu in mulieribus,ideſt ſuper omnes mulieres: reſpondere poterit, quod aliquando ad ſupremum gradum benedictionis ꝑ cunctis alijs mulierib⁹ peruenit;quia fui ſimul parés,& uirgo;mater,& filia;plena filio Dei,& uacua ſemine uirili: nunc autem tanta benedictione ſum priuata, & dolore maledictionis primæ mulieris ſupra modum replęta. Si uerò diceremus eidem :Benedictus fructus uentris tui reſpondere poterit:uerum eſt ꝙ benedictus fruct⁹ uētris mei; cuius beneditio tanta fuit;quòd odor eius patrem recōciliauit;ſapor dæmones de mūdo eiecit; ſpecies eius totum mundum repleuit. Nunc autem cum iniquis deputatus eſt,ut dicitur:Et maledictus omnis qui pendet in ligno. Ego igitur ait Virgo beata. dolorę afflictisſima; ad quem deinceps refugiā, & quis mihi reſtituet lumē oculorum meorum?gaudium cordis mei? coronā meā? ut inuenire queam aliquam conſolationem?Ipſa igitur ſecundū ęcclesiæ repreſentationē nunc eſt dolore afflictisſima;quæ uberrimè flendo,oīa quę Chriſt⁹ corporaliter patit,i corde ſuo reponit,& omnes plagas quas uidet

Eſa. 53.
Deu. 21

tere dignetur. Dic igitur obſecram⁹ quò abijt dilectus tuus &c. Reſpondet. Primò ad ultimam uitæ præſentis refectionem: ſecundò ad tolerandam crudelem in horto ligationem: tertiò ad plurium iudicum iniquorum præſetationem: quartò ad cauſę innocentis peruerſam deciſionem: quintò ad ſententiæ mortis in crucis patibulo executionem: ſextò ad ſui corporis in alieno monumento repoſitionem. Primò ſi quæratur à beata virgine: Quo abijt dilectus? &c. Reſpondet quòd abijt ad ultimam uitæ &c. Circa quam refectioné Euãgeliſtæ referunt tria antecedentia, tria concómitantia, & tria ſubſequentia. Tria quidem antecedétia fuerũt, paſſionis, & tribulationum Chriſti pronunciatio; principis ſacerdotum, & ſcribarum conſultatio; ſceleris vnius Apoſtolorum occaſio. De primo ſciédum quòd Primo. ad oſtendendum, quòd Chriſtus uoluntariè ſuſtinuit paſſionem, & non coctus, ſecundum illud: Oblatus eſt, Eſa. 53. quia ipſe uoluit; ipſam pluries prænunciauit diſcipulis: unde cum præſciret eam, poterat euitare, & ad alia loca accedere; non ſolum autem mortem ipſam, ac genus mortis, ſed & diem prædixit: habetur enim quòd Matth. dixit diſcipulis ſuis: Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet 26. & filius hominis tradetur, ut crucifigatur: Si intelligatˉ de biduo integro: hoc dixit feria tertia ante paſſioné. Si uerò de biduo ſumendo partem pro toto; potuit hoc eſſe feria quarta. Nota, Paſcha fiet; id eſt, comedetur agnus paſchalis, qui ſecundum legem erat immolã- Agnus. dus, & comedendus poſt ueſperam, ob memoriam be- Exo. 12 neficij recepti à Deo tali nocte: quando ſcilicet agno immolato in Egypto à filijs Iſrael, & interfectis primogenitis omnium Egyptiorum ab exterminatore: ipſi Iudæi illeſi egreſſi ſunt de ſeruitute Pharaonis: & in figuram paſſionis Chriſti agni immaculati, quæ inchoata fuit in tali nocte, per quam Iſraelitæ, id eſt ueri fideles liberantur de ſeruitute Diaboli, occiſis uitijs, ſaluiq; fiunt: ſi tamen ſanguine agni liniti ſint poſtes domus, ideſt fides paſſionis habeatur in méte & opere. Nota filius

lius, hominis, ideſt Virginis tradetur, ut crucifigatur.
Tradit⁹ fuit à plurib⁹ Chiſt⁹ Fuit autem traditus à deo patre, ipſum ad mortē exponendo, & permittendo propter nimiam erga nos charitatem. Qui proprio filio ſuo nō pepercit, ſed pro nobis tradidit illum. Sic Deus dilexit mundum, ut filiũ
Ro.8. ſuum unigenitum daret. Traditus eſt à ſeipſo ad no-
Io.3. ſtram redēptionem. Dedit ſemetipſum pro nobis, obla
Eph.5. tionem Deo in odorem ſuauitatis. Traditus eſt à Iuda
Luc.22. Scariothis ad auaritię ſatisfactionem. Accepta pecunia
Mat.26. quærebat opportunitatem, ut eum traderet, ſcilicet Iudæis. Traditus eſt à Iudęis Pilato, ob inuidiæ infectio-
Secũdo. nem. Sciebat enim quòd per inuidiam tradidiſſent eum. De ſecundo, ſcilicet de principis ſacerdotum, &
Mat.26. ſcribarum conſultatione habetur. Tunc, ſcilicet illa die qua Chriſtus dixerat illa uerba; Congregati ſunt principes ſacerdotum & magiſtratus: quidã ſcilicet officiales in atrium principis ſacerdotum, qui dicebatur Cayphas: vbi concilium de captura factum; præcium ꝓ proditorem poſtulatum & pactum circa firmatum. Congregati igitur ſunt ad conſilium faciendum, & tractandum, ut Ieſum dolo tenerent, & occiderent; alias Caypha dante conſilium decreuerant eum occidendũ. Nũc quærunt de modo capiendi diligenti, ne euaderet; uñ dicunt: Non in die feſto, ſcilicet hoc faciamus. ſ. capere eum. Et oſtendit Euangeliſta, quòd hoc non dixerunt ex reuerentia ad feſtum; ſed ne extraheretur de manibus eorum à populo, unde ſubditur: Ne forte tumultus fieret in populo. Horum cõcilium, uel potius conſpirationem præuidēs Iacob Patriarcha deteſtatus ait: Symeon, & Leui uaſa iniquitatis bellantia, in concilium eorum non veniat anima mea: neque in cętu eorũ ſit gloria mea, & rationem aſſignans ſubdit; quia in furore ſuo occiderunt uirum; & poſtea maledictus furor eorũ, quia pertinax; & indignatio eorũ, quia dura. De tribu Leui certum eſt fuiſſe ſacerdotes: de tribu Symeon dr̃ plurimos ex ſcribis deſcendiſſe: ſcribæ qui fuerũt prĩcipales in cõcilio de morte Xp̃i, quorũ mētes

fuerunt

fuerunt iniquæ, bellantes contra Chriſtum; qui non ex ratione, ſed furore, & inuidia tractauerunt, & procurauerunt uirum, ideſt Chriſtum, totum uirtuoſum occidi. Furor eorum fuit pertinax; quia cum Pilatus eum uellet liberare, ut innocentem; pertinaces erant inclamãdo: Crucifigatur. De tertio, ſcilicet de ſceleris Iudæ occaſione habetur. Cum autem eſſet Ieſus i Bethania in domo ſymonis leproſi &c. uſq; ubi: Amen dico uobis ubicunq; predicatum fuerit &c. Quæ unctio facta Chriſto, & Iudæ murmuratio hic ponitur; non quia die concilij Iudęorum fuerit facta, immò ſabbato pręcedenti: ſed forte ideò hic annexa eſt narratio huius, quia illud fuit occaſio accepta, non data Iudę ad proditionem faciendam, Nam ut dicit glo. 13. q. 1. Iudas conſueuerat furari decimam partem eorum, quæ ſibi dabantur ſeruãda; & unguentum illud effuſum uolebat uẽdi, cuius prǽcium erat. ccc. denariorũ, horũ, decima pars erat. 30. Quia igitur nõ poterat furari decimã partem, qm̃ uenditum nõ fuit, quaſi uolens recõpenſare damnũ ſibi ſequutũ. 30. denarijs argenteis fecit proditionẽ. Vnde ipſe Iudas ꝑcipiens ſacerdotes cõgregatos ad tractandũ de captura Chriſti, intrante in eum ſathana, ut dicit Lucas; non q̃dem ꝑ uexationẽ corporis, ſed ꝑ nouũ malitiæ effectũ; acceſſit ad congregatos in concilio dicens: Quid uultis mihi dare, & ego uobis eũ tradã? O uocẽ temerariã præſumptione plenã: omniũ Dominũ cui omnia tradita sũt à patre æterno; tãquã eſſet ſub ſua ptãte, promittit ſe illis traditurũ, unde dicit: Quid uultis &c. O uox omnipœna digniſſima: Dñm & mg̃rm ſuũ qui ei tot bñficia cõtulerat; ad dignitatẽ ſummã apoſtolatus uocauerat; ad ꝑdicandum, & faciendũ miracula cum alijs miſerat; ſuum ꝓcuratorẽ inſtituerat; & nũc eum uẽditioni exponit; ac ut uile mãcipium ꝓcium in emptorũ uolũtate proponit dicens: Quid uultis &c. Heccine eſt doctrina, q̃ tradidit magiſter optimus? Ipſe te docuit tẽpalia contẽnere; neminem ledere; proximũ poſſe iuuare; & tu nũc præ auaritia innocentiſſimũ prodis, & ad mortem tradis dicens:

Mat. 26

Io. 12.

Iudas quare Chriſtũ tradidit

mam refectionem, & eius concomitantiam, ut habetur: prima dei azimorum, ideſt feria quinta, quæ dicitur prima azimorum, quia in ſero illius diei, cũ agno comedebant azima non fermentatum; qđ poſtea ſeruabatur ꝑ ſeptem alios dies ſequentes, qui dicebantur dies azimorũ. acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicẽtes, ubi uis paremus tibi comedere paſcha? i. agnũ paſcalẽ, ſcđm legem ab oĩbus Iudæis debebat comedi, & quia Chr̃s cũ Apoſtolis domum propriam non habebat, ideò quærunt de loco determinatio. Tunc Chriſtus ut habetur: Miſit Petrum, & Ioannem. Petrum ut magis diligentem, Ioannem uerò ut magis cæteris dilectum, dicens eis, & dans ſigna: Ecce introeuntibus uobis in ciuitatem, occurret uobis homo amphoram aquæ baiulans: ſequimini eum in domum in quam intrat, & dicite patrifamilias domus; Dicit tibi magiſter: Vbi eſt diuerſorium. i. locus ſecretus ubi mãducẽ paſcha. i. agnũ paſchalẽ cũ diſcipulis meis? Et oſtendet uobis cœnaculum magnũ ſtratum. i. aulam, & ibi parate. ſ. neceſſaria nobis. Noluit aũt Chriſtus nominare hoĩem, nẽ ſcđm Chriſ. Iudas audiẽs ordinaſſet eum ibi capi ante horã ſtatutam. Euntes ergò & inuenientes omnia parauerunt, ꝗ oportebat. In quo cõuiuio ſancto, nota tria quæ Chriſtus egit: primò agnũ paſchalem comedit, ſecundò pedes diſcipulorum lauit. tertiò ſacramentum Euchariſtia inſtituit. Quantum ad tria ſubſequentia ſciendum ꝗ hæc fuerunt. Diſcipulorũ derturbatio, dulcis eorũdem exhortatio, & grarum redditio. De primo habetur. Veſpere autẽ facto diſcumbebat cum duodecim diſcipulis ſuis, & edentibus illis. ſ. in fine cœnæ dixit; Amen dico uobis, quia unus ueſtrum; me traditurus eſt? Et contriſtati ualde cæperunt ſinguli dicere: Nunquid ego ſum Domine quaſi dicãt, quamuis conſcientia nos non remordeat de cogitatione tanti ſceleris, tu tamen qui noſti occulta cordium, indica, ut tantum nefas impediatur. Iudas autẽ ne tacendo ſe ſuſpectum oſtenderet ait: Nũquid ego ſum rabbi? Cui Chriſtus. Tu dixiſti: quod non eſt intelligendum: quaſi dicat

Mat. 26

Luc. 22.

In conuiuio tria Chriſt. egit.

Mat. 26

Ff 2 tu dicis

tu dicis ueritatem, quia tu es ille:ſic enim illum manifeſtaſſet alijs. Sed tu dixiſti, ideſt tu hoc dicis, ego non dico, quod tu ſis; & ſubdit: Qui intingit mecum manum i paropſidem, hic me tradet:uę autem homini illi, ſcilicet æternæ damnationis per quem tradat ego. Melius fuiſſet homini illi, ſi natus non fuiſſet: quia ſi mortuus fuiſſet in utero matris ad limbum deſcendiſſet;ſed natus propter hoc flagitium nõ penitens, deſcendet ad infernum;uel etiam quia eſſe melius eſt quam non eſſe; tamen nõ eſſe uidetur melius, quam malè eſſe, quia priuari malo habet rationem boni; ideò melius ei eſſet ſi natus non fuiſſet etiam in utero, ideſt non fuiſſet. Ex his tamen uerbis non fuit proditor manifeſtatus, quia omnes ſimul intingebant in uno catino, ubi erat ſuccus lactucarum aggreſtium, ut falſa, ſecundum mandatum legis. In quo oſtenditur, quod peccata occulta non debent alijs intimari. Vnde Augu. 2. q. j. ait, unus ex uobis me traditurus eſt. Benè dixit ex uobis, non ex nobis. Ex uobis enim eſt, à quibus per iudiciariam poteſtatem confeſſus, aut conuictus excluſus non eſt:à me uerò qui nullius egeo argumentis, & omnia certiſſimè noui; ſeparatus, & diuiſus eſt. Tale eſt ac ſi diceretur: Et ſi ego p occulti iudicij ſnĩam damnatũ habeo, uos th̃ illum p tolerãtiã ſuſtinete, Hæc ille: Petrus autem (zelo magiſtri) ſcire cupiẽs proditorẽ, quia ſi cognouiſſet eũ occidiſſet; ait Chryſo. non audens ipſe per ſe, ſubmittit ſocium. ſ. Ioãnem euangeliſtam, ut quærat ab eo de proditore. Cui Ioanni querenti, quis eſſet? Chriſtus ſubmiſſe reſpondit, ita ut alij non audirent. Ille eſt cui intinctã bucellam dedero. Pe. da. O incõparabilẽ uirum, profert Chriſtus uerbum in mediũ, tacet totus ſenatus Apoſtolorum, Ioannes ſolus conſultor accedit. Dicitur autem Ioannes recubuiſſe in ſinu, uel ſupra pectus Ieſu; quoadliteram; quia cum iux ta eum ſtaret in menſa, uel è contra; inclinauit Ioannes caput ſuum ſuper pectus Ieſu, ut ſecret ius loqueretur. Myſtice autem dabat̃ intelligi ſecundũ Bedã, quod de dñici pectoris fonte, ubi ſunt

theſauri ſapientię Dei abſconditi potādus erat, quo erat ſtaret illud diuinū myſterium: In principio erat uerbū. Et cū Ieſus intinxiſſet bucellam, Iudæ porrexit. Et poſt bucellam introiuit in eum Sathannas: nō quidem de no uo, iam enim intrauerat; ſed per nouum effectū malitiæ ut qđ conceperat, executioni mandaret per proditionē. Non fuit bucella iſta ſacramentum, iam enim dederat: ſed figura eius, qui indigne accedit. Auguſtin. de conſe. diſt. 2. Sicut cū bucellam tradidi ei Chriſtus, non malū accipiendo, ſed male accipiendo locum dedit Diabolo: ſic quiſque indignè ſumens corpus Chriſti, non efficit, ut quia malus eſt malum accipit; aut quia non ad ſalutē accipit, nihil accipit. Dixit autē ei Ieſus, quòd facis, fac citius; q. d. Ex quo, nec miſericordiæ, nec blanditię te à malo ꝓpoſito reuocāt; quod facis ideſt diſponis facere, ſcilicet proditionem, fac citius; non ſolicitans ad malum, ſed deſiderium oſtendēs humanę redēptionis. Nemo tamen diſcipulorum (dicit. Ioan.) intellexit ad quid illa uerba dixerat; ſed q a loculos habebat Iudas, putauerunt eū dicere, ut emeret neceſſaria in feſto, uel ęgenis aliqd daret; ubi Auguſt. xij. q. j. habebat Dominus loculos à fidelibus oblata conſeruantes; & ſuorum neceſſitatibus, & alijs indigentibus tribuebat. Poſt bucellā egreſſus eſt Iudas ad exequendam proditionē, nocte iam facta. Hunc progreſſum Iudæ, ingrediendo, & ægrediēdo ad tractandum proditionem, & ipſius executionem ī pſ. Si ingrediebatur, ſcilicet in domum; ut uideret, ſcilicet aptitudinem ad opus; uana loquebať, ideſt male, & falſa murmurans de effuſione nnguenti, cor eius congregauit iniquitatem ſibi, multas iniquitates proponendo facere, ut ſacrilegium, & alia: Egrediebatur foras ad capiendum opportunitatem; & loquebatur in idipſum, ideſt in malum derficiendum. & qui edebat panes meos magnificauit ſuper me ſupplantationem, ideſt magnam fecit ſuper me proditionem, de qua ſupplantatione Chriſtus antea loques dixit: Amen dico uobis unus ueſtrum me traditurus eſt, quod fuit turbatio-

Bucella panis an fuerit ſacramētum.

nis Apoſtolorum occaſio. De dulci autem ipſorum exortatione uide a 14. Ioan. vſque ad 17. incluſiue, vbi inter alia dixit: Nunc clarificatus eſt filius hominis, & Deus clarificatus eſt in eo. i. ſecundum Aug. Nunc clarificatus eſt &c. Quia excuſo immũdo Iuda, remãſerũt ſoli mundi cum ſuo mundatore. q. d. Hæc eſt figura futuræ glorificationis uniuerſalis, in qua nullus malus erit, & nullus bonus exibit. Et Deus glorificatus eſt in eo. i. Dei gloriã perfectè manifeſtabitur, & hoc per uirtutẽ ſuã. De tertio, ſcilicet gratiarũ actione breuis men
Mat. 26 tio fit: vbi dicitur: Et hymno dicto: Non. n. fecit Xps
Exo. 32 ſicut quidam dicuntur feciſſe, ubi dicitur: Sedit populus manducare, & bibere; & ſurrexerũt ludere & ſequitur. Et ceciderunt in die illa, quaſi 23. milia hominum. Nec tamen ex hoc Dominus fuit pacificatus: quod patet in fine capituli ubi Dominus ait: Ego autem in die ultionis, ideſt finalis judicia, uiſitabo hoc peccatum eorum: ſed hymno dicto gratias reddidit Deo patri; dans nobis exemplũ in refectione accepta, nos ita faciamus. Et ſic patet quid Chriſtus egerit in ſua ultima præſentis uitæ refectione: quam ideò facere uoluit cum Apoſtolis ſuis, ut ſicut præuaricatio, & peccatũ Adæ incœperat à refectione Adam, dum comedit de fructu uetito; ita Chriſtus ad oſtendendum quòd per ſuam paſſionem illud reparare uenerat; illam uoluit à refectione inchoare. Si qua igitur fidelis anima Virginem beatam interrogauerit dicẽs: Quò abijt dilectus meus &c. Reſpondebit ad ultimam uitæ præſentis refectionem.

Secundò abiit ad tolerandam crudelem in orto ligationem. Sic. n. habetur: Hymno dicto exierunt in montem oliuarum, & uenerunt in uillam quæ dici
Mat. 20 tur gethſemani: tranſeuntes prius quendam torrentem, qui dicebatur cedron: qui erat in mõtis oliuarum radice. Et ab hoc tranſitu torrentis cedron, Io. incipit narrationem paſſionis. In dicta autem uilla erat quidam hortus, in quo Ieſus ſolitus erat aliquando cõuenire cum diſcipulis ad orandũ, & docendũ ſecretiora. Quod

autem

autem prædixit negationem Petri, hoc Matthæus, & Mar.referunt factum, poſtquam egreſſus eſt de domo ĩ montem oliuarum.Lucas uerò, & Io.narrant hoc factũ in domo,ubi cenauerant.Quod Auguſt.ad concordiam reducit dupliciter. Vno modo, ꝙ illi duo, ſcilicet Matthæus,& Mar.illa dixerunt ꝑ recapitulationem, ſcilicet eorum, quę omiſerant facta in domo. Lucas autem, & Ioan.per præoccupationem,ideſt narrando prius,quod factũ eſt poſtea,qui modus frequentatus eſt ab Euangeliſtis.Alio modo poteſt dici,quòd pluries Chriſtus prædixit negationem Petri futuram, & Petri reſponſionẽ præſumptuoſam;ſcilicet ĩ domo, de qua Luc.& Ioan.& poſteà iterum in horto,de quo Matthæus, & Mar.ĩ mõte oliuarum.Circa hoc tertium nota Petri negationem, quã Chriſtus prædixit;orationem quã ter fudit; & multitudinem quæ ad capiendũ uenit. De hac captura eius prophetauit Hierem.dicens.Chriſtus Dominus captus eſt pro peccatis noſtris, cui diximus in umbra tua,ideſt paſſione tua obſcura uiuemus.Egreſſus igitur cum diſcipulis.xi.dixit eis: Omnes uos ſcandalũ patiemini in me in nocte iſta.Scandalum uocat amiſſionem fidei de eius diuinitate;in quam inciderũt uiſa eius captura tam ignominioſa,unde fugerunt.Confirmat autem dictum ſuum per prophetiam Zachariæ hoc prædicentis: Percute paſtorem,& diſpergenẽ oues. Loquitur propheta ad Deũ patrem,percute, id eſt permitte; ut percutiatur paſtor, ſcilicet Chriſtus paſſione à Iudæis; & ſequiẽ ex hoc diſperſio,i.fuga ouium ſuarum,ideſt diſcipulorum.Euãgeliſta autem uidens prophetiam impletam,loquitur in ꝑſona patris ad prophetam dicens. Percutiam,ideſt permittam,ut percutiatur; & ſic diſpergentur oues gregis, id eſt Apoſtoli. Sed confortans eos ſubdit; Poſtquam autẽ reſurrexero,ſcilicet die tertia(ut prædixerat alias, inducẽs figurationẽ eius qui ſtetit tribus diebus in uentre cęti.)Præcedam uos in Galileã,apparẽs uobis.Cui reſpondit Petrus. Et ſi omnes ſcandelizati fuerint, ſed non ego. Ieſus autem ad Simonem Petrum, qui magis

Thr. 4.

Zac. 13.

uidebatur de ſua uirtute confidere,ait; Simō ecce Sathanas expetiuit uos,ut cribraret ſicut triticum;ideſt quęſiuit,& licentiam à Deo accepit;alias non potuiſſet tētationem habere commouendi,& ſeparandi uos à tritico electorum Dei. Nam ex commotione multa cribri,aliquando etiam triticum cum lolio deſcendit in terrã. Ego autem(ſubdit)oraui pro te inquãtũ homo, ut nõ deficiat fides tua, ſcilicet finali defectione. Non .n. dixit,oraui, ut non neges. Nõ ſolũ autẽ Chriſt⁹ orauit pro Petro,ſed pro tota ęcleſia Petro commiſſa nõ poteſt non fuiſſe exauditus,Nunquam.n.fides eccleſię defecit.Quãuis.n. aliqui decidant à fide, ſemper tñ aliq permanent in ea.Vnde tẽpore paſsionis,& ſi in Apoſtolis defecit;remãſit tamẽ in Virgine matre.Et tu aliquãdo conuerſus(ſubdit)confirma fratres tuos:conuers⁹.ſ. ad pœnitentiam de lapſu tuo.Et Petr⁹:Domine parat⁹ ſum tecũ in carcerẽ,& in mortẽ ire. Cui Ieſus: Dico tibi Petre,quia antequã gall⁹ bis uocẽ dederit ĩ nocte iſta,(ut ait Marcus)ter me es negatur⁹. Et Petr⁹:Etiã ſi oportuerit me mori tecum,non te negabo. Nõ dixit Petrus mendancium,quia ſic tunc ꝓponebat;ſed nimis preſumptuoſè loquebatur,ignorãs ſuã infirmitatẽ,quã & Ieſus cognoſcẽs inſinuabat. Similiter,& oẽs alij dixerunt.Amb.Hæc ideò dicta ſunt,ut ſciam⁹ neminẽ iactare ſe debere.Nam & ſi Petrus lapus eſt,qui dixit; Et ſi alij ſcandalizati fuerint,ſed non ego: quis alius de ſe ꝑſumat?6.q.1.imitare.Facta autem contentio inter eos, quis eorum uideret eſſe maior, Luca referẽte. Hui⁹ cõtentionis inquit Greg. potuit eſſe cauſa, quia audierãt Dominum migraturũ ab eis;unde quærebãt, quis poſt hoc eſſet gerens uices ei⁹? Sed ad humilitatẽ eos Dominus ſubito reduxit,oſtendens præſidentes animarũ,nõ debere eſſe,ut principantes in ſeculo,q. quærũt dominari ſubditis:ſed qui maior eſſet,ille omnibus miniſtraret dans in hoc exemplũ ſui,q. Domin⁹ exiſtens,eis ſeruiuerat lauando pedes.Deinde, ut ſcribi Lucas ſolus, dixit Ieſus diſcipulis; Quando miſi uos ſine ſacculo, &

pera,

pera, & calciamentis, nunquid aliq̄d defuit uobis? Qui reſponderunt: Nihil. Et ait. Sed nunc, qui habet ſacculum, ſcilicet ꝑ pecuniā ſeruāda tollat. ſimiliter & perā, ſcilicet ꝑ uictualibus; & qui non habet, uendat tunicam ſuam, & emat gladium; quaſi dicat: Nunc uſque ſine prædictorum reſeruatione habuiſtis abūdāter neceſſaria, me præſente. Deinceps autem, quia perſecutionē patiemini, non dabuntur iſta; & ideò concedo uobis, ut pro neceſsitate de hic uobis prouideatis, non ſolum de uictalibus ad uiuendum, ſed de armis ad defendendum cum oportet. Dixerunt autem diſcipuli: Domine ecce duo gladij hic: unus. ſcilicet qui incidit aurem ſerui, & apparuit uirtus Domini in ſanando alter q̄ nō euaginetur: ut oſtendatur non fuiſſe factam omnē defenſionē, quę poterat ꝑ Domino fieri. Dixit ergo Ieſ9: Satis eſt. Habet ęcclesia utrumque gladium. Ex inde ingreſſus in ortū illū Villæ gethſemani, aſſumptis ad partem Petro, Iacobo, & Ioanne, cœpit Ieſus tedęre pauere, & mæſtus eſſe. Oſtendens ex hoc ueram humanitatem habere, quæ affligitur ex conſideratione penarum, quas ſibi paratas uidet. Vnde dixit eis: Triſtis eſt anima mea, uſque ad mortem, ideſt triſtitiam, & afflictionem ſentio mortalem. Suſtinete hic, & uigilate mecum. Et quia in auguſtiis nil decentius, quā m per orationem ad Deū habere recurſum: ideò recedēs ab eis quantum iactus eſt lapidis, (ut ait Lucas) ꝓcidit ī faciem ſuam orans, & dicens: Pater ſi poſsibile eſt trāſfer calicem iſtum à me. Calicem appellat paſsionē. q̄d triplicitex exponitur. Vno modo petens, ut uirtus ſuæ paſsionis tranſiret à ſe ad omnes martyres, & paciētes pro Chriſto afflictonem; ut ſcilicet merito eius daretur illis conſtantia ad ſufferendū; ſicut & ipſe habuit, & hęc Auguſt. Secundo modo, ut quia ſciebat populū illum Iudæorum (pro cuius ſalute tantū laborauerat) ex ipſa paſsionem propter perfidiam ſuā excęcandū, & damnādū; ei cōpatiens rogat, non ut non bibat calicē paſsionis ſed tranſeat ab illo populo, ut per alios procuret. Hæc Ambro.

Chriſti oratio ī horto.

Ambro. Tertiò modo, ſecundum Dionyſium, & Alexã-drum: Non hoc petit, ut non adueniat ei calix; niſi enim aduenerit, transferri nō poterit; ſed ut perceperat iam ꝑſentem paſſionem cœpit affici, & triſtari, & quaſi iam ꝓpinquãte ea, dixit: Transfer calicem iſtum. Leniter ergo inuadentem tentationem flagitat pelli. Et hoc eſt nō intrare in tẽtationem, quod conſulit eſſe orandũ. Verũtamen nō mea uoluntas, ſed tua fiat. Athanaſius; geminũ hic uelle oſtendit; alterum quidem humanum, quod eſt carnis, ideſt partis ſenſitiuę; alterum uerò diuinũ. Humanitas enim ob carnis fragilitatem recuſat paſſionem, ſed diuinus eius affectus affectantèr eã ſubijt, Hæc ille. Qđ ergò dicit: Non mea uoluntas: intelligitur ſecundum inſtinctum naturalem, & ſenſualẽ. Et quod addit: Sed tua fit, ſcilicet uoluntas, quæ una, & patris, & filij, & ſpiritus ſancti: cui omninò ſemper ſubdita erat uoluntas ſua humana, ſecundum inſtinctum rationalem. Et ut dicit magiſter in 3. ſenten. Sciebat Chriſtus orationem nō exaudiendam; ſed nec uolebat ſecundum rationem exaudiri,

Pſ. 105. nec tamẽ fruſtra hoc orabat. Vnde ĩ eius perſona: Deus meus clamabo per diem, & noctem; & non exaudies; nō tamen ad inſipientiam mihi, ſcilicet imputabitur, ſed ad dandum nobis formã, quòd in anguſtijs poſſumus petere licetè ab eis liberari, ſi illud ſit, ſecundum uoluntatẽ Dei. Quod ſi non audimur, debemus ęſtimare Deum illud nō uelle; & ideò patiẽter ferre debemus. Oratione facta reuerſus eſt ad locum, ubi diſcipulos dimiſerat. ſ. illi tres Petrus, Iacobus & Ioannes, ad quos acceſſerat. Et inueniens eos dormientes, dixit Simoni; qui plenius ꝓmiſerat, pro eo mori: Simon dormis? non potuiſti una hora uigilare mecum? Ad omnes aũt etiam alios. Vigilate, & orate, nè intretis in tentationem. i. nè ſuccumbatis tẽtationi. Spiritus quidẽ promptus eſt, ideſt ratio, & feruor ad patiendum, & benè agendum; caro autẽ infirma, ideſt ſenſualitas debilis ad exequendum, qđ dicta ratio, & inſtigat ſpiritus. Et eos dimittens, iterũ accesſit ad locum, ubi prius orauerat, eandẽ orationem fundẽs,

Et

Et reuertens ſecūdò ad diſcipulos,& inueniēs dormiē tes(prætriſtitia enim & ſomno,grauati erant oculi eorū)dimiſit illos, & tertiò ad locum reuerſus eundem ſermonem orando expreſſit: & ut dicit Lucas ſolus,apparuit ei Angelus de cœlo confortans eum; i. dicens aliqua verba conſolatoria illi parti ſenſitiuæ exteritæ ex repræſantatione ſibi facta pœnæ immenſæ, quam iā debebat ſuſtinere.O Domine Dn̄s noſter, paſſio iſta citò tranſibit,& ex ea fructus maximus ſequetur: redemptio humani generis,quod tm̄ dilexiſti; & reſtauratio ruinæ noſtræ,& ideò confortetur cor ueſtrum. Et factus in agonia.i.anxietate prolixius orabat.Tanta autē afflictionem ſenſit in illa angonia præ conſideratione paſſionis imminentis; quod factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrētis in terram. Et cum veniſſet poſtea ad diſcipulos & dormiētes inueniſſet dixit:Dormite iam,& requieſcite.Sufficit.Et vt oſtendat ſe uolūtariè pati, depoſito oī timore ait: Surgite eamus uerſus noſtros aduerſarios. Non dormiuit Iudas ad proſequendā proditionem.Ecce appropinquabit qui me tradet.Adhuc eo loquente:Ecce turba, & Iudas unus ex 12.antecedebat eos. Sciebat enim Iudas locum, dicit Ioan.quia frequenter Ieſus illuc conueniebat cum diſcipulis: & præcipuè diebus feſtis, aliquid ſublime docens eos:quos ad capiendum magis uolebat eſſe ſemotos à tumultu populorum:& ideò ut ait Theophilus: Imaginatus eſt Iudas, ꝙ ſolemnitate iam inchoata ibi eſſet cum diſcipulis ad docēdum.Nocte enim Ieſus extra ciuitatem manebat ſæpe:& ideò non acceſſit ad domū,vbi eū dimiſerat.Non uenit autem ſolus, ſed ut dicit Ioannes:accepit cohortem,ſ.militum à præſide,& à pontificibus,& à phariſeis miniſtros cum lanternis, & facibus:nē.ſ.poſſet occultè fugere; & armis ad reſiſtendum,& offendendum;ſi fortè turbæ deuotæ ad eū uellent illū de manibus eorū liberare: propterea duxerūt gētiles milites,ut magis timerentur pecunia ducti.Proceſſit ergò Ieſus obuiā eis,& ait,(vt teſtatur Ioā. ſol⁹)

Angeli apparitio.

Quem quæritis? Non hoc dixit quaſi neſciens; ſed oſtendere volens, quòd cum præſens eſſet, eum uidere non poterant, uel ab aliis diſcernere. Et cum reſpõdiſſent. Ieſum Nazarenũ: dixit Ieſus: Ego ſum. In medio eorum exiſtens ait Chryſ. Excęcauit eorum oculos. Vt autem dixit Ieſus. Ego ſum; ad uocem iſtam omnes ceciderunt retrorſum in terra; ſimul cum Iuda. Quod idẽ fecit Ieſus (ſecundum Chry.) vt oſtenderet, ꝙ nõ ſolũ compræhendere, ſed nec eũ uidere poſſẽt, niſi ipſe cõcederet. Aug. Quid iudicaturꝰ faciet, qñ iudicãdus hoc fecit? Et nunc vbiq; per Euangelium dicit Xp̃s: Ego ſũ. Et à Iudęis expectatur antichriſtꝰ, ut retrò redeãt, & in terram cadant: quoniam deſerentes cœleſtia, terrena deſiderãt. Iterum autem interrogauit eos: Quem ꝗritis? Chry. ne quis dicat, qm̃ ipſe Iudæos ad hoc induxit, ut eũ occiderent, ſeipſum in manibus eorũ tradẽs, manifeſtè eis oſtendit omnia, quę reuocare eos ſufficiebãt. Sed quia permanebãt in malitia, & nullam hẽbant excuſationem, tunc in manibus eorũ ſe tradidit. Vnde reſpõdẽtibus illis ſecũdò; Ieſum Nazarenũm dixit: Dixi vobis ꝗa ego ſum. Si ergò me quæritis, ſinite hos abire. ſ. diſcipulos meos. q. d. meipſũ uobis trado. Dimittite iſtos vſque ad ultimam horam ait Chry. ad ſuos dilectionis conſeruantiam oſtendens. Tunc vt ait Lu. appropinquauit Iudas vt oſcularetur eum. Nam referẽte Marco dederat eis ſignum traditor dicens: Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt tenete eum, & ducite cautè. Dicit magiſter in hyſtoria ſcol. ꝙ Iacobꝰ minor erat ualde ſimilis Xp̃o in effigie; adeò quòd qui non habuiſſet familiarem conuerſationem cum eis; non ſciuiſſet diſcernere alium ab altero. Iudas autem qui conuerſatus erat diù cum eis, ſciebat diſcernere. Ne ergo datis ſignis aliis de Ieſu effigie caperent Iacobũ loco eiꝰ: Ideò dedit ſignum oſculi; & addit: Ducite cautè, nè. ſ. euaderet de manibus eorum: cũ tamen ſceleratiſſimus expertus fuiſſet, quòd cum volebat, in medio eorũ exiſtente nemo contingere poterat. Accedens ergò oſculatus

lat us

latus eſt eum dicens: Aue rabbi. Cui Ieſus: Amice ad quid veniſti? q. d. cum te habuerim, ut amicum chariſſimum; quomodo deueniſti ad tantam offenſam? Iuda osculo filium hominis tradis? ut refert Lu. Osculũ eſt ſignum amoris, & pacis: & tu hoc ſigno, proditioné facis Chryſo. Non eſt diſcendendum à fratrum admonitione, quamuis nihil propter iſta uerba æueniat; & ſi nõ perſuaſeris hodie, perſuadebis forſitã cras; piſcator ꝑ totã dié retia trahens uacua, ſerò piſcem capit. Vnde & Dñs, & ſi ſciret Iudam non conuertendũ: non deſtitit facere quæ ſua intererat: proprium nomen imponit dicens: Iuda, quod magis dolentis erat, & reuocantis, quàm prouocati ad iram. Videntes ãt diſcipuli, quod futurum erat. i. capturam Ieſu: dicũt, ſecũdum Lu. Dñe ſi percutimus in gladio? ſ. vt defendamus te. Petrus ãt feruentior cæteris, nõ expectauit reſpõſum; ſed extrahés gladium de uagina, ſeruum principis ſacerdotũ nomine Malchum: ut dicit Ioan. percutiés amputauit auriculã eius dexterã. Amb. Cum legit paſſio Dñi, nõ ad diuinitatem eius referimus infirmitatem corporeę paſſionis, exciditur auricula, & exciditur à Petro; qui non eſt paſſus Chriſtum ꝓphetam eſtimari, ſed Dei filiũ docuit fideli cõfeſſione ſignari. 24. q. 1. Si Petrus. Iſte ſeruus, ut audatior cæteris uoluit extendere manus ad capiendum Ieſum: propter quod Petrus intendés percutere caput, declinantis ictum abſcidit auriculam. Omnes Euangeliſtæ abſciſſionem hanc narrant: ſed Ioannes, & Matthæus addunt repræhenſionem, quam Ieſus fecit Petro dicens: Conuerte gladium tuum in uaginam. Non enim licebit Prælatis Eccleſiæ uti gladio materiali, ſicut licuit in ueteri teſtamento: ut patet in phinees, & alijs: ſed gladio ſpirituali. Calicem quem dedit mihi pater, non uis ut bibam illum? i d eſt paſſionem non uis, ut ſuſtineam? Omnis enim qui accipit gladium; ſcilicet propria auctoritate, & non datum ſibi à Deo, uel à lege; gladio peribit temporali, ſi iuſté iudicabitur: uel ſaltem gladio diuinæ ſentétiæ in alia vita, ſi

Non licet prælato uti gladio materiali, ſed ſpirituali.

ta,ſi non penituerit. Auguſt.23.quæſt.4. Ille gladium accipit,quia nulla ſuperiori,ac legitima poteſtate,uel iubente, uel concedente in ſanguinem alicuius armatur. An putas: quia non poſſunt rogare patrem meum,&c. exhibebit mihi, i. ad meam defenſionem, plus quàm duodecim legiones Angelorum? Legio eſt numer⁹ ſex milia. ſecenta ſexagintaſex continens. Et ſi unus Angelus ſolus de exercitu Senacherib occidit in una nocte centum octoginta tria milia: quid facerent tot milia Angelorum? Non eſt ergo nunc tempus uindicationis,ſed humilitationis. Quomodo enim implebuntur ſcripturæ,tot de paſſione loquentes;ſi non permittam eos inferre, quia ſic oportet fieri; cum Deus hoc præordinauerit, & prænunciauerit; Lucas autem ſcribit ſolus ſanationem huius. Dixit enim Ieſus: Sinite uſque huc,ſcilicet. uenire ad me. Et cũ tetigiſſet auriculam eius ſanauit eum. Non poterat ſe continere fons pietatis ab exhibitione beneficiorum, etiam erga inimicos. Dixit autem Ieſus ad principes ſacerdotum, & magiſtratus templi, & ſeniores: Tanquam ad latronem exiſtis cum gladijs, & fuſtibus cõprehendere me: cum quotidie apud uos eram,& non me tenuiſtis:quaſi diceret: per experientiam uidiſtis, quòd non poſſetis me apprehendere,ſi non uellẽ;& ideò non erat neceſſe quòd ueniretis ad me capiẽdum.ſicut itur ad unũ latronem, ne poſſit euadere. Sed hæc eſt hora ueſtra, id eſt, uobis à me permiſſa ad capiẽdũ; & poteſtas tenebrarum,conceſſa uobis tenebras peccatorum detentis. Et tunc iniecerunt manus in Ieſum, & ligauerunt eum, ut caput ducerent. Quo facto omnes diſcipuli fugerunt,eo relicto. De iſta captione, & ligatione habetur figura ubi dicitur, quòd exercitus Chaldeorum compræhendens Sedechiam Regem Iuda, duxerunt eum ad regem Babylonis, qui multa opprobria exercui in eum. Sic iudæi armati Chriſtum capientes,duxerunt eum ad Annam inimicum Chriſti,ſibi multa opprobria inferendo. Si ergò nunc quæratur

Chriſti captio. Hie.39.

ratur à Virgine Glorioſa: Quò abijt dilectus tuus &c. Reſpondere poterit, ad tolerandam crudelem in horto ligationem.

TErtio abijt dilectus Virginis Mariæ ad plurium iudicum iniquorum præſentationem. Vbi ſciendum quòd Chriſtus primo fuit ante Annam præſentatus. Secũdo ad Caypham; & ibi a petro negatus, & falſo contra eum teſtificatus. Tertio ad Pilatum asſignatus. Vt ergò dicit Ioan. principes ſacerdotum, magiſtratus templi, & ſcribę uenientes; non p ſe, ut dicit Auguſt. ſed per ſuos miniſtros ad Ieſũ. Demũ ligauerunt eum ut latronem, & ducebant eum captum ut credibile eſt, cum multis contumelijs, irriſionibus, & clamoribus, & percusſionibus, habentibus eum pro inimico capitali. Via erat ſatis longa. Sequebatur autem iſtos quidam adoleſcens, ut refert ſolus Mar. indutus ſyndone ſuper nudum: quem miniſtri arbitrantes diſcipulum Ieſu, tenere curarunt: ſed relicta eis ſyndone, nudus aufugit ab eis. Dicunt aliqui hunc fuiſſe Ioannem: Alij Iacobum minorem: ſed communior, & uerior opinio eſt, quod nullus illorum fuit: ſed quidam q habebat habitationẽ ſuam in uia, per quam Ieſus ducebatur: qui cum iam iuiſſet dormitum, audito rumore tranſeuntium ſurrexit; & ut citius percipere poſſet cauſam clamorum. ſumens ueſtem lineam ſuper carnem, exiuit domum: & uidens Ieſum duci captum, motus deuotione, uel curioſitate ſequebatur eos. Duxerunt autem miniſtri intrantes ciuitatem Ieſum ad Annam pontificem ſoſcerum Cayphæ: qui cum eſſet pontifex anni illius cõſilium dederat de morte Ieſu. Erant enim plures principes ſacerdotum, qui uel ſorte, uel precio ut Cayphas ſecundum Ioſephum officium exercebãt ad temp⁹ ſummi pontificis. Ideò primò adduxerunt ad Annam, qđ refert ſolus Ioan. Vel quia habitatio eius erat in uia, qua ibatur ad domum Cayphæ, ut cõplacerent in hoc utrique. Erant enim aſſines non ſolum carne, ſed & crimine,

mine, & ut magis excuſaretur Cayphas conſilio eam ſenioris ſi argueretur proceſſiſſe contra Ieſum. Petrus autem ſequebatur à lõge, & alius diſcipulus qui creditur fuiſſe Ioannes. Ideò à longe ſequebatur: quia timebat ne putaretur eſſe ex diſcipulis Ieſu: ideò à longe ſecundum Ambro. quia elongabatur iam à Chriſto, mẽte paſſionis timore ductus. Ideò à longe ſecundum Bedã: quia & ſi Eccleſia ſignata in Petro, ſequebatͬ Chriſtum in paſſionibus; tamen à longe, quia Chriſti Eccleſia patitur pro ſuis peccatis. Chriſtus autem pro ea: Et quia nimis diſtat utraque paſſio, quãtum inter iniuriã creatoris, & creaturæ. Intrantes ergò atrium Annæ põtificis, miniſtri ſtatuerunt Ieſum uinctum ante Annam. Intrauit autem cum multitudine illa, & Ioannes, quia notus erat pontifici: fortè quia ante diſcipulatum, cũ eſſet piſcator, reſeruabat ſibi, & ferebat ælectos piſces. Petrus autem nõ auſus eſt intrare: ſed ſocius eius Ioãnes acceſſit ad ancillam oſtiariam rogans ut fineret eũ intrare. Quod cum faceret, intuita Petrum dixit: Nunquid & tu es ex diſcipulis hominis iſtius? Nota ſecũdum doc. ꝙ cauſa dominicæ paſſionis fuit prima culpa utriuſque parentis, Adæ ſcilicet, & Euæ, ad innuendum quòd per eam paſſionem uterque ſexus liberãdus erat. Ideò diuina diſpenſatio prouidit: ut non ſolus ſexus uirilis, ſed & muliebris ad eam operaretur. Et qđ non poluit ancilla agere in perſona Chriſti, quia uilioris conditionis hoc facere curauit in diſcipulo ad negãdum inſtigando: uel potius ut diſcipulum eſſe repertũ ad affligendum caperetur. Qui ſubito negauit dicens: Mulier non noui illum. Chryſ. Quid agis ò Petræ? uox tua repentè mutata eſt; non tibi flagella, non dura tibi ſunt illata tormenta. Nullus te interrogat, cuius auctoritatem poſſis formidare. Mulier eſt quę interrogat, & uilis ancilla; quia oſtiaria. Ambro. Ideò negauit Petrus, quia promiſit incaute. Auguſt. xij. quæſt. iij. Non ſolum abnegat Chriſtum, qui dicit eum non eſſe Chriſtum; ſed ille etiam, qui cũ ſit, negat ſe eſſe Chriſtianum.

Cauſa dominicæ paſſionis fuit prima culpa utriuſque parẽtis.

ſtianum. Dñs. n. non ait Petro: Diſcipulum meũ te eſſe negabis. Negauit ergò ipſum, cum ſe eſſe diſcipulũ ſuũ negauit. Quid aũt iſto modo, q̃ ſe negauit eſſe Chriſtianum? An Petrus non negauit Chriſtũ, ſicut quidam cũ peruerſo fauore excuſare nituntur, quia ab ancilla interrogatus, hoĩem ſe neſcire reſpondit. Hæc ille. Vbi & Gl. dicit quod licet corde credat i Chriſtum, & ore neget, non excuſaretur à mortali. Et idem Thom. in ſum. Annas uerò pontifex cœpit Ieſum interrogare de doctrina ſua, & diſcipulis, (ut ſcribit Ioan. ſolus:) & hoc non cauſa intelligendæ ueritatis, ſed occaſione calumniandi; ſi eſſet doctrina eius contra legem, uel quare diſcipulos congregaſſet quaſi ſeditionem quærens. Cui Chriſtus mitiſſimè reſpondit dicens: Ego palam loquutus ſum mũdo: Ego ſemper docui in templo, & in ſynagoga ubi omnes Iudęi cõueniunt; & in occulto loquutus ſum nihil, quin ſcilicet eſſent aliqui præſentes, ſaltem diſcipuli. Qui me interrogas? Interroga eos qui me audierunt; ecce hi omnes ſciunt, quid dixerim ego: nihil etiam in occulto loquutus eſt, quia non ut trepidans, & ſeditionem concitans, ut aliqui æſtimabant. Interroga eos qui audierunt &c. q. d. ſecundum Chryſo. Quid me interrogas de meis? Interroga inimicos meos, qui mihi inſidiantur. Sunt autem hæc verba confidentis de eorũ quæ dicta ſunt ueritate. Hæc eſt enim ueritatis inaltercabilis demõſtratio, cum quis inimicos inducit i teſtes. Tunc unus ex miniſtris aſſiſtens, dedit alapã Ieſu, ut refert Ioan. ſolus. Hunc dicit Chryſo. fuiſſe Malchum cui Ieſus auriculam abſciſſam à Petro reſtituerat, & dixit: Sic reſpondes pontifici? Cui Ieſus ut agnus manſuetus, qui portatur ad uictimam, mitiſſimè reſpondit dicens: Si malè loquutus ſum: uel reſpondens Pontifici, uel docens in templo, teſtimonium perhibe de malo. Auguſt. Quid iſta reſponſione uerius, manſuetius, & iuſtius? Qui enim recipit alapam: nonne vellet eum, qui percuſſit, aut cœleſti igne conſumi; aut terra dehiſcente ſorberi; aut correptum dęmonio uolutari; aut

pœna aliqua alia, etiam grauiori puniri? Quid horum ꝑ potentiam iubere non poterat, per quem factus eſt mundus? Nec tamen horum aliquid egit. Cyprianus di. 93. Dñs Ieſus rex, Iudex, & Dominus noſter paſſioni ſubditus, cum alapam accepiſſet; nihil contumelioſè in perſonam pontificis loquutus eſt, ſed magis innocentiam ſuã tutatus eſt dicẽs: Si male loquutus ſum, teſtimonium ꝑhibe de malo: quæ oĩa humilitèr facta ſunt, & patientèr: ut nobis humilitatis, & patientiæ tribueret ẽxẽplũ. Sed nota, quod Dominus nõ præbuit alteram maxillam percutiendam; ſed potius de illata, piè repræhẽdẽs ait: Si autem benè, quid me cedis? Vbi nota ſecũdum Aug. quod Dominus percutienti ſe non præbuit alterã maxillam; ſed potius prohibuit ne faceret, & iniuriam augeret; & tñ paratus aduenerat, non ſolum in facie percuti, ſed ẽt pro quib. hoc patiebatur crucifixus occidi. Ex hoc oſtendens, ꝙ præcepta quæ dederat de patientia illa. ſ. ſiquis te percuſſerit in dexteram maxillã, ꝑbe illi, & alteram &c. ſunt ĩ præparatione cordis retinenda magis, ꝙ opere exequenda, vt in ſecreto teneatur animi patiẽtia, cum beneuolentia in aperto fiat id quod eis prodeſſe uř 23. q. 1. paratus. Demum miſit eum Annas ligatum ad ſocerum ſuum Caypham, ubi accenſo igne in medio atrij propter frigus, Petrus introgreſſus cum alijs vt uideret finẽ magiſtri, nẽ agnoſceretur eſſe diſcipulus Ieſu; & ipſe cum alijs ſe calefaciebat ab ignem. Quia. n. iã ignis charitatis in eo erat extinctus; igne accenſo in medio ſynagogæ uitiorum; ad illum Petrus ſe calefaciebat. Intuita; autẽ eũ alia ancilla, dixit aſtantibus: Et hic de illis diſcipulis eius eſt. Cuius uerbis moti ſunt audientes, ex quibus unus dixit Vere & tu ex illis es. Petrus autem ſecũdò negauit dicens: O homo non ſum. Et quamuis Petrus intenderit dicere, ꝙ non eſſe diſcipulus Ieſu: tamẽ verum dixit, ſecundum alium ſenſum, quia ſcilicet non habebat eſſe ſpirituale. Et aduertendum quod Ioannes ponit Petri negationem primam factam in domo Anne, & tunc primò gallus cantauit. Sed alij Euangeliſtæ deſcribunt

ſcribunt omnem trinam negationem factam in domo Cayphæ. Quod dici poteſt ideo ſic enarraſſe, quia illi tres Euangeliſtę, non curarunt mentionem facere de præſentatione Ieſu coram Anna, quia extraordinaria erat, cum non eſſet ſummus pontifex, qui haberet diſcutere cauſam; ſed ad complacentiam utriuſque, ut affinium fecerunt, tanquam pro uno indicio habentes; uel quia ambo ſimul fuerunt ſummi pontifices pro illo anno, & ſi contra legem. Vnde quilibet habebat cauſã diſcutere, & pro uno tribunali habebatur, Et ideò in domo Cayphæ, ubi terminata fuit omnem illam negationem, referunt factam. Poſt puſillum autem, quod puſillum quantum foret, Lucas expreſſit dicens: Interuallo facto quaſi unius horæ, cum quidam dicerent: Verè tu ex illis es, nam & galilæus es; loquela tua manifeſtum te facit. Non quod diuerſum eſſet ydioma galilęorum à Iudæis: nam unum, ſcilicet hebraicum erat cõe eis; ſed erat differens modus pronunciandi, ſeu accentuandi, ſicut inter Senenſes, & Florentinos. Et cum Petrus uellet ſe excuſare; dixit cognatus Malchi, cui Chriſtus auriculã ſanauit: Nonnè ego te uidi in horto cum illo, quando apprehendimus eum? Tunc Petrus, ut magis ſibi crederetur, cępit iurare, & anathematizare, & deteſtari qđ nõ nouiſſet illum. Et continuò gallus ſecundò cantauit. Vbi plura myſteria. Et primò quia iſta negatio Petri ſignat offenſam mortalem cuiuſlibet de Eccleſia. Nam ut dicit Hiero. Quoties uincimur uitijs, atque peccatis; toties Deum negamus. 11. q. 3. extimant. Trina negatio, ſignificat offenſam tripharìam, cordis, oris, & operis. Quæ negatio offenſæ ad inſtigationem ancillæ, & uitiorũ, i. ad ſuggeſtionem, uel incitationẽ ſenſualitatis, & dęmonum per ſe; uel perſuaſionem malorum uirorum. Ad cãtum galli Petrus recognoſcit exceſſum ſuum, nõ primũ, ſed ſecundum cautum, quia ad prædicationem, uel admonitionem bonorum non ſolum ad aures, ſed ad mentem attingentem pctõr compungit, & pœnitet. Secundò ſciendum ſecundum Greg. in omel. ꝙ oĩpotẽs Deus, cũ

quem cunctæ eccleſiæ preeſſe diſpoſuerat, ancillæ uocē pertimeſcere, & ſe negare permiſit. Magnę utiq; diſpenſatione pietatis, ut futurus paſtor ęccleſiæ ī culpa ſua diſceret, qualiter alijs miſereri deberet. di. l. cōſiderādū. Cōuerſus aūt Dn̄s (ait Lu.) reſpexit Petrū: quaſi diceret: Recognoſce peccatū. Vbi eius immēſa pietas oſtēditur, ut inter illuſiones, & tortores poſitus, quaſi ſuarum pęnarū oblitus; Petri lapſum dolens reſpicit, ut defleat. Quē tn̄ reſpectū, & conuerſionē Aug. magis dicit intelligendū de cōuerſione, tam de reſpectu ſpūali diuinę miſerationis, qua dr̄ per ꝓphetā: Cōuertere Dn̄e, & eripe alam meā, & illud: Reſpice in me &c. quā de corporali reſpectu. Et egreſſus Petrus foras fleuit amarè. Cum bonis diſcipulis cōuerſans, cōfeſſus ē Chr̄um filium Dei. Inter malos ſe reperiens Iudæos, ipſum negauit; ſegregatus à malis, fleuit. Et nocte illa miniſtri iniquiſſimi, q̄ tenebāt eū. ſ. ligatū, multipliciter uexauerūt iuxta illud: Caſtigatio mea in matutinis: Nam ut dicit Lucas; illudebant ei cedentes; & uelauerunt eū, & percutiebant faciē eius dicentes: Prophetiza nobis Chriſte quis eſt, qui te percuſſit? O ineffabilis humilitas, & patientia Ieſu Chriſti. O inenarrabilis crudelitas Iudaici populi; faciem illam plenam oīum gratiarum, ſputis deturpare non uerētur, in quam deſiderant Angeli proſpicere. Caput illud gazophilatium theſaurorū ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, ꝑcutientes affligunt: Oculos Dn̄i lucidiores ſole, & pietate plenos, uelis operuerunt: aures q̄ audiūt organa ſanctorum, & thronos Angelorū, contumelijs, & blaſphemijs malignorum plenæ ſunt. Vnde & ipſe Lu. dicit. Et alia multa blaſphemantes, dicebant in eum. Mane autē facto, tempeſtiuè cōuenerunt oēs principes ſacerdotū, & ſeniores plebis, & ſcribæ in concilio, quærentes falſum teſtimonium contra Ieſum, ut eum morti traderēt, & non inueniebant, Demum uenerunt duo falſi teſtes, (ut refert Mat. & Mar.) qui dixerūt: Nos audiuimus, q̄a hic dixit: Poſſum deſtruere hoc templū manu factum, & in triduo reædificare aliud non manufactum. Et

Patientia Chriſti.

non

non erant conuenientia teſtimonia eorum. Et meritò, quia hoc nunquam dixerat; ſed dixerat: Soluite tẽplum hoc.i.ſoluetis templum hoc, & in triduo excitabo illud; loquens de tẽplo corporis ſui, nõ de illo Salomonis tẽplo. Et ſurgens princeps ſacerdotum.ſ. Cayphas dixit. Nihil rñdes ad ea, quæ iſti teſtificãtur contra te? Ieſus aũt tacebat, ſciens, quia non cauſa inueniendi ueritatẽ, ſed calũniandi interrogabat; & dixerũt quidã alij ex primioribus: Si tu es Chrs dic nobis? Et Chriſtus reſpõdit; (ut refert Lu.) Si dixero uobis, nõ creditis mihi. Si interrogauero, non reſpondebitis mihi, neq; dimittetis. Ex hoc aũt erit filius hõis ſedens à dextris uirtutis Dei; q.d. q a iniuſtè iudicor, ex hoc dabitur mihi ptãs mũdum iudicandi. Et quia nõ apertè dixerat ſe eſſe filium Dei; ſurgens princeps ſacerdotum motu corporis indicãs inſaniem mentis, ait ut refert Mat. & Marc. Adiuro te per Deum uiuum, ut dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei benedicti. Ieſus ãt, & ſi non teneretur reſpondere, quia ſuperior ſuus non erat: unde grauitèr peccauit ſic eum adiurando; tñ ob reuerẽtiam nois Dei inuocati rñdit: Vt dixiſti: quia filius Dei ſum ego. Tunc princeps ſacerdotum ſcidit ueſtimenta ſua dicens: Blaſphemauit. Quid amplius egemus teſtib⁹? Ecce omnes audiſtis blaſphemiam. Quid uobis uidetur? Reſponderunt omnes: Reus eſt mortis. Et ſi iſti peſſimi erant, & falſo mouebantur dicẽtes, Ieſum blaſphemare, cũ ſe diceret filium Dei, in quo dicebat ſummam ueritatem: tamen ita horrebant Dei blaſphemias, quod non poterant patienter audire, ſed iudicarent talem reum mortis: & ueſtimenta ſua ſcindebant in ſignum deteſtationis. In quo etiam figurabat ſacerdotiũ Iudeorũ deſtruẽdũ, ut dicit Gratianus. 2. q. 7. Tũc ipſum Ieſum conſputũ, & colaphizatũ, uinctũ duxerunt ad Pilatũ. Iudas aũt traditor uidẽs Ieſum morti adiudicandum, pœnitentia ductus, ut refert Mat. retulit triginta argẽteos principib. ſacerdotũ & ſenioribus dicens: Peccaui tradens ſanguinem iuſtum. At illi: Quid ad nos? tu uideris. q.d. Si malum feciſti,
 tu

ni ſubeas pœnam. Aug. Iudas qui pœnitens iuit ad pharıſeos, relinquens apoſtolos nihil inuenit auxilij, niſi augmentum deſperationis. Dixerunt enim. Quid ad nos? tu uideris. Si peccaſti tibi ſit. Non tibi ſuccurrimus; non peccata tua charitatiue ſuſcipimus; nec qualiter deponas onus docemus. Quid nobis eſt miſericordiæ, qui nec opera ſequimur iuſtitiæ? Iſſet ad fratres: eſſet ad illos qui orauerunt pro ſocru petri fabricante: qui chananæam improbam miſericordiæ obtulerunt. Interrogaret. Petrũ pro ſe ęffudentē lachrimas, non fugiſſet Mariā, & Martham, quæ uitam Lazaro impetrarant: iuit ad diuiſos, ſcilicet phariſæos, & diuiſus periit. de pę. di. 6. c. 1. Et proiectis 30. argenteis in templo, abiens laqueo ſe ſuſpēdit. Et dicitur act. 1. ſuſpenſus crepuit medius, & diffuſa sũt oĩa uiſcera eius, & notum factum eſt uerbum iſtud omnibus habitantibus Hieruſalē. Hiero. de di. 3. Nihil profuit Iudæ egiſſe pœnitentiam. per quam ſcelus corrigere non potuit. Si. n. frater peccat in fratrem, ut emēdare ualeat, poteſt ei dimitti. Si opera permanēt, fruſtra aſſumitur pœnitentia, hæc ille. Item Leo Papa. Seleratior ò Iuda oĩbus, & infœlicior extitiſti: quem nō pœnitentia reuocauit ad Deum, ſed deſperatio traxit ad laqueum, &c. de pœ. di. 3. Principes aũt ſacerdotũ ſumptis argenteis dixerunt. Non licet mittere, i. remittere in corbonam. i. locũ oblationũ, quia præcium ſanguinis eſt. Et conſilio inito: emerunt ex eis agrum figuli in ſepulturam peregrinorum, uolētes crudelitatem ſceleris cooperire ſub opere pietatis, ſ. emptionis agri ꝓ ſepultura. Sed nē lateret mundum ſcelus eorũ, factũ eſt Deo diſpenſante, quòd ager ille emptus, uocatus ſit Acheldemach, qđ latinè ſonat; ager ſanguinis. In quo facto oñdit Euangeliſta Mat. prophetiā Hieremiæ īpletā, qua dr: Acceperunt. ſ. principes ſacerdotum triginta argēteos, præciũ appræciati. i. qui triginta argentei fuerunt præcium Chriſti appciati, quos appreciauerunt; i. præcio obtulerunt ipſi Iudæi acceperunt autem à filiis Iſrael, ideſt à Iuda, qui fuit de filiis Iſrael: ponitur pluralis pro ſingulari, cum proiecit

iecit eos in templum, & dederunt eos in agrū figuli; ſci licet pro emendo agro, pro ſepultura peregrinorū. Hæc prophetia ꝑ parte etiam habetur Zach. 13. c. Si q̄s er go quærat à Virgine glorioſa: Quò abijt dilectus tu⁹ &c. reſpondere poterit, ad plurium iudicum iniquorum ꝑ ſentationem.

QVarto abijt dilectus Virginis Mariæ, ad cau ſę i nocentis peruerſam deciſioné. Circa quod ſcié dum, quod aducunt miniſtri Iudęorum Ieſum a Caypha in prętorium: erat autem mane, & ipſi non introierunt in prætorium, ut non contaminarē tur, ſed ut mā ducarēt Paſcha. Exiuit ergò Pilat⁹ ad eos foras. Prætorium dicitur ſedes, ideſt locus ad dandā sē tentiam; & eſt loquūtio obſcura: quia cum dicitur, quòd Iudæi non introierunt in prætorium, uidet̄ loq̄ de prę torio Pilati; in cuius domum, quia gentilis erat; itrare i illa ſolemnitate extimabant ſe contaminari. i. immūdos fieri. Sed quomodo pri⁹ dicit: ꝙ adduxerūt Iudęi Chri ſtū in ꝓtoriū à Caipha? Hoc aūt Aug. ſic concordat: q̄a in domo Caiphæ, quę lata, & ſpatioſa erat; & pretoriū Cayphe iudicantis de quibuſdam: Et in alia parte dom⁹ erat ꝓtoriū Pilati iudicantis ēt in cā ſanguinis. Et ſic de uno prętorio. ſ. Cayphæ duct⁹ fuit ad aliud. ſ. Palati. Vel ꝙ Cayphas dimiſſo Ieſu in palatio ſuo, acceſſit ad domū Pilati ꝓ aliquā iformatione; q̄ tamē cū ſuis noluit itroi re in prætoriū eius, q̄a gētilis: ſed Pilat⁹ exiuit ad eū, & ſocios; & demū reuers⁹ Cayphas ad Palatiū ſuū, miſit Ieſū uictū ad Pilatū. Exiens ergo pilatus ad eos ait; Quā accuſationem affertis aduerſus hominem iſtum? At illi (ut refert Ioann.) Si nó eſſet hic malefactor, nō tibi tradi diſſemus eum. Quibus Pilatus: Accipite eū uos, & ſecun dum legem ueſtram iudicate eum. i. ex quo non exprimi tis mihi maleficium ſuum. Cui reſponderunt; Nobis non licet interficere quēquam. Cū. n. eſſent Romanis ſubdi tis nō habebāt Iudęi cām ſanguinis: ſed ꝓſes quē mittebāt illuc Romani ad regendū eos. Et tūc erat Pilatus poſit⁹ ꝓſes pro Romanis. Dixit ergo eis Pilatus: Quid mali fecit

Io. 18.

iſte! At illi explicanerunt dicentes ſecundum Lucã. Hũc inuenimus ſubuertẽtem gentem noſtram: prohibẽtem tributa dari Cæſari: & dicentem ſe Chriſtum regẽ eſſe. Quæ omnia falſa erant: non enim gentem ſubuertebat, quærens ſibi gentem corgregare ad ſeditionẽ; ſed conuertebat ad ſalutem inducens humilitatem, & ſubiectionẽ. Nec prohibuit cẽſum uel tributũ dari Cẹſari: ſed ꝓpoſita ſibi qõne à qbuſdã ſuꝑ ea re rñderat: Reddite q̃ sũt Cẹſari Cẹſari. Neq; ſe regẽ faciebat; ſed cũ uoluit eũ populus ſaciatus ab eo ex quinq; panibus ordeaceis, & duobus piſcibus, facere regẽ; fugit, & pauper cũ pauperibus, & mitibus incẹdebat. pilatus ergò duabus primis obiectionibus omiſsit, ut friuolas, & falſas reputãs; itrãs ꝑtoriũ q̃ſiuit à Ieſu de tertia, dicẽs: Tu es rex Iudeorum qui Ieſus ut refert Io. ait: A temetipſo hoc dicis: an alij. Cui dixerunt de me, ſ. ꝙ ſim rex Iudẹorũ; Ad quẽ Pilatius: Nunquid Iudæus sũ ego. Gens tua, & põtifices tui tradiderunt te mihi. q. d. Ego non sũ Iudæus, ut ſciã cõuerſationem tuam: ſed Iudæi qui ſciunt facta tua, dederunt te in manus meas: quid ergò feciſti? ꝑ ꝑ quã cauſam te ita uictum duxerunt ad me ut reum? tu explicat. Ieſus ad eum: Regnum meum (ut narrat ſolus Ioannes) non eſt de hoc mundo. q. d. Non me habeo, ut rex tẽporalis: nec mihi uſurpo dignitatem regalem, ut gens mea impoſuit: ſed ut pauper, & mẽdicus, & abiectus incedo. Si .n. regnum meum eſſet de hoc mundo; miniſtri utiq; mei decertarent, ut non traderer Iudæis: pugnarent .n. pro me, & defenderent ne preualerent contra me. Nũc autem regnum meum non eſt hinc. Regnum enim ſpirituale uirtutum, quod perducit ad regnum æternũ, erat quod nobis querebat; & pro quo nobis conferẽdo patiebatur. Quando Pilatus interogauit eum: quid feciſti; Poterat reſpondere Iẹſus. Quæ ego feci i populo iſto, iſta ſunt. Eduxi patrem eorum Abraham, de ur chaldeorũ. Ego protector eius, & Iſaac, & Iacob, fui ubicumq; ãbulauerunt: Ego Ioſeph in ẹgyptum prẹmiſi ad ſuſtentandum eos tempore famis in ægypto, quaſi Dominum cõ-

Benefici Dei, Iudæis collata.

ſtituen-

ſtituēdo: Ego de dura ſeruitute Pharaonis eduxi, flagellatis multipliciter ęgytijs, & demum in mari ſubmerſis: Ego populum iſtum, ut peculiarē ęlegi ex cūctis nationibus, dando eis legem meam; Ego. 40. annis manna ꝑ deſertum cibaui: Ego in terram promiſsionis adduxi expugnatis habitatoribus terræ illius &c. Demum ego ex eis carnem aſſumēs, inter eos humiliter conuerſatus ſū. Ego omnibus beneficia contuli, innumeras ſanitates ꝑficiens. Cæcis uiſum: claudis greſſum: ſurdis auditum: loquelām mutis: munditiam leproſis: uitam mortuis reſtituì; peccatoribus donaui indulgentiam meſtis lętitiam; plurimis gratiam; ignorantibus ſapientiæ doctrinā. Hęc ſunt Pilate quæ feci, de quibus poſsūt me accuſare ſi digna ſūt iſta. Tūc dixit ei Pilat⁹: Ergo rex es tu. ſ. ex quo regnum habes, & ſi non de hoc mundo: Cui Ies⁹: Tu dicis, ſcilicet ueritatem: quia rex ſū ego: Et merito; Habet enim omne dominium ſuper omnia cui flectitur; omne genu cœleſtium, terreſtrium, & infernorum. Ego in hoc natus ſum, ſubdit: & ad hoc ueni in mundum, ut teſtimonium perhibeam ueritati: reprehendendo uitia confutādo errores. Et quia ueritas odiū parit; Ideo Iudæi nolētes uitiam eorū argui, ex odio mortē eius procurarūt. Omnis q ex ueritate, id eſt, cui placet ueritas, ſeu q eſt ex Deo per gratiam genitus; qui eſt ueritas; audit uocē meam, obſeruando meā doctrinam uerisſimā. Cui Pilatus: Quid eſt ueritas? Non expectauit Pilatus reſpōſionem, anhelans ad liberationem eius. Sciebat enim (dicit Mat. & Mar. quòd per inuidiam tradidiſsēt eum. Exiuit ergo ad eos Pilatus, dicens: Ego nullam cauſam mortis inuenio in homine iſto. At illi clamauerunt dicentes: Commouit uniuerſum populum, ſcilicet ſeditiones faciens; & congregans ſibi gentes ad rebellandum: docens à Galilęa uſque huc, ſcilicet in Iudæam. Pilatus audiens Galilęam nominare; ut refert Lu. interrogans, & percipiens quod Galilęus eſſet; ideſt, nutritus & conuerſatus in Galilæa: miſit Ieſum uinctum cum accuſatoribus ſuis ad Herodem

regem Galileæ,qui uenerat tūc hieroſolymam ad ſolem
nitatem illā; tanquàm pertinenté ad iuriſditionem ſuā,
& iudicium,ut ſubditum ſuum. Herodes auté uiſo Ieſu
corā eo adducto;gauiſus eſt ualdè:cupiebat enim diu ui
dere:eo quòd multa audiſſet de eo, & ſperabat aliquod
ſignum uidere fieri ab eo. Stabāt autem principes ſacer
dotum ante eum,in multis accuſantes eū. Interrogauit
autem eum Herodes de multis; qui ad nihil eorū reſpō
dit:& hoc quia non cauſa ueritatis ; ſed curioſitatis illa
quærebat. Quod cernens Herodes ſpreuit eum cū exer
citu ſuo;& ut inſanum indutum ueſte alba linea, remiſit
illum ad Pilatum. Ex hac delatione honoris quam fecit
Pilatus Herodi,facti ſunt amici ad inuicem Herodes, &
Pilatus qui anteà inimici erant. Hæc inimicitia contra-
cta erat:quia Pilatus uidebatur perturbaſſe iuriſditioné
Herodis,ex eo quòd occi lit quendam Iudam Galileum
qui multos ſecum adunauerat quaſi principem ſe faciés
populi Iudæorum dum in mōte quodam ſacrificijs inſi-
ſterent. Remiſſo igitur Ieſu ad Pilatū, dixit Pilatus: Ob
tuliſtis mihi hunc hominem; quaſi ſubuertentem popu
lum: & ecce coram uobis interrogans; nihil inuenio cau
ſæ in eo,ex his in quibus accuſatis eum:ſed neque Hero
des;nam remiſit eum ad nos , & ecce nil morte dignum
actum eſt ei. Emendatū ergo illum dimittam. Ad illi cla
mabant dicentes:Crucifige crucifige eum. Pilatus igitur
exiſtimans,quòd ſi faceret Ieſum flagellari acriter. Iudæi
moti compaſſione non aliud pœnæ,uel punitionis quæ-
rent de eo. Apprehendit ergo Pilatus Ieſum, & flagella
Eſa.53. uit:ut refert Ioan. Et flagellationé illam fuiſſe diutinā
oſtendit Pſalmus,dicens in eius perſona:Fui flagellatus
tota die,ideſt in magna parte diei. Diſcipilina pacis no-
ſtræ ſuper eū & liuore eius,ſcilicet ex percuſſionib' di-
ris ſanati ſumus. Flagellatū autem Pilatus adducit eū fo
ras dicens:Ecce homo.q.d.nonne uidetur uobis ſufficié
tèr caſtigatus? At illi clamabāt: Crucifige: crucifige eū.
Et ille:Ego nullam cauſam mortis inuenio in eo. Eſt au-
tem uobis conſuetudo,ut dimittam uobis unum ex uin

ctis,

ctis,ſcilicet morte dignum.Hunc enim mortẽ introduxerant Iudæi;ut ſcilicet ĩ memoriam beneficij recepti à Deo in tali ſolemnitate. ſcilicet liberationis ipſius populi de morte primo genitorum,& de ſeruitute egyptiaca mortifera:unus ex malefactorib⁹ captis morte plectẽd⁹ liber honoret populo:alij ad mortẽ iudicarẽtur: quem morem Romani pſides eis ſeruabant. Dixit ergo eis Pilatus.Quem uultis ex duobus dimitti:Ieſum qui dicitur Chriſtus:an Barabam?Hic Barrabas latro erat (ſecundum Io.)ſecũdum alios,& homicida:q in ſeditione fecerat homicidium.Ad principes ſacerdotum perſuaſerunt turbis,peterent Barrabam. Clamauerunt ergo omnes dicẽtes:Non hunc,ſed Barrabã:Dixit eis Pilatus:Quid igitur faciam de Ieſu,qui dicit Chriſtus?At illi: Crucifigatur.Dixit eis Pilatus:Accipite eum uos,& crucifigite. Ego enim nullam cauſam inuenio in eo. At illi.Nos legem habemus,& ſecundum legem noſtram debet mori quia filium Dei ſe fecit. Vidẽteſque quòd Pilatus tẽdebat ad liberationem eius,dixerunt: Si hunc dimittis,nõ es amicus Cęſaris.Omnis enim qui ſe regem facit contradicit Cæſari.Pilatus autem hæc audiẽs magis timuit; ſed timore tamen mũdano:nè, ſcilicet incurreret ingnationem Cęſaris ſi accuſarent:& dignitate illa priuaretur. Iterũ ergo introiuit Pilatus prætorium, & interrogauit Ieſum.Vnde es tu?Ieſus autẽ reſponſum nõ dedit. Cui Pilatus:mihi non loqueris?Neſcis quia poteſtatẽ habeo crucifigere te: & dimittere te?At Ieſus ait. Poteſtatem non haberes in me ullã,niſi tibi datum eſſet ſup.ſ. Deo permittẽte.Propterea qui me tradidit tibi, maius pctm̃ habet:quaſi diceret.Et ſi Deo permittente hoc agas, nõ tamen excuſatis à peccato,me condemmando,cũ tu ipſe dicas,quia habes poteſtatem dimittendi,& iam confeſſus es publicè,quia non inueniſti cauſam mortis, & tamen non dimittis,peccatum tamen tnum non eſt ita graue,cum ex infirmitate procedat,ſicut Iu dæorum;qui me tibi tradiderunt ad mortem,cũ procedat ex malitia.Pilatus ergo uidens quia nihil proficeret: ſed magis tumultus

tus fiebat uocibus magnis,poſtulantibus, ut crucifigeretur;dimiſſo eis Barrabam ut poſtularunt, duxit foras Ieſum,& ſedit pro tribunali, in loco qui dicitur lithoſtratos, Hebraice gabatha. Erat autem paraſceue Paſchæ hora quaſi ſexta.Mar.autem dicit, quòd hora tertia crucifixerunt eum,quam ſuperficialem diſſonātiā.Auguſt. de pœ.diſt. 1.periculosè,ſic reſoluit:quia uidelicet Chriſtus hora tertia crucifixus eſt linguis, ſcilicet Iudæorū, hoc petentibus,quod ſcribit Mar.ſed actualiter,& manibus gentilium,hora ſexta crucifixus eſt,prout refert Io. Sedente autem pro rribunali Pilato,miſit ad eum uxor ſua(teſte Mattheo)dicens:Nihil tibi,& iuſto illi,ſcilicet commune,quaſi dicat: Vide ne feras ſententiam contra eum. Nam multa paſſa ſum iſta nocte per eum, ſcilicet terribiles uiſiones,& comminationem. Creditur quòd quia Diabolus cępit perpēdere Ieſum eſſe redemptorē humani generis,& uirtutē crucis, quia ſentiebat patres limbi iam exultare,pro ſua quam expectabant in liberatione,ideò tentabat impedire. Et ideò in ſomnis immiſit uiſiones uxori Pilati comminatorias malorum: quæ Pilato euenirent,ſi ipſum condemnaret. Vt his auditis Pilatus ſe retraheret, ſed non ualuit aliquid efficere. Nam Pilato dicente: Ecce Rex ueſter, quaſi deriſoriè: clamauerunt illi: Tolle tolle crucifige eum. Quibus Pilatus: Regem ueſtrum crucifigam? At illi: Non habemus regem niſi Cæſarem. Pilatus ergò ut dicit Mattheus, accepta aqua coram populo lauit manus ſuas dicens: Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius, quaſi dicat: Ego quantum eſt ex me, non condemno eum, ſciens eſſe iuſtum; ſed importunitas ueſtra, me cogit ad condemnandum, uos uideritis. Sed certe hoc non excuſauit eum;quia nunquam Iudex propter quodcūque malum, uel ſcandalum euitandum, debet innocentem condemnare,contra ordinem,& formam iuris,ut hic occidit.Clamauit autem populus: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros: quaſi dicat. Si tu in hoc peccas; pœna huius peccati,& uindicta,ueniat ſuper nos,& filios

no

noſtros. Quæ imprecatio utique accidit eis. Nam in punitione tanti ſceleris Hieruſalem capta fuit: & innumeris manibus hominum mortuis, ferro, peſte, & fame: qui remanſerunt, uenditi ſunt i ſeruos, & diſperſi p orbem: Forma autem huiuſmodi condemnationis prout pie contemplari poſſum⁹ talis fuit Ieſu Nazaren⁹ tuũ genus te reprobauit; regem te feciſti contra Imperatorum ſtatuta; filium Dei te nominaſti cõtra legis Iudæorum mandata; tributum Cæſari dare prohibuiſti, cõtra eius imperia; ſeditionem in populo concitaſti in maxima communitatis diſpendia, ideò morti te adiudico, & inter duos latrones te iubeo crucifigi. O quàm iniqua eſt hæc ſententia, crudelis, & iniuſta de qua dicit: Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt; iudicium, cauſamque recipies. Cauſa quidem Chriſti iudicata eſt à Pilato, quaſi impij, & peius quàm impij; q̃a ſi latro, uel homicida à curia capitur, non condemnatur, niſi prius fiat pceſſus ordinarius datis terminis, & dilationibus ad probandũ & reprobandum, increpãdũ, uel excuſandum; ſed Chriſtus abſque proceſſu ordinario condẽnatus eſt, de qua condemnatione ait: Aſtiterunt reges terrę, & principes ſcilicet Annas, & Cayphas conuenerunt in unũ: aduerſus dominum, & aduer. Chriſtum eius. Si quis igit̃ beatam Virginem interrogare uoluerit: Quo abijt dilect⁹ tuus? ſtatim reſpondere poterit di. Abijt ad cauſæ innocentis peruerſam deciſionem.

Sẽtẽtiæ forma.

Sẽtẽtia iniuſta eſt et iniqua.

Iob 36.

Pſ. 2.

Quinto abijt dilect⁹ Virginis Marię ad finẽ mortis in crucis patibulo executionem. Data itaque ſententiam cõtra Ieſũ, ut crucifigeret: milites præſidis cõgregauerunt circa eũ uniuerſã cohortẽ, teſte Mattheo; & exuentes eũ ueſtimenti ſuis: chlamidem coccineam circundederunt ei .ſ. coloris: quaſi purpuream ueſtem: & plectẽtes coronã de ſpinis impoſuerũt capiti ei⁹ loco coronæ. Hæc corona, ſeu ſertum dr̃ fuiſſe de ſpinis duris, & oblongis; q̃ perforabãt caput ſuũ uſq; ad cerebrũ; dederũtq; ei arundinẽ i manu

Corona

nu

na eius,& percutiebant caput eius. Demum poſt illas cõtumelias,& illuſiones:exuta chlamide coccinea, & ueſtimentis proprij indutus: ducebatur ad locum Caluariæ ſociatus duobus latronibus: condemnatis etiam ad cru-
Eſa. 53. cem pro ſceleribus ſuis:vt impleret prophetia: Cum iniquis deputatus eſt. Et baiulans ſibi crucem ſecundum figuram Iſaac: qui ligna portauit in humeris,ſuper quibus fuit extentus ut occideretur; & in dicto loco, ut dicit Chry. in quo Ieſus crucifixus eſt,ibi non filius Abrahæ, ſed aries habens caput ſpinis inhærens occiſus eſt: quia non filius Dei patris; ſed humanitas dux æccleſiæ ſpinis coronata mortua eſt. Et baiulans ſibi crucẽ: Theo
Eſa. 9. phi. hic adimplet illud. Factus eſt principatus ſup humerũ eius:principatus.n. Ieſu crux eſt, propter quam Deus exaltauit eũ ſm apoſtolũ. Et ſicut in ſignum dignitatis alij portant baltheum;alij mitrã;ſic Chriſtus crucem; & ſi inquiras inuenies, non aliter in nobis regnare Ieſum, niſi p aſperitates:quo fit vt delitioſi inimici ſunt Chriſti uerũ,q.a debilitatus Ieſus flagellis,& ſpinis,ac vigilijs noctis;quib. fuerat afflictus,tardè incedebat cũ cruce: timẽtes Iudæi ne iſta tarditate Pilatus quẽ viderãt quaſi inuitũ ferre ſnĩam,eã reuocaret,& uitæ donaret:inuenientes in uia quẽdã, quẽdam nomine Simonẽ Cyrenęum, ueniẽtẽ de uilla,prẽm Alexãdri,& Rufi.ut referũt Mat. & Mar. hunc angariauerunt portare crucẽ Ieſu,ut citius ambulare poſſet. Portabat ãt Simõ Crucem poſt Ieſum, quia ſm Ambr. congruum erat, ut prius ipſe crucis tropheum erigeret; poſteà illud martyribus traderet erigẽdum. Nec Iudæus eſt iſte Symon;ſed alienigena,& peregrinus,quia Cyrenęus; nec ante, ſed poſt Ieſum portat crucẽ;gentilis.n. populus,non Iudaicus, ſequitur crucẽ, & fert eã implens illud: Tollat crucem ſuã, & ſequatur me. De uilla ueniẽs crucẽ amplectitur, cũ paganis ritib' derelictis ait Beda,ueſtigia Chriſti ſequitur. Villa Latinè,pagos Græcè dr. Vnde dicti ſunt pagani.ſ.à pagos. Simon interpretatur obediẽs, quia obedit diuinis præceptis. Sequebatur autem eum multitudo magna mulie-

rum

rum populi,quæ ex deuotione ei compatientes, plangebant, & lamentabantur illum. Ieſus autem conuerſus ad eas,ut refert ſolus Luc. conſolatus eſt eas dicens: Filiæ Hieruſalem,nolite flere ſuper me moriturum, quia ſcilicet mortem citò reſurrectio glorioſa diſſoluet, & ipſa mea mors mortem ipſam, & mortis auctorem Diabolum deſtructura eſt,inquit Beda:Sed ſuper uos ipſas flete,& ſuper filios ueſtros.ſ.propter mala,quæ uétura ſũt uobis. Quoniam ecce uenient dies,in quibus dicent:beatæ ſteriles,& uentres,quæ nõ genuerunt; & ubera quæ non lactauerunt. Quod dicit propter obſidionem futuram à Romanis:in quá ad tantam calamitatem famis deuenerunt,ut matres aliquæ comederent filios proprios: Tunc incipiunt dicere montibus, uidentes ſe,in tanti anguſtijs: Cadite ſuper nos,& collibus cooperite nos. Beda. Refert enim Ioſephus, Romanis inſiſtentibus, Iudæos cateruatim petiſſe montium, & collium cauernas ad euadendum. Quia ſi in uiridi ligno hoc faciunt; in arido quid fiet? ideſt, ſecundum Theophil. Si in me, qui ſum lignum uiride per uirtutem faciens fructum. Romani hoc faciunt; quid facient in populo Iudæorum arido, & infructuoſo? Vel ſecundum Bedam. Si ego qui ſum ſine peccato, lignum vitæ appellatus; ſine igne paſſionis, de hoc modo non exeo: quid eis putas imminere tormenti,qui ſunt fructibus bonorum operum vacui? Et poſtquàm uenerunt in locum, qui Caluariæ dicitur, ibi crucifixerunt eum. Quidam uoluerunt dicere,vt Hebræi: ideò dictum locum Caluariæ: quia ibi erat Caluaria,ideſt caput Adam primi hominis ſepulti. Sed Hiero. reprobat hoc: quia in Ebron dicitur ſepulchrum Adæ eſſe. Sed Beda dicit, quòd foris portam erant loca, ubi truncabantur capita damnatorum: ideò Caluariæ locum illum appellatum. Et ſic pro omnium ſalute innoxius,quaſi noxius inter noxios crucifigitur; ut ubi abundauit delictum, ſuperabundet, & gratia. Crucifixerunt eum prius antequàm crucem figerent; dederunt ei vinum mirratũ, ideſt mirra amariſſima mixtum, uel ut dicit

Si in viridi ligno.

Caluariæ.

Vinum mirratũ

dicit Mat. vinum felle mixtum. Mos erat Iudęis, qui ad huc ſeruatur apud Chriſtianos i multis locis, ut debilitati rei, cum ducuntur ad mortem. ex horrore hui⁹, confortarentur confectionibus, & optimo uino: loco cuius ad augmentum pœnæ, Chriſto dederunt uinũ mirratum. Exuentes autem eũ omnibus ueſtibus; vulnera renouarunt. Nam cum per flagella durisſima totum corpus eius eſſet dilaceratum, ſeu decorticatum: ueſtimenta ſua reſumpta fortiter inheſerāt carni; à qua nũc ſeparantes, non ſine magno dolore, & vulneratione fieri potuit; ut accidit in uulneribus faſcijs reſolutis: Modum autem crucifixionis, nullus Euangeliſtarum explicat. Vnde potuit fieri: ſecundum aliquos, ut cruce in terram extenſa, ſuper eã affigerent corpus Ieſu manibus, & pedibus; Et poſteà erigerent ipſam. Vel etiam quòd prius erigentes crucem, & in terram trũcum figentes, & firmantes, poſtea in eã corpus confixerunt: aliquo corpus ſuſtentante; dum configerentur manus eius: deinde pedes clauis ferreis ſatis groſſis, vt oſtenditur. Et quia ex confixione, & maximo dolore, nerui erant retracti, & membra decurrata, quando ſecũdam manum affixerunt, & pedes; etiam fune per uiolẽtiam brachium aliud, & pedes protraxerunt intãtum, quòd omnia oſſa corporis dinumerari poſſent, impleto qđ

Pſa. 21. prædixerat in perſona Chriſti: Foderunt man⁹ meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia oſſa mea. Nulla hyſtoria docet, hoc in Dauid impletum; uel alio de

Titul⁹. populo illo: ſed in Domino noſtro Ieſu Chriſto. Erat autem titulus continens cauſam mortis in quadam tabula parua ſcript⁹ literis Græcis, Latinis, & Hebraicis, ut ex omni natione; qui conuenerant in die feſto legere poſſent: quæ tabula affixa erat paxillo poſito i parte ſuperiori crucis in medio uerſus quam caput Ieſu pendebat. Nam crux per ſe erat ad modũ Thau, nec habebat aliquid ſuper lignum, quod erat per tranſuerſum. Sed appoſitus fuit paxillus, cum tabula ut dictum eſt. Scriptura ãt tituli hoc erat. Ieſus Nazarenus, Rex Iu-

dæorum

dæorum. Sed ut refert ſolus Ioan. quia locus ubi crucifixus eſt erat propè ciuitatem, extra tamen Hieruſalē eſt. Penè omnes de ciuitate ibant ad uidendum; quod fuit ad maximam pœnam confuſionis ipſi Ieſu, ſecundum illud: Tota die uerecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ operuit me, &c. Pontifices ergò cum legiſſent ſcripturam, reputantes hoc eſſe ad iniuriam ſuam, ſcilicet, quòd Rex ſuus crucifixus eſſet, dixerunt Pilato; Noli dicere Rex Iudæorum, ſcilicet quòd ſit: ſed quia dicere Rex ſum Iudæorum: ut ſcilicet appareat, quòd propter iſtam arrogantiam, & ambitionem, qua ſe uoluit facere Regem, ſit crucifixus. Quibus Pilatus: Quod ſcripſi ſcripſi, idest ſcripturam illam uolo ſic permanere firmam, hoc diſponente Deo: quia uerè eſt Rex Iudæorū: ad literam, & iudæorum, & omnium nationum. Moraliter Rex Iudæorum, id eſt, confitentium: interpretatur enim Iudas, confeſſio, uel confitens. Eſt enim ſpeciali modo Rex, id eſt regnans per gratiam, & poſtea per gloriam eorum qui confitentur: ſcilicet fidei articulos credendo, defectus proprios ſacerdoti pandendo, & diuinas laudes gratias agendo. Milites autem gentiles, qui eum cruci affixerūt lictores Pilati; diuiſerunt ſibi adinuicem ueſtiměta ſua per ſortem, ſtatuentes quis quid acciperet: quod narrant omnes Euangeliſtæ. Sed Ioanne plenius: dicit enim quòd milites, qui crucifixerant quatuor fecerunt partes de ueſtibus, unicuique ſuam dātes. Tunicam autem ſuam, quæ erat inconſutilis, & deſuper contexta per totū; ideſt facta ad actum, non diuiſerunt dicentes: Non ſcindamus eam; ſed ſortiamur de ea cuius ſit. Quod factum inducit Ioannes. Hoc prænunciſſe cum ait, in perſonam Chriſti: Partiti ſunt, ſeu diuiſerunt ſibi ueſtimenta mea, ſcilicet qui me crucifixerunt; & ſuper ueſtem meam miſerunt ſortem, id eſt, ſuper tunicam inconſutilem. Auguſtin. Matthæus autem dicendo; diuiſerunt ueſtimenta eius ſortem mittentes: ad totam ueſtimentorum diuiſionem uoluit intelligi, etiam illam tunicam pertinere, de qua ſortem

Pſ.68.

Rex.

Veſtimenta.

Pſal.26.

miſerunt. Tale eſt etiam quod ait Luc. diuidentes ueſtimenta eius, miſerunt ſortem. Diuidentes enim, venerunt ad tunicam de qua facta eſt ſortitio: dicendo autem ſortes, pluraliter, pro ſingulari poſuit. Marcus autem ſolus videtur intuliſſe aliquam quæſtionem: dicendo enim mittentes ſortem ſuper eis, ut quis quid tolleret, tanquã ſuper omnibus ueſtimentis: non ſuper ſola tunica ſors miſſa ſit, locutus uideatur. Sed etiam hæc breuitas obſcuritatem facit. Sic enim dictum eſt, mittentes ſortem ſuper eis, ac ſi diceretur: mittentes ſortem cum diuiderentur; quod autem dicit quis quid tolleret, ideſt quis tunicam tolleret, tanquam ſi totum ita diceretur. Mittẽtes ſortem ſuper eis, quis tunicam, quæ partibus æqualib. ſuperfuerat tolleret. Spiritualiter uerò quadripartita ueſtis Domini noſtri Ieſu Chriſti, quadripartitã figurauit eius eccleſiam; quattuor ſcilicet partibus in orbem diffuſam, & in eiſdem æqualiter. i. exorditus diſtributã. Tunica uerò illa ſortita omnium partium ſignificat vnitatem, quæ charitatis uinculo continetur. Si autem charitas ſupereminentiorem uiam habet, & ſupereminet ſcienitæ, & ſuper omnia præcepta; eſt meritò ueſtis, quæ ſignatã deſuper contexta; & addidit per totũ, quia nemo eſt expers eius, qui pertinere inuenitur ad totum, à quo tota catholica vocatur eccleſia. Inconſutilis autem, ne aliquãdo diſcindatur, & ad unum peruenit: quia omnes in vnũ colligit. In ſorte autem, Dei gratia commẽdata eſt. Cum .n. ſors mittitur, non perſonæ cuiuſcunque, vel meritis, ſed occulto iudicio Dei cedunt. Hæc Aug. Quare autem potius mortẽ crucis ſuſtinuerit, quàm aliam omitto hic ponere. Et prætereũtes turbæ (inquiũt Mat. & Mar.) blaſphemabant eum dicentes. Vah qui deſtruis templum Dei, & in triduo illud reędificas. Sed & principes ſacercedotum cum ſcribis, & ſenioribus illudebant dicentes. Alios ſaluos feci t: ſeipſum non poteſt ſaluum facere. q. dicat. Nunc apparet, quia non uerè ſanabat infirmos, ſed in uirtute Beelzebub, ſi filius Dei eſt, deſcendat nunc de cruce; & credimus ei. Dixit enim filius Dei ſum.

Sed

Sed & milites, ſcilicet Pilati, illudebant ei dicentes: Si tu es rex Iudæorum, ſaluum te fac. Ieſus autem in cruce manens, ſuſtinet tot dolores immenſos, tot irriſiones, & contumelias. Primum quidem uerbum dixit in cruce, ut (refert ſolus Lucas) inſtruẽs ad dilectionem inimicorũ. Dixit.n. Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Contra omnem iuſtitiam oſtenditur, quia innocentiſſimus ſine aliquo peccato, ſolus ab his quibus ſemper benefecerat: á populo quem in peculiarem aſſumpſerat, læditur; in omnibus ſumme; in ſubſtantia ablatis ſibi ueſtibus; in fama cõtumelijs, & blaſphemijs; in perſona, morte turpiſſima ac acerbiſſima condemnatus: & tamen pro illis orat dicens: Pater ignoſce, &c. Et ſic impleta eſt prophetia Iſa. dicentis 53. pro tranſgreſſoribus, ideſt contra legem agentibus orauit, ne perirent. Cum autem cum eo crucifixi eſſent duo latrones, unus á dextris, alius á ſiniſtris, dicunt Matthæus, & Marcus abbreuiando; ꝙ idipſum improperabant ei, & conuitiabantur, qui cum eo crucifixi erant. Sed Luc. plenius hoc exprimit. Dicit enim quòd unus ex latronibus, qui ſcilicet erat á ſiniſtris, blaſphemabat eum dicentes. Si tu es Chriſt⁹, ſaluum fac temetipſum, & nos. Dicendum eſt, ergò, quòd uel in eo quod dicunt Matthæus, & Marc⁹ de ambobus latronibus conuitiantibus Chriſto: ponitur ibi pluralis pro ſingulari, quia unus eorum fuit tantum, prout dicit Lucas: uel quia ſi ambo fuerunt, qui conuiciati ſunt Chriſto, hoc fuit in principio. Sed poſteà qui á dextris erat, pœnitentia ductus repræhendit ſocium, & Chriſto ſe recommendans ait. Memento mei, &c. ut dicit Lucas. Vnde ſubditur. Reſpondens autem alter increpabat eum dicens: Neque tu times Deũ, quòd in eadem damnatione es: ſicut iſti perfidi Iudæi, qui crucifixerunt hunc tam innocenter. Et nos quidem iuſtè ſcilicet condemnati ſumus propter ſcelera noſtra. Nam digna factis recipimus. Hic uerò nihil mali fecit. Et dicebat ad Ieſum: Domine memento mei, cũ ueneris in regnũ tuũ. Et dixit ei Ieſus: quod eſt ſecundum uerbum.

Primũ. Verbũ.

Scd'm. Verbũ.

Amen dico tibi:Hodíe mecum eris in paradiſo. Quòd utique uerum fuit. Nam mortuo Ieſu, illa die anima ſeparata à corpore, ſociata diuinitate, deſcendit ad limbũ patrum; & anima huius latronis poſt mortem Chriſti, & ipſa à corpore ſeparata, deſcendit non ad infernum damnatorum, uel purgatorium, ſed ad limbum: ubi clarè uidens diuinitatem Chriſti, fuit beata. Et hoc eſt uerè paradiſus locus.ſ. qui parat Dei uiſum. Hodie mecum, &c. Hiero. ut paruum magnus aſpicias, & diues paſtor morbidam non contemnas ouem: Chriſtus de cruce in paradiſum latronem tulit. Et nè quis ſeram aliquando putaret pœnitentiam fecit homicidij pœnã martyrium. De pœ. di. 1. Importuna. Hinc & Iulius Papa. Vera cõfeſſio in ultimo eſſe poteſt, ſicut latro unius momenti pœnitentia, meruit eſſe in paradiſo in hora ultimæ confeſſionis 26. q. 6. Si præsbyter. Augu. Qui prius à peccatis relinquit, quàm ipſe relinquat ea: non liberè, ſed quaſi neceſſitate condemnat. Licet enim latro ueniam meruiſſet in fine de omni crimine, non tamen dedit baptizatis peccandi, & perſeuerandi auctoritatem. Tunc enim primum baptizatus eſt, ſcilicet baptiſmo flaminis, quia tunc primum in cruce Chriſtum confeſſus eſt. De pœn. diſtin. 7. Nullus. Sed uerè mirabilis fuit deuotio, & fides huius latronis. Nullum viderat eum facere miraculum; non prædicantem; non turbis circundatum eius doctrinam ſitiẽtibus; ſed crucifixum eo. Omneſque maiores, ſcilicet principes ſacerdotum, & milites, & doctores legis eum ſubſannantes, & exprobrantes; & ſocium ſuum in idipſum facientem; & tamen ueneratur, vt Deum ſua delicta confitens, ſocium increpans, & omnes ei iniuriantes; non ueritus ſæuitiam Iudæorum: ſeque ei humilitèr recommendans, & dicens: Memento mei &c. Petrus Apoſtolus, & cęteri negant, & populi derident; & ipſe ipſum cõmendat: ipſum regẽ fatetur ſe ſibi commendans. Ieſus autem ut oblitus ſuarum pœnarum, ipſum confortat de ſua conuerſione, & fide: promittens ei præmium maximum. Hodie, inquit, mecum, &c. Et de tantò labore ſuæ paſſionis,

quod erat ſufficiens præcium redemptionis omnium: non ſolum huius mundi, ſed & mille, ſi eſſent: Ieſus nõ uidens nunc ſequi fructum, niſi conuerſionis unius latronis; nec hunc minimum deſpicit, ſed & ipſum colligit. Stabat auté iuxta crucé mater Ieſu, & ſoror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalenæ. Quod refert ſolus Ioanne de matre Ieſu, & ipſo Ioanne. Stabat dolore anxiata, amaritudine uulnerata, mente āt, & intellectu erecta, & firmata in Dei uoluntate, quia ſciebat eſſe, ut filius ſuus pateretur pro redemptione humani generis. Et cum omnes diſcipuli, & diſcipulæ cecidiſſent à fide ſuæ diuinitatis, ipſa ſola ſtabat in fide firma. Et quia ſciebat ipſum, qui patiebatur eſſe Dei filium, inde maximè dolebat de tanta offenſa Deo facta. Et ſicut nulla mater vnquam tantum dilexit filium ſuum: tum non ſolum quia unigenitum, ſed quia ex ſe totum ſine patre generatum: tum quia optimum, & ſanctiſſimum: tum quia uerũ Deum; ita nulla mater vnquam dolorem tm̃ habuit de morte filij. Tunc fuit impleta prophetia Symeonis dicentis: Tuã ipſius animam pertranſibit gladius, ipſius. ſ. paſſionis. Vnde dolores quos aliæ mulieres ſuſtinent in partu, ſibi reſeruatæ fuerunt in paſſione filij, ut congrueret ſibi poſſet illud Pſal. Ibi dolores ut parturientis. Nec vnquam aliquis martyr ſuſtinuit tantam pœnam in ſuis tormentis, ſicut uirgo Maria iuxta crucé filij. Vnde pluſquam martyr fuit, (ut ait Hiero.) Cum ergo uidiſſet Ieſus matrem, ne uideretur eius oblitus, in hoc oſtendens pietatem, quam debent filij exhibere parentibus, & prouidere pro poſſe cũ ab eis diſcedũt, dixit matri ſuæ: Mulier ecce filius tuus. Dicere noluit mater: ne ſic nominando, magis vlneraret dolore cor eius: ſed mulier exprimens ſexum, non uirginitatis uiolationem. Ecce filius tuus. q. d. humanitas iſta, quæ cernitur, eſt filius q. d. humanitas per mortem, ne ſola remaneas: ecce Ioannes erit filius tuus pro me. Ipſe virgo & Virginem ſociabit. Nam tunc creditur mortuum fuiſſe ſponſum eius Ioſeph, aliàs non alteri

eam commendaſſet, quàm ſponſo ſuo ſi viueret: ut dicit 27.q.2. Deinde dicit diſcipulo.ſ.Ioãni: licet nõ ſe nominet, ſicut nec alibi, cũ de ſe loquitur: Ecce mater tua. i. habeas eam commendatam, ut matrem. Theſaurum maximum quem in terra relinquo; nulli alteri quàm tibi prę cæteris dilecto, relinquo. Ecce mater tua. Ex illa hora accepit eam.ſ.Ioannes in ſuam.ſ.matrem, vel curam. Incõparabilis certè iſta permutatio: qua datur Marię Diſcipulus pro magiſtro; ſeruus pro domino; riuulus pro ſapientiæ fonte; nepos pro filio : creatura pro creatore. Et tamen acquieuit humiliter, quod filius inſtituit. A ſexta autem hora, vſq; in nonam (vt referunt Euangeliſtæ omnes) tenebræ factæ ſunt ſuper uniuerſam terram, ſole.ſ. patiente æclypſim, quod naturaliter eſſe non potuit. Nã eclypſis naturalis accidit ex interpoſitione Lunæ inter Solem, & nos: cum eſt ſuper noſtrum hemiſperium ſol ipſe in curſu ſuo . Tũc autem cum eſſet luna quintadecima primi menſis; quia ſecundum legem, tunc inchoabat feſtũ azimorũ, directè ex oppoſito erat Luna ad Solẽ. Vñ cum tunc ſol eſſet hora ſexta diei in medio hemiſperij noſtri Luna erat in medio hemiſperij; quod eſt infra nos, ſeu ſubtus nos : Vnde non poterat naturaliter eſſe Eclypſis. Quod cernẽs Dionyſius Ariopagita maximus Philoſophus, cum tunc eſſet in Egypto, quãdo facta eſt iſta Eclypſis; perpendens nõ eſſe naturalem inquit: Aut Deus naturæ patitur, aut totius mundi machina citò diſſoluetur. Secundum autem non accidit adhuc; ſed benè primum impletum eſt, quia Ieſus Deus verus, & homo paſſus eſt. Et tunc ab Athenienſibus fabricatum eſt altare in uenerationem illius, qui tunc paſſus eſt; intitulãtes illud altare ignoto Deo. Vbi etiã aliæ Eclypſationes ſolis non durant per horam, hæc permanſit per tres horas. Ad literam tanta erat iniquitas, & crudelitas Iudæorum, ut ipſe ſol quaſi non ferens tantam iniuriam ſui creatoris, ſe ſubtraheret radios ſuos ab eis, & quaſi compatiens morti eius, tenebris ut nigro indueretur. Spiritualiter: Tantus fuit dolor huius paſſionis : ut

ſol intelligentiæ noſtræ eclypſetur, & obſcuretur ad intelligentiam eius: nec plene capere poteſt. Et ex immẽſitate huius doloris, clamauit magna uoce (ſecundum Matth. & Marcum) Hely Hely &c. ideſt Deus, meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Quæ uerba ſunt ſumpta originaliter vbi Dauid loquitur in perſona Xp̄i, totum illum Pſalmum de ſua paſſione. Dixit enim: De⁹ meus reſpice in me: quare me dereliquiſti? longè à ſalute mea corporali, ſcilicet faciunt me eſſe uerba delictorum meorum. Appellat autem delicta ſua, peccata membrorum ſuorum, ideſt humani generis, pro quibus patiebatur. Dicit autem ſe derelictum à Deo non quia diuinitas foret ſeparata ab humanitate; quia nunquam eam deſeruit, poſtquàm aſſumpſit: ſed quia ſubtraxerat potẽtiã ſuam non impediendo illos ab illo opere; & nõ liberando eum de manibus eorum; ſed permittendo facere, quæ eis placebant erga ipſum. Vel etiam dicit ſe derelictum à Deo, eo quòd pars intellectiua quæ etiam tunc fruebatur Deo cum ſummo gaudio, nihil refrigerij, & conſolationis influebat in ſenſitiua. Et cum ex maximis doloribus eſſet anxiatus, & deſiccatus in ſpiritibus: dixit quintum uerbum, ut refert ſolus Ioannes. Sitio. Sitiebat autem non ſolum corporalitèr, ſed & mentalitèr, ſummè cupiẽs fructum ſuæ paſſionis ad omnes extẽdi, ac ẽt uirtutem eius communicari omnibus martyribus, & aduerſa patientibus pro eo, ut merito ipſius paſſionis patiẽtes, & fortes redderẽtur. Et ut ait Apoſtol⁹ ad Heb. Orans cum lachrymis, ſcilicet Ieſus in Cruce, & clamore ualido exauditus eſt pro ſua reuerentia: ut omnes qui diuotè ſacramenta, in quibus uirtus paſſionis remanſit, ſalutem conſequantur. Cum autem ſic clamaſſet, quidã qui portabat uas plenum uino aceto ſo, quod dicitur felle, uel mirra mixto amariſſimo: intingens ſpongiam, impleuit liquore illo amariſſimo; & impoſita ſpongia calamo de Iſſopo appoſuit ori eius ad bibendum. Quidam alij ex romanis miniſtris, qui non intelligebant idioma hebræum, cum audiſſent Ieſum

Pſa. 28.

prius clamaſſe: Hely Hely &c. Dicebant illi, qui offere bat ſpongiam ad bibendum: Helyam vocat iſte. Sine, ſi forte veniat Helyas ad deponendum eum. Sed Ieſus cũ guſtaſſet noluit bibere propter amaritudinẽ. Et impleta eſt prophetia Dauid dicentis in perſona eius: Dederũt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto. Ps. 68.
Solebant Iudæi quando aliqui illa morte condemnabantur, portare uas optimi vini ad confortandum. Sed nunc ad magis affligendum, dederunt uinum acetoſum felle mixtum, in quo ſignabant malitiam ſuam: populus. n. ille erat ut ſpongia uacua uirtutibus: cauernoſa ſimulationibus; plena aceto frigidæ malitiæ; ubi prius in patribus fuerat uinum bonum charitatis, & mixto felle amariſſimo odij, & inuidiæ. Et ideo Ieſus noluit bibere, i. incorporari in Eccleſia ſua talem populũ; ſed abiecit à ſe. Cũ ergo accepiſſet acetum, non quidem bibendo, ſed guſtãdo dixit, teſte ſolo Ioanne: Conſummatum eſt. Sextum verbum: id eſt adimpletum quod prænunciatum, & figuratum eſt de mea paſſione. Vnde & præcedentibus diebus cũ prædixit paſſionem ſuam Apoſtolis dixerat: Ecce aſcẽdimus Hieroſolymam, & conſummabuntur omnia q̃ ſcripta ſunt de filio hominis. Cum ergo ſciret oia impleta, dixit: Conſumatum eſt. Et omnia illa ſacrificia in lege mandata: & multa alia cerimonialia hanc paſſionem figurabantur. Ideò illis impletis omnia illa ceſſauerunt, & uirtute caruerunt. Et ideò dixit conſummatum eſt uerum, & ſignatum ſacrificium. In omnibus alijs ſenſibus in cruce fuerat afflictus. In tactu manibus, & pedibꝰ in quibus maximè uiget clauis confixis. Viſus, uidẽdo irriſiones Iudæorum, & crudelitates. Auditus audiẽdo cõtumelias ipſorum, & plaſphemias. Odoratus ſentiẽdo fœtores cadauerum, quæ in illo loco erant. Reſtabat ſolus guſtus illæſus in cruce. Reliquũ corpus totum erat cruciatum, & fractum per flagella, & coronationem. Quia igitur primus Adam cum mortificauit totum genus humanum uiſu offendit aſpiciendo lignum, ſeu fructũ eius, q̃d erat pulchrum uiſu. Et uériſimile eſt quòd odorife-

rum

rum erat ſentiens olfactu. Auditu, audiens uerba ſerpentis in iniuriam Dei. Tactu, quoque cum tulit de pomo uetito. Guſtu, cum ſenſit comedendo ſuauitatem cibi. Per quos ſenſus uelut per portas, peccatum intrauit in mundum. Decuit multiformis proditoris Diaboli ars, ut artem falleret; & medelam ferret inde hoſtis unde leſerat. Ideò guſtata amaritudine potus ait: Conſummatum eſt, id eſt, impleta ſolutio debiti humani generis: inſuper & matrimonium contractum inter Chriſtum, & Eccleſiam; initiatum in Patriarchis, & Prophetis, per promiſſiones etiam iuratas; ratificatum in eius incarnatione in Cruce; per cuius uirtutem Eccleſia mundata unita eſt Chriſto. Conſummatum eſt: & ibi oſtenſa eſt maximæ plenitudo ſuæ ad nos dilectionis, quæ eſt finis omnis conſummationis (ſecundum Pſalm.) Demum inclinato capite dicens: Pater in manus tuas comendo ſpiritum meum: Quod fuit ſeptimum, & ultimum uerbum, ut teſtatur ſolus Lucas: Tradidit ſpiritum, ideſt animam ſuam, quæ tunc ſeparata à corpore eſt, & ſociata deitate, ad Limbum patrum deſcendit. Comendo inquit, in manus tuæ poteſtatis: ad carnem reaſſumendam. In manus tuæ miſericordiæ, & benignitatis ad uiſitandum animas, quæ erant in pœnis tenebrarum. In manus tuæ uoluntatis, ut ſemper tibi ab ea deſeruiatur. Et hoc quidem uerbum ſumptum ex Pſalmo, ubi ait: In manus tuas comendo ſpiritum meum, redemiſti me domine Deus ueritatis. Quod ſic uidetur exponendum: O domine, qui es Deus actor ueritatis, tu me redemiſti, ſcilicet morte tua, qua dixiſti: In manus tuas commendo ſpiritum meum: redemiſti me domine Deus ueritatis. Verbo igitur itaque prædicto terminato, cum ualido, & magno clamore emiſſo, & inclinato capite, Chriſtum undi redemptor, & Saluatur æmiſit ſuum benedictum Spiritum. Super quo Ber. ait. O bone Ieſu quid tibi, & morti? nos poccauimus & tu luis: nos de-

bemus

bem³,& tu ſoluis:nobis debebantur flagella,& afflictiones eternę,& tu pro nobis traditus flagellari uoluiſti,ut nos à flagellis æternis miſericorditer liberares. Eternā demerueramus mortem, & tu pro nobis mori dignat°
Iſa. 53. es.Hæc ille.Et tunc impleta eſt prophetia dicentis. Qui tradidit animam ſuam in morte, & cum ſceleratis deputatus eſt: & ipſe peccata multorum tulit.Si quis igitur à Virgine Glorioſa quæreret: Quo abijt dilectus tuus? utique reſpōdere poterit,quod abijt ad ſententiæ mortis in crucis patibulo executionem.

SExtò,& vltimò: abijt dilectus Virginis Mariæ ad ſui corporis in alieno monumento repoſitionem.Nam Spiritu Chriſti à ſuo corpore emiſſo,tunc omnia inſenſibilia uiſa ſunt compati,& dolere de morte Dōmini ſui.Nam terra mota eſt;Petræ ſciſſæ ſunt; Velum templi quod erat ante Sancta Sanctorum,diuiſum eſt à ſummo vſque deorſum;ut peterent Sancta Sanctorum, ſignans regnum cœleſte prius nobis clauſum, iam reſeratum. Tenebræ factæ ſunt ſuper uniuerſam terram; monumenta aperta ſunt;& ut ait Matthæus, per præoccupationem tamen,multa corpora ſanctorum ſurrexerunt;quod utique fuit factum non tunc,ſed Chriſto reſurgente. Et venerunt in Hieruſalē, & apparuerūt multis;referentes(vt pie credi poteſt)de diuinitate Chriſti, & redemptione humani generis facta per eius paſſionē, & de uiſitatione patrum in Limbo.Multi autem ex ſimplicioribus iudæis,uel gentilibus,uidentes huiuſmodi ſigna compuncti ſunt: & reuertentes ad pœnitentiam,p cutiebant pectora ſua: confitentes. ſ. peccatum ſuum quod commiſerant in cooperando paſſioni Chriſti, dicentes: Verè hic homo iuſtus erat.Centurio autem qui miſſus fuerat à Pilato ad exequendam iuſtitiam, & ipſe compunctus dicebat: Verè filius Dei erat iſte. Cum autem ſero fieret, ne corpora illa remanerent in crucibus die ſequenti Sabbati, qui erat ſolemnior inter

dies illius feſti; & ſic uideretur feſtum dehonorari; acceſſerunt ad Pilatum Iudæi poſtulantes, ut poſſent eos, qui in cruce erant crurifragio occidere, & inde deponere. Quod cum conceſſiſſet eis Pilatus; uenerunt miniſtri eius; & cum adhuc latrones in cruce uiuerent, fregerũt crura eorum. Ex qua confractione oſſium, ex uehemẽtiá doloris, mortui ſunt. Ex quibus anima eius qui erat à dextris; qui vulgaritèr dicitur nuncupatus Diſmas, deſcendens ad limbum patrum, fuit ſubitò glorificata ex uiſione diuinæ eſſentiæ, cui unita erat Chriſti anima, & ſic habuit paradiſum ſibi promiſſum. Alter latro dictus Geſmas impœnitens mortuus, deſcendit ad locum damnatorum. In quibus duobus latronibus figurati ſunt omnes homines ælecti, & reprobi. Omnes enim furati fuimus in primis parentibus ſecundum uirtutem ſeminalem; exiſtentes diuinitatem quantum in eis fuit, cum eis dictum fuit à ſerpente: Eritis ſicut dij. Hoc affectantes voluerunt ait Auguſtin. rapere diuinitatem, & perdiderunt fœlicitatem. Et propter iſtam rapinam, omnes damnamur ad crucem, & pœnalitatem huius uitæ, & mortem. Sed cum hac differentia: quia reprobi patiuntur crucem ſuarum pœnarum, ſed ſine fructu ſalutis; quia non eos pœnitet; neque ſe recognoſcunt; ſed Deum uita ſua blaſphemant; & ideò damnantur. Electi autem confitentes peccata ſua, & ſe Deo humiliantes, ad gloriam perueniunt: non uirtute ſua, ſed miſericordia Chriſti, uirtute paſſionis eius. Qui ut ſerpens æneus, id eſt, ſine ueneno peccati: ſed carnem ſimilem nobis peccatoribus habens, ſuſpenſus fuit in ligno crucis: propter debitum furti noſtri ſoluendũ, iuxta illud: Quæ non rapui (inquit Ieſus) tunc exoluebam, ſcilicet, in cruce. Vnde Apoſtolus: Cum in forma Dei eſſet, ſcilicet, Ieſus, ideſt, verus Deus: non rapinam arbitratus eſt; eſſe ſe equalem Deo. ſ. ipſe inquãtum homo ſicut primi parentes, ſed ſemetipſum exinaniuit, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis. Cum autem ueniſſent ad Ieſum uidentes

Latrones.

Pſa. 68. Phil. 2.

cum

cum mortuum,non eius crura fregerunt, ut impleretur
Exo.12. ſcriptura(inquit Ioannes,)quæ habetur de agno eius figuratiuo : Os non comminuetis ex eo. Sed unus militum illorum gentilium,lãcea ſua directa contra lat⁹ ei⁹, transfixit magnum vulnus infigens, & continuò ex latere eius exiuit ſanguis,& aqua;vt teſtatur Ioannes ſolus, impleta eſt illa prophetia : Videbunt in quem transfixe-
Zach.12 runt. Hic dictus eſt Longinus, qui poſtea conuerſus ad
Lógin⁹. fidem,martyrium pro Chriſto ſuſtinuit. Dicunt etiam aliqui, quòd cum eſſet cęcutiens,ideſt parum, uel nihil uiderent; ex ſtilla ſanguinis tangente oculos eius; ſubi-
Humanitas Chriſti. tò perfectè vidit. Ex his etiam oſtenſa eſt uera humanitas Chriſti,nobis ſimilis. Vnde dicitur : Tres ſunt qui teſtimonium dant in terra, ſcilicet de Chriſti humanita-
1. Io. 5. te uera, homo autem de terra originaliter. Spiritus, aqua, & ſanguis. Quod Chriſtus habuerit ſpiritum, id eſt animam patet : quia inclinato capite,(ut dictum eſt), tradidit ſpiritum; ſcilicet Deo commendans ipſum ſpiritum,ideſt, animam ſuam. Aqua autem, & ſanguis, quæ exierunt de latere; qui ſunt duo humores in corpore noſtro magis noti, & copioſi; oſtenderunt corpus ſuum uerum eſſe non fantaſticum, quia tales non habet ſanguinem,neque aquam. Et ſpiritualiter ſignat ſacramẽta ęcclesiæ,eo ꝙ uirtutẽ habẽt ex paſſione Chriſti. Nam baptiſm⁹,q. eſt primũ ſacramẽtorũ,& maximũ,in effectu ſignat in aqua. Euchariſtia, quæ eſt ultimũ,& finis aliorũ ſacramentorũ,& maximũ in eſſe,innuit in ſanguine. Vnde Chry. Quia hinc ſumunt initiũ ſacramenta cœleſtia, uide ut ſicut à Chriſti coſta bibiturus accedas. ſ. ad ipſa. Quidã ãt ex Iudæis nobilis Decurio, & diues ab arimathia ciuitate oriund⁹.i.ramatha,diſcipulus Ieſu, q nõ cõſenſerat actib⁹,& conſilio Iudæorum, de morte Ieſu, ſed cõtradixerat potius:Hic acceſſit ad Pilatũ, & petijt ſibi dari corpus Ieſus,ut.ſ.deponere poſſet de cruce,& ſepelire. Pilatus ãt miratus, ꝙ ita citò obijſſet, accerſito Centurione,qui executor fuerat iuſtitiæ, ſi res ita ſe hẽret;cõperto hoc eſſe;dedit illi licentiam deponendi. Vñ

ueniens cum Nicodemo legiſperito, qui diſcipulus occultus erat Ieſu,& ad eum nocte uenerat pro informatione ſui circa eum:depoſuerunt eum de cruce clauis eu ulſis. Quis autē habere dubium poteſt, quin mater corpus eius depoſitum ſuſceperit ī gremio ſuo, in brachijs ſuis;& nunc caput ſpinis perforatum; nunc manus ſanctiſſimas, quarum tactu infirmi ſanati fuerant, aſpiciens clauis perfoſſas:nunc pedes, qui quotidē diſcurrebant ad quærendam hominum ſalutem; nunc latus lancea aptum copioſiſſimis lacrymis perfundebat. Sed & Maria Magdalena ad cuius pedes remiſſionem peccatorū acceperat; non oblita beneficij magiſtri ſui, illos lacrymis irrigabat,& aliæ, Mariæ, & diſcipulæ Ieſu.Et quòd dicit Luc.ſtabāt à longe noti eius,& mulieres &c.Prinſquam in cruce pateretur locum habuit.A principio quidem ſtabat iuxta crucem mater Ieſu,& Ioānes; ſed poſt uerbum ad eam: Ecce filius tuus &c. Multitudine ſuccreſcente ęlongati fuerunt à cruce mater, & alij noti. Demum quia nox appropinquabat;Ioſeph, & Nicodemus attulerunt mirrhæ,& aloęs libras centum, ad condiendum corpus Ieſu. Quod ſeruabatur in corporibus hominum nobilium ad pręſeruandum à corruptione; inuoluentes corpus ipſum in ſyndone munda.i.linthea minibus,& ſudario poſito ſuper faciem eius,ſecundum morē Iudæorū.Poſuerunt eū in monumēto nouo ipſius Ioſeph,in petra exciſo,in quo nondū quiſquam poſitus fuerat; quod monumentū erat in quadā ſpelunca cuiuſdam horti iuxta montē Caluarię, vbi crucifixus fuerat. Quòd alij Euangeliſtæ narrent ſolum de Ioſeph,nō eſt contrariū ei quod dicit Ioannes de Nicodemo. Sed quod illi tacuerūt,iſte expræſſit,ait Aug.Et quod alij dicunt de ſyndone,Ioannes de lintheis ſcripſit. Qualiter aūt corpus Chriſti ſepulturæ datum fuerit,pie ſic poſſumus cōtēplari; illū.Ioſeph, & Nicodemus uellent eū in ſepulcro ponere,poſtulabat męſtiſſima mater ſepeliri cū illo.Amplexabaī filiū ſuum in explicabili amoris dulcedine;deoſculans illū, & dicēs teſte Aug.i li. de paſſione

Domini

Domini. Quid feciſti, in quit, fili chariſſime? quare te Iudæi crucifixerunt? quęnā cauſa mortis tuæ? cōmiſiſti ne ſcelus, ut tali morte perires? non fili, non. Sed ſic nos redimere dignatus es, & modo te mortuum in gremio teneo vbi eſt gaudium illud indicibile, quod in tua natiuitate habui? dic fili chariſſime, dic amor unice, uita animę meæ, ſingulare gaudium, unicum ſolaciū. Quare, me ſic in dolore permittis: cur tam lōgè factus es à me? mi nate, tu mihi pater, tu mihi ſponſus, tu mihi filius tu mihi omnia eras. Nunc orbor patre, uiduor ſponſo, deſolor prole, quid faciam? quo uadam? quo me uertam dulciſſime? quis mihi ſolatium pręſtabit? O fili mi quàm dura, & amara eſt tibi humani generis redemptio, pro qua tamen patri, & tibi gratias ago. Hæc Auguſt. in forma. Tandem Nicodemo, & Ioſeph, cęteriſque qui aderant volentibus corpus Chriſti de manibus uirginis auferre, & ſepulturæ tradere; dicebat illud quod cantat ęcclesia: Tollentibus occiſum uobis gratias agam: ſuſtinete modicum, ut natum meum tangam. Complectar nūc filium; deoſculer, & plangam; illum ſaltem mortuum amplexibus conſtringam. Et illud: Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem uos amici mei. Illum adhuc paulu lum relinquite mihi; ut faciem eius ſubtracto uelamine ualeam contemplari; ut videndo aliquantulum poſſim conſolari. Ponitur tandem Dominus in ſepulchro,
Iob 19. ac reuoluitur lapis ſuper illud. Lapidem ſepulcri Maria amplectitur, & deoſculatur, ac madefacit irriguo lachrymarum fonte meſtiſſima mater; ac genuflectens, & filium adorans omni corde & qua potuit uoce filium benedixit. O quis enarrare ualeret Magdalenæ gemitus, & ſingultus, ac cordis dolorem; cum extinctum cernebat, & in ſepulcro ponebat, quem diligebat anima ſua. Cum autē in his diutius moraretur męſtiſſima mater, uſque ad completorij horam: acceſſit Ioannes cui eam commendauerat Chriſtus, lugenſque & ipſe multū. Nō enim poterat ſe continere, leuauit eam lugentem. Nā cruciata gemitibus, fatigata doloribus, afflicta plorati-

bus,

bus,pedibus ſtare nequibat. Attende anima mea,quam durę iaculationis aſpectus maternus contuitus præbet; quando à ſepulchro filij doloroſe auulſa pallens; facie aſperſa ſanguine cum anheloſis ſuſpirij, & gemitibus interruptis, ac fletibus lacrymoſis uerſus ciuitatem reducitur;adiuta manibus fidelium mulierum uertebat ſe ſæpius męſta mater, dũ tardo greſſu rediret Hieruſalem; & locum in quo extinctũ filium reliquerat proſpiciẽs, gemitus renouat. Interim cum portę ciuitatis appropinquaret(fortè procurantibus ſororib⁹ matris Dei)portata ſunt ueſtimenta, & capitis uela nouæ & meſtæ uiduitatis, quæ illam induerunt, & caput eius uelauerunt. Cum autem hora iam tarda ingrederetur Hieru ſalem, plorantibus cũctis, fœminæ multæ ſentientes ploratus: accurrentes pietate motę,ſuper tam afflictæ matris dolore,ad luctum conuertebantur amarum;& illarum quędam ſequentes eam,cum illa uberrimè plorabant. Tam piè plorabat, & tã amarè dolebat beata uirgo;quòd uix poterat cõtinere lacrymas quicunque uidebat ,uel ſentiebat eam;fiebat luctus quocunque tranſibat; plorabat ipſa; plorabant ambulantes cum ea ; plorabant multæ uenientes obuiam ei;ſic tandem deducitur à plorantib⁹ quouſque uentum eſt ad domum, in qua quandoque cum filio ſuo reſidere ſolebat. Quam cum ingreſſa eſſet rememorans loca domus, in quibus cum ea fuerit conuerſatus filius ſuus renouabat ploratus, & ululatus lacrymabiliter dicens: Heu me dolentem, ubi eſt nunc filius meus dilectus? ubi amor meus? ubi honor meus? ubi eſt lumen oculorum meorum? ubi corona capitis mei?ubi es tu gaudiũ cordis mei?ubi es uita mea? ubi es affectus meus? ubi ſolatium meũ? ubi ſpes animæ meæ? Ieſu fili mi. O fili mi Ieſu. O amor meus Ieſu.O ſpes mea Ieſu. Nec erat qui eam conſolari poſſet, ex omnibus caris eius,ſicque impleta eſt figura ubi dicitur: Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrymis, atque dicebat: Heu me fili mi. Accedentes autem principes ſacerdotum, & phariſęi ad Pilatum dixerunt: Do- Tob.5.

nune

mine recordati ſumus, quòd ſeductor ille ad huc viuẽs dixit; poſt tres dies reſurgã. Iube ergo cuſtodiri ſepulcrum vſque ad diem tertium; ne forte ueniant diſcipuli eius nocte, & furentur eum, & dicant plebi; ſurrexit à mortuis, & erit error nouiſſimus peior priore. Quibus ait Pilatus: Habetis cuſtodiam. Ite, & cuſtodite ſicut ſcitis. Illi autem abeuntes ſignauerunt lapidem, ſcilicet cum ſigillo; & dimiſerunt ibi cuſtodes, ut cuſtodirẽt, ne quis ipſum raperet. Mariæ autem ſorores matris Ieſu cum Magdalena, poſtquam corpus eius fuit in ſepulcro collocatum, tu dictum eſt, quod ſemper erat deitati uni tum; illo ſero emerunt aromata præcioſa, & compoſuerunt unctionem præcioſam, ut ungerent poſtea corpus Ieſu, tanquam hominis ſanctiſſimi, ad ipſum conſeruandum, non credentes eum Deum eſſe. Et ſabbato quidẽ ſequẽti, quo corpus Chriſti iacuit in ſepulcro, ſiluerũt propter ſolemnitatem ſabbati expectantes dominicum diem; in quo quid fecerint, ipſo die domico fauẽte Deo declarabit. Si ergo quæratur à Virgine glorioſa: Quo abijt dilectus tuus? Reſpondere poterit, ad ſui corporis in alieno monumento repoſitionem.

Finis ſermonis de Paſſione Domini.

INCIPIT SERMO DE PLANCTV BEATÆ MARIÆ Virginis.

Ioan. 19.

STabat iuxta crucem mater Ieſu. Tanta eſt pietas huius virginis matris, non ſolum erga filium naturalitèr, iuxta cuius crucem ſtabat: ſed etiam erga filios ſuos adoptionis: tãta facultas impetrandi, qđ velit apud Deũ patrem; vt ſermocinãtes quique nutrices populorum nõ aliunde confidant lac doctrinæ per eos propinandum; niſi meritis eius, & præcibus procuratũ. Ad quod efficiẽdum cythara dulciſonę ſalutationis ad eam vtuntur. Sed conſuetudo ęccleſiæ cũ de paſſione filij eius Ieſu eſt ſermo, prædicati dicere videtur illud, qđ Hæliſæus propheta ait Giezi diſcipulo ſuo de ſunamite mortem vnigeniti ſui deploranti; ſcilicet dimitte eam, anima enim eius in amaritudine eſt. Quaſi diceret non ſalutes. Nam cythara illa angelicæ ſalutationis, in luctum uerſa apparet. Nam quomodo Aue ei dices, ab a quod eſt ſine, & væ deriuatum, quæ doloribus plena eſt, ut dicere valeat illud: Væ animæ quia defecit timoratus à terra filius meus, quem impleuit ſpiritus timoris Domini. Mariam apte nuncupare non poſſumus prout domina, uel illuminatrix interpr ætatur; cum ſatis obſcura, quaſi Luna æclyſata inueniatur. Nolite ergò vocare me Noemi, ideſt pulchram; ſed uocate me mara, ideſt amaram, quia amaritudine repleuit me Dominus. Dicere poteſt cum illa Noemi, quæ de felicitate ad infortunium deuenerat Ruth non gratia plena, ſed uacua iudicor hodie. Flectam enim genua mea ad patrem Domini mei Ieſu ut miſereatur filij communis; & me non audit. Deprecor Ieſum filium ut ſuis uerbis mellifluis me conſoletur; mihi non loquitur niſi illud:

4. Regũ 4.

Aue.

Michea 7.

Maria.

Ecce filius tuus. Quod verbum ut gladius petranſit animam meam, cum pro magiſtro, & filio, mihi datur diſcipulus; Iudæis ſupplico, ut amodo filio meo compatiantur; & ipſi contumelias, & ſubſannationes adiungunt. Mortem inuoco, ut poſt filium non ſuperſtes remaneā, & fugit à me. Iuxta crucē ſita ad ipſam clamo, flecte ramors arbor alta, tenſa laxa uiſcera, vt deoſculer filium meū; & rigida & immobilis perſeuerat. Dominus tecū: utique in me uſque Dominus filius fuit mecum, me cōfortās, me reficiens; & ego ſecum ipſum ſequens, verba eius dulciora ſuper mel, & fauum audiēs, miracula eius videns, & gloriam Dei ex eius operibus magnificari perſpiciens; nunc autem me reliquit animam corpore ęgredientem patri recommēdans. Benedictam me in mulieribus Angelus dixit, quæ nūc infęlicior cunctis mulieribus inuenior. Nam quæ mater vnquam fuit, quæ ī præſentia filij conſtituta, anguſtijs, & afflictionibus circūdari nō ualuerit, vel ī aliquo refrigerium præſtare. Audio eum ad mortem uſque ſitiētem ex maximis pœnis, nec potum aquæ frigidæ porrigere ualeo; ſed video ſpongiam aceto plenam, & felle ad os eius apponi. Et ſi fęlix fui, & benedicta in mulierib⁹ in partu eius non ſentiēs dolorem; ſed mihi uideo reſeruatos, & nunc adauctos; quoniam nulla mater tantum dolorem vnquam ſenſit ī partu filij, ſicut nūc ego ī paſſione Chriſti. Sed nec martyr aliquis, vel aliqua in ſui uarijs cruciatibus vnquam tantam pœnam paſſus eſt, ut nunc ego. Eſt ne benedictus fructus ventris mei Ieſus, cui omnes maledicunt Iudæi, & Gentiles? Vnus eum appellat male factorem; alius ſeditioſum; alter blaſphematorem: Multi ambitioſum, regnum uſurpare volentem: reliqui mendacē, aut ſeductorem; vt uermis & non homo opprobrium hominum, & abiectio plebis eſt effectus; quia ſecundum legem, maledictus omnis qui pendet in ligno, ideſt infamis. Ex quo ergò in luctu conuerſa apparet cythara illa angelicæ ſalutationis dimitte eam, ut non ſalutes; ſed nihilominus cum eá iuxta crucem maneas, ipſam

meditar-

meditando, ipſam adorando, ipſam ſalutando, & eius auxilium implorando, & dicendo: O crux aue ſpes unica, hoc paſſionis tempore, auge pijs iuſtitiam, reiſque dona ueniam. Stabat igitur iuxta crucem mater Ieſu. In quibus uerbis, tria poſſunt notari de Virgine Maria. Sãctitatis excellentia incomparabilis; ſtabat. Pęnalitatis eminentia ineffabilis; iuxta crucem. Propinquitatis attinentia uenerabilis; Mater Ieſu. Quantum ad primum cũm dicitur; Stabat: Reperimus in ſcripturis, ſtare dici de creatore, & de creatura; ſed aliter, & aliter. Nam ſtare de creatore dicĩt, propter immutabilitatem. De creatura autem propter uirtuoſitatem, ſiue ſanctitatem. Stat ad iudicandum Dominus, dicit Iſaias de Deo uero, quia etiam Deus ait per Ioannem. Ego ſto ad oſtium, ſcilicet animæ, & pulſo ſcilicet inſpirando & illuſtrando intellectu, & qui eſt oſtium animæ, ſiquis aperuerit mihi ianuã hic acceptando, intrabo ad illam per gratiam, cenando cum illo, & ipſe mecum; præcipuè de agno aſſato in cruce igne charitatis reficiendo: in his tamen, ego ſto ſemp immotus, & inuariabilis. Ego enim Deus, qui nõ mutor (dicit ipſe.) Creatura uerò ſtare dicitur cum iuſtè, & ſanctè uiuit, non cadendo in peccata: vnde dicitur: Sta in iuſtitia & timore, ſcilicet non cadendi, ſecundum illud Apoſtoli: Qui ſtat ſcilicet, in uirtute; uideat ne cadat. Et Boe. de Deo ait: Stabiliſque manens, dat cuncta moueri. Stabat ergò beata virgo Maria non inſenſibilitate, vel immutabilitate; ſed ſanctitate, & hoc tripliciter. Stabat fide leuata: Stabat peccato non inclinata: Stabat Dei uoluntati conformata. De primo dicit Apoſtolus de quolibet fideli: Tu fide ſtas. Prima enim rectitudo mentis, eſt uera fides, fundamentum uirtutum. Tempore quidem paſſionis, omnes Apoſtoli & diſcipuli Chriſti, qui prius ſtabant fide eleuati ad Chriſtum credendum, non ſolum uerum hominem, ſed & uerũ Deũ; unde Petrus pro omnibus dixerat, Tu es Chriſtus filius Dei uiui: Omnes proſtrati ſunt in infidelitatem. Et ſicut cum captus fuit Chriſtus in horto à

Apoc. 3.

Malach. 3.

Eccle. 2.

Ro. 11.

Mat. 16.

Iudæis, omnes corpore ab eo fugerunt, (ut dicunt ęuã geliſtæ) ita & mente: credentes quidem eum eſſe uerũ hominem ſanctum, & iuſtũ uirum, prophetam in opere & ſermone, ſed non verum Deum, cernentes paſſionem eius tã ignominioſam. Quamuis enim Petrus, & Ioannes poſt fugam, reuerſi ſunt ad eundé, poſt magiſtrum captum. Petrus tamen ſequebatur eum à longe ne agnoſceretur ut diſcipulus. Quinimmò & ipſum cũ iuramento negauit ſe nouiſſe. Ioannes & ſi uſque ad crucem ſequutus, iuxta crucem ſtabat corpore; à longè tamen méte, nec ipſe agnoſcens diuinitatem. Sola beata uirgo ſtabat fide eleuata, & fixa; deu eis diuinitate expectans indubiè ſuam, tertia die reſurrectionem, ut meritò dicatur maris ſtella à ſtãdo; & lumen fidei mundo naufrago retinendo. In huius ſignum triduano officio dominicæ paſſionis cum quindecim candelæ accenſę firmentur ante altare paulatim, & ſuccęſſiue; omnes extinguuntur; ſola una accenſa abſconditur, quæ poſt officium omnibus profertur ad illuminandum. Quindecim candelæ accenſæ ſignificant 11. Apoſtolos, & tres Marias, Magdalenæ, Salomæ, & alphæi; quæ præ cæteris cum Apoſtolis uidebantur fide illuſtratæ, & firmatæ. Sed in illo triduo omnes extincti ſunt lumine fidei deitatis Chriſti; ſolum in uirgine remanſit lumen fidei occultum. Quod poſteà omnibus patefactum eſt, ad omnes ſuo exemplo illuminandum. Et hinc eſt quòd non acceſſit mane dominica ſuæ reſurrectionis ad monumentum cũ præfatis Marijs: non quia minus arderet amore ad filium, ſed quia expectabat eum reſuſcitatum ſe uiſuram ante omnes. ideò non quærebat uiuentem cum mortuis, ut illæ. Quantum ad ſecundum ſtabat à peccato non inclinata; non iacebat, non ſedebat, non curua erat ſed ſtabat. Iacet quis in peccato per prauam operationé, ſedet per métis conſenſionem, inclinatur per ſenſualé delectationé. Omnes nos cecidimus quaſi folium. ſ. à perfectione uirtutũ ſaltẽ quo ad cõplacentiã ſenſualẽ.

ubi conſiſtit ueniale. Nam ut ait Beata Aug. lib. de nat. & gratia. Si omnes Sācti, & Sanctæ interogati fuiſſent dum hic uiuerent, utrum peccotū haberent: omnes reſpondere illud Ioan. in canonica: Si dixerimus, quia peccatum habemus, ueritas in nobis non eſt. Excepta hac ſancta Virgine, de qua cum de peccatis agitur nullā prorſus de ea uolo haberi mentionem Nō ergò cęcidit nec in ueniale, de quo Salomon: Septies in die cadit iuſtus: ſed ſemper ſtabat, ad quod etiam hortabat̃ Apoſtolus diſcipulos dicens: State ergò ſuccincti lūbos ueſtros in ueritate; ne delectatio uenialis ſit ī uobis ꝑ poſſe. Et tamē cū beata Virgo fuerit immunis ab omni peccato, uoluit Deus ipſam experiri tantam paſſionem ī morte filij, quantam nullus unquàm martyr ſuſtinuit ī ſua paſſione: ut dicit Beatus Hiero. Hinc diſcas nō turbari, nō mirari, ſi uides Sāctos & Sanctas multa aduerſa ſuſtinere in mundo; ſed intellige uerbum Salo. in prouerbijs: Quem diligit Deus corripit, & flagellat omnem filium quem recipit. Nam ualet dicit Apoſtolus: proprio filio ſuo non pepercit: ita nec matri eius, cum tamen nullū haberet peccatum. Et ſiquis bene conſideret, inueniet quòd qui acceptior fuit Deo, & ſanctior ille magis afflictus eſt in mundo; non quidem ad purgationem peccatorum quæ habeat, cum nullum habuerit Beata uirgo; ſed ad maius meritum, & præmium cōſequendū. Sta ergò ſupra pedes tuos dicit Dominus. c. Sup affectus ut cadas. Quantum ad tertium ſtabat beata Maria firma uoluntati Dei. confirmans, ſe, ad quod hortatur Apoſtolus fideles, Phil. 4. Sic ſtate in Domino chariſſimi, ſcilicet conformando uos Dei uoluntati. Sciebat Beata uirgo quòd Dei uoluntas erat, filium ſuum pati, & propter hoc in mundum uenerat; & ſcripturę, quæ ſibi ſatis notæ erant hoc prænunciabant, quæ falli non poterant. Et cum in omnibus requiem quæreret, ut de ipſa canitur; quæ non aliter uerè quæritur, & poſſidetur, niſi conformando ſe diuinę uoluntati, ſecundum rationem; ideò ſtabat: non murmurabat

Rom. 8.

Ezec. 2

quòd filius innocentiſſimus pateretur. Non blaſphemabat Iudæos, quòd ab eis quibus tot beneficia fecerat, tã crudeliter tractaretur. Non uindictam à Deo petebat, q̄ illi à terra uiui abſorberentur, ut merebatur. Non capillos, uel uultum ſcindebat, quia uidua, & ſine filio conſolatore remanebat: ſed ſtabat uerecunda, modeſta, lacrymis plena, doloribus imm erſa. Anſel. O Domina quos fontes lacrymarum dicam erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis, cum attenderes unicum tuum innocentem corã te flagellari, ligari, mactari, & carne de carne tua ab impijs crudeliter diſſecari? Et tamen ita diuinæ uoluntati conformis fuiſtis, ut ſaluti humani generis auidiſſima eſſes, (ut dicere audeam,) quòd ſi nullus fuiſſe repertus, q̄ filium crucifigeret ad hoc, ut ſequeretur ſalus hominũ, & adimpleretur uoluntas Dei ſecundum rationẽ ſi oportuiſſet, ipſe poſuiſſet ſe in cruce: Neque enim credendũ eſt minoris fuiſſe perfectionis, & obedientiæ ad Deum, quam Abraham; qui proprium filium ſuum obtulit Deo in ſacrificium, manibus proprijs occidendum, & comburendum. Stabat ergò fixa in Dei uoluntate.

IN ſecunda parte notatur pęnalitatis eminentia ineffabilis, quia iuxta crucem, ubi aduertendum, quia aliquis ſtetit in cruce; ſtat aliquis iuxta crucem; aliquis lõgè à cruce. In cruce fuit ſolus Chriſtus, ideſt in ma maximo cruciatu totus. Crux enim dicitur à cruciatu; & magnum cruciatum ſuſtinet, qui eum ſuſtinet 3. q. 1. nulli dubium. Dicit autem in perſona Chriſti: uim faciebant,

Pſal. 38. qui quęrebant animam meam, ideſt uitam tollere. In omnibus enim illis locis, in quibus extimatum eſt uitam hominis conſiſtere, fecerunt maximam uim. Nam cum aliqui dicant uitam reperiri in capite: alij in corde, uel ępate; alij in ſanguine: in omnibus illis locis fecerunt maximam uim. In capite, per coronam ſpineam; in cordę, per apertionẽ lateris; in ępate uel ſanguine p̄ flagella in dorſo, & clauos in manibus, & pedibus unde totus ſanguis exiret. In cruce ergo totus in ui cruciatus, & ſolus; Vnde

Pſal. 38. ipſe ait: Torcular, ſcilicet crucis calcaui ſolus; & de gen-

tibus non eſt uir mecum,& in Pſalmis. Singulariter ſum ego donec tranſeam, ſcilicet ex hoc mundo ad patrem: quia ipſe ſolus non erat ſubditus morti, ex debito tamē ipſe ſolus peccata noſtra,ſuper lignū Crucis in corpore ſuo,ideſt pœnam peccatorum portauit; ipſe ſolus fuit in paſſione ſine conſolatione, cum alij qui paſſi ſunt habuerunt aliquod refrigerium,ut dicetur. Vnde quādo in horto orauit pro Calice paſſionis transferendo, auulſus eſt à Diſcipulis quantum iactus eſt lapidis,ut dicitur. Ad innuendum quòd tanta diſtantia eſt inter cruciatū Christi in Paſſione,& cruciatum aliorum ſanctorum, quantùm diſtat purus homo à Chriſto. Petra enim ſeu lapis (ait Apoſtolus) eſt Chriſtus,qui quaſi infinitum diſtat in perfectione ab alijs. Remoti à Cruce ſunt omnes illi, q nolunt ſuſtinere aduerſa in mundo, ſed murmurant contra Deum,nec compatiuntur Chriſto; & ſi ſuſtinent, inuiti hoc agunt; iſti & ſi iuxta Chriſti Crucem eſſe uideantur inquantum patiantur,corpore quidem ſunt iuxta, ſed non mente;& ſimiles ſunt latroni à ſiniſtris Chriſti,qui Crucifixus cum ipſo blaſphemabant eum cū alijs eò quòd non liberaret eum à pœna quam inuitus ſuſtinebat,unde & reprobatus. Similes Simoni Cyrenæo, q angariatus fuit portare poſt Chriſtum. Iuxta Crucem uerò ſtant omnes electi, qui ut membra Chriſti carnem ſuam Crucifixerunt cum uitijs,& concupiſcentijs, ut ait Apoſtolus: qui non ſolum patienter aduerſa ferunt, ſed gaudent; quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu cōtumelias pati. Qui compatiuntur doloribus, & afflictionibus eius,quas pro eis eſt paſſus. Imitantur hi latronē qui iuxta crucem fuit à dextris, arguentem ſocium eo, quòd non patienter ferebat crucem,& ſe dignum proclamantem tantis pœnis. Et nos quidem iuſtè. Nam digna factis recipimus: excuſantem Chriſtum, & cōpatientē tātę ignominiæ: Hic uerò nil mali egit. Rogātē illū ut Deū, ꝓ ſalute animæ ſuæ: Memento mei Dñe. dum ueneris in regnum tuum. Hoc igitur ſentientes quod & in Chriſto Ieſu fuit: cum non deceat ſub capite ſpinoſo, membrum fieri

Luc. 22.

Luc. 23.

ſieri delicatum; dicunt cum affectu, & effectu illud Pſalmus: Calicem ſalutaris accipiam, ſcilicet uoluntariè bibẽdo; & nomen Domini inuocabo, ut me adiuuet ad ſumendum, & non horendum; ut ſim iuxta crucem, & inde à dextris eius collocatus. Nullus fuit cum Chriſto in cruce ſuſtinendo; ſcilicet tantam pœnam quantam ipſe; ſed nec Paulus, quamuis enim dicat crucifixus ſum, non dicit, ꝙ ſit affixus cruci Chriſti, ſed ſuæ. Quis enim ferre poſſet crucẽ Chriſti? certe nullus. Omnes igitur ſancti iuxta crucem ſtant, propinquius tñ alter altero. Nulla autem propinquior ad eam matre eius; & meritò cum eſſet illud corpus de eius ſubſtantia, licet alia perſona ab ea. Per maximè igitur ſtabat iuxta crucẽ mater eius propinquiſſima in doloribus, ut dicere poſſet illud Thren. i. O uos omnes qui tranſitis per uiam, ſ. uitæ præſentis, unde dicimur uiatores; attẽdite, & uidete ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Tunc impleta eſt in prophetia. Simeonis dicentis: Tuam ipſius animam pertrãſibit gladius. Animã ſiquidẽ intellectiuam pertranſibit gladius uerbi Dei, penetrabilior omni gladio ancipiti; tunc ruminãdo, & intelligendo ſcripturas, quę oſtendunt immenſitatem doloris Chriſti in paſſione. Ita uidetur exponere B. Ambr. Et ex eius meditatione gladius doloris eius pertranſiuit animam ſenſitiuam; nec iſtud eſt contra id quod dictum eſt, ſupra, ſcilicet quòd Beata Maria erat conformis uoluntati Dei, qui volebat filium ſuum pati. Nam ſicuti de Chriſto eius filio dicimus, quòd ſecundum uoluntatem rationalem uolebat pati, & tamen ſecundum partem ſenſitiuam ſummè doluit, & acerbiſſimos paſſus eſt dolores;
Iſa. 53. qa ut ait c. Vere dolores noſtros ipſe portauit; ita & mater eius cum ſtabat iuxta Crucem, ſecundum rationem aſſentiebat, quòd filius pateretur, & quieta erat; ſecundum ſenſualitatem ſummè dolebat, ut meritò dicat: Attẽdite, & uidete ſi eſt dolor, ſicut dolor me⁹. Nouerat utique ſacras literas, & ſpiritu Sancto reuelante optimè intelligebat. Et ex his, & naturali ratione tripliciter poterat depræhendere immenſitatem doloris in filio patiente,

te, qui erat ſibi gladius ſummæ afflictionis, nec ei ſimilis. Ex paſsionis cauſalitate: ex afflictionis puritate: ex cruciationis circunſtantialitate. Conſiderando cauſam Paſsionis filii mei uidete, ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Conſidero enim quòd cauſa huius paſsionis eſt. ut redimatur genus humanum, & ut ſatisfiat Deo, pro peccatis humani generis totius. Pro peccatis dico non ſolum originalibus, ſed etiam actualibus; mortalibus, & uenialibus. totius humani generis; non ſolum pro electis, ſed etiam pro reprobis, dicit enim: Omnes quaſi oues errauimus, unuſquiſque in uiã ſuã declinauit, ſcilicet per diuerſa peccata commiſſa: & Dominus poſuit in eo iniquitatem omnium noſtrũ; ideſt pœnam peccatorum omnium noſtrum. Et ipſe Dominus Ieſus dixerat; uenit filius hominis, ſaluare quod perierat. Sed totum perierat, totum ergò ſaluauit, quantum in eo fuit; ſcilicet ſuſtinendo pœnam pro peccatis omniũ. Deus autem ſicut omnium rerum, ita & culparum, & pœnarum eis debitarum habet notitiam; & nil impun tum ſua iuſtitia dimittit. Cum ergò pro quolibet mortali debeatur pœna infinita, ideſt infernalis; nec homo cum ſit uirtutis finitæ poteſt per ſe ſatisfacere debito infinito, ut Deo ſatisfieret de tantis offenſis, opportebat quòd Chriſtus filius meus, qui infinitus eſt, ſua diuinitate in humanitate aſſumpta patiendo, ſic ſatisfaceret pro omnibus, per paſſionem meriti infiniti, unde pœnam ſuſtinebat pro omnibus peccatis noſtris, & ſic pœna eius erit quaſi infernalis. Et propterea Pſalmiſta dicit in eius perſona: Repleta eſt malis anima mea, ſcilicet ſenſitiua; malis ſcilicet pœnarum; & uita mea in inferno appropinquauit, propter ſimiles pœnas; & hoc pro peccati omnium; quia quæ non rapui, ait idem per Pſalmum, tunc ſcilicet in paſſione exoluebam. Fecerunt primi parentes, & alij ſuccedentes furtum ſe ſubtrahendo, & ſuum obſequium Deo; & ego hanc rapinam exolui; me-

Iſa. 53.

Luc. 19.

ipſum

ipſum exinaniui,vermis exinanitus,& non homo,uſque ad mortem Crucis totum me exhibendo. Cum ergò filius meus ſuſtineat tales cruciatus, ego quæ ſum mater, & pater eius, quia non alium patrem habet in terris optimus amantiſſimus;uidete ſi eſt dolor,ſicut dolor meus;vt & ego dicere ualeam; Dolores inferni circũdederũt me;gemitus mortis,ut dolores inferni circũdederunt me. Et quod adauget dolorem meum eſt, quia cũ filius meus ſuſtineat tot immenſos dolores,& tantã pœnam,quæ ſufficiat pro omnibus ſatisfacere,& omniũ debita ſoluere; tamen plurimi propter ſuam cæcitatem,& ingratitudinem,ſe priuabunt tanto fructu. Secundò oſtẽditur magnitudo doloris Virgine ex puritate afflictionis in filij ſui paſſione; & puritate autem dico, quia nõ habuit mixturam conſolationis,ſicut uinum dicitur purum,quod non habet mixturam alterius liquoris. Dolor fundatur in amore. Tãtum enim quis dolet de amiſſione,uel læſione alicuius rei,quantum ipſam diligit. Et quia ſummè diligebat mater Virgo filium ſuum dilectione naturali,& gratuita,& quia filius,& quia optimus, ut dici poſſet utriuſq; una anima,unum cor: ideò bene dictum fuit Simeone: Tuam ipſius, ſcilicet animam tuã, quæ eſt quaſi anima eius,propter ſummam adinuicẽ dilectionem,pertranſibit gladius afflictionis; pertranſibit idest,per totum tranſibit abſque refrigerij admixtione. Siquidem quãto quis eſt delicatior,& complexionẽ habet corporis melius diſpoſitam: tanto magis affligitur,& dolorẽ ſentit ex aliqua læſione corporis ipſius. Et hinc eſt quòd de eadem perſecutione,& omnino ſimili infirmitati magis grauatur,& dolet delicatus, quàm ruſtic⁹; quantò etiam pars corporis,quę patitur læſionẽ eſt magis ſenſibilis,tantò læſio magis affligit. Vnde uidemus ꝑ experientiam,ꝙ frigus uel alia læſio magis affligit in manibus,vel pedibus,quàm in reliquis partibus corporis; ex eo quia eſt pars magis ſenſibilis,propter concurrentiam plurium oſſium,neruorum,& uenarũ. Cum ãt præcipuè paſſio Chriſti fuerit in manibus, & pedibus facta

pro-

propter cõfixuram eorum cum clauis in Cruce, & ſuſpẽ ſionem totius corporis in illis; ideò quando virgo mater uidit impleri illud in perſona filij ſui dictum. Foderunt manus meas, & pedes meos; & dinumerauerunt omnia oſſa mea. i. ita uiolenter extẽderũt in cruce, ut poſſunt ſi gillatim omnia oſſa dinumerari: maximè doluit filius ꝑ paſſionem; ipſa per compaſſionem & in tanta paſſione nullam habuit ab alio conſolationem. Vnde dicebat per prophetam: Qui me conſolaretur non enim conſolabatur ſicut fieri ſolet morti abdicatis à ducẽtibus eos. Nõ Iudæi; ſed illudebant ei cum principibus ſacerdotum, & blaſphemabant. Non gentiles; ſe dcoronam ſpineam imponentes capiti percutiebant eum. Nõn diſcipuli, qui fugerant ſecundum illud: Longè feciſti notos meos à me. Non Mariæ cum Ioannes, quæ fidem diuinitatis eius amiſerant. Non pater æternus conſolatus eſt eum, ſcilicet ad liberandum eum de manibus inimicorum; ſed pro nobis tradidit illum (ait Apoſtolus) ſcilicet uolunta ti eorum, permittendo agere quæcunq; crudelia uolue runt. Et quod plus eſt, & omni admiratione, & compaſſione digniſſimum, quia ipſa pars intellectiua Chriſti, quem fruebatur continuè Deo, non eſt conſolata eum: ſed dereliquit illam partem ſenſitiuam tantis doloribus immerſam. Et propterea ipſe in Cruce clamauit cum lacrymis & clamore ualido, ut ait Apoſtolus ad Hebr. Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Clamauerunt iuſti, & Dominis exaudiuit eos. Ait: Patresq; ue teris & noui teſtamenti in tribulationibus ſuis, & crucia tibus Dominus exaudiuit: & ſi non ſemper liberando ab illis pœnis, tamen ſemper conſolando mentem eorũ, vt in uirtute perſiſterent reſpectu præmij, & diuini beneplaciti. Ego autem clamabo per diem, & non exaudies, dicendo Deus meus, &c. Clamans ſe derelictum non ex eo quòd diuinitas ſeparata eſſet ab illa humanitete; quia quod ſemel accepit Dei filius, nunquam dimi ſit (ait Damaſce.) ſed ſe derelictum dicebat, quia pars eius intellectiua, eius gaudij, & conſolationis quo fruebatur

Pſal. 21

Pſa. 87.

Mat. 27

Pſa. 33.

batur in uerbo ;nil influebat, aut communicabat ſenſitiuè ad conſolationem;& in hoc non exaudiebatur :qđ in nullo ſanctorum accidit. Et ideò dictum eſt, quòd hæc afflictio, uel paſſio fuit pura, ſcilicet ſine admixtione conſolationis. Hęc autem nerba audiens mater, gladius pertranſiuit animam eius.intelligens eum,non derelictum per ſeparationem deitatis, ſed ſubtractionem omnis ſuffragij, refrigerij, & ſuauitatis.Attendite ergò & uidete &c . Nam & ſi prẹſens fui, & iuxta crucem ſteti,hoc totum ad augumentum doloris fuit. Quæ enim mater,quæ habens filium pręſentem etiam in tormentis non ualeat, uel in aliquo conſolari; ipſum amplexari,oculari,potum porrigere ſitienti; Ecce filius meus dilectus ad mortem ſitit,hoc exprimens ut refocilletur; nec ſtilam aquæ poſſum præbere, ſed ſibi offertur in mei præſentia acetum,& fel, vlnera uideo,nec poſſum alligare:ſanguinem effluere,nec poſsũ ipſum extergere;caput ex grauamine inclinatũ,nec ualeo illud brachijs ſuſtentare;à me remotum,unde nec amplexari. Et ſi audio uerbum ex ore eius, Ecce filius tuus,ſcilicet Ioannes; & hoc utique uerbum Dei gladius acutus,quod pertranſiuit animam meam. Reuera inquit beatus Bernar.Hoc uerbum,ecce filius tu*.pluſ quam gladius fuit, quod pertranſiuit animam eius uſque ad diuiſionem animæ,& ſpiritus. O quam commutationem. Ioannes pro Ieſu traditur, ſeruus pro Domino,diſcipulus pro magiſtro, filius Zebedei pro filio Dei,purus homo pro uerò Deo. Quomodo tuam affectuoſiſſimam animã non pertranſiuit, hoc audito quãdo & noſtra,licet ſaxea,libet ferrea pectora ſcindat ſola huius recordatio;Anſel. ODomina mea quibus ſingultibus æſtimabo puriſſimum pectus tuum uexatum, cùm audires: Mulier ecce filius tuus? Vnde congrue dicere poterat illud Hier.Amaritudine repleſti me&c. Quantum ad tertium, ſcilicet de circunſtantijs ipſius paſſionis,poteſt perpendi immenſitas doloris virginis martis, quæ ſtabat iuxta crucem. Notandum, quòd ſe-

ſeptem ſunt circunſtantiæ,circa ipſam paſſionem Chri ſti. Ex patientis dignitate:ex inferentis peruerſitate: ex temporis ſolemnitate : ex loci vilitate : ex afflictio nis vniuerſalitate : ex conſuſtinentis ſocietate & ex fru ctus paucitate. Quantum ad primum manifeſtũ eſt, quòd quantò dignior eſt perſona,quæ offenditur;tãtò maior eſt offenſa;& per conſequens ſuſtinẽti, & omni attinenti ei;& ſi diligit eum,occaſio ẽ maioris doloris. Dominus Ieſus Deus erat,& homo;vnde dignior pſo na eſſe non poterat;& quamuis diuinitas ſua pati non poſſit,nec aliquis eam attingeret ad offendendũ;tamẽ qui humanitas illa erat organum quoddam,& ueſtimẽ tum quaſi diuinitatis,ut Apoſtolus ait:ait:Et habitu in uentus ut homo : ideò omnis iniuria facta illi humani tati,& corpori,põt dici facta Deo: ſicut qui frangeret, uel ſpueret in ueſtẽ,qua indutus eſt Imperator,non di ceretur facere iniuriam ueſti,ſed Imperatori;quia ea ĩ dutus eſt. Inquantum etiam homo erat de progonie regali,& ſacerdotali genitus Rex & ſacerdos ſummus innocentiſſimus,ſapientiſſimus, ex miraculis ſanctita te, & doctrina famoſiſſimus. Cum igitur ei fuerint illatæ tot cõtumeliæ,irriſiones,maledictiones, infama tionis,& afflictiones corpori; inde magnus ſibi exurgebat dolor, & matri eius, quæ ſtabat iuxta crucem omnia illa audiens, & uidens, dicere poterat illud Iob. Os meum perforatur doloribus oſſa ſunt potentiæ, animæ, quibus conſiſtit robur eius. Os autem dicit, in ſingulari, quia potentia ſenſitiua. Nam ut ait beatus Bernar. Captiuorum libertas capitur; gloria Angelorum illuditur; Deus omnium flegellatur; candor lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula conſpuitur. Et cum uita omnium occidatur, quid reſtat nobis miſeris agendum, niſi ut eamus,& nos & moriamur cum eo per compaſſionem eius, & ad matrem eius? Dolebat ſiquidem de iniurijs tanti filijs, tam ſancti, tam innocentis; ſed non minus de offenſa Dei. Et ideò attendite,

Primũ.

Phi.2.

& videte &c. Sed dicere poſſet, quòd ait Bern. in perſona Chriſti patientis, cum ſit tantus dolor quem patior; tamé plus crucior cum te ingratum experior, ſcilicet de tanto beneficio. Oſtenditur ſecundo magnitudo doloris in uirgine, ex circunſtantia inferentis iſtam paſſioné filio. Quantò enim plures concurrunt, & diuerſorum ſtatuum, & magiſtratuum; & amici, & ualdè beneficiati ad inferendi iniuriam, & mortem ualdè ignominioſam alicui; tantò maior dolor, & afflictio ſequitur in paſſo, & in quolibet attinente, & amico eius. Sed ad inferendã paſſionem tam amaram, & opprobriam Chriſto, cócurrerunt de omni genere, & ſtatu, ac etiam qui prius erant diſcipuli, & etiam ſummè beneficiati. Et ideò uirgo mater eius dilectiſſima ſummè doluit, ſtans iuxta crucem. Aſtiterunt reges terræ, (ait pſalmus ſecundus,) & principes conuenerunt in unum, aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius, ſcilicet ad mortem ei inferendam. Reges quidem aſtiterunt, ſ. Herodes Rex Galileæ qui ſpreuit illum cum exercitu ſuo indutum ueſte alba, & ut fatuum remiſit illum ad Pilatum, ut iudicaret cũ. Rex Romanorum Monarcha. ſ. Tyberius Imperator, & ſi non in perſona, tamen per ſuum Locumtenentem Pilatum Præſidem Iudeæ, qui dedit ſententiam mortis contra eum, ad tumultum populi clamantis. Crucifige crucifige eum. Principes quoque ſacerdotum omnes iſti aſtiterunt. ſ. ante alios omnes, & gentiles, & populos Iudæorum, ut principaliores. Nam principes ſacerdotum colligentes concilium propter hoc, & principales eorum, ſummo ſacerdote Caypha conſulente, & decernente, quia expedit uobis ut unus moriatur ꝓ populo: exinde quæſierunt opportunitatem capiendi. Quem cum cępiſſent nocte, proditionem faciente Iuda diſcipulo ſuo iterum ſummo mane conuenerunt ad inquirendum falſum teſtimoniũ contra eum, & cum non inuenire poſsét teſtimonia conuenientia, multa falſa dicentibus ad interrogationem, & ad adiurationem Cayphæ ſummi ſacerdotis, cum diceret ſe eſſe Chriſtum filiũ

Secundum.

Dei

Dei benedicti;ad expreſſionem tãtæ ueritatis; & tantis miraculis ſuis approbatę doctrinæ, ſuæ, iudicauerũt eũ reum mortis;& poſt ſputa,alapas,& cõtumelias, ut male factorem Pilato præſentauerunt occidendũ . Et etiã in ipſa paſſione ſexus fœmineus affuit, & uiliſſima ancilla hoſtiaria;quæ & ſi non potuit adire Ieſum propter multitudinem aliorum eum irridẽtium, & affligẽtium; offendit diſcipulum,quęrens ut caperetur tãquàm diſcipulus Chriſti.Sed quia hoc incõſultè negauit,euaſit capturam. Milites autem Pilati, qui gentiles erant, poſt ſententiam latam à Pilato;poſtquàm illuſerunt ſatis indutum ueſte coccinea ad crucis patibulum deduxerũt. Et ſic omnes conuenerunt in unum aduerſus Chriſtũ. Quantum autem fuerunt beneficiati ab eo,nõ poſſet etiã prolixo ſermone, & tẽpore explicari. Aliquid tamẽ uel breuiter perſtringam utens uerbis in perſona Chriſti ad populum illum ſceleſtum,& ingratiſſimũ. Popule meus quid feci tibi,& ĩ quo &c.hoc boni tibi feci patres tuos Iacob cum filijs ſuis in Egypto ꝑ Ioſeph'ęnu triui fam̃is tempore,ne perires: & poſt tempora multiplicatos ſupra numerum de dura ſeruitute Egyptiorũ te eduxi.A flagellis quibꝰ Egyptum totam percuſſi,te liberum feci:mare rubrum tibi aperui,ut per eum ſicco ueſtigio tranſires: Pharaonem autem cum exercitibus ſuis ibi ſubmerſi : Manna de cœlo præſtito per 40.annos te paui:Aquam tibi de petra fluxi:inſurgentes contra te hoſtes proſtraui; Seon Regẽ Amorreorũ, & Og Gygantem Regem Baſañ.Terram fluentem lac,& mel, patribus tuis à me promiſſam exterminatis 30. inde regibus,& plurimis nationibus tibi largitus ſum: & prius in monte Syna legem ſeruandam tradidi. A captiuitate diuina., ſcilicet per 70. annos propter ſcelera tua,in Babylonia portata,te liberãs ad propria ſua,Eſdra Neęmia,& zorobabel reduxi. De graui oppreſſione Antiochi Regis per Iudam Machabæum cum fratribus te excuſſi . Ecce quid feci tibi ? Reſponde ergò mihi:Si tanta beneficia à me tibi collata, hanc talem retributionẽ meruę- Mich.6.

meruerint, vt me crucifigeres. In quo moleſtus fui:reſponde mihi?Ego ex genere tuo carnem ſumens, regale ſolium cœli dimiſi; ut tibi frater eſſem. Ego per ciuitates tuas caſtra & uicos diſcurri, in tui utilitatem laborans. Ego ſemper in templo docui, quæ te ſaluum facere poſſent. Ego cęcos tuos illuminaui: leproſos mundaui: claudos erexi: obſeſſos à dæmonibus liberaui:ſurdis auditum reſtitui:mutis loquelam; infirmis uariijs ſanitatem,mortuis uitam. Nunquid in his moleſtus fui? Præcepta declaraui;errores confutaui; uitia repræhendi: conſilia perfectionis adieci. Sed quia ueritas odium parit apud inſipientes, quæ gignere debet dilectionem: ideò in his tibi moleſtus fui, nolenti ueritatem audire. Quid vltra tibi facere potui, & non feci?Heccine reddis Domino popule ſtulte, & inſipiens: Conſiderans virgo mater beneficia facta à filio ſuo populo illi; & tunc ab eo tanta peruerſitate, tanta crudelitate cruci affigi: valde dolebat ut dicere poſſet illud Pſal.30 Defecit in dolore uita mea. Attendite ergò, & uidete; ſi eſt dolor, ſicut dolor meus. Ex temporis ſolemnitate etiam ampliatus eſt dolor, in virgine matre. Erat enim ſolemnitas Paſchæ, ſeu azimorum;quæ erat præcipua ſuper omnes alias; in qua tenebantur ex lege omnes Iudæi de quibuſcunque ciuitatibus, & locis uenire ad templum in Hieroſolymis ſitum,ad ſacrificium offerendum; niſi legitimum haberent impedimentum. Nam per uarias captiuitates eorum, erant ſatis diſperſi per orbem, & in Italia, & in Aſia, & in Affrica; vt patet. De omni penè natione conuenerant Hieruſalem ad illud feſtum. Quantò autemquis damnatur ad mortem propter maleficium concurrente maiori cōcurſu populi; tantò maior ei inſurgit pœna confuſionis & erubeſcentiæ. Conſiderat enim, quòd quilibet uidens narrat alijs; & ſi peregrinus eſt reuerſus in patriā ſuam refert,& diuulgat ciuitati ſuæ de illo malefactore & ignominioſa punitione, & ſic utique infamis abhominatur. De graui aùtem crimine calumnioſo accuſarunt,

Tertiū. Act.2.

runt, de blaſphemia Dei grauiſsima apud Iudæos, quia Dei filium ſe dixerat. De crimine læſæ maieſtatis maximè apud leges Gentilium. Vnde in titulo ſuper crucem fecit Pilatus: Ieſus Nazarenus Rex Iudæorum. quaſi dicat. Hæc eſt cauſa paſsionis huius; quia uſurpauit ſibi regnum Iudæorum faciendo ſe regem, & prohibendo tributa dari Cæſari, & per hoc quaſi rebellare facien te populum Tiberio Imperatori, & ut oēs poſsint legere, ex quo de omni gente ibi erant, ſcilicet Iudæorū, Græcorum, & Latinorum; ſcribi fecit literis Græcis, & Hebraicis, & Latinis. Conſiderans igitur virgo mater, quæ ſtabat iuxta crucem tantam confuſionem: tàm publicandam per orbem filij ſui defamationem; non poterat non ualde dolère: ſed & de offenſa Dei in tantæ ſolemnitatis tempore, in quo magis debebant Deum venerari pro beneficijs collatis illi populo. Erat enim feſtum illud inſtitutū in recognitionem liberationis illius populi, de ſeruitute Egypti per ſanguinem agni. Vbi ergò debebāt ſacerdotes templum Dei ornare, uaſa Domini mundare, ſacrificia præparare, omnibus dimiſſis ad hoc totum ſtudium ponunt; ut agnus immaculatus, qui tollit peccata mundi occidatur; non ut ſanguine eius fuſo mundus redimatur, ſed ne terrena amittamus; ne veniant Romani, & tollant locum noſtrum, & gentem; nè correctorem uitiorum noſtrorum habeamus, ne eum magis honoratum, quàm nos à populo uideamus. Quod autem dicunt: Non in die feſto: hoc agamus, non ob reuerentiam feſti; conueniunt hoc facere ne Deus oſten datur, ſed nè tumultus populi congregati fieret, & de manibus eorum auferatur. Et ideò dicere poterat virgo mater illud: Poſuit me Dominus deſolatam, tota die mœrore confectam; & infra: Audite obſecro uniuerſi populi, & uidete dolorem meum, ſcilicet ſi eſt ſimilis. Thre. 1. Quartò oſtenditur ex loci uilitate augmentatio doloris eius, quia in loco uiliſſimo crucifixus eſt. Nam ut narrant Euangeliſtæ, duxerunt eum in golgota, quod eſt Caluariæ locus, & ibi eum crucifixerunt. Qui

locus ideò dicitur Caluariæ, quia ibi erant oſſa mortuorum, & Caluariæ, & alia cadauera, & ibi occidebantur uiliſſimi homines, & magni malefactores. Ibi ſtabat iuxta crucem mater eius, & uidens locum tam vilem, ac filiũ eius regem regum, & Dominum dominantium factum opprobrium hominum, & abiectio plebis, dicere poterat illud: Iccirco ego plorans, & oculus meus deducens lachrimas, quia longè factus eſt à me conſolator. Sed iſte locus fuit ultimus terminus paſſionis, conſiderans, & alia loca in quibus paſſus eſt, & quam uilia. Et primus quidem fuit in horto, uel propè hortum in quo fecit orationem, ne biberet calicem paſſionis, ſecundum inſtinctum ſenſualitatis, non ſecundum determinationem rationis. In horto delitiarum ſcilicet paradiſi fuit furtum perpetratum à primo Adam, de fructu arboris interdictæ: & propè hortum fuit principium, & finis paſſionis, qua à ſecundo Adam Chriſto ſolutum eſt furtum, in arbore crucis. Vnde in Canticis dicitur: Sub arbore mala ſuſcitaui te mortuam in peccatis. Ibi corrupta eſt genitrix tua Eua, ſcilicet per fructum decepta. Ad illum locum accedens propè hortum multitudo magna cum fuſtibus, gladijs, & lanternis, ut ad latronem magnum capiendũ (duce eorum Iuda proditore,) cum appropinquaſſet ei. Oſtendit Dominus Ieſus, & potentiam ſuam & beniuolentiam. Potentiam quidem, quia eo dicente, ego ſum quem quæritis; ſubitò omnes ceciderunt in terram retrorſum, amiſſis corporis uiribus, ut pateret omnibus, non coactus patiebatur. Beneuolentiam, quia & ſi tanta crudelitate ad capiendum uenerant abſciſſam auriculam Malcho à Petro, quia primus iniecerat manum in magiſtrum, ei reſtituit. Eo autem capto ex diſcipulis eius fugientibus, unus forte Ioannes, (ut pie credi poteſt. Et ſi Euangelium non ponat) uenit in Bethaniam, ubi mater Ieſu erat cum alijs Marijs, nuncians cum lacrymis capturam filij; quo audito pertranſiuit doloris gladius animam eius, noctem ducentis inſomnem, & lacrymis plenam. Et quod ora

re

re aptius poterat, quàm illud : Exaudiat te Dominus in
die tribulationis : protegat te nomen Dei Iacob : mittat tibi auxilium de ſancto &c. Ligatus autem Ieſus, ut à Pſa. 19.
vinculis peccatorum ſolueremur de loco illo duct⁹ fuit ad Annamprimum ſocerum Cayphæ, ubi à miniſtro ei⁹ crudelitèr alapatus eſt . Indeque ad atrium Cayphæ principis ſacerdotum ductus eſt , & tota nocte afflictus ſecundum illud : Caſtigatio mea in matutinis . Mane autem facto, matre eius ciuitatem intrante , plurimis deuotis mulieribus aſſociata , lacrymis plena , omnes inclinabat ad fletum mulieres occurrentes . Videnſque filium iam afflictum ſputis ; manibus ligatum duci ad Pilatum ; gladius pertranſiuit animam eius . Ipſumque ſequens, nec loqui ua- Pſa. 72.
lens impedita à militibus , peruenit ad plateam domus Pilati, ubi iudicium de eo exercebatur; flagellari filium plurimis, & duriſſimis ictibus audiens ; nec flagellis ſatiatos , adhuc clamare , crucifige crucifige eum, & non hunc , ſed Barraabam nobis dimitte : O quot de pudiciſſimis oculis ſuis lacrymarum fontes exibant : certè gladius pertranſibat animam eius . Demum ſententia iniquiſſimè data , cum duceretur ad locum Caluariæ , ſequebatur eum multitudo mulierum plangentium , & lamentantium de morte eius , quarum prima ipſa erat . Videnſque filium cum corona ſpinea , quam capiti infixerant milites Pilati ; faciemque illam ſpecioſam præ filijs hominum , ſanguine de puncturis ſpinarum fluente cruentatam ; ſputis , ſpinis deturpata : Crucem ſibi impoſitam in humeris , præ laſſitudine ferre non ualentem dicere poterat , quis det mihi pro te mori fili mi ? O fili mi , lumen non ſolum oculorum meorum, ſed gloria omnium populorum. Ad eos autem qui eum ſequebantur, & illas, conuerſus recompeſans affectum , conſolatus eſt dicens : Filię Hieruſalem nolire flere ſuper me , prænuncians eis furtum excidium ; ut ſibi prouideant ſubdens : Sed ſuper uos omnes flæte, &

ſuper filios ueſtros &c. Demū in illo viliſſimo loco Caluariæ crucifixerunt eum. Vnde ſtans ibi iuxta crucem di cere poterat: Attendite & uidete, ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus. Quintò ex afflictionis generalitate oſtenditur magnitudo afflictionis in Chriſto patiente, & matre compatiente. Ad litteram uerificatum eſt in
Ezec. 1. eo illud: A planta pedis uſque ad uerticem non eſt in eo ſanitas, & à vertice inchoando caput illud ſanctiſſimum Gazophilatium ſapientiæ Dei puncturis acutiſſimis coronæ ſpineæ penetrantibus uſque ad os perforatum fuit. Egredimini filiæ Syon animæ fideles ab alijs mundi cogitationibus, & uidete meditando regem Salomonem ſapientiſſimum; qui dedit ſapientiam Salomõni in diademate ſpineo, quo coronauit eum mater ſua Synagoga Iudæorum, ex qua ſecundum carnem natus eſt. Oculi pijſſimi, à quibus intuitus Petrus cognoſcens peccatum ſuum fleuit amarè, in deriſum uelati ſunt. Facies eius plena gratiarum deturpata eſt ſputis, & ſanguine, ut leproſos uideretur. Nos uidimus eum quaſi leproſum: unde nec reputauimus
Iſa. 53. eum. Genæ eius candidæ, & rubicundæ alapis percuſſæ ſunt. Ecce dedi corpus meum percutientibus, ait ipſe per Iſa. 50. Et genas meas uellentibus. Aures illæ quæ melos audiunt Angelorum repletæ ſunt blaſphemijs, detractionibus, contumelijs, irriſionibus populorum. Propheta inquit in eius perſona: Factus in deriſum omni populo meo, canticum eorum tota die. Et iterum: Omnes maledicunt mihi. Nares beatiſſimæ eius ad cuius odorem reuiuiſcunt mortui, ut balſami aromatizantis fatigantur fœtoribus cadauerum Caluariæ loci. Capilli eius capitis, & barbæ delicatiſſimi, uiolentia tracti, aut euulſi ſunt. Os eius quod tàm ſanam, tàm ſapidiſſimam, tàm utilisſimam, & verisſimam doctrinam protulerat, percuſſum eſt; & tanquam ouis ad occiſionem ductus, non aperuit os ſuum ad excuſandum, uel comminandum, uel maledicendum: ſed benedicendum, &

orandum pro inimicis. Collum eius ſuauisſimum colaphis attritum eſt. Manus eius potentisſimę, ex quarũ cõtactu infirmi plurimi ſanati ſunt, & leproſi mundati, clauis durisſimis cruci affixæ ſunt. Pedes eius quorum terra ſcabellum eſt; quique diſcurrentes per ciuitates, uillas, & caſtra, tantum laborauerunt pro hominum ſalute, in cruce extenſi ſunt, ſecundum illud: Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia oſſa &c. Pſa. 21.
Totum corpus illud dulcisſimum, quod in cibum illud ſalutiferum nobis reliquit, flagellis multis, & diris cæſum, & dilaceratum, & ſanguine cruentatum, ſecũdum illud: Fui flagellatus tota die. Oſſa illa confracta ſunt, remanſerat ſola lingua, & cor integrum. Sed & illa ſine ſua læſione manerent; Lingua eius aceto, & ſelle in ſiti mortis amaricata eſt, ut impleretur illud: Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.
Domum eo mortuo non ſatiatis de cruciatibus uiuentis Pſa. 68.
& morte eius ſpiritu tradito, latus eius lancea apertum eſt. Vnde exierunt ſanguis, & aqua, medicina noſtrarum animarum. Sed & in rebus ſibi adhærentibus, ſcilicet ueſtibus iniuriati ſunt. Nam diuiſerunt ſibi ueſtimẽta mea, ait ipſe Pſalm. Et ſuper ueſtem meam, illam ſcilicet inconſutilem, quam fecerat ei mater ſua, miſerunt ſortem. Conuerſantes quoque cum eo diſcipulos eum derelinquere compulerunt: capere cupientes adoleſcentem, qui cum ſequebatur ſyndone ſuper nudo indutum, niſi fugiſſet. Stabat ergo iuxta crucem mater eius; & hæc uidens, & ſcripta, & prænunciata recolens, dicere poterat illud: Oculus meus afflictus eſt, nec tacuit: eo quòd non eſſet requies, donec aſpiceret, & uideret Dominus de cęlis; id eſt non tacuit à fletu, eo quòd non eſſet requies alicui membro filii mei, donec aſpiceret Dominus, ſcilicet reſuſcitando ipſo à mortuis. Attendite igitur, & uidete ò vos omnes ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Sextò non modica cauſa doloris ſicut fuit in Chriſto patiente, ita in matre compatiente;

maiorem ſe facit humilitate; tantò ſe oſtendit maiorem bonitate. Et quanto uilior, inde carior. Idem ſuper Canticum: O humililem, & ſublimem, ò altiſſimum,& nouiſſimum;ò opprobrium hominum, & gloria Angelorum. Nemo ſublimior, nemo deſpectior; eſto uilis quantumcunque,nũquam Chriſto uilior eris.Ipſe ſiquidem Rex regum,& Dominus dominantium fuit uiliſſimo pręcio uenalis expoſitus; à uiliſſimo populo uiliſſima paſſus;uiliſſimo loco crucifixus;crucis ſupplicio traditus;inter latrones poſitus; Cũ iniquiſſimis, & uiliſſimis hominib⁹ deputatus;modo uiliſſimo tractatus. Etenim tanquam malefactor bonus Dominus capitur; tanquam furioſus manſuetus uinculis aſtringitur;tanquam peſtifer ſaluator accuſatur;tanquam fatuus Dei ſapientia irridetur: tanquam homicida uita hominum morti damnatur;tanquam leproſus,& immundus mũdator criminum extra mœnia eiicitur; tanquã latro crucifigitur; tanquam flagitioſiſſimus con futandus ab omnibus & intuendus nudatur;& tanquam uermis uilis, & uiliſſimus ſummus Deus conſpuitur,abijcitur,& conculcatur. Hæc ille. Et tamen inter tantas iniurias,& uiuificationes pro crucifixoribus ſuis depręcat̃;latroni(& ſi propter ſcelera ſua crucifixo ad pœnitentiam conuerſo) non ſolũ ueniam,ſed paradiſum pollicetur dicens: Hodie mecum eris in paradiſo. Stabat iuxta crurem mater Ieſu hæc meditans,& doloribus quaſi defecta; ait ad crucem, ut piè credi poteſt; flecte ramos arbor alta, tenſa laxa uiſcera &c. Ad filium autem; mihi non loqueris; pro Iudæis intercedis,latronem conſolaris. Adquam ille: Ecce filius,ex quo ad patrem per mortem uado,loco mei, Ioannem dimitto. Sed iſta commutatio adauget dolorem, cum filius hominis mihi detur, pro filio Virginis, immò,& Dei. Attendite ergo & uidete &c. Septimò oſtenditur magnitudo doloris,ſicut in Chriſto patiente;ita & in matre compatiente; ratione paucitatis fructus,ſeu utilitatis ipſius paſſionis ex parte miſeriæ,& puerſitatis, & ingratitudinis hominum. Nam cum

mihi te,& tu diuideris à me,tãta ſcilicet eſt ingratitudo tua. Et conquerens Dominus ait: Miſercordia ueſtra quaſi nubes matutina,& quaſi ros mane pertranſiens, Oſe. 6. Miſericordia ueſtra,ideſt quam uobis feci in redimẽdo quaſi nebula matutina,quæ ſcilicet cito pertranſiit; ita illud à memoria ueſtra:& quaſi ros,qui adueniẽte ſole cito deſiccatur;ita adueniente calore tentationũ,& tribulationum,ſubito perijt à uobis memoria paſsionis & gratia per eam recepta. Sed & anima deuota dicit illud Thren. Memoria memor ero, & tabeſcet in me anima mea ex compaſsione.

DE tertio principali,cum dicitur Mater Ieſu; Mater immaculata; Mater intacta; Mater unigeniti dicta; Mater Dei, & plaſmatoris omniũ ei᷒ q̃ i cœlis eſt ſine matre;i terris ſine patre;mater unici filij Ieſu; & ideò plus a mans, & plus dolens. Mater ſola genitrix totius Ieſu; & ideò plus amans, quàm ſi patrem habuiſſet; quia plus ſua res, & inde plus dolens. Vnde ait: Fœmina circundabit uirum. Hier. Solet homo circundare,quod ſuum eſt proprium, non quod alienum. In alijs filijs ſubſtantia filij. non eſt tota propria matris, ſed & patris; & ideò nulla mater circundat filium,vt virgo Maria. Omnis alia figura pluribus lineis formatur; circularis uero figura una linea clauditur: ſic beata Virgo Maria ſola clauſit intra uiſcera ſua Chriſtum. Alij filij duabus lineis figurantur;ſcilicet patre, & matre; quod circundatur ex nulla parte eſt apertum, ſed vndique clauſum;ſic beata Virgo Maria ante partum, in partu, & poſt partum; & ideo circundabit uirum; ſcilicet Ieſum totum perfectum. Sc dolores partus quos euaſit aperiendo ſibi,reſeruati fuerunt in paſsione filij, vt dicit Ioannes Damaſcenus. Nec vllã vnquam patiendo experta eſt tantum dolorem, ſicut ipſa iuxta crucem. in compatiendo. Ex ipſam autem maternitate,id eſt generatione Ieſu facti ſumus fratres Ieſu;propter quod non confundi

tur homines uocare fratres, vt ait Apoſtolus ad Hebræos dicens; Narrabo nomen tuum fratribus meis. Pſa. 21. Et ideò ſicut debemus compati fratri noſtro Ieſu Chriſto in tanta eius paſſione pro nobis; ita & matri noſtræ de morte fratris noſtri, & filij ſui. Vnde ut dicit beatus Auguſt. Cum annuatim Chriſti paſſio ab æccleſia recolitur; ita debet nos mouere compaſſionem, ſicut nunc videmus impleri. Sic & matri noſtræ compati, quæ ſtabat iuxta crucem. Ipſum autem ueſpere depoſitum ſacratiſſimum corpus per Nicodemum & Ioſeph; ſuſcipiens in gremio mater: quot lacrymarum flumina, quàm amariſſimos ſingultus, quàm alta ſuſpiria, quæ uerba meſtitiæ plena, ex ea proceſſerint, quis poſſet exprimere? cum ſingula membra perquireret tam dirè cuciata, tam turpiter deluſa oſcularetur, & lacrymis irrigaret; ſociata Maria Magdalena, & alijs Marijs, & deuotis mulieribus. Cum autem ſero factum eſſet deuoti homines; pie, & deuote corpus illud de brachijs accipientes, poſuerunt in monumento, mente conſepulta cum eo. Reminiſcens ergo beati ſanguinis, ait Dominus Latinus. Ordinis Prędicatorum Cardinalis; quem profudit amator hominis perfunde lachrymas. Non eſt locus ingratitudinis, ubi torrens tantæ dulcedinis attigit animas. Ieſu bone cur tanta pateris, cum peccati nihil commiſerit flos innocentiæ? Ego latro; tu cruce moreris: Ego reus; tu pœna plecteris noſtræ nequitiæ. An te fecit ſic amor ebrium, ut nec crucem putes opprobrium, amoris gratia; ſed ue mihi miſero ſi non recognouero. Væ mihi miſero, ſi non recompenſauero dignis operibus Regnũ quæritis, non intrabitis ſine crucis naui. Portum petitis non uenietis, ſine cruci claui. Sola enim digna fuit ferre ſæculi precium; atque portum præparare, nauta mundo naufrago uitæ æternę quam ipſe concedat, qui eſt benedictus in ſæcula ſęculorum. Amen.

FINIS

SEQVITVR TABVLA, SIVE INDEX omnium Sermonum Quadrageſimalium Eximij Doctoris, Fratris Iacobi de Voragine, Ordinis Prædicatorum, Archiepi ſcopi Ianuenſis, ſeriatim contentorum.

Feria quarta Cinerũ. De exhortatione peccatoris ad pœnitentiam, Sermo primus. car. 1
Eodẽ die, de miſeria hominis. Sermo ſecundus. 4
Feria 5. poſt Cin. De ſeruo Centurionis. Ser. 1. 6
Eodem die de eadem materia. Sermo ſecundus. 8
Feria ſexta poſt Cin. Sermo prim⁹. De Amore. 10
Eodem die, Sermo ſecundus. De Iuſtitia Chriſtiana. 12
Sabbato poſt Cin. Sermo primus, De pœnitentibus. 14
Eodem die Sabbato poſt Cin. Sermo ſecund⁹. De Beatæ Virginis pietate, & dignitate. 16
Dominica prima Quad. Ser. 1. De Diaboli tẽtatione. 18
Eodem die Sermo ſecundus de eadem materia. 17
Feria ſecunda primæ Hebd. Quad. Ser. 1. De iudicio. 23
Eodem die Sermo ſecundus. De eadem materia. 25
Feria tertia primę Hebd. Quad. Sermo primus. De ſpirituali ingreſſu Chriſti in anima noſtra. 27
Eadem die Ser. 2. Ad quid ædificata ſit Eccleſia. 29
Feria quarta primæ. hebd. Quad. Sermo primus. De mala hominum generatione. 31
Eodem die, Ser. 2. De bona hominum generatione. 33
Feria quinta primæ hebd. Quad. Sermõ primus. De Iudæorum pertinacia. 34
Eodem die Ser. 2. De obſeruatione uerbi Dei, eiuſdẽq; officia. 36
Feria ſexta primæ hebd. 40. Sermo prima. De grauitate morbi, eiuſdemque curatione. 38
Eodem die Sermo ſecund⁹. De quatuor medicinis ſpiritualibus peccator exhibitis. 40
Sabbato primæ hebd. 40. Ser. 1. De gloria ſanctorũ 42
Eodẽ die Ser. 2. Quod beata Virgo Chriſtũ genuit. 44
Dom. ſecunda 40. Ser. 2. De Chananęa. 45

Eodem

Eodem die Ser.2.De Chriſti magna miſericordia erga Chananęam. 47
Feria ſecũda ſecundæ hebd.40.Ser.1.Qđ quædã pertinẽt ad Xp̃m ut filius Dei; quædã ut filius hominis 50
Eodem die Ser.2.De exaltatione Chriſti in Cruce. 52
Feria tertia ſecundæ heb.40.Ser.1. De Regulis prælatorũ,ac ſubditorum. 54
Eodem dei Ser.2.De lata,ſpacioſaque ſuperbiæ uia. 56
Fer.4.ſecũdæ hebd.40. Ser.1. Quod Chriſtus paſſionẽ ſuam prædicit. 59
Eodẽ die Ser.2.De trib.calicis in hac uita exiſtẽtib. 61
Fer.5.ſecũdæ hebd.40.Ser.1.De triplici hoĩs ſtatu. 63
Eod.die Ser.2.De pęnę multiplicatiõis diuitis cauſa.65
Fer.6.ſecundæ hebd.40.Ser.1.De Vinea. 67
Eodem die Ser.2.De eadem materia. 69
Sabbato ſecundo hebd. 40.Ser.1. De peccatoris auerſione,eiuſdemque conuerſione. 71
Eodẽ die Ser.2. De Virginis erga filium materna dilectione. 73
Dom.tertia 40.Ser.1.De dęmoniaci curatione. 76
Eodem die Ser.2.De Dæmoniorum principibus; 78
Fer.2.tertiæ hebd.Sermo.1.De Heliæ, Heliſeique hiſtoria. 80
Eodem die Ser.2.De leprę malignitate. 82
Feria 3.tertiæ hebd.Sermo.1. De quinque documẽtis, nos ad ſalutem trahentibus. 85
Eodem die Ser.2.De fraterna correctione. 87
Fer.4.tertiæ heb.40. Sermo.1. De phariſęorum ſuperſtitione. 89
Eodem die Ser.2.De triplici planta. 92
Fer.5. tertiæ heb.40. Ser.1.De tribus magnis operibus Chriſti erga febricitantem. 94
Eodem die Sermo.2.De diuerſis ſpeciebus febrium,tũ corporalium,tum ſpiritualium. 97
Feria 6.tertiæ hebd.40. Sermo 1. De Samaritanæ cum Chriſto collocutione. 99
Eodem die Ser.2.De triplici aquarum differentia. 101

Sabbato

Sabbato tertię hebd.40.Ser.1.De adultera. 103
Eodem die Ser.2.De Chriſti humi litate. 105
Dom.quarta 40.Ser.1.De panibus. 108
Eodem die Ser.2.De declaratione duplicis nominis hu
ius Dominicæ. 116
Fer.2.quartę hebd.40.Ser.1.Quòd Chriſtus eiecit uen
dentes in templo. 113
Eodem die Ser.2.De phariſęorum Auaritia. 115
Fer.3.quartę hebd.40.Sermo primus De iudæis diuerſi
mode ſentientibus de Chriſto. 117
Eodẽ die Sermo ſecundus,De plurib⁹ infirmitatis cau
ſis,eiuſdemque curatione. 119
Feria quarta quar.hebd.40.Sermo prim⁹.De Cæci nati
curatione. 121
Eodẽ die Sermo ſecundus.De ſignis cuiuslibet ſpiritu
alitèr illuminati. 123
Fer.5.quar.hebd.40.Ser.1.De ſtatu peccatoris. 125
Eodem die Sermo ſecundus.De Viduitate. 127
Feria ſexta quar.hebd.Sermo primus. De Suſcitatione
Lazzari, 130
Eodem die Ser.2.De iuſtorum lætitia. 132
Sabbato 4.hebd.40. Ser.1.Quod Chriſtus lux eſt. 134
Eodem die Sermo ſecũdus,Quod beata Virgo ẽ Auro-
ra,Luna, & Sol. 137
Dom.in Paſſione,Sermo 1. De quatuor ueritatib⁹ 139
Eodem die Ser.2.De Iudæorum magna malitia. 142
Fer.2.quintæ hebd.40.Sermo prim⁹.De benigna immi
tatione Chriſti. 144
Eodem di Sermo ſecundus.De gratia. 146
Feria tertia quintæ heb.40.Ser. 1. De Iudæorum inter
ſe differentia. 149
Eodem die Sermo ſecundus.De triplici fæſto. 152
Feria quarta quintæ hebd.40.Ser.1. Quomõ Chriſtus
ſe habuit contra ſingulas Iudæorum inſidias. 15
Feria quinta quintæ hebd.40.Sermo primus.De Marię
Magdalene hiſtoria. 158
Eodem dię Sermo ſecundus. de eadem materia. 161

Feria ſexta quintæ hebd.quad.Ser.1.de concilio Iudæorum contraChriſtum. 163
Eodẽ dieSermo.2.Qũo expediebat Chriſtũ mori.166
Sabbbato 5.hebd.40.Ser.1.de clarificatione. 169
Eodem die Ser.2.de beata Virgine. 171
Eodem die Sermo ſecundus de duplici proceſſione.176
Feria ſecunda ſextæ hebd.40.Sermo prim⁹. De genere paſſionis Chriſti,eiuſdemque fructu. 179
Eodem die Sermo ſecundus,qualiter Chriſt⁹ exiſtẽs ĩ Cruce trahit ad ſe peccatores. 181
Fer.3.ſextæ heb.40.Ser.1.Quòd Chriſt⁹ dr̃ Agnus.183
Eodem die Ser.2.De octo legatis,quos Chriſtus in morte dimiſit. 186
Fer.4.6.hebd.40.Ser.1.De pęna paſſionis Chriſti. 188
Eodem die Ser.2.De effuſione ſanguinis Chriſti. 189
In die Cœnę Domini Sermo primus,De præparatione communionis. 192.
Eodẽ die ſermo ſecundus, ꝙ Chriſtus in cœna ſumpſit perſonam amici,ſerui,ac ępiſcepi. 194
In die paraſceues ſermo primus, De maxima charitate, & pietate chriſti,Iudæorumque crudelitate. 197
Eodem die ſermo 2.De decẽ miſterijs huius diei. 200
Sabbato ſancto ſermo prim⁹, De chriſti ſepulchro.203
Eodem die ſer.2.De maximo uirginis dolore. 205
In die ſancto Paſchæ ſermo primus,De iucundiſſima Reſurrectione. 208
Eodem die ſermo ſecundus de eadem materia. 210
Feria ſecunda Paſchæ ſermo primus.Qđ chriſtus peregrinus fuit. 213
Eodem die ſer.2.qualitèr chriſtus reſurrexit. 215
Feria 3. Paſchæ Ser.1.Quod Chriſtus ſemper ſtetit in medio. 218
Eadem die Ser.2.De manifeſtatione reſurrectionis per omnes quinque ſenſus. 220
Sermo de paſſione domini. 222
Sermo de planctu uirginis. 249.

Finis tabula Sermonum, Quadrageſimali.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

7-2-2